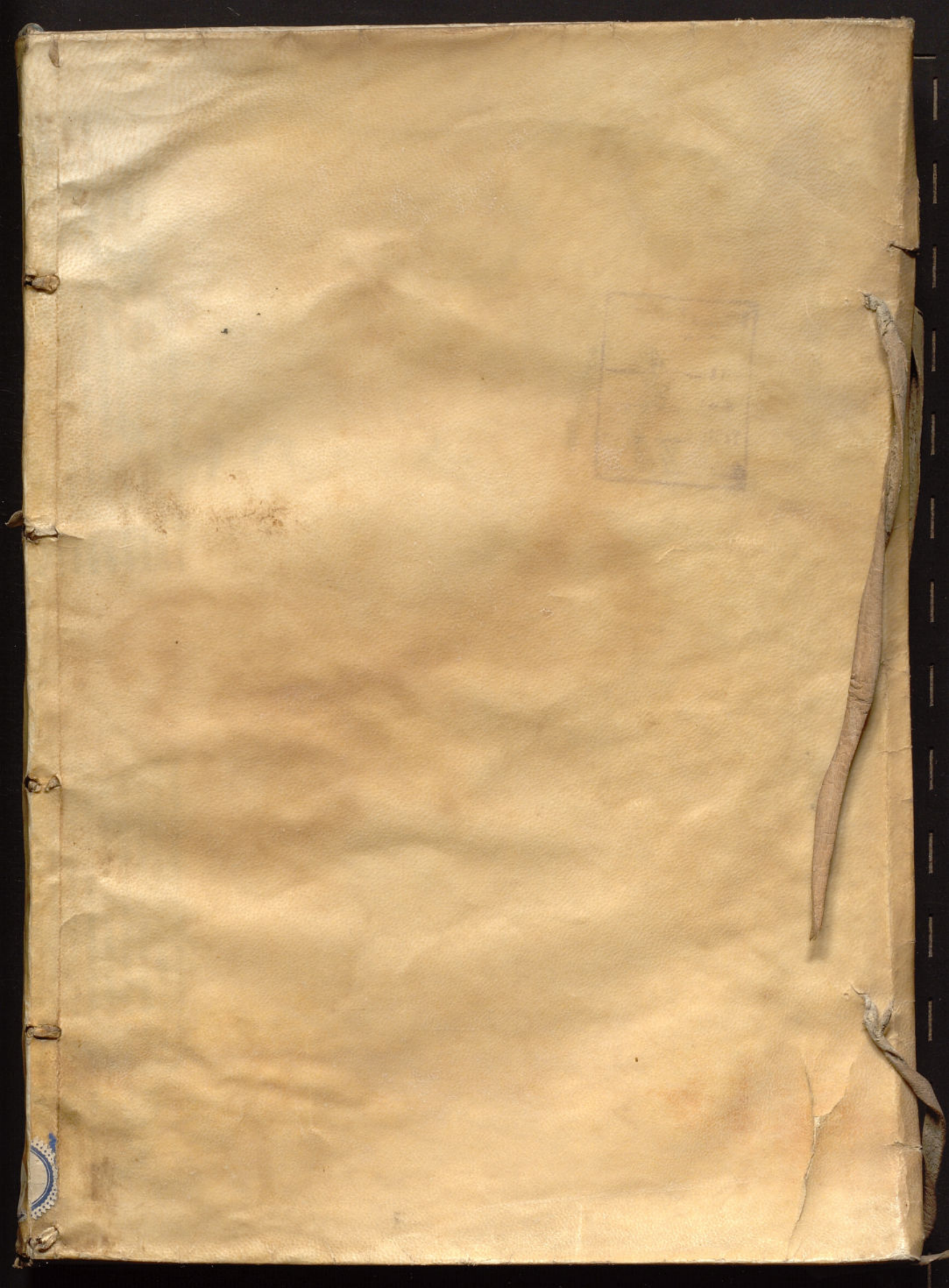

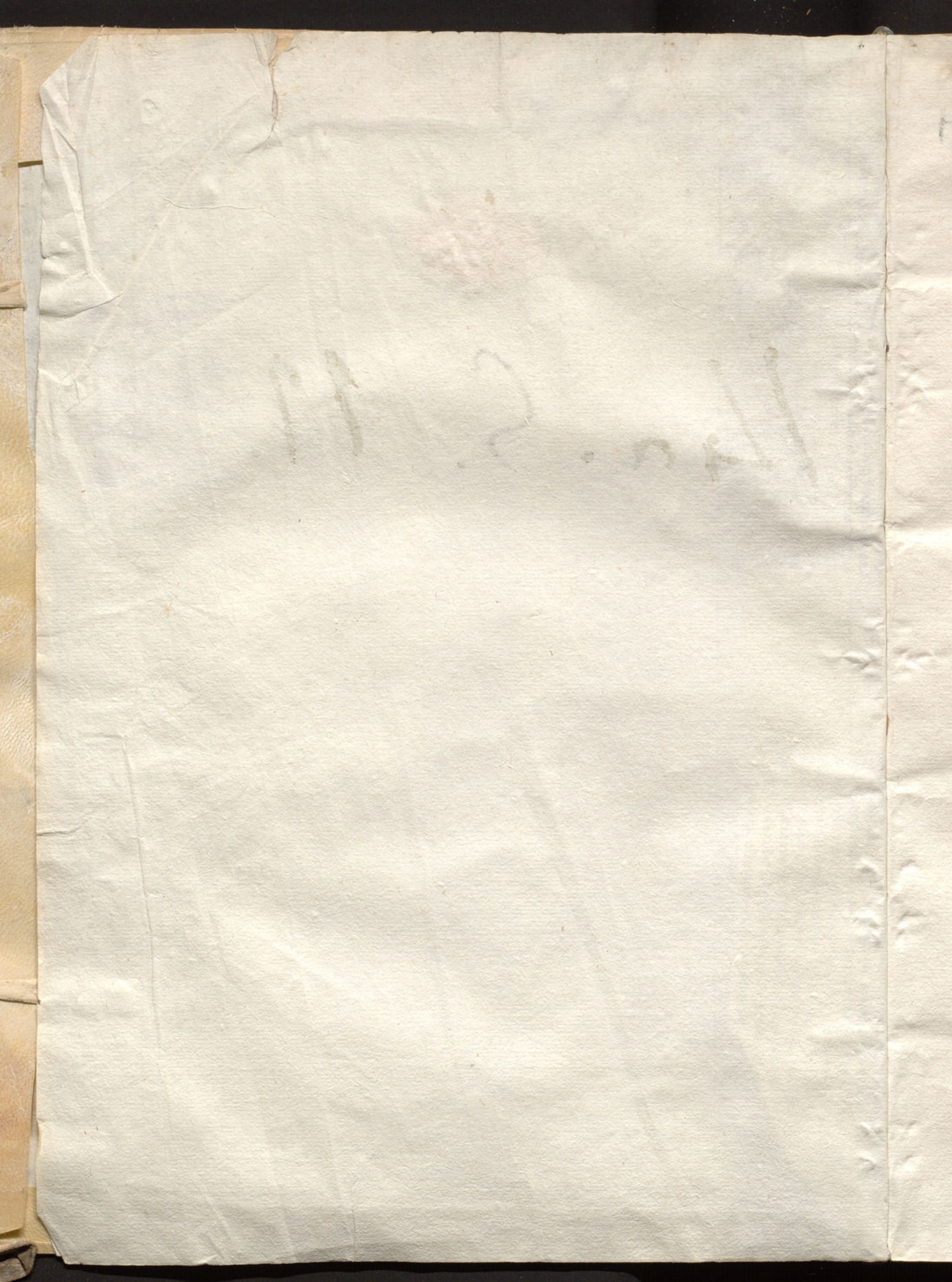
1500
Rotae

Biblioteca Universitaria
GRANADA
Lib. A
S. 8
T. 42
F. 42

...tra lu villa. ... por san Mateo. dio a lera. Luc 8
... delinquentes ...
... que touo es hambread, no ...
... brasuci Plamo: Ald ...

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or reference number.

DECISIONES

REGIAE

PROVINCIAE MARCHITAE

MARCO ANTONIO STURMIA

Patricio Romano L. C.

DEI ET REGIS GRATIA

DEI ET REGIS GRACIA

Andreas Antonius B. S. S. S.

DEI ET REGIS GRACIA

DEI ET REGIS GRACIA

DEI ET REGIS GRACIA

DEI ET REGIS GRACIA

DEI ET REGIS GRACIA

DEI ET REGIS GRACIA

DEI ET REGIS GRACIA

DEI ET REGIS GRACIA

DEI ET REGIS GRACIA

DEI ET REGIS GRACIA

DEI ET REGIS GRACIA

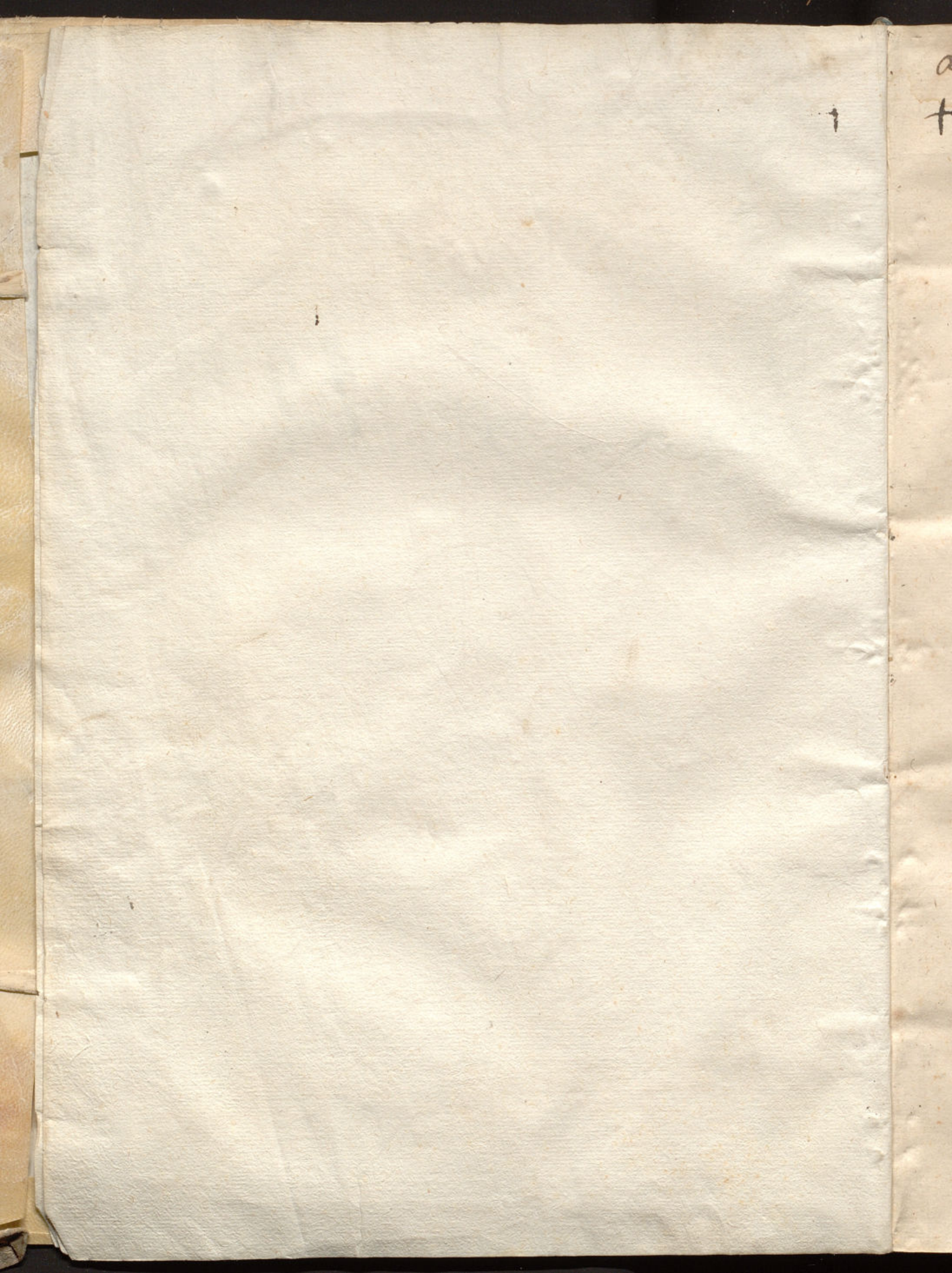
DEI ET REGIS GRACIA

DEI ET REGIS GRACIA

DEI ET REGIS GRACIA

DEI ET REGIS GRACIA

DEI ET REGIS GRACIA

del Colegio M. y N. Varisc. de S. N. 6331

DECISIONES ROTAE

PROVINCIAE MARCHIAE,

MARCO ANTONIO DE TAMATIS
Patricio Romano. I. C.

DVDVM ROTAE GENVENSIS, LVCENSIS,
& dictae Provinciae Marchiae Auditore,

MOX D. ROTAE LVCENSIS PRO SECUNDA VICE
Auditore, Auctore, & Collectore.

NUNC PRIMVM IN LVCEM EDITAE,
*cum nominibus singularum Ciuitatum, ac Terrarum d. Provinciae, qua-
rum Decisiones in hoc Volumine existunt, initijs earundem Decisionum,
ac duplici Indice Argumentorum. s. ac rerum notabilium locupletissimo.*

CVM PRIVILEGIIS.

DE LA LIBRERIA
DEL REAL COLEGIO MAYOR
Reunido de Santa Cruz, y
Santa Catalina.
E. 3.º C. 66 N. 13.

VENETIIS, MDCI

Apud Georgium Variscum.

del. Collegio ... N. 2321

DECISIONES

ROTAE

PROVINCIAE MARCHIAE

MARCO ANTONIO DE TAMARIT

Patricio Romano. I. C.

DDNVM ROTAE GENVENNIS, INCENSIS.
Et dicit Provincia Marchia Studiorum

MOX D. ROTAE INCENSIS PRO SECVNDA VICE
Auditor, Auditor, & Collector.

VNO PRIMVM IN INCENSIS
cuius nominibus singulorum Civitatum, ac Terrarum Provinciae
sunt Decisiones in hoc Volumine existunt, inter earundem Decisionum
ac duplici indice adinventorum, si se veritas notabimus investigamus.

CVM PRIVILEGIIS

VENETIS, MDCI

Apud Georgium Vasilium.

MO
ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. MO
D. HIERONYMO MATTHAEIO

S. R. E. Cardinali Amplissimo.

MARCVS ANTONIVS DE AMATIS.

S. P. D.

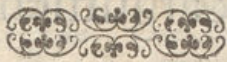
liberalem gratificandi voluntatem, vel in munere rei familiaris, vel in opera, ac industria consistere latissime patet; sed illud ex arca, hæc ex virtute depromitur. Largitio, quæ fit ex re familiari, fontem ipsius benignitatis exhaurit; ea enim quo in plures utimur, eo minus in multos uti possumus. Largitio vero, quæ ex industria, & virtute manat, præstantior, ac splendidior, & viro egregio dignior habetur; quia quanto virtus est præstantior opibus, tanto præstabiliora sunt officia ex virtute profecta ijs, quæ ab opibus manant. Quod cum me non lateat (Illustrissime, ac Amplissime Cardinalis) non conchyliis, non tragemeta, non alia edulia, ac munera paucis diebus interitura; sed industriam potius cum virtute coniunctam à te tantum diligere, quæ eo sunt præstantiora, quo anima corpore præstantior est. Ideo incitatus studio declarandæ clarius singularis meæ erga te observantiæ; has Decisiones mea industria elaboratas, & ad mei ipsius commodum, & memoriæ adiumentum collectas, non eo tamen animo, ut in lucem vnquam prodirent, quas amicorum suasionibus & præcipue D. Horatii Sergardij Patritij Senensis I. C. celebris, & in hoc gymnasio Maceratensi interpretis ordinarij primarij de mane, typis dare proposui, tibi confecto, ac nuncupo; quas non vereor te reiecturum: sed egregia potius animi alacritate accepturum firmiter confido; cum tu ingenij foetum pluris faciendum, magisque diligendum esse, quàm omnia fortunæ bona putes: nec id cuiquam mirum videri debet: nam virtutibus affluit, qui alienas amat. Ipse vero has meas elucubrations aculeatos inuidorum morsus facile euitaturas esse spero: cum quia tui nominis vmbonectæ secure prodibunt: tum quia istis hominibus, qui in aliena opera inspicietes lynceis (vt aiunt)

oculis, & in suis cæcutientes labores alienos damnant, idem contingit quod stomacho vitiatis, ac deprauatis solet, qui quidē, quidquid edunt ciborum, vel salubrium in nutrimentum, & sanguinem minime conuertunt, sed potius in pessimum, & perniciosum succū conflant, & quod quandoque Proculo, & Sabino euenit; quorum alter dum credidit reprehendere Labeonē, irrisus est à Celso l. sed an vltro s. 1. ff. de negot. gest. alter verò fuit correptus, dum Vulpianum corripere existimabat gl. in l. quod seruus ff. deposit. Hinc igitur est, vt nunquam fore putem, vt me has elucubrationes in lucem edidisse pœniteat; Quoniam memoria teneo alios, qui me doctrina, dignitateque longe præcesserunt, maleuolorū aculeos declinare, ac cauere non potuisse: cū nihil sit, quod liuor suis dentibus nō discerpat. & quādo ego nihil cuiquā proficere potuissem: hac tamen vna re sustentor, quod, & alijs propēsam volūtātē declarauī, & tibi (Cardinalis Amplissime) me in perpetuum deiunctū esse ostendi; cui etsi plus præstarē, quàm possem, minus tamen facerem, quàm deberem. Itaque iure quidem optimo tibi primitias frugum ab hoc agro deberi intelligo, vt quasi riuulos licet tenuissimos ad eum vberimum fontem referam, a quo cursus præsentis laboris emanauit. Tantulum dicet aliquis tanto viro? per pusillum esse fateor, sed non vereor, quæ tua in ceteris rebus erga omnes est humanitas, quin animum potius, quàm munus perpendas. tu n. cum omnem ante actæ vitæ rationem varijs disciplinis impenderis, nunc, & eruditos iuuas, complexuque excipis viros, & reliquos munificentia tua ad eandem virtutis imitationem inuitas, ac peramanter accersis. Verum in augendis, ornandisq; viris non magis elaboras, quàm beneficij memoriam retinendo, gratiam referri tibi expectas, aut haberi vlllo modo putes. Accipe igitur (benignissime Princeps) meum hunc laborem argumentum obseruantia, testimonium grati animi, non quale velim, sed quale possum: nec tã quid tuæ dignitati, quàm quid à me præstari possit exequendas. Nunc igitur vnum reliquum est, vt Deum Optimum Maximum præter, ab eo que contendam, vt te ad Christianæ Reipublicæ decus atque amplificationem rebus omnibus florentissimum, & incolumem quàm diutissime tueatur.

Datum Luca Idib. Septemb. 1599.

A V C T O R

AVCTOR LECTORI.

*P*icenae Decisiones suscipe studiose Lector, quas tibi meis lucubrationibus confectas, et iuris professoribus tradere decreui, cuius rei molem viribus tenuissimis meis imparem aggredi ausus fui, tunc ob Prouincia dignitatem, & amplitudinem, tum ob urbis Maceratae praestantiam (qua legatorum sede, Rota dicta Prouincia, celebrique Gymnasio cum duplici Collegio Insignium J. C. illustrator) quibus ob plurima in me beneficia nullum grati animi argumētum melius dari posse existimaui, quàm in eorum per Illustri, & celebri Rota decisa, ac publicè prudentem virorum consilio decreta, et illis, et immortalitati donare, quorum sapientia, consilio, ac prudentia infra scriptae species communiter, subtiliter ventilata terminabantur; à me tandem selectae, discussae, & in lucem editae, praeter ad criminale forum spectantes mihi specialiter demandatas, ac minores causas, quas quisque proprio Marte, ac consilio decernere potest.

Si quid autem minus eleganter scriptum sit, corrige, & emenda humaniter, & non dedignare obscura, ac inconcinna luci, et concinnati restituere, & prompti animi affectionem hilari fronte excipere.

INDEX PRIMVS, IN QVO materiae in singulis hisce decisionibus conten- tae per capita, & argumenta subijciuntur.

AD MAIOREM COMMODITATEM Per ordinem Alphabeti.

Sententia, qua vir con-
demnatur ad restituē-
dum dotem ob vergē-
tiam ad inopiam, an
detur appellatio, & in-
hibitio desuper obten-
ta veniat moderanda.
decif. 43. Super propo-

sita dubitatione.

Actio an detur pro pecunijs victis ad ludum
alearum. decif. 87. Petrus Nicolæ.

Ad fundandam iurisdictionem, an attendan-
tur verba libelli, vel sententiæ. decif. 5. In
causa.

Agens ex una causa, an possit obtinere ex alia
probata, licet in libello non deducta, etiam
variata persona. decif. 61. Ego dicebam.

Agenti Saluiano interdicto, an obstet, quod
res, cuius possessio petitur, sit alteri hypo-
thecata pro dote. decif. 27. Domini concor-
diter dixerunt.

Agenti de quo infra, an obstet, quod oppo-
nitur de adiecto, cui, etsi solui possit, non
tamen potest agere, & quod non proba-
uit illam qualitatem hæredis iuncta allega-
ta suspitione falsitatis ex actis resultante;
demumq; subcubuisse dicatur ex eo, quod
agendo ex duobus chirographis ad sum-
mam petitam, illam ex vna tantum proba-
uit. decif. 80. Ioannes Dominicus de Ma-
gerijs.

Appellare an possit Procurator personaliter
citatus ad audiendam sententiam, si com-
parere neglexerit. Decif. 37. Dum fuit hæ-
sitatum.

Appellari an possit in Prouincia Marchiæ, à
sententia delegati Papæ ad alium, quàm
ad ipsum delegantem. decif. 47. A senten-
tia iudicis.

Appellatio interposita per coniunctum, an

dicatur deserta, quando non fuit ratifica-
ta infra decem dies. decif. 3. Ad euitan-
dam.

Appellatio in possessorio an sit permessa, &
ad quem effectum. decif. 15. A sententia.

Appellatio an detur in causis finium regun-
dorum. decif. 19. Appellationi.

Appellatio an dicatur deserta, quando pars
nimium se arctauit in fine anni, & senten-
tia, à qua fuit appellatum est nulla. decif.
32. dicebatur.

Appellatio in casu, de quo agitur an potuerit
per iudicem à quo declarari deserta, & lau-
dum homologari. decif. 58. Cum fue-
rit.

Appellatio an detur quando quis habet tres
sententias fauorabiles. decif. 55. Clarum est.

Appellatio quando est admissa si, & in quan-
tum an dicatur, iudicem à quo persevera-
re in iurisdictione. Decif. 65. Domini di-
xerunt.

Appellatio quando fuit admissa, an possit ab
eodem iudice reuocare. decif. 68. Quando
appellatio.

Appellatio an detur quando iudex pronun-
ciauit, executionem esse reuocandam, &
annullandam. DECIS. LXXV. A Sen-
tentia lata.

Appellatio an detur ab interlocutoria, in qua
iudex declarat se competentem. decif.
86. In vna Fanensi.

Appellatione interposita ab interlocutoria
an possit dici de attentatis. Decif. 59. Do-
minus Petrus Ferretus.

Appellatione deserta per processum ad vlti-
riora, an prorogetur iurisdictione: & possit
aliquando per iudicem pronunciarum. Decif.
83. Appellatione deserta.

Arboris appellatione, an veniant vites. Decif.
96. In contractu.

Ascti-

ARGVMENTORVM.

Aſcribens ſibi magiſtratum, & iuriſdictionem quomodo puniatur. decif. 100. Secuta carceratione.

Aufugiens, an debeat citari. decif. 99. Et ſi regulariter citatio.

Aufugiens de carceribus capto, pena an mitigetur. decif. 103.

B

Bona fideicommiſſo ſubieſta alienari prohibita, an poſſint alienari. decif. 20. Cartar.

Cauſæ minores per appellationē ad Praetorem deuolutæ ex forma capitulorū Rota, an poſſint ventilari coram alio iudice, huiusmodique iuriſdictione prorogari. decif. 9. Magiſter Paulus.

Cædens bonis, an poſſit agere. decif. 93. Salencus.

Ceſſionarius, an poſſit agere contra cædentem. decif. 6. Annis præteritis.

Clauſula Codicillaris in teſtamento poſita quando poſthumus fuit ignoranter præteritus, an inducat fideicommiſſum. decif. 10. Fuit dubitatum.

Compromiſſo pendente, an poſſit agi coram ordinario. decif. 90. Spreto compromiſſo.

Concluſio in cauſa an impediatur productionē inſtrumentorum, & ſcripturarum. Decif. 95. In cauſa, quæ.

Condemnatio expenſarum ſimpliciter facta per iudicem ad quem, an intelligatur etiã de expenſis primæ inſtantie. decif. 73. Rota cenſuit.

Confefſio extraiudicialis, an probet.

Probatio per iuramentum, an admittatur ad probandum quantitatem. decif. 130. Proſperus.

Confefſio teſtatoris facta ſub his verbis; Dechiaro che il fitto di Monte Milone appartiene per la metà al Signor Zannobio, & vn feſto à miſſier Santi Mannotto, & vn terzo, à eſſo miſſier Antonio teſtatore, ma perche il detto fitto è dato à cottimo à miſſier Santi Mannotto in queſta vltima locatione ſi dichiara eſſo teſtatore partecipare per la metà. An dicatur clara, vel dubia. Locatio, & conductio, an ſint vnum, & idem. Generalis obligatio, an poſſit reſtringi. decif. 41. Exiſtimabam.

Confefſio, an poſſit pro parte acceptari, & pro parte nõ. decif. 82. Magiſter Ioãnes Cerdo.

Conſtitutio Marchiæ capitu. 23. lib. 6. de celebratione feſtiuitatum quomodo ſit intelligenda. decif. 22. glo. quædam.

Contractus celebratus ſine præſentia, & conſenſu propinquorum ad formam ſtatuti, an ſuſtineatur ſub prætextu, quod reuera propinqui interuenerunt, ſed erroneè à notario non fuerunt ſcripti, vel vigore iuramenti in eo poſiti, & quomodo dicatur conſtare de aſſerto errore. decif. 7. In cauſa Dominiæ Conteſſæ.

Contumax an appellet. decif. 36. In cauſa Petri.

Curator, an teneatur ſatiſdare de vtilia faciendo, & inutilia prætermittendo. decif. 63. Tã de iure.

D

De notorio non iure apparere quando dicatur, attentata prætextu notorii non iuris reuocari debere, an intelligatur etiam de prophanis. dec. 53. An dicatur conſtare.

Donatio rogata à duobus notarijs. Quorum vnus non habet qualitatem à ſtatuto requiſitam, an valeat. decif. 21. Antonius.

Donatio facta pro puella maritanda, an poſſit impugnari ex defectu formæ ſtatuti non ſeruate. decif. 42. Diana Petri Leonis.

Donatio facta ex cauſa ingreſſus ad effectum ſeruiendi Deo Optimo Maximo, an ſit reuocabilis. decif. 46. In vna Fanenſi.

Donationis contractus, an dicatur validus ſi non fuit in eo poſitus locus loci, & concurrat aliqua alia ſuſpicio. decif. 60. fuit.

Dotis augmentum fororibus factũ, an poſſit detrahi de bonis fideicommiſſo ſubiectis. decif. 28. Aequus Angelus.

Dum dicitur à declaratione pœnæ facta per iudicem, appellationem dari, licet non detur à pœna legis, vel canonis an includantur ſpectantia ad viſitationem, & morum correctionem. decif. 25. A ſententia priuationis.

Duo quartæ hodie, an poſſint à Filijs grauatis detrahi. decif. 18. Trebellianica.

E

Emphyteofis, de qua infra, an dicatur ad Eccleſiam deuoluta. decif. 70. Haredes.

Executio concessa vigore transumpti non aboliti, cancellati, nec in aliqua sui parte vitiati, an debeat reuocari ex eo, quod Protocolum vnde fuit extractum reperitur in aliquibus additum, cassatum, & vitiatum? Decis. 29. fuit per Dominos conclusum.

Executio an possit concedi antequam causa declaretur deserta, & a quo iudice sit concedenda. Decisio 38. Executio sententiae.

Executio vigore publici instrumenti concessa an possit fieri contra tertium possessorem non citatum. Decisio. 48. Iulia Rogeria.

Executio in quibus bonis fieri nequeat. Decis. 86. Clarum & ferè.

Existens sub potestate Patris, vel aui an possit facere testamentum. Decis. 71. Testamentum Petri Venantij.

Existimans se continuare suam possessionem post inhibitionem quando dicatur attentare. Decis. 30. Andreas.

Falcidia, an possit detrahi ex usufructu omnium bonorum vxori relicto. Decis. 45. ex usufructu omnium bonorum.

Fatalia in causis minoribus, an computentur prout in maioribus. Decis. 56. in causa Castaris.

Fatalia declarata a constitutione Marchiae capituli. 9. lib. 6. An habeant locum in causis spiritualibus. Decis. 69. dubitatum fuit.

Feria an obitent in causa attentatorum. Decis. 26. Reuerendus Canonicus Curtius.

Fundator iuris patronatus, an possit disponere, quod post mortem vnus Rectoris alter sit Rector. Decis. 4. In vna.

Gabellam qui soluere non tenetur, an cogatur denunciare, ne bona cadant in commissum. Decis. 35. in causa.

H

Habens pecuniam ad censum a Rectore sub titulo certi beneficij, an dicatur liberatus redimendo illum ab eodem expresso titulo alterius beneficij, cuius idè

pariter Rector erat. Decis. 49. Reuerendus Caesar Carbonus.

Heres cum beneficio legis & inuentarij, an possit soluere de bonis hereditarijs, si solutio in pecunia fuerit promissa. Decis. 91. Dotis restitutio.

Honesti viri apud quos appellatur, quoniam habeant auctoritatem. Decis. 100. Secuta carceratione.

I

Immissio in possessionem, an fieri debeat ante refectionem melioramentorum. Decis. 23. Super proposita difficultate.

In possessorio an sit, quo ad omnem effectum appellationi deferendum. Decis. 88. Fuit incidenter.

Iudex a quo creatus iudex ad quem, an possit iterum iudicare in causis sibi per appellationem deuolutis. Decis. 14. in causis.

Iudex a quo, qui successit iudici ad quem, an possit iterum iudicare in causis maioribus. Decis. 79. Causa Philotiae.

Iudicem competentem, qui addit, & competentem spernit, an puniatur. Decis. 9. Magister Paulus.

Laudum quando possit exequi appellatione non obstante. Decis. 57. Laudum.

Legatum bonorum emphyteoticorum, an sustineatur saltem, quod astimationem. Mulier usufructuaria omnium bonorum, an teneatur detrahere suam dotem de fructibus. Decis. 39. Quia Io. Franciscus.

Legatum factum Titio, & Saio de centum, an semper intelligi debeat de quinquaginta pro quolibet. Decis. 44. Piera vxor.

Legatum annuum factum Ecclesiae, an extinguatur spatio centum annorum. Decis. 54. Puccius.

Legatum usufructus vxori relicto vna cum filijs patruo ipsius testatoris instituto, an resoluatur in alimentis iuxta Bulgari consuetudinem. Decis. 84. in causa vertente.

Licentia alienandi nulla, an sustineatur ex capite obseruanria. Decis. 50. cum Reuerendus.

Locata domo, an veniant omnia in ea existentia. Decis. 89. Ahenum.

Minori,

ARGUMENTORVM.

M

Minori, an concedatur restitutio in integrum aduersus lapsum fatalium. Decis. 77. Maior pars Dominorum.
Mulier an possit obligari pro redemptione sui viri. Decis. 62. in proposita dubitatione.

Nullitas affectata, an excuset à desertione.
Appellatio interposita per coniunctum, an dicatur deserta ex eo, quod non fuit ratificata infra decem dies. Decis. 3. Ad euitandam.
Nullitas Processus de qua infra, an obstet.
Dominus, an teneatur pro delicto famuli. Decis. 8. Quidam famulus.

P

Pater diuidens bona inter filios assignando cuiuslibet suam portionem, quem contractum facere dicatur, & an in eo requirantur solemnitates Constitutionis Marchiæ capit. 25. lib. 5. Decis. 51. Contractus diuisionis.
Pœna an possit mitigari ex probatione bonæ famæ. Decis. 102. In vna Maceratenfi.
Pœna eximentium de carceribus, quæ sit. Decis. 99. Dubitatum fuit.
Per lapsum termini à iudice assignati ad arripendum iter, & comparandum coram iudice, à quo appellatio, an dicatur deserta. Decis. 12. Super proposita difficultate.
Positiones, an possint haberi pro cõfessis contra personaliter non citatum, & impeditum. Decis. 74. in vna Firmana.
Prætor Rotæ festiuis diebus, in quibus diebus ius dicere valeat. Decis. 75. Prætor Rotæ.
Priuilegium alicui concessum, quod inuitus trahi non possit coram alio iudice, quam sibi specialiter deputato, an operetur quando fuit conuentum cum iuramento posse conueniri vbique, & coram quocunque iudice. Decis. 81. Dicebam.
Priuilegium in cuius reuocatione requiritur certa forma, an dicatur reuocatum ea non seruata. Decis. 17. Rota.
Probatio per iuramentum, an admittatur ad

probendam quantitatem. Decis. 13. Prosperus.

Promissio de soluendo anterioribus creditoribus, an comprehendat creditorem canonicum decursum post mortem spectantium ad hæredes, & successores, ad quos ex forma contractus emphyteosis est deuoluta. Decis. 31. Christophorus Faber.

Recceptatores quàm incurrant pœnam. Decis. 101. Receptans.

Reficiens Pontem ligneum de lapidibus post nunciationem noui operis, an dicatur attentare. Decis. 64. Notarius Ioseph.

Regula, quod actor sequatur forum rei, an procedat in causis miserabilium personarum. Decis. 105. In vna Montis Granarij.

Reproductio didicta, seu reuocationis beneplaciti, an sit in societate Officij necessaria infra quantum tempus fieri debeat, & quare. Decis. 1. Honorius.

Res quando est apud aliquem sine causa, quæ actio competat, an debeat interesse, & ex quo die. Decis. 24. Quod sententia.

Restituens Rectori Ecclesiæ pecunias habitas ad censum, an dicatur liberatus si neglexerit eas in tuto ponere. Decis. 50. Cum Reuerendus.

Restitutio in integrum appellatione deserta cum maiore quando succedunt minores, an competat. Decisio 97. Iterum proposita.

S

Salarium, an debeat pro tempore, quo quis fuit absens cum licentia. Decis. 52. Auditor Rota.

Sententia absolutoria ab obseruatione iudicij, an sit interlocutoria, vel diffinitiuæ, & possit ab eodem iudice reformari, ac contrario imperio tolli. Decis. 66. Dominus Iudex.

Sententia de exequendo instrumentum Camerali obligatione vallatum, an debeat retractari sub prætextu simulationis, vel nullitatis, idque generaliter, & indistincte verum sit. Decis. 98. Recte.

Sententia nulla an possit ex nouis actis retractari. Decis. 94. Insistendum non videtur.

Seruitus super re emphyteotica, an possit imponi sine consensu Domini directi. Decis. 92. Magister Octavius.

Socer an teneatur vltra quam facere possit.

Decif. 16. Antonius.

Solemnitas requisita à Constitutione Marchiæ lib. 5. capitu. 25. an sit seruanda in contractibus siue instrumētis dotalibus. Decif. 34. In vna Recanatenfi.

Statuta particularia, an praualeant constitutionibus Marchiæ. Decif. 2. Non est dubium.

Statutum quando præfigit, terminum ad appellandum, & dicendum de nullitate, & causam appellationis, & nullitatis, terminandum post lapsum termini, an possit dici de nullitate. Decif. 38. Præsupponitur in facto.

Statutum requirens in actu certam solemnitatem, an habeat locum quando, quis contrahit cum Patre. Decif. 46. In vna Fanensi.

Subhastatio de qua agitur ex defectu forme Constitutionis Marchiæ non seruata, an impugnari possit, si seruatum fuit statutū loci, in quo facta fuit. Decif. 67. Deliberatio.

Finis Index Argumentorum.

2 Aliter an debeat pro tempore, quæ sit actus cum licentia. Decif. 2.

2 Sententia, abdicatio, vel distinctio, an sit inchoata, vel distinctio, an sit inchoata, vel distinctio, an sit inchoata.

2 Sententia de expendo instrumentum, an sit obligatio, vel distinctio, an sit obligatio, vel distinctio, an sit obligatio.

2 Sententia nulla an possit ex nouis actibus, an sit obligatio, vel distinctio, an sit obligatio, vel distinctio, an sit obligatio.

T

T Estator prohibens alienationem certarum rerum, an dicatur prohibuisse Trebellianicam. Decif. 18. Trebellianica.

Testes post didicita testificata, an possint examinari super eisdem, & directo contrarijs, & quid in muliere petente restitutionem in integrum. Decif. 78. Post didicita.

Trebellianica, quod possit prohibere filijs primi gradus, an sit magis vera, & communis opinio, & quid vbi extaret aliqua consuetudo. decif. 11. Trebellianica.

V

V Idæ quando competat remedium Aulthen. Præterea, C. vnde vir, & vxor. decif. 72. Sanctilia.

Vir quando emit fundum pro vxore, cui dicitur ius quaesitum. decif. 40. Matthia vxor.

INDEX SECVNDVS

locupletissimus rerum, ac verborum singularium.

IN HOC DECISIONVM VOLVMI- ne existentium.

A

- Esens cum licentia habetur pro presente, & seruiente. decis. 52. numero 22.*
- Absolutio à iuramento quando contractus est nullus, an possit peti, & veniat concedenda decis. 7. numero 16.*
- Absurdum est vitandum decis. 10. num. 43.*
- Acceptatio actus debet fieri cum sua qualitate adnexa decis. 82. num. 4.*
- Accedens adest, & abest prater subiecti corruptionem decis. 29. num. 37.*
- Acquiritur per coniunctum mediante ratibabitione non ipso iure decis. 3. num. 9.*
- Acta faciunt notorium. decis. 32. nu. 7. & decis. 102. num. 6.*
- Acta cum additionibus diuersi atramenti, & cassaturis reperta, an probent decis. 80. nu. 3.*
- Acta ad vnum finem non extenduntur vltra agentis intentionem decis. 61. num. 12.*
- Actio de dolo contra procuratorem ad damna, & interesse an detur. decis. 37. num. 14.*
- Actio, & exceptio oritur ex homologatione decis. 90. num. 10.*
- Actio ex contractu oritur in iudicijs decis. 97. numero 4.*
- Actio finium regundorum continet in se causam proprietatis decis. 19. num. 3.*
- Actio finium regundorum habet latissimam naturam dicta decis. 19. num. 4.*
- Actio iniuriarum non datur pro modico decis. 77. numero 18.*
- Actio improprie est officium iudicis decis. 51. numero 33.*
- Actio nulla oritur ex contractu nullo decis. 7. numero 17.*
- Actio personalis non sequitur fundum sed personam. decis. 31. num. 3.*
- Actio personalis non oritur ex contractu emphyteotico, sed in rem scriptam, qua concomitatur quemlibet possessorem dicta decis. 31. numero 24.*
- Actio qua competebat contra defunctum competit contra heredes. decis. 91. num. 2.*
- Actio incompetenti expressa, an possit quis obtinere ex competenti decis. 61. num. 20.*
- Actio personali, an teneatur quis ex contractu emphyteotico decis. 31. num. 1.*
- Actor sequitur forum rei decis. 105. num. 1. fallit, num. 2. & 8.*
- Actus debet aliquid operari decis. 8. num. 33.*
- Actus debet intelligi de prima vice. decis. 50. numero 37.*
- Actus in dubio censetur validus. decis. 12. num. 7.*
- Actus non operatur vltra agentis intentionem decis. 1. Honorius num. 34. & decis. 21. Antonius Angeluccius, num. 67. & decis. 51. num. 25.*
- Actus subsequens manifestat precedentem voluntatem dicta decis. 1. num. 40.*
- Actus quando non potest inesse produci nisi certo modo, si simpliciter factus reperitur, an presumatur factus eo modo, quo fieri debuit decis. 49. numero 10.*
- Additiones cassaturæ, & vitia non substantialia instrumenti, an noceat decis. 29. nu. 14. & seq.*
- Adiecto solutioni rectè soluitur sed agere non potest sine mandato. decis. 80. num. 1.*
- Adiectus solutioni quando presumatur Procurator d. decis. 80. num. 13.*
- Aduocati dicuntur partiales, & eorum consilia non excusant. decis. 9. num. 7.*
- Aedificans spreta nunciatione noui operis tenetur demoliri proprijs expensis decis. 64. num. 9.*
- Aedificari non potest super eo, quod non est decis. 59. d. num. 6.*
- Aedificari aliquid non potest in loco publico d. decis. 64. num. 18. lib. 2.*
- Aedificatio noua, & non refectio dicitur quando destructo ponte ligneo edificatur lapideus. d. decis. 64. num. 18.*
- Aequalitas inter litigantes est seruanda decis. 75. num. 2. & decis. 21. num. 13.*
- Aequalitas est seruanda inter filios decis. 44.*
- Aequa-*

I N D E X

- Aequalitas est seruanda inter socios* decis. 1. numero 21.
- Aequalitas saepe ampliat, & restringit testatoris dispositionem dicta* decis. 44. num. 13.
- Aequiperatorum eadem est dispositio d.* decis. 21. numero 21.
- Aequitas canonica omnibus est communis.* decis. 70. nume. 56.
- Aequitas non scripta, an faciat recedere à iure scripto.* decis. 11. num. 25. & decis. 24. num. 25.
- Aequiualeus quibus reddi non possit* decis. 16. numero 40.
- Affinem non probare quomodo intelligatur* decis. 7. num. 10. & 12.
- Agens actione finium regundorum, quid probare debeat* decis. 19. num. 15.
- Agens ex contractu debet adimplere contenta in contractu, tam circa substantialia, quam naturalia, & accidentalia.* decis. 50. num. 14.
- Agens ex pluribus ehirographis si probat ex vno obtinere debet,* decis. 30. num. 9. & seq.
- Agens ex veteri ratificatione, an possit obtinere ex noua.* decis. 40. num. 10.
- Agens ex vna causa, & probans de alia, & si subcumbere dicatur* decis. 61. num. 1. fallit in possessorio num. 2.
- Agens sine auctoritate scienter an inueitur quasi possessione notariatus* decis. 21. num. 61.
- Agens sine auctoritate aequiperatur tyranno d.* decis. 21. num. 63.
- Agens tanquam talis de necessitate debet probare se talem* decis. 61. num. 3.
- Agens, vt haeres, an debeat probare se talē.* decis. 80. num. 8.
- Agere non valenti non currit tempus* decis. 32. numero 23.
- Alienata an imputentur in legitimam* decis. 20. numero 5.
- Alienatio bonorum fideicommissi subiectorum est nulla.* decis. 20. num. 1. fallit num. 7. 19. & 21.
- Alienatio fraudolenta non valet dicta* decis. 20. numero 20.
- Alienatio fundi dotalis an semper sit prohibita.* decis. 62. num. 26.
- Alienatio qua fit lege permitte non potest dici nulla, nec contra mentem testatoris dicta* decis. 20. numero 9.
- Alleganti rem non extare incumbit onus probandi.* decis. 1. num. 8.
- Altare vnum discooperiri non debet pro alio cooperiendo* decis. 62. num. 25.
- Anima cunctis rebus est praefenda.* decis. 10. nu. 32. & 37. & decis. 54. nume. 13.
- Animas quorundam, etsi breui tempore liberatas fuisse de Purgatorio legatur, quorundam tamen pœna duratur & sunt vsq; ad diem Iudicij dicta* decis. 54. num. 5.
- Animus ex verbis indicatur* decis. 1. num. 4. & decis. 64. num. 24.
- Annus consistit ex 365. diebus* decis. 56. & decis. 69. nume. 3. & 9.
- Annus secundus, an detur probato impedimento* decis. 32. num. 22.
- Apodixæ priuatæ & habent executionem paratam.* decis. 70. num. 44.
- Apostoli non sunt de necessitate petendi quando appellatur in absentia iudicis, licet ad cautelam peti possint.* decis. 100. num. 7.
- Apostoli reuerentiales à quo dentur* decis. 36. numero 9.
- Appellare an liceat, à qualibet declaratione rei, & pœna ipso iure, à lege, vel ab homine fulminata, & quare* decis. 25. num. 4.
- Appellare an possit Dominus à die scientiæ* decis. 37. num. 12. & 15.
- Appellare an liceat ratione modicissimi præiudicij.* decis. 75. num. 19.
- Appellare non est opus, à non admissione exceptionis quando statutum eam reseruat in fine cause, nec ab admissione articulorum, quando admissio habet elausulam saluo iure imperinentium, & non admittendorum.* decis. 15. num. 22.
- Appellare quod vnus possit, & alter non est absurdū.* decis. 75. num. 6.
- Appellari ad quem iudicem possit in causis à quinqua ginta infra* decis. 9. num. 8.
- Appellari an debeat à pronũcia de examinandis testibus post conclusum in causa* decis. 8. num. 28.
- Appellari an debeat in causa possessorij si fuerint propositæ, & admixtæ exceptiones concernentes petitorum* decis. 15. nu. 7.
- Appellari an possit, à pœna legis dicta* decis. 25. numero 2.
- Appellari an possit de iure ciuili ab interlocutoria.* decis. 59. num. 2.
- Appellari an possit à pronũcia legitimationis personæ* decis. 77. num. 6.
- Appellari an possit quando iudex declarat se iudicē competentem d.* decis. 76. nu. 1. & quid si tacite per processum ad vltiora id fecerit, num. 21.
- Appellari non potest ab interlocutoria etiam habente vim diffinitiuæ* decis. 59. num. 12.
- Appellari potest de iure canonico ab interlocutoria d.* decis. 59. nu. 2.
- Appellari potest coram honestis iuris* decis. 100. numero 1.
- Appellari potest in causa finium regundorum.* decis. 19. num. 8. & 13.
- Appellari potest à sententia diuisoria dicta* decis. 19. num. 11.
- Appellari potest quando constat de notoria iniustitia.* decis. 15. num. 10.
- Appellari quando soleat coram honestis iuris* decis. 100. nu. 2.
- Appellatio ab interlocutoria an detur in ciuitate Anconæ.* decis. 65. num. 1.

I N D E X.

- Appellatio à sententia possessorij regulariter non datur decif. 15. nume. 1. & 13.
- Appellatio ad quid fuit inuēta decif. 66. n. 15. & seq.
- Appellatio à tribus sententijs datur quando sint difformes. decif. 55. num. 3.
- Appellatio an debeat admitti inspicienda sunt verba sententiæ decif. 15. num. 24. & 36.
- Appellatio an debeat prosequi infra 20. dies à die qua fuit appellatum decif. 32. nume. 6. & 25.
- Appellatio an detur à confirmatoria laudi decif. 57. num. 3.
- Appellatio an detur à sententia lata super possessorio quando libellus, & probationes respiciunt petitorium d. decif. 15. nume. 14.
- Appellatio, an detur in causa attentatorum. decif. 75. nume. 36.
- Appellatio an detur in executiuis decif. 75. nume. 1. & 18.
- Appellatio an detur quando actor, & reus prætendunt parem titulum d. decif. 15. num. 11.
- Appellatio an detur quando appellationi & reductio ni fuit in compromissum renuntiatum decif. 57. numero 4.
- Appellatio an detur quando in instrumento adest Cameralis obligatio. decif. 29. nu. 48.
- Appellatio an detur quando iudex pronunciat instrumentum liquidum, & liquidatum decif. 29. numero 46.
- Appellatio an detur, quando pronunciat instrumentum non esse exequendum. decif. 75. num. 5.
- Appellatio an detur quando pronunciat actorem non esse immittendum in possessionem decif. 75. numero 22.
- Appellatio an detur quando quis est declaratus incidisse in aliquam pœnam decif. 25. num. 1.
- Appellatio datur à possessorio mixto, & alterato decif. 15. num. 6. & 33.
- Appellatio datur, quando est connexa causa nullitatis. decif. 75. num. 12. & 20.
- Appellatio dicitur deserta si non fuerint reproductæ litteræ infra 20. dies. decif. 97. nu. 1.
- Appellatio dum interponitur ab aliqua condemnatione, quæ cautela vtenda sit. decif. 25. num. 3.
- Appellatio est fauorabilis decif. 19. appellationi, n. 6.
- Appellatio est remedium commune non autem particulare decif. 14. nuu. 16.
- Appellatio in ambiguis est admittenda dec. 75. n. 23.
- Appellatio in casibus prohibitis, an detur decif. 75. numero 19.
- Appellatio in dubio est admittenda decif. 15. nume. 1.
- Appellatio in dubio non debet pronuciari deserta. decif. 32. num. 20.
- Appellatio in possessorio an dicatur prohibita, quo ad omnem effectum decif. 15. nume. 15.
- Appellatio in possessorio admittitur quo ad deuolutiuum tantum, vbi extat consuetudo decif. 88. num. 1. & decif. 15. num. 16.
- Appellatio in possessorio secundum magis commu-
- * nem * opinionem non admittitur etiam quo ad deuolutiuum decif. 88. num. 2.
- Appellatio in possessorio iuris datur ad omnem effectum decif. 15. num. 2.
- Appellatio inspectantibus ad visitationem, & morum correctionem an letur, & ad quem effectum. decif. 25. num. 6.
- Appellatio interposita à negotiorum gestore non potest ratificari post decem dies. decif. 3. num. 8.
- Appellatio interposita per coniunctum, an debeat ratificari infra decem dies d. decif. 3. num. 4. vel sufficiat si ratificata fuerit post decem dies decif. 3. numero 7.
- Appellatio licet detur à pronuncia de exequendo, non tamen datur ab executione sententiæ, vel ab executione facti. decif. 25. nume. 5.
- Appellatio non datur, quando super liquidatione non est dubium decif. 29. num. 47.
- Appellatio non datur, quando agitur vigore publici instrumenti, & tractatur de causa dotis decif. 43. num. 1. & decif. 98. Recte num. 34.
- Appellatio non potest interponi ad inferiorem. decif. 47. nu. 2.
- Appellatio quando est deserta non reuiuiscit nisi ex principis gratia decif. 83. num. 5.
- Appellatio quando non reperitur prohibita dicitur permessa decif. 19. nu. 5. lib. 1. & decif. 75. num. 24.
- Appellatio rescindit Iudicatum decif. 78. num. 33.
- Appellatio suspendit, & retardat decif. 75. numero 11.
- Appellatio vbi daretur in possessorio, an impediatur executionem decif. 15. nume. 17.
- Appellatio vbi esset prohibita an concedatur ratione nonni grau. xminis decif. 75. num. 27.
- Appellatione ab interlocutoria admissa, an possit interlocutoria reuocari decif. 65. num. 6.
- Appellatione deficiente, vel ea nulla existente, an obstat attentata decif. 59. num. 5.
- Appellatione deserta finitur effectus inhibitionis decif. 38. num. 4.
- Appellatione deserta sententia licet reuocari non valeat potest tamen confirmari decif. 83. nume. 10.
- Appellatione pendente nihil est innouandum decif. 64. num. 12.
- Appellatione pendente an dicatur, quis obtinuisse decif. 75. nume. 30.
- Appellatione pendente, an præsumatur pro sententia decif. 75. num. 34.
- Appellatione prohibita, an possit appellari ex capite iniustitiæ decif. 43. nu. 5.
- Appellationi quando dicatur renunciatum decif. 59. num. 8.
- Appellationes causarum à quinquaginta infra ad quæ deuoluantur decif. 14. num. 2.
- Appellationes interpositæ ad Papam, an intelligantur deuolutæ ad Rotam decif. 36. num. 11. Quid de querelis, recursibus, nullitatibus, & in integrum restitutionibus vide num. 12.

I N D E X.

Appellatur à pronuntia lata contra casum legis. dec. 65. num. 7.
Appellatur à sententiâ delegati Papæ ad Rotam dec. 47. num. 5.
Approbare an dicatur, qui non opponit contra instrumentum decif. 29. nume. 6.
Approbare, & confirmare, qui dicatur decif. 64. numero 16.
Arbitrator, an possit pronuntiare parte non citata decif. 58. num. 9.
Arbitratorem, quem esse quomodo cognoscatur decif. 58. nume. 81.
Arboris appellatione de iure veniunt vites. decif. 97. num. 4.
Archivista creditor decif. 96. num. 5.
Arguere licet ex rubrica decif. 2. num. 34.
Argumentum ab observantia, an valeat decif. 50. numero 32.
Argumentum à Rubrica quando procedat decif. 105. num. 65. & 68.
Argumentum, à simili valet. decif. 21. nume. 43.
Argumentum de tempore ad tempus, an valeat. decif. 28. num. 17.
Argumentum ex identitate rationis valet. decif. 84. num. 29.
Articulari quomodo debeat quasi possessio. decif. 21. num. 59.
Articuli post conclusum in causa, an possint admitti d. decif. 21. num. 94.
Articuli, seu positiones succedunt loco libelli. decif. 61. num. 60.
Articulus clausula codicillaris posita in testamento, in quo posthumus fuit ignorater præteritus, ob eius difficultatem aliqui affirmant Principis decisione indigere, alij vero concordia terminari posse. decif. 10. num. 17.
Artifex quilibet petit florenos mille pro dote. decif. 28. num. 23.
Assignatio, quam facit pater filijs, an dicatur contractus innominatus. decif. 51. num. 5. vel mera donatio. num. 13.
Associatio potest concedi sine citatione. decif. 48. numero 16.
Attentare, an dicatur, qui continuat suam possessionem. decif. 30. nume. 1. & 12.
Attentare an dicatur missus in possessionem auctoritate iudicis d. decif. 30. num. 5. & seq. & 20.
Attentari an dicatur quando alter non possidet, sed tantum detinet d. decif. 30. num. 4. & 8.
Attentata dicitur omnis possessio subsecuta post inhibitionem d. decif. 30. num. 14.
Attentata offendunt legem, iudicem, & partem. dicta decif. 30. num. 9. & decif. 64. num. 13.
Attentata, quando constat de notorio non iure, an debeant reuocari. decif. 53. num. 7. etiam in prophanis, nume. 9. & 21.
Attentata quomodo reuocentur. decif. 30. num. 8.
Attentatorum remedium quando cesset. decif. 75. nu-

mero 37.
Attentatorum reuocatio non est facienda ad instantiam eius, cuius non interest. decif. 53. numero 8.
Attentatum an dicatur, quando appellatur ab interlocutoria si non fuerit inhibitum. decif. 59. num. 11.
Attentatum dicitur, quod sit lite pendente, & reuocandum decif. 30. num. 7.
Auauitia est omnium malorum radix decif. 22. numero 7.
Auditor quilibet in causis infra centum indicat solus. decif. 79. num. 5.
Auditores Rotæ quales esse debeant. decif. 52. numero 24.
Augumentum dotis dicuntur dos. decif. 27. nume. 4.
Augumentum dotis factum à viro dicitur donatio propter nuptias. decif. 27. nu. 13.
Augumentum dotis, seu donatio propter nuptias, an possit alienari consentiente vxore decif. 27. nume. 15.
Augumentum dotis vxore mortua ad quem reuertatur d. decif. 27. num. 14.
Authentica præterea, C. vnde vir, & vxor, ad hoc vt locum habeat, quæ probanda sint. decif. 37. numero 1.
Auus, auia, proauia, proauus & alij superiores vtriusque sexus non tenentur vltra quam facere possunt. decif. 16. num. 7.
Auxiliator quando mitius puniatur, quam principalis. decif. 104. num. 37.

B

B *Andimenta non extenduntur. decif. 104. numero 8.*
Beneficia ecclesie in filio familias indicantur pectidiu quasi Castrense. decif. 70. nume. 27.
Beneficia non conferuntur in inuitum. decif. 24. numero 26.
Beneficij vacaturi dispositio an valeat. decif. 4. numero 1. & 7.
Beneficium eius, qui est infra annum probationis, non potest alteri conferri. decif. 46. nume. 16.
Bona alienari prohibita, & præcipue mulierum, pro quibus erogari non debeant. decif. 62. nume. 6.
Bona dotalia, nec obligari possunt, nec in generali veniunt obligatione omnium honorum. decif. 27. n. 3.
Eona dicuntur deducto ære alieno. decif. 48. numero 5.
Bona ecclesia non possunt detineri sine licentia Papæ. decif. 53. nume. 1.
Bona ecclesie parui momenti possunt alienari sine solemnitate canonica. decif. 77. num. 23.
Bona ecclesie sine præfata licentia alienata libere ad ecclesiam reuertuntur. decif. 53. nume. 2.
Bona fideicommissa subiecta pro dote possunt alienari.

I N D E X.

- ri. decis. 28. num. 14.
- Bona, quae sunt pro derelicto à quolibet occupari possunt, decis. 93. num. 5.
- Bonorum possessio significat merum ius hereditatis, & possessio bonorum significat merum factum decis. 15. num. 19.
- Bonorum possessio, & possessio bonorum inter se differunt. decis. 15. num. 20.
- Bonum ius fouens praesumitur non exercuisse causam ab aliquo impedimentum. decis. 32. num. 17.
- Bulgarius fuit Vicarius Imperialis. decis. 84. num. 2.
- Bulla Sixti contra eximentes quomodo sit intelligenda. decis. 104. num. 4. & seq.
- C
- C**adaver an possit suspendi. decis. 86. num. 8.
- Caducitas non incurritur nisi Domino volente. decis. 70. num. 19. 52. & 54.
- Caducitas quando non sit in consideratione, & habeatur pro remissa. decis. 70. num. 42.
- Caducitatem successor quare declarare non possit. decis. 70. num. 40.
- Calculatio dierum vtilium antequam causa declaratur deserta, an sit facienda. decis. 83. num. 9.
- Calculus inter mercatores an praesumatur transmissus. decis. 80. num. 22.
- Cameralis obligatio an contineat pactum, quod quis possit ubique, & coram quocunque iudice conveniri. decis. 87. num. 2.
- Cameralis obligatio, an sit extendenda. decis. 91. numero 23.
- Cameralis obligatio continet plura favorabilia. decis. 48. num. 1.
- Cameralis obligatio continet promissionem de non alienando, nec faciendo aliquem contractum, seu aliquem actum praedictalem sub poena nullitatis. decis. 48. num. 20.
- Cancellationes, & additiones quando in instrumento sunt plures an vitient, quando sunt in non substantialibus. decis. 29. num. 34.
- Canonem recipiens etiam pro tempore futuro hoc est decurso post caducitatem, an dicatur eam remisisse, si protestatus fuit recipere sine praedictio incurse caducitatis. decis. 70. num. 43.
- Capitula Rotae sunt seruanda. decis. 56. in causa Caesaris. num. 9.
- Captus non est liber nec in suo arbitrio. decis. 103. numero 6.
- Captus pro repraesalijs potest repetere, quod soluit. decis. 8. num. 21.
- Carcer dicitur locus Sanctus. decis. 104. num. 42.
- Carcerari non potest qui habet privilegium, ne conveniatur ultra quam facere possit. decis. 16. numero 26.
- Carnem suam nemo odio habet. decis. 70. num. 37.
- Cauda non solet esse maior capite. decis. 34. num. 7.
- Cauendum est ne malum praesumatur. decis. 4. numero 20.
- Causa an operetur, quod possit recedi à dispositione iuris, & statutorum. decis. 20. num. 14.
- Causa attentatorum est magis privilegiata quam spoliolum. decis. 26. num. 6.
- Causa attentatorum sapit naturam meri possessorij. decis. 26. num. 4.
- Causa diuisionis habet admixtam causam possessionis, & proprietatis. decis. 19. num. 12.
- Causa cessante cessat effectus. decis. 46. num. 20.
- Causa finium regundorum tangit etiam interesse partium. decis. 19. num. 14.
- Causa grauaminis in appellatione ab interlocutoria exprimi, & probari debet. decis. 59. num. 4.
- Causa habens initium ordinarium an potuerit in causa appellationis fieri executiua. decis. 33. numero 4.
- Causa honesta dicitur quando mulier facit aliquid pro redimendo viro. decis. 62. num. 2.
- Causa non debet redire ad iudicem grauantem. decis. 14. num. 14. & decis. 47. num. 4. licet possit redire ad eandem Rotam. num. 17.
- Causa nullitatis clement. 1. de re iudicat. à quo cognoscatur. decis. 75. num. 29.
- Causa ob quam fuit facta alienatio durare debet. decis. 50. num. 38.
- Causa per negligentiam eius ad quem spectabat dicitur effecta de iurisdictione ordinaria. decis. 9. numero 15.
- Causa possessionis an dicatur temporalis. decis. 69. numero 6.
- Causa prima instantia non potest fieri coram iudice appellationis. decis. 33. num. 7.
- Causa quando dicatur redacta ad non causam. decis. 24. num. 28.
- Causa quando est vnica, & alia assignari non potest habetur pro expressa. decis. 21. num. 74.
- Causa, quae dicitur non potest dici cessata. decis. 46. numero 34.
- Causa qualibet non sufficit ad mitigationem poenae. decis. 103. num. 2.
- Causa quid operetur. decis. 8. num. 8.
- Causa redemptionis captiuorum dicitur pia. decis. 42. num. 13.
- Causa spiritualis quae dicatur. decis. 69. numero 1. & 5.
- Causa sub eodem iudice reuideri non debet. decis. 79. num. 2.
- Causa super qua fundatur restitutio in integrum, debet plene probari. decis. 77. num. 2.
- Causae an expediri possint festiuis diebus secundum constitutionem Marchiae. decis. 85. num. 3.
- Causae appellationis in casu necessariae absentiae, vel infirmitatis possunt delegari. decis. 9. num. 55.
- Causa appellationis in tertia instantia debet expediri ex eisdem actis. decis. 95. num. 10.

I N D E X.

- Causa appellationis sunt mixti imperij, & pertinent ad auctoritatem superioris decif. 9. num. 54.*
- Causa cognitio ex breuitate temporis non praesumitur decif. 98. num. 13.*
- Causa ecclesiastica tractantur, simpliciter de plano, sine strepitu, & figura iudicij decif. 26. num. 10.*
- Causa fiscales publica, & ecclesiastica pari passu ambulant, decif. 26. num. 9.*
- Causa maiores, & minores an pari passu ambulent decif. 56. num. 11.*
- Causa mercatorum tractantur de bono, & aquo decif. 80. num. 15.*
- Causa minores citius expediuntur decif. 56. numero 12.*
- Causa ob pietatem, misericordiam, vel necessitatem expediri an valeant feriatibus decif. 85. numero 1.*
- Causa, quae in Curia Praetoris terminari possint festiuis diebus decif. 85. num. 5.*
- Causis in minoribus quotidie procedi potest. decif. 56. nume. 3.*
- Cautela ad hoc, ut oblatio facta remaneat nulla, quae sit decif. 94. num. 6.*
- Cautela eius contra quem petitur executio, quae sit decif. 29. num. 8.*
- Cautela pro creditoribus consentientibus alienationibus decif. 31. num. 23.*
- Cautio de vtilia faciendo, & inutilia praetermittendo de consuetudine an decur a curatore deputato ad vnum actum tantum decif. 63. num. 2. & seq.*
- Cedens actiones an possit agere decif. 93. num. 9.*
- Cedens ad quid teneatur decif. 6. nume. 9.*
- cedens bonis an possit penitere decif. 93. num. 6.*
- cedens bonis an remaneat Dominus decif. 93. nu. 3.*
- cedens bonis nec agere, nec conueniri potest decif. 93. num. 2.*
- cedens bonis non dicitur habere bona pro derelicto decif. 93. num. 4.*
- census an computetur inter immobilia decif. 6. nume. 4. & decif. 20. num. 18.*
- census constitutus super re aliena an valeat decif. 6. num. 6.*
- certitudo haberi potest etiam per demonstrationes decif. 4. num. 31.*
- certum, & clarum non dicitur id, in quo cadit disputatio decif. 53. nume. 17.*
- certum, quod dicatur decif. 4. num. 29. & seq.*
- Certus certiorari non debet decif. 35. num. 12.*
- cessante causa an cesset effectus decif. 6. num. 5.*
- cessante causa cessat effectus decif. 46. num. 20. & decif. 63. num. 5.*
- cessantibus fraudibus ad quae obuiadum disposuit constitutio cessat ipsa constitutio decif. 34. num. 15.*
- cessibile, quod non est transmissibile decif. 6. numero 13.*
- cessio an sit nulla quando aliud pro alio ceditur decif. 6. num. 11.*
- cessio est loco solutionis decif. 6. num. 1.*
- Cessio non debet esse inutilis dicta Decif. 6. num. 8.*
- Circuitus in rota & magnis curijs sunt euitandi, decif. 61. num. 30.*
- Citari non debet, qui dicit se numquam venturum decif. 99. num. 3.*
- Citatio ad examinandum testes ad perpetuam rei memoriam est necessaria quando non subest aliqua iusta causa decif. 43. num. 3.*
- citatio an sit nulla ex defectu appositionis loci, & horam, decif. 98. nu. 15. & 19.*
- Citatio an debeat fieri cum dimissione cadule Decif. 1. num. 28.*
- citatio eorum, quorum non interest, dicitur leuis solemnitas Decif. 98. nu. 18.*
- citatio minus sufficiens, an arctet, & deuoluat Decif. 1. nu. 29.*
- citatio peremptoria reddit monitum contumacem expressum Decif. 8. nu. 3. 8.*
- citatio quomodo fieri debeat Decif. 1. nu. 25.*
- citatio requiritur in quolibet actu Decif. 99. nu. 1.*
- citationis defectus quando non obstet Dec. 58. nu. 11.*
- citatus personaliter dicitur verus contumax Decif. 37. num. 9.*
- citatus personaliter non potest allegare ignorantiam sententiae latae Decif. 37. nu. 10.*
- citatus simpliciter intelligitur citatus propria hora qua iudex sedere solet Decif. 98. nu. 20.*
- ciuitas Macerata appellatur insignis a Summo Pontifice Decif. 104. nu. 1.*
- ciuitas Neapolitana inter Ciuitates populosas non tenet vltimum locum Decif. 60. nu. 4.*
- clarum nihil adeo est, quin impugnari non possit. Decif. 41. nu. 2.*
- clausula, ad habendum, possidendum, fructandum, vendendum, alienandum, & quid quid perpetuo placebit faciendum, inducit translationem Dominij. Decif. 46. nu. 40.*
- clausula cadant, & cecidisse intelligantur, quid operetur Decif. 70. nu. 14.*
- clausula Codicillaris an astringat tantum heredem in primo gradu ab intestato succedentem. Decif. 10. nu. 13. & 40.*
- clausula Codicillaris an dicatur posita ex capite Notariorum, vel de Testatoris voluntate dicta Decif. 10. nu. 16. 46. & 47.*
- clausula Codicillaris concepta per verba futuri temporis vbi posthumus fuit ignoranter praeteritus secundum magis communem operatur decif. 10. numero 20.*
- clausula codicillaris non debet censeri posita sine effectu operandi decif. 10. nu. 39.*
- clausula codicillaris non operatur ad fauorem filij decif. 10. nu. 4.*
- clausula codicillaris per rogatum Notarij dicitur facta Verbum Testatoris decif. 10. nu. 45.*
- clausula codicillaris posita in testamento facto ab imperito an operetur decif. 10. nu. 14.*
- clausula codicillaris posita in Testamento, vbi posthumus*

I N D E X.

- mus fuit ignoranter præteritus, quando operetur, decis. 10. num. 19.
- Clausula codicillaris posthumo ignoranter præterito, an inducat fideicommissum, decisio. 10. numero 1.
- Clausula codicillaris, quando id importat, quod non potest dici rationabiliter contra mentem testatoris, quid operetur, dicta decisione 10. numero 46.
- Clausula codicillaris, quid operetur quando posthumus decessit post mortem patris in pupillari ætate nullo facto testamento, decisione 10. numero 33.
- Clausula codicillaris subintelligitur favore piæ causæ, & in testamento facto inter liberos, decis. 10. numero 27.
- Clausula constituti, & præcarij, quid operetur, decis. 48. num. 3.
- Clausula constituti, quid operetur, decis. 21. num. 1. & 24.
- Clausula ex certa scientia, & nullo iure, vel errore ducta, quid operetur, decisione 46. numero 26.
- Clausula, & quodcunque aliud remedium ad cuius instar sit, quid operetur, decis. 61. num. 74.
- Clausula de plenitudine potestatis nõ operatur in his que sunt facti, decis. 17. num. 7.
- Clausula generalis, an restringatur, decis. 39. numero 18.
- Clausula generalis derogatoria non operatur, quando requiritur insinuatio, decis. 17. numero 8.
- Clausula ius, & iustitiam quid operetur, decisione 29. numero 53. & decisione 61. numero 73.
- Clausula motu proprio, an operetur, ubi adest Cameralis obligatio, decis. 81. num. 8.
- Clausula motu proprio idem operatur, quod clausula ex certa scientia. dicta decisione 81. numero 7.
- Clausula non obstantibus constitutionibus, cæterisque contrarijs, quid operetur, decisione 2. numero 12.
- Clausula omni iuris, & legum auxilio, an tollat priui legium ne quis conueniatur, nisi in quantum facere potest, decis. 16. num. 46.
- Clausula omni meliori modo, quid operetur, decis. 61. numero 70. 71. & 75. & decisio. 98. numero 39.
- Clausula quatenus opus sit, & expediat prout boni, doctique causarum patroni, decis. 29. numero 52.
- Clausula rato manente pacto, quid operetur, decis. 90. num. 8.
- Clausula si, & in quantum, quid operetur in admissione appellationis, decis. 65. num. 3.
- Clausula sine strepitu, & figura iudicij, quid operetur, decis. 61. num. 24.
- Clausula sola facti veritate inspecta, an plus operetur, quam clausula simpliciter de plano, sine strepitu, & figura iudicij, decisione 61. numero 33.
- Clausula sola facti veritate inspecta, & clausula simpliciter, de plano, sine strepitu, & figura iudicij in quo differunt, dicta decisione 61. numero 35.
- Clausula summarie, & de plano equiparatur clausula mera veritate inspecta, & clausula secundum meram voluntatem, decisio. 61. numero 34.
- Clausula vna testamenti declaratur per aliam, decis. 44. num. 7.
- Clausula & corruunt vna cum instrumento, & nihil operantur quando est nullum, decisione 48. numero 24.
- Clausula saluis alijs, non se astringens, deducens, protestans, quid operentur, decis. 61. numero 76.
- Clausula solite apponi, an habeantur propositis, decis. 98. num. 37.
- Clementia, & misericordia proprie spectat ad Principem, decis. 103. nu. 12.
- Clementis VIII. aduentus ad Ciuitatem Macerata, decis. 85. nu. 8.
- Clericus non tenetur nisi in quantum facere potest, decis. 16. num. 15.
- Coadiutor eadem seueritate constringitur, decis. 104. num. 35.
- Coactæ quando dicatur aliquid factum, decis. 24. num. 31.
- Collatio beneficij non vacantis facta per Papam non valet, decis. 4. nu. 12.
- Collator non potest promittere beneficium vacaturum, nec alteri dare potestatem conferendi, decis. 4. num. 9.
- Coloni expulsi per viam attentati, in pristinum statum reponendi sunt, decisione 30. numero 11.
- Coloni partiarj non tenentur, nisi in quantum facere possunt, decis. 16. num. 22.
- Commentarienses puniuntur pro modo culpæ, decis. 104. nu. 19.
- Commodum, qui sentit, debet sentire incommodum, decisione prima, numero 20. & decis. 8. numero 19.
- Commodum, qui habet, debet sentire incommodum, decis. 51. num. 27.
- Communis error, & tolerantia sine auctoritate superioris nihil operatur, decisione 21. numero 55.
- Communis opinio non operatur, quando defectus est in forma, dicta decisione 21. numero 53.
- Communis opinio quando non obstat, decis. 11. numero 2.
- Communis opinio quomodo probari possit, decis. 21. num. 49.
- Communis vsus loquendi præualet omni constitutioni, decis. 96. nu. 4.

I N D E X.

- Compensatio non fit de liquido ad non liquidum, decis. 24. num. 50.*
- Compensatio opponi potest, quando agitur de re liquida vel, quae facile liquidari potest, decis. 23. num. 7.*
- Compensatio quid sit. decisione 24. numero 44.*
- Compensationis exceptio debet in specie allegari, decis. 42. nume. 48.*
- Compromissio pendente, quod possit adiri Iudex, quomodo intelligatur, decis. 90. numero 13.*
- Compromissum non inducit litis pendentiam, nec facit rem litigiosam, decis. 90. numero 2.*
- Compromissum quando dicatur factum in arbitratores, decis. 90. num. 3.*
- Compromissum, quando fit in arbitratore, est quaedam transactio, decis. 90. num. 5.*
- Computatio ad cognoscendum, an vsusfructus omnium bonorum excedat dodrantem, quomodo sit facienda, decis. 45. num. 3.*
- Concessio in iure patronatus non operatur, nisi sequuta fuit presentatio, decis. 4. num. 22.*
- Concessio, quae fit vni, alteri denegatur, decis. 9. numero 27.*
- Concilium Tridentinum, cap. 17. sess. 25. an loquatur de tacita, vel expressa professione, decis. 46. numero 36.*
- Conclusio in causa, quo ad Iudicem non obstat, decis. 70. num. 46.*
- Concordare partes, an cogantur, decis. 10. numero 18.*
- Conditio in primis, & ante omnia est implenda, decis. 50. nume. 35.*
- Conditio non inducitur, quando aliquid adiungitur dispositioni perfecta, etiam per verba futuri temporis, decis. 29. nume. 42.*
- Conditionem euenisse probandum est, antequam exequatur, decis. 29. num. 50.*
- Coniunctus admittitur pro coniuncto, etiam ad appellandum, decis. 3. nume. 1.*
- Confessio certa partis debiti, an dicatur simplex, vel qualificata, decis. 82. numero 5.*
- Confessio est interpretanda ad fauorem consentientis, decis. 35. num. 19.*
- Confessio extrajudicialis facit tantum semiplenam probationem, decis. 13. num. 1. fallit de equitate Canonica, nu. 2. & 6.*
- Confessio facit notorium, decisione 61. numero 56.*
- Confessio facta a Procuratore male informato, potest reuocari etiam non dicto de errore, decis. 61. numero 63.*
- Confessio facta in exceptionibus, an probet, decis. 28. num. 11. & seq.*
- Confessio facta in precibus plene probat, decis. 50. nume. 25.*
- Confessio inducitur per solam porrectionem precum, decis. 50. num. 26.*
- Confessio non nocet, nisi fuerit clara, & manifesta, decis. 53. num. 20.*
- Confessio operatur, quod condemnatio possit fieri, etiam perempta instantia, decisio. 61. numero 58.*
- Confessio partis in iudicio admissa facit notorium, decis. 53. num. 14.*
- Confessio procuratoris, an Domino noceat, decis. 61. nume. 64.*
- Confessio procuratoris, an probet contra Dominum, decis. 28. numero 10.*
- Confessio qualificata non potest pro parte acceptari, & pro parte non, decis. 82. nume. 3. fallit, numero 8.*
- Confessio recepta dotis iurata an excludat simulationem, & exceptionem non numeratę pecunię, & prauidet cuilibet successor, & quid stante camerali obligatione, decis. 98. nu. 12.*
- Confessio spontanea ualidat processum nullum, decis. 61. num. 55.*
- Confessio succedit loco libelli, dicta decis. 61. numero 54.*
- Confessio in ciuilibus habetur pro condemnato, secus in criminalibus, decis. 61. numero 57.*
- Confessio rei an possit diuidi per actorem, decis. 82. nume. 2.*
- Confessio resistens obiectis dicitur clara, decis. 41. numero 5.*
- Confirmatio generalis censetur per obreptionem impetrata, decis. 2. numero 24.*
- confirmatio generalis, quid operetur, decis. 2. numero 23.*
- confirmatio inutilis non vitiatur, quod est validum, decis. 15. nume. 28.*
- consentientis intentio colligitur ex verbis, decis. 41. numero 8.*
- coniecturis non est opus in claris, decis. 66. numero 8.*
- connexa pro vno habentur, & eodem modo iudicantur, decis. 89. num. 5.*
- consanguineorum presentia, quid operetur, decis. 98. num. 30.*
- consuetudinem suam quisque considerare debet secundum rationem naturalem, decisio. 10. numero 12.*
- consensus expressus requiritur in graui, decis. 64. numero 17.*
- consensus non trahitur ad ignorata, decis. 19. & decis. 17. num. 6. & decis. 46. num. 6.*
- consensus non cadit super ignoratis, decis. 41. numero 30.*
- Consensus tacitus an sufficiat ad inducendum consuetudinem, decis. 11. num. 15.*
- consequentia de praeterito ad praesens, an habeat locum, decis. 1. numero 46.*
- consideratio circumstantiarum dat notitiam veritatis, decis. 41. num. 7.*
- Consignatio probatur per instrumentum aduersus, quod non fuit probatum oppositum, decis. 29. numero 44.*
- Consiliarij totum populum representant, decis. 11. numero 14.*

I N D E X.

- Constitutio facta ad obuiandum fraudibus extenditur etiam si materia esset odiosa, decif. 51. numero 37.
- Constitutio loquens vniuersaliter de quibuscunq. personis comprehendit etiam Patrem, dicta decif. 51. num. 39.
- Constitutio Marchie cap. 12. lib. 6. quando habeat locum, decif. 66. num. 19.
- Constitutio Marchie presertim iuri canonico, decif. 37. nume. 15.
- Constitutio Marchie capit. 23. lib. 6. generaliter, prout loquitur, semper fuit intellecta, & obseruata, decif. 22. num. 4.
- Constitutio Sixti V. contra eximentes carceratos, an restringatur tantum ad exules, & bannitos, & in rubrica eiusdem nominatos, vel omnes comprehendat decif. 99. num. 50.
- Constitutio prefata Sixti V. loquitur etiam de omnibus violare tentantibus d. decif. 104. num. 69.
- Constitutio Sixti V. puniens receptatores, de quibus intelligatur, decif. 101. num. 2.
- Constitutum ad hoc, vt operetur translationem possessionis, quid requiratur, decif. 40. num. 7.
- Constitutum non operatur sicut vera traditio, quando constituens remanet in possessione, decif. 21. numero 27.
- Constitutum, quod liberet à traditione quomodo intelligatur, decif. 21. num. 25.
- Constitutum ratione incertitudinis nihil operatur, decif. 40. num. 6.
- Constitutum sequitur naturam contractus, decif. 40. numero 5.
- Constitutum, vt operetur, quid sit probandum, decif. 21. num. 28.
- Consuetudines contra constitutiones Marchie sunt sublata, decif. 85. nume. 4.
- Consuetudo an excuset à denunciando, decif. 35. numero 8.
- Consuetudo, an inducatur per binum actum, decif. 11. Trebellianica filijs, num. 12.
- Consuetudo an operetur, vbi adest lex, decif. 56. numero 8.
- Consuetudo an possit introducere, quod à maiore appetetur ad maiorem, decif. 47. num. 9. & 12.
- Consuetudo an sit rationalis remittitur arbitrio iudicis, decif. 63. nume. 14.
- Consuetudo apparere debet, decif. 91. num. 7.
- Consuetudo attenditur in reftigalibus, decif. 35. numero 9.
- Consuetudo Bulgari an cefset, quando vxori relinquatur vsusfructus omnium bonorum eam liberando in confectione inuentarij, & alijs de iure requisitis decif. 84. num. 36.
- Consuetudo Bulgari an procedat, quando sunt instituti extranei, decif. 84. num. 4. & 26.
- Consuetudo Bulgari habuit ortum Bononie, decif. 84. nume. 1. nu. 3.
- Consuetudo Bulgari quando vxori est relictus vsusfructus vna cum filijs, an operetur, decif. 84. n. 31.
- Consuetudo circa materiam Trebellianica est seruanda, decif. 11. nume. 16.
- Consuetudo est concordanda cum iure communi, quando fieri potest, decif. 63. num. 11.
- Consuetudo est obseruanda, & quare presertim in articulo dubio, decif. 11. num. 10.
- Consuetudo excusat à dolo, decif. 35. num. 13.
- Consuetudo perniciofa non est tolerabilis, decif. 63. num. 13.
- Consuetudo per plura instrumenta probatur, decif. 95. num. 8.
- Consuetudo plurium notariorum, an possit derogare iuri communi, decif. 98. nume. 32.
- Consuetudo quam probationem requirat decif. 98. numero 36.
- Consuetudo, quae sit, decif. 18. num. 17.
- Consuetudo, quae dupliciter sumi potest, quomodo sit intelligenda, decif. 63. num. 10.
- Consuetudo quod in contractibus non ponatur locus loci, an valeat, decif. 60. num. 2.
- Consuetudo venit appellatione iuris ciuilibus, decif. 18. nume. 16.
- Consuetudo vniuersalis, etiam in decisorijs probatione non indiget, sed satis est, quod allegetur, decif. 95. num. 7.
- Consuetum est secundum, decif. 1. nume. 13. & decif. 98. num. 33.
- Consuetum fieri presumitur factum, decif. 50. nume. 33. & d. decif. 98. num. 38.
- Contractus à conuentione legem accipiunt, decif. 1. num. 2.
- Contractus ab initio sunt voluntatis, ex post facto necessitatis, decif. 24. nume. 8.
- Contractus celebratus fauore captiuorum an valeat sine solemnitatibus, decif. 62. num. 2.
- Contractus donationis quando quis ignorat valorem eorum, quae donat an rescindatur, decif. 46. nu. 4.
- Contractus dotis factus non seruata forma constitutionis, an valeat decif. 34. num. 1. 5. 9. 12.
- Contractus factus absente vno de contrahentibus, an valeat, decif. 40. num. 4.
- Contractus factus ad tertiam generationem, an dicatur perpetuus, vel ad certum tempus, decif. 31. n. 28.
- Contractus factus non seruata forma statuti non valet, decif. 7. num. 1.
- Contractus innominatus, an possit esse inter patrem, & filium, decif. 51. num. 2.
- Contractus innominatus an debeat fieri cum solemnitatibus constitutionis Marchie capit. 25. lib. 5. decif. 51. nu. 10.
- Contractus innominatus raro reperitur, decif. 51. n. 8.
- Contractus minorum solemnitas, decif. 46. nu. 1.
- Contractus nullus an firmetur iuramento, dec. 48. n. 22.
- Contractus nullus non transfert, neq. dominium, neque possess. decif. 48. nume. 23.

I N D E X.

Contractus qui fiunt nullo iure cogente, an omnes dicantur donationes, decis. 51. nume. 22.
Contractus rogatus ab illo qui se gerit pro notario, an sublineatur saltem, quam diu toleratur in illo officio, decis. 21. num. 19.
Contractus sine partium consensu sublineari non potest, decis. 70. num. 13.
Contrahentes non debent decipi sub publica fide, decis. 21. nume. 7.
Contraria, quæ dicantur, decis. 2. num. 30.
Contrarietas excludit ab agendo, decis. 1. numero 59.
Contrarietas non est intendentibus ad unum finem, decis. 2. num. 29.
Contrarietas quid operetur, decis. 50. numero 29.
Contumacia Procuratoris, an semper noceat Domino, decis. 37. numero 13.
Contumacia quæ committitur in non comparendo tantum, an impediatur appellacionem, decis. 37. numero 6.
Contumaciam purgare volens quando comparere debeat, decis. 103. num. 19.
Contumax verus non dicitur, qui semel domi fuit citatus, decis. 36. numero 2.
Contumax verus non potest appellare, decis. 8. numero 39. & decis. 36. nume. 1. & 7. fallit de æquitate canonica, numero 4. & decis. 137. numero 57. & 16.
Contumax verus, quis dicatur, decis. 36. numero 3. & 8.
Conuentio, quæ est ex causa onerosa late est interpretanda, decis. 35. num. 6.
Conuentiones inter patrem, & filium sunt seruanda, maximè quando sunt iurata, decis. 51. numero 3.
Copia instrumenti minus solemnior sumpti probat parte non opponente, decis. 29. num. 7.
Copulatiua quando resoluatur in alternatiuam, decis. 80. num. 12.
Correctio iurium non fit per argumenta, sed expressis verbis, decis. 11. nu. 30.
Correctio debet non solum fieri verbis expressis, sed ut euitetur dantur varia solutiones, & varij intellectus, decis. 56. num. 10.
Corrigere non potest inferior facta superioris, decis. 47. num. 10.
Creditor consentiens alienationi, an videatur remittere ius suum, decis. 31. num. 22.
Creditor in pecunia an cogi possit ad accipiendum bona insolutum, decis. 91. num. 4.
Creditor, vel alius pro eo an admittatur ad licitandum, decis. 67. num. 18.
Credendum non est cuilibet spiritui, decis. 1. numero 30.
Culpa propria considerari potest etiam in carcerato pro debito ciuili, decis. 62. num. 23.
Culpa viri carcerati, quando toleratur, decis. 62. nu-

mero 24.
Culpa Domini adscribitur, quod serui faciunt, decis. 8. num. 17.
Culposi, & negligentibus iura non subueniunt, decis. 21. nume. 48.
Cura data in persona non idonea sine cautione, an sit nulla, decis. 63. num. 8.
Curator an debeat dare fideiussorem de vtilia faciendo, & inutilia pratermittendo, etiam si fuerit ad unum actum tantum, decis. 63. num. 1.
Curator ad unum actum dari potest, decis. 63. numero 3.
Curator quando est idoneus, an debeat fideiubere, decis. 63. num. 4.

D

D *Annus, quod quis propria culpa sentit sibi imputare debet, decis. 3. num. 3.*
Dans, vt sibi detur facit contractum innominatum, decis. 51. num. 1.
Datum ab heredibus, an presumatur donatum, decis. 28. num. 26.
Datum puellæ pauperi dicitur Deo datum, decis. 42. num. 11.
Debita detrahuntur tam de legato particulari, quam vniuersali vsufructu omnium bonorum, decis. 39. num. 13.
Debitor in pecunia quando possit dare bona, decis. 91. nume. 15. & seq.
Debitor post mortem non dicitur amplius debitor, decis. 3. nume. 13.
Debitor si confessus fuerit partem debiti, an possit peti pars confessata, & residuum, decis. 82. numero 1.
Decedens post disdictam infra quindecim dies annuitur pecunias datas ad societatem officij, quam lucratur officialis, decis. 1. num. 27.
Declarans nihil de nouo inducit, decis. 19. nume. 2. & decis. 61. numero 66.
Declaratio defensionis libelli est sequenda, etiam si fieret grosso modo, vel per impropriationem, decis. 61. num. 49.
Declaratio eius, quod tacite inest, an det nouam formam, decis. 61. num. 68.
Decreta interponuntur ex aliqua iusta causa, decis. 62. num. 12.
Decretum an possit dici nullum sub pretextu quod illud fuerit positum in principio, vel medio contractus, decis. 98. num. 40.
Decretum irritans inducit formam, decis. 46. num. 3.
Decretum iudicis, an requiratur in contractibus minorum, decis. 98. num. 22.

I N D E X.

- Decretum potest interponi etiam parte nō citata, de-
 cif. 98. nume. 16.
- Decretum quando præsumat^r factum causa cognita
 d. decif. 98. num. 29.
- Defectus citationis, & ommissionis interrogatorio: ū
 an possit per Principem suppleri decif. 8. nume-
 ro 10.
- Defectus iurisdictionis est insanabilis decif. 50. nume-
 ro 1.
- Defectus iurisdictionis, citationis, & mandati sunt
 insanabiles, decif. 58. num. 2.
- Defectus mandati est insanabilis decif. 8. num. 11.
- Delegatio causæ facta per iudicem in casu necessariæ
 absentia reuerso delegante cessat, decif. 46. nume-
 ro 12.
- Delegatio facta Prætori eximit ipsum à iurisdictione
 inferioris, decif. 9. num. 51.
- Delegantis verbis statuitur. decif. 9. num. 56.
- Delegatus Papæ, an sit maior quolibet ordinario de-
 cif. 47. num. 1. & 15.
- Delegatus tenet vices Papæ, decif. 47. num. 3.
- Delictum cōsummatum expectat penam, decif. 103.
 num. 18.
- Delictum morte extinguitur decif. 70. numero 33.
- Deliberatio rei, quæ subhasta venditur quomodo
 fieri debeat decif. 67. nume. 5. & quæ forma in ea
 seruari debeat, vt valeat nume. 6. 9. & 10.
- Denunciatio non requiritur quando est data libera fa-
 cultas deferendi decif. 35. num. 14.
- Denunciatio quando non sit necessaria, decif. 35. nu-
 mero 4.
- Derogatio apparere debet clare, & expresse, decif. 2.
 num. 26.
- Determinatio respiciens plura determinabilia debet
 æqualiter determinare, decif. 84. num. 10.
- Dictio cuiuslibet est distributiua, & non recipit restri-
 ctionem, decif. 44. num. 9.
- Dictio cum an restringi possit secundum mentem te-
 statoris, & subiectam materiam, decif. 84. nume-
 ro 35.
- Dictio cum, quam vim habeat, decif. 84. numero 11.
 & 34.
- Dictio dummodo quid operetur, decif. 50. numero 6.
 & 34.
- Dictio dūtaxat est taxatiua, & excludit omnes alios
 casus propter expressos, decif. 8. nu. 18. exponitur
 negatiue, nume. 19. & habet vim tacitæ prohibi-
 tionis, num. 20.
- Dictio dumtaxat non solum habet vim tacitæ prohi-
 bitionis, sed expresse, decif. 14. num. 1.
- Dictio etiam est implicatiua, & auget, decif. 1. nume-
 ro 26.
- Dictio libere est ab omni necessitatis obseruantia, &
 solemnitate abstracta decif. 53. num. 5.
- Dictio libere operatur sine aliquo extrinsecō, decif.
 53. nume. 4.
- Dictio libere quomodo interpretetur, decif. 53. nume-
 ro 3.
- Dictio nisi quid operetur quando præcedit negatiua,
 decif. 98. num. 26.
- Dictio nihil est vniuersalis, & omnino negat, decif.
 39. num. 2.
- Dictio perpetuo quomodo secundum propriam natu-
 ram intelligi debeat, decif. 54. num. 9.
- Dictio post hoc, an comprehendat, quod sit ex inter-
 uallo, decif. 12. nume. 3.
- Dictio post non importat interuallum magnum, de-
 cif. 12. num. 4.
- Dictio quibuscunque, quid operetur decif. 51. num. 31.
 & seq. & decif. 85. num. 3.
- Dictio quoquomodo est vniuersalis, decif. 104. nume-
 ro 57.
- Dictio quoquomodo habet vim geminationis, decif.
 104. num. 60.
- Dictio quoquomodo intelligitur de dissimilibus, an
 maioribus expressis, & comprehendit ea, quæ
 aliàs ex natura sermonis non veniret absque vlla
 restrictione, decif. 104. num. 62.
- Dictio quoquomodo quomodo interpretetur, decif. 104.
 num. 59.
- Dictio quoquomodo restringitur quando subest ratio
 restringendi, decif. 86. num. 14.
- Dictio quoquomodo tanquam ampliatiua comprehen-
 dit omnes casus etiam requirentes specialem ex-
 pressionem, decif. 165. nume. 61.
- Dictio seu, quam vim habeat, decif. 21. numero 21.
 & 92.
- Dictio tātum est exclusiua omnium aliorum casuum,
 decif. 104. nume. 49.
- Dictio tantum, quid operetur vbi agitur de proroga-
 tione iurisdictionis, decif. 8. nume. 43.
- Dictio taxatiua non qualificat, sed diuidit, decif. 82.
 num. 6.
- Dictio taxatiua quid operetur, vbi agitur de iurisdic-
 tione proroganda, decif. 8. num. 49.
- Dictio vel seu, & siue sunt ampliatiue, decif. 104.
 numero 46.
- Dictio vna quid significet, decif. 84. nume. 9.
- Dictio alicuius quando est standum, an requiratur iu-
 ramentum decif. 7. num. 8.
- Dierum festiuorum tempus Deo tribuendum est. de-
 cif. 22. nume. 9.
- Dies bisestilis quomodo comparatur, & cui tribua-
 tur, decif. 69. num. 4.
- Dies festiui, qui dicantur, decif. 86. nume. 6.
- Dies quindecim disiectæ currunt de momento ad mo-
 mentum, decif. 1. num. 36.
- Dies tantum in quibus Rota sedet, an calculari so-
 leant, quando opponitur de desertione appellatio-
 nis, decif. 56. num. 1.
- Dies vtilis, qui dicantur dicta decif. 56. nume-
 ro 4.
- Differentia esse debet inter dantem, & accipientem,
 decif. 51. num. 15.

I N D E X.

- Dilatione pendente nihil est innouandum, decis. 64. num. 11.*
- Discipulus obligat magistrum decis. 8. num. 40.*
- Discordia, & seditiones suscitantur ex inaequalitate decis. 44. num. 5.*
- Disiecta infra quindecim dies non reproducta non potest fieri communis utrique parti. decis. 1. numero 18.*
- Disiecta quando dicatur effecta de actis decis. 1. numero 33.*
- Disiecta societatis officio, an possit fieri extrajudicialiter decis. 1. num. 5.*
- Disiecta societatis officiorum non afficiunt, nisi à die illarum productionis apud acta notarij, in cuius officio scriptura fuit confecta, decis. 1. numero 15.*
- Disiecta societatis officiorum infra quantum tempus debeant reproduci decis. 1. num. 16.*
- Disiecta societatum officiorum de stylo curiae, an soleant reproduci, decis. 1. num. 9.*
- Disiectam non reproducens videtur declarasse nolle uti, decis. 1. num. 19.*
- Dispensatur saepe cum probis viris decis. 102. numero 4.*
- Disponere nemo praesumitur super his, quae non relevant decis. 29. num. 17.*
- Dispositio capit. 2. & ultimi de concess. praeben. quando habeat locum decis. 4. num. 4.*
- Dispositio contra ius, quod valeat nemo facere potest decis. 4. num. 25.*
- Dispositio de conferendo beneficio solum illis de sua agnatione, & suo generi an valeat decis. 4. numero 3.*
- Dispositio de illicitis non valet, dicta decis. 4. numero 26.*
- Dispositiones, & gratiae ad vacatura sunt sublatae decis. 4. num. 14.*
- Diues asserens se talem probare debet decis. 21. numero 35.*
- Diues, quis nuncupari possit decis. 72. numero 11.*
- Diuinare, quis non debet decis. 1. numero 24. & decis. 99. Recte num. 6.*
- Diuisum an dicatur de qualitate eius, à quo fuit facta diuisio decis. 82. num. 7.*
- Diuitiae probantur per famam, decis. 72. numero 10.*
- Doctor debet intelligi secundum iura, quae allegat decis. 38. num. 19.*
- Doctor non tenetur, nisi in quantum facere potest, decis. 16. num. 17.*
- Doctores antiqui sunt magna veneratione digni, decis. 11. num. 22.*
- Doctores contrarij non faciunt numerum, decis. 11. num. 18.*
- Doctores dicuntur legere dum vacant de licentia superiorum, decis. 52. num. 9.*
- Doctores in lecturis an plus attendantur, decis. 11. num. 23.*
- Doctori attestanti de consuetudine quando standum sit, decis. 11. num. 36.*
- Doctrina Bald. in l. cum de possessione, C. si de momentum. possess. quando procedat, decis. 15. numero 35.*
- Dodrans idest quarta pars decis. 45. num. 2.*
- Dolum interuenire re ipsa, vel ex proposito paria sunt. decis. 62. num. 18.*
- Dolus incipiens à reo conuenio quid operetur decis. 64. num. 31.*
- Dolus praesumitur ex enormi laesione decis. 62. numero 16.*
- Dolus requiritur ad hoc, vt quis incidat in commissum decis. 35. num. 3.*
- Dolus, metus, & fraus an praesumatur in donatione, in qua interuenerunt consanguinei, & iudicis decretum, decis. 46. num. 31.*
- Dominij translatio, an dicatur impedita per obligationem, & hypothecam decis. 6. num. 3.*
- Dominium cui acquiratur, quando res emitur, decis. 40. num. 21.*
- Domini in conductione seruorum debent illorum conditionem perscrutari, deinde aduertere, ne aliquid ledant, decis. 8. num. 22.*
- Dominus, an possit repetere à famulo, quod pro eius delicto soluit, decis. 8. num. 20.*
- Dominus an teneatur pro familiaribus, & domesticis vilis conditionis, decis. 8. num. 15.*
- Dominus an teneatur pro seruo si dederit illum pro noxa, decis. 8. num. 24.*
- Dominus directus emphyteosis durante vita ipsius emphyteota dicitur ipsum acceptare pro debitore canonis postea vero successores in ea, decis. 31. numero 7.*
- Dominus non tenetur pro delicto famuli, decis. 8. numero 12. Praesertim quando erat vir probus, numero 13. contrarium num. 14. & 18. & 45.*
- Domus non ita commode, sicut pecuniae diuidi potest, decis. 20. num. 13.*
- Donans ex causa ingressus religionis videtur donasse causa mortis, decis. 46. num. 14.*
- Donans ex causa ingressus religionis si credidisset remanere in saeculo, an verisimiliter donasset, decis. 46. num. 17.*
- Donare dicitur frater donans sororem, decis. 28. numero 7.*
- Donare non dicitur debitor, dicta decis. 27. numero 28.*
- Donare non dicitur, qui necessarijs oneribus succurrit, decis. 28. num. 27.*
- Donare sibi ipsi nemo potest, decis. 51. num. 4.*
- Donasse an praesumatur mulier quando tacet, & permittit virum suum alicui dare rem suam, decis. 40. num. 14.*
- Donatio an possit reuocari ex defectu causa finalis, decis. 46. num. 11. & 32.*

Donatio

I N D E X.

- Donatio causa mortis non transit ad heredes, decif. 46. num. 42.*
- Donatio causa mortis, quando sit irrenocabilis decif. 46. num. 39.*
- Donatio causa mortis, quæ est improprie donatio, an comprehendatur sub constitutione loquente per verba vniuersalia decif. 51. num. 34.*
- Donatio est contractus nominatus dicta decif. 51. numero 11.*
- Donatio expressa quando non valet ex defectu constitutionis non seruatur, nec etiam valet donatio tacita decif. 40. num. 28.*
- Donatio facta pro dote, an dicatur facta ex pia causa decif. 42. num. 10.*
- Donatio facta pro dote non potest impugnari ex defectu solemnitatis statutaria non seruatur d. decif. 42. num. 8.*
- Donatio facta sine interuentu proximorum etiam iurata, an valeat d. decif. 42. num. 1. & 7.*
- Donatio fit ex mera liberalitate, decif. 51. numero 18.*
- Donatio in dubio censetur inter viros, non causa mortis, decif. 46. num. 43.*
- Donatio inter patrem, & filium quando sustineatur decif. 46. num. 21.*
- Donatio inter patrem, & filium validatur iuramento, decif. 51. num. 16.*
- Donatio inter viuos quando facta dicatur decif. 46. num. 41.*
- Donatio inuersimilis presumitur fraudulenta, decif. 46. num. 5.*
- Donatio non presumitur quando alia coniectura capi potest, decif. 28. num. 29.*
- Donatio ob causam dicitur contractus innominatus decif. 51. num. 6. & 12.*
- Donatio quando fit ad effectum, quod soluantur certa debita, dicitur ob causam, decif. 51. numero 26.*
- Donatio, quæ fit ex mera liberalitate, non potest censeri ob causam decif. 51. num. 21.*
- Donator in donatione potest ponere pactum, conditionem, & modum, & facere illum ad tempus, & renocabilem prout sibi videtur, decif. 51. numero 20.*
- Donatores non tenentur, nisi in quantum facere possunt decif. 16. num. 20.*
- Dos congrua, & honesta presumitur à patre relicta, decif. 26. num. 2.*
- Dos congrua, quæ dicatur, decif. 37. num. 2.*
- Dos est deducenda de omnibus rebus hereditarijs, decif. 39. num. 9.*
- Dos consideratur, vt es alienum dicta decif. 39. numero 8.*
- Dos hodie non datur in modica summa decif. 44. numero 28.*
- Dos non comprehenditur sub generali dispositione, decif. 39. numero 16. decif. 34. num. 1. & decif. 42. num. 9.*
- Dos parua dicitur, quæ non sufficit ad alimenta decif. 72. num. 8.*
- Dos quando debeat compensari cum legato vsusfructus omnium bonorum decif. 39. numero 11.*
- Dos, quid sit. decif. 27. numero 5. & decif. 28. numero 26.*
- Dos scutorum mille an dicatur congrua, decif. 28. numero 3.*
- Dotata non dicitur filia ante nuptias, etiam quod Dos sibi in testamento à patre fuerit relicta d. decif. 28. numero 19.*
- Dotationis tempus attendi debet d. decif. 28. numero 28. num. 18.*
- Dotem magnam quærent non solum mercatores, sed nobiles, & inferiores decif. 28. num. 20.*
- Dotes à communiter accedentibus solent solui, & exigi decif. 61. num. 15.*
- Dotes inter sorores debent esse æquales decif. 44. numero 4.*
- Dotes magnæ quare petantur, decif. 28. num. 21.*
- Dotes non semper currunt vno modo, quia variantur decif. 28. num. 16.*
- Dotes quotidie crescunt decif. 28. num. 9.*
- Dotes sunt constituendæ secundum qualitatem temporum decif. 28. num. 13.*
- Dotis augmentum an dicatur factum de mente testatoris, decif. 28. num. 15.*
- Dotis augmentum dicitur proprie dos, decif. 28. num. 5. & 8. & decif. 34. num. 4.*
- Dotis augmentum gaudet priuilegio dotis, decif. 34. num. 3.*
- Dotis augmentum quando non dicatur ex causa dotis, sed simulate factum ad euitandas solemnitates statuti, & constitutionis decif. 34. num. 6.*
- Dotis augmentum quando habeat vim donationis decif. 34. num. 8.*
- Dotis causi, quo ad minores non est priuilegiata, decif. 34. num. 10.*
- Dotis restitutio, quæ fit ex vrgentia viri ad inopiam non dicitur propria restitutio, decif. 43. numero 6.*
- Dubium, quod dicatur decif. 41. num. 1.*
- Dubius est litis euentus decif. 24. num. 49.*
- Duplex funiculus est fortior decif. 98. num. 27.*

E

Ecclēsia æquipatur posthūmo decif. 10. numero 25.

Ecclesia contra ecclesiam, an restituatur decif. 77. num. 10.

Ecclesia quo ad sui vtilitatem non potest haberi pro extranea decif. 10. num. 24.

Ecclesie præiudicare, an possit rector decif. 50. numero 21.

I N D E X.

- Ecclesiam, qui vult instituire & filium exheredare, alium quærat consultorem, quam Augustinum de cif. 10. nu. 34.*
- Effectus vbi habetur non queritur de modo decis. 80. num. 10.*
- Electio mala est in culpa decis. 8. nu. 44. & decis. 21. num. 47.*
- Emens ab ecclesia an teneatur probare pecunias esse versas in utilitatem ecclesiæ decis. 50. nu. 10.*
- Emphyteosis solutio ad quem seu quos spectet decis. 31. num. 8.*
- Emphyteota dicitur personaliter obligatus ad cano- nem decis. 31. nu. 2.*
- Emphyteota dicitur quasi Dominus decis. 92. nu. 4.*
- Emphyteota non habet proprietatem decis. 92. nu. 3.*
- Emphyteota non potest alienare, nec seruitutem im- ponere decis. 92. nu. 1. Contrarium nu. 5.*
- Emptor an possit dicere de nullitate Contractus sub pretextu, quod res libera sibi tradita non fuerit de cif. 10. nu. 24.*
- Episcopus, quam in Notarios habeat autoritatem decis. 29. nu. 30.*
- Error an cesset in eo, qui consuluit peritos decis. 9. nu- mero 6.*
- Error à nemine melius probari potest, quam à suo Auctore decis. 7. num. 6.*
- Error communis facit Ius decis. 21. nu. 50.*
- Error Notarij cum dicto vnius Testis an dicatur pro- batum decis. 7. nu. 2.*
- Error Notarij potest probari Coniecturis decis. 7. nu- mero 5.*
- Error præsumitur ex imperitia decis. 9. nu. 5.*
- Euentus subsequens est ponderandus decis. 5.*
- Exactio de qua non constat quid exactum, nihil opera- tur decis. 29. nu. 45.*
- Exceptio an possit opponi post litem contestatam de- cif. 24. nu. 46.*
- Exceptio calculi non impedit executionem decis. 80. nu. 30.*
- Exceptio confirmat regulam decis. 85. nu. 2. & decis. 86. nu. 13.*
- Exceptio defectus mandati, an possit à Iudice opponi decis. 21. nu. 79.*
- Exceptio defectus Iurisdictionis reo non opponente an possit per Iudicem opponi decis. 33. nu. 13.*
- Exceptio falsi Procuratoris, an possit opponi post con- clusum in causa decis. 21. nu. 78.*
- Exceptio impertinens an dicatur reiecta, decis. 15. nu. 38.*
- Exceptio incompetentiæ quando dicatur tardare op- posita, decis. 9. nu. 44.*
- Exceptio incompetentiæ quando superuenit, potest opponi etiam post litem contestationem, decis. 9. nu- mero 10.*
- Exceptio incompetentiæ tanquam dilatoria debet op- poni in principio non post litem contestationem, decis. 9. nu. 9.*
- Exceptio non implementi impedit confirmationem*
- sententiæ & tollit actionem, decis. 94. nu. 4.*
- Exceptio non implementi an operetur si opposita non fuerit, decis. 50. nu. 16.*
- Exceptio non implementi, quid operetur, decis. 50. nu- mero 13. & seq.*
- Exceptio per malitiam in prima causa non opposita an possit opponi in causa appellationis, dec. 24. n. 5.*
- Exceptio, qua non inest, & venit extrinsecus debet de necessitate probari, decis. 21. nu. 17.*
- Exceptio, quod focer non teneatur nisi in quantum facere potest, an possit opponi contra Instrumen- tum, decis. 16. nu. 45.*
- Exceptio tangens defectum Consensus, & habilita- tis an semper opponi possit, decis. 21. nu. 77.*
- Exceptionem habere, & nolle vti idem est, quod non habere, decis. 24. nu. 27.*
- Exceptiones generales an releuent, decis. 21. nu. 71. & seq.*
- Exceptiones requirentes altiore indaginem an dicantur admissibiles, decis. 15. nu. 21.*
- Exceptiones qua admitti possint aduersus Instrumen- tum camerale obligatione vallatum, decis. 98. nu- mero 2.*
- Exceptioni, ne quis conueniatur nisi in quantum fa- cere potest, an possit renunciari, decis. 16. nu. 50.*
- Excipiens an dicatur fateri, decis. 28. nu. 12.*
- Ex diuersis non fit illatio, decis. 79. nu. 6.*
- Executio ad hoc, vt possit obtineri, quid sufficiat, deci- 29. nu. 25.*
- Executio an dicatur iniusta pretextu liquidationis non factæ, decis. 80. nu. 28.*
- Executio contra Tertium possessorem habentem causam à debitore an fieri possit, decis. 48. num. 2. & 7.*
- Executio dolo facis obstat petenti pecunias, quas vi- cijs ad ludum alearum, decis. 87. nu. 2.*
- Executio facta in bonis alterius, quam debitoris an valeat, decis. 48. nu. 9.*
- Executio in armis, & equis Militum fieri non potest, decis. 86. nu. 1. Et quid quando subest æquitas nu. 5. vel tractatur de collectis, vel exactionibus Com- munitatis, nu. 6.*
- Executio an possit fieri in bonis dotalibus, saltem quã do debitum est commune inter virum & uxorem, decis. 5. ead. nu. 5.*
- Executio an possit fieri in corpore mortuo, decis. ead. num. 7.*
- Executio an possit fieri in bonis, in quibus pater ha- bet vsufructum, decis. ead. nu. 9.*
- Executio an possit fieri in fructibus præbendæ, decis. ead. nu. 10.*
- Executio instrumenti non liquidi an peti possit, decis. 29. nu. 40.*
- Executio non impeditur quando aliquid est factum in fraudem, vel parata exceptionis, vel missionis, decis. 48. nu. 6.*
- Executio non potest fieri in breuiario Clerici, decis. 86. nu. 4.*

I N D E X.

Executio non potest fieri in libris Doctorum, decif. 86. nu. 3.
Executio non potest fieri in libris scolarium, decif. 86. num. 2.
Executio pro debito Vxoris quando fieri possit contra virum non citatum, decif. 48. nu. 4.
Executio, quod fieri possit contra Tertium possessore vigore Clausula Constituti, ac precarij quomodo intelligatur, decif. 48. nu. 15.
Executio rei non liquida an peti possit, decif. 80. numero 31.
Executio retardari non debet occasione melioramentorum non liquidorum maxime data cautione, decif. 23. nu. 1.
Executio retardatur, quando melioramenta possunt liquidari, etiam data fideiussione, decif. 23. num. 6.
Executio Sententiae debet peti coram Iudice a quo, non coram Iudice ad quem, decif. 38. nu. 3. fallit, num. 21.
Executio Sententiae potest obtineri etiam antequam causa declaratur deserta, decif. 38. nu. 1. & 18.
Executionem petens Contractus, in quo non fuit servata forma statuti, quam penam incurrat, decif. 42. nu. 2.
Executionis reuocationem an debeat obtinere, qui obtinuit in causa nullitatis, decif. 75. nu. 7.
Exigere, & non soluere an conueniat, decif. 24. numero 36.
Eximens aliquem de carceribus ad hoc vt incurrat crimen laesae maiestatis, quae requirantur, decif. 104. num. 2.
Eximere de facto est turbare Iurisdictionem Iudicis, decif. 104. nu. 2.
Exitus acta probat, decif. 1. nu. 39.
Expensarum condemnatio est, facienda quando appellatio declaratur deserta, decif. 38. nu. 17.
Expensarum condemnatio facta per Iudicem ad quem intelligitur etiam de expensis factis in prima instantia, nisi habuerit iustam litigandi causam, decif. 73. nu. 1.
Expensarum condemnatio quando fuit omissa, victor dicitur ab expensis absolutus, decif. 66. nu. 3.
Expensae funeris, testamenti, inuentarij, & aliarum causarum necessariarum an debeantur, quae sint, & quo vtantur privilegio, decif. 42. nu. 6.
Expresse, quod fieri debet alio modo factum non releuat, decif. 17. nu. 3.
Expressio quando nominatim est facienda, si adsunt verba, quae nihil operarentur, nisi trahantur ad illud nominatio an habeatur pro expressa, decif. 21. num. 76.
Expressum quod dicatur, decif. 41. nu. 10.
Expulsio Colonorum ad hoc, vt possessio capta dicatur, debet fieri cum tota familia, & bonis, decif. 30. num. 13.
Extensio non fit ad casus similes, decif. 104. nu. 9.
Extensio non fit ultra intentionem, decif. 59. nu. 62.
Extimatio praediorum fit ad quinque pro centinario,

decif. 72. nu. 14.
Extranei, qui dicantur, decif. 84. nu. 5.

F

F*acere extra tempus, & non facere idem est, decif. 1. nu. 17.*
Facta post inhibitionem sunt irrita, decif. 30. nu. 10.
Facta pro infectis haberi non possunt, decif. 24. n. 35.
Factum debet intelligi eo modo, quod de iure fieri poterat, decif. 41. nu. 29.
Factum, & personarum qualitas est consideranda, decif. 104. nu. 16.
Factum non ita facile tollitur sicut impeditur, decif. 50. nu. 22.
Falcidia an detrahatur de legato vsusfructus omnium bonorum, & quando, decif. 45. nu. 1.
Falcidia, & Trebellianica equiparantur, decif. 11. num. 31.
Falsi suspitio an habeatur pro plena probatione, decif. 80. nu. 5.
Falsificans in non substantialibus an puniatur pena falsi, decif. 80. nu. 35.
Falsitas actorum quando non noceat, decif. 80. nu. 32.
Falsitatis suspicionem inducunt additiones castaturae, & vitia instrumenti, decif. 29. nu. 1.
Falsitatis instrumenti praesumptio eliditur probata veritate, & cognito, quod falsitas non est in substantialibus, decif. 29. nu. 31.
Falsitatis imaginem habet, quod non est verisimile, decif. 70. nu.
Fama bona ad hoc vt inducat mitigationem poenae quid sit probandum, decif. 101. nu. 1.
Fama, & communis opinio notariatus dat robur officio, decif. 21. nu. 9.
Famulus conductus an debeat habere salarium temporis, quo fuit absens cum licentia, decif. 52. n. 10.
Fatalia causarum spiritualium quomodo regulentur, decif. 69. nu. 2.
Fatalia constitutionis Marchiae habent locum, etiam in causis spiritualibus, decif. 69. nu. 7.
Fatalia dantur non solum ad prosequendum appellationem, sed finiendum, decif. 32. nu. 2.
Fatuus est iudex, qui pronunciat super non petitis, decif. 38. nu. 10.
Favor publicus, quid operetur, decif. 64. nu. 45.
Favor vnius cum favore, aut prauidicio alterius compensari debet, decif. 11. nu. 27.
Favorabile est redire ad opinionem antiquorum d. decif. 11. nu. 21.
Favori suo potest vnusquisque renunciare, praesertim cum iuramento, decif. 16. nu. 24.
Favori suo, quod quisque possit renunciare quomodo intelligatur, decif. 16. nu. 31.
Feria in causa spoliij non obstant, decif. 26. nu. 1.
Feria non obstant in causa possessorij, decif. 26. nu. 2.
Feria non obstant in causis fictilibus, & publicis, decif. 26. nu. 8.

I N D E X.

- Feria non obstant ubi agitur de causa ecclesiastica, decif. 26. nu. 7.*
- Feris repentina equiperantur ferijs inductis in honorem Dei, decif. 85. nu. 9.*
- Feriarum tempore non cogitur quis litigare, decif. 26. nu. 1.*
- Feriarum repentinarum tempore an possit ius reddi, decif. 85. nu. 7.*
- Feudum, & emphyteosis equiperantur, & sunt eiusdem nature, decif. 70. nu. 24.*
- Fideicommissarius vniuersalis, in quibus succedat, decif. 17. Rota nu. 11,*
- Fideiussor non recipitur quando tractatur de pena corporali, decif. 100. nu. 10.*
- Fides, à publico officiali subscripta, & publico sigillo munita, an probet, decif. 95. nu. 14.*
- Fides contra producentem probat, decif. 1. nu. 57.*
- Filij grauati sub conditione an possint detrahere duas quartas, decif. 17. nu. 2.*
- Filij omnes debent habere eandem legitimam, decif. 44. nu. 8.*
- Filij omnibus praeferuntur, decif. 10. nu. 3.*
- Filij presumuntur omnes aequaliter dilecti, decif. 44. num. 16.*
- Filij, quod praeferantur Ecclesia, quomodo intelligatur, decif. 10. nu. 35.*
- Filij sine consensu parentum nubere non poterant, decif. 16. nu. 41.*
- Filij sunt Domini honorum Patris, licet exheredare possint, decif. 10. nu. 5.*
- Filius est magis fauendum, decif. 10. nu. 7.*
- Filius agendo presumitur heres secus si conueniatur, decif. 61. nu. 7.*
- Filius an debeat probare se talem, decif. 61. nu. 5.*
- Filius emancipatus an teneatur ultra quam facere possit, decif. 16. nu. 9.*
- Filius in beneficialibus est extra patriam potestatem, decif. 70. nu. 26.*
- Filius sine culpa non debet priuari bonis paternis, decif. 10. nu. 2.*
- Felix exitus non excusat delinquentem, decif. 103. nu. 3.*
- Forma accipitur pro solemnitate, decif. 34. nu. 14.*
- Forma à lege requisita an possit adimpleri per equipollens, decif. 67. nu. 7.*
- Forma certa quando requiritur in priuilegijs reuocatione ea omissa non dicitur priuilegium reuocatum, decif. 17. nu. 2.*
- Forma noua dat nouum esse, decif. 64. nu. 39.*
- Forma, quae sit seruanda in subhastationibus, decif. 67. nu. 19.*
- Forma statuti est seruanda alias actus non valet, decif. 46. nu. 2.*
- Frater non tenetur nisi in quantum facere potest, decif. 16. nu. 10.*
- Fratrum malorum copia non deest, & gratia rara est, decif. 51. nu. 3.*
- Fraudum presumptio non cadit inter patrem, & filium, decif. 51. nu. 38.*
- Fraus inter patrem, & filium, ac coniunctos non presumitur, decif. 46. nu. 19.*
- fructus, quo temporis cursu coequent sortem, decif. 42. nu. 5.*
- frustra fit per plura, quod potest fieri per pauciora, decif. 58. nu. 12.*
- frustra petitur, quod habetur, decif. 80. nu. 23.*
- frustra, quis sibi prospexisse non dicitur, decif. 49. nu. 9.*
- fuga quid operetur, decif. 94. citatio nu. 2.*
- fugiens per hostium sibi apertum, an teneatur poena effracti carceris, decif. 104. nu. 30.*
- fundamentum quando deficit, corruunt omnia supra adificata, decif. 21. nu. 61.*
- fundus dotalis non potest alienari, nec pignorari, decif. 86. nu. 6.*
- funiculus duplex est fortior, decif. 61. nu. 50. & decif. 84. nu. 38.*
- furiosus equiperatur viduae, & pupillo, decif. 105. num. 6.*
- furiosus an dicatur miserabilis persona, decif. 7. num. & seq.*
- furiosus dicitur ager, decif. 105. nu. 3.*

G

- G**abellam soluere, qui non debet, an teneatur denunciare, decif. 35. nu. 1. & seq.
- Gabellarij sunt, vt plurimum homines peruersi vulgo canes publici nuncupati, decif. 35. nu. 18.*
- Gabellarij regulariter non sunt homines omni exceptione maiores, decif. 35. nu. 17.*
- Geminatio an ualidet primam confessionem nullata, decif. 98. nu. 9.*
- Geminatio excludit simulationem, decif. 98. nu. 10.*
- Geminatio, quam vim habeat, decif. 82. nu. 6. & decif. 99. dubitatum fuit nu. 56.*
- Geminatio quid operetur, decif. 104. nu. 56.*
- Generalis dispositio quomodo in vno tantum potest uerificari habetur pro speciali, decif. 21. nu. 75.*
- Generalitas libelli debet intelligi eo modo, quo euitatur contrarietas, & ad fauorem libellantis, decif. 61. nu. 59.*
- Generalitas non debet intelligi, vt alicui partium sit damnosa, seu captiosa, decif. 41. au. 27.*
- Generalitas restringitur, ne sequatur inconueniens, decif. 20. nu. 17.*
- Gerens se pro notario prater id quod nihil agit tenetur partibus ad interesse, decif. 21. nu. 64.*
- Glossa Clemen. 1. de re iudicat. quomodo sit intelligenda, decif. 75. nu. 28. & 33.*
- Glosse ceruosi non admittuntur, decif. 22. nu. 1.*
- Gratia ad vacatura sunt sublatæ, decif. 4. nu. 14.*
- Gratitudo est demonstranda erga eos, à quibus esse, nutrimentum, & documentum habetur, decif. 16. nu. 39.*
- Gratitudo est iuris naturalis, decif. 16. nu. 33.*

I N D E X.

H

H Abilitas est probanda, decis. 21. nu. 40.
 Habilitas personæ ex quibus probetur, decis. 21. nu. 58.
 Heredes adeundo hæreditatem obligantur ex quodâ quasi contractu, decis. 28. nu. 25.
 Heredes cum beneficio legis, & inuentarij quando hæreditas est opulenta, tenentur soluere in pecunia numerata, decis. 91. nu. 12.
 Heredes ex aditione obligantur ex quodam quasi contractu creditoribus, decis. 31. nu. 14.
 Heredes, & successores emphyteota tenentur in solidum, decis. 31. nu. 19.
 Hæreditas est magis debita filijs, quàm extraneis, decis. 84. nu. 6.
 Hæreditas neque dari, neque adimi potest, nec confirmari, decis. 15. à sententia nu. 8. nu. 26.
 Hæreditas quibus sit magis debita decis. 10. nu. 6.
 Hæreditatis aditio an probetur ex possessione hæreditariarum rerum, decis. 61. nu. 8.
 Heres an debeat probare se talem, decis. 61. nu. 6.
 Heres an possit declarari cecidisse ab emphyteosi propter culpam sui prædecessoris, cuius est heres, decis. 70. nu. 31.
 Heres cum beneficio legis & inuentarij an possit satisfacere creditoribus de bonis hæreditarijs, decis. 91. nu. 14.
 Heres debet habere hæreditatem cum suis oneribus, decis. 91. nu. 3.
 Heres dicitur vna, eademque persona cum defuncto, decis. 61. nu. 48.
 Heres Domini an possit declarare aduersus emphyteotam caducitatem, quam defunctus Dominus non declarauit, decis. 70. nu. 32.
 Heres efficitur indignus hæreditate defuncti, si eius culpa vxor prædefuncti cogitur alteri seruire, decis. 72. nu. 19.
 Heres institutus in vsufructu omnium bonorum nemine alio instituto an dicatur heres in proprietate, decis. 15. nu. 4. & 21.
 Hypothecæ discussio an possit tractari in iudicio Saluiani interdicti, decis. 27. nu. 6.
 Homologatio in compromisso, quid operetur, decis. 90. nu. 9.
 Honestas adesse non dicitur, vbi adest repugnantia, decis. 2. nu. 28.
 Honestas est seruanda, decis. 47. nu. 11.
 Honesti viri coram quibus appellatur, non possunt facere decreta spectantia ad iudicem, decis. 100. numero 4.
 Honesti viri possunt dare apostolos testimoniales, decis. 100. nu. 5.
 Honesti viri habentur, vt testes, decis. 100. nu. 6.
 Honesti viri, qui dicantur, decis. 100. nu. 3.

Honor sumitur pro honorari, decis. 52. nu. 3.
 Honorarium datur ad remunerandum, decis. 52. numero 4.

I

I Doneus an teneatur fideiubere, decis. 63. num. 4. & seq.
 Idoneus non dicitur, qui conueniri nequit, decis. 67. numero 4.
 Idoneus quis dicatur, relinquitur arbitrio iudicis, decis. 63. nu. 7.
 Ignorantia iuris non potest allegari, decis. 10. nu. 44. & seq.
 Ignorantia statuti non potest allegari, decis. 21. numero 45.
 Ignorantia supina an excuset, decis. 21. nu. 46.
 Immissio in possessionem facta auctore prætorum idem operatur, quod expulsio, decis. 30. nu. 15.
 Immissus in possessionem auctore prætorum quando constituitur verus possessor, decis. 30. nu. 16.
 Immunitas concessa per contractum est fortior, decis. 35. nu. 7.
 Impedimenta ante biennium possunt interuenire, decis. 32. nu. 18.
 Impedimenti probatio, & reprobatio consistit in facto, decis. 32. nu. 19.
 Impugnatum, quod est, an iuuare possit, decis. 80. numero 21.
 Inæqualitas an toleretur inter reum & actorem, decis. 75. nu. 4.
 Inæqualitas est mater discordiæ, & bellorum, decis. 44. nu. 6.
 Incertitudinis ratione toleratur condictio, quæ alias non toleraretur, decis. 4. nu. 33.
 Incertitudo, quid operetur, decis. 4. nu. 6.
 Indignum est venire contra factum proprium, decis. 20. nu. 4.
 Infamis, quis non efficitur pro modica iniuria, decis. 77. nu. 19.
 Infinitas est euitanda, decis. 54. nu. 10.
 Informari an possit diebus festiuis, decis. 22.
 Ingrediens monasterium verisimiliter non cogit de bonis temporalibus, decis. 46. nu. 25.
 Ingressa religionem per lapsum anni an dicatur professæ alio non probato decis. 46. nu. 33.
 Ingressus religionem quando præsumatur voluisse vitam mutare, & cogi possit ad ingrediendum aliam religionem, decis. 46. nu. 44.
 Inhibitio debet intelligi rebus sic stantibus, decis. 64. nu. 19.
 Inhibitio obtenta ante lapsum fatalium non releuat nisi fuerit infra dictum tempus executæ, decis. 52. num. 4.
 Inhibitio qualibet an tollat iurisdictionem, decis. 64. nu. 26.

Inhi-

I N D E X.

- Inhibitionis moderatio debet fieri ex eisdem actis*,
decis. 82. num. 9.
- Iniquitas esset videre filium contra naturalem equita-
tem resituere hereditatem extraneo*, decis. 10. nu-
mero 23.
- Inliquidum an dici possit aliquid prae textu calculi non
facti*, decis. 80. num. 26.
- Inquisitio scrupulosa non fit de minoribus*, decis. 77.
num. 20.
- Instantia est introducta favore publico*, decis. 83. nu-
mero 2.
- Instantia an possit prorogari de consensu partium*, de-
cis. 83. num. 3 & 7.
- Institutio per confirmationem, & relationem, an fieri
possit*, decis. 15. num. 31.
- Instrumenta, & scripturae post conclusum in causa
produci, an possint*, decis. 95. nu. 1. 9. & 12.
- Instrumenta omnia sunt cum iuramento* decis. 91.
num. 6.
- Instrumentum conditionale non meretur executio-
nem*, decis. 29. num. 38.
- Instrumentum cum camerali obligatione habens in
agendo quam formam servare debeat*, decis. 91.
num. 25.
- Instrumentum dicitur approbatum, quando pars non
opponit*, decis. 21. numero 81.
- Instrumentum factum à notario non habente qualita-
tem à statuto requisitum non valet*, decis. 21. nu-
mero 62.
- Instrumentum non vitiatur, licet contineat aliquid
falsum, quod non tangit id de quo agitur*, decis. 29.
num. 4.
- Instrumentum praesumitur verum, & solemne*, decis.
21. num. 3.
- Instrumentum publicum dicitur probatio probata
clara, & manifesta*, decis. 98. num. 1.
- Intentio cognoscitur ex verbis*, decis. 64. nu. 22.
- Interdictum seu remedium quorum legatorum, an
competat contra usufructuarium omnium bono-
rum*, decis. 45. num. 5.
- Interesse, an debeat à die petitionis, vel litis conte-
stata*, decis. 24. num. 18.
- Interesse, an debeat probari ante sententiam*, decis. 24.
num. 2. & 22.
- Interesse, an possit liquidari in executione*, decis. 24.
num. 24.
- Interesse à quo die debeat, decis. 24. num. 21.*
- Interesse oritur ex mora*, decis. 24. num. 5.
- Interesse quanti plurimi succedit loco rei, & debetur
ex mora*, decis. 25. num. 17.
- Interest nostra potius non solvere, quam solutum re-
petere*, decis. 24. num. 12.
- Interlocutoria, an possit revocari postquam fuit ab eo
appellatum*, decis. 65. nu. 4.
- Interpellatio, quid operetur*, decis. 24. num. 17. in fi.
- Interpretatio ampla fit in favorabilibus*, decis. 21.
num. 93.
- Interpretatio, an admittatur stante statuto, quod eius
verba intelligantur ad litteram*, decis. 29. nume-
ro 15.
- Interpretatio ea sumenda est, quae includit auctorita-
tem faciendi, non autem illa, quae excludit*, decis.
49. num. 8.
- Interpretatio illa sumenda est, quae reprehendi non
potest*, decis. 10. num. 42.
- Interpretatio in claris non est necessaria*, decis. 104.
num. 47.
- Interpretatio lata fit favore dotis*, decis. 44. num. 29.
- Interpretatio qualibet tendere debet ad equitatem*,
decis. 75. num. 3.
- Interpretatio restrictiva est à iure permissa*, decis. 29.
num. 16.
- Interpretatio se restringens ad substantialia est lauda-
bilis*, decis. 29. num. 18.
- Interpretatio significativa est necessaria*, decis. 29.
num. 22.
- Interpretatio stricta fit in legatis*, decis. 44. num. 2.
- Inventarium est duplex*, decis. 91. num. 18.
- Inventarium tutorum, an profit pupillis*, decis. 91. nu-
mero 19.
- Inventarium quando non requirit subscriptionem al-
terius notarij*, decis. 95. num. 16.
- Inutiliter quod fuit idem, & hodie esse praesumitur*,
decis. 1. num. 41.
- Iudex admittendo appellationem abdicat à se omnem
iurisdictionem*, decis. 65. num. 2.
- Iudex ad quem est maior iudex à quo decis. 47. nume-
ro 16.*
- Iudex an dicatur attentare dilatione pendente quan-
do aliquid agit ad favorem eius cui fuit concessa
dilatio*, decis. 64. num. 29.
- Iudex an possit de stylo se in camera informare par-
te non citata* decis. 95. num. 3. & 6.
- Iudex an possit pronunciare appellationem desertam
si petitum non fuerit*, decis. 38. num. 11.
- Iudex an possit pronunciare super maiori summa*, de-
cis. 5. num. 4.
- Iudex an possit pronunciare super petitorio tantum*,
decis. 15. num. 23.
- Iudex appellationis causa deserta non est amplius iu-
dex*, decis. 38. num. 5.
- Iudex appellationis de quibus cognoscat*, decis. 33. nu-
mero 8.
- Iudex appellationis quando debeat causam delegare*,
decis. 80. num. 1. & 3.
- Iudex appellationis, qui iudicavit in prima instan-
tia, an possit causam alteri delegare*, Decis. 14. nu-
mero 9.
- Iudex appellationis revocat attentata* decis. 75. nu. 9.
- Iudex debet admittere idoneum* Decis. 63. num. 9.
- Iudex debet providere ne iudicium remaneat eluso-
rium*, decis. 33. nu. 14.
- Iudex de facto an possit supplere* Decis. 38. nu. 12.
- Iudex delegatus iudicat super facto probato sicut
Princeps*. Decis. 61. num. 23.
- Iudex dum pronunciat se competentem gravamen*

I N D E X.

- an per appellationem, à diffinitiva reparari possit, decif. 76. num. 5.
- Iudex dum pronunciat se competentem non speratur alia pronuncia, decif. 76. num. 4.
- Iudex Ecclesiasticus, an possit punire ad instar regularum ciuilium, decif. 104. num. 32.
- Iudex ex causa potest alium subrogare, decif. 14. numero 10.
- Iudex in dubio non extendit eius arbitrium ad destructionem actus decif. 12. num. 6.
- Iudex in dubio seruare debet aequalitatem, decif. 44. num. 12.
- Iudex non debet aliquem authorizare in suo delicto, decif. 53. num. 6.
- Iudex non debet esse clementior lege, decif. 103. numero 9.
- Iudex non debet tangere iurisdictionem alterius, decif. 14. nume. 4.
- Iudex non petenti suum officium impartiri non tenetur, decif. 38. nume. 9.
- Iudex nullitatis, an possit attentata reuocare, decif. 76. num. 8.
- Iudex nulliter iudicans nō dicitur iudicasse, decif. 32. num. 12.
- Iudex parte non instante quando possit supplere ex equitate, & deuenire ad sententiam decif. 95. numero 11.
- Iudex post admissam appellationem ex interuallo, an possit præfigere terminum ad arripiedum iter, & comparandum coram iudice à quo decif. 12. numero 1.
- Iudex post admissam appellationē potest facere, quod tendit ad faciliorem causæ appellationis expeditionem, decif. 12. num. 2.
- Iudex prohibitus non potest prorogari decif. 9. numero 45.
- Iudex, quam auctoritatem habeat in summarijs, decif. 61. num. 28.
- Iudex quando functus est officio suo, an possit alicui præiudicare, decif. 36. nume. 10.
- Iudex quando iudicare possit, vt Deus, decif. 8. numero 43.
- Iudex quando non habet iurisdictionem, nisi quo ad certam summam, an possit prorogari dicta decif. 9. nume. 26.
- Iudex quando possit iudicare, vt Princeps, & Deus, decif. 61. num. 27.
- Iudex, qui allegatur suspectus potest causam alteri non suspecto delegare, decif. 14. num. 12.
- Iudex, qui audit litigantes festiuis diebus, an peccet mortaliter, decif. 22. num. 6.
- Iudex qui cognoscit liquidationem esse factam debet reijcere appellationem in executiuis, decif. 29. numero 49.
- Iudex, qui detulit appellationi etiam friuolæ non potest eam amplius reuocare, decif. 68. num. 2.
- Iudex, qui est clementior lege facit litem suam, sicut ille, qui male gerit officium suum, decif. 104. nume. 11.
- Iudex qui proponit causam in Rota, an habeat votum, decif. 79. nume. 4.
- Iudex qui sententiam tulit si succedit iudici appellationis potest iterum iudicare, decif. 14. in causis, num. 6. num. 8.
- Iudex qui super utroque pronunciare debet, an si pronunciat super vno nempe possessorio sententia sit nulla, decif. 15. num. 25.
- Iudex quod iubet contrario imperio tolli potest, decif. 68. num. 1.
- Iudex reducens præceptum ad viam iuris videtur dicere se competentem, decif. 64. num. 46.
- Iudex secularis, an teneatur exequi sententiam iudicis ecclesiastici nullam siue iniquam; vel præceptum, de cuius iniustitia scit, vel suspicatur decif. 32. nume. 15.
- Iudex sciens causam suæ iurisdictionis ventilari coram alio iudice, an dicatur prorogare iurisdictionem, decif. 9. nume. 13.
- Iudex specialis quando adest, actus non debet fieri coram alio iudice, dccif. 9. nume. 33.
- Iudex specialis quando adest, actus non debet fieri coram alio, decif. 14. num. 3.
- Iudex vetitus, quis dicatur, decif. 9. nume. 2.
- Iudex vnus pro alio assumi, an possit, decif. 9. numero 12.
- Iudex condemnatus in syndicato, an vtatur priuilegio q̄ non possit conueniri vltra quàm facere possit, decif. 16. num. 16.
- Iudicandi habitus est apud dignitatem, sed apud pernam est actus tanquam vnum organum ipsius dignitatis, decif. 14. num. 7.
- Iudices cōsiderare debent verba proæmij, decif. 104. num. 6.
- Indici asserenti de causa, qua mouetur ad delegandū an credatur, decif. 14. num. 11.
- Iudicis auctoritas in causis leuibus, quæ sit, decif. 13. num. 12.
- Iudicis impetratio, an sufficiat, nisi etiam pars citetur ante lapsum fatalium, decif. 32. num. 3. & 24.
- Iudicis in arbitrio est iudicare, an interuallum sit magnum, vel paruum, decif. 12. num. 5.
- Iudicium dicitur ordinarium non executiuum, quando est introducta questio nullitatis, decif. 75. numero 17.
- Iudicium finium regundorum, an sit diuisorium, decif. 19. num. 10.
- Iudicium finium regundorum de sui natura est declaratorum, decif. 19. num. 1.
- Iudicium incipit, à citatione non à commissione de citando, decif. 32. num. 5.
- Iudicium ne reddatur elusorium iudex, an possit supplere de facto, decif. 21. nume. 80.
- Iudicium non debet esse ludibrio, decif. 48. nume. 12.
- Iura ciuilia ab vrbe originem habuerunt, decif. 13. numero 9.
- Iura iuribus concordanda sunt, decif. 63. tam de iure, numero

I N D E X.

- numero 12. & decis. 93. num. 8.
- Iura noua quantumcumque generaliter, & vniuersaliter loquentia non comprehendunt casus habentes specialem fauorem, decis. 34. num. 2.*
- Iura prohibitiua censentur remissa fauore pia causa, decis. 42. num. 12.*
- Inrumentum ad hoc, vt deseratur, an concurrere debeant coniectura, decis. 13. nume. 3. & 11.*
- Iuramentum an obliget focerum ultra quam facere possit, decis. 16. nume. 46.*
- Iuramentum an possit poni in compromissis, decis. 90. num. 11.*
- Iuramentum an validet contractum nullum, decis. 7. num. 14.*
- Iuramentum contra bonos mores iuris ciuili, iurisdicini, & naturalis non operatur, decis. 16. nu. 44.*
- Iuramentum de iure communi non habet executionem paratam, decis. 91. nume. 22.*
- Iuramentum debet intelligi secundum communem, & verisimilem mentem iurantis, decis. 16. nu. 45.*
- Iuramentum dum dicitur regulari secundum naturam contractus, intelligitur in substantialibus, non accidentalibus, decis. 80. num. 34.*
- Iuramentum est seruandum, decis. 2. nume. 20. quando seruari potest sine interitu salutis aeternae, decis. 57. num. 6.*
- Iuramentum generaliter praestitum non debet extendi, decis. 33. num. 17.*
- Iuramentum habet vim homologationis, decis. 90. numero 7.*
- Iuramentum iureste cum sit de iure diuino, an possit super eo dispensari, decis. 7. num. 9.*
- Iuramentum licet addat maius robur actui, non tamen aliquid ultra intentionem dat decis. 16. num. 47.*
- Iuramentum non debet esse vinculum iniquitatis, decis. 62. num. 17.*
- Iuramentum non habens in se turpitudinem est seruandum, decis. 62. num. 30.*
- Iuramentum non operatur, vbi est enormis laesio, decis. 62. num. 15.*
- Iuramentum non requirit expresionem verborum, & tactum scripturarum, sed sufficit, quod generaliter iuret de veritate dicendi, decis. 8. numero 26.*
- Iuramentum non tollit auctoritatem legis, quia in eo semper intelligitur excepta decis. 16. num. 48.*
- Iuramentum non tollitur absque speciali mentione, decis. 81. num. 3. fallit, num. 4.*
- Iuramentum, quam vim habeat, decis. 90. num. 8.*
- Iuramentum quando videatur tacite remissum, decis. 91. num. 21.*
- Iuramentum quo ad penam non transit ad haeredes, decis. 70. num. 55.*
- Iuramentum quomodo dari debeat, decis. 8. num. 2.*
- Iuramentum super impossibili non est obligatorium, decis. 91. num. 17.*
- Iurans dicitur venisse certioratus, & deliberatus, decis. 46. num. 28.*
- Iurans non dicere sententiam nullam, an possit opponere nullitatem ex defectu iurisdictionis, decis. 33. num. 16.*
- Iurans non potest suum iuramentum impugnare, nisi petita absolute, decis. 16. num. 3.*
- Iure suo vti vnicuique licet, decis. 30. num. 2.*
- Iurisdiclio a magistratu, an possit prorogari, decis. 9. num. 14.*
- Iurisdiclio an possit prorogari de consensu sui iudicis, decis. 9. nume. 38. & 48.*
- Iurisdiclio an suspendatur, quando appellatur ab interlocutoria, decis. 65. nume. 5.*
- Iurisdiclio datur pluribus modis, decis. 9. num. 30.*
- Iurisdiclio in causa appellationis non potest prorogari, decis. 33. num. 11.*
- Iurisdiclio per voluntatem coactam, an possit prorogari, decis. 24. num. 42.*
- Iurisdiclio limitata limitatum producit effectum, decis. 5. nume. 4.*
- Iurisdiclio non suspenditur per appellationem ab interlocutoria, decis. 66. nume. 7.*
- Iurisdiclio pacto priuatorum, an dari possit, decis. 83. num. 8.*
- Iurisdiclio per processum ad vltiora appellatione deserta dicitur prorogata, decis. 83. num. 1. contrarium, num. 4.*
- Iurisdiclio potest tacite, & expresse prorogari, decis. 9. num. 11.*
- Iurisdiclio quando est data discretiue an possit prorogari, decis. 9. num. 31.*
- Iurisdiclio quando est limitata, non potest prorogari, decis. 9. num. 22.*
- Iurisdiclio quando est limitatum tempus arbitro per statutum, an possit prorogari, decis. 9. nume. 39.*
- Iurisdiclio voluntaria, an possit prorogari, decis. 9. numero 36. & seq.*
- Iurisdictione concessa Praetori super certo genere causarum, an dicatur adempta potestas alterius iudicis, saltem vbi posita sunt verba taxatiua, decis. 9. num. 17.*
- Iurisdictionis defectus cetera omnia excedit, decis. 76. num. 3.*
- Iurisdictionis voluntariae quae sint decis. 9. num. 37.*
- Ius canonicum praeualet iuri ciuili, decis. 13. nume. 8. & decis. 90. num. 12.*
- Ius ciuile non dedignatur sequi sacros canones, decis. 78. num. 6.*
- Ius ciuile seruatur in ciuitate Anconae, decis. 59. nu. 1. & decis. 18. num. 4.*
- Ius detrahendi duas quartas, an possit transire ad haeredes, & cedi, decis. 18. nume. 15.*
- Ius ex facto oritur, decis. 75. nume. 26.*
- Ius publicum, & diuinum pari passu ambulant, decis. 85. nume. 10.*
- Ius iurandum quid sit, decis. 70. num. 5.*
- Iuste possidet, q. auctore Praetore possidet, dec. 30. n. 6.*
- Iustitia sine misericordia vertit Principem in Tyrannum, decis. 103. nume. 16.*

I N D E X.

L

Lesio an sit considerabilis, quando mulier se obligat pro redemptione viri, decis. 62. numero 14.

Lesio an sit probanda, quando petitur restitutio in integrum, decis. 77. num. 4.

Lesio modica non habetur in consideratione, decis. 77. num. 16.

Lesio non consideratur in ingrediente religionem, sed magna utilitas, maxime quando donatio est facta ad favorem venientis ab intestato, decis. 46. numero 24.

Laudum ne dum latum, sed ferendum approbari potest, decis. 58. num. 17.

Laudum pendente appellatione, vel reuersu non potest exequi, decis. 57. numero 1.

Legalis sapientia precio nummario estimari non potest, decis. 52. num. 16.

Legans duobus certum, quinquaginta cuiuslibet legasse dicitur, decis. 44. numero 1. fallit numero 18. & sequen.

Legata sororum debent esse equalia, decis. 44. numero 3.

Legatarius largo modo dicitur heres, dec. 51. numero 35.

Legati de latere, an possint concedere licentias alienandi bona Ecclesie, dec. 50. num. 31.

Legatum annuum factum civitati, vel Ecclesie non finitur spatio centum annorum, sed perpetuo durat, decis. 54. num. 1. 3. & 12. contrarium numero 2.

Legatum bonorum emphyteoticorum valet, quo ad estimationem, decis. 39. num. 1.

Legatum dotis late interpretatur, decis. 44. numero 27.

Legatum factum per verba usufructuariam, Dominam, & massariam, quid importet, decis. 84. numero 14.

Legatum late interpretatur, quando agitur de modico preiudicio, decis. 44. num. 21.

Legatum late interpretatur quando concurrunt alie coniecture, decis. 44. num. 22.

Legatum late interpretatur quando est factum persone ad quam testator habet magnam affectionem, prout sunt filie, decis. 44. numero 24.

Legatum late interpretatur quando filius est heres vniuersalis, & filiabus est factum particulare legatum, decis. 44. numero 26.

Legatum late interpretatur, quando fit interpretatio, secundum propriam verborum significationem, decis. 44. num. 23.

Legatum late interpretatur, quando militat ratio seruanda equalitatis, decis. 44. num. 25.

Legatum debet esse damnosum, & inutile, decis. 39. num. 14.

Legatum non potest pro parte acceptari, & pro parte non, decis. 39. num. 4.

Legatum omnium bonorum factum uxori per verba dominam, & usufructuariam restringitur ad alimenta, decis. 84. num. 19.

Legatum quadrige, quando pereat, decis. 64. numero 41.

Legatum quando adest ambiguitas verborum late interpretatur, decis. 44. num. 20.

Legatum usufructus factum uxori cum conditione, quod non possit expelli de domo, an restringatur ad alimenta, decis. 84. num. 25.

Legatum usufructus factum uxori instituto patruo, & legata dote filiabus, an restringatur ad alimenta, decis. 84. num. 28.

Legatum usufructus factum uxori in domo ipsius testatoris, an restringatur ad alimenta, decis. 84. num. 24.

Legatum usufructus factum uxori, vna cum filiis, an restringatur ad alimenta, decis. 84. numero 8. & 29.

Legatum usufructus mulieri relictum, quando non restringatur ad alimenta, decis. 84. num. 15.

Legatum usufructus omnium bonorum uxori relictum cum liberatione a confectione inuentarij, & alijs de iure requisitis, an restringatur ad alimenta, decis. 84. num. 12. & 31.

Legere, docere, & consulere, an sint opera seruilia, decis. 52. numero 14.

Legis dispositio semper intelligitur salua, decis. 20. num. 10.

Legitima an capi possit super certis bonis alienari prohibitis, decis. 8. num. 8.

Legitima competit iure natura: Trebellianica vero iuris dispositione, decis. 42. numero 14.

Lex an tollatur per non usum, decis. 22. numero 8.

Lex Barbarius quando habeat locum, decis. 21. numero 41.

Lex habebat, an habeat locum in variatione personarum, decis. 61. num. 21.

Lex loquens de pena capitis debet intelligi de mitiori, decis. 104. num. 20.

Lex noua superueniens loquens de uno habet locum, etiam in reliquo, decis. 11. num. 32.

Lex prohibitiua, an dicatur annullare, quod in contrarium fit, si non procedit alterius annullando actum, decis. 67. num. 8.

Lex, quae praebet occasionem perperam interloquendi tamquam iniqua attendi non debet, decis. 76. num. 7.

Lex quando ad plura procedit statuendo, quod ultra fit, dicitur fieri lege, prohibente, decis. 9. numero 28.

Lex quando facit mentionem de pena capitis, an intelligatur de pena mortis naturalis, uel mitiori, decis. 104. num. 15.

Lex quando requirit actum qualificatum, non sufficit probare actum sine qualitate, decis. 21. num. 32.

Lex Quintus Mutius, ff. de donat. inter uir. & uxor. an habeat locum quando lis est cum extraneo, decis. 40. num. 20.

Lex

I N D E X

- Lex quod iussit, ff. de re iudicat. habet locum in interlocutoria, decis. 68. nu. 3.*
- Lex quod non dicit, non potest ab alio suppleri, decis. 52. nu. 23. & decis. 2. nu. 32.*
- Lex seu constitutio, an respiciat futura, vel preterita, decis. 50. nu. 36.*
- Lex si per alium, §. docere, ff. ne quis cum quando pro cedat, decis. 103. nu. 17.*
- Lex si vnus, §. ex litigantibus, ff. de recept. arbit. quomodo intelligi debeat, decis. 93. nu. 7.*
- Lex vbi non distinguit, non est distinguendum, decis. 99. nu. 44.*
- Lex vniuersalis nunquam se extendit ad casum super quo lex particulariter facta fuit, decis. 2. numero 3. & 7.*
- Libelli verba sunt attendenda, decis. 5. nu. 1. fallit numero 2.*
- Libellus an detur in causis possessorij, decis. 61. numero 39.*
- Libellus generalis an admittatur, decis. 21. num. 72. & decis. 98. nu. 21.*
- Libellus licet lite contestata non possit variari, & mutari, potest tamen declarari vsque ad sententiam, decis. 61. nu. 67.*
- Libellus quando continet contraria, an procedat, decis. 61. nu. 29.*
- Libellus quando requiritur, agens an possit obtinere super probatis, & in libello nõ deductis vigore clausula sola facti veritate inspecta, decis. 61. numero 40.*
- Libellus saluatur ab omni ineptitudine per clausulam ius, & iustitiam, decis. 61. nu. 72.*
- Liberatio a redditione rationis in legato vsusfructus mulieri relicto, quid operetur. decis. 84. nume. 13. & 34.*
- Liberatio carceratorum, an sit opus pium, & pro hac causa possit alienari fundus dotalis, decis. 62. numero 27.*
- Libri gabellæ plene probant, decis. 24. nu. 18.*
- Licentia alienandi bona ecclesiæ est de reseruatiss. Pa. pa, decis. 50. nu. 2.*
- Licentia alienandi bona Ecclesiæ concedi potest, decis. 50. nu. 3.*
- Licentia alienandi nulla, per subsequutam obseruantiam substatinetur, decis. 50. nu. 28. & seq.*
- Licentia & beneplacitum appellatum, an presumatur ex cursu quadraginta annorum, decis. 53. numero 16.*
- Licitatio qualis esse debeat, decis. 67. numero 3. & sequen.*
- Limitata prohibitio limitatum producit effectum, decis. 20. num. 23.*
- Limitationis natura, & virtus, decis. 9. nu. 29.*
- Liquidatio cuius expensis sit facienda, decis. 80. nu.*
- Liquidatio interesse, an possit fieri in executione, decis. 24. nu. 13.*
- Liquidum, quid dicatur, decis. 80. nu. 27.*
- Lis coram incompetenti non facit attetata, decis. 64. num. 3.*
- Lis non dicitur pendere coram iudice incompetenti, decis. 64. nu. 2.*
- Lites non semel in bis, quæ communiter possidentur, oriuntur, decis. 20. nu. 15.*
- Lites oriuntur in decisionibus, decis. 51. nu. 29.*
- Lites coram iudice non suspecto tractari debent, decis. 14. nu. 13.*
- Littera officialium sigillata, & subscripta à testibus, vel saltem a notorio, an probent, decis. 95. numero 15.*
- Litigiosi vitium cessat in causa dotis, & alijs casibus exceptis, decis. 48. nu. 25.*
- Litis contestatio an requiratur ad hoc, vt quis teneatur ad interesse decis. 24. numero 20.*
- Locari non potest probitas animi, & intellectus, decis. 52. numero 15.*
- Locata domo an ueniant ibi posita ad usum temporalem, decis. 89. numero 1.*
- Locata domo veniunt omnia connexa, & in ea affixa dicta decis. 89. numero 4.*
- Locatio, & conductio an cadat in doctore, aduocato, Pratore, & similibus, decis. 52. numero 13.*
- Locatio regulatur secundum emptionem, & reditio nem, decis. 89. numero 3.*
- Locatio vltima non potest dici, nisi respectu primæ decis. 41. numero 21.*
- Locator dicitur, qui recipit mercedem conuentam, conductus autem, qui soluit dicta decis. 41. numero 15.*
- Locus loci in contractibus, an de necessitate poni debeat, decis. 60. numero 1. & seq.*
- Lucrum conductionis ad quem spectet, decis. 41. numero 13.*
- Lucrum Dotis debetur ex forma statuti Anconæ, decis. 27. numero 16.*

M

- M**Aliū minus est contra ordinem Iuris pro veritate iudicare, quam seruato ordine contra veritatem. Malum non debet presumi, decis. 80. numero 17.
- Mandati defectus, an obstet agenti ad calucitatem, decis. 70. nu. 17.*
- Mandati fines nemo transgredi presumitur, decis. 80. numero 18.*
- Mandatum quodocumque produci potest, decis. 8. numero 40.*
- Mandatum speciale requiritur ad prorogandum, decis. 9. nu. 57.*
- Mandatum speciale requiritur ad petendam restitutionem in integrum, decis. 97. num. 6.*
- Maritus non tenetur nisi in quantum facere potest, decis. 16. nu. 11.*
- Mater an teneatur dotare filias, decis. 61. num. 11.*
- Mater dicitur habere eandem pietatem, quam pater habet, licet potestas sit inæqualis, decis. 44. numero 10. & 14.*
- Mater non tenetur nisi in quantum facere potest, de-*

I N D E X.

- decis. 16. num. 5. fallit. 16.
- Matricula, quæ probationem faciat, decis. 21. nu. 70.
- Matrimonium turbari non debet, decis. 46. nu. 17.
- Matura deliberatio non cadit super in cognitis, decis. 81. num. 5.
- Melioramenta, qui facio an habeat pro eis retentione, decis. 23. num. 2.
- Melioramenta secundum quod tempus solui debeant, decis. 23. num. 5.
- Mens attenditur magis quam verba, decis. 84. nu. 17.
- Mens Testatoris declaratur verbis, & coniecturis, decis. 84. num. 30.
- Mens Testatoris est attendenda etiam, quod fiat contra verba, decis. 20. num. 20.
- Menses Tres fatales in causa appellationis dari non capiunt nonaginta duos dies utiles, decis. 56. num. 6.
- Meta laudabili, quod sit non rescinditur, dec. 24. n. 33.
- Metus an excuset à contumacia, decis. 75. num. 7.
- Metus ordinatus ad executionem Iustitiæ non dicitur metus, decis. 24. num. 32.
- Metus reuerentialis cum enormi læsione, quid operetur, decis. 46. nu. 10.
- Metus semel illatus an presumatur perseverare, decis. 24. num. 1. & 29.
- Miles non tenetur nisi in quantum facere potest, decis. 16. num. 18.
- Minor contrahens cûa presentia curatoris an dicatur decis. 98. num. 28.
- Minor contra minorem restituitur, decis. 77. nu. 7. & 12.
- Minor donans cum Iuramento an restituatur, decis. 46. num. 29.
- Minor habens curatorem pteost contrahere sine iudicis decreto, seq. 98. num. 26.
- Minor Iurans cum assertione cause vel sine an licite contrahere possit, decis. 98. num. 25.
- Minor excusatur, à pœna, cecis, 70. num. 50.
- Minor, & ecclesia æquiparantur, decis. 77. nu. 11.
- Minor in prescriptionibus iudicialibus restituitur, decis. 70. nu. 50.
- Minori non conceditur restitutio in integrum, nisi tria concurrant, decis. 77. nu. 1.
- Minoris iurata assertioni, an standum sit, dec. 98. n. 31.
- Minoribus prescripiones extraiudiciales non currunt, dec. 70. num. 49.
- Minorum bona an possint cadere in commissum, dec. 70. num. 48.
- Minorum protectio tenenda est, dec. 70. nu. 60.
- Miserabiles personæ, quæ dicantur, dec. 105. nu. 5.
- Mistura nullitatis processus respicit petitorium, decis. 75. num. 13.
- Mobile quod est quando assumat naturam rei immobilis, dec. 89. nu. 6.
- Modicum, & nihil æquiparantur, dec. 62. num. 13. & dec. 77. num. 17.
- Monachus professus si licitè recessit, an recuperet bona, dec. 46. num. 13.
- Monitio facta per iudicem, an intelligatur facta partibus presentibus, dec. 8. nu. 32. & 36.
- Monitio habet vim citationis, dec. 8. nu. 29.
- Monitio iudicis habet vim peremptoria citationis, dec. 8. num. 37.
- Monitiones iudicis solent fieri partibus presentibus, decisio. 8. numero 34.
- Mora æquiparatur dolo, dec. 24. nu. 6.
- Mora de iure canonico, an purgari possit, dec. 70. numero 29. & 41.
- Mora in non respondendo positionibus, an possit purgari, dec. 74. num. 1.
- Mora in quibus casibus purgari non valeat, dec. 70. num. 12. & seq.
- Mora purgari potest etiam stante iuramento indistincte, dec. 70. num. 57.
- Mora sola non sufficit ad caducitatem, nisi fuerit facta declaratio, dec. 70. nu. 54.
- Mora purgatio non tollit obseruentiam Iuramenti, decis. 70. numero 30.
- Mors, & cessio non indigent aliqua licentia, decis. 52. numero 24.
- Mors, & ingressus religionis æquiparantur, decis. 46. numero 38.
- Moses ad quid leuitatem cum seueritate miscuit, decis. 104. nu. 13.
- Mulier an possit acceptando legatum sibi in dote præiudicare, decis. 39. nu. 5.
- Mulier an possit permittendo a viro bona sua alienari sibi præiudicare, decis. 40. num. 27. & seq.
- Mulier an possit uendere pro liberando viro, & pro eo liberaliter soluere, dec. 62. nu. 7.
- Mulier debet resistere ad effectum, quod possit examinare post didicita testificata super eisdem, & directo contrariis, dec. 77. nu. 2. Contrarium, num. 7.
- Mulier ex æquitate non debet remanere indotata, decis. 78. num. 19.
- Mulier facilius inducitur ad fideiubendum, quam soluendum, & donandum, dec. 62. num. 9.
- Mulier in soluendo, & repetendo, an possit dici læsa, dec. 62. num. 22.
- Mulier iurans non venire contra, ex capite enormis læsionis, an possit allegare se enormiter læsam, dec. 46. nu. 30.
- Mulier non tenetur nisi in quantum facere potest, decis. 16. num. 13. fallit nu. 14.
- Mulier potest dici non ingressa monasterium, quando non fecit professionem, dec. 46. nu. 15.
- Mulier potest se obligare pro dote, decis. 35. numero 13.
- Mulier quando potest habere regressum in bonis viri, non dicitur in totum læsa, dec. 62. nu. 20.
- Mulier vendens vna cum viro, an dicatur pro viro fideiusorio nomine interuenisse, dec. 27. nu. 11.
- Mulier vidualiter viuens, censeatur in primo matrimonio, decis. 72. nu. 17.
- Mulieres minores, & rustice, an excusentur per generalem renunciationem, dec. 46. nu. 9.
- Mulieres minores, & rustice sunt verigrandi, dec. 46. num. 8.
- Mulieres sunt auarissime, decis. 62. num. 10.
- Mulieres vitam quandam sellulariam, & otiosam de se gunt, dec. 40. num. 27. & seq.
- Mulieres & rustice, an succurratur in his, quæ indu-

I N D E X.

- Est sunt ad iuris rigorem conseruandū, dec. 78. n. 8.*
Mulierum pro ornatu, non sufficit vniuersum, dec. 28. num. 22.
Mundus non debet reuargari, dec. 47. nu. 8.
Mutuum quando p̄sumitur, dec. 24. num. 1. & 29.
N
Natio seruaturum est consideranda, decif. 8. n. 23.
Natum quid facere non possit, decif. 64. nu. 41.
Negans ea, quæ sunt de necessitate actus non tenetur probare, decif. 21. num. 82.
Negans, expositione negata commodum reportare an possit, decif. 58. num. 6.
Negans incidit in penam dupl. decif. 70. nu. 45.
Neganti an incumbat onus probandi, decif. 21. nu. 4. & 83.
Negari quando possit tota positio, decif. 58. num. 7.
Negatio an impediatur compensationem, dec. 24. n. 43.
Negatio an excludat notorium, decif. 53. nu. 12.
Negatiua est suspecta de falso, & improbabilis, decif. 58. num. 16.
Negatiua probatur per inspectionem actorum, decif. 21. num. 31.
Negligens accipere possessionem ab eo, qui constituit se possidere quando censeatur eam ammississe, decif. 21. num. 26.
Negligens in exercendo eius iurisdictionem punitur, decif. 9. num. 15.
Negligens in non faciendo expedire causam in termino, an dicatur renunciare iudicio nullitatis, & cuius allegationi, decif. 33. num. 2.
Negligentia probatur ex lapsa fatalium, dec. 56. n. 7.
Negligentia quando aliquid ammittitur an possit suppleri, decif. 24. num. 47.
Nemo cogitur stare in communicone, decif. 20. nu. 16.
Nemo dat quod non habet, decif. 27. nu. 10.
Nepos Pronepos, & ceteri an sint in potestate Aui paterni, decif. 71. num. 1.
Nobilis debet melius tractari, decif. 16. num. 30.
Nomina ad recognoscendum homines sunt reperta, sed si alio modo cognoscantur nihil interest, decif. 4. num. 28.
Non entium nullæ sunt partes, decif. 33. Præsupponitur in facto, num. 10. & decif. 59. nu. 7. & decif. 64. num. 25.
Notariatus quasi possessio, an sufficiat sine superioris auctoritate, decif. 21. num. 60.
Notarij fides an habeat maiorem vim, quam vnus testis, decif. 7. nu. 3.
Notarij imperitia, & defectus non debet nocere partibus, decif. 29. num. 27.
Notarij persona quando dicatur approbata, decif. 21. num. 11.
Notarij quasi possessio circa confectionem Instrumenti, an sufficiat ad validitatem Instrumentorū de quibus est rogatus, vel transferrat onus probandi in aduersarium, decif. 21. num. 10.
Notarij quasi possessio, qualibet non sufficit, decif. 21. num. 56.
Notarij simplicitas nocere non debet, dec. 29. n. 28.
Notarij sub certa p̄na an teneatur litteras p̄cepto- rias, notificatorias executoriales, seu alio nomine nuncupatas consignare computatori, & ad quem affectum, decif. 1. nu. 42.
Notario an credatur dum dicit ali quid de mandato iudicis fecisse, decif. 1. num. 32.
Notario an credatur in extrajudicialibus sine testibus, decif. 1. nu. 31.
Notario asserenti cum Iuramento se talem an credatur, decif. 21. nu. 39.
Notariorum imperita est periculosa, decif. 29. nu. 29.
Notarius ad tollendum dubium, quod oriri posset ex additionib. & cassaturis, quid facere teneatur, decif. 80. num. 6.
notarius Apost. an possit se rogare in Reg. de. 60. n. 6.
Notarius de consensu partium sine iudicis presentia an possit recipere Iuramenta Testium si id sibi commissum non fuerit, decif. 9. nu. 35.
Notarius habet vim duorum testium, & quandoque trium, decif. 7. num. 4.
Notarius in dubio p̄sumitur idoneus, dec. 10. nu. 41.
Notarius in matricula notariorum non scriptus, an dicatur talis, decif. 21. nu. 69.
Notarius non potest p̄iudicare partib. dec. 80. n. 36.
Notarius non potest scribere in causa, etiam de partium voluntate, quando adest onus notarius deputatus a superiore, decif. 9. num. 24.
Notarius p̄sumitur qui fuit in possessione notariatus longo tempore, decif. 21. num. 57.
Notarius quando computetur in numero testium, decif. 7. num. 7.
Notarius quando debeat probare se talē, dec. 21. n. 15.
Notarius quolibet rogatus de actis debet esse diligens ne infirz. & acta deperdantur, decif. 1. nu. 43.
Notarius, quod se gesserit probabili, & pro tale fuerit habitus, quid operetur, decif. 21. num. 5.
Notarius transumptans Iuramentum an debeat facere mentionem de cancellationibus & oddictionibus in originali existentibus, dec. 29. num. 26.
Notoria iniustitia parit nullitatem, dec. 66. nu. 10.
notorietas quolibet an sufficiat, dec. 53. nu. 22.
notorium an inducant decem, decif. 95. numero 4.
notorium ius non habenti possessio non restituitur, sed sequestratur, dec. 53. nu. 10.
notorium non vis an possit dici probatum per instrumentum, decif. 53. nu. 11.
not orium non vis alicuius ante conclusum in causa, an constare dicatur, decif. 53. nu. 13.
notorium quod sit, decif. 53. num. 18.
notorium consistit in notitiā decem hominum, & non indiget probatione, dec. 98. nu. 41.
nullitas effectata, & procurata allegari non potest, dec. 3. nu. 2.
nullitas ex defectu iurisdictionis c̄setur opposita perpetentē executionem sententia nulla, dec. 53. n. 15.
nullitas non implementi, quod operetur, dec. 50. n. 15.
nullitas per approbationem laudi dicitur sublata, decif. 58. nu. 14. & 18.
nullitas quando opponi non possit, dec. 58. nu. 10.
nullum, quod est aliquē non parit effectū, de. 48. n. 21.
nullum est, quod sit contra inhibitionē, dec. 4. num. 7.
Nun-

I N D E X.

Nunciatio noui operis est quaedam prouocatio, seu ex
 traiudicialis appellatio, decif. 64. nu. 7.
 Nunciatio noui operis habet vim inhibitionis, dicta
 decif. 64. numero 6.
 Nunciatio noui operis minus legitima, non est in con-
 sideratione, decif. 64. nu. 4.
 Nunciatio noui operis potest fieri etiam per partem
 aecif. 64. numero 32.
 Nunciatio noui operis quando non procedat dec. 64.
 numero 44.
 Nunciatio noui operis sine iusta sine iniusta est timē-
 da decif. 64. numero 8.
 Nunciatio proueniens à Iudice Inhibito potest sper-
 ni, decif. 64. numero 1.
 Nunciatio quando constat de non iure nunciantis de-
 bet remitti, decif. 64. nu. 10.
 Nunciatio noui operis succurritur aduersus futu-
 ra opera, ne fiant, decif. 64. nu. 20.

O

Oblatio de adimplendo parte recusante sufficit,
 decif. 94. nu. 5.
 Oblatio debet esse pura, & non conditionalis, dec. 67.
 num. 13.
 Oblatio faciēdi omnia ad quae quis tenetur, an aliquid
 operetur, decif. 80. num. 25.
 Oblatio facta ad diuersum finem non est admissibilis,
 decif. 67. num. 12.
 Oblatio serotina, an releuet, dec. 67. num. 14.
 Oblatio verbalis, an releuet, dec. 80. nu. 24.
 Obligata an sit persona, vel res pro tributo Principis,
 dec. 31. nu. 5.
 Obligatio an sit personalis, vel realis, quomodo cogno-
 scatur, dec. 31. nu. 25.
 Obligatio curata, an transeat ad heredes, dec. 91. nu-
 mero 1.
 Obligatio naturalis oritur inter patrem, & filium, de-
 cif. 51. num. 17.
 Obligatio omnium bonorum, quomodo intelligatur,
 decif. 41. nu. 16. & 26.
 Obligatio qualibet eo vinculo, quo ligatur, dissoluitur,
 decif. 50. nu. 18.
 Obligationes, quae sunt pro maritis magis prohiben-
 tur, quam cum alijs, dec. 62. num. 13.
 Obligationis conditio ex persona heredum non mu-
 tatur, dec. 31. nu. 20.
 Obligationis conditio non mutatur ex persona here-
 dum, dec. 28. num. 24.
 Observantia an prauidicet scientia non probata, dec.
 29. num. 32.
 Observantia est attendenda, l. c. 1. nu. 54. & dec. 77.
 nu. 5. & dec. 80. nu. 14. & dec. 21. nu. 8.
 Observantia non allegata non est in consideratione,
 decif. 77. nu. 6.
 Observantia, quid operetur, dec. 29. nu. 10. & dec. 50.
 numero 30.
 Observantia quomodo probari possit, dec. 29. nu. 11.
 Observantia Rota est fundata in aequitate canonica,

decif. 36. num. 5.
 Officium aduocationis, vel assessoris, legationis, & do-
 ctoratus, an respiciat scientia probitatem, vel labo-
 rem, dec. 52. num. 12.
 Officium iudicis datur pro detentione, qua quis fuit
 priuatus, decif. 30. num. 19.
 Officium sibi commissum, quis excedere non debet, de-
 cif. 9. num. 25. 32. & 33.
 Onus soluendi canonem dicitur realis, decif. 31. nume-
 ro 9.
 Opinio aequior, & fauorabilior est sequenda, decif. 11.
 num. 11.
 Opinio antiquior tutior est, dicta decisione 11. nume-
 ro 20.
 Opinio communis non operatur, quando defectus est
 in forma, dec. 21. num. 33.
 Opinio singularis Doctoris, quando praefertur com-
 muni, decif. 10. numero 26. & decisione 11. nume-
 ro 35.
 Opinio communis, quando non obstat, decif. 11. nume-
 ro 2.
 Opinio communis quomodo probari possit, decif. 21.
 nume. 49.
 Opinio fauens Ecclesiae est sequenda in varietate opi-
 nionum, dec. 10. num. 26.
 Opinio per quam substatetur testamentum dicitur, nō
 solum humanior, sed fauorabilior, decif. 11. nume-
 ro 33.
 Opinio quando praefertur veritati, decif. 21. nume-
 ro 51.
 Opinio Soti, qui dicebat neminem in purgatorio vn-
 quam fuisse viginti annis, immo forte, nec decem
 est reprobata, dec. 54. num. 14.
 Opiniones duae, quando sunt aequae communes, vel ali-
 qua est magis communis, quae sit sequenda, dec. 11.
 num. 8.
 Opiniones quando sunt hinc inde inter Doctores iuris
 Ciuilibus, recurritur ad ius Canonicum, decif. 79. nu-
 mero 5.
 Opponi an possit de vitio, quo quis laborat, dec. 64. nu-
 mero 30.
 Originali standum est, dec. 29. nu. 9.
 Origo & initium attendi debet, decisio. 33. nume-
 ro 5.

Pactum de ingrediendo propria auctoritate, quan-
 do dicatur renunciatum, decisione 48. nume-
 ro 10.
 Pactum contra naturam contractus, an teneat, dec.
 50. num. 5.
 Pactum est seruandum, decisione prima, nume-
 ro 1.
 Pactum in compromisso positum, quod exequatur lau-
 dum, & deinde appelletur, an sit seruandum, decif.
 57. nu. 5.
 Pactum resolutiuum in contractu, quid operetur, de-
 cif. 70. nu. 11.

I N D E X.

- Pecunia ecclesiarum, an debeant reinuestiri in utilitatem ecclesie, decis. 50. numero 9. & 38.*
- pecunia translata in alterius dominium, an habeantur pro consumptis, decis. 50. nu. 23.*
- Papa an possit dispensare, quod testes non iurati probent, decis. 8. nu. 3.*
- Papa an possit tollere ordinem iudiciorum, dec. 8. numero 4.*
- Papa habet alas latas, & liberas, & nulli subest, & ubique dominatur, decis. 8. nu. 6.*
- Papa non presumitur voluisse facere contra ius commune, decis. 4. nu. 13.*
- Papa non potest tollere id, quod probabiliter ignorat, decis. 17. num. 5.*
- Papa omnia potest, dec. 8. nu. 5.*
- parentum appellatione, qui veniant, decis. 16. numero 8.*
- paria sunt aliquid esse liquidum, vel de brevi liquidandum, dec. 23. nu. 8.*
- paria sunt aliquid factum, vel verbis facere, dec. 40. numero 9. & decis. 98. nu. 31.*
- paria sunt compelli, vel scire se posse compelli, decis. 24. num. 30.*
- paria sunt non agere, & nulliter agere, decis. 70. numero 53.*
- paria sunt non facere, & nulliter facere, decis. 6. numero 12.*
- paria sunt non esse, & nulliter esse, dec. 10. num. 30. & seq.*
- paria sunt quem delinquere, vel delicto causam dare, decis. 104. numero 33.*
- paria sunt scire, & scire debere, decisio. 21. numero 42.*
- pars non potest esse maior suo toto, decis. 18. numero 3.*
- pars quando nimium se arctavit in fine anni ad prosequendum, an releuetur probato legitimo impedimento, dec. 32. nu. 1.*
- particeps in locatione non potest dici talis in conductione, dec. 41. nu. 14.*
- parum, & nihil æquiparantur, dec. 72. num. 9.*
- paruum qui transgreditur non vituperatur, decis. 77. num. 21.*
- pater spiritualis, an possit conveniri ultra quam facere possit, dec. 16. nu. 4.*
- patris loco, qui habentur, non possunt conveniri, nisi in id, quod facere possunt, dec. ea. num. 4.*
- pater an possit agere sine speciali mandato, decis. 70. numero 18.*
- pater dicitur legitimus administrator filij in illis, in quibus habet usumfructum non in alijs, dec. 70. numero 21.*
- pater, & filius natura reputantur una eademque persona, dec. 61. nu. 45.*
- pater in bonis feudalibus non habet usumfructum, dec. 70. nu. 22. Idem est in emphyteosi, num. 23.*
- pater in bonis filij clerici non habet usumfructum, decis. 70. nu. 25.*
- pater in castrensi peculio, vel quasi non habet aliquam*
- administrationem, decis. 70. num. 28.*
- pater melius, quam alius alius consilium capit pro liberis, decis. 28. nu. 1.*
- pater non tenetur nisi in quantum facere potest, dec. 16. nu. 4.*
- pater presumitur amare filios suos, & e contra, dec. 10. num. 8.*
- pater quando contrahit cum filio, an requiratur sollemnitas statutaria, dec. 46. num. 8.*
- pater quando est legitimus administrator honorum filij recipiendo canonem, an ei præiudicet, dec. 70. numero 20.*
- pater presumitur voluisse præponere in dubio filios omnibus alijs, dec. 10. nu. 9.*
- pater viri dicitur pater uxoris, & e contra, dec. 16. numero 37.*
- patri non potest moveri questio incongrua dotis, dec. 28. num. 4.*
- patris bona intentio, & liberalitas ex quibus colligatur, decis. 51. nu. 28.*
- patronus habet potestatem presentandi ante vacationem, sed ligatam, dec. 4. nu. 17.*
- patronus infra quantum tempus teneatur presentare, dec. 4. num. 23.*
- patronus liberique eorum, & parentes, an teneantur ultra quam facere possint, decisio. 16. numero 19.*
- patronus non potest permittere presentationem ad beneficium vacaturum, nec alteri dare potestatem presentandi cum vacabit, decis. 4. nu. 13.*
- patronus quare non possit presentare ante vacationem, dec. 4. nu. 18.*
- pauper an dicatur idoneus ad licitandum, dec. 67. nu. 2. & seq.*
- pauper qui existimatur, an possit habere pecunias, dec. 67. num. 15.*
- pauper quis dicatur, decis. 72. nu. 13.*
- pauper quis dicatur in terminis, Auth. Præterea, C. unde vir, & vxor. dec. 72. nu. 5.*
- paupertas ex quibus probetur, decisio. 73. numero 4.*
- paupertas operatur, ut quis admittatur ad id, quod alias non admitteretur, dec. 91. nu. 16.*
- paupertas probatur per famam, decisio. 72. num. 12.*
- paupertatem deducens probare debet, decis. 21. numero 36.*
- peccandi occasio datur per indulgentiam criminum, decis. 103. num. 10.*
- peccat mortaliter, qui audit litigantes in diebus festiuis, dec. 22. num. 6.*
- peierans negat nomen Dei, dec. 70. nu. 7.*
- pensio, seu census quando imponitur ad certum tempus, non censetur obligata res super qua imponitur, dec. 31. numero 4.*
- periurij peccatum ponitur in prima tabula Decalogi, homicidium vero in secunda, decis. 70. nu. 9.*
- Periurium principaliter committitur ad Dei iniuriam, homicidium vero non, dec. 70. num. 4.*
- periurium quam graue scelus sit, decis. 70. num. 3.*
- periu-

I N D E X.

- periuus occidit animam, dicta decisione 70. numero 6.
- periuus quis dicatur, & quatuor pœnam incurrat, dec. 70. numero 1.
- perpetuum durat plusquam centum anni, decif. 54. numero 6.
- perpetuum, & spatium centum annorum differunt, dec. 54. numero 7.
- perpetuum, quid dicatur, dicta decisione 31. numero 29.
- persona certa, quæ dicatur, decisio. 4. numero 27. & sequenti.
- persona incerta, quæ dicatur, dec. 4. nu. 5.
- persona obligatio, an se extendat ad fundi possessores, dec. 31. nu. 27.
- petens sententiam videtur se nolle aliam proponere defensionem, dec. 58. nu. 13.
- petitio dupliciter sumitur, decisione 24. numero 19.
- petitio intelligitur facta cum omni eo sine quo res petita obtineri non potest, dec. 38. nu. 15.
- petitor pecuniarum, quando dicatur amisisse causam, dec. 80. nu. 4.
- petitorium nihil habet commune cum possessorio, decif. 27. nu. 7.
- pignori incumbere melius est, quam habere fideiussorem, dec. 23. nu. 3.
- pluralis locutio non verificatur in vno, decif. 39. numero 7.
- pluralitas an possit reduci in singularitatem, dec. 21. nu. 20. & 91.
- Pœna ab ecclesiasticis personis non ita de facili exigitur, decif. 70. nu. 59.
- Pœna aduentis iudicem incompetentem, quæ sit, decif. 9. nu. 1.
- Pœna an sit mitiganda, vel in totum remittenda, quando opera ipsius petentis mitigationem, vel remissionem pœnæ aufugiens fuit captus, decif. 103. numero 1.
- Pœna commentariensis, an sit capitalis, quando carceratus, qui aufugit erat reus mortis, decif. 104. numero 18.
- Pœna commentariensis, qui pecunia corruptus emit aliquem de carceribus est capitalis, decif. 104. numero 13.
- Pœna constitutionis Sixti V. contra eximentes in cuius odium condita fuit, dec. 104. nu. 51.
- Pœna contra eximentes carceratos de qua in constitutione Sixti V. an possit mitigari, decisio. 104. numero 8.
- Pœna corporalis pro alio solui non potest, decif. 100. nu. 9.
- Pœna dantium auxilium, solatium, consilium, opem, suppetias, aut mandatum ad crimen, quæ sit, dec. 104. nu. 36.
- Pœna de iure canonico effractoribus carcerum, an sit imposta, dec. 104. nu. 31.
- Pœna diurni effractoris carcerum, quæ sit, decif. 104. nu. 25.
- Pœna eius, qui sibi magistratum, & iurisdictionem ascribit, quæ sit, decif. 100. nu. 8.
- Pœna excommunicati per annum persistentis in excommunicatione, quæ sit, decif. 9. nu. 4.
- Pœna eximentium carceratos de carceribus est arbitraria, decif. 104. nu. 11.
- Pœna eximentium carceratos de carceribus hodie in statuto ecclesiastico, dec. 104. nu. 39.
- Pœna eximentium carceratos fracto carcere est capitalis, dec. 104. nu. 2.
- Pœna eximentium de manibus satellitum captum ad instantiam creditoris, quæ sit, dec. 104. nu. 63.
- Pœna grauiori punitur homicida, quam periuus, decif. 70. nu. 10.
- Pœna legis cuiusque, ff. ad leg. Iul. maies. an generaliter locum habeat contra omnes eximentes, dec. 104. nu. 3.
- Pœna l. 1. ff. de effracto. intelligitur non de pœna naturali, sed minori, decif. 104. nu. 14.
- Pœna l. 1. ff. de custod. & exhibit. reor. est arbitraria, dec. 104. nu. 17.
- Pœna legis si quis maior habet locum in omni contractu iurato, & irrogatur ipso iure, decif. 70. numero 2.
- Pœna nocturni effractoris carcerum, quæ sit, dec. 104. numero 21.
- Pœna non reuelantiu delinquentes, quæ sit de. 101. nu. 7.
- Pœna occultantis latronem post delictum, quæ sit, decif. 104. nu. 38.
- Pœna omnis hodie non exigitur, decisio. 70. numero 58.
- pœna ordinaria an possit a iudice minui, decif. 102. numero 2.
- pœna patrocinantium in diebus festiuis, quæ sit, decif. 22. nu. 3.
- pœna perpetua treremium hodie est loco pœnæ damnationis in metallum, dec. 104. nu. 22.
- pœna plurium, qui acceperunt animo occidendi si vnus percussit, quæ sit, dec. 104. nu. 34.
- pœna quando ignoratur crimen eius, qui est exemptus de carceribus, an sit temperanda, dec. 104. nu. 26.
- pœna subtrahentium iura, & probationes alicui, quæ sit, decif. 9. nu. 3.
- pœna treremium imponitur etiam de iure canonico, decif. 104. nu. 24.
- pœna violentis carcerem est capitalis, decif. 104. numero 43.
- pœnæ per quas imponitur perpetua seruitus non sunt hodie in vsu, decif. 104. nu. 23.
- penitentia an opretur pœnæ mitigationem, vel remissionem, dec. 103. nu. 5.
- penitentia intempestiua non operatur, dec. 103. nu. 7.
- penitentia non datur in transactione etiam soluta pœna, dec. 90. nu. 6.
- ponderatum non dicitur, quod est festinatum, dec. 32. nu. 10.
- ponens dicitur fateri secus articulans, decif. 1. nu. 58. & decif. 58. nu. 13.
- possessio absentis p. clausulã constituti, cũ acquirat ante

I N D E X.

- ratihabitionem potest interim ad alium transire, decif. 40. nu. 8.*
Possessio an præsumat^r uxoris, vel viri, decif. 40. nu. 19.
Possessio citra ratihabitionem fieri nō potest, dec. 40. num. 24.
Possessio dicitur iuris quando tollit ius successionis, decif. 15. nu. 5.
Possessio non tollitur per hypothecam, decif. 27. numero 9.
Possessio præsimitur ex titulo præambulo, decif. 40. nu. 15. & decif. 61. num. 9.
Possessio quando præsimitur iure familiaritatis, decif. 40. nu. 16.
Possessio vere, & corporalis non potest dici tradita per clausulam constituti, decif. 21. nu. 24.
Possessionis commodo, quis priuari non debet, dec. 30. numero 3.
Possessor emphyteosis, an teneatur ad solutionem canonis, decif. 31. numero 10.
Possessor quilibet rei emphyteotica tenetur ad canonem, decif. 31. nu. 31.
Possessor semper est citandus, decisione 48. numero 8. & 25.
Possessorij in causa proceditur simpliciter, & summarie sine strepitu, & figura iudicij, decif. 26. numero 3. & decif. 61. nu. 32.
Possessorium iuris a possessorio facti, quomodo cognoscatur, decif. 15. nu. 18.
Possessorium statutarium non competit, nisi vero hæredi, decif. 15. nu. 33.
Possidentis conditio melior est, etiam in pariter priuilegiato, decif. 77. num. 9.
possidere eandem rem duo in solidum non possunt, decif. 1. num. 50.
posthumus ignoranter præterito clausula codicillaris, an inducat fideicommissum, decisione 10. numero 1.
posthumus ab intestato dicitur habere tacitam voluntatem defuncti, dec. 10. nu. 21.
potentia uerborum generalium, & vniuersalium, decif. 104. numero 41.
potestas absoluta in Principe, an admittatur, decif. 8. nu. 6.
potestatis plenitudo est supra debitum papalis officij, & generaliter vtendum non est, decisio. 8. numero 8.
practica illorum, qui producunt instrumentum in pagibus, & punctis pro se facientibus est inutilis, decif. 61. nu. 53.
practica, quæ sit seruanda, quando agitur vigore Cameralis obligationis, dec. 91. nu. 24.
precedentia declarant sequentia, & e contra, decif. 2. nu. 35. & decif. 41. nu. 9.
præcepto nunciationis noui operis resoluta, an possit agi coram eodem Iudice, decisione 64. numero 47.
præceptum an resoluatur in vim simplicis citationis, decif. 64. nu. 28.
præceptum quodlibet Iudicis, an tollat iurisdictionem, decif. 64. nu. 27.
prædium emphyteoticum, an dicatur hypothecatum pro canone, decif. 31. nu. 30.
præsentia in eodem loco in dubio præsimitur, dec. 8. numero 31.
præsentia non præsimitur, nisi probetur, dec. 8. numero 30.
præsentia, patientia, & taciturnitas, an inducat consensum, dec. 64. nu. 15.
præsentia presentati, a patrono requiritur, decif. 4. numero 24.
præsens non aditur pro modico, dec. 77. nu. 24.
præsimitur actum, quod est consuetum, decif. 1. numero 52.
præsimitur ascendentes velle relinquere bona sua descendentibus, dec. 10. nu. 10.
præsimitur de præterito in præsens, decisio. 1. num. 7.
præsimitur factum ex titulo præambulo, decif. 50. numero 11.
præsimitur in dubio pro marito, dec. 40. nu. 17.
præsimitur potius pro appellatione, quam pro sententia, decif. 19. nu. 7.
præsimitur pretium peruenisse ad manus viri, quando mulier vedit una cum viro, nisi aliud probetur, dec. 27. num. 12.
præsimitur pro regula donec exceptio probetur, dec. 15. nu. 40.
præsimitur tacita remissio natis liberis, decif. 10. numero 11.
præsumptio ad hoc, vt releuet debet allegari, dec. 1. numero 48.
præsumptio est pro instrumento publico, dec. 21. numero 2.
præsumptio fraudum cessat, quando agitur cum probato viro, dec. 35. nu. 11.
præsumptio vna tollit aliam, decisio. 85. numero 16. & 37.
prætor in Rota habet primum locum, decif. 9. numero 52.
pretium repeti, quando possit, decisione 6. numero 7.
princeps an possit commutare voluntates testatorum, dec. 8. num. 8.
princeps an possit derogare priuatorum voluntatibus, & testamentis, dec. 8. nu. 7.
princeps id præsimitur velle, quod sua iura volunt, dec. 4. nu. 16.
princeps potest pronunciare ultra contenta in libello, dec. 61. nu. 25.
princeps potest sequi solam veritatem omissa iuris ordine, dec. 61. nu. 26.
princeps verisimiliter non confirmat statuta iniusta, dec. 2. nu. 25.
principalis positionibus, quomodo respondere teneatur, dec. 74. nu. 6.
principium, quando suadet vnum, & finis aliud iudicatur, secundum principium, decisio. 33. numero 6.

I N D E X.

- Priores an habeant Iurisdictionem*, decif. 21. numero 68.
- Prioris denominationis ordo maiorem affectionem demonstrat*, decif. 44. num. 15.
- Prioritas tribuit Ius*, decif. 2. num. 19.
- Priuilegia an debeant registrari, & infra quantum tempus*, decif. 81. num. 11.
- Priuilegia Camere circa alienationes bonorum ecclesiarum sunt reuocata*, decif. 50. numero 4.
- Priuilegia concessa pupillis dantur prodigis, & furiosis*, decif. 105. num. 7.
- Priuilegia non trahuntur ad ficta, & impropria*, decif. 49. nu. 7.
- Priuilegiatus non vititur priuilegio contra priuilegium*, decif. 77. nu. 8.
- Priuilegio concesso miserationis causa, an possit renunciari*, decif. 16. numero 48.
- Priuilegium concessum, ne quis conueniri possit citra mare, an comprehendat eum, qui certo loco soluere promissit*, dec. 81. nu. 1.
- Priuilegium de quo debuit fieri specialis mentio, non tollitur per clausulas generales*, decif. 17. numero 4.
- Priuilegium dotis, an habeat, quod extra dotem datur, quando adest fraudis suspitio*, decif. 34. numero 6.
- Priuilegium dotis durat quocunque durat dos*, decif. 39. nu. 15.
- Priuilegium ne quis conueniatur, nisi in quantum facere potest, an cōpetat ei, qui propria culpa factus est pauper*, decif. 16. num. 12. vel ex delicto, numero 23.
- Priuilegium, ne quis conueniatur vltra quam facere possit, quare est introductum*, decisio. 16. numero 27.
- Priuilegium non debet esse frustratorium*, decif. 10. num. 28.
- Priuilegium quod non operatur idem est, quod nihil*, decif. 10. nu. 29.
- Probare scripturam esse in manibus notarij, an releuet, si non probetur apud eum esse tanquam scripturam de actis*, dec. 1. nu. 47.
- Probare se talem, quis non tenetur parte non opponente*, dec. 21. nu. 14. & 18.
- Probatio communis vsus loquendi est difficilis probationis*, decif. 96. nu. 3.
- Probatio debet de necessitate concludere, alias non releuat*, decif. 67. nu. 16.
- Probatio dubia non releuat*, decisione 72. numero 15.
- Probatio semiplena quando adest, an possit quantitas probari per iuramentum*, decisione 13. numero 2.
- Probatio verisimilis sufficit ob difficultatem probandi*, decif. 21. nu. 30.
- Probationes persuasivæ, & minus concludentes sufficiunt, quando proceditur sola facti veritate inspecta*, dec. 8. nu. 42.
- Probationis virtus magis depēdet a publica fide, quā à titulo*, decif. 21. nu. 6.
- Processus ordinatus nō requiritur in notarij s*, dec. 61. nume. 57.
- Procurator an possit appellationi renunciare*, dec. 59. num. 9.
- Procurator cum quo causa est deserta, an possit petere restitutionem in integrum aduersus lapsum fatalium*, decif. 97. nume. 7.
- Procurator quando dicatur tacite appellationi renunciare*, decif. 59. num. 10.
- Procurator quando possit respondere positionibus*, decif. 74. num. 5.
- Procurator quomodo fieri possit, & quibus verbis*, decif. 80. nu. 16.
- Producens an dicatur fateri omnia contenta in re producta*, dec. 1. num. 49. & decif. 24. nu. 4. & dec. 50. nu. 27. & dec. 61. nu. 52.
- Productio facta post conclusum in causa, an releuet*, dec. 80. num. 20.
- Productio, quid operetur*, dec. 61. nu. 18.
- probemium mentem ordinationis ostendit*, decif. 104. numero 5. & 45.
- prouocans ad iurandum aliquem sciens eum falsum dicturum gtanuis peccat, quam homicida*, dec. 70. nume. 8.
- professio tacita, quomodo fiat*, decif. 46. num. 37.
- promissio de soluendo anterioribus creditoribus de quibus intelligatur*, dec. 31. nu. 6.
- pronuncia su per desertione, an sit necessaria*, decif. 38. nu. 2. 6. & 20.
- pronunciatur in dubio contra Gabellarios*, dec. 35. nume. 19.
- prorogatio an possit fieri, quando adest Iudex limitatus*, decif. 9. nu. 34. & 41.
- prorogatio debet fieri in his, quæ sunt eiusdem speciei*, decif. 9. nu. 42.
- prorogatio fieri non potest, quando adest Iudex particulariter datus*, decif. 14. nu. 5.
- prorogatio in causa appellationis fieri non potest*, decif. 9. nu. 53.
- prorogatio iurisdictionis de causa ad causam, an fieri possit*, dec. 9. nu. 23. & 41.
- prorogatio iurisdictionis sicut non potest fieri ad partem, ita nec ad inferiorem*, dicta decif. 9. numero 50.
- prorogari, nec negligi potest, quod ignoratur*, decif. 9. num. 58.
- prossimi quis diligere debet sicut seipsum*, decif. 4. numero 19.
- protestatio conseruat iura ambarum partium*, dec. 24. numero 34.
- protestatio contraria facto nihil operatur*, dec. 24. numero 37.
- protestatio contraria facto, an substineatur ex tacito consensu*, dec. 24. nu. 38.
- proximiorum defectus, quando obstat*, dec. 46. numero 22.

I N D E X.

Qualitas à statuto requisita est probanda, decis. 21. num. 23.
 Qualitas certo tempore requisita debet probari interuenisse tempore limitato, dicta decis. 21. nu. 87.
 Qualitas cum consistat in facta non potest presumi si probetur, decis. 21. num. 33.
 Qualitas diuitiarum ab allegante est probanda, decis. 91. num. 26.
 Qualitas extrinseca, que sit affirmatiua siue negatiua semper est probanda ab eo, qui in ea se fundat, decis. 21. nu. 34.
 Qualitas personarum, & id, quod est verisimile est considerandum, decis. 70. nu. 35.
 Qualitas, quod quis non sit haeres, an debeat allegari, & sufficiat si id in Iuris allegationibus factum fuerit, decis. 80. num. 7.
 Qualitas requisita à quo articulari, & probari debeat decis. 21. nu. 3.
 Qualitas requisita certo tempore si supervenerit ex post facta an sufficiat, decis. 21. nu. 88.
 Qualitas requisita, etiam parte non opponente probanda est, decis. 21. nu. 89.
 Qualitates quando sunt variabiles non potest dari certa determinatio, decis. 72. nu. 3.
 Qualitatis non probata negatio an dicatur in admissibilis tanquam serotina, & facta potest conclusum in causa, vel saltim cadis, quod posuit aduersus eam probari, decis. 21. num. 12.
 Quae de nouo emergunt nouo indigent auxilio, dec. 64. numero 21.
 Quae sunt in spe, an dicantur debita, & in consideratione, decis. 62. nu. 21.
 Qualitas an possit probari per iuramentum, dec. 13. num. 5.
 Quanta non potest esse maior fideicommissio, dec. 18. num. 2.
 Quanta vna tantum de Iure ciuili detrahatur, dec. 18. num. 5.
 Quanta duo ascendunt ad semitem hereditatis, decis. 18. num. 13.
 Quanta debentur absque onere, & de eis ad libitum dispone potest, decis. 18. nu. 14.
 Qui declarat, nihil de nouo inducit, decis. 95. numero 2.
 Quanta duo detrahuntur de Iure Canonico, dec. 18. num. 6.
 Qui habet regulam pro se habet intentionem fundatam, decis. 15. nu. 41.
 Qui non laborat non manducat, decis. 52. nu. 6.
 Qui non potest, quod est plus non potest minus, decis. 11. nu. 21.
 Qui omnia ducit nihil excludit, decis. 48. numero 18.
 Qui patitur fieri probationes super meriti an dicatur consentire si non appellauerit, decis. 95. numero 1.

Qui sentit commodum debet sentire incommodum, decis. 8. quidam famulus nu. 19. & decis. 39. numero 6.
 Quod requiratur, vt aliquid de albis, decis. 1. numero 35.
 Quisque potest suo fanori renunciare, & sibi prauidicare, deci. 83. nu. 6.
 Quod est nimis festinatum non potest esse ponderatum, decis. 98. nu. 14.
 Quod non potest superior multo minus potest inferior, decis. 4. nu. 15.
 Quod non sustinetur in vim consuetudinis sustinetur in vim confirmationis, decis. 47. nu. 14.
 Quod non sustinetur vnum modo valet alio, decis. 64. nu. 34.
 Quod non valet de rigore valet de equitate, decis. 64. nu. 35.
 Quod non licet in casu minori, non licet in maiori, decis. 99. nu. 64.
 Quod semel placuit amplius displicere non potest, decis. 20. nu. 3. & decis. 24. nu. 9.

R

Radix, & origo est attendenda, decis. 19. numero 9.
 Rasura an vitiet Instrumentum, decisio. 29. numero 12.
 Ratificasse an dicatur omnia gesta per falsum Procuratorem in prima instantia qui vititur processu in ea, decis. 8. nu. 41.
 Ratificatio debet esse ante litem motam, decis. 40. numero 11.
 Ratificatio debet fieri re integra, decisio. 40. numero 12.
 Ratificatio non operatur, quando res non est integra, decis. 3. nu. 6.
 Ratificatio potest fieri facto, & verbis, decis. 40. numero 23.
 Ratihabitio ad hoc, vt trahatur retro, quid requiratur, decis. 3. nu. 5.
 Ratio eadem vbi militat, militare quoque debet eadem iuris dispositio, decis. 77. nu. 13.
 Ratio non tantum sui reddenda est, sed etiam eorum, qui in seruitio sunt, decis. 8. nu. 16.
 Ratio quae militat in collatore militat quoque in presentatione, decis. 4. nu. 10.
 Ratio quando est vnica habetur pro expressa, dec. 38. nu. 16. & decis. 50. nu. 12.
 Ratum haberi non potest, quod meo nomine non est gestum, decis. 31. nu. 12.
 Receptatores de iure communi, secundum magis receptam Doctorum sententiam pronunciantur arbitrio iudicis, decis. 101. nu. 6.
 Receptatores, quando pronunciantur tanquam rei laesae maiestatis, decis. 101. nu. 1.
 Recessum quando dicatur ab inhibitione, decis. 64. numero 14.
 Rector Prouincia non potest facere contra legem, decis.

I N D E X.

- decis. 2. numero 27.
- Redemptio captiuorum, an differat a redēptione carceratorum, decis. 62. nu. 11.*
- Reductio ad arbitrium boni viri, & appellatio equipollent, decis. 57. nume. 2.*
- Refectio quando est utilis communioni nō potest prohiberi, decis. 64. nu. 37.*
- Reficere quid sit, decisione 64. num. 43.*
- Reficere quis dicatur, dicta decisione 64. numero 36.*
- Reficienti nouum opus nunciari non potest, nec opponi de attentatis, decis. 64. nu. 5.*
- Regula inherendum est, decisione 15. numero 39.*
- Relatio an aperitur, quo ad specificata, & disposita in referente, decis. 49. numero 6.*
- Relatio citationis, an sufficiat, quod quodocunque superueniat, decis. 1. nu. 44.*
- Relatio quæ fit ad aliquid certum, secundum id intelligitur, decis. 49. num. 4.*
- Relationis natura, quæ sit, decisione 49. numero 3.*
- Relator causæ in Rota non habet votum, decis. 75. numero 38.*
- Relatum an sit in referente si alio modo referatur, quam sit in relato, decis. 49. numero 7. & 11.*
- Relatum est in referente cum omnibus suis qualitibus, decis. 8. nu. 25. & decis. 47. nu. 7. & dec. 49. num. 5. & decis. 57. numero 7. & decis. 69. numero 8.*
- Remedium, Auth. Præterea vnde vir & vxor. an locum habeat quando mulier cum suis operibus viuere non potest, decis. 72. nu. 6.*
- Remedium dictæ Auth. Præterea locum habet non solum quando mulier nullam habuit dotem, sed etiam quando illam habuit, sed paruam, decis. 72. numero 7.*
- Remedium lationis ultra dimidiam, an habeat locum in donatione, decis. 46. nu. 23.*
- Remedium reintegranda non competit quando, quis culpa, & factu suo cecidit, decisione 40. numero 13.*
- Remedium recissorium non datur vbi præsumitur scientia, decis. 46. num. 27.*
- Remissio non operatur vbi obstat defectus iurisdictionis, decis. 80. nu. 20.*
- Remissio tacita præsumitur natis liberis, decis. 10. numero 11.*
- Renucians tacite nullitati non potest contrauenire, decis. 33. numero 3.*
- Renunciatio generalis, an sufficiat, decis. 16. numero 47.*
- Renunciatio posita in executiuis verbis instrumenti, an alteret dispositionem, dicta decis. 16. numero 49.*
- Reo in dubio est faciendum, decis. 70. nu. 47.*
- Representatio non cadit in iure actiuo, & passiuo non formato in persona defuncti, decisio. 61. numero 51.*
- Reproductio disdictæ societatis officij debet fieri infra quindecim dies disdictæ, decis. 1. nu. 45.*
- Reproductio disdictæ societatis officij est necessaria ad euitandas fraudes, decis. 1. num. 6. & 14.*
- Reseruatō an excludat donationem ob causam, decis. 51. num. 24.*
- Resoluto iure datoris, an dicatur resolutū ius acceptoris, decis. 17. num. 27.*
- Responderi quando possit per inconuenientia, dec. 51. num. 23.*
- Res emptæ de pecunia viri, quando nomen vxoris est in instrumento positum pertinet ad virum, dec. 40. num. 3.*
- Res iudicata pro veritate habetur, decis. 75. numero 35.*
- Res mea si peruenit ad aliquem, qua actione debeat restitui, decis. 24. nu. 6.*
- Res quæ sub aliqua conditione auocari potest minus valet, decis. 50. nu. 7.*
- Res quando dicatur ad perpetuum vsu destinata, decis. 89. nu. 7.*
- Resoluto iure dantis resoluitur ius accipiētis, dec. 92. nume. 6.*
- Restitutio in integrum non conceditur super modico, decis. 77. nu. 15.*
- Restitutio in integrum non competit minoribus aduersus id, quod cum maiore cui succedunt gestum est, decis. 97. nu. 3.*
- Restitutio in integrum non datur in possessorio summarissimo, decis. 77. nu. 14.*
- Restitutio in integrū peti non potest aduersus id, quod minorum nomine non est gestum, decis. 9. numero 5.*
- Restitutio in integrum, quando petitur contra sententiam libellus, quid continere debeat, decis. 77. numero 3.*
- Restitutionem in integrum, qui petit aduersus lapsum fatalium, an dicatur fateri appellationem esse defectam, decis. 9. nu. 2.*
- Restitutio ex mente non est interpretatio propriæ, sed quadam declaratio ex mente statuti, decis. 29. numero 20.*
- Restitutio contra verba, & intentionem fieri non potest, decis. 104. num. 48.*
- Reuerentia erga socerum apud veteres qualis erat, decis. 16. nu. 29.*
- Reuerentia est iuris naturalis, & non potest pacto remitti, decis. 16. nu. 32.*
- Reuerentia quæ debetur Patri est de iure diuino, naturali, Canonico, & Ciuili, decis. 16. numero 38. & seq.*
- Reuerentia quæ debetur socero, quo iure sit introducta, decis. 16. nu. 35.*
- reuerentia, quæ fit Papæ Deo fit, decis. 85. numero 11.*
- reuerentia, quare debeat socero, decis. 16. numero 28.*
- rex ob insignem negligentiam a regno deturbari potest, decis. 9. nu. 16.*

I N D E X.

Rite facere non dicitur qui contra Iustitiæ regulam facit, decis. 30. num. 17.
Roma appellatur à Iustiniano legum origo, & fons Sacerdotij, decis. 13. num. 10.
Rota an sit competens in causis Reuerendorum Patrum Iesuitarum, decis. 17. num. 1.
Rota quando sedere soleat, decisione 56. num. 2.
Rubrica declarat nigrum, decisione 104. numero 10.
Rubrica an standum sit, decis. 104. num. 67.
Rubrica verba, quid operentur, decis. 2. numero 33. & 37.
Rusticus personaliter citatus non comparens, an possit appellare, decis. 37. num. 11.

S *Agimen comedere, an liceat illis diebus, quibus licitum est comedere oua, decis. 64. nu. 40.*
Salarium absenti cum licentia debetur, decis. 52. numero 8.
Salarium amittit negligens redire in termino sibi prefixo, a licentiante, decis. 52. nu. 26.
Salarium an debeatur absenti sine licentia, decis. 52. numero 11.
Salarium datum Rotæ Auditoribus, an censeatur datum tantum pro tempore, quo laborauerint, decis. 52. num. 7. vel ratione peritiæ, & dignitatis, num. 12. & seq. seu ex causa laboris, nu. 19.
Salarium dicitur solatium, & honor Doctorum, decis. 52. nu. 1.
Salarium dicitur etiam honorarium, decis. 52. numero 2.
Salarium pedosseque in his partibus est florenorum decem quolibet anno, decis. 72. nu. 24.
Salarium, quod Rotæ Auditoribus datur quolibet mēse, an dicatur datum ex causa laboris, decis. 52. numero 5.
Salarium Rotæ Auditoribus datur pro alimentis, decis. 52. nu. 21.
Salariari interdicti requisita, quæ sint remissive, decis. 27. num. 1.
Salarianum interdictum competit cuilibet creditori, & tanquam pingius magis frequentatur in palatijs, decis. 27. nu. 2.
Saluanum interdictum est merè possessorium, deci. 27. num. 8.
Scandala sunt fugienda, decis. 20. nu. 17.
Scandalum facilius nasci permittitur, quam veritatis oppressio, decis. 61. nu. 38.
Scandalum est statim pro vno delicto virum punire, decis. 102. nu. 3.
Scientia ad hoc, vt afficiat, qualis esse debeat, decis. 1. num. 27. & decis. 9. num. 47. & decis. 41. numero 28.
Scientia est probanda, decis. 40. num. 25.
Scientia, & dignitas haberi non potest sine magnis laboribus, dec. 52. nu. 17.
Scientia, & probitas intellectus omnem meretur pro

rogatiuam, decis. 52. nu. 18.
Scientia præsumitur inter consanguineos, decis. 70. num. 34.
Scientia valoris bonorum donatorum, an præsumatur, decis. 46. nu. 7.
Scientia vera requiritur ad exclusionem appellationis, decis. 37. nu. 2.
Scriptura quando incipiat esse de actis, decis. 1. numero 51.
Scriptura publica, quæ dicatur, dec. 95. nu. 13.
Scriptura separata cognitionis causæ, quando interponuntur decreta, an fiat, dec. 98. nu. 31.
Scrupulosi in quo deficient, decis. 77. nu. 22.
Senectus est veneranda, dec. 72. nu. 23.
Senectus quando incipiat, dicta decisione 72. numero 21.
Senex non est actus ad seruiendum, decis. 72. nu. 22.
Senex qui dicatur, dec. 72. nu. 20.
Sententia absolutoria ab obseruatione iudicij, vt plurimum est diffinitiuæ, decis. 66. nu. 1.
Sententia absolutoria ab obseruatione iudicij, præsumitur lata ex defectu probationis, decis. 66. numero 2.
Sententia absolutoria ab obseruatione iudicij regulariter est interlocutoria, licet aliquando possit esse diffinitiuæ, decis. 66. numero 5.
Sententia absolutoria ab obseruatione iudicij, si ab ea fuit appellatum post contrario imperio tolli, decis. 66. num. 6.
Sententia ad cautelam debet intimari, dec. 37. nu. 3. fallit nu. 4.
Sententia an sit nulla quando fit absolutio ab expensis sine expressione causæ, nu. 13. & quid quando fuit omissa expensarum condemnatio sine causâ, decis. 66. num. 14.
Sententia certa ferri non potest super re dubia, decis. 104. nu. 28.
Sententia debet esse conformis libello, decis. 29. numero 51.
Sententia declaratoria an requiratur, quando aliquid inducitur ipso iure, decis. 38. nu. 20.
Sententia deligati à solo Papa retractari potest, decis. 47. num. 3.
Sententia diffinitiuæ non profertur nisi cum magno, & longa conflictu parim, decis. 11. num. 13.
Sententia interlocutoria, si non fuit petita reuocatio eadem die vel sequenti an possit reuocari, decis. 66. nu. 4. & 18.
Sententia lata contra expressum casum legis est ipso iure nulla, decis. 15. nu. 9.
Sententia lata contra regulam est ipso iure nulla, decis. 15. num. 43.
Sententia lata, prout quisque est condemnandus, vel absolvendus exactis an valeat, decis. 4. num. 30.
Sententia lata sine cognitione causæ an valeat, decis. 32. num. 9.
Sententia non potest exequi quando post confessionem, & condemnationem liquet de innocentia rei, decis. 32. numero 16.

I N D E X.

- Sententia notorie iniusta est nulla*, decis. 32. numero 8.
- Sententia notorie iniusta non potest exequi*, decis. 32. numero 14.
- Sententia nulla ex defectu processus, an possit reformari in causa appellationis*, decis. 8. num. 9.
- Sententia nulla non est sententia*, decisio. 32. numero 11. & dec. 66. nu. 12.
- Sententia nulla non potest consensu partium ratificari*, decis. 33. nu. 18. nec confirmari quando defectus est in processu, & substantialia eiusdem decis. 94. num. 2.
- Sententia nulla non potest desereri*, decis. 33. num. 9. & decis. 58. nu. 3.
- Sententia nulla non potest exequi*, decis. 32. numero 14.
- Sententia nulla quando est confirmata an cesset vitium nullitatis, & quid quando constat de iustitia causa*, & summa est infra. 100. decis. 66. num. 17.
- Sententia nulla, quando principaliter fuit dictum de nullitate non post ex novis actis confirmari*, decis. 94. num. 3.
- Sententia quando est pronunciata nulla irrita est possessio cum inde secutis*, decis. 75. num. 10.
- Sententia quando est nulla an possit de nouo pronunciari*, decis. 66. num. 11.
- Sententia quando profertur verbis negatiuis, an militet eadem ratio*, decis. 75. num. 21.
- Sententia ubi venit exequenda an discuti debeant merito*, decis. 15. num. 32.
- Sententia bene late quandoque in peius reformatur*, decis. 66. num. 16.
- Sententia capitula si plura sunt, an plures dicantur sententia*, decis. 75. num. 14.
- Sententia in Iudicatum transacta faciunt notorium*, decis. 11. num. 11.
- Sententia quando dicantur conformes*, decis. 55. num. 2.
- Sententiam unquam pro se habens, an dicatur obtinuisse*, decis. 75. nu. 32.
- Sententiandum est secundum regulam*, decis. 15. numero 43.
- Sententias tres conformes habenti, executio negari non potest*, decis. 55. num. 1.
- Seruitus continetur sub verbo alienationis*, decis. 92. num. 2.
- Seruitus quando imponitur ab amplecta, an praedicitur Domino*.
- Signa duo vniuersalia lationem disponentis voluntatem ostendunt*, decis. 99. num. 58.
- Simulatio non attenditur deficere causa simulandi*, decis. 98. num. 4.
- Simulatio an possit allegari, quando fuit iuratum, omnia, & singula in instrumento contenta esse vera*, decis. 98. num. 11.
- Simulatio an possit opponi aduersus geminatam recepte dotis confessionem*, decisio. 98. numero 7.
- Simulatio, & exceptio non numerata dotis, an possit allegari quando processit iustum promissionis*, decis. 98. num. 8.
- Simulatio praesumitur quando titulus est in persona mulieris, & traditio in persona viri*, decis. 40. numero 2.
- Simulationis species alleganda an sit, & quando hoc intelligatur*, decis. 98. nu. 5. & seq.
- Simulatum an dicatur, quod non est verum*, decis. 21. num. 73.
- Societas est Fraternitas*, decis. 1. num. 22.
- Socij non tenentur, nisi in quantum facere possunt*, decis. 16. num. 21.
- Socer an possit cum Iuramento renunciare priuilegio ne conueniatur, nisi in quantum facere potest*, dec. 25. num. 25. & 43.
- Socer habet priuilegium ne conueniatur, nisi in quantum facere potest*, decis. 16. num. 1. fallit, vt ibi numero 2.
- Socer habetur loco parentis*, decisione 16. num. 28. 34. & 42.
- Solemnitates in specie in decreto, quando enunciari debeant*, decis. 98. nu. 35.
- Solemnitates omnes interuenisse, an praesumatur*, decis. 53. nu. 15.
- Soluens alteri, quam vero creditori, an liberetur*, decis. 49. nu. 1.
- Soluens creditori nihil ab eo recipere potest*, decis. 24. num. 11.
- Soluens nulla habita cessio an possit agere*, decis. 31. num. 18.
- Soluenti pro aliquo, quae actio competat*, decis. 31. numero 11.
- Soluere sponte non dicitur, qui potest compelli*, dec. 24. num. 39.
- Solutio an dicatur facta in vim praecedentis allegationis, etiam quando solutio, & traditio non conuenit summa praecedentis obligationis, & obligatio praecedens esset inutilis*, dec. 31. num. 17.
- Solutio debiti dicitur facta proprio nomine, & non alieno*, decis. 31. nu. 15.
- Solutio facta respectu vnius personae, an trahatur ad aliam, quando quis representet duas personas*, decis. 49. nu. 5.
- Solutio praesumitur ex temporis diuturnitate*, dec. 61. num. 14.
- Solutio quae fit propter rem dicitur onus reale*, dec. 31. num. 26.
- Solutione eius, quod debetur tollitur omnis actio*, dec. 6. nu. 2. & dec. 50. nu. 8.
- Solutionis negatiua, an sit probanda*, decis. 61. numero 13.
- Species derogat generi*, dec. 2. nu. 2.
- Spoliatio re ipsa apparet, quando constat de antiquiori possessione*, decis. 61. nu. 44.
- Spoliatus dicitur ille, qui semel possedit*, decis. 61. num. 43.
- Statuentes an possint tollere iuramentum*, decis. 91. num. 8.
- Statuentes non tollunt legitimas interpretationes*, de-

I N D E X.

- decif. 29. num. 24.
Status productionis attenditur, decisio. 29. numero 2.
Statuta an seruentur, ubi disponit generalis constitutio Marchia, decif. 2. numero 9. & 11.
Statuta contra constitutiones Marchia, an valeant, decif. 2. nu. 14. & 20.
Statuta, & omnes dispositiones semper recipiunt interpretationem a iure communi, decisio. 29. numero 23.
Statuta generaliter loquentia non comprehendunt dotem, decif. 42. num. 9.
Statuta in loco statuentium praeualere debent, dec. 67. num. 21. etiam stante generali constitutione, decif. 98. num. 23.
Statuta in loco seruantur pro lege, decif. 2. num. 1. & seq. maxime quando quaestio est de re sita in territorio statuentium nu. 8.
Statuta loci dominantis non locorum seruari debent, decif. 2. nu. 13.
Statuta particularia non habens regi debet statutis Ciuitatis Dominantis, dicta decisione 2. numero 4.
Statuta quando dicantur iura communia, dec. 98. numero 24.
Statuti beneficio non utitur, qui non probat qualitatem ab eo requisitam, dec. 21. nu. 38.
Statuti verba sunt strictè interpretanda, dec. 21. numero 22.
Statutū An & nā de inuentarijs requirit minorem solemnitatem in eorum confectioe, quam ius commune, decif. 95. num. 17.
Statum Anconæ presatum de inuentarij, an dicatur derogatiuum iuris communis, decif. 95. numero 18.
Statutū Anconæ, an debeat intelligi ad litteram, decif. 29. num. 13.
Statutum an sit seruandum coram iudice appellationis, decif. 81. nu. 10.
Statutum an veniat appellatione iuris ciuilib, dec. 2. num. 10.
Statutum Boniæ praeualet Aegidianæ, decif. 2. numero 16.
Statutum concedens executionem intelligitur de liquidis non autem inliquidis, decisio. 29. numero 39.
Statum confirmatum a Papa dicitur papale, dec. 91. num. 9.
Statutum & pactum equiparantur, decif. 35. numero 5.
Statutum Exij cap. 13. lib. 2. quomodo intelligatur, decif. 67. num. 20.
Statutum generaliter loquens non comprehendit causam dotis, decif. 91. num. 11.
Statutum in loco statuentium praeualet, decif. 85. numero 12. & dec. 99. nu. 23.
Statutum loci inferioris non dicitur honestum si contradicit legi superioris, decif. secunda, numero 22.
Statutum non potest acceptari sine sua qualitate, decif. 91. num. 13.
Statutum particulare attenditur etiam conuertente statuto generale, decif. 2. num. 5. & Constitutione num. 15. & 18.
Statutum prohibens exceptiones opponi an comprehendat exceptionem non implementi, decif. 50. num. 17.
Statutum quando dicatur disponere in actu Iurato, decif. 91. num. 5.
Statutum quando inualidat obligationem, vel contractum factum absque certa solemnitate, an possit talis contractus iuramento formari, decif. 7. numero 15.
Statutum quando ponit orationem negatiuam, postea subdendo dictionem, nisi quid disponere dicatur, decif. 2. nu. 17.
Statutum quando praefigit terminum ad appellandū, & dicendum de nullitate, & appellationis causā, & nullitatis terminandum elapso termino, an de nullitate amplius dici possit, decif. 33. num. 1. & num. 12.
Statutum quando requirit in Curatore fideiussorem de vtilia faciendo, & inutilia praetermittendo, an possit omitti, decif. 63. nu. 6.
Statutum, quod ex dispositione alterius statuti debet intelligi ad litteram absque aliquo extrinseco intellectu non excludit interpretationem significatiuā, dec. 29. nu. 21.
Statutum quolibet a Papa confirmatum, an tollat iuramentum, decif. 91. nu. 10.
Statum quod non exigit nec alij exigere debent, dec. 97. nu. 17.
Statutum recipit restrictiuam interpretationem, dec. 29. nu. 19.
Statutum speciale derogat generali, decif. 2. numero 6.
Stipulatio apposita super contractu innominato assumit naturam illius contractus, decisio. 51. numero 9.
Stipulatio facit contractum nominatum, decif. 51. numero 7.
Stylus contra rationem non est seruandus, dec. 1. numero 55.
Stylus debet attendi, decif. 38. nu. 8.
Stylus decisionis est legitime probandus, dec. 1. nu. 12. & 56.
Stylus habetur pro lege, dec. 32. nu. 27.
Stylus nutritiuus doli, & fraudis non est seruandus, dec. 1. num. 53.
Stylus quod adsit an Iudex possit in camera informare, decif. 1. num. 10.
Stylus respiciens ordinem procedendi est modici prauidicij, secus quando respicit decisionem, decif. 1. numero 11.
Stylus Rotæ circa reproductionem inhibitionis, dec. 32. nume. 26.
Subditi nec multa asperitate, nec nimia seueritate gubernandi sunt, dec. 103. nu. 14.

I N D E X.

Subhastatio debet fieri plus offerenti, decis. 67. numero 1.
 Subhastatio, quando fit, debet eligi magis idoneus, decis. 67. num. 17.
 Subhastatio quando fit, qui terminus detur ad reuelandum, decis. 76. nu. 11.
 Subscriptio est attendenda, decisione 58. numero 15.
 Substantia est illa, quæ remanet, & consideratur, decis. 29. num. 36.
 Substantialia & non accidentalia attendi debent, decis. 80. num. 33.
 Substantialis defectus nocet non autem accidentalis, decis. 29. nu. 33.
 Subtilitates plerumque faciunt errare, decis. 41. numero 4.
 Subueniendum non est his, qui communitè flant in carceribus pro sua culpa, decis. 62. num. 4.
 Successor caducitatem declarare, quando possit, decis. 70. num. 15.
 Suspicio falsitatis in ciuilibus habetur pro veritate, decis. 60. num. 5.
 Suspicio non sufficit ad aliquem puniendum, decis. 35. num. 16.

T

Tacens dicitur consentire, decisio. 47. numero 13.
 Taciti, & expressi eadem est virtus, decis. 40. numero 29.
 Tacitum & expressum, an differant, decis. 41. numero 11.
 Taciturnitas in iudicialibus inducit consensum, decis. 20. num. 2.
 Tempora vtilia requirunt inquisitionem facti, & non currunt ignorantia, vel impedito, decisio. 38. numero 7.
 Tempus continuum currit de momento ad momentum, decis. 69. num. 11.
 Tempus in dubio intelligitur continuum, & non vtile, decis. 69. nu. 10.
 Termini ad finiendum lites, quare inuenti fuerunt, decis. 38. nu. 14.
 Terminus ad liquidandum melioramenta, an detur antequam fiat immissio in possessionem rei meliorata, decis. 23. num. 4.
 Terminus datus ad appellandum currit a die scientiæ non latæ sententiæ, decis. 37. num. 1. fallit numero 8.
 Terminus datus ad appellandum, quâdo currat a die latæ sententiæ, non scientiæ, decisio. 36. numero 6.
 Terminus datus a statuto Fanensi ad appellandum, reductionem petendum a laudo, seu alio modo reclamandum qualis sit, dec. 58. num. 1.
 Terminus legalis non potest prorogari, decis. 9. numero 40.
 Testamento plus fauetur, quam filio exheredato, de-

cisio. 12. numero 34.
 Testamentum facere non potest, qui est in alterius potestate, decis. 71. num. 2. Quid si ageretur de profectiis, & adinuentitiis, seu de illud sustinendo in vim codicillorum, seu donationis, nu. 3.
 Testamentum nutu factum ad pias causas valet, decis. 10. nu. 36.
 Testamentum validum potest in codicillis confirmari, decis. 15. nu. 29.
 Testandi facultas est libera, decisio. 11. nu. 28.
 Testator in dubio presumitur se confirmare voluisse cum dispositione iuris communis, decis. 20. numero 12.
 Testator non potest facere, quod leges non habeant locum in suo testamento, dec. 20. nu. 11.
 Testator per clausulam codicillarem, dicitur etiam cogitasse de receptura testamenti, decis. 10. numero 22.
 Testator per codicillos non videtur recessisse ab his, quæ non ademit Decis. 15. numero 27.
 Testes an possint examinari post conclusum in causa decis. 21. numero 85.
 Testes deponentes contra auctorem an præiudicent singulari successori. decis. 91. num. 41.
 Testes deponentes de omnibus cognoscentibus non carent suspitione, decis. 102. numero 7.
 Testes deponentes secundum eorum iudicium, an probent, decis. 102. nu. 8.
 Testes examinati sine iuramento non probant, dec. 8. num. 1.
 testes in causa scientiæ super fama dicentes de se ipsis, & omnibus eos cognoscentibus, an probent, decis. 102. nu. 5.
 testes in causa summaria, an possint recipi, & examinari post conclusum in causa, decisio. 8. numero 27.
 testes post didicita testificata super eisdem, & directo contrariis examinari possint, decis. 78. num. 1. contrarium, num. 4.
 testes quando examinantur ad perpetuam rei memoriam, an requiratur aliqua interlocutoria, dec. 43. num. 4.
 testes quando examinantur ad perpetuam rei memoriam, quæ concurrere debeant, dec. 43. numero 2. & seq.
 testes sua sponte deponentes non probant, decis. 21. numero 68.
 testis contra producentem probat, decis. 58. numero 4.
 testis de auditu plene probat contra producentem, decis. 61. num. 41.
 testis deponens extra articulos non probat, decisio. 7. num. 11.
 testis deponens per verbum videtur non probat, dec. 7. num. 13.
 testis de visu cum uno de auditu, an probet in possessione, dec. 61. num. 17.
 testis officium est ducere veritatem, decis. 100. numero 9.

I N D E X.

testis vnus probat contra producentem, decisio. 24. num. 23. & decis. 72. nume. 3. & dccf. 98. numero 3.
testis vnicus quando releuet, decisio. 35. numero 15.
titulus reuocatus, non est titulus, decisio. 15. numero 30.
titulus vbi agitur de mero possessorio, non infert dominium, decis. 15. num. 34.
toleratio quid operetur, & an presumatur, decis. 21. num. 90.
traditio presumitur facta ex causa precedenti, decis. 24. nu. 9.
traditio rei, quae non possidetur, auferri non potest, decis. 21. num. 29.
traditio tam in coniunctis, quam in extraneis operatur translationem domino, decisio. 40. num. 22.
transigentes, & compromittentes, quando sunt ignari, quid agendum, decis. 10. num. 15.
transumptio statum, quando in substantia non differt ab originali, decis. 29. nu. 3. Idem quando non fuit oppositum, numero 5.
trebellianica, an possit compensari cum fructib. perceptis, dec. 42. nu. 4.
trebellianica an possit detrahi ex rebus non prohibitis, decis. 18. nu. 1.
trebellianica an possit detrahi, quando testator iussit debere restitui omnia bona sua post mortem primi heredis, dec. 42. nu. 3.
trebellianica an possit prohiberi nepotibus, decis. 11. ro 3.
trebellianica an possit prohiberi, vbi hereditas est restituenda filiae descendenti, dec. 11. nu. 5.
trebellianica detrahenda est integra, decis. 18. numero 9.
trebellianica per non confectionem inueterari, an amittatur, dec. 11. nu. 4.
trebellianica per particularem prohibitionem de non alienando certas res non dicitur prohibita, quo ad alia bona alienari non prohibita, decisio. 18. numero 7.
trebellianica, quod non possit prohiberi filiis primi gradus, an habeat locum, quando testamentum fuit approbatum, & est contraria consuetudo, decis. 11. num. 9.
trebellianica vbi detrahuntur duo quarto filijs primi gradus, an possit prohiberi, decis. 11. numero 1. & 3.
trebellianica detractio non importat detractionem corporum, sed iuris hereditarij, decisio. 18. numero 10.
trebellianica quaestio circa eius prohibitionem in filios primi gradus indigeret decisione Casarea, vel sententia rusticorum, qui per medium decidunt lites, dec. 11. nu. 17.
trebellianica an amittant filij primi gradus, quando est prohibita si adiuerint hereditatem sine protestatione, & inuentarij confectione, decis. 11. numero 6.

V

Alor quando probetur, decisio. 24. numero 3.
Variare an liceat habenti cameralem obligationem, decis. 48. num. 13.
Variare in prosecutione causa, an liceat, dec. 61. numero 19.
Variare quando licet, de qua variatione intelligatur, dec. 18. num. 14.
Variatio personae an noceat, quando reintegratio venit effectuada in vna eademque persona, dec. 61. num. 4.
Variatum non dicitur, quod provenit ex declaratione, decis. 61. num. 65.
Vendens emphyteosim cum consensu directi Domini liberatur ab omni solido, decisio. 31. num. 21.
Vendens simpliciter in dubio dicitur vendere proprio nomine, dec. 31. nu. 16.
Venditione facta, quae veniant, decisio. 89. numero 2.
Verba adiecta in vltima voluntate, quando sunt contra naturam, vsus fructus, & importantia proprietatem, nunquam videtur legatus vsus fructus, decis. 84. nu. 22.
Verba apta ad infinitatem restringuntur, secundum mentem, & secundum substantiam materiam, dec. 54. nume. 8.
Verba casu quo an importent modum, vel conditionem, decis. 29. num. 41.
Verba constitutionis, cui non conueniunt, nec etiam conuenit dispositio, decis. 66. nu. 20.
Verba constitutionis, quando respiciunt personalitatem, an possit procurator respondere positionibus, dec. 74. numero 4.
Verba contractus sunt forma contractus, decis. 1. numero 3.
Verba corresponsiua, quando operantur, decis. 75. numero 16.
Verba dare, & concedere important donationem, decis. 51. nu. 19.
Verba Domina, & vsufructuaria, quod significant, dec. 84. nu. 20.
Verba Dominam, & vsufructuariam, quod importent, decis. 84. num. 32.
Verba generalia comprehendunt omnia in qualibet materia, etiam penali. Item casum improprium, & vicumque insolitum, & incogitatum, & ampliant dispositionem ad ea, quae de sui natura non venient, dec. 104. nu. 52.
Verba generalia generaliter sunt intelligenda, decis. 104. nume. 55.
Verba prolata ab imperitis, quomodo interpretentur, dec. 96. nu. 2.
Verba illa, quod societas intelligatur finita posita in instrumentis societatum officiorum, quomodo intelligantur, decis. 1. num. 23.
Verba locationis, & conductionis, an differant, decis. 41.

I N D E X.

- decif. 41. numero 19.*
Verba non censentur posita sine effectu operandi, decif. 44. num. 19. & decif. 99. nu. 53.
Verba non sufficiunt ubi factio opus est, decif. 80. numero 16.
Verba obscura declarantur ex rubrica, decif. 104. numero 66.
Verba probemij iuuant ad decisionem dubie questionis, decif. 104. numero 7.
Verba quando sunt apta ad infinitatem toleratur infinitas, decif. 54. numero 11.
Verba quae do sunt posita in vna, eademque ratione, an constituent innum Capitulum, vel plura, decif. 75. numero 15.
Verba quando plures habent sensus, quae significatio sit accipienda, decif. 41. nu. 22.
Verba qualibet actio comprehendunt etiam officium Iudicis, decif. 51. nu. 12.
Verba quod non demonstrant supponi non potest, decif. 20. numero 22.
Verba sententiae a qua fuit appellatum attendi debet, decif. 5. numero 3.
Verba seruiunt intentioni non e contra, decif. 41. numero 25.
Verba silent constituto de intentione, decif. 41. numero 24.
Verba sunt accipienda in suo proprio significato, decif. 41. numero 23.
Verba sunt intelligenda secundum subiectam materiam, decif. 2. numero 31.
Verba vna cum filijs important diminutionem, decif. 84. numero 33.
Verborum a proprietate an recedatur, decif. 84. nu. 7. & 18.
Verborum propria significatio attenditur, atiam in pœnalibus, decif. 99. nu. 54.
Verbum discedere an importet Licentiam, decif. 52. numero 25.
Verbum discedere de sui natura intelligitur sine animo redeundi, decif. 52. numero 27.
Verbum Dominij non capit vsufructum, decif. 84. numero 23.
Verbum ij est relatiuum precedentium, decif. 101. numero 3.
Verbum illis non solum est relatiuum, sed etiam personale, & ad oculum demonstratiuum, decif. 101. numero 4.
Verbum locatio an possit sumi pro conductione, decif. 41. numero 20.
Verbum mouit an importet praesentiam, decif. 8. nu. 35. & seq.
Verbum obtinere praesupponit ius, decif. 75. num. 31.
Verbum omnia nullam recipit restrictione, decif. 41. numero 17.
Verbum praedicti est relatiuum, decif. 47. nu. 6.
Verbum praedictos est relatiuum precedentium cum omnibus suis qualitatibus, decif. 101. nu. 5.
Verbum quodlibet cum effectu operandi debet censi appositum, decif. 75. nu. 25.
Verbum recuperare praesupponit anteriorem possessionem, decif. 61. num. 61.
Verbum totum non operatur ultra intentionem, decif. 39. nu. 16.
Verbum totum quid operetur, decif. 39. nu. 3.
Verbum vsufructuaria facilius alteratur, quando alia verba alterantur, decif. 84. numero 21.
Verisimile attendi debet, decif. 70. nu. 38.
Verisimile est testatorem uoluisse potius instituire ecclesiam, quam extraneum virtute clausulae codicillaris, decif. 10. nu. 38.
Verisimile est, quod quis voluerit evitare infamiam periurij, decif. 61. nu. 16.
Verisimile habet vim expresse, decif. 41. numero 12.
Verisimile habetur pro expresse, decif. 24. numero 10.
Verisimile non est, quod frater declaret caducitatem contra fratrem, decif. 70. nu. 36.
Verisimile, quod non est falsitatis habet imaginem, decif. 60. num. 7.
Veritas est adeo sequenda, quod non curratur de actionibus iuris, decif. 61. num. 36.
Veritas est certa, & immutabilis, licet possit per subtilitates obumbrari, decif. 41. nu. 3.
Veritas est sequenda in magnis Curijs reiectis subtilitatibus, decif. 61. num. 31.
Veritas per obiecta fit clarior, decif. 41. numero 6.
Veritas vel falsitas per locum loci comprobatur, decif. 60. num. 3.
Veritati est inhaerendum, decif. 104. nu. 29.
Via vna semel electa non potest deserui, decif. 48. numero 11.
Victus victori, an debeat condemnari in expensis, quando fit absolutio ab obseruatione iudicij, decif. 66. num. 1. & 9.
Victus victori condemnatur in expensis, decif. 24. numero 14.
Vidua non tenetur exercere vilia officia, decif. 72. numero 18.
Vnus ad ludum alearum, an teneatur restituere, eademque actio detur, decif. 87. num. 1.
Vir emens pro vxore si in possessionem rei empta missus fuit sibi acquirit, & nomen vxoris simulate appositum dicitur, decif. 40. nu. 1.
Vir & vxor sunt vna caro, decif. 16. nu. 36.
Vir non praesumitur possidere titulo dotis praambulo, sed iure familiaritatis, decif. 61. nu. 10.
Vir non tenetur pro vxore, decif. 48. nu. 19.
Virga quando opus est, quid agendum, decif. 98. numero 15.
Viri & vxoris vnitas in quo consistat, decif. 62. numero 29.
Virtualiter, quae insunt considerari debent, decif. 61. num. 69.
Vitium visibile impedit, non autem inuisibile, decif. 15. numero 37.
Vniuersalis sermo quae comprehendat, decif. 51.

I N D E X.

numero 31. & seq.
Voluntas coacta dicitur voluntas, decis. 24. num. 40.
Voluntas inspicitur in maleficijs, non euentus, decis. 103. num. 4.
Voluntas probatur, etiam ex actu nulla, decis. 65. num. 33. & decis. 4. num. 2.
Voluntas sola patroni non sufficit absque presentatione, decis. 4. num. 21.
Voluntas superioris est attendenda, decis. 9. num. 60.
Voluntas testatoris est sequenda, decis. 44. num. 17.
Voluntas Patris magis quam filijs fauendum est, decis. 11. num. 35.
Voluntatis esse est quod sit libera, decis. 24. nu. 42.
Votum captandæ mortis quando inducitur, decis. 4. num. 11.
Voce Patris dicitur vox filij, & e contra, decis. 61. oum. 46. Idem in Matre, cum militet eadem ratio num. 47.
Vusufructuaria omnium bonorum an possit accipere legatum propria auctoritate, decis. 45. nu. 4.
Vusufructuarius omnium bonorum an teneatur ad debita, decis. 39. num. 10.

Vusufructuarius omnium bonorum an teneatur soluere debita tamquam Procurator proprietarij, decis. 39. num. 12.
Vsum qui habet, potest habitare, decis. 84. nu. 27.
Vusufructus plus habet, quam vsus, decis. 85. numero 26.
Vtile per inutile non ritiratur, deci. 80. num. 11.
Vtilitas priuata an sufficiat ad sustinendum Instrumentum, decis. 21. nu. 52. & 54.
Vtilitas publica resultat ex fine litium, decis. 38. numero 13.
Vxor non presumitur habere proprium, decis. 40. numero 18.
Vxor pro liberando viro à carceribus an possit se obligare, decis. 62. nu. 1. 7. & 8.
Vxor relicta usufructuaria vna cum filijs, & liberata à redditione rationis, quid consequatur, decis. 84. num. 39.
Vxores Ciuium non solent exercere vilia officia, decis. 72. num. 16.

Laus Deo & Beatæ Mariæ semper Virgini.

FINIS INDICIS.

DECISIONES ROTAE PROVINCIAE MARCHIAE

COLLECTAE

A. D. MARCO ANTONIO DE AMATIS
Romano I. C. Clarissimo.

NUNC PRIMUM IN LVCEM EDITAE.

M A C E R A T E N S I S.

ARGVMENTVM.

Reproductio disdictae, seu reuocationis beneplaciti, an sit in societate officij necessaria, infra quantum tempus fieri debeat, & quare.

SVMMARIVM.

- Pactum est seruandum, num. 1.
- Contractus à conuentione legem accipiunt, num. 2.
- Verba contractus sunt forma contractus, num. 3.
- Animus ex verbis iudicatur, num. 4.
- Disdicta societatis officij, an possit fieri extraiudicialiter, num. 5.
- Reproductio disdictae societatis officij est necessaria ad evitandas fraudes, num. 6. & 14.
- Presumitur de praeterito in praesens, num. 7.
- Alleganti rem non extare incumbit onus probandi, num. 8.
- Disdicta societatum officiorum de stilo curiae, an soleat reproduci, num. 9.
- Stylus, quod adsit, an iudex possit se in camera informare, num. 10.
- Stylus respiciens ordinem procedendi est modici praedicti, secus quando respicit decisionem, num. 11.
- Stylus decisorius est legitime probandus, num. 12. & 56. Consuetum est seruandum, num. 13.

Disdictae societatis officiorum non afficiunt, nisi à die illarum productionis apud acta notarij in cuius officio instrumentum est rogatum, nume. 15.

Disdictae societatis officiorum infra quantum tempus debeant reproduci, num. 16.

Facere extra tempus, & non facere idem est, nu. 17.

Disdicta infra quindecim dies non reproducta non potest fieri communis utriq; parti, num. 18.

Disdictam non reproducens videtur declarasse nolle uti, num. 19.

Commodum qui sentit, debet sentire incòmodum, numero 20.

Aequalitas inter socios est seruanda, nu. 21.

Societas est fraternitas, nu. 22.

Verba illa, quod societas intelligatur finita, posita in instrumentis societatum officiorum, quomodo intelligantur, num. 23.

Diuinare quis non debet, num. 24.

Citatio quomodo fieri debeat, nu. 25.

Dictio etiam est implicatiua, & auget num. 26.

Scientia ad hoc, ut afficiat, qualis esse debeat, numero 27.

Citatio an deceat fieri, cum dimissione cedulae, nu. 28.

Citatio minus sufficiens an arctet, & deuoluat, nu. 29.

Credendum non est cuiuslibet spiritui, nu. 30.

Notario an credatur in extraiudicialibus sine testibus, num. 31.

Notario an credatur dum dicit aliquid de mandato iudicis fecisse, num. 32.

Disdicta, quando dicatur affecta de actis, nu. 33.

M. Antonij de Amatis.

- Actus non operatur ultra agentis intentionem, n. 34.*
Quid requiratur, ut aliquid dicatur de actis, nu. 35.
Dies quindecim disdictæ currunt de momento ad momentum, nu. 36.
Decedens post disdictam infra quindecim dies amittit pecunias datas ad societatem officij, quam lucratur officialis, nu. 37.
Euentus subsequens est ponderandus, nu. 38.
Exitus acta probat, nu. 39.
Actus subsequens manifestat præcedentem voluntatem, num. 40.
Inutiliter, quod fuit idē, et hodie esse præsumitur, n. 41.
Notarij sub certa pœna an teneantur litteras preceptorias, notificatorias, citatorias, executoriales, seu alio nomine nuncupatas consignare computatori, & ad quem effectum, num. 42.
Notarius quilibet rogatus de actis debet esse diligens ne infirmitas, & acta deperdantur, nu. 43.
Relatio citationis, an sufficiat, quod quocumque superueniat, num. 44.
Reproductio disdictæ societatis officij debet fieri infra quindecim dies disdictæ, num. 45.
Consequentia de præterito ad præsens an habeat locum, num. 46.
Probare Scripturam esse in manibus notarij an releuet, si non probetur apud eum esse tanquam scripturam de actis, num. 47.
Presumptio ad hoc, ut releuet debet allegari, nu. 48.
Producens an dicatur fateri omnia contenta in reproducta, num. 49.
Possidere eandem rem duo insolidū non possunt, n. 50.
Scriptura, quando incipiat esse de actis, nu. 51.
Præsumitur actum, quod est consuetum, num. 52.
Stylus nutritiuus doli, & fraudis non est seruandus, num. 53.
Observantia est seruanda, num. 54.
Stylus contra rationem non est seruandus, nu. 55.
Fides contra producentem probat, nu. 57.
Ponens dicitur fateri, secus articulans, num. 58.
Contrarietas excludit ab agendo, nu. 59.

DECISIO PRIMA.

MAXIMO DEO AUCTORE.

Onorius filius, & heres q. Gasparis Galeotti lurisconsulti celebris, cum repetijset à Laurentio Pellicano de d. ciuitate Macerate, & litis consortibus certā summam pecuniarū, quam d. eius pater dum erat in humanis de dit, (vr dici solet) à compagnia d' offitio modo, & forma, prout late in instrumēto, de quo in actis ad quod &c. sententia cōtra ipsam lata, & causa corā Rota introducta per appellationem interpositam ex parte d. hære-

dis, & pluries discussa fuit non modice hæsitatum de viribus, & iustitia d. sententia, iuribusq; dictorum appellatorū, quasi quod d. appellās ex infrascriptis bonum ius foueret. ratio dubitandi fuit quia cum fuerit in d. instrumēto conuentum, quod societas duret per sex menses proxime venturos, & deinde ad beneplacitum ambarū partium cum disdicta quindecim dierum præcedentium, quæ possit fieri etiā domi dimissa copia, & facta disdicta societas hōi intelligatur, & sit oīno dissoluta; videtur quoq; dictum, quod cum liqueat de d. disdicta, societas sit finita: sed de ea constat in processu; ergo competit repetitio dictarum pecuniarum, tamen non cōstet de reproductione citationis, seu intimationis factæ de ea, cū dictum pactum nihil aliud requirat, nisi disdictā, seu reuocationē de qua supra, à quo non potest, nec debet recedi Iaffred. decis. 226. quia contractus à conuentione legem accipiunt, l. i. §. si conuenerit, ff. de pos. l. legem, C. de pact. Affl. decis. 293. fuit declaratum, nu. 3. f. 232. & verba cōtractus sunt forma contractus, quæ propterea seruari, inspicere, & ponderari debent, l. huiusmodi ff. de verbor. obligatio. cum ex his animus contrahentium iudicetur Rolan. conf. 61. quoniam duæ, num. 9. lib. 2.

Et tanto magis, quia nō est necessaria aliqua reproductio, cum disdicta, siue reuocatio de qua supra potuerit fieri et extraiudicialiter, vt per Castrac. in suo trac. de societ. c. 60. n. 4. f. 177. & vbi esset necessaria id intelligitur, vt dicit Rota relata per eundem Castracā. vbi supra, & Bocca. in suo trac. societ. offic. n. 14. f. 12. respectu fraudum, quæ oriri possunt ante reuocationē, dū citatio, seu intimatio est penes creditorē, secus in casu de quo agitur vbi cessat oīs suspicio fraudū, cū dicta citatio, seu intimatio disdictæ, & reuocationis societatis præfata fuerit per baiulum sub die 15. Februarij 1591. reportata notario, cui retulit personaliter exequutū fuisse, penes quē et hodie esse præsumitur, per ea, quæ hētur per Menoc. de psumpt. q. 24. nu. 8. 14. 15. & seq. maxime, qn agitur de rebus variabilibus ex ipso tps cursu, vel ex ipsius naturæ necessitate, vel ex verisimilitudine, vel ex agendi qualitate, vt dicit idē Menoch. vbi supra, nu. 17. & tradit Alcia. de psumptio. psumpt. 25. n. 5. & seq. respectiue f. 79. immo alleganti rem non extare incumbit onus probandi, vt dicit ibi additio in verbo probat.

Præsertim, quod de stylo curiæ disdictæ societatū, & reuocationes beneplaciti earūdem non solent reproduci, qui stylus, præter

ter id, quod videtur plene probatus, potuerunt domini in Camera, vbi opus fuerit se informare, cum non respiciat decisionē, sed tantum ordinationem, vt probatur per Pedemon. decis. 22. quoniam ex actis causæ, numero decimosextimo, in vers. non obstat, quod dicebatur, Vant. in suo tracta. de nullita. ex defect. process. numero 86. ratio est, vt inquit Mascard. de probatio. conclus. 423. nume. 33. lib. 1. fol. 321. quia consuetudo, seu stylus respiciens ordinem procedendi est modici præiudicii, secus vbi respicit decisionem, nam tunc, quia tractatur de maiori præiudicio, requiritur legitima probatio, & facit, quod per eundem habetur in conclus. 1338. numero tertio, lib. 3. absque eo, quod sufficiat informatio iudicis, vt concludit idem Masc. conclus. 423. numero 36. lib. 1. fol. 317. & Rota in nouissimis decis. 331. fuit dictum stylum, numero 1. lib. 1. fol. 106. vbi ad litteram dicit, stylum decisorium esse legitime probandum, & non sufficere extraiudicalem informationem, quæ ponere videntur d. hæredem in certo casu victoriæ, cum factum appareat, quod fieri est consuetum, à quo recedi non debet.

Quam partem licet vnus ex Dominis secutus fuerit, maior tamen pars informante D. Sabello Tholomeo I. C. eximio tenuit contrarium, quia cum reproductio disdictæ societatum officiorum ad euitandas fraudes, quæ oriri possent ex non reproductioe necessaria sit, vt supra extitit probatum, præcipue, cum Pius Papa Quintus, de quo meminit Boccac. in d. suo tract. societ. offic. nume. 163. fol. 54. ordinauerit disdictas huiusmodi societatum non afficere, nisi à die illarū productionis apud acta notarij, in cuius officium societatis instrumentum est rogatum, non poterat, vt factum fuit, omitti.

Nec dicatur, quod de ea constat, quia non dicitur de ea apparere, nisi cōstet, eam infra quindecim dies fuisse reproductam, vt in terminis terminantibus concludit idē Boccac. vbi supra f. 53. nam facere extra tēpus, & non facere equiperantur, per ea, quæ colligi possunt ex l. dotem, ff. solut. matrim. l. nec vllam, ff. de petitio. hæredit. l. quod si nolet, §. mancipium, ff. de ædil. ædict. l. qui clauum, §. item sciendum, ff. de ædil. ædict. cap. 2. de translatio. epif. & Veronens. caut. 227. statuta, quandoque nu. 1. fol. 62.

Quam sententiam eo magis maior pars dominorum amplexa, & secuta est, quia disdicta in actis non reproducta infra quindecim dies, vt requirebatur, non potuit fieri

communis vtrique parti, ita, vt dicti Appellans, ea vti potuissent sicut d. Appellans, qui non reproducendo, videtur declarasse nolle vti, vt per Boccac. vbi supra, numero 14. fol. 12. seu velle vti, & non vti, prout sibi videbatur, & ideo prodesse non debet, vt inquit Castracan. vbi supra capit. 60. numero 5. fol. 177. nam secundum naturam est, vt si prodesse potuit, potuerit etiam obesse. secundum naturam, ff. de reg. iur. ad hoc, vt æqualitas seruetur inter socios, l. si non fuerit, §. aristo, ff. pro soc. qui fratres vocari possunt, cum societas sit fraternitas, l. verum in princ. ff. pro soc. quæ non patitur leoninam feritatem. Non officit dum primo loco dicebatur pactum appositum in d. instrumento societatis officij esse seruandum, etiam si non liqueat de reproductioe citationis, seu intimationis præfatæ disdictæ, quia verba in eo posita omnem prorsus excludunt reproductioem.

Nam respondetur, quod illa verba contractus, per quæ fuit constitutum dictum pactum, apud facta disdicta societas intelligeretur finita, & dissoluta debent intelligi, vbi disdicta fuerit legitime intimata, exequuta, & reproducta, ne quis diuinare cogatur, & separet ad fraudes. Sed sic est, quod in casu nostro non dicitur constare de aliqua disdicta saltem, quod reuocatur, ergo. Antecedens probatur, quia dicta citatio licet asseratur facta personaliter, non tamen intimatis, & citatis fuit relicta copia d. citationis, seu intimationis disdictæ, vt requiri videbatur ex forma d. contractus in quo dicitur cum disdicta quindecim dierum præcedentium, quæ possit fieri etiam domi dimissa copia, nam dictio etiam, cum sit implicatiua, & augeat, vt dicit Paris. consil. 46. Quoniam apud numero 30. & 31. lib. 4. & consil. 36. conuentiones, numero nono, & consil. 65. & placent resolutiones, num. 18. & consil. 98. circa presentem consultationem, nume. 69. lib. 1. & Roland. consil. 27. ex conclusionibus, numero 19. lib. 4. & latè tradit Vulpel. in suo tracta. de præposit. aduerb. & coniunct. significa. in dictione etiam, fol. 33. operatur, quod dispositum de dimissione copia, & citatione, quæ fit personaliter ratione implicationis, & vnionis, præcipue, cum ita æquitas, & ratio societatis suadeat, & nulla possit assignari diuersitatis ratio. Sed sic est, quod dum socius, & alij causam habentes fuerunt, vt asseritur, citati & intimati, eis non fuit relicta copia, ergo non potuerunt habere notitiam contentorū in ea, quo fit, vt eis non noceat d. prætensa disdicta,

M. Antonij de Amatis.

27 dicta, cuius tenor ignoratur, scientia enim ad hoc, ut afficiat, non debet esse simplex, sed scientia facti, cum omnibus suis qualitatibus ad hoc, ut perfecte res intelligatur, ut concludunt Natt. consil. 162. per spectro numero 33. lib. 1. Pedemon. decil. 174. verum quoniam numero 4. fol. 711. Gales. ad form. camer. obligat. in rub. reliq. de process. iur. numero 9. fol. 135. & Surd. cōf. 251. que mouentur, numero 2. & consil. 262. non suat leues rationes, numero 70. lib. 2. maxime ubi agitur de magno praiudicio, ut per Gales. ubi supra. Quod alia satis eui-
 28 denti, & manifesta ratione comprobatur, nam si nuntius personaliter intimat, seu citat absq; dimissione cedulæ, de qua in eius relatione fidem facere tenetur, ut inquit gl. super constitutione Marchiæ, cap. 34. lib. 2. in glo. baiulus littera à versic. Relatio nuntij hoc continere debet citatus, & intimatus citantis, & intimatis culpa, & negligentia de facill deciperetur, cum nō teneatur, nec possit diuinare coram, quo iudice, & notario comparere debeat, & quid comparando respōdere possit, quod non est dicen-
 29 dum, nec tolerandum, nam citatio minus sufficiens, ut videtur ista non arctat, nec deuoluit, nisi fuerit lecta, aut saltem citato etiam non petenti illius copia oblata expensis citantis, maxime quando agitur de citatione prima, ut pluries fuit decisum in Rota teste Lancillot. in suo tracta. de attent. capitu. 4. in titu. de attent. lit. penden. num. 102. & seq.

Non obstat dum secundo loco dicebatur non esse necesse, quod fiat reproductio disdictæ, cum illa potuerit fieri etiam extraiudicialiter,

Nam respondetur duobus modis, primo, quod prædicta habent locū ubi constat de disdicta, & beneplaciti reuocatione,
 30 sed in casu nostro de ea non constat, nec cuiuslibet spiritui credendum est, ut inquit Card. in Clement. 1. de renuntia. nume. 14. versiculo quinto, quæro ergo. Nec quicquam facit, quod dicit & scribit notarius in asserta intimatione, & citatione per quā nititur probari disdicta, & reuocatio societatis, nam præter id, quod, ut sæpè dictum fuit, non constat de eius legitima exequutione, nempe, quod peruenerit ad notitiam citatorum, & intimatorum non, cre-
 31 ditur notario in extraiudicialibus sine testibus, ut secundum communem* opinionem distinguendo tradit Mascard. de probatio. conclus. 1095. nume. 8. volum. 2. fol.
 32 429. prout, nec creditur, dum dicit in dicta citatione, seu intimatione de mandato iu-

dicis, ut tenet idem Mascard. conclus. 32. numero 53. lib. 1. fol. 60. & cōcludit Afflict. decil. 317. in causa cuiusdam legati, nume. 2. & seq. fol. 256. & Guid. Pap. decil. 126. in hac curia parlamenti, numero 1. & seq. & ubi crederetur, idem esset, cum totum consistat in reproductioe, de qua notarius nō attestatur, sed solum simpliciter scripsit nuntij relationem sine testibus, secundo, quod Castracan. in præcitato ca. 60. eodem nume. 4. & 5. tenet contrarium, nempe reproductioem esse faciendam, ut fuit dictum, qua facta incipit esse communis, & de actis, quia peruenit ad notitiam iudicis Card. in clem. fin. ut lit. pend. nume. 19. & Bart. in l. si finita, §. Julianus, ff. de damno infect. & tanto magis est facienda, quia ante productionem d. disdictæ de ea constare non dicitur argumento eorum, quæ tradit Bald. in l. 1. §. sed excipiunt, numero 2. ff. de fer. ibi in versic. Item illa productio est probatio pacti.

Non obstat dum tertio loco affirmabatur cessare rationem fraudum, quæ committi possunt ex non reproductioe, cum citatio seu intimatio d. disdictæ fuerit reportata notario per baiulum, qui eidem retulit personaliter eam executam fuisse, penes quem etiam hodie esse præsumitur.

Quia respondetur non valere cōsequentiā si animaduertitur, quod præfata baiuli reportatio fuit ad alium finem, scilicet ad hoc, ut sub eam notarius scriberet, relationem, quæ non potest extendi ultra agentis intentionem, l. si idem seruus de legat. 2. l. si cui pure in fin. ff. ad Trebell. l. verbis ubi doct. ff. de vulgar. & pupillar. actus. n. regulatur à fine, in quem dirigitur, l. si is qui in aliena versic. nemo. n. ff. de acquirenter. domin. l. verum, ff. de furt. nec inducere reproductioem, quæ ab ipsa parte interesse habente facienda erat, quia agitur de impossibili, cum antequam ostendatur peruenisse ad notitiam iudicis, non possit dici de actis Card. in d. Clement. fin. ut lit. penden. numero decimonono, Barto. in d. l. si finita, §. Julianus, numero decimonono, ff. de damno infect.

Nec dicatur peruenisse ad notitiam iudicis eo, quod reperitur admissa, si & in quantum, sed quod incepit esse de actis tempore, quo fuit reproducta, ut in term. dicit Vestr. in sua prax. Rotal. capitul. ult. lib. 7. numero decimo, in vers. & hoc quia fol. 221. quod tempus, cū fuerit ante quinque dies mortis socij, non releuat ipsum reproductentem, cum socius decesserit durante societate, & ante finitos quindecim dies, à
 die

36 die reproductionis, qui currūt de momento ad momentum, vt consuluit Eugen. cōsil. 48. contracta, num. 11. quo casu quando
 37 qui dat pecunias post disdictam infra quindecim dies decedit, officialis pecunias lucratur, vt probant Put. decis. 68. die 15. Decembris lib. 3. Eugen. d. consil. 48. contracta societate, nu. 22. cum seq. & Honded. consil. 38. anno 1584. num. 11.

Et propterea non cessat ratio fraudum, ob quas reproductionem necessariam esse affirmabatur, nec reproductio asserta operatur, tanquam facta tempore incongruo, sed bene ex ea potest facile detegi fraus, & indubiè credi, quod pars, ad quam spectabat reproducere, non reproduxisset, nisi de timore mortis ipsius Gasparis, tunc temporis infirmi cogitasset, vt postea subsecutus infra paucos dies euentus mortis, qui multum à legittis ponderatur, vt inquit Bald. in l. 1. C. de furt. numero 13. comprobauit argumentum eorum, quæ tradit Mascard. de probatio. conclus. 815. numer. 16.
 39 lib. 2. fol. 161. quia exitus acta probat Crau. consil. 18. diuino subsidio, num. 4. & subsequens actus manifestat præcedentem voluntatem, l. si Iulianus, §. proinde ff. ad Macedon. l. quædam ff. de reb. dub. Roman. consil. 291. cum isti fratres, num. 2. Rot. Genuen. decis. 12. quemadmodum causa, numero 58. fol. 56. Quo argumento etiam tollitur alia consequentia dum dicebatur, fuit in manib. notarij ergo & hodie idem præsumitur, vt in terminis probatur in l. siue possidetis, C. de probatio. & per Mascard. conclu. 873. numero 22. lib. 1. fol. 224. nam,

41 cum ab initio id fuerit inutiliter idem, & hodie esse præsumitur, vt habetur per Bal. in l. ex persona, col. 1. nu. 2. C. de probatio. Innoc. in ea. proposuit de cleric. excommu. & ceteros allegatos per eundem Masc. vbi
 * supra, n. 1. & seq. qui testatur de communi.*

Prout nec obstat allegata cōstitutio Marchie in c. 13. lib. 1. in vers. in primis, fol. 73. quia ex eius lectura nihil, quod obstat, colligitur, quid enim ad rem istā attinet, quod notarijs sub certa pœna teneantur, quasunque litteras præceptorias, notificatorias, cicatorias, executoriales, aut quouis alio nomine nuncupatas sub pœna suspensionis consignare subscribendas eorum computatori, si id non fuit factum, & quod quilibet notarius, qui est rogatus de actis, debeat esse diligens, ne infilze, & acta deperdantur sub certa pœna, si non constat d. disdictam fuisse effectam de actis? & si aliquid attinet, quis non affirmabit hoc facere contra allegantem, qui nititur cita-

tioni, seu intimationi, in qua non fuit seruata forma d. constitutionis? Nec alia
 44 obiectio dum dicebatur, quod sicut in actis voluntariæ iurisdictionis sufficit, quod relatio citantis quandocunq; superueniat ad effectum, vt principalis possit prosequi citationem factam ad sui instantiam allegando Felyn. in capitu. ecclesie sanctæ Marię de constituto. numero 14. & Boccac. in d. suo tracta. de societa. offic. uumero 154. Ita sufficit quandoque reproducere disdictam societatis ad effectum eam exequēdi, cum in potestate reuocantis sit velle exequi, & exequi, quia consequentia prædicta non trahitur à dictis doctoribus modo, quo allegatur, & vbi traheretur, dicitur debere
 45 intelligi de reproductioe, quæ sit infra quindecim dies disdictæ, non autem post, vt paulo infra idem Boccac. in d. suo tractatu societa. offic. numero 163. fol. 53. se declarat.

Dicitur præterea redeundo ad id, vnde
 46 fuit facta digressio, quod d. consequentia de præterito ad præsens non habet locum in casu de quo agitur; ad hoc enim, vt talis argumētatio procedat, duo externa requiruntur, nempe præteritum verum, & hoc est extremum, à quo, & præsens possibile, & hoc est extremum ad quod vt dicit Menoch. de præsumpt. q. 24. lib. 1. nu. 8. fol. 18.

47 Prout nec valet illa, quæ quandoque fiet de præsentis ad præteritum, per ea quæ ponit Alciat. in suo tracta. de præsumpt. præsumpt. 21. nu. 15. fol. 74. & tradit idem Menoch. de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 65. nu. 2. fol. 133. qui nempe Alciat. in vers. vbi dicit, & Menoch. num. 4. locis præcitatis declarant id procedere dummodo ex possessione de præsentis non possit colligi aliqua ratio qua argui possit, quod etiam olim possederit. Sed in casu de quo agitur, non probatur, quod fuerit in manibus notarij tanquam scriptura de actis, sed solum, quod baiulus eam reportauit ad effectum, quod scriberetur relatio in calce eiusdem, ergo.

48 Secundo, quod dicta præsumptio non fuit allegata, quo casu nõ releuat eum pro quo præsumitur Franc. in capitulo ad hæc de appellatio. numero quarto, in versic. bene tamen est verum Alcia. de præsumptio. præsumpt. 21. numero secundo, fol. 72. & Menoch. de præsumpt. quæst. 48. numero vigesimo septimo, lib. primo, qui testatur de communi.

Et quatenus fuisset allegata, quæ penitus negatur, cū nõ constet in actis, idem esset, quia videtur sublata per prætenfam probationem asserti styli, in quo dicitur disdictas

M. Antonij de Amatis.

societatum conseruari, à creditoribus non autem notarijs, quæ ex parte d. Appellantis tanquam acceptata per productionem factam in actis potest præiudicare, cum producens dicatur fateri vera esse omnia, quæ in re producta continentur laf. in l. certi conditio §. si nummis num. 34. ff. si cert. petat. & Felyn. in capitu. cum venerabiles, num. 23. de exception. etiam si protestatus fuisset se in parte, & partibus pro se facientibus producere, vt dicit idem laf. vbi supra, vbi etiam dicit nihil releuare practicum Procuratorum dicentium, produco instrumentum in passibus, punctis, & articulis facientibus, pro in alijs non Paul. de Castr. in l. vnica, C. vt quæ defunt aduocat, numero 5. & post plures habetur l. i. commun. opin. in titu. de tabellio. & fide instrumentorum, numero 162. fol. 576. Crauet. de antiquit. temp. in vers. Ampliatur tunc num. 72. to. 17. fol. 131. Roman. conf. 433. quoad primum, numero 11. & ibi Mandos. in verbo non releuat littera H, vbi plures allegat, & hanc esse veriorem opinionem* proficitur, nam si conseruabatur, à creditoribus non potuit esse in manibus notarij; quia eandem rem in solidum duo possidere non possunt, l. possidere, §. ex contrario, & ibi Bart. in princ. ff. de acquiren. possess. nisi, à die reproductionis, quæ fuit sub die 18. Aprilis 1591. quo tempore in cepit esse de actis, etiam, quod commissafuerit, & relata, vt asseritur per duos menses, & tres dies ante, nempe die 15. Februa-

52 rij d. anni, præcipue cum id præsumatur actum, quod fieri consuetum est, l. quod si nolit, §. quia assidua ff. de ædilit. ædilit.

Non obstat dum quarto loco apponebatur de asserto stylo curiæ, secundum, quem disdictæ societatum non solent reproduci, sed conseruari penes creditorem, non autem Notarium.

53 Quia respondetur huiusmodi stylum non potuisse introduci tanquam nutritiuum doli, vel fraudis, vt notat. per tex. & ibi Doctor. communiter in cap. ex parte, & cap. vltimo de consuetu, & nouissime per Valasc. decis. 8. circa vsuras, numero 7. fol. 25. & tanto magis, quia fuit seruatum contrarium tam in curia Illustrissimi, & Reuerendiss. Domini Gubernatoris quam coram hac Rota tempore prædecessorū referente d. Sebastiano Medice in vna Re-

54 netensi die 14. Iuni. 1590. à qua obseruantia non est recedendum, tum quia concordat cum iuris dispositione Barto. in l. 2. in princ. ff. solut. matrim. Ludouic. decis. Perus. 96. Dominus Carolus, numero 11. tum etiam quia dictus stylus est contra rationē, quo casu seruari non debet Ifern. super vsibus feud. in rubr. si de feud. mili. contro. fue. in versic. mulier habens feudum, numero 2. fol. 57.

56 Secundo, quod vbi potuisset introduci, quod pariter negatur, nō potuit per fidem à pluribus subscriptam probari, sed per testes iuratos, vt requiritur, quando allegatur prout in casu isto ad decisionem causæ, quæ ab hoc articulo tota dependet Mascar. de probation. conclus. 1339. nume. 3. lib. 3.

Non obstat dum quinto, & vltimo loco dicebatur d. Appellantem debere obtinere, quia fecit quod fieri est consuetum.

Nam respondetur, quod immo obtinere non potest, quia non docuit de dicto consueto, & fundat se in contrarijs, tentauit enim probare per d. fidem asserti styli, quæ contra producentem plene probat, quod reproductio sæpe dictæ disdictæ non solet fieri, & quod citationes, seu intimationes earundem solent conseruari, à creditoribus, non autem à notarijs, & deinde affirmavit contrarium in positionibus, in quibus dicitur debito tempore reproductisse disdictam, quia si debito tempore reproductisset, vtique fuisset conseruata à Notario, nō autem ab ipsa parte creditrice dictarum pecuniarum, prout fuit tentatum probare per assertum stylum, qui nocet sicut confessio, cum ponens dicatur fateri secus articulant Lanfranc. in capit. quoniam contra de probatio. num. 34. fol. 51. Alexan. conf. 71. clarissime Domine, num. 4. lib. 3. & Hieron. de Monte in suo tracta. de finibus, cap. 46. to. 3. par. 2. fol. 343. & c. Quæ contrarietas penitus eum excludit, cum non conueniat audiri, qui secum ipse diffidet l. titiæ, ff. de conditio. & demonstratio. l. 2. §. 1. quand. appel. sit l. 1. C. de furt. l. fin. C. eod. & Fulgos. consil. 20. Pro pleniori veritate in fin. Bald. in l. 1. C. si seru. exter. num. 1. vers. octauo, nota præcipue iuncta cum d. defectu probationis.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO II.
RECANETENSIS.
ARGUMENTVM.

Statuta particularia an proualeant constitutionibus Marchie.

SUMMARIVM.

- Statuta in loco seruantur pro lege num. 1. & seq. maxime quando questio est de re sita in territorio statuentium, num. 8.*
Species derogat generi, num. 2.
Lex vniuersalis numquam se extendit ad casum super quo particulariter facta fuit, nu. 3. & 7.
Statuta particularia non habens debet regi statutis Ciuitatis dominantis, num. 4.
Statutum particulare attenditur etiam concurrente statuto generali, nume. 5. & constitutione, num. 15. & 18.
Statutum speciale derogat generali, nu. 6.
Statuta an seruantur vbi disponit generalis constitutio Marchie, num. 9. & 11.
Statutum an veniat appellatione iuris ciuilibus, numero 10.
Clausule non obstantibus constitutionibus, caterisque contrarijs quid operentur, num. 12.
Statuta loci dominantis, non locorum dominatorum seruari debent, nu. 13.
Statuta contra constitutiones Marchie an ualeant, numero 14. & 20.
Statutum Bononia proualeat Egidiana, nu. 16.
Statutum quando ponit orationem negatiuam postea subdendo dictionem nisi, quid disponere dicatur, num. 17.
Prioritas tribuit ius, num. 19.
Iuramentum est seruandum, num. 20.
Statutum loci inferioris non dicitur honestum, si contradicit legi superioris, num. 21.
Quod intellige prout, num. 22.
Confirmatio generalis quid operetur, num. 23.
Confirmatio generalis censetur per obreptionem impetrata, num. 24.
Princeps verisimiliter non confirmat statuta iniusta, num. 25.
Derogatio apparere debet clare, & expresse, nu. 26.
Rektor Prouincie non potest facere contra legem, num. 27.
Honestas adesse non dicitur, vbi adest repugnantia, num. 28.
Contrarietas non est intendentibus ad vnum finem, num. 29.

Contraria qua dicantur, num. 30.

Verba sunt intelligenda secundum subiectam materiam, num. 31.

Lex quod non dicit, nec nos dicere debemus, numero 32.

Rubrica verba quid operentur, nu. 33. & 37.

Arguere licet ex rubrica, num. 34.

Præcedentia declarant sequentia, & econtra, numero 35.

Verborum ex vi proueniens dicitur expressum, numero 36.

DECISIO SECVNDA.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Non est dubium quod statuta in loco pro lege obseruari debent iuxta doctrinam Bar. in l. omnes populi q. 2. princip. ff. de iust. & iur. & Alex. conf. 148. visis quæ in themate, num. 1. volum. 6. cum illa ibi iura communia dicantur secundum Socin. sen. conf. 81. In præsentia consultatione num. 3. lib. 3. & Peregrin. in suo tracta. de iur. fisc. lib. 5. tit. 1. nume. 136. fol. 416. Idem nouissime tradit Addit. ad Diaz. in sua pract. crimin. canon. cap. 147. in littera c. fol. 556. dum affirmat ius regni dici ius commune, etiam vbi adessent statuta ciuitatis, vel comitatus principalis, de cuius districtu, & iurisdictione est locus, particulare habens statutum. Corn. confi. 151. In hac consultatione videtur nume. 6. lib. 3. qui dū loquitur de Ciuitate Perusij, Pisarum, Florentiæ, & Pistorij dicit quod licet statuta Principis trahantur ad omnes terras ibi subditas, non propterea trahuntur ad loca inferiora habentia specialia statuta contraria, quia ista sunt seruanda, immo vt inquit Marianus Soc. confi. 7. nunc quasitorum. num. 7. lib. 1. de statuto Aretij, quod debet seruari non obstante statuto Florentiæ, cui subiaceret: non recurritur ad caput, quando membrum habet particulare statutum. Casfr. conf. 39. In causa præsentia non est tractandum lib. 2. qui loquitur de Prouincia Marchie Triuifanæ, & in consil. 129. Statuta Pisana, & in conf. 140. visa reformatione lib. 1. Mandos. in addit. ad Roma. conf. 218. præsens casus in verbo terminetur, qui dicit esse seruandum statutum, loci quia species derogat generi Petr. de Anchar. in capitulo primo, prima repetit. numero 21. & 41. vbi loquitur de statutis Pisarum quando fuit subiecta Ciuitati

M. Antonij de Amatis.

- Florentiæ, quæ retinet sua statuta, & optimè probatur per Rolan. conf. 5. præfens articulus, numero 25. & seq. lib. 4. dum dicit quod statutum de testamentis particulariter loquens magis attendi debet, quàm statutum de errore notariorum generaliter loquens, non faciens specialem, & indiuiduam mentionem de casu, super quo per legem particularè fuit prouisum, quia nunquam lex vniuersalis se extendit ad casum super quo lex particulariter facta fuit, & quod lex si infanti C. de iur. delib. recipit declarationem per alias leges, immo vt dicit Caccialup. in l. omnes populi, num. 9. in fi. ff. de iust. & iur. relat. per add. ad Rim. fen. cõf. 9. viso processu agitato in littera A.
- 4 Si loca non habent particularia statuta, debent regi statutis ciuitatis dominantis? Et quod attendatur statutum particulare, etiam concurrenti statuto generali in terminis constitutionis Marchiæ, de qua agitur, & statuti Gualdi dicit Gabr. conf. 29. Plures quæstiones, nu. 47. lib. 2. Ratio est vt inquit
- 6 idem num. 37. quia statutum speciale derogat generali, & sub generali lege non comprehenditur casus alio statuto specialiter decisus. Alber. conf. 375. statutum num. 9. lib. 1. & Honded. consil. 13. defuncto num. 11. & 58. vbi ad litteram dicit, quod quando castrum habet particularia statuta, illa prius obseruantur, & in defectum ad statuta loci superioris reuertitur.

Et in tantum attenditur statutum speciale, quod nihil refert, an præcedat, vel subsequatur secundum Carpan. in suis lucubrationibus statu. Mediolan. in præl. ad omnia statut. nu. 321. Quod procedit in omni dispositione siue resultet ex sensu directo siue ex sensu contrario, vt in statuto Plebis S. Stephani non obstante statuto Florentiæ consuluit Gozzadin. conf. 37. prima facie videtur per tot. & tradit Borgin. de tutor; & curator. num. 86. & 87.

- 8 Et quod statutum Recanetense loquens de donationibus secundum præfatorum sententiam sit seruandum, non obstante quacunq; generali constitutione Marchiæ maxime quando quæstio est prout in casu isto de re sita in territorio statuentium, vt appellando hanc conclusionem in iure clarissimam, & communem * consuluit Illustrissimus, & Reuerendissimus Cardinalis Alban. conf. 20. diuino namine num. 7. vbi inter cæteros allegat Paulū de Castro conf. 32. circa primum quæsitum nu. 2. in secunda parte decidente matrem à statuto Recanensi exclusam à successione filij extantibus consanguineis, non excludi à bonis

quæ Paduæ sita sunt, & nouissimè censuit Rota decis. 452. Domini concluderunt, nume. 4. par. prima, fol. 150. Licet aliquando seruetur statutum ciuitatis dominantis, nõ autem statutum loci dominati, vt in terminis statuti Florentini, & Sancti Miniati tradit Brun. Astenf. in suo tract. de statut. art. 8. nu. 132. tom. 2. fol. 205. qui casus non comprehendit præsentem speciem.

Sed bene dubium est an stante constitutione Marchiæ in cap. fi. lib. 6. in qua disponitur, quod primo seruètur constitutiones Papales insertæ, & registratæ in volumine constitutionum Marchiæ. Secundo constitutiones Aegidij, & Bertrandi. Tertio constitutiones nostræ. Quarto constitutiones Prouinciæ Marchiæ non aduersantes his constitutionibus, & à iure non prohibitæ. Quinto iura Canonica, vltimo iura Ciuilia. Debeat seruari dictum statutum Recanetense de donationibus loquens, cum adsit in indiuiduo alia constitutio Marchiæ cap. 25. lib. 5. disponens circa formam seruandam in alienationibus, & contractibus Minorū, quæ per Illustrissimum, & Reuerendissimum Rodulphum Cardinalem de Carpo legatum fuit extensa ad contractus mulierum etiam maiorum, & in quibuscumque contractibus donationum ad obuiandum fraudibus, quæ quotidie fiunt.

- 9 Et dicebatur quod non, quia ex forma d. constitutionis Marchiæ cap. fin. lib. 6. Statutum non seruatur vbi disponit constitutio Generalis Marchiæ, vt colligitur ex illis
- 10 verbis (vltimo iura ciuilia) Nam appellatione iuris ciuilibus venit statutum secundum communem opinionem, de qua testatur Becc. consil. 1. quæstio proponitur, num. 15. & tenet in terminis dictæ constitutionis Boccac. super d. constit. vt minor cap. 25. lib. 5. gloss. 10. nume. 4. per tex. in §. sed ius inst. de iur. natu. gent. & ciuil. & probat Decian. in suo tracta. crim. cap. 23. num. 2. to. 1. fo. 48. vbi vult id esse ex propria significatione, & latè habetur per Paul. de Cittadin. in suo tract. de iur. patron. in 1. p. in titu. quæ sint iurium genera, nu. 4. qui latissime quod iuris ciuilibus appellatione veniat, declarat.

- 11 Nec dicatur quod statuta locorum Prouinciæ non sunt sublata per constitutionem Marchiæ, quia Sixtus Quartus in earum confirmatione eis præiudicare noluit, vt legitur in Bullario Bulla 8. fo. 102. In illis verbis. (Absq; tamen præiudicio statutorum, & consuetudinè vrbis, ciuitatū, terrarū, & locorū specialis cõmissionis hmoi, & illorum cõtatibus vniuersitatibus concessorum indul torū quorūlibet, quibus aliàs nõ derogetur.)

Quia

Decisio Secunda. M

Quia pluribus modis respondetur.

Primo, quod debet intelligi de confirmatis cum clausulis derogatorijs Constitution. ex his quæ infra dicentur.

Secundo, quod loquitur de statutis contrarijs Constitutionibus, de quibus, vt infra est specialiter prouisum.

Tertio, quod dicta Bulla fuit sublata per Bullam Pauli Tertij, de qua in principio Constitutionum Marchiæ sub die 10. Decembris 1544. vigore generalis clausulæ non obstantibus Constitutionibus cæterisque contrarijs, quæ sufficere videntur ad tollendam aliam Constitutionem, secundum ea quæ habentur in cap. dudum de sepult. & per Cassador. decis. 38. passus fuit dubius super regul. num. 7. & Dyn. conf. 8. Questio talis est, num. 16.

Quarto, quod vbi non fuisset sublata propterea statuta præualere deberent, quia nihil de hoc dicit d. Bulla, sed solum, quod confirmat sine præiudicio statutorum, que in casu suo locum habere non negatur, secundum iuris dispositionem, vt infra.

13 Secundo, quia debent seruari statuta loci dominantis, non statuta locorum dominatorum, secundum Roman. conf. 218. præfens casus, nume. 4. & Boccac. in d. gloss. 10. num. 41.

14 Tertio, quia Constitutiones Marchiæ, vt apparet in cap. 36. lib. 2. auferunt & irritant omnia statuta contra Constitutiones salubriter editas, vt affirmat idem Boccac. vbi supra, numero 42.

ROTA tamen contrariam sententiam tanquam in casu de quo agitur veriore communi voto amplectendo dixit, Donationem factam seruata forma dicti statuti Recanatenensis Validam, & generalem Constitutionem Marchiæ non obstare, Quia quando adest statutum loci particularis, leuatur magis statutum, quam generalis Constitutio Marchiæ, vt præter superius allegata in terminis dicti Recanatenensis statuti voluit coram R. P. D. Seraphino Rot. in nouiss. decis. 384. par. 1. per tex. in l. fin. C. de testam. & doctrin. Bald. conf. 201. incip. in Prouincia Anconitana, nume. 2. lib. 1. qui in specie loquitur de statuto Fabriani, quod præualet Constitutioni Marchiæ Socc. conf. 79. si essemus in terminis, num. 24. lib. 4. quibus additur Borgn. de tutor. & curator. numero 93. & Moron. de tregu. & pac. quest. 24. num. 8. Dec. conf. 469. visa inquisitione formata, num. 11. Alexand. conf. 151. viso thmate superscripto, nu. 5. volum. 2. & quod dicit eadem Rota in nouiss. decis. 330. Resoluerunt domini in casu, num. 3. par. 2. fo-

16lio 156. dum loquitur de statuto Bononiæ, quod præualet Aegidianæ Constitutioni, & Eug. conf. 45. quod Dominus Ioan. Andreas, qui loquitur in terminis statuti Perusini, quod pariter præualet Constitutioni Marchiæ, etiam quod statuta essent inuicè 17 compatible, quia cum statutum procedat ponendo orationem negatiuam, & subdēdo dictionem nisi, videtur dictum donationes, ita factæ valeant per doct. Bart. in l. actio ne, num. 1. C. de transact. vbi Dec. nume. 5. Grat. conf. 126. in præfenti causa, nume. 19. libro 2. Pedem. decis. 131. Decreto Astensi, num. 2. & Vulpell. in suo tract. de præscript. aduerb. & coniunct. significat. in verbo, nisi.

18 Et tanto magis attendi debet statutum particulare, non autem Constitutio Marchiæ generalis, quia in cap. Rotæ, nume. 10. fol. 5. Auditores iurauerunt primo non cōtrauenire statutis Ciuitatum, Terrarum, & aliorum locorum, nec non prouisionibus, & Constitutionibus dictæ Prouinciæ, quo stante cum primo proponatur obseruantia statutorum, ista cæteris constitutionib. præferri debet, quia prioritas cum tribuat ius

19 non potest postponi præcipue stante iuramento, quod ad vnguem est seruandum, & si id non sic generaliter intelligendum 20 putem, sed vbi statuta locorum particularium non essent de directo contraria Constitutionibus Marchiæ, vt ad literam probatur in capit. 36. lib. 2. ibi (tamen vt omnia) & ibi (constituimus) folio 113. vbi quod est plus statuta contra constitutiones annullantur, cassantur, & viribus vacuantur, & in cōstitutione vltima, lib. 6. quæ pariter loquitur, quoties iura, & cōstitutiones reperiuntur contraria, & aduersa, sub quo verbo iura comprehenduntur etiam statuta, cum infra constitutio post dictum verbum iura addat ad declarandum, de quo iure loquatur, ciuilia, sub quo verbo, vt supra fuit dictum de propria significatione, etiam statuta veniunt.

Idem videtur de mente capitulorū Rotæ supracitatorum, num. 10. folio 3. licet ex eis primo commissa statutorum obseruantia videatur, nam id limitate, vt in eodem capitulo legitur, factum fuit, nempe dummodo sint Apostolica auctoritate comprobata, licita, honesta, & in vsu existant, ac sacris canonibus, & præsertim Concilij Tridentini decretis, atque Apostolicis constitutionibus contraria nō sint, Ratio præmissi 21 forum esse potest, ni fallor: Quia statutum loci inferioris non dicitur honestū, si contradicit statutis loci superioris, Dec. consilio

M. Antonij de Amatis.

lio 538. Viso puncto diligenter, nume. 13. retenta distinctione, de qua infra videiicet, Quod aut statuta sunt confirmata a Papa, vel a Rectore Prouinciæ; si a Papa, aut sunt confirmata cum derogatione constitutionum, & confirmationum Apostolicarum, & decretorum in ea appositorum, & tunc siue sint contraria constitutionibus præfatis, siue non, semper in loco statuentiū præualere debent. Cassad. decis. 38. super regul. Boccac. super dicto consil. vt minorum, capit. 25. Gloss. 10. propè finem, sine derogatione constitutionum supradictarum, & tunc prævalent statuta non generaliter, sed tantum in his, in quibus constitutionib. contraria non sunt. Ratio est quia per generalē confirmationem, & approbationem, non dicuntur confirmata statuta illicita, vel inhonesta, vel contra leges, & cōstitutiones confirmantis, quæ possunt aliquod ius nouum inducere, vt voluit Socc. Sen. conf. 81. in presenti consultatione, num. 3. in versic. vbi concludit, lib. 1. cum talis confirmatio intelligatur per obreptionem impetrata, etiam vbi esset facta cum clausula ex certa scientia: Quoniam non est verisimile, Principē voluisse in statuta iusta confirmare, vt in terminis dicit Io. Gutter. in suo tracta. de contract. iurat. cap. 38. statuta, nume. 2. & 6. tomo 6. parte 2. folio 84. & constitutiones, & leges corrigere, vt post Anton. Butr. & Imolam in c. ex parte de off. deleg. Bar. in l. 1. §. & parui, colum. 2. num. 3. ff. quod vi, aut clam, & Dec. in d. c. ex parte, num. 5. consuluit Eugen. consil. 20. Beatissime Pater, numero 11.

26 Vnde clarè & apertè de mente derogare volentis constare debet Cassador. d. dec. 38. nume. 8. super regulis, l. si quis in principio testamenti de legat. 3. capit. 1. de Constitut. in 6.

Aut sunt confirmata a Rectore, qui habet auctoritatē confirmandi, prout in constitutione Marchiæ, cap. 36. lib. 2. in verbo, (Nisi sint illa) & tunc dico, quod si sunt cōtra constitutiones quod prævalent constitutiones, & talia statuta non valent tanquā facta contra legem superioris, & formam statutam in dicta constitutione: quam Rector Prouinciæ excedere non potest, l. formam, C. de off. Præf. Præt. orient. & Illiric. Clemen. ne Romani de electio. & elect. potest. Paul. de Cast. consil. 169. viso quodam processu, lib. 1.

Si uero non sunt contraria, & sic de exceptis in dicta constitutione, tunc prævalent in loco statuentium, tam ex forma dictarū constitutionum, quam de iure communi:

nam ut inquit Dec. d. conf. 538. num. 13. viso puncto locus qui alteri subijcitur, utitur proprijs constitutionibus, quando honeste sunt, & aliud nō apparet de mente eius qui locum occupauit, quæ honestas non dicitur adesse, ubi adest repugnantia.

Non obstat, dum dicebatur quod statuta locorum non seruantur, ubi disponit constitutio Marchiæ vigore dictæ constitutionis, libro 6. cap. si. quæ disponit ultimo loco seruari iura ciuilia, sub quo iure ciuili, etiā statuta comprehenduntur.

Quia non propterea de necessitate inferitur, quod semper ultimo loco seruari debeant statuta locorum si consideretur distinctio supra facta, quæ non solum sequenda & amplectenda est, per ea, quæ tradit Crau. conf. 70. in contractu matrimonij, numero 16. sed penitus tollit omne dubium, Præsertim cum dicta constitutio loquatur in casu limitato, nempe quoties inter constitutiones, & statuta, ac alia iura reperiretur contrarietas, non autem in casu, de quo agitur, in quo inter constitutionem dicti cap. 25. ut minorum, lib. 5. & dictum statum Re canetense nulla reperiatur contrarietas, cum ambo tendant ad unum finem, & ad tollendas fraudes, qui finis uniformis cum contrarietate aliquo pacto conuenire non potest.

30 Quia contraria dicuntur ea inter quæ nulla est similitudo Bald. in l. 1. G. de furt. num. 21. in uersic. & quia oportet. Itē ea quorū finis est contrarius & incompatibilis Bald. in l. 1. C. si seru. exter. in uersic. octauo quarto num. 1.

Et licet aliquando audiuerim nonnullos ad fugiendum dispositionem dictæ constitutionis, lib. 6. capitu. si. exponere illa uerba consti. (ultimo iura ciuilia) idest communia.

31 Quia sic subiectæ materiæ cōuenire extimabant.

Secundo, quia dicta constitutio, cum moeat in principio quæstionem quoties iura, constitutiones, & eorum dispositiones reperiantur cōtraria absque eo quod aliquid dicat de statutis, de eis intellexisse minime dicendum est. Quia quod lex nō dicit, nec nos dicere debemus.

32 Tercio, quia uerba Rubricæ præfatæ constitutionis uidentur excludere statuta, cum loquantur tantum de diuersis iuribus constitutionum, quæ debent in obseruantia præualere, nō autem de iuribus statutarijs, uel saltim declarare Nigrum Pedem. decis. 20. statuto Vercellenfi, num. 4. quia ex ea licitè argui potest, l. in l. 1. si cer. pet. nu. 13. cum

cum pluribus similibus.

Crederem tamen quod huiusmodi expositio non sit necessaria stante distinctione circa intelligentiam dictarum constitutionum de qua supra. Immo quod subsistere non possit. Quia, quod dicitur de expositione fundata in subiecta materia tollitur ex verbis subsequenter constitutionis, nam licet supra constitutio in principio simpliciter posuerit verbum iura in fi. addit. ciuilia, vt legitur in illis verbis (ultimo iura ciuilia). Quo demonstratur non solum comprehendere etiam statuta venientia ex propria significatione dictorum verborum, vt saepe dictum fuit, sed, quod statuta sint de subiecta materia ipsius constitutionis in particulari.

- 35 Item quod licet aliquando praecedentia declarent sequentia Socc. consil. 52. Dominus labia mea, numero 10. lib. 1. & sequentia declarent praecedentia, in casu, de quo agitur sequentia declarent praecedentia, & non praecedentia sequentia, quia, vt videtur sequentia veniunt per viam expressae declarationis, prout quoque tollitur, quod arguitur ex principio dictae constitutionis, quae licet aliquid non specificet de statutis, non propterea potest dici, quod non comprehendat statuta secundum praedicta, quia quod prouenit ex vi illorum verborum (ultimo iura ciuilia) habetur pro expresso.

- 36 37 Nec quicquam facit, quod verba rubricae videantur excludere statuta, & declarare nigrum, cum loquantur tantum de diuersis iuribus constitutionum, quae debent in obseruantia praualere, quia si nigro magis quam rubro, tanquam magis deliberato, standum est l. pacta nouissima, C. de pac. cap. 1. de constit. in 6. eo quod in nigro constitutio praedicta specificat omnes iuris constitutiones, de quibus generaliter tetigit in rubrica, inter quas ultimo specificat iura ciuilia, appellatione quorum vt saepe dictum fuit, de propria significatione veniunt statuta; de statutis quoque intellexisse dicendum est.

Non obstat secundum obiectum dum dicebatur quod debent seruari statuta loci dominantis, non locorum dominatorum.

Quia talis opinio est reprobata, vt per Mandos. in addit. ad Roman. consil. 218. Praesens casus duplicem habet in verbo terminetur littera H, & Dec. consil. 469. Visa inquisitione formata, num. 12. cum supra citatis.

Praeterquam quod id debet intelligi cum distinctione praedicta.

Non obstat Tertium, & vltimum obie-

ctum, in quo dicitur quod per constitutionem Marchiae, cap. 36. lib. 2. cassantur, & annullantur omnia statuta contra constitutiones aedita, quia non propterea sequitur. Ergo semper praualent constitutiones, nam id debet intelligi secundum saepe dictam distinctionem, ad quam, ne eadem cantilena repetatur, me remitto.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO III.

MACERATENSIS.

ARGUMENTVM.

Nullitas affectata an excuset a desertione. Appellatio interposita per coniuictum an dicatur deserta ex eo, quod non fuit ratificata.

SVMMARIVM.

- Coniuictus admittitur pro coniuicto, etiam ad appellandum, num. 1.*
Nullitas affectata, & procurata allegari non potest, num. 2.
Damnuni, quod quis propria culpa sentit sibi imputare debet, num. 3.
Appellatio interposita per coniuictum an debeat ratificari infra decem, num. 4.
Ratihabitio ad hoc, ut trahatur retro, quid requiratur, num. 5.
Ratificatio non operatur, quando res non est integra, num. 6.
Appellatio interposita per coniuictum an possit ratificari post decem dies, num. 7.
Appellatio interposita a negociorum gestore non potest ratificari post decem dies, num. 8.
Acquiritur per coniuictum mediante ratihabitione non ipso iure, num. 9.

DECISIO TERTIA.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Deuitandam desertionem appellationis, quam Curtius Cupinus opponit ad effectum, vt sententia ad eius fauorem lata exequi valeat contra Hieronymam Bernardam. Allegabatur pro parte dictae Hieronymae nullitas ex defectu

M. Antonij de Amatis.

fectu citationis; quia cum monitio fuerit facta ad audiendum sententiam pro die 26. Iulij 1594. Sententia fuit lata sub die 25.

Et ulterius dicebatur nullam extare desertionem appellationis, quia fuit appellatum à coniuncta persona, quæ si admittitur pro coniuncto l. 3. §. sed, etsi fortè vbi Bart. ff. iudi. solu. Crauet. consi. 109. num. 4. volum. 1. Capr. reg. 55. nume. 20. fol. 65. à ter. poterit quoq; pro eo appellare, vt probatur in l. 1. ff. de appellat. recip. & in terminis filijfamilias dicit Guid. Pap. decif. 203. filijfamilias.

- 2 Sed contrarium fuit conclusum, quia non potest pro parte dictæ Berardæ allegari dicta nullitas affectata, & procurata, cum non profit l. spadonem, §. fin. ff. de excusat. tut. & §. Item tria onera instit. eod. & l. qui data opera ff. ex quib. caus. maior. & l. 2. §. simili modo, & ibi Bart. ff. si quis caut. & Ferrat. caute. relat. 18. Iudex maleficiorum, num. 1. & 2. fol. 91. illa namque monitio ad audiendum sententiam, quam fecit iudex pro die 26. fuit ipsa instante intimata pro die 25. & sic reducta ad alium terminum breuiorem, quo casu non potest dici sententia sine citatione, & defensione, sed cū maiori festinatione, quæ si quādoq; quod noluisse, attulit, id sibi tanquam propria culpa proueniens imputare debet.

- 3 Prout, nec aliquod potest facere fundamentum in allegata appellatione, nam licet Antonius Adrianus appellauerit tanquam coniunctus dictæ Hieronymæ, talis appellatio non releuat, quia nec infra terminum decem dierum datum ad appellandum aut. hodie C. de appell. fuit ratificata, vt videbatur faciendum ad euitādam rem iudicatam Rim. Iun. consil. 139. lato laudo num. 2. lib. 2. & desertionem Guid. Pap. decif. 13. ego tituli anno prædicto, num. 1. & decif. 436. cum materia appellationum, num. 103. Soc. conf. 45. visa appellatione, nume. 10. articulo quini mō lib. 1. Rimin. iun. consi. 203. & prima consideratione videtur num. 53. lib. 2. Vrsil. in addit. ad Affil. dec. 73. emptor cuiusdam, num. 10. fol. 59. Rot. Floren. per Magon. decif. 136. in causa vertente, num. 3. & Marant. in suo spec. part. 6. in rubr. & quandoque appellatur, nume. 218. fol. 445. ratio duplex esse potest, prima quia ad hoc, vt ratihabitio trahatur retro, requiritur, quod tēpore ratihabitio actus potuerit geri per ratihabitioē, vt dicit Alex. consi. 78. vilo, & diligenter ponderato, numero 22. lib. 5. Pedemon. decif. 119. tertius principalis articulus, num. 23. Crauet. consi. 252. proponitur num. 2. Secunda quia rati-

ficatio nūquam operatur, quando res non est integra, & aliqua mutatio rei est facta. Alexan. dicto consi. 78. num. 23. Pedemon. dicta decif. 119. nume. 24. & Paris. consi. 77. scripsi simpliciter alias num. 39. lib. 1.

- 7 Nec post quod sufficere singulariter affirmat Bald. in sua margarit. in verbo coniuncta persona, dum dicit quod appellatio per coniunctum interposita potest ratificari, etiam post decem dies, secus si interponatur ab alio negociorum gestore, in quo ratificatio est de substantia, de quo meminit Rota Lucen. per Magon. decif. 49. publico nume. 29. de qua Baldi opinione licet dubitari possit per præmissa, & ea quæ scribit Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glo. 10. num. 88. fol. 176. dum dicit, quod si post annum consanguineus ratificet factum eius nomine à consanguineo, talis ratificatio non retrahitur infra tempus anni, in quo erat facienda, quia per coniunctum non acquiritur ipso iure, sed per ratihabitioē l. fideiussor ff. de negoci. gest. Alexan. consi. 40. circa primum videretur, nume. 11. in fi. lib. 5. quibus accedit Crot. in l. si quis pro emptore, num. 5. ff. de vñcap. qui in terminis appellationis dicit, quod coniunctus pro coniuncto potest appellare, sed requiritur ratificatio infra decem dies, sed quia magna est Baldi auctoritas, & ratio, quæ militat in contrarium, non est spernenda, erit cogitandum.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO III.

MVRRIVALLIVM.

Fundator Iuris patronatus an possit disponere, quod post mortem vnius Rectoris aliter sit Rector.

SVMMARIVM.

- Beneficij vacaturi dispositio an valeat, num. 1. & 7.*
Voluntas probatur etiam ex actu nullo nu. 2.
Dispositio de conferendo beneficio solum illis de sua consanguinitate, & genere an valeat, num. 3.
Dispositio cap. 2. & vltimi de concess. præs. quando habeat locum, num. 4.
Persona incerta que dicatur, num. 5.
Incertitudo, quid operetur, num. 6.
Nullum est quod fit contra inhibitionem, num. 7.
Patronus non potest promittere presentationem ad beneficium vacaturum, nec alteri dare potestatem presentandi, cum vacabit, nu. 8.

Colla-

- Collator an potest promittere beneficium vacaturum, nec alteri dare potestatem conferendi, num. 9.
- Ratio, quæ militat in collatore, militat quoque in præsentatione, num. 10.
- Votum captandæ mortis, quando inducatur, numero 11.
- Collatio beneficij non vacantis, facta per Papam, an valeat, num. 12.
- Papa non præsumitur voluisse facere contra ius commune, num. 13.
- Dispositiones, & gratiæ ad vacatura sunt sublatae, num. 14.
- Quod non potest superior, multo minus potest inferior, num. 15.
- Princeps id præsumitur velle, quod sua iura volunt, num. 16.
- Patronus habet potestatem presentandi, ante vacationem, sed ligatam, num. 17.
- Patronus, quare non possit presentare ante vacationem, num. 18.
- Proximus, quis diligere debet, sicut se ipsum, numero 19.
- Cauendum est, ne præsumatur malum, num. 20.
- Voluntas sola non sufficit absque presentatione, numero 21.
- Concessio in iure patronatus non operatur, nisi sequuta fuerit presentatio, num. 22.
- Patronus infra quantum tempus teneatur presentare, numero 23.
- Presentia Presentati à Patrono requiritur, numero 24.
- Dispositio contra ius, quod valeat, nemo facere potest, num. 25.
- Dispositio de illicitis non valet, num. 26.
- Persona certa, quæ dicatur, num. 27. & seq.
- Nomina ad recognoscendum homines sunt reperta, sed si alio modo cognoscantur, nihil interest, numero 28.
- Certum, quod dicatur, num. 29. & seq.
- Sententia lata prout quisque est condemnandus, vel absolvendus ex actis, an valeat, num. 30.
- Certitudo haberi potest, etiam per demonstrationes, num. 31.
- Votum captandæ mortis, an intret in concessione generali, num. 32.
- Incertitudinis ratione toleratur conditio, quæ alias non toleraretur, num. 33.

DECISIO IIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

N vna dictæ terræ Murrialliū iuris patronatus, in qua eadē Rota aliās iudicauit, sub die martis 20. Decēbris anni præteriti 1594. per breue sanctitatis suæ eisdem Rotæ Auditoribus delegata,

fuit dubitatum, an licuerit quondam Firmano collateralis de dicta terra fundatori dicti iuris patronatus post mortem R. Domini Hieronymi, Thomæ Porphyrij de eadem terra Rectoris in eodem beneficio nominare, quemcunque filium tunc temporis idoneum, tam natum, quam nasciturum ex Appollonia ipsius Firmani sorore germana, & Curio Massuccio de Monteluponom eius viro.

Ratio dubitandi fuit, quia licet non valeat dispositio beneficij vacaturij ad evitandum votum captandæ mortis, cap. 2. & cap. ult. de concess. præben. non propterea ipse nominatus contra voluntatem patroni, quæ probatur etiam ex dispositione nulla, & inualida, l. Paulus, ff. de reb. eor. qui sub tut. Roman. consi. 179. amplissime doctor, numero 1. fol. 121. à ter. Royas in suo tracta. de haret. part. 1. num. 539. fol. 219. tom. 11. part. 2. & surd. decis. 152. Dominus Aurelius, numero 18. fol. 338. debet excludi, vt in terminis terminantibus cōsuluit Dec. consil. 172. in causa venerabilis, numero 1. fol. 185. hoc enim si esset facile, homines ab huiusmodi ecclesiarum, altariumq; fundationibus alienarentur, quod nō est dicendum præcipue cum his adeo faueri solet, quod licet dispositio de beneficio conferendo solum illis de sua consanguinitate, & suo generi, & non alteri non valeat, eo quod in ecclesia Dei non est exceptio personarū, capitu. nouit de iudic. capitu. indecore de initi. capitu. cum venerabilis de præben. aliquando tamen permittitur cum consensu scilicet Episcopi. Lambertin. in suo tracta. de iur. patronat. q. princ. q. 1. part. lib. a. num. 69. ampliat. 17. etiam tacito, vt per Rocc. de Curt. in suo tracta. de iur. patronat. in §. pro eo quod num. 20. fol. 28.

Secunda ratio dubitandi fuit quia dispositio d. capitu. 2. & vltimi de concess. præben. habent locum in dispositione certæ personæ vt ibi, & probatur per Vgon. cons. 8. Placet mihi subscripto, numero 2. fecus, vbi prout in casu isto agitur de persona incerta, quæ dicitur, quando testator aliquē animo suo incerta opinione subijcit, vt ad litteram probat text. in §. in certis inst. de legat. in vers. incertum autem, nam tunc cessat dispositio dictorum iurium ratione incertitudinis, vt habetur per Anchar. in d. c. 2. de concess. præben. vt quoque videtur in dicta dispositione, vt beneficium conferatur solum illis de sua consanguinitate, & suo generi, & non alteri.

Sed cum maturitate discussio dubio Domini tenuerunt contrarium approbando, quod

M. Antonij de Amatis.

- quod alias censuit eadem Rota, quia cum agatur de dispositione concernente beneficium, non vacans, sed vacaturum, per quam inducitur votum captandæ mortis penitus prohibita, vt per Dec. consil. 541. vñ donatione numero 1.21.& 24. Lap. allegat. 84. Dominus Papa, nume. 7. & idem Dec. consil. 542. retenta conclusionem, nume. 4. & late per Rebuff. in concord. Franc. in verb. fat. in prohem. & in prax. benefic. in tit. de reprob. benefic. viuent. impetrat. nume. 19. cum pluribus præcedent. & seq. non potuit à dicto Firmano, vt factum fuit sub prætextu asserti iuris patronatus fieri,
- 7 quia ex quo Papa inhibet ne id fiat in d. ca. 2. cap. constitutus, & cap. si. de concess. præben. est in totum non solum sublata potestas, sed factum cōtra talem inhibitionem est ipso iure nullū; etiam si episcopus concessisset, vt in terminis dicit Abb. in dicto cap. constitutus, numero 4. in vers. in ea gl. quia hoc est odiosum propter votū captandæ mortis Lap. d. alleg. 84. Dominus Papa, num. 7. Rebuff. vbi supra, etiam si Episcopus esset Legatus de Latere, secundū Abb. in d. capitu. constitutus, numero 3. cum sit de reseruatis Papæ, vt habetur per Gemin. nume. 2. in vers. non quod solus, & Franc. numero 1. in vers. secundo nota in capit. ne captandæ de concess. præben. glo. in clem. fina. de iur. patr. Rebuff. super dd. concordant. Franc. in prohem. in gloss. in verbo
- 8 fati post princ. Et tanto magis, quia in specie sancitum reperitur patronum non posse promittere præsentationem ad beneficium vacaturum, nec alteri dare potestatem præsentandi, cum vacabit, quia directa, vel indirecta promissio non tenet Abb. in dicto capit. fin. in princ. de concess. præben. num. 6. Roman. consil. 465. in præsentati in vers. Primo quia, Paul. de Cittadan. in suo tract. de iur. patronat. in 6. part. art. 3. vers. 1. quæro q. 41. nume. 73. fol. 67. Lambert. in eod. tract. primo artic. 6. part. lib. 2. fol. 31. & in 18. & 19. art. 1. p. eod. lib. 2. fol. 57.
- 9 nam sicuti collator non potest promittere beneficium vacaturum, nec alteri dare potestatem conferendi, pariter nec patronus, quia ratio, quæ militat in collatore,
- 10 militat quoque in præsentatione, cum tam in vno, quàm in alio casu inducatur votum captandæ mortis Dec. dicto consil. 541. numero 1.8. & 23. & consil. seq. nume. 4. cum seq. Cassad. decis. 5. erat à patrono, nume. 3. de iur. patronat. Rolan. consil. 47. visis iuribus num. 53. cum seq. & num. 69. vol. 1. late Rebuff. in locis supracitatis.
- 12 Immo, sicut collatio beneficij non vacatis facta per Papam non valet, & si facta fuerit motu proprio, quia non est intentionis Papæ velle conferre beneficium, quod de iure communi conferre non potest, nam præsumitur esse eius intentionis, vt non velit facere contra ius commune adnotat. in capitu. causam, quæ de rescript. prout firmavit Alexan. de Neu. consil. 49. nume. 3. licet possit, cum ipse sit supra ius, Afflict. de cif. 292. fuit appellatum Regi, num. 5. stance præcipue dispositione Concilij Tridentini sess. 24. in decret. de reformatione, capit. 19. fol. 238. expresse dispositiones, & gratias ad vacatura tollentis.
- 13 Ita, & multo minus non valet, quando facta ab inferiore Cœphal. consil. 90. Guilielmus de Rocca bruna, numero 48. lib. 1.
- 16 qui loquitur de Episcopo, ratio est, quia cum princeps sit iustitiæ plenus id præsumitur velle, quod iura sua volunt Cœph. vbi supra, numero 49. Crauet. consil. 5. Tria sunt principaliter, numero 2. Non obstat prima ratio dubitandi, quia non procedit in his, quæ sunt contra ius, etiam quod fauore patronorum, & ad inuitandum homines ad fundandum ecclesias aliud esset dicendum, vt supponitur in obiecto, nam id procederet de potestate ligata, quia patronus habet potestatem præsentandi ante vacationem,
- 17 sed ligatam, quia si patronus posset præsentare ante vacationem fiet fraus canonis, de quo in dicto capitu. 2. de concess. præben. vt inquit Card. in dicto capitu. fin. eod. titu. & aperiretur via non solum contra Lateranense Concilium ad beneficia vacatura, contra ea quæ habentur in capit. cum deliberatione prouida, §. prohibemus, de offic. & potest. iudic. deleg. in 6. sed etiam contra dispositionem Concilij Tridentini dicta sess. 24. in decret. de reform. cap. 19.
- Item inuitaretur quis ad desiderandum mortem proximi quæ quis sicut se ipsum diligere debet Card. in dicto cap. 2. de concess. præben. nu. 1. in vers. 2. nota, quod penitus fugiendum est, ne malum præsumatur Card. vbi supra, num. 2.
- Secundo respondetur, quod d. consil. Decij 172. est reprobatum, vt late per Cassad. decis. 5. de iur. patron. Item quod non valet dicere remanere voluntas ex actu nullo, ergo secundum istam voluntatem debet dari ius patronatus, quia sola voluntas non sufficit absque præsentatione, vt non negat Dec. dicto consil. 172. præcipue mortuo cedente, quia concessio in iure patronatus non operatur, nisi secuta fuerit præsentatio secundum Rot. decis. 3. de iur. patronat. in nou. fol. 89. quæ vult non sufficere patronis eligere,

eligere, vel nominare, seu litteras de presentando mittere, nisi presentent electum superiori, ad quem spectat institutio realiter, infra tempus quatuor mensium, quam sequitur Lambert. in suo tract. de iure patron. in 11. & ult. princ. quest. 1. part. 2. lib. nume. 7. ubi dicit, quod ipse in pract. in presentationib. semper consuevit ponere haec verba videlicet tales patroni presentant R. D. Episcopo talem actualiter presentem, & quod requiratur presentia presentati in terminis dicit Eugen. consil. 84. quod presentatio, num. 1. etiam alios allegando. Nec aliquid facit asserta voluntas, de qua in eadem ratione dubitandi, nam licet non conveniat, quod quis contra mentem Domini aliquid consequatur, non propterea potest quis facere, quod sua dispositio contra canones valeat Dec. consil. 121. nume. 1. prout quoque non potest facere, quod leges in suis casibus locum non habeant. nemo potest, ff. de leg. 1. quia hoc est illicitum, & dispositio de illicitis non valet Couar. in cap. tua de testam. nu. 7. fol. 102.

Non obstat secunda ratio dubitandi in qua dicebatur, quod dispositio dicti cap. ultimi de concess. preben. habet locum in dispositione certae personae, non autem ubi persona est incerta, prout in casu isto.

Quia praeter id, quod Anchar. in dicto c. 2. loquitur de vniuersitate, in presenti specie agitur de persona certa, cum sit demonstrata per plures qualitates, l. forma, ff. de cens. nempe per nomen patris, & matris germanae ipsius testatoris, & patriae, quod sufficere videtur, nam licet nomina ad recognoscendum homines reperta sint, si tamen alio quolibet modo intelligantur, nihil interest, §. si quis in nomine in fi. instit. de legat. prout dicitur certa etiam si veniret certificanda ex futuro euentu Angel. Aretin. in §. incertis. instit. de legat. ubi citat text. in l. si quis ita scripserit, ff. de reb. dub. siue per relationem ad aliud, l. certum, ff. si cert. pet. Paris. consil. 78. Mag. Dominus Rubens, num. 9. vol. 1. & consil. 9. tex. in l. si quando, num. 17. vol. 3. Rim. iun. consil. 23. Illustris & generosus Comes, nume. 300. in fi. cum seq. vol. 1. Ceph. consil. 74. multa, & quidem, num. 5. & 6. & num. 20. & 21. lib. 1. quamuis expressio requireretur pro forma Bal. Angel. & Imo. in l. asse toto, ff. de hered. instit. l. ubi autem, §. illud vers. sed qui vinum. ubi etiam Alex. ff. de verb. oblig. quod quandoque esset notandum, & ponderandum à iudicibus, qui infra certum breue tempus sub certa poena causas expedire coguntur, signando particulariter cautelam qua tra-

dit Ferrat. cautel. 47. plerumque nume. 1. fol. 102. à tergo, dum dicit, quod sententia lata, prout quisque est condemnandus, vel absoluendus ex actis, valet quia ex actis potest certificari; etiam quod relatio facta fuerit ad casum, qui potest certificari, l. 4. §. si iudex, ff. de re iudic. Aym. consil. 121. scripsi num. 6. nam non refert, an aliquid certum sit specificice, siue per relationem ad aliud Crass. de success. tam ex testa. quam ab intesta. quest. 16. num. 3. §. institutio, fol. 156. seu ubi nominata esset vna incerta persona de certis, quia dispositio tunc non dicitur incerta, l. quidam relegatus, ff. de reb. dub. §. sub certa instit. de legat. Aym. consil. 162. nobilis Aubertus Riccheriae versicu. septimo facit, num. 6.

Et tanto magis, quia certitudo potest haberi per demonstrationes Eugen. consil. 59. in causa fideicommissi, num. 2. fol. 167. reiectis exactis, & subtilibus expositionibus iuxta tradita per Paris. consil. 61. ad resolutionem quaestionis date, num. 44. & seq. lib. 1.

Prout, nec facit quod adducebatur de dispositione, ut beneficium conferatur solum illis de sua agnatione, & consanguinitate, quia in concessione tam generali non intrat votum captandae mortis, nam viuente primo Rectore ignoratur, quis ex domo sit successurus, & presentandus, cum possint inueniri de domo plures idonei, & sic ratione tantae incertitudinis toleratur huiusmodi conditio cum consensu episcopi secundum Lambert. de iur. patron. quest. princ. q. 1. part. lib. 1. num. 69. ampliat. 17. Secus in presenti casu in quo testator restrinxit ad vnum filium idoneum suae germanae, qui dicitur certa persona.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO V. MACERATENSIS. ARGUMENTVM.

Ad fundandam iurisdictionem, an attendantur verba libelli, vel sententiae.

SUMMARIVM.

Libelli verba sunt attendenda, num. 1.

Fallit, num. 2.

Verba sententiae à qua fuit appellatum attendi debent, num. 3.

Iurisdic-

M. Antonij de Amatis.

Iurisdictio limitata limitatum producit effectum, numero 4.

Iudex an possit pronunciare super maiori summa, numero 5.

DECISIO QUINTA.

MAXIMO DEO AVCTORE.

N causa vertente inter Io. & Simeonem Bonacera appellan-tem ex vna, & magistrum Christophorum Fabrum appellatum ex altera ad cognoscen-
dū an causa pertineat

ad Rotam, vel ad quemlibet auditorem coram quo introducitur, quia vigore constitutionis Rotalis capitulo 28. fol. 7. Domini non iudicant de causis infra centum, sed quilibet Auditor solus, an sint attendenda verba libelli, vel sententiæ, à qua extitit appellatum.

1 Dicebatur non esse à petitione recedendum, sed attendi debere quid, & quantum fuerit petendum, l. penul. §. quoties, vbi Bald. num. 1. ff. de iurisd. om. iudic. Afflict. decis. 297. Pluries fuit discussum, nume. 3. & causam esse cum voto omnium dominorum terminandam. Quia summa petita excedit centum aureos.

2 Sed resolutum fuit oppositum, nam in causa appellationis, non attenditur petitio facta in prima instantia, sed tenor sententiæ à qua fuit appellatum, vt in terminis probatur in l. in offerendis, C. de appellat. vbi glo. in vers. discernendum in princ. Barto. nume. 2. in princ. & Castrenf. numero 2. in in vers. & nota hic post principium, & tenor sententiæ prædictæ cantat de summa infra centum; ergo. Nec dicatur, quod si prædicta vera essent, iudex appellationis nō posset reformare sententiam iudicis à quo appellatur in maiori summa, nam qui habet limitatam iurisdictionem in vna summa non potest vltra eam iudicare, l. 2. C. de sport. & ibi Bald. num. 5. & probatur per ea que scripsi infra decis. 9. magister Paulus, num. 17. 22. & seq. Nam respondetur, hoc

5 non esse inconueniens, quia regulariter iudex non impeditur pronunciare super maiori summa si tempore sententiæ summa reperitur maior, quam prima facie videbatur, vt in terminis probatur in l. ampliorē, quæ est finalis, §. sed enim scimus, C. de appellat. vbi Barto. numero primo, qui dicit hoc esse notandum, & in l. si idem ff. de iurisd. om. iudi. numero 2. versic. Sed quæro, vbi id ampliat, etiam quod causa creuerit per tex. in l. item veniunt, §. Cum prædiximus, ff. de petitio. hered. & authent. contra qui propriam vbi gloss. in verbo facta, C. de non num. pecu. Felyn. in cap. 2. num. 18. vers. intellige, colum. 7. de probation. & Bald. in l. si idem in §. si vna, num. 2. versic. circa primam materiam, & vers. Secundo quæritur.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO VI.

MACERATENSIS.

ARGUMENTVM.

Cessionarius an possit agere contra cedentem sibi rem non liberam.

SVMMARIVM.

- Cessio est loco solutionis, num. 1.*
- Solutione eius, quod debetur, tollitur omnis actio, numero 2.*
- Dominij translatio, an dicatur impedita per obligationem, & hypothecam, num. 3.*
- Census, an computetur inter immobilia, nu. 4.*
- Cessante causa, an cesset effectus, num. 5.*
- Census constitutus super re aliena, an valeat, num. 6.*
- Pretium repeti, quando possit, num. 7.*
- Cessio non debet esse inutilis, num. 8.*
- Cedens ad quid teneatur, nu. 9.*
- Cedens rem non liberam, an teneatur pena stellionatus, num. 10.*
- Cessio, an sit nulla, quando aliud pro alio ceditur, numero 11.*
- Paria sunt non facere, & nulliter facere, numero 12.*
- Cessibile non est, quod non est transmissibile, numero 13.*

DECISIO SEXTA.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Annis præteritis Antonius Adrianus cum esset debitor Iosephi, Margaritæ, natorum, & heredum quōdam Iosephi Adriani Maceratensis occasione cuiusdam administrationis per eum vti tutorem,

tutorem, & curatorem factæ in florenis ducentis, & ultra, in solum eis dedit, ac cessit quendam annum censuum florenorum ducentorum sortis principalis impostum, & venditum per Macellum Ferrum, & Lucam Guigleminum, & promisit illum esse bonum, legalem, ac exigibilem, vt in instrumento, obligatione Camerali vallato plenius continetur. Postea dictus Ioseph, & litis consortes sub prætextu, quod dictus annuus census fuerit detectus nulliter impositus super re non libera, & aliena Domino ignorante egit contra sapientem Antonium, & Horatium eius fideiussorem ad restitutionem præfatorum ducentorum florenorum.

Dubitatum fuit an potuerit agi per dictum Iosephum, & litis consortes contra dictum Antonium.

Et videbatur dicendum, quod non ex defectu actionis, quia cessio est loco solutionis, l. inter causas mandati, §. abesse, ff. mandat. Dec. consil. 99. In causa Ioannis, numero 4. Gozzadin. consil. consil. 38. in causa nobilium numer. 8. & Rot. Auinion. decis. 99. Ioannegues in princ. fol. 114. & solutione eius quod debetur tollitur omnis actio, l. in numerationibus, ff. de solutionibus, Gozzadin. loco citato cum similibus vulgaris.

Sed contrarium censuit Rota, quia cum fuerit facta cessio census imposti super re non libera, & in alienabili, eo quod erat obligata, & hypothecata pro pretio venditori, & sic impedita dominij translatio Ferrat. caut. 48. si quis vendit, numer. 4. fol. 113. qui de hoc dicit esse casum secundum veram litteram Pisanam in l. si creditor, vbi Bart. §. 1. in princ. ff. de distractio. pignor. Tiraq. de retract. conuent. §. 3. gloss. 1. numer. 6. fo. 639. & Gabr. conclus. 1. de pignor. & hypothec. qui alios plures allegat n. 3. fol. 202. non potuit super ea fieri aliqua impositio census Rodoan. in suo tract. de cens. art. 30. numer. 56. in fi. to. 6. part. 2. fol. 169. à ter.

Ratio est, quia census cum sit perpetuus habetur pro re immobili, vt per text. in l. si quis inquilinos, ff. de legat. 1. & in l. iubemus nulli vbi gloss. in verbo annonas littera N, Bald. Paul. de Castr. & alij, C. de sacr. sanct. eccles. dicit Rodoan. loco citato, numero vigesimosexto, maxime cum pretium fuerit datum pro constituendo censu in re libera, quo casu causa non sequuta debet redire ad dantem tot. tit. C. de condit. cau. dat. non sequit. vt habetur per Nauar. in suo tract. de vsur. quæstio. 26. numero 116. in fi. & nouiss. per eruditissimum Domi-

num Ioannem Baptistam Bartholinum in suis gloss. de cens. gloss. 5. in vers. vel distinguendo, qui fuit Collega meus in Rota Lucana anno 1589. vbi dicit, quod si de facto fuerit constitutus census in re aliena absq; domini consensu, contractus est nullus, & iniustus, quia caret substantialibus; iniustus quia est contra ea, quæ sunt de iustitia, & potest pretium repeti, per text. in l. domum, ff. de contrahen. empt.

Et sic cessionarij præfati potuerunt agere contra dictum cedentem; non solum quia cessio non debet esse inutilis, Gerard. singu. 35. dictum est vulgatissimum, numero secundo, fol. 413. sed etiam quia cedens debet facere debitorem verum, vt in terminis probatur in l. si nomen, & l. sequent. ff. de heredit. vel action. vend. & per Bald. consil. 72. Si quæritur de dotibus, numero secundo, lib. 3. Paris. consil. 88. ad veritatem decisionis, numero decimotertio, lib. 1. fol. 159. & Rotam Genuen. decis. 156. Cum Paulus Cibo, numero primo, fol. 212. à tergo, quæ ad litteram dicit, quod cedens tenetur facere bonum nomen de iure, idest obligatum; & non de facto, idest eum esse soluendo, quod quoque videtur probari posse per text. in l. si plus, vel minus in fi. & ibi per gloss. in verbo exigi littera H, ff. de euct. Rot. Florent. decis. 39. causa ista inter dominos numero primo, & Rot. in nouiissim. decis. 123. in causa, numer. septimo, part. 2. fol. 80.

Immo, quod plus est forsan, cedens rem non liberam tenetur crimine stellionatus, vt in simili dicitur de vendente alteri rem obligatam asserendo illam esse liberam, & nemini obligatam dissimulando Negus. de pignor. & hypothec. mem. i. 3. par. numero vigesimoprimum, tom. sexto, par. prima, fol. 214.

Non obstat quod supra opponebatur defectu actionis, ex eo, quod census cessus est loco solutionis, qua tollitur omnis actio.

Nam id procedit vbi non posset dubitari de viribus cessionis, vt in presenti specie, in qua, cum nulliter cessio facta fuerit, eo quod aliud pro alio cessum fuit, nempe censum positum super re non libera, pro posito super re libera, & sic inexigibile, vt probatur in l. in venditionibus, ff. de contrahen. emptio. Nihil datum, cessum, seu solum dici potest, cum nulliter facere, & non facere paria sint iuribus vulgaris præsertim, cum illud, quod non est transmissibile, cessibile non sit, vt videtur probari per Mar-

M. Antonij de Amatis.

zar. consil. 86. quod quaesitum est, nume. 9. fol. 212. à tergo.

ro 16. Actio nulla oritur ex contractu nullo, nu. 17.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO SEPTIMA.

DECISIO VII. ANCONITANA.

MAXIMO DEO AVCTORE.

N causa Domine Con-
tessa Eufredutic, con-
tra Dominū Io. Fran-
ciscum Marchesinū.

Fuit communi om-
nium Dominorū sen-
tentia conclusum, cō-
tractum, de quo agi-

tur, esse nullum, cum nō fuerit celebratus,
cum praesentia, & cōsensu propinquorum
iuxta formam statuti dicte Ciuitatis Anco-
nae de contract. mulier. rubr. 43. collat. 2. de
2 ciuil. etiam quod assertus error notarij re-
sultans ex eo, quod non annotauit in proto-
colo, & instrumento praefato nomina pro-
pinquorum, qui verè interuenerūt; per as-
sertionem eiusdem cum dicto vnus testis
diceretur, vt pretendit dictus Marchesinus
probatus, iuxta doctrinam Barto. in l. si li-
brarius, ff. de reg. iu. num. 14. quam sequitur
Paul. de Cast. cōf. 364. incipiendo ab vltimo
nu. 2. lib. 2. Masc. de probat. conclus. 644. nu.
20. p. 1. Alex. conf. 105. in eausa correctionis
erroris, nu. 4. lib. 2. Rimin. sen. conf. 403. nu.
11. & conf. 456. lib. 3. & cōprobatur ex his,
quae in fortioribus terminis habentur per
Boss. in tit. de fals. n. 32. mihi fol. 195. à tergo
Dec. consil. 101. pro tenui nu. 2. in vers. vnde
succedit illud, & Alexan. consil. 94. in causa.
& lite, nu. 12. lib. 5. ratio duplex esse potest,
3 prima, quia fides notarij validior est, quam
4 vnici testis dictum, vt per Boss. vbi supra, cū
equipollat duobus testibus, & quandoque
tribus, Io. Franc. Pata. in suo tract. de visita.
p. 2. q. 4. nu. 36. to. 14. fol. 197.

5 Secunda quia si error notarij potest pro-
bari coniecturis, vt per Soc. conf. 94. num. 8.
lib. 2. in vers. error tabellionis Burlat. consil.
317. nu. 3. vol. 3. & Menoch. de praesum. praes.
22. nu. 8. lib. 6. p. 2. Item per iuramentum er-
rantis, vt in terminis probat Veronens. cōf.
crim. 24. visa accusatione nu. 12. & Bertazz.
in suis consil. crim. conf. 8. quoniam nu. 56.
lib. 1. fol. 21. à ter. & Decian. conf. 66. queri-
tur ergo nu. 84. lib. 3. fo. 442. à fortiori potē
rit probari per eundē notarium cū vno te-
6 ste, qa error à nemine melius, q̄ à suo aucto-
re probari pōt, statur. n. assertioni tabellio-
nis s̄m Bart. Soc. conf. 94. praestantissimi, &
iustissimi iudices, nu. 5. lib. 1. quia dū dicitur
errorem probari, per assertionem notarij,
7 cum vno teste, id intelligitur, vbi notarius

for-

ARGVMENTVM.

*Contractus celebratus sine praesentia, & con-
sensu propinquorum ad formam statuti, an
substineatur sub praetextu, quod reuera
propinqui interuenerunt, sed erronee à no-
tario non fuerunt scripti, vel vigore iura-
menti in eo positi; & quomodo dicatur con-
stare de asserto errore.*

S V M M A R I V M.

- Contractus factus non seruata forma statuti non va-
let, num. 1.*
- Error notarij, cum dicto vnus testis, an dicatur pro-
batus, num. 2.*
- Notarij fides an habeat maiorem vim, quam vnus
testis, num. 3.*
- Notarius habet vim duorum testium, & quandoque
trium, num. 4.*
- Error notarij potest probari coniecturis, num. 5.*
- Error à nemine melius probari potest, quam à suo au-
ctore, num. 6.*
- Notarius quando computetur in numero testium, nu-
mero 7.*
- Dicto alicuius quando est standum, an requiratur iura-
mentum, num. 8.*
- Iuramentum in teste, cum sit de iure diuino, an possit
super eo dispensari, num. 9.*
- Affinem non probare, quomodo intelligatur, numero
10. & 12.*
- Testis deponens, per verbum, videtur, non probat, nu-
mero 13.*
- Iuramentum an validet contractum nullum, nume-
ro 14.*
- Statutum quando inuualidat obligationem, vel contra-
ctum factum absque certa solennitate, an possit
talis contractus iuramento firmari, num. 15.*
- Absolutio à iuramento, quando contractus est nul-
lus, an possit peti, & veniat concedenda, nume-*

- formiter iurasset & deposuisset. Rot. Lucan. in nouiss. decis. 123. deserta est, col. 1. in versic. quo stante fol. 186. testibus enim non examinatis, & iuratis nulla adhibetur fides, vt post Aretin. Alexan. Ias. & alios dicit Lauren. de pinu. consil. 120. Magnifici, & excellentissimi, numero octauo, & fuisse examinatus per iudicem, cum aliis notarius non computetur in numero testium Afflicti. decis. 25. in causa petitionis hereditatis, nu. 4. Prout, nec computatur, vbi agitur de probando actum per instrumentum, hac consultissima, & ibi glo. & Doctor. C. de testam. Bart. in l. Domitius, numero 3. ff. eodem, & est comm. opin. *vt post Rolan. consil. 43. vt satisfaciam voto, colum. fin. numero 21. lib. 3. habetur lib. 2. commun. opin. in titu. de testam. numero octauo, mihi fo. 46. & in titu. de Tabell. & fid. instrum. numero 41. lib. 1. fol. 565. secus vbi agitur de probando actum per testes, dicta l. Domitius, ff. de testam. vbi Barto. qui numero 3. distinguit vt supra, & vbi fuerit sibi delatum iuramentum de veritate dicenda, quorum neutrum apparet in casu, de quo agitur;
- 8 nam vbiq; vel ex conuentione partium, vel legis dispositione standum est dicto alicuius, huiusmodi dictum debet esse iuratum. Bald. in l. iurandum, quod ex conuentione in primo notab. ff. de iur. iuran. Alexan. consil. 64. viso processu, numero 3. lib. 6. Corn. consil. 40. numero 12. lib. 1. late Marfil. sing. 214. ad validitatem, & Seraph. de priuileg. iuram. priuileg. 30. numero 34. & priuileg. 42. numero quarto, de quo in processu exhibitio non constat. Ratio est, quia
- 9 cum iuramentum in teste sit de iure diuino, adeo requiritur, quod nec etiam Papa posset super hoc dispensare, si vera est Marfilij sententia, de qua in singu. 214. vbi hoc pro mirabili reputat, vltra quod non videtur constare de aliquo errore, quia de tribus testibus examinatis pro parte dicti Marchesini, primus nomine Antonius Petrobellus nihil facit, non ex eo, quod veniat repellendus tanquam cognatus ipsius Marchesini, vt ipsemet fatetur super vndecimo interrogatorio, na licet Affinis non probet pro Affine, id intelligitur, quando affinitas est inter ascendentes, & descendentes, secus si inter transuersales, vt in casu nostro Mascard. de probation. conclus. 68. lib. 1. numero secundo, Syluan. consil. 36. numero octauo, diuino inuocato suffragio, sed
- 11 quia deponit extra articulos, nam dum articulatur tantum de interuentu duorum consanguineorum, a statuto requisitorum ipse deponit de tribus, quo casu non probat Mascard. de proba. conclus. 1365. nume. 1. lib. 3. fol. 367. precipue dicta affinitate con-
- 12 currente, quae etiam si sola nihil ad minuendam eius fidem, vt dictum fuit, operetur, cum praemissis coniuncta non modicum vrget.
- Secundus testis deponit per verbum vi-
- 13 tur, cuius testimonium non tanquam verum recipitur Crauet. consil. 6. plura videntur, numero 123. cum simil. vulga. Rot. Bonon. decis. 67. Dubium fuit, numero tertio, fol. 100.
- Tertius vero quidquid dicat, ad rem non pertinet.
- 14 Et si opponeretur dictum contractum, vt supra celebratum sine propinquorum consensu sustineri, saltem vigore iuramenti, vt per Soc. consil. 14. visa facti contingentia, numero 10. qui testatur de communi, & consil. 80. de duobus principaliter quaritur, numero primo, & 14. lib. 1. Paris. consil. 16. circa praesentem consultationem, num. 88. lib. 2. Tob. consil. 14. viso themate, numero quinto, & Rim. iun. consil. 811. Dominus Ioannes Maria de Paulis, num. 38. lib. 7. fol. 199. a ter.
- 15 Respondeatur quod quando statutum inualidat obligationem, vel contractum factum absq; certa solennitate, vt in casu isto, non potest talis contractus iuramento firmari, vt per Roman. consil. 12. viso facto numero 4. & per Mandos. ibi in addit. in littera D, Alexan. consil. 196. Perspectis, num. 6. lib. 6. & Ancharan. quaest. 20. nume. 3. lib. 1. Seraph. de priuileg. iuram. priuileg. 73. n. 77.
- 16 in vers. Sexto limita, qui vltius dicit, quod potest peti absolutio, & det concedi Corn. consil. 99. quanquam videatur in princ. uol. 4. maxime, cum dictum statutum vltius dicat iuramentum praesumi dolo praestitum, vt in terminis respondit. Idem Alexan. dicto consil. 196. numero quarto, & est communis* opinio, de qua testatur ibi additio
- 17 in verbo tanquam per fraudem, ratio est, quia ex huiusmodi contractu nulla oritur actio, nec civilis, nec naturalis, vt per Bart. in l. cum lex, numer. quarto, ff. de fideiussor. & Rotam Auinionen. decis. 78. Antonius Margues, num. 12. fol. 93. a tergo.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO VIII.

EX INA.

ARGUMENTVM.

*Nullitas Processus, de qua infra, an obstat?
Dominus, an teneatur pro delicto famuli?*

SUMMARIVM.

Testes examinati sine iuramento, non probant, numero 1.
Iuramentum, quomodo dari debeat, nu. 2.
Papa an possit dispensare, quod testes non iurati probent, nume. 3.
Papa an possit tollere ordinem iudiciorum, num. 4.
Papa omnia potest, num. 5.
Potestas absoluta in Principe, an admittatur, numero 6.
Princeps, an possit derogare priuatorum voluntatibus, & testamentis, num. 7.
Princeps an possit commutare voluntates testatorum, num. 8.
Causa quid operetur, d. nu. 8.
Iuri naturali & gentium an possit derogari decis. 8. quidam famulus d. num. 8. in fi.
Sententia nulla ex defectu Processus, an possit reformari in causa appellationis, nume. 9.
Defectus citationis, & omissionis interrogatoriorum, an possit per Principem suppleri, num. 10.
Defectus mandati est insanabilis, num. 11.
Dominus, non tenetur, ex delicto famuli nume. 12. praesertim, quando erat vir probus, num. 13. Contrarium, num. 14. & 18. & 45.
Dominus an teneatur pro familiaribus, & domesticis vilis conditionis, num. 15.
Ratio non tantum sui reddenda est, sed etiam eorum, qui in seruitio sunt, num 16.
Culpae Domini adscribitur, quod serui faciunt, numero 17.
Dominus an possit repetere à famulo, quod pro delicto serui soluit, num. 20.
Captus pro repraesentatione potest repetere, quod soluit, numero 21.
Domini in conductione seruorum debent illorum conditione perscrutari, deinde aduertere, ne aliquem ledant, num. 22.
Natio seruorum est consideranda, num. 23.
Dominus an teneatur pro seruo, si dederit illum pro noxa, nume. 24.
Relatum est in referente, cum omnibus suis qualitatibus, num. 25.

Iuramentum non requirit expressionem uerborum, & tactum scripturarum, sed sufficit, quod generaliter iurent testes dicere veritatem, num. 26.
Testes in causa summaria, an possint recipi, & examinari post conclusum in causa, num. 27.
Appellari an debeat à pronuncia de examinandis testibus post conclusum in causa, num. 28.
Monitio habet vim citationis, nu. 29.
Praesentia non praesumitur, nisi probetur, numero 30.
Praesentia in eodem loco, in dubio praesumitur, numero 31.
Monitio facta per iudicem, an intelligatur facta partibus praesentibus, nu. 32. & 36.
Actus debent aliquid operari, num. 33.
Monitiones iudicis solent fieri partibus praesentibus, num. 34.
Verbum monuit an importet praesentiam, nume. 35. & seq.
Monitio iudicis habet vim peremptoriae citationis, num. 37.
Citatio peremptoria reddit monitum contumacem expressum, num. 38.
Contumax verus non potest appellare, nu. 39.
Mandatum quandocumque produci potest, numero 40.
Ratificasse, an dicatur omnia gesta per falsum Procuratorem in prima instantia, qui utitur processu in ea facto, num. 41.
Probationes persuasivae, & minus concludentes sufficiunt, quando procedit sola facti veritate inspecta, num. 42.
Iudex, quando iudicet, ut Deus, nume. 43.
Electio mala est in culpa, nume. 44.
Discipulus obligat magistrum, num. 46.

DECISIO OCTAVA.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Vidam famulus magistri Paul. de Cast. Durantis Marscalchi E-xini, cōductus ad adaptandū pedes equorum, componendo soleas ferreas cuidā equo Iacobi Castri plani, in apotheca di-

cti magistri, secavit ei nervos pedis dextri. Dubitatum fuit an sententiae late occasione praemissa ad fauorem dicti Iacobi sub iacerent aliquo vitio nullitatis.

Secundo, an sint reformandae ex capite iniustitiae, quasi quod Dominus non teneatur pro delicto famuli?

Et

- Et quo ad primum dubium respondebatur affirmatiuè. Quia dictæ sententiæ fuerunt latæ ex processu nullo, pluribus capitibus, aliqui enim ex testibus fuerunt examinati sine iuramento, quod debet dari manu dextera secundum Ioan. Circer. in suo tractat. de primogenitura quæstio. 3. 2. lib. numero trigessimoprimum, to. 10. part. 1. fol. 44. & tactis scripturis, aliàs nõ valeret, vt per Galles. ad form. camer. obligat. in sexta part. obligat. camer. 9. 2. numero decimo, fol. 92. aliqui post conclusum in causa, & aliqui parte non citata, & sine interrogatorijs; præter id, quod obstat defectus mandati, vt de primo probat Felyn. in capitulo constitutus, nume. 16. de re script. Marfil. singu. 214. ad validitatem, qui dicit quod Papa super huiusmodi nullitate dispensare non potest, & in sua pract. in §. diligenter, num. 66. fol. 60. & Rot. Lucan. per Magon. decis. 45. in causa illorum de pucnellis, num. 10.
4. De secundo Vant. de nullit. ex defe. proc. nu. 4. qui dicit processum tali casu adeo esse nullũ, quod nec est Papa, quo ad forũ laicorum talem ordinẽ iudiciorum tollere posset, quod intelligo de potestate ordinaria, non autem absoluta, qua Papa omnia potest, capitulo secundo, de concess. præben. numero quarto, versic. solue Clement. 1. vt lit. pendent. Abb. in capitulo primo, vt eccl. benef. sine d. minu. confer. Habet. n. vt inquit Hostiens. in summ. de auctor. & vsu pall. §. fin. fol. 157. alas latas, & liberas, quia nulli subest, & vbique dominatur, licet quod dicitur de potestate absoluta Principis non admittatur secundum Couarru. variar. resolut. lib. 3. capitulo 6. numero 8. fol. 232. qui propterea dicit ibi, numero 9. non posse Principem derogare vltimorum voluntatibus, & testamētis, etiam quo ad partem, Van. Controuers. lib. 1. cap. 45. fol. 84. Imo. Nec illas commutare, nisi ex iusta, & necessaria causa, vt disponitur per Sac. Concil. Trident. sessio. 22. capitulo 6. fol. 178. etiam de potestate absoluta quia huiusmodi potestatis plenitudo est supra debitum Papalis officij, vt inquit Abb. in d. capitulo primo, numero 11. vt eccl. benef. & ea generaliter vtendum non est sine causa Innocen. in capitulo innotuit, numero quinto, de electio. fol. 22. Abb. in capitulo illa quotidiana, numero 1. eod. titu. & Cardin. Iacobat. in suo tracta. de concil. articulo quinto, numero 134. tom. 13. fol. 316. quia illa est tantæ importantiæ, quod vbi subest non solum receditur à dispositione iuris, & statutorum, vt dixi, infr. Decis. 20. Casar quondam Ludouici, numero decimoquarto, sed iuri naturali, & gētium in parte derogari potest, vt probatur in l. manumissiones, vbi glo. in verbo nascerentur, ff. de iusti. & iur. & per Cyn. in l. fancimus, C. de nupt. & alios citatos per Ioan. Bapt. Bartholi pronepotem in suo tract. de arbitr. capitulo decimoquinto, numero 8. tom. 3. fol. 285.
9. Immo dicit idem Vant. vbi supra numero septimo, hæc nullitas ex defectu processus substantialis adeo est & relenans, quod sententia hac ratione nulla per iudicem appellationis reformari non potest, sed duntaxat pronunciari nulla.
- De tertio Vant. de nullit. senten. ex defectu citat. numero decimonono, qui dicit dictum defectum citationis, & omissionis interrogatoriorum esse adeo de substantia, quod nec à statuto, nec à supremo Principe suppleri potest.
11. De quarto idem Vantius de nullitate ex defectu mandati, numero 26. & 63. & seq. qui hunc defectum appellat insanabilem.
- Quo ad secundum dubium dicebatur dictas sententias, tanquam iniustas esse reuocandas ex infra scriptis.
- Primo, quia non videtur aliquid probatum de dicto famulo cõducto, per dictum Magistrum Paulum ad dictum effectum.
12. Secundo, quia nemo tenetur ex delicto alterius, seu facti, nisi id fuerit lege diuina dispositum vt dicit Corn. consil. 1. in præfenti, numero vigesimoquinto, versic. non obstant adducta in contrarium lib. 3. relat. per Virsil. ad Afflict. decis. 82. dubitatur, numero quarto, quæ non reperitur in casu isto.
13. Tertio quia Dominus non tenetur pro delicto famuli, quãdo famulus erat vir probus, & pro tali habitus Tiraq. de pæn. temp. caus. 51. num. 58. fol. 437.
- Sed contrarium de iure in casu de quo agitur magis verum existimabatur, quia Dominus tenetur etiam de facto famuli delinquentis, vt in terminis dicit Roncagal. in l. eandem de duob. rei. nume. 154. per text. in §. si igitur iussu. instit. quod cum eo, qui in alien. possess. præfertim vbi videtur inducta rati habitio, vt per Afflict. dicta decis. 82. numero septimo, & vbi famulus fecit occasione Domini, & ipso sciante, prout in casu isto, quia tunc censetur fecisse de eius voluntate, secundum magis cõmunem opinionem de qua testatur Curt. sen. consilio quadragesimoprimum, super processu, numero septimo, relat. per Clar. q. 86. in principio. in versi. scias etiam, & imputatur domi-

M. Antonij de Amatis.

- no Cagnol. in l. culpa caret, ff. de regu. iur. numero octauo, ratio est quia, cum sciuerit, tenebatur prohibere Rim. sen. consil. 3. num. 10. in fi. lib. 1.
- 15 Idem est in familiaribus, seu domesticis vilis conditionis, quorum delicta in tantum Domino imputantur, quod non potest allegare ignorantiam, cum potuerit cogitare eos talia facturos, vt firmat Felyn. in cap. Petrus de homicid. volunt. numero septimo, seu in habentibus malam familiam, vt dicit Crauet. consil. 220. Respondeo ad dubia, numero 19. Card. in Clemen. ne in agro, §. porro in versicu. quarto nota, numero 2. de stat. monach. qui loquitur de habentibus peruerlam familiam, & Menoch. remed. 1. recup. poss. numero 57. qui dum exemplificat de habentibus in familia homines malæ conditionis, & famæ, vt sunt facinorosi, homicidæ, lenones, de quibus etiam meminit Alciat. de præsumpt. reg. 3. præsum. 40. numero quarto, fol. 146. fures, & agrorum depopulatores, dicit meminisse oportet, non sui tantum reddendum esse rationem, sed etiam eorum, qui in seruitio sunt, quid quid enim ab eis agitur domini culpæ adscribitur, l. 1. §. seruorum, ff. nauit. capuo. stabul. etiam in foro conscientiæ si est in culpa nõ corrigendo eam, nam tenetur verbo, & exemplo eam corrigere, & si aliquis eorum est incorrigibilis, tenetur eum expellere sum. Angel. in ver. dominus, numero decimoquarto, in versicu. sed quo ad conscientiam, & tanto magis quia, vt inquit D. Paulus de quo meminit Lopez. in suo instructo. conscien. capitulo quinquagesimoquinto, erga seruos in prin. fol. 176. infidelis est, & infideli deterior Dominus, qui notabiliter est negligens circa famulos, seruorumque conscientiam, vt puta, ne assuecant iurare, vt Christianè uiuant, Dei præcepta custodiant, confiteantur, & communicent, missam audiant, vel si eis, notabiliter negligat, procurare Confirmationem, Extremam vnctionem. Et
- 18 quod Dominus teneatur pro delicto famuli ad quem seruit, probat Bart. in l. ne quid, ff. de incend. Ruyn. naufr. numero primo, Paris. de Put. in suo tracta. sind. in verbo familiaris, seu familia potestatis, capitulo tertio, numero primo, in versiculo refert. quod Dynus dixit fol. 180. à ter. Boss. in titu. de damn. dat. numero septimo, & in titu. de furt. numero quinquagesimoquinto, Roman. consil. 74. miror cui tanta, numero secundo, Iacobin. de S. Georg. in l. 1. numero primo, ff. ne quis eum. Alciat. de præsumpt. regu. 3. præsumpt. 40. numero sexto, fol. 147. sum. Angelic. loco citato, sum. Siluestrina in verbo dominium, numero septimo, fol. 206. à tergo, & sum. Tabien. in verbo dominus, numero octauo, fol. 478. Menoch. consil. 98. duo præcipua, numero 66. lib. primo, Afflict. dicta decif. 82. dubitatur, numero septimo, fol. 65. & ibi Vrsil. in addit. numero sexto, & decif. 53. illo die, numero nono, fol. 49. Roland. conf. 95. arguendo numero vndecimo, lib. secundo, Cephal. consil. 362. conductor domus, numero 23. lib. 3. & Gail. obseruat. 21. nodo fa, & tristis, numero sexto, lib. 2. fol. 138. præcipue, quando ex facto famuli Dominus sentit commodum, nempe lucrum proueniens ex illo exercitio ad quod erat præpositus, per ea, quæ tradit Boss. in titu. de mandat. ad homicid. numero 52. Vrsil. ad Afflict. decif. 80. dubitatur, numero septimo, fol. 65. à tergo. sum. Tabien. loco citato Menoch. consil. 53. perpensis numero 15. Calcan. consil. 63. ventura, numero primo, nam tunc debet sentire quoque incommodum, §. fin. Institu. de legit. patron. tute. §. cum autem in fin. Instit. de empt. & vendit. l. cum qui, ff. de iust. & iur. l. 2. C. de aliuuion. & palu. & l. secundum naturam, ff. de reg. iur.
- 20 Verumtamen est, quod Dominus, à famulo repetere potest quid quid soluit pro delicto famuli, vtendo scilicet retentione, vel aliter, vt dicit Felyn. in dicto capitulo Petrus, numero 16. de homicid. volunt. vbi plures allegat, sicut dicitur de capto pro repræsalijs concessis ex facto alterius, qui potest repetere illud, quod soluit ab eo, cuius causa repræsaliæ sunt concessæ, vt post Barto. in l. 2. §. Item si in facto, ff. de verb. oblig. numero quinto, vbi Alexan. dicit Boss. in dicto titu. de damn. dat. numero 8.
- 22 Et propterea Domini in conductione seruorum debent illorum conditionem perscrutari, deinde postquam illos reperint diligenter aduertere, ne aliquem ledant, vt dicit Menoch. consil. 98. duo præcipua, nume. 66. lib. primo, in qua perscrutatione, non inutile erit considerare nationem, per ea quæ tradit text. in l. quod si nolit, §. qui mancipia vedunt, ff. de ædil. ædic.
- 23 quod cum factum non fuerit, merito tenetur Dominus, nisi dederit seruum pro noxa secundum Alciatum præsumpt. 40. numero primo, fol. 146. vel familiam exhiberet, vt inquit Afflict. decif. 57. illo die quo Rex, numero decimo, fol. quadragesimonono, Decian. consil. 25. stantibus veris, numero 15. lib. 2. fol. 205.

Non obstant opposita circa primum dubium, nam ad id quod primo loco opponitur de testibus examinatis sine iuramento, quod debebat deferri, vt supra.

Respondetur, quod cum primus testis fuerit iuratus, vt legitur aperte in eius examine, ita, & iurati censerentur testes postea per eundem examinati, cum in quolibet initio dictus testis dicatur testis vt supra, quia relatum est in referente, cum omnibus suis qualitatibus, l. affe toto, ff. de haredib. instit. cum simil. vulgat.

26 Nec quicquam facit, quod testis non iurauit manu dextera, & tactis scripturis, quia iuramentum non requirit expressionem, & tactum scripturarum, vt post Menoch. consil. 37. Mirari satis non possum, numero 49. lib. primo, Didac. in capitulo quamuis part. 1. in initio, numero quarto, extra de pact. fol. 258. Alciat. in Rubr. de iur. iuran. numero vigesimonono, & Simoncell. de decret. iud. lib. 3. titu. 8. inspect. 15. nume. 187. & numero 188. dicit Ludou. conclus. 2. de iur. iuran. in vers. contrarium, fol. 497.

* qui dicit hanc esse veriore, & communioem opinionem, qua seruatur in practica, sed sufficit, quod generaliter iurent dicere veritatem iudici, vel cui commiserit, vt per Tancred. in suo tracta. de ord. iudic. de iuramento testium, to. 3. part. 1. fol. 64.

Ad secundum obiectum de testibus post conclusum in causa examinatis. Pluribus modis Respondetur.

Primo, quod de ea non constat, nec constare poterat, saltem quod obstaret. Quia 27 virtute capit. Rotae capitulo vigesimo octauo, fol. septimo, agitur de causa summaria in qua poterant testes recipi, & examinari post conclusum in causa, etiam ad partis instantiam Pedemon. decis. 1. quoniam ex forma, num. 10.

28 Secundo, quod vbi obstaret conclusio in causa, idem esset, cum non fuerit appellatum ab illa prouincia de examinandis testibus facta per Gubernatorem Exij in prima instantia, vt de iure ab illo qui sentiebat se grauatum erat faciendum Barto. in l. a procedente, C. de dilat. numero 3. & 5. Aretin. consil. 20. In quaestione numero quinto, versiculo primo qui.

Ad tertium obiectum de defectu citationis, & omissione interrogatoriorum. Respondetur, quod cum pars fuerit per dictum iudicem a quo monita ad videndum examinari testes, & dandū interrogatoria, defectus citationis, & examinatio sine in- 29 terrogatorijs non vitiat, quia monitio hēt vim citationis, in cuius termino si non fue-

rint data interrogatoria, culpa partis, id vitare non debet.

Nec dicatur, quod id procederet quando monitio fuisset facta partibus praesentibus, quod non praesumitur, cum non fuerit probatum ab allegante Crau. consil. 240. Quando appellans, post multa ibi allegata col. 2. nu. 3. Menoch. de praesum. pt. 84. lib. 2. nu. 13. lib. 1.

31 Nam respondetur primo, praesentiam in dubio in eodem loco praesumi, vt concludit Masc. de probat. conclus. 1178. nu. 18. lib. 3. prout quoque in eundem conclus. 1184. nu. 21. eod. lib. 3. praesumitur quando est de substantia rei, nam tunc probatio absentiae debet esse liquida.

32 Secundo quod dum iudex monuit partes in iudicio arg. eorum, quae tradit Barto. Soc. consil. 68. n. 3. lib. 3. intelligitur id fecisse

33 partibus praesentibus ad hoc vt actus aliquid operetur, l. si quando, ff. de legat. 1. & valeat c. abbate extra de verb. signific. Non solum

34 quia monitiones per iudices solent fieri partibus praesentibus, vt colligitur ex Paul. de Castr. in Auth. cessante C. quomod. & qua.

iudex, nu. 2. ibi (Sit ergo cautus aduersarius quando iudex est in calculo ferendae sententiae, quod faciat alteram partem si reperitur

in palatio moneri per iudicem pro tali die, & hora compareat ad audiendum senten-

35 tiam) Sed quia vt ex vi, & substantia d. verbi demonstratur praesentia illa interuenisse praesumitur, vt post Oldrad. consil. 217. super eo,

quod fere per totum Bald. in rubr. de contrahen. empt. q. 18. n. 16. Roman. consil. 509. circa propositam, n. 23. vers. restat. ergo discutere tenet Mascard. conclus. 1185. n. 23.

lib. 3. & Nandos. in addit. ad Roman. consil. 509. ad propositam consultationem in verbo traditio littera I, fol. 369. cum verbum

monuit importet praesentiam, vt probatur 37 ex vi verbi, & colligitur ex eo, quod monitio iudicis habet vim peremptoriae citationis Lanfranc. in sua pract. in verbo citationes, nu. 15. in vers. tertio dicitur fol. 10. a ter-

38 go, quae reddit monitum contumacem expressum adeo quod non potest appellare

39 Paul. de Castr. in dicta authent. cessante, C. quomod. & quan. iud. in princ. & quod dicitur verus contumax concludit etiam Bar. ibi num. 5.

Ad quartum obiectum de defectu mandati respondetur duobus modis.

Primo quod fuit productum statim facta oppositione in hac vltima instantia, quod de iure fieri potuit etiam quod agatur de mandato primae instantiae, cum

40 mandatum quodcumque produci possit

fit Vant. de nullitat. ex defect. inhab. seu mand. num. 118.

41. Et vbi productum nō fuisset, idem esset, nam cum pars vltima fuerit processu facto in prima instantia in causa appellationis dicitur ratificasse omnia gesta in prima instantia per falsum Procuratorem, etiam quod Rota aliquando tenuerit contrarium, vt per Vant. de nullitat. in tit. qualiter sententia, num. 103. Etenim magis vera, & communis opinio est illa, quam in hoc sequitur ead. Rot. per Bellamer. decis. 29. sententia lata in personam in tit. de re iud. vbi dicit ita tenere Palatium.

Non obstant opposita circa secundum dubium, nam ad primum obiectum, dum dicebatur non probari dictum magistrum Paulum habuisse aliquem famulum conductum ad adaptandum pedes equorum.

Respondetur, quod ex processu apparet contrarium, etiam quod probationes non essent ita exacte, quia cum ista sit causa in qua proceditur sola facti veritate inspecta, eo quod est infra 50. vigore capitu. Rotae non solum sufficiunt probationes persuaas, vt dicit Pedem. decis. 1. nume. 30. 40. & seq. Sed minus concludentes Aretin. cōf. 84. diligēter pōderāt, n. 3. col. pen. Dec. in cap. dilecti, num. 3. de iudic. las. in l. certi conditio, §. si nummos, num. 31. & 32. ff. si cert. petat. numero octauo, quia iudex pro-

43. cedit, & iudicat, vt Deus, Grammar. decis. 19. lata sententia, nume. octauo, & Pedem. vbi supra, num. 10. Ad secundum dum dicebatur neminē teneri ex delicto alterius, nisi id fuerit diuina lege dispositum. Respondetur, quod dictus magister Paulus non tenetur ex alieno delicto, sed ex proprio, cum elegerit minus idoneum, nam

44. prater id quod mala electio est in culpa, etiam respectu superioris eligentis, quia, vt inquit Petrus de Aragona in suo tractatu de iusti. & iur. quæst. 62. de restitutio. articu. 2. littera B, fol. 144. quamuis Rex, vel Princeps sit dominus officiorū publicorū peccat si ea conferat indignis, & est reus omnium damnorum, quæ ex mala illa gubernatione fuerint secuta tanquam ille, qui omnium eorum extitit moralis causa; tenetur Dominus pro delicto famuli etiā quod aliās non teneretur, vt habetur per Clar. dicta quæst. 86. Hinc inferitur eum supra citatis, & facit Ror. Genuens. decis. 14. Quemadmodum, num. 4. Alexan. conf. 44. viso, & discusso numero primo, & 5. lib. 2.

46. qui loquitur de discipulo obligante magistrum Paul. de Cast. in l. 1. §. magistrum, numero quarto, & ibi Barto. nume. 2. ff. de

execut. actio, quia debebat prospicere, qualem virum eligebat, & sibi imputare si minus diligentem inuenerit, vt dicit eadem Rot. Genuen. dicta. decis. 14. numero 17. Barto. consil. 79. quidam vendidit num. 3. Roncagal. in dicta l. eadem de duob. re. num. 157. & facit doctrina Paul. de Cast. in in l. 1. §. quod nouissime, ff. de publican. & vectigal. numero 2. vbi dicit quod si dominus fuit in culpa malæ electionis, vel deputationis, tenetur de suo Afflict. dicta decis. 82. numero quarto, & septimo, quod proprie conuenit casui nostro, in quo dum dictus Magister Paulus tenebatur eligere famulum peritū in illo exercitio, prapōsuit, & elegit imperitum, qui vice adaptandi pedes equorum, eis incidebat neruos.

Licet huiusmodi causa expedita per me non fuerit eo quod pro parte dicti Magistri Pauli fuit oppositum de incompetencia, vt in sequenti decisione dicitur ad quam &c.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO IX.

EXIINA.

ARGVMENTVM.

Qui adit Iudicem incompetentem, & competentem spernit, an puniatur: Causæ minores, per appellationem ad Praetorem deuolutæ ex forma capitulorum Rotæ, an possit ventilari coram alio Iudice, huiusmodiq; iurisdictio prorogari.

SVMMARIVM.

- Pæna aduentis iudicem incompetentem, quæ sit, numero 1.*
- Iudex peritus, quis dicatur, num. 2.*
- Pæna subtrahentium iura, & probationes alicui, quæ sit, numero 3.*
- Pæna excommunicati per annum persistentis in excommunicatione, quæ sit, num. 4.*
- Error præsimitur ex imperitia, num. 5.*
- Error, an cesset in eo, qui consuluit peritos, numero 6.*
- Aduocati dicuntur pariales, & eorum consilia non excusant, num. 7.*
- Appellare ad quem iudicem possit in causis à quinquaginta infra, num. 8.*
- Exceptio incompetencie tanquam dilatoria debet opponi in principio, non autem post litis contestationem, num. 9.*

Exceptio incompetentiæ, quando supervenit, potest opponi, etiam post litem contestationem, numero 10.

Iurisdictio potest tacite, & expresse prorogari, numero 11.

Iudex unus pro alio assumi, an possit, num. 12.

Iudex sciens causam suæ iurisdictionis ventilari coram alio iudice, an dicatur prorogare iurisdictionem, num. 13.

Iurisdictio à magistratu an possit prorogari, numero 14.

Causa per negligentiam eius ad quem spectabat dicitur effecta de iurisdictione ordinaria, num. 15.

Negligens in exercendo eius iurisdictionem punitur, num. 15.

Rex ob insignem negligentiam, à regno de turbari potest, numero 16.

Iurisdictio concessa Prætori super certo genere causarum, an dicatur accepta potestas alterius Iudicis, saltem ubi posita sunt verba taxativa, num. 17.

Dictio dumtaxat est taxativa, et excludit omnes alios casus præter expressos num. 18. Exponitur negative nu. 19. & habet vim tacite prohibitionis, num. 20.

Item per ea videtur concessa iurisdictio Prætori tantum, & sic prorogari non potest, num. 21.

Iurisdictio, quando est limitata non potest prorogari, numero 22.

Prorogatio iurisdictionis de causa ad causam, an fieri possit, num. 23. & 41.

Notarius non potest scribere in causa, etiam de partium voluntate, quando adest unus notarius deputatus, à superiore, num. 24.

Officium sibi commissum, quis excedere non debet, num. 25. 32. & 33.

Iudex, quando non habet iurisdictionem nisi quoad certam summam, an possit prorogari, num. 26.

Concessio, quæ fit uni, alteri denegatur, num. 27.

Lex quando ad plura procedit statuendo, quod ultra fit, dicitur fieri lege prohibente, num. 28.

Limitationis natura, & virtus, nu. 29.

Iurisdictio datur pluribus modis, num. 30.

Iurisdictio, quando est data discreti iudici, an possit prorogari, num. 31.

Iudex specialis, quando adest actus non debet fieri coram alio iudice, num. 33.

Prorogatio, an possit fieri, quando adest iudex limitatus, num. 34. & 41.

Notarius de consensu partium, sine iudicis presentia, an possit recipere iuramenta testium, si id sibi commissum non fuerit, num. 35.

Iurisdictio voluntaria, an possit prorogari, num. 36. & seq.

Iurisdictionis voluntariæ, quæ sint, num. 37.

Iurisdictio, an possit prorogari de consensu sui iudicis, num. 38. & 48.

Iurisdictio, quando est limitatum tempus arbitro per statutum, an possit prorogari, num. 39.

Terminus legalis non potest prorogari, num. 40.

Prorogatio debet fieri in his, quæ sunt eiusdem speciei, num. 42.

Dictio tantum, quid operatur ubi agitur de prorogatione iurisdictionis, num. 43.

Exceptio incompetentiæ, quando dicitur tarde appositam, num. 44.

Iudex prohibitus non potest prorogari, num. 45.

Prorogari non potest, quod non est, num. 46.

Scientia debet esse specifica, num. 47.

Dictio taxativa, quid operetur, ubi agitur de iurisdictione proroganda, num. 49.

Prorogatio iurisdictionis, sicut non potest fieri ad parem, ita nec ad inferiorem, num. 50.

Delegatio facta Prætori eximit ipsum à iurisdictione inferioris, nu. 51.

Prætor in Rotæ habet primum locum, num. 52.

Prorogatio in causa appellationis fieri non potest, numero 53.

Causæ appellationis sunt misti Imperij, & pertinent ad auctoritatem superioris, num. 54.

Causæ appellationis in casu necessariæ absentia, vel infirmitatis possunt delegari, num. 55.

Delegantis verbis statuitur, num. 56.

Mandatum speciali requiritur ad prorogandum, numero 57.

Prorogari, nec negligi potest, quod ignoratur, numero 58.

Consensus non trahitur ad ignorata, num. 59.

Voluntas superioris est attendenda, num. 60.

DECISIO NONA.

MAXIMO DEO AUCTORE.

Agister Paulus de Castro Durantis Marscalcus Exinus appellans in causa, quam habet cum Iacobo de Castro Plani, videns se in calculo ferendæ sententiæ adductum, plurimum intentus subterfugijs, & dilationibus, & ad eam procrastinandam, quasi pro comperto haberet se penitus malum ius fouere, quod quale sit in decisione merita causa tangentiæ scripsi; non advertens se incidere in Scyllam, dum cupit evitare Carybdim, quia qui adit iudicem incompetentem, & competentem contemnit potest puniri Bald. in l. sciendum, C. de donatione. in princ. num. 32. præsertim quando agitur de iudice vetito, ut in terminis consuluit Eugen. consil. 31. Quamvis primarij, num. 46. & vetitus dicitur, quem audire non licet lege prohibente, ut ibi num. 47. & cadit de actione sua per textum, quem dicunt

M. Antonij de Amatis.

- dicunt mirabilem Docto. secundum Bart. l. si quis, C. de expens. publ. iud. lib. decimo, vt notatur per Barbat. in addit. ad Bald. in d. l. sciendum in littera F.
- 3 Prout quoque accidit subtrahenti iura, & probationes alicui, qui perdit causam, &
- 4 excommunicato per annum persistenti in excommunicatione, qui vltcrius priuatur beneficio, & habetur, vt hæreticus, vt de primo probat Veronensis caut. 4. si vis impedire, numero secundo, fol. 4. à terg. & de secundo caut. 80. volo tibi dare, numero 3. fol. 27.
- 5 nulla habita ratione imperitiæ, quæ forsan cõsiderari posset in d. magistro Paulo, quæ facit præsumere per errorem fuisse liticatũ coram incompetenti Specu. in §. 1. numero septimo, in vers. Sed nunquid præsumitur de competen. iudic. addition. Bald. in l. eos, colum. fi. numero 19. C. de appellatio. Alexan. consil. 12. viso. colum. 2. numero 8. lib. 6. Vant. in capitu. fin. quan. sent. repar. numero 80. in fi. quia cum consulerit peritos cessat omnis error, vt dicit Alex. d. consil. 12. numero 9. lib. 6. & excusatio, quæ ex huiusmodi consilio prætendi posset, aduocati enim, cum dicantur partiales, eorum consilia non excusant, vt post Barbat. in addit. ad Bald. in l. terminato, C. de fruct. & lit. expens. colum. 3. numero 3. in littera C, in vers. puta quia habuit valètes aduocatos qui dicit ita vidisse Angelum decidere in ardua quæstione, dicit Bar. Tagi. in suo tract. crim. part. 14. numero decimotertio, to. 11. fol. 19. habuit recursum ad exceptionem
- 8 incompetentiæ tanquam ad herbam Bettonicam, quam fundabat super cap. Rotæ. 30. & 31. respectiuè disponentibus quod in causis à quinquaginta infra, semel tantum ad Prætozem duntaxat appelletur.
- Aduersus quam exceptionem plura opponi posse videbantur, cum de iure admitenda non videretur.
- 9 Primo, quod exceptio incompetentiæ fuit tardè opposita, cum tãquam dilatoria opponi debuisset in principio, capitulo inter monasterium de re iudic. Rubr. in l. naturaliter, §. nihil commune, ff. de acquir. posses. num. 310. lib. 1. fol. 300. à tergo, Mar. Soc. super 5. decretal. in cap. ad petitionem de accusatio. numero vigesimoprimo, in versicu. dicit enim, nu. 30. part. 1. siue scienter, siue ignoranter, id fuerit ommissum, non autem post litis contestationem gl. in l. qui procuratorem in verb. omisit, & ibi Bald. sequitur, ff. de procurato. glo. in cap. Pastoralis de except. idem tenent Angel. & Paul. de Castr. in l. de die, §. si seruus, ff. qui satisd. cogant. & Claud. Marmer. in d. l. na-
- turaliter, §. Nihil commune, ff. de acquir. 10 posses. numero 169. lib. 5. fol. 273. nisi superuenerit, post litis contestationem, de quo dic, vt per eundem, num. 170.
- 11 Secundo, quod iurisdicção pro parte dicti Magistri Pauli fuit tacitè, & expressè pro rogata, quod de iure nõ solum fieri potest, vt per Marian. Soc. in d. capitulo ad petitionem de accusatio. numero 19. super 5. Decreta. part. 1. Sed etiam præiudicauit, cum potuerit ad sui præiudicium in alium consentire, vt dicit idem Marian. Soc. vbi sup. numero 22.
- 12 Regulariter enim ex tacito, vel expresso partium consensu iurisdicção de persona ad personam prorogari potest, & vnus iudex pro alio assumi, l. 1. & 2. §. cõuenit de iudic. l. 1. de iurisd. omn. iud. capitulo significati de for. compet. Spec. in §. generaliter vers. & nota quatuor esse necessaria de compet. iudi. addit. Capic. decif. nona, in causa vertente, numero primo, colum. prima, Grauat. in addit. ad Vestr. lib. 8. capitulo secundo, numero 14. Vant. in suo tract. de nullitat. cap. vlt. qualiter sententiæ nullæ reparari possit, numero 78. vbi possunt videri omnes casus, & præcipuè per Bald. in l. si quis ex contractu, num. 8. C. de episcop. audient.
- 13 Tertio quod videtur quoque prorogata per Prætozem, qui dum sciebat dictam causam ad se spectantem ventilari coram incompetenti, id non prohibuit argumento eorum, quæ tradit Alexand. consil. 84. super consultatione præmissa, nume. 2. lib. 5. quod an à prætoze fieri potuerit, non ambigitur, cum possit Magistratus prorogare iurisdicçãoem in his, quæ sunt eiusdem speciei, nempe si habet iurisdicçãoem in causis pecuniarijs vsq; ad certam quãtitatem, in causis pecuniarijs poterit prorogare, nõ in causis meri, & misti imperij, quæ est alterius iurisdicçãois, nisi in his etiam iurisdicçãoem haberet, vt ad litteram inquit Bart. in l. inter conuenientes, ff. ad municipal. & incol. nu. 1.
- 15 Immo per negligentiam eius, ad quem spectabat videtur effecta de iurisdicçãoe ordinaria, & sic ipse Prætor priuatus per ea quæ tradit Felyn. in capitulo cæterum de iud. numero 2. in vers. not. text. ibi, quod debet valde considerari ob multa, quæ ad iurisdicçãoem prætoris spectant.
- Et tanto magis, quia vt inquit Io. Longuallius in repetitione, l. Imperium, ff. de iurisd. omn. iud. numero 282. volum. 1. fol. 326. à tergo. Si quis iurisdicçãoem suam non exercet, cum possit, & debeat, non est expectandus vnus, & alter annus, quinquen-
- num,

- nium, aut decennium, sed confestim cognita negligentia, quæ ex arbitrio superioris ex lapsu vnus diei, mensis, aut breuioris temporis perpendi, & extimari potest; iurisdictione sua priuandus venit, & à suo officio deponendus; vt censent passim doctores post glo. in l. mancipia, C. de seru. fugit. & l. si quos, C. de offic. præf. prætor. orien. Dicens vltimus ob hoc iure pontificio receptum esse, Regem ob insignem negligentiam, à Regno posse deturbari, & destitui capitulo grandi de supplend. neglig. prælat. lib. 6.
- 17 Quarto quia, etsi concessa sit Prætori iurisdictione super certo genere causarum, non propter hoc dicitur adempta potestas alterius iudicis secundum Barto. in l. 1. ff. de offic. præf. vrb. & alios citat. per Ludouic. conclus. vnica de iurisd. in prin. vbi testatur de communi, * etiam si concessio specialiter alicui iudici per verba taxatiua concessa fuerit, vt post Decian. consil. 118. Pro clariori, nume. 22. & seq. lib. 3. dicit idem Ludouic. vbi supra in vers. ampliatur hoc folio 498.
- Sed contrarium habito verbo, cum Dominis licet causa non spectaret ad totam Romam, quia erat infra centum, magis verum visum fuit.
- 18 Primo ex natura dictionis duntaxat posita in d. capitulo Rotæ 31. Quæ est taxatiua, & excludit omnes alios casus, præter expressos Barto. in l. prima, ff. si quis ius dicent. non obtemp. Card. in Clement. 1. vers. Nos igitur de summ. trinit. & in Clement. 1. in princ. in 3. notab. de seq. possess. & fruct. Paul. de Oriano, in l. 1. ff. de offic. eius cui mandat. est iurisdic. numero 74. lib. 1. fol. 208. à terg. Roman. consil. 512. Quo ad primum, numero secundo, & ibi Mandol. in addit. in littera C, Gozzadi. consil. 60. prima facie, numero septimo, & Corn. consil. 66.
- 19 placet mihi, numero tertio, lib. 3. & exponitur negatiue l. Lucius, §. qui habebat ad Trebel. Decian. consil. 34. Queritur modo, 20 num. 61. volum. 3. fol. 220. & habet vim tacite prohibitionis Roman. consil. 114. visis supra consultis, num. 5.
- 21 Secundo quia per d. dictionem, dumtaxat, videatur concessa iurisdictione Prætori tantum, non autem alijs collegis, & iudicibus Rotæ, quo casu non potest talis limitata iurisdictione prorogari Roman. consil. 132. vt retulit, numero 2. Capyc. decis. 9. In causa 22 vertente, numero 16. vbi dicit, quod quando princeps limitat iurisdictionem in certis casibus non habet locum prorogatio, etiam de consensu partium, & facit Vant. in suo tractat. de nullitat. in titu. de nullit. senten. ex defect. iurisd. numero 51. dum dicit, + to. a. trac. fol. 387. quod si ex forma statuti, vel aliàs adessent iudices ad certam speciem causarum, puta mercantium, vsurarum, ædificiorum, dani dati, viduarum, pupillorum, Iudæorum, aut similibus deputatorum, tales iudices etiam ex tacita, seu expressa partium prorogatione, causas alterius speciei iurisdictionis audire, & cognoscere non possunt, ex quo prorogatio, duntaxat, de causa, ad causam eiusdem, non autem diuersæ speciei, in qua is iudex nullam habet iurisdictionem fieri potest, & in specie Bald. in l. testamenta in prin. in ver. secundo nota, C. de testam. numero primo, vbi dicit quod quando est certus, & limitatus iudex, non habet locum 24 prorogatio in alium iudicem, ad exemplum tabellionis, qui non potest scribere in causa etiam de partium voluntate, quando adest vnus notarius deputatus per superiorē per text. in l. in fraudem, §. quoties in vers. commentariensis, ff. de iure fisci, & in l. 1. num. 1. in vers. quid ergo, C. de sport. idem Bald. 25 in l. 1. in fi. ff. de iudic. ratio est secundum eum quia non debet quis officium sibi commissum excedere, & de alterius officio tangere, & in l. certa ratione, nume. 4. vers. & per hauc legem terminatur, C. quando prouoc. 26 non est neces. vbi formabiliter dicit, quod iudices villarum, si non habeant iurisdictionem, nisi à viginti solidis secundum formam statuti, & ab inde supra sit cognitio Potestatis, tunc talis iurisdictione prorogari non potest, ratio est secundum eundem triplex.
- 27 Prima propter denegationem, & concessionem, quod enim vni assignatur, alteri denegatur, l. quod in rerum, §. si quis de legat. 1.
- 28 Secunda, quia quando lex ad plura procedit statuendo, & distinguendo potentias, & per consequens actum, quod quid ultra fit, videtur fieri lege prohibente arg. l. qui alieno, §. liberos de negoc. gest.
- 29 Tertia ex natura, & virtute limitationis, l. ex facto, §. Item quæro de vulgar. & pupil. Bald. in aut. habita, numero 32. colum. 7. vers. super hoc distingue, C. ne fil. pro patre. vbi distinguendo, quando iurisdictione datur aggregatiue, dinumeratiue, vel distributiue, de quibus non tractatur, dicit, quod 31 quando iurisdictione assignatur alicui discretiue, prout in casu de quo agitur, ita quod vni tantum detur, puta certo magistratu, & iudici particulari; & tunc nullus est iudex cõpetens etiam prorogatione per text. 32 in l. consulta diuina de testam. vbi non potest quis se introumittere de pertinentibus ad

M. Antonij de Amatis.

- ad alium Innocen. in capitulo per venerabilem, in princ. qui fil. sint legit. l. repetita, C. de episc. & cleric. l. testamenta omnia, C. de testam. Sebast. Sapia. in l. i. ff. de iudic. numero secundo, volum. 1. fol. 469. Idem
- 33 voluit Bal. in d. l. repetita, numero 36. dum dicit, quod quando adest iudex specialis, actus nō debet fieri coram alio iudice, quia vnus non debet se intromittere de iurisdictione, & officio alterius, subdens, hoc esse verum de iudice, notario, & quocunque alio officiali, per text. in l. quicumque vbi glo. C. de executo. & exacto. lib. 12. Idem Bald. in l. illud, numero 17. C. de sacr. sanct.
- 34 eccles. colum. 3. versicu. illud est notandū numero quinto, vbi dicit, quod quando est deputatus, vel limitatus aliquis iudex, partes nō possunt in alium prorogare per text. notab. in l. secundum, C. de donatio. & Ias. in l. si per errorem, numero 6. ff. de iurisd. omn. iudic.
- 35 Hinc est, quod notarius de consensu partium sine iudicis presentia non potest recipere iuramenta testium nulla sibi facta commissione, vt post Baldum in l. iudices, C. de fid. instrumen. numero secundo, dicit Pet. de Rau. in suo tracta. de feud. in lib. de pac. const. tit. vnic. colum. 2. fol. 42. Quæ in tantum vera sunt, quod procedunt, etiam in voluntaria iurisdictione limitata alicui, que neque de partium consensu poterit in aliū prorogari. Paul. de Castr. in l. 1. C. de iurisd. omn. iud. numero 28. Bald. in d. l. illud C. de sacr. sanct. eccles. & in l. secundum C. de donat. vbi loquitur de insinuationibus
- 37 faciendis coram certo iudice, quæ quidem sunt voluntariæ iurisdictionis, vt per Barba. in add. ad eund. Bald. in d. l. illud, & quod prorogatio in iurisdictione voluntaria, vt supra fieri non possit, probat Felyn. in capi. ceterum de iudic. nume. 2. in vers. quarto limita, vbi dicit, quod licet prorogatio possit fieri in iurisdictione voluntaria, id non procedit in insinuatione allegando Baldum in d. l. secundum, C. de donat. quæ vt supradictum fuit, est voluntariæ iurisdictionis. Idem sequitur eruditissimus d. Anton. de Matthæis in suo tracta. de iudic. in princ. de iudic. in princ. in vers. secundum extremum, numero 8. tom. 3. part. 1. fol. 107. vbi ait, quod quando taxatus est iudex, puta, si dicatur, quod solus potestas cognoscere possit, tunc non habet locum, sed omnimodo prohibetur iurisdictionis prorogatio, tam in contentiosa, quàm etiam in voluntaria iurisdictione, etiam si de tacita taxatione ageretur, nempe, quando esset diuisa per quarteria, vel portas iurisdictionis,
- Ias. in d. l. si per errorem, numero septimo, ff. de iurisd. om. iud. quia vnus non potest cognoscere in porta alterius, etiam consensu partium, & illarum prorogatione Bald. in l. testamenta omnia, numero tertio, versiculo. Itē facit hæc lex, C. de testam. D. Anto. de Matthæi. in dicto suo tracta. de iudic. in princ. in d. vers. secundum extremum,
- 38 numero octauo ad fin. tunc enim dicitur ius prohibitorium adeo, quod neque sui iudicis consensu tenet prorogati Ang. in l. 2. §. sed si iudex. ff. de iudic. & comprobat Dec. consil. 18. viso puncto pro tenui, col. 3. numero quinto, qui loquitur, quando statutum limitate procedit Roman. in d. cōsi. 132. vt retulit, nu. 2. Capic. d. decil. 9. in causa vertente, & mota fol. 12.
- 39 Hinc est, quod quando est limitatū tempus arbitro, secundum statutum nō potest prorogari iurisdictione de tempore ad tempus licet regulariter possit, quia est terminus legalis. Bal. in d. l. 2. §. sed, & iudicis vers. in glo. Sed adde, ff. de iudic. vt in l. si de meis, §. fin. ff. de arbitr.
- 40 Item quod quando adsunt iudices deputati ad certam speciem causarū, puta mercantilium, viduarum, pupillorum, & similitium nō datur prorogatio diuersæ speciei, vt supra per doctrinam Vantij de nullit. in
- 42 fitu. ex defect. iurisd. num. 51. fuit dictum. nam prorogatio debet fieri in his, quæ sunt eiusdem speciei, vt declarat Bart. in l. interconuenientes, ff. ad munic. & Ias. in l. si per errorem, nume. septimo, ff. de iurisd. omn. iud. & Sebast. supra in d. l. 1. ff. de iudic. nu. 2.
- 43 vol. 1. fo. 469. præcipuè, quando adest dictio taxatiua tantū, vt in terminis dicit Paul. de Castr. in l. 1. C. de iurisd. om. iud. numero 27. Quia secundum eundem ibi præfata dictio continet tacitam prohibitionem, quo ad alios.
- 44 Non obstat primum obiectum dum dicebatur exceptionem incompetentiæ fuisse tarde oppositam, cum id non fuerit factum in principio, & ante litis contestationem. Quia tunc diceretur tardè opposita, vbi per non oppositionem in tempore iurisdictione esset prorogabilis, sed in casu nostro nullo modo prorogari potest, vt supra plenissime fuit demonstratum, ergo.
- Non obstat secundum obiectū dum dicebatur potuisse magistrum Paulum ad sui præiudicium in alium iudicem consentire, cum regulariter, ex tacito, vel expresso consensu iurisdictione, de persona ad personam possit prorogari, & vnus iudex pro alio assumi. Respondetur enim id pariter procedere in iurisdictione prorogabili, non autem

tem in casu isto, in quo iurisdictio minime
 45 prorogari potest, nā iudex prohibitus non
 potest prorogari, vt in terminis respondet
 Eugenius d. consil. 31. numero 51. & 52. fol.
 94. & per plura fuit supra conclusum, & pa-
 46 tet, quia nullius iurisdictio ad aliquem
 impossibilis est, progatio. l. in d. l. 1. si per
 errorem, numero primo, ff. de iurisd. omn.
 iud. Vant. de nullitat. in titu. de nullitat. sen-
 ten. ex defect. iurisd. num. 51.

Non obstat tertium obiectum, dum di-
 cebatur iurisdictio videri per Præto-
 rem prorogam, & non solum proroga-
 tam, sed per negligentiam eiusdem effe-
 ctam de iurisdictio ordinaria.

Nam respondetur pluribus modis, Pri-
 mo, quod non constat de aliqua scientia
 ipsius Prætoris, & quatenus constaret non
 videtur probari aliqua scientia specifica cau-
 47 sæ iurisdictioem tribuens, de qua omni-
 no iudici constare debet. Vant. de nullitat.
 ex defectu iurisd. name. 53. quælibet enim
 scientia ad alicui præiudicandum non suffi-
 cit. Quæ etiam vbi probata appareret, idem
 48 esset, nam d. iudex, qui dicitur incompe-
 tens, non segeffit tanquam delegatus præ-
 toris, sed tanquam ordinarius; quo casu
 non potest dici prorogata, vt probatur per
 ea, quæ tradit Paul. de Castr. arguendo à
 contrario sensu, in l. 1. §. magistrum, nume.
 4. & 5. de exercit. act.

Secundo, quod iurisdictio in presenti spe-
 cie vigore dictæ taxatiuæ est in prorogabi-
 lis, vt sæpe fuit dictum, etiam de consensu
 sui iudicis, per allegat. doctrin. Angel. in
 l. 2. §. sed si iudea, ff. de iudic.

Et quatenus posset, sicut non potest dici
 facta prorogatio ad pares, vt colligitur ex
 dec. consil. 3. & pro tenui facultate, num. 3.
 in vers. nec ista responsio, ita nec ad infe-
 51 riorem, nam delegatio facta Prætori per di-
 ctum capitulum. Rotæ 31. eximit ipsum ab iu-
 risdictioe inferioris. Marian. Soc. super 5.
 decret. part. 1. in capitulo ad petitionem, de
 accusatio. numero 30. & quod in casu isto
 52 fieret prorogatio ad inferiorē patet, quia
 Prætor in Rota durante eius officio habet
 prærogatiuam, & primum locum.

Tertio, quod in causa appellationis, pro-
 53 ut est ista prorogatio fieri non potest, quia
 causæ appellationum sunt misti imperij, &

pertinent ad auctoritatem superioris adeo,
 quod etiam vtraque parte cōsentiente non
 possunt ventilari apud iudicem incompe-
 tentem. Bald. super feud. de pac. constant.
 in §. hoc quod Nos numero 21. Marant. in
 suo spec. part. 4. distin. 12. numero 22. f. 184.
 & Petrus de Rauen. in suo tracta. de feud.
 in lib. de pac. constan. tit. vnic. colum. 2. in
 vers. nota secundum tom 10. part. 2. fol. 42.

55 licet possint delegari in casu necessariæ ab-
 56 sentia, & longæ infirmitatis, quo casu sta-
 tur verbis delegantis Ferrat. caut. 60. decre-
 to, nume. 7. fol. 120. à tergo vel alterius iusti
 impedimenti, & alijs casibus de quibus per
 Iacobin. de S. Georg. in l. iubere cauere in
 prima lectura, nume. 6. ff. de iurisd. omn.
 iudic. qui id limitat octo modis.

57 Immo vbi fuisset prorogabilis, idem ef-
 fet, quia non constat de aliquo speciali mā-
 dato ad prorogandum iuxta tradita per Ro-
 man. consil. 48. inspectis supra, numero 1.
 in vers. aut dicitur vbi allegat Innocen. in c.
 de causis, numero 1. fol. 52. & in capit. cum
 olim Abbas, num. 3. extra de offic. delega.
 fo. 59. à tergo, & probant alij citat. per Man-
 dos. ad dictum consil. Roman. in littera E,
 fol. 36.

Quarto, quod stantibus præmissis, nec
 prorogatio, nec negligentia aliqua confide-
 58 rari potest, cum nec prorogari, nec negligi-
 59 possit, quod ignoratur ratione consensus,
 qui non trahitur ad ignorata iur. vulgat. &
 multo magis in d. Prætor, qui tunc tempo-
 ris erat D. Berardinus Sfortia l. C. quidem
 doctrina, ac diligentia nemini secundus.

Non obstat quartum, & vltimum obie-
 ctum, quo affirmabatur per conclusionem
 factam Prætori super certo genere causa-
 rum non fuisse ademptam potestatem or-
 dinariam alterius iudicis, etiam quod id sit
 factum per verba taxatiua.

60 Nam respondetur, id nō habere locum,
 vbi constat de voluntate superioris, vt per
 Lud. dicta conclus. vnica de iurisd. in
 versiculo fallit secundo fol. 498. vbi plures
 allegat, sed de ea constat in dicta constitu-
 tione Rotali. cap. 3. fol. 7. vbi Papa iubet ab
 eorum terminationibus, semel tantum ad
 Prætores duntaxat appellari, ergo alius se
 intromittere non potest.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

M. Antonij de Amatis.

DECISIO X.

ROCHAE CONTRATAE.

ARGUMENTVM.

Clausula codicillaris in testamento posita, quando Posthumus fuit ignoranter prateritus, an inducat fideicommissum.

SVMMARIVM.

- Posthumus ignoranter prateritus clausula codicillaris, an inducat fideicommissum, num. 1.
Filius sine culpa priuari non debet bonis paternis, numero 2.
Filij omnibus praeferuntur, num. 3.
Clausula codicillaris non operatur ad fauorem filij, num. 4.
Filij sunt Domini bonorum Patris, licet exheredari possint, numero 5.
Hereditas quibus sit magis debita, num. 6.
Filijs est magis fauendum, num. 7.
Pater praesumitur amare filios suos & e contra, numero 8.
Pater praesumitur voluisse praeponere in dubio filios omnibus alijs, num. 9.
Praesumitur ascendentes velle relinquere bona sua descendentes, num. 10.
Praesumitur tacita remissio natis liberis, num. 11.
Conscientiam suam quisque considerare debet, secundum rationem naturalem, num. 12.
Clausula codicillaris, an asstringat tantum heredem in primo gradu ab intestato succedentem, numero 13. & 40.
Clausula codicillaris posita in testamento facto ab imperito, an operetur, num. 14.
Transigentes, & compromittentes, quando sunt ignari, quid agendum, num. 15.
Clausula codicillaris an dicatur posita ex capite notariorum, vel de testatoris voluntate, num. 16. 46. & 47.
Notarij sunt similes cantoribus d. num. 16.
Articulus clausulae codicillaris posita in testamento, in quo posthumus fuit ignoranter prateritus, ob eius difficultatem, aliqui affirmant Principis decisione indigere, alij vero concordia terminari posse, num. 17.
Concordare partes, an cogantur, num. 18.

- Clausula codicillaris posita in testamento, vbi Posthumus fuit ignoranter prateritus quando operetur, numero 19.
Clausula codicillaris concepta, per verba futuri temporis, vbi Posthumus fuit ignoranter prateritus, secundum magis communem operatur, nu. 20.
Posthumus ab intestato dicitur habere tacitam voluntatem defuncti, num. 21.
Testator per clausulam codicillarem dicitur, etiam cogitasse de ruptura testamenti, nu. 22.
Iniquitas esset, videre filium contra naturale in rationem restituere hereditatem extraneo, nu. 23.
Ecclesia, quoad sui vtilitatem non potest haberi pro extranea, num. 24.
Ecclesia equiparatur Posthumo, num. 25.
Opinio fauens Ecclesiae in varietate opinionum in est sequenda, num. 26.
Clausula codicillaris subintelligitur fauore pia causa, & in testamento facto inter liberos, num. 27.
Privilegium non debet esse frustratorium num. 28.
Privilegium, quod non operatur, idem est, quod nihil, num. 29.
Paria sunt non esse, & inutiliter esse, nu. 30. & seq. vbi ponuntur plur. similia.
Ecclesia habens Episcopum inutilem appellatur vi-dua, num. 31.
Anima cunctis rebus est praeserenda, num. 32. & 37.
Clausula codicillaris quid operetur, quando Posthumus decessit post mortem patris in pupillari etate nullo facto testamento, num. 33.
Ecclesiam, qui vult instituire, & filium exheredare alium quarat consultorem, quam Augustinum, numero 34.
Filij quod praeserantur ecclesiae, quomodo intelligatur, num. 35.
Testamentum nutu factum, ad pias causas valet, numero 36.
Verisimile est testatorem voluisse potius instituire Ecclesiam, quam extraneum virtute dictae clausulae codicillaris num. 38.
Clausula codicillaris non debet censerī posita sine effectu operandi, num. 39.
Notarius in dubio praesumitur idoneus, num. 41.
Interpretatio illa sumenda est, quae reprehendi non potest, nu. 42.
Absurdum est vitandum, nu. 43.
Ignorantia iuris non potest allegari, num. 44. & seq.
Clausula codicillaris per rogatum notarij dicitur facta verbum testatoris, num. 45.
Clausula codicillaris, quando id importat, quod non potest dici rationabiliter contra mentem testatoris, quid operetur, num. 46.

DECISIO DECIMA.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Vit dubitatum in causa vertente inter Ecclesiam Sancti Martini ex vna, & Dominā Laudentiam q. Cæsaris Rodulphi de dicta terra Rocchæ Cōtrata ex altera, an clausula codicillaris

apposita in testamento dicti quon. Cæsaris inducat fideicommissum ad fauorem præfate Ecclesie contra Posthumum ignoranter præteritum, etiam quod reperiarur scripta per illa verba si non valet, vel valebit iure testamenti, valeat iure codicillorum.

Et responsum pro parte dictæ Laudentia, & Cæsaris Rodulphi negatiuè.

- 1 Quia clausula codicillaris præfata quando Posthumus fuit ignoranter præteritus fideicommissum r.õ importat, secundum opinionem Barto. in l. i. quæst. 6. nume. 10. ff. de iur. codicill. dicentis, quod quãdo præteritio est ignoranter facta à testatore, qui non cogitabat habere posse filios, tunc nato posthumo, testamentum iure codicillorum * nō substituitur, quæ est communiter * recepta, vt attestatur Clar. in §. testamentum quæst. 46. vers. & hæc ibi, qui dicit esse * magis communem *, & sequendam ab his, qui volunt recte iudicare Decian. consil. 37. Præsupponimus ergo numer. decimo, lib. 1. fol. 548. qui ultra plures, quos allegat dicit * hanc communiozem, * & vertiorem, nam eam tenuit Barto. auriga, & lumen omniū, & pro ea consului totum Collegium Perusinum Michael Crass. in suo tracta. sentent. §. Codicillus, numero 22. vers. contrariam partem, fol. 142. vbi dicit hanc hodie esse * communiorem * rationabiliorem æquior, & amplectendam, vt animæ consulatur, hanc pariter magis communem, * & æquã attestatur Sim. de Præt. de interpretat. vltim. volunt. fol. 11. nume. 8. lib. 2. fol. 104. & Pancirol. consil. 113. Comes Portilia, nu. 6. & seq. qui dicit tuta conscientia aliter iudicari non posse, & hanc esse magis communem, * Menoch. de præsump. præsumpt. 32. grauis admodum, numero 6. lib. 4. qui dicit hanc tanquam humaniorem sequendam, licet contraria opinio sit verior, 2 ne contra pietatem paternam filius, sine aliqua culpa priuetur bonis paternis, quam etiam sequitur, numero 9. dum dicit con-

futasse rationes, & argumenta primæ opinionis consil. 498. lib. 5. Hanc quoque communem * & veram dicit Addit. ad Alexan. consil. 26. circa primum dubium lib. 1. in littera D, non obstante, quod ibi Alexand. * nume. quinto, dicat magis communem * esse in contrarium, prout quoq; dicit consil. 30. Ponderatis his quæ in themate, nume. 1. & 2. lib. 3. & quod hæc opinio sit magis sequenda patet quia, vt inquit doctissimus Mantica in suo tracta. de coniectur. vltim. voluntat. lib. 1. titu. 10. numero 3. mihi fol. 11. à ter. hanc sequuntur plures Doctores saltim auctoritate maiores.

Secundo, quia dicta opinio fauet filijs, 3 qui omnibus alijs, & etiam ecclesie præferuntur capitulo fin. caus. 17. quæst. 4. & glo. in l. si quis ad declinandam, C. de sacr. sanct. eccle. in verbo simili modo in littera K, maxime, quod dicta clausula codicillaris ad exclusionem filij non operat. Gabr. conclus. 4. de consuet. numero 8. in fi. fol. 969. Ratio 5 est, quia cum filij, etiam quod non sint hæredes instituti Domini sint bonorū patris, licet exhæredari possint, l. in suis 11. ff. de iib. & posth. non debent eorum dominio priuari, præcipue, cum hæreditas nullis alijs sit magis debita, quam filijs, l. scripto hærede, 7 ff. vnde liber. quibus secundum Augustini consilium, magis fauendum est. Dec. consil. 391. In casu proposito, nume. 6. vers. & non videtur verum.

Tertio quia dicta sententia adhæret veri simili, nam si testator cogitasset de filijs nascituris, vtique non reliquisset eius bona ecclesie, sed filijs, cum præsumatur, patrem amare filios suos, & e contra Alciat. de præsump. reg. 1. præsump. 2. & in dubio, nedum cæteris eos præponere voluisse, sed etiam ecclesie Alexan. consil. 92. super eo de quo quæritur, numero 1. lib. 3. cum ratione quadam naturali parentum successio adeo debita quodammodo scit descendentes, quod præsumitur ipsos ascendentes velle relinquere bona sua descendentes, Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 33. Cū ratione quadam, numero 1. & seq. fol. 36. à tergo. Hinc est secundum Bald. consil. 215. Punctus, quidam donauit numero primo, 11 in versic. Item præsumitur lib. 5. quod præsumitur tacita remissio natis liberis ex quadam æquitate, & oblatione antiquorum. 12 Præter, id quod vnusquisque considerare debet conscientiam suam secundum rationem naturalem, & videre an sit verisimile patrem voluisse extraneum præferre, vt dicit Tessaur. decis. 141. clausulam illam, num. 15. fol. 121. à tergo.

M. Antonij de Amatis.

- 13 Quarto quia dicta clausula codicillaris in omnem casum non astringit, nisi hæredem in primo gradu ab intestato succedentem Beci. consil. 107. quondam Antonius Alexius, numero vigesimo sexto, Menoch. de præsumpt. præsump. 32. Grauis admodum numero decimo octavo, lib. 4. fol. 36. vltra,
- 14 quod non operatur, cum sit posita in testamento factò ab imperito, nisi fuerit testatori declarata, vt in terminis tenet Ancharan. regiens quæst. 10. Cornelius lib. 2. numero 13. mihi fol. 64. & Mantie. de coniect. vlt. volunt. lib. 1. titu. decimo, allegando Ripam in l. si vnquam, numero secundo, C. de reuoc. dona. facit Veronens. caut. 120. si vis facere
- 15 prope fin. fol. 58. à tergo, dum dicit, quod quando transigentes, & compromittentes sunt ignari, non solum debent apponi hæc verba videlicet, visis inspectis, & cognitis verbis testamenti, vel vltimæ voluntatis per iuris peritos de eorum mandato, sed quod postea insinuatio in eorum notitiam plenarie in vulgarem sermonem ad eorum plenam, & claram intelligentiam facienda est. Idem videtur in contractu minorum, Veronens. caut. 221. numero decimo septimo,
- 16 fol. 60. à ter. vers. & tunc maxime, quod talis clausula, potius dicitur posita ex capite notariorum, qui sunt similes cantoribus, qui bene cantant per practicam, non per rationem; vt dicit Alexan. consil. 208. ponderatis narratis, numer. tertio, lib. 6. post Cyn. & Bald. in l. iam hoc iure, ff. de vulgar. & pupillar. quàm de mandato testatoris Anchar. dicta quæst. vndecima, numero 13. lib. 2. Rimyn. sen. viso priuilegio consil. 73. numero 35. lib. 1. quo fit, vt non possit talis clausula codicillaris haberi in consideratione Brun. consil. 116. nume. 70.
- 17 In quo articulo quem difficilem dicit Bald. consil. 459. Proponitur quod Dominus Antonius, numero 2. & 3. lib. 5. & difficiliorem omnibus, quæ in testamentorum materia sunt, appellat Thesaur. dicta decis. 141. clausulam, numero primo, fol. 120. vbi secundum opinionem Alex. dicit indigere Principis decisione, & secundum Bald. locis ibi citatis esse concordia terminandam, vt inquit Curt. Iun. consil. 150. materia presentis, numero 12. articulus est adeo disputabilis, quod cum difficultate discerni potest, quæ sit magis communis opinio, licet maior pars dominorum concordia terminandam huiusmodi causam affirmauerint.
- 18 Dicebam hoc non procedere quando partes instant pro sententia, & nolunt concordare, quia non vidi aliquem ex Doctoribus dicentem, quod possint cogi ad concor-

dandum, licet hortari ad id valeant, Felyn. in Rubr. de reg. & pact. numero primo, vnde dicit Bald. in l. ex stipulatione, nume. 1. ff. de sent. & interloc. omn. iud. quem nouissimè sequitur Director. iud. eccl. for. c. 9. nu. 7. fol. 66. quod concordia suaderi potest, non tamen imperari & tanto magis, quod quæstio, non est propriè circa decis. præfatam Bart. Sed in casu limitationis, quæ ad illam dari potest quæ cum sit satis clara, non indigebat aliqua iudicis iussione ad effectum, vt concordia terminaretur per ea, quæ habentur in præfato Director. iud. eccl. for. loco citato, numer. decimo, & seq. fol. 67. nempe, vbi pia causa concurret, cum extraneo, & non cum liberis, quia vt videtur posthumus est mortuus, & ecclesia litigat cum illis, qui succedunt ab intestato ipsi posthumo, & sic cum extraneis, quo casu dicta clausula codicillaris operatur contra dictam Bartoli opinionem, vt considerauit Put. decis. 234. die 27. Februarij in fin. lib. 2. fol. 367. & dicit Thesaur. dicta decisione 141. numero 17. fol. 122. dum affirmat talem limitationem ad dictam opinionem Bartol. esse iustissimam, quia per illam iudicium testatoris, & communis substat opinio, nec aufertur hæreditas à filio, vt detur extraneo, & quod hac in re esset à principe perpetuo disponendum, quod stante clausula codicillari in testamento, in quo fuisset institutus extraneus, vel suus hæres, hæreditas moriente posthumo ignoratè præterito perueniret ad institutos legitima detracta, si essemus inter suos, aliàs integraliter restitueretur. Immo, quod vbi intraret præfata Bart. opinio, ea non esset tenenda in casu, de quo agitur.

Primo quia magis communis opinio doctorum est, quod clausula codicillaris concepta per dicta verba futuri temporis operetur, ubi posthumus fuit ignoranter præteritus, ut attestatur Roland. consil. 7. lib. 4. numero decimo septimo, & facta denominatione doctorum concludit Thesaur. d. decis. 141. numero octavo, fol. 121. & Mandos. in addit. ad Roman. consil. 122. circa id, quod in verbo cogitavi littera A, qui non solum attestatur de magis communi, sed eam à Rota fuisse secutam affirmat. Borgnin. in suo tracta. de curat. nume. 74. de communi* attestans contra Bartol. fol. 36. Rota in nouissim. decis. 1285. Ioannes Paulus Forliuensis in titu. de fideicommiss. fol. 270. à tergo, numero primo, & decis. 1268. Idem in Forliuensi in titu. de clausula codicillari, lib. 3. fo. 269. à ter. Rim. iun. consil. 279. in primis igitur num. 241. lib. 3. fo.

113. à tergo, qui allegando rationem, dicit
 21 hoc esse quia Posthumus ab intestato dicitur habere tacitam voluntatem defuncti, ut voluit Bald. in aut. ex causa, C. de liber. praterit. num. 11. Crot. consil. 66. testator in testamento, nu. 6. & Rol. à Val. dicto consil. 7.
 22 num. 24. lib. 4. & sic, cum dicatur cogitasse de posthumo per dictam clausulam codicillarem, dicitur etiam cogitasse de ruptura testamenti, & providere voluisse contra causas rumpentes, inter quas connumeratur causa posthumi, quæ est vna eã de causis rumpendi, ut dicit Bald. vbi supra. Honned. consil. 74. quæstio proposta nu. 24. vbi plures allegat, & Anchar. q. 11. Attilius, nu. 3. lib. 1. f. 7. à ter. qui loquitur in fortioribus terminis nēpē in institutione turpis psonæ.
 Nec dicitur, quod dicta magis cōmunis opinio contra Barr. debet limitari secundū eundem Thesaur. vbi supra, n. 14. quotiescū que institutus est hæres extraneus, prout in casu isto, quia hoc casu verior, & humanior est opinio contra Barr. mera. n. iniquitas est
 23 set videre filium cōtra naturalem rōnem, & votum paternæ pietatis restituere hæreditatem extraneo per tex. in l. si mater, in fi. C. de inoff. testa. vbi si extranei hæredes sūt instituti, agit posthumus in offic. querela.
 Nam respondetur, quod in casu isto agitur de institutione facta ecclesiæ, quæ quoad sui utilitatem non potest haberi pro extranea, cum æquiparetur posthumo, secundum gl. in c. si qua mulier in verbo non extantibus 19. q. 3. in vers. ecclesia enim, & præferatur filiis, ut in eadem glo. in dicto verbo non extantibus.
 26 Secundo, quod in varietate opinionum illa est sequenda, quæ fauet ecclesiæ, etiam si esset opinio singularis doctoris, & adesset cōis opinio in contrarium Sylu. nupt. non est nuben. f. 17. in vers. nisi dicas, quæ idem dicit fauore dotis pro paupere, pro testamēto, & alijs, ut ibi. At ista fauet ecclesiæ, & est
 * magis cōmunis, ut supra fuit dictū, ergo ista est sequenda Paset. consil. 22. in causa Reuerendarum Monialium, nu. 14. maxime,
 27 quod præter alia priuilegia concessa fauore piæ causæ, & animæ clausula codicillaris subintelligitur, ut valeat testamentum, etiã iure codicillorum, ut dicit eruditiss. Mantide coniect. vltim. volunt. lib. 1. tit. 9. num. 6. fol. 10. & Menoch. de præsump. ptæsum. 31. cum post nu. 18. lib. 4. fol. 34. prout quoque est in testamēto condito per patrem inter liberos, ut dicit Crass. de success. tam ex testam. quam ab intest. §. Codicillus, nu. 26. fol. 144. vbi non obstante, quod talis articulus sit controuersus, dicit hanc partem esse

* iuri magis consonam, æquiore, & veriorerem.

Et si opponeretur, prout dicebat vnus ex Dominis, quod fauore piæ causæ subintelligitur dicta clausula codicillaris, sed nō operatur in tali casu. Respondetur, quod ad tollendum, ne huiusmodi priuilegium dicatur concessum de vento, debet affirmari totum oppositum, vel concludi, quod non habeat tale priuilegium, quia habere priuilegium, quod non operatur, & non habere, paria sunt; cum idem sit non esse, & inutiliter esse, l. dotem, ff. solut. matrim. non habere titulum, & habere, sed inutilem l. nec vllam, ff. de pet. her. non habere Episcopū, vel habere inutilem, c. 2. de transl. Episc. 31 vbi talis ecclesia appellatur vidua, non habere medicum, vel malum adhibere, ut ad litteram probat in l. quod si nolet, §. mancipium, ff. de ædil. edict. non habere manum, & sic esse mancum, vel habere, sed debilitatam, vel inutilem, ut probatur in l. qui clauum, §. item sciendum, ff. de ædil. edict. non habere exceptionem, vel allegare eam non posse. Veron. caut. 227. statuta quandoque, nume. 1. fol. 62. vitra alia similia posita per Ifern. in rubr. quæ sit prim. caus. benefic. amitten. §. Præterea si vassallus, num. 9. verific. contra fiscum fol. 48.

Secundo principaliter mouebatur ad tenendum, ut supra contra dictam Bart. sententiam, quia sumus in casu, in quo si pater cogitasset de morte posthumi, quæ concurrat in præsentis specie, idem testator ad fauorem ecclesiæ, & animæ suæ disposuisset, cum anima cæteris rebus sit præferenda, l. sancimus, C. de sacr. sanct. eccles. in vers. nō absurdum est Barto. consil. 204. factum est tale, numero quarto, Firman. in verbo anima part. 1. fol. 109.

33 Tertio quia dicta opinio Bart. limitatur, quando posthumus decessit, ut in casu isto post mortem Patris in pupillari ætate, nullo facto testamēto, quia tunc licet transmittat hæreditatem ab intestato in proximiorerem, nihilominus propter dictam clausulam codicillarem censetur saltem moriens trāsmisisse hæreditatem in ecclesiam, iam à Patre institutam per tex. in terminis in l. æquifinum, ff. de bono. possess. secundum tab. de quo meminit idem Thesaur. dicta decis. 141. num. 17. fol. 122. sequendo hanc opinionem, ut latius ibi videri poterit.

Non obstat primum obiectum, dum dicebatur, quod clausula codicillaris, ut supra, per verba futuri temporis concepta, vbi posthumus fuit ignoranter præteritus non importet fideicommissum, quia ut supra

M. Antonij de Amatis.

pra fuit dictum, opinio contraria videtur magis vera, & sequenda præcipue in casu de quo agitur instantibus supra deductis.

Non obstat secundum obiectum, dum dicebatur, quod dicta opinio tanquam fauens filijs, qui omnibus alijs etiam ecclesie præferuntur, est sequenda.

Nam respondetur, quod hoc non dicunt iura allegata, vt patet ex eorum lectura, nã text. in dicto cap. fin. caus. 17. quæst. 4. nihil

34 aliud dicit nisi quod qui ecclesiam vult instituire, & filium exheredare, alium querat pro consilio, quam Augustinum, prout quoque facit dicta glo. in dicta l. si quis ad declinandum, C. de sacr. sanct. eccl. quæ sequitur dictum Augustini.

35 Secundo, quod vbi filijs ecclesie essent præferendi, id esset intelligendum, quo ad legitimam tantum, vt in terminis dicit Ias. in aut. si qua mulier, numero quinto, C. de sacr. sanct. eccl. & in l. tale pactum, num. 11. in vers. non obstat, ff. de pact. vbi in specie sic intelligi debere dictum Augustini affirmat, dicens vltimus, num. 12.

36 Propterea testamentum nutu factum ad pias cãs valere, secus inter filios, vt ibi n. 32.

Prout nõ obstat, quod dicebatur de clausula codicillari, quæ non operatur ad exclusionem filij, nam quid quid magis veram sit modo non agitur de excludendo filio, sed extraneo, vt supra fuit probatum.

Non obstat tertium obiectum dum dicebatur, quod d. opinio Bart. tanquam proximior verisimili, est sequenda, præsertim quod si testator cogitasset de filijs nascituris, vtique nõ reliquisset ei bona ecclesie, sed filijs, cum præsumatur patrem amare filios, & econtra.

Quia cum habeamus magis veram, & cõmanem opinionem, de qua supra, quæ fauet ecclesie in casu isto ab ea non est recedendum, maxime quod si verisimili inherendum est, absque dubio dicendum esset

37 totum oppositum, non solum quia anima filijs, & omnibus rebus mundanis debet anteponi, vt in specie vltra supracitatos dicit Ias. in d. aut. si qua mulier, nu. 5. C. de sacr. sanct. eccl. sed quia in casu de quo agitur cessat filiorum fauor, quo casu plusquam verisimile est, quod voluerit ecclesiam potius, quã extraneum succedere virtute dictæ clausulæ codicillaris, quæ nõ debet censi seri apposita sine effectu operandi.

Non obstat quartum obiectum dum dicebatur, quod clausula codicillaris non astringit, nisi hæredẽ in primo gradu ab intestato succedentem.

40 Quia vt in terminis respõdet Thesau. d.

decis. 141. nu. 17. fo. 122. à ter. satis restituitur à succedente in primo gradu, cū per mortem illius transeat, tanquã fideicommissaria in hærede n institutum.

Prout nec obstat dũ dicebatur talẽ clausulam, tanq̃ positam in testamento facto ab imperito non operari, nisi fuerit testatori declarata, præcipue cum potius censeatur posita ex capite notariorum, quã de voluntate testatoris.

41 Nam respondetur, quod in dubijs si præsumitur notarius a deo artis suæ doctus, & peritus, quod dicenti contrarium incumbit onus Menoch. conf. 37. mirari nu. 32. lib. 1.

42 dẽt quoq; p̃sumi, quod fecerit omnia, quæ facienda erant pro validitate actus, cum in dubio illa interpretatio sumenda sit, quæ à sapientibus, & prudẽtibus reprehendi nõ possit, l. Saluianus Aristo, ff. de legat. p̃stand. Menoch. de arbitr. cas. 199. tanta est nu. 8. fo. 200. & in d. conf. 37. nu. 14. lib. 1. Crau. conf. 3. iudex habens, n. 23. maxime ad euitandũ

43 absurdum, de quo meminit idem Menoch. d. conf. 37. nu. 123.

44 Secundo, quod ignorantia iuris non potest allegari, maxime cum d. clausula codicillaris, per rogitũ notarij dicatur facta verbum testatoris Menoch. d. conf. 37. nu. 123. lib. 1. Dec. conf. 450. apertissimi iuris in fi. & confil. 639. visa consultatione nu. 9. & conf. 653. casus, de quo agitur, nu. 6. & conf. 490. visis, & circumspẽctis, nu. 10. qui verisimiliter non potest dicere se ignorare vim vt in d. clausulæ, saltim ex eo, quod scire tenebatur ignorantia. n. iuris nocet, & neminem excusat, vt in terminis post alias responsiones respondet Menoch. d. conf. 37. nu. 15. lib. 1. vnde nu. 155. dicit Marf. sing. 18. quoti die fiunt male fuisse interpretatum Bar. dũ vult, quid homines vulgares ignorent vim clausularũ, & propterea sibi nõ p̃iudicent.

45 Et sic non est verũ, quod d. clausula codicillaris censeatur potius posita ex capite notariorũ q̃ ex volũtate testatoris vt in terminis probat Dec. d. conf. 490. n. 10. & habetur per Rol. d. conf. 7. lib. 4. n. 27. Strac. in add. ad Crau. conf. 34. Proponitur in facto, nu. 3. fo. 26. & Menoch. de præsum. præsump. 31. cum post nu. 1. lib. 3. fo. 33. vbi dicit hanc opinionem veram, & cõem *ẽt si stylus, & vltus illius particularis notarij fuerit ponere claus. codicill. in testam. Menoch. d. conf. 37. n. 13.

* lib. 1. vbi testatur de magis *cõ, prout quoq; facit Gabr. concl. 4. de consuet. n. 6. fol. 369.

Idẽ Meno. de arbitr. cas. 144. circa cõtrahẽtes, n. 11. fo. 160. & de præf. p̃f. 79. diximus supiore, n. 4. lib. 2. f. 78. à ter. & add. ad Rim. sen. d. cõf. 73. viso priuilegio in litte. N, & in term.

term. dicit Honded. d. conf. 74. num. 38. in
verf. nec refistit, & n. 43. vbi plures doct. al-
* legat de communi. & magis* communi at-
teitantes.

46 Quæ tanto magis procedant in casu no-
stro, quia cum d. clausula codicillaris, id im-
portet, quod non potest dici rationabiliter
contra mentem testatoris Menoc. d. confi.
37. num. 127. lib. 1. nam tunc forsan clausula
codicillaris posset dici appofita potius de
consuetudine notariorum, quàm de volun-
tate testatoris, vt in terminis distinguendo
dicit Gabr. dicta conclus. 4. de constit. nu.
5. verf. Pro concordia mihi, fol. 369.

Quare &c.

DECISIO XI.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

Quod Trebellianica possit prohiberi filijs pri-
mi gradus, an sit magis vera, & communis
opinio, & quid vbi extaret aliqua consue-
tudo.

SVMMARIVM.

Trebellianica vbi detrahuntur due quartæ filijs primi
gradus an possit prohiberi, num. 1. & 3.

Communis opinio, quando non obstat, num. 2.

Trebellianica, an possit prohiberi nepotibus, nu. 3.

Trebellianica per non confektionem inuentarij, an
amittatur, num. 4.

Trebellianica, an possit prohiberi vbi hereditas est ve-
stituta filie descendenti, num. 5.

Trebellianicam filij primi gradus an amittant, quan-
do est prohibita, si adierit hereditatem sine prote-
statione, & inuentarij confektionem, nu. 6.

Opinio æquior, & fauorabilior est sequenda, num. 7.

Opiniones due quando sunt æquæ communes, vel ali-
qua est magis communis, quæ sit sequenda, nu-
mero 8.

Trebellianica, quod non possit prohiberi filijs primi
gradus, an habeat locum quando testamentum
fuit approbatum, & vbi est contraria consuetudo,
num. 9.

Consuetudo est obseruanda, & quare præsertim in ar-
ticulo dubio, num. 10.

Sententia in iudicatum transactæ faciunt notorium,
num. 11.

Consuetudo an iudicetur per binum actum, num. 12.

Sententia diffinitiuæ non profertur, nisi cum magno,
& longo conflictu partium, num. 13.

Consiliarij totum populum repræsentant, num. 14.

Consensus tacitus an sufficiat ad inducendum consue-
tudinem, num. 15.

Consuetudo circa materiam Trebellianicæ est seruand-
a, num. 16.

Trebellianicæ questio, circa prohibitionem in filios
primi gradus indigeret decisione Casarea, vel sen-
tentia rusticorum, qui per medium decidunt lites,
num. 17.

Doctores contrarij non faciunt numerum, num. 18.

Baldus habebat cerebrum, quod volebatur sicut auis
in aere, & non semel locutus fuit ex capite, nume-
ro 19.

Opinio antiquior tutior est, num. 20.

Fauorabile est redire ad opinionem antiquorum, nu-
mero 21.

Doctores antiqui sunt magna veneratione digni, nu-
mero 22.

Doctores in lectionibus, an plus attendantur, nu. 23.

Ratio præualet, num. 24.

Æquitas non scripta, non tollit ius scriptum, nume-
ro 25.

Ratio æquitatis, & fauoris filiorum, quare non possit
considerari in Liubemus, C. ad Trebel. nu. 26.

Fauor vnius, cum fauore aut præiudicio alterius com-
pensari debet, num. 27.

Testandi facultas est libera, num. 28.

Qui non potest, quod est plus, non potest minus, nume-
ro 29.

Correctio iurium non fit per argumenta, sed expressis
verbis, num. 30.

Falcidia, & Trebellianica æquiperantur, num. 31.

Lex noua superueniens loquens de vno, habet locum,
etiam in reliquo, num. 32.

Opinio per quam substinetur testamentum, dicitur non
solum humanior, sed fauorabilior, num. 33.

Testamento plus fauetur, quàm filio ex hereditate, nu-
mero 34.

Voluntati Patris, magis quàm filijs fauendum est,
num. 35.

Opinio singularis doctoris quando præferatur commu-
ni, d. num. 35.

Doctores attestanti de consuetudine, quando standum
sit, num. 36.

Trebellianica secundum Comitiam conslit. potest
prohiberi, num. 37.

DECISIO VNDECIMA.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Trebellianica filijs pri-
mi gradus, an possit
prohiberi.

In causa, quæ verti-
tur inter Federicam
de Archangelis ex v-
na, & Gabriellam Fer-
rettam ex altera.

M. Antonij de Amatis.

Pro negatiua cuius caput fuit Bald. in l. iubemus, C. ad Trebell. numero secundo, adducebantur 39. Doctores attestantes de communi * respectiuè, quorum quinque id affirmant in lecturis nempe.

Bald. in loco citato.

Ias. in l. Marcellus, ff. ad Trebell. num. 53. versic. nunc istam communem vbi nu. 55. in versic. quid tenendum attestatur de magis * communi.

Ripa in l. nemo potest, ff. de legat. 1. nu. 52. in vers. nunquid.

Cagnol. in l. Papinianus, §. meminisse, ff. de inofficioso testam. numero 11. in versic. sed maior est difficultas, vbi dicit hanc opinionem esse magis æquam, veriore, & communiorem *.

Didac. Couar. in capitulo Raynutius de testament. §. 11. num. 7. in versicu. ad huius rei cognitionem, vbi testatur de veriori, & magis * communi.

Rimin. iun. in cap. quæ in ecclesiarum, num. 312. de constitu. qui hanc negatiuam opinionem appellat magis æquam, veriore, & communiorem *.

Otto in tractatibus, nempe Gabriel. conclus. 1. ad Trebell. num. 4. & 5. vbi hanc dicit esse communem *, etiam si duæ quartæ essent detrahendæ, vt ibi nume. 12.

Michael Grass. in §. testamentum, q. 67. num. 5. & seq. qui testatur de magis * communi.

Clarus in §. testamentum, q. 63. in versic. sed retenta indistincte, qui attestatur opinionem Baldi esse magis * communem.

Ascanius Clemens in suo tracta. de patria potesta. effect. 16. numero 32. qui attestatur de communi *, asserens hanc opinionem in palatijs, & scolis esse canonizatam.

Phanuc. in suo tracta. de inuentar. par. 7. numero 124. tom. 8. part. 2. fol. 314. vbi dicit hanc frequentius à doctoribus comprobari: & pro hac parte à Soccin. iun. loco infra citato multa solida argumenta adduci.

Eruditissimus Mantich. nunc Cardinalis meritissimus de coniect. vltim. volun. lib. septimo, titu. vndecimo, numero septimo, versic. cum alioquin Trebellianica in filijs primi gradus, qui de communi * fidem facit.

Simon de præt. de interpretat. vltim. volun. lib. 3. dubita. 3. solut. 6. numero 26. in versic. liberis vero primi gradus, fol. 366. à tergo, vbi pariter de communi *, & veriori testatur.

Et nouissimè Peregrin. in suo tracta. de fideicom. vniuers. art. 3. de Trebell. & Falc. nu. 107. fol. 37. qui respondet ad plura obie-

1 cta dicens; hoc habere locum, etiam vbi duæ quartæ detrahuntur, vt ibi nume. 112. fol. 38.

Tres supra 20. in consilijs nempe

Curt. Iun. consil. 160. Præsupponitur in facto, numero 10. vbi attestatur de magis * communi, & dicit numero 11. quod potest discedi ab opinione Baldi in l. filium, quem habentem, C. fam. erciscen. sicut potest à communi, quando opinio paucorum, vel iuribus fundatur, vel subtili, & meliori ratione, vt ibi late, num. 11.

Socc. iun. consil. 131. quæstio proposita, nu. 20. vbi etiam appellat probabiliorem, & æquiore, & numero 58. lib. 1. eam dicit verissimam per punctum iuris, & rationis, & communem * & consil. 112. Negare nō possum, num. 3. lib. 3. vbi dicit eam magis * communem, & consil. 50. pro vera nume. 18. lib. 4.

Gozzadin. consil. 81. circa ea quæ, numero 15. versicu. quarto quoties, vbi attestatur de communi *.

Dec. conf. 81. in casu proposito, nume. 3. versic. sed rectè consideranti, vbi non solum attestatur opinionem Baldi esse veriore, sed habere maiorem æquitatē, & esse magis * communem, quia efficaciter probatur in dicta l. iubemus, C. ad Trebell. quæ non potest dici correpta, nisi id expresse appareat, iura etenim noua, quæ generaliter loquuntur habent locum in extraneis, in quibus Falcidia prohiberi potest, pariterque Trebell. Cælf. Vgon. conf. 24. proponuntur mihi, numero 18. vbi de magis * communi testatur.

Rubr. Alexan. consil. 143. subtiliter adeo num. 6. vbi testatur de communi *.

Mantua consil. 103. in presenti casu, nu. 10. vbi testatur de magis * communi.

Grat. conf. 160. cum non dici, nu. 24. 25. & 26. lib. 2. & facit quod dicit conf. 17. quoniam præsens causa, nu. 26. lib. 1. fol. 36.

Neuizzan. consil. 1. Domine labia mea per tot. maxime in vers. sexto, facit pro ista parte, numero nono, vbi de communi * 10. & 11. vers. non obstat.

Natt. consil. 145. vertente aliàs nume. 23. versic. quod solet communiter, vbi pariter facit fidem de communi *, & consil. 528. v. timo suo testamento, num. 35.

Abbas conf. 7. in causa ista quatenus, nu. 6. in versicu. & lice t doctores in hoc varijs modis loquantur, vbi hanc vocat communem * & notissimam.

Paul. de Monte Pico conf. 72. excellentissimè Doctor, nu. 41. & conf. 104. videtur dicēdū, nu. 5. & seq. vbi attestatur de magis * cōi.

Io. Botta. consil. 63. vidi testamentum,
* num. 6. vbi de magis* communi.

Quibus addo Gabr. consil. 121. Ludouicus instituit, numero 52. vbi pariter testatur de magis* communi, & consil. 93. superioribus annis, numero 26. in vers. his segregatis lib. 1.

Roland. consil. 12. inspectis iuribus numero 6. lib. 1. vbi testatur de magis* communi, & consil. 26. quoniam in successione, numero 24. lib. 3. vbi allegat Socci. in dicto consil. 102. in fin. lib. 3. dicentem errate, qui dicunt communem in contrarium.

Bursat. consil. 44. Nobilis Dominus Ioā. nume. 19. vers. quæ tamen legitima simul cum Trebell. vbi de magis* communi attestatur lib. 1. & consil. 348. testatur numero 28. lib. 4. vbi de communiore* fidem facit, & dicit hanc hodie esse in vsu, & seruari in practica & consil. 341. Plures difficultates in prin. eodē lib. 4. vbi testatur de equiori, & communiter* inter moderniores asserendo se semper eandem in consulendo secutum fuisse, & consil. 385. multum magnificus, nu. 4. eod. lib. 4. vbi de pariter communiore* asserit, licet aliud sit in nepotibus, vt ibi numero quinto, & vbi hæreditas esset restituenda filia descendenti, vt in eodem consil. num. 6. & vbi essent duo quartæ deducendæ, vt ibi num. 6. etiam non confecto inuentario secundum veriolem, & communiorem de qua per eundem Bursat. consil. 13. in omnibus autem, num. 44. lib. 1. Caphal. consil. 188. Dominus Ambrosius, num. 23. lib. 2. in versic. hæc tamen conclusio vbi attestatur pariter de magis* communi, subdens quod auctores allegati per ipsū similitur de magis communi attestantur.

Tiber. Decian. consil. 127. circa primū videbatur numero 27. versicu. quo vero ad Trebellianicam lib. 3. vbi testatur de magis* communi, veriori, & æquiori etiam, quando duas quartas filij vellent detrahere consil. 64. capto ergo primum testamentū, nume. 18. lib. 4. & consil. 57. circa testamentum, num. 12. lib. 5. licet consil. 7. vt autem clarior, num. 107. & seq. eod. lib. 5. quando tota hæreditas prohibetur alienari, & restitui iubetur, & filius approbat testamentum, teneat contrarium.

Rymin. iun. conf. 9. onus non leue mihi, nu. 118. vol. 1. vbi de magis* communi veriori, & æquiori fidem facit, & consil. 379. Magnifici de Carandinis, numero 100. lib. 4. fol. 121. vbi vltius dicit ab ea in iudicando non esse recedendum, & consil. 510. Dominus Sigismundus, num. 56. lib. 5. fol. 102. vbi dicit ita fuisse iudicatum in senatu Mō-

tis Ferrati. & quod ob eius æquitatem, filiorumq; fauorem est passim recepta, & consil. 595. Quod prima consideratione, num. 65. eodem lib. 5.

Purpurat. consil. 248. viso testamento, numero 2. in vers. verum non aduertit, lib. 1. vbi attestatur de communi*.

Card. Alban. consil. 1. Maximas Deo, n. 14. vbi hanc dicit veriolem, & communem*.

Turret. conf. 77. Redeundo ad primum 6 dubium numero 40. qui etiam attestatur de magis* communi, non obstante, quod adierint hereditatem sine protestatione, & inuentarij confectioe.

Eugen. consil. 34. Scripsi numero 4. & consil. 35. dubia nouiter numero 13. vbi dicit Trebellianicam secundum magis* communem, equiorem, & veriolem non posse prohiberi liberis primi gradus fo. 108. à tergo, quod repetit, numero 15. dum vult hoc esse tam ex verbis, quàm ex mente l. inbemus, fol. 109. & consil. trigesimo octauo, quia causa agitur, numero quadragesimo sexto, fol. 112.

Et nouissimè Odd. consil. 63. Magnifica D. Catherina, numero 29. qui non solum hanc magis* communem esse profitetur, asserendo, quod hodie inter modernissimos amplius non contraueratur, & quod pro hac parte adsunt plures doctores numero, & auctoritate grauiore, sed quod est magis æqua fauore filiorum, vt ibi nu. 30. & quod ista de consuetudine, & in practica seruetur, & secundum hanc, vt ibi nu. 31. fuisse iudicatum i Bergomi Montis Ferrati, Veronæ, Paduæ, Senis, Bononiæ, in Senatu Pademontano, Neapolitano, & Florentiæ per Rot. Florentinam, quæ testatur ita passim seruari in Curijs dicti dominij, quæ forsitan vlt Decis. Florent. 35. in causa, numero quarto, fol. 118. & consilio octauo, de tribus arduis & vix extricabilibus, numero quinto, vbi respondendo contrarijs dicit hæc esse communem, & magis* communem, secundum, quam frequentius consulitur, & iudicatur, vt ibi numero septimo, & quod vbi contraria opinio* esset æquè communis propter auctoritatē Rotæ Romanæ omnes admittunt, hanc esse æquiorelem, & fauorabilem ipsis filijs, vt ibi numero octauo, & sic magis amplectenda, quia quando sunt duæ opiniones æquè communes, vel aliqua magis communis, quàm contraria, illa quæ est æquior, etiam quod sit minus communis, in iudicando sequenda est, vt dicit idem Odd. dicto consil. 8. numero nono, à tergo, æquitas est pro hac parte, ergo.

M. Antonij de Amatis.

Vnus in addition. nempe Mando. ad Roman. consil. 206. licet de communi conclusione numero sexto, super verbo non possit, qui attestatur de magis * communi, & dicit hanc opinionem esse æquam, & filijs fauorabilem.

A quorum sententia licet vnus ex Dominis quandoque existimauerit non fore, nec esse recedendum, quia secundum dictam opinionem aliàs consuluit, & indicauit.

Contraria tamen opinio alijs Dominis magis placere videbatur, quam sequor, pro qua ultra decisiones de quibus infra ad sunt quinquaginta duo doctores, quorum 25. iam approbant in lecturis nempe Cyn. in l. iubemus, C. ad Trebell. fo. 418. à tergo, post Odo. & Iacob. de Rau. relatis per eundem Cyn. in aut. sed cum testator, C. ad leg. Falc. num. 7. fol. 421. à tergo.

Dyn.

Alberig. Comens.

Nicolaus de Neap. &

Imol. in l. Lutus, §. maritus ff. ad Trebell.

Bar. in l. Marcellus, ff. ad Trebell. numero septimo.

Bald. in l. quoniam in prioribus, numero 7. ff. de inofficio. testam. & alij citati per Ias. in l. filium, quem habentem, ff. famil. ercisc. numero 11.

Alex. in l. Marcellus, num. ff. ad Trebell.

Franc. Aret. in l. Centurio, ff. de vulg. & pupill. num. 10.

Cum. in l. cohæredi, §. cum filij, ff. eodẽ.

Paulus in l. mulier, §. cum proponeretur ff. ad Trebell.

Ias. in l. filium, quem habentem, num. 11. C. famil. ercisc.

Soc. Senior in dicta lege Marcellus, ff. ad Trebell.

Picus in l. in quartam, ff. ad leg. Falc. num. 284. in versic. sed disposuit, vbi testatur de cõi * licet ipse postea teneat contrarium.

Lancellot. Galliaul. in l. Centurio, ff. de vulg. & pupillar. nume. 397. qui testatur de communi, volum. 3. fol. 442. & num. * 407. fol. 443. vbi testatur de magis * communi.

Berengar. Fernand. in d. l. in quartam, numero 316. qui dicit, quod licet tenentes contrarium sint magnæ auctoritatis, quod ista est verior duabus rationibus, respondendo postea ad dictam l. iubemus, C. ad Trebell. vt apud ipsum videri poterit.

Hercul. in l. si debitor, ff. ad leg. Falcid.

Aret. in §. Sed quia, numero 6. instit. de fideicommiss. hæredit.

Crot. in l. qui Roma, §. duo fratres, num. 4. ff. de verbo. obliga. & in ca. Raynutius de testam.

Eman. Costa in capit. si pater. de testam. in 6. Qui non solum, num. 11. hanc appellat * communem *, sed eam pluribus rationib. notabilibus defendit, vt ibi num. 12.

Io. Anibal in l. nemo potest, nume. 249. ff. de legat. 1.

Tres in tractatibus nempe

Anton. Corset. in suo tracta de Trebell. * §. 1. nu. 3. vbi testatur de communi. * Vsq. lib. 1. de successione, §. 8. nu. 12.

Marzar. de fideicommiss. quæst. 49. in vers. ego aliàs.

Duo supra viginti in consilijs nempe Bald. consil. 349. super eo, quod quæritur, numero quinto, lib. 3.

Aret. consil. 37. sequendo ordinem quæsitorem dub. 5. num. 10. & consil. 67. Diligenter, & mature, num. 11. in fine.

Alexander consil. 67. Consideratis his, quæ numero secundo, lib. 1. vbi de mente Raffael. Cuman. dicit in hoc, conclusionẽ contra Bald. esse veriolem, & consil. 29. Perispectis, consideratisque num. 2. lib. 5. vbi at * testatur de magis * communi.

Corn. consil. 22. in hac consultatione nu. * 34. & seq. lib. 2. vbi attestatur de cõmuni *.

Bertrand. consil. 152. Punctus quæstionis, numero 12. lib. 1. in par. poster. vbi attestatur de magis communi, & consil. 144. ex thmate, mihi ex hi. numero 2. lib. 3. secunda part. vbi dicit ab hac parte in iudicando, & consulendo non esse discedendum.

Dec. consil. 480. in casu, qui numero 13. vbi loquitur, quando detrahuntur duo quartæ.

Curt. Iun. consil. 120. præsupponitur in facto, num. 12. vbi attestatur de magis * communi.

Alciat. consil. 97. testamento, & transactione visis, numero 4. tom. 3. lib. 9. fol. 306.

Grat. consil. 160. cum nudius tertius, num. 24. lib. 2.

Paris. consil. 17. ex lectura testamenti, numero 18. vbi testatur de magis * communi, & consil. 52. in hac consultatione, vbi num. 32. fidem facit de communi, & consil. 93. Potuit proculdubio numero 50. lib. 2. & consil. 21. Requisitus infra scripturarum, num. 42. cum seq. vol. 3. vbi num. 43. non solum attestatur de cõmuni *, sed dicit vterius, quod licet passus sit arduus, hæc opinio adeo feruatur in practica, quod iudicando durum esset ab ista opinione recedere.

Ruyn. consil. 37. viso, & mature confiderato numero 15. lib. 1. & consil. 115. casus iste,

iste numero vigesimoquarto, communi. & consil. 147. Quæstio, quæ numero primo, & consil. 149. quamuis primum dubium, numero secundo, lib. tertio, vbi de communi, & magis* communi respectiue fidem facit.

Soccin. iun. consil. 170. circa primum dubium, nume. vigesimoquarto, lib. 2. vbi testatur de magis communi*, licet quam plurimi, & maxime auctoritatis tenuerint contrarium.

Gozzadin. consil. 45. visis allegationibus, * num. 21. qui hanc dicit esse communem* allegando plures rationes.

Signorol. consil. 253. in quæstionibus presentibus, nume. 7. qui pariter attestatur de communi*.

Bellamer. consil. 48. An Comes Geben habeas, numero 2. qui attestatur de magis communi*.

Bello. consil. 80. quondam Dominus Ioannes nu. 19. & seq. qui hanc magis* communem profitetur.

Marius Anguis. consil. 282. postquam inficiari non potest, numero quarto, & seq. qui attestatur plures allegando de magis* communi præcipue quando detrahuntur duæ quartæ, vt ibi, num. quinto, & sequen. Tob. Noni. consil. 32. viso, ac diligenter iuxta, numero 24. & latius consil. 90. Duæ sunt, quæ in presenti, num. 21. & 24. vbi attestatur hanc esse magis* communem de mente Io. Pauli Lancillotti, & Marci Antonij Eugenij, qui communicato cõsilio se subscripserunt dicto consilio.

Panciro. consil. 98. cum Dominus Hieronymus, numero 23. qui pariter testatur de communi*.

Crauet. consil. 16. post redditum nu. 10. maxime, quando veniunt detrahendæ duæ quartæ prout in casu isto.

Gabriel consil. 92. in specie proposita, numero 20. volum. 2. vbi dicit, hanc sæpius secutam fuisse Rotam Romanam.

Mench. consil. 472. cum huius difficilis, num. 11. lib. 5.

Vnus in singularibus nempe Roma. singu. 192.

Alter in memorialibus nempe Cotta in verbo Trebellianica.

Sed quia hanc partem pluries secuta fuit Rota Rom. de qua meminit Marzar. in sua epito. fideicommiss. quæst. 49. in vers. sed pro parte affirmatiua, & Honded. consil. 59. Plures se offerunt nu. 37. & constat plenissime in nouiss. decisionibus dictæ Rotæ videlicet decif. 313. Domini non par. 2. & decif. 693. quantum ad priorem num. 6. p. 1. à qua

non videbatur recedendum, maxime quod ita fuit alias iudicatum per hanc Rotam 2. & 9. Aprilis 1590. in vna Anconitana de Troglionibus coram R.P.D. Penna, qui postea fuit Auditor Rotæ Romanæ, quæ opinio in casu, de quo agitur absq. aliqua dubitatione transire videbatur, nam etiam vbi contraria opinio esset magis vera, illa non procedit, quando testamentum fuit approbatum, simplici etiam additione, vt in terminis consuluit post Anchar. consil. 151. Plura sunt, num. 8. Dec. consil. 257. queritur an col. 2. in princ. versic. præterea, etiam Gozzadin. consil. 97. prima facie, nume. 1. Paris consil. 16. circa presentem consultationem, num. 60. & consil. 17. ex lectura testamenti, nume. 19. consil. 18. connderatis, num. 99. & consil. 26. ex tenore testamenti, nu. 32. lib. 2. Menoch. consil. 401. dubitationes per multæ, nu. 145. lib. 5. & vbi esset inroducta contraria obseruantia.

Sed sic est, quod bis fuit iudicatum Trebellianicæ inter ciues Anconitan. filijs primi gradus posse prohiberi, vt patet in dicta decif. 313. p. 2. coram Lancillotto, quæ fuit facta in vna Anconitana fideicommissi Veneris 18. Martij, Mercurij 27. Aprilis 1593. & in dicta decif. facta in causa de Troglionibus pariter Anconitana, ergo non videbatur ab ista obseruantia recedendum, l. minime, ff. de leg. nam consuetudo in omni specie, vt late deducit Luc. de Pen. in l. missi opinatores, col. 2. & seq. in versiculo nota, quod officiales, C. de exactor. tributo. lib. 10. est tenaciter obseruanda, quia vt inquit Menoch. de arbitrar. quæst. 71. quæro septuagesimo primo, num. 6. & seq. fol. 49. iustitiæ vim habet, & dat iurisdictionem, omnes actus determinat, veritati equiualeat, dat formam, est quodam ius naturale, cui reuerentia debetur, leges, & principum rescripta filere facit, præcipue in articulo, tam dubio Vigel. in suo method. Iur. Pontif. tit. 8. de leg. interpret. reg. 7. & vbi dictæ sũt fecerunt transitum in iudicatum, & sic reddiderunt prædictam rem notoriam, quia sententia facit notoriam, secundum Laufranc. in cap. quoniam contra falsam de probation. num. 42. fol. 6.

Nec dicatur quod binus actus non inducit cõsuetudinem, seu obseruantiam, quia præterquam quod id remanet in iudicis arbitrio, vt habetur per Mascar. de probatio. conclus. 424. numero 18. lib. 1. fol. 323. cum sententia diffinitiuam non proferatur nisi cum magno, & longo conflictu partium, l. si. C. Commissa epist. pro gram. præsumitur, quæ maior pars populi, vel saltim cõsiliariorum,

M. Antonij de Amatis.

14 qui totum populum representant istud sciuerint, & approbauerint, saltim tacite, vt dicit Coler. in suo tract. de processibus executiuis part. 1. capitu. 3. numero 37. fol. 100. & consuluit Purpurat. conf. 65. pronuncian dum, numero 7. lib. 1. qui consensus tacitus sufficit ad inducendum consuetudinem. Barto. in l. de quibus, ff. de leg. nume. quarto, & decimo.

16 Et quod in hac materia Trebellianica standum sit consuetudini in terminis dicit Marcus Anguis. dicto conf. 281. postquam inficiari, numero decimotercio, & Menoc. consil. 177. etsi prima, numero decimo, lib. 2. dum loquitur de consuetudine Bergomi, qua non licet patri prohibere filio Trebellianicam Bertrand. dicto consil. 152. punctus questionis, numero decimosecundo, lib. 1. in part. posteriori, & consil. 144. ex the mat. numeso 2. in versiculo si tamen lib. 3. part. 2.

Nec dicatur, quod eadem Rota coram R. P. D. Sebastiano Medice tenuit contrarium, nempe, quod Trebellianica filiis primi gradus non possit prohiberi Veneris prima Octobris 1593.

Quia plurimis modis responderi potest. Primo, quod affirmatiua opinio Dominis ex premissis, & que dicentur infra, magis vera visa fuit.

Secundo, quod in dicta decisione non interuenit votum omnium Auditorum, duo enim ex dominis fuerunt pro affirmatiua, prout fuit in dicta causa Anconitana de Troglionibus in qua omnes Auditores communi voto sequendo opinionem Rotæ Rom. vt ipsi dicunt in eorum decisione, habuerunt pro constanti Trebellianicam filiis primi gradus posse prohiberi, quo fit, vt sit magis attendenda, cum plus videant oculi, quam oculus.

Tertio, quod dicta decisio fuit in vna Montis Vlmi, quæ etiam vbi præualere deberet non possit adduci circa obseruantiam introductam in causis Anconitanis: poterat enim alia obseruantia adesse forsan in d. terra Montis Vlmi, ob quam variandam dicti Domini extimauerint, quod pro euitanã repugnantia, multo magis est dicendum, & credendum.

Non obstant Doctores supra allegati omnes de communi, * & magis communi at-
17 testantes, ex quibus quæstio redditur adeo dubia, quod indigeret decisione Cæsarea, vt dicit Curt. Iun. consil. 154. Præsupponitur, numero secundo, lib. 2. vt refert Rolan. consil. quinto, præsens articulus in princip. lib. quarto, & sententia Rusticorũ, qui per

medium decidunt litem vt dicit Canalean. in repert. primæ part. suarum decis. in verbo Trebellianica, fo. 224. qui plures allegando, de magis communi *, ac veriori fidem faciendo tenet Trebellianicam filiis primi gradus posse prohiberi, vt etiam tenet Viu. in suis decis. Barenf. decis. 3. ex quo B testator, numero 1. fo. 7. quia præterquam quod pro parte affirmatiua, adsunt alij Doctores, supra citati, qui fidem faciunt de communi, * & magis communi, vt in eis potest videri, inueni quod de prædictis triginta nouem Doctoribus pro opinione negatiua
18 facientibus adsunt nouem, qui tanquam contrarij, non possunt facere numerum, nec aliquid offerre suffragium, vt per Crauet. consil. 16. Post redditum, numero 10. & in terminis doct. sibi contrarij tradit Cephal. consil. 310. Pro Magnifico, numero primo, lib. 3. inter quos Bald. huius negatiuæ auctor, primus fuit, quia consil. 349. super eo, quod queritur, numero quinto, lib. 3. fol. 73. à tergo, & in l. quoniam in prioribus, numero septimo, C. de inoffic. testa. & in aut. res quæ, C. commun. de legat. tenet affirmatiuam, quod scilicet Trebellianica filiis primi gradus prohiberi possit, & in dicta leg. iubemus, C. ad Trebell. numero se-
19 cundo, & 8. tenet negatiuam, de quo non est mirandum per ea, quæ tradit Alexand. consil. 133. vere crudelis videtur, numero septimo, lib. tertio, & Anto. in capitu. consultationibus de iur. patrona. de quo meminit Ferrat. caut. 22. solemnis doctor, numero quarto, versiculo quia licet Bald. folio 96.

Iam, quia in l. filium, quem habentem, numero vndecimo, C. fam. ercisc. tenet indistincte posse patrem prohibere Trebellianicam attestando de magis communi, * & in l. Marcellus, ff. ad Trebell. numero 53. & 55. & consil. 84. Puto quod quemadmodum numero vigesimoquinto, lib. primo, tenet contrarium.

Roman. quia sing. 195. est dubium nunquid. tenet partem affirmatiuam, & dicto consil. 206. licet de communi conclusione numero sexto, tenet negatiuam. Curt. iun. quia consil. 120. Præsupponitur in facto, numero 12. sentit Trebellianicam filiis primi gradus prohiberi posse, & consil. 160. Præsupponitur in facto fuisse, numer. 10. tenet contrarium.

Gozzadinus quia, consil. 45. versicu. allegationibus, numero 21. tenet Trebellianicam filiis primi gradus, respondendo contrarijs, posse prohiberi, attestando pariter de communi * tenet contrarium.

Rube.

Rube. Alexan. quia consil. 2. facti series ita se habet, numero decimosexto, disputando optimè hūc articulum ad partes per totum dictum consilium, vbi de communi * tenet affirmatiuam, & in consil. 43. ex testamento, numero octauo, & in dicto consil. 143. subtiliter adeo scriptum, nume. sexto, tenet negatiuam. Purpurat. quia, consil. 375. viso instrumento, numero septimo, lib. primo, fuit in opinione, quod filijs primi gradus Trebellianica possit prohiberi, & dicto consil. 248. viso testamento, numero secundo, & consil. 304. videbatur primo motu, numero vndecimo, & consil. 375. viso instrumento, numero septimo, lib. 1. tenet de directo contrarium.

Ceph. quia consil. 153. Magnificus de Brandelificis, nume. 67. lib. 2. tenet partem affirmatiuam, quod Trebellianica filijs primi gradus possit prohiberi & dicto consilio 188. eodem lib. 2. num. 23. & consil. 563. Præsentium, numero tertio, lib. 4. tenet negatiuam.

Et Eugenius, quia dum se subscripsit cuidam consilio Tobie 90. comunicato consilio, cum Domino Paulo Lancillotto, & d. Tobia tenuit affirmatiuam, & dicto consilio 34. numero quarto, & consil. 35. numero 13. tenuit negatiuam.

Non obstant præsupposita, quæ facit Odd. dicto consil. 63.

Nam ad primum dum firmat negatiuam * opinionem esse magis communem, & inter modernissimos non contrauerti.

Respondetur, quod facta dinumeratione Doctorum, de quibus, hinc inde est magna copia, non potest id manifestè firmari. Secundo, quod non desunt dicentes * affirmatiuam esse magis * communem, vt patet, ex suprascriptis quo casu tutius videtur inharere opinioni antiquorum, cum id sit magis fauorabile, vt dicit Gabr. consil. 100. In simili specie, numero tertio, lib. secundo, per text. in l. si vnus, §. pactus ne peteret, ff. de pact. cum ibi notatis per las. quia ab antiqua opinione maiorum, & præceptorum nostrorum non est recedendum, l. si edibus, ff. de damn. infect. & not. in capitu. 1. de decim. & in capitu. Pastoralis eodem titu. in glo. cum difficile sit, opinionem antiquorum reuoluere 35. quæst. 9. capitu. veniam, Stephan. de Federic. de interpre. iur. vltim. part. num. 104. to. 1. fol. 225.

Sed sic est, quod opinio affirmatiua, quæ sequitur Rota Romana est magis antiqua, ergo est sequenda.

22 Et tanto magis, quia antiqui Doctores sunt veneratione digni, vt inquit Bald. in l.

ult. in pen. colu. num. C. de edict. Diu. Adr. toll. relat. per Catel. Cott. 2. par. memor. in verbo nuptiarum causa, de quo meminit Sylu. nupt. lib. 5. quomodo iudicandum, numero 6. inter commun. opin. diuers. folio 101.

23 Accedit, quod pro hac parte adfunt plures doctores in lecturis id firmantes, quod non modice est ponderandum per ea, quæ tradit Magagn. inter commun. opinion. diuersor. lib. 3. cap. 15. fol. 98.

24 Præter id, quod efficaciorib. rationibus videtur comprobata, vt dicit Caualean. in dicto suo repertorio primæ partis decis. in verbo Trebellianica, numero 5. fol. 1227. qui vltius dicit esse fauorabilem propter mentem testatoris, & habere pro se multos textus satis vrgentes, & auctores in iure Cæsareo primarios, & potest videri per Brengnar. Fernand. in dicta l. in quartam, numero 316. Eman. Cost. in dicto capitulo, si pater, numero vndecimo, & seq. de testamen. in 6. Corset. in dicto suo tract. de Trebell. §. 1. numero tertio, & seq. & Tobia d. consilio 32. & 90. quæ faciunt hanc præferri etiam, quod negatiua esset magis communis, & pro se haberet maiorem numerum doctorum, etiam auctoritate grauiorum vt præsupponit Odd. vbi supra per ea, quæ tradit Stepha. de Federic. in dicto suo tracta. de interpre. iur. vltim. par. numero 107. Gabr. dicto consil. 100. in simili specie, numero secundo, lib. 2. Ad secundum prepositum, dum dicebatur, hanc negatiuam, quod filijs primi gradus Trebellianica non possit prohiberi esse æquior, & fauorabilior fauore filiorum.

Respondetur. Primo, quod dicta ratio æquitatis, & fauoris filiorum non potest considerari in terminis text. d. l. iubemus, 26 C. ad Trebell. quoniam ibi filius fuerat rogatus restituere hereditatem alteri testatoris filio, vel filia sub conditione si sine liberis decesserit. & sic in præiudicium alterius fratris substituti, & equaliter priuilegiati non potuit considerari fauor ipsius filij grauati, quo minus Pater propter solum filij grauati fauorem non posset prohibere deductionem Trebellianicæ, præsertim, quod testus ille loquitur principaliter, etiam eo casu, quo plures filij fuerunt instituti, atque reciproco fideicommissio inuicem grauati, 27 ti, quo casu fauor, aut præiudicium vnus cum fauore, aut præiudicio alterius debebat compensari argumento, text. in l. si pater puellæ, C. de inoffic. testamen. vt eleganter animaduertit Emanuel Cost. in dicto c. si pater, nu. 11. de testam.

Secundo,

Secundo, quod propter aequitatem, & fauorem non scriptum, nō est recedendū, à iure scripto, in quo permittitur Trebellianicæ prohibitio, vt ad litteram legitur in l. 1. §. inde Neratius scribit, ff. ad Trebel. Nec dicatur, quod aliud fuit dispositū filiorum fauore in l. iubemus, C. eod.

Quia respondetur, quod per dictam leg. iubemus si intelligitur ad litteram omnifis argumentationibus, & subtilitatibus, prout intelligi debet, non reperitur fuisse dispositū de directo cōtrarium eius, quod fuit sancitum in dicto, §. Neratius, sed solū in substantia mandatū, quod vbi testator vult filios habere Trebellianicam, non possit disponere, quod ea computetur in fructibus, & sic cum nō remaneat correctum ius antiquum poterit testator eam prohibere, licet dum vult Trebellianicam per suos filios consequi posse, non videatur disponere, quod capiatur de fructibus hereditatis, Motus Imperator ad hoc, vt filij in casu in quo non repugnat testatoris voluntas, consequantur hunc fauorem, & hoc priuilegium; nam si secus diceretur non vt lex seruanda, nec amplius libera erit testandi voluntas, vt iam sancitum fuit per Imperatorem in §. disponat auth. de nupt. post Angel. Bald. in l. maximum vitium, C. de liber. præterit. Socin. iun. consil. 93. Miror profectō prædictas quæstiones, numero 3. vol. 1. Rolan. à Vall. consil. 1. in præsentī causa, numero 77. lib. 3. dicit Rimin. iun. consil. 339. prima tamen numero 27. lib. tertio, fol. 47. à tergo.

29 Nec dicatur, quod sicut non potest facere testator fauore filiorum, quod Trebellianica capiatur de fructibus, quod est minus, ita non potest facere prohibitionem eiusdem, quod est plus, vt arguunt, quandoq; tenentes hanc negatiuam.

30 Nam respondetur, quod vbi est casus legis, cessat omne dubium, & tanto magis, vbi agitur de corrigēdo iure antiquo, quod non fit per argumenta sed expresse l. præcipimus, C. de appellat. cum simil.

Et vbi induceretur correctio, quæ ratio allegari potest, quod dicta l. iubemus pariter non possit dici correctā per text. in aut. Sed cum testator, C. ad leg. Falc. vt voluit Corn. d. conf. 22. num. 35. lib. 2. etiam quod d. aut. loquatur de Falcidia, cum virtute legis antiquæ æquiperantis Trebellianicam, & Falcidiā lex noua superueniens, loquēs de vno, habeat loeum etiam in reliquo per text. in l. vt tantum, ff. de seruo corrupt. iun. Gal. qui seruo, cum ibi nota, C. de fur. & Iacobin. de S. Georg. in l. si se subijciant, num.

33. ff. de iudic. vt per Corset. vbi supra, nu. 3.

Quare, cum quomodocunque, hoc intelligatur, semper intacta remaneat testatori facultas prohibendi Trebellianicam, tantum aliquo pacto non videbatur hanc negatiuam sequi, etiam, quod sit magis æqua fauore filiorum; quia cum affirmatiua opinio sit humanior, quia tractat de substituēda voluntate Testatoris, & non solum humanior, sed fauorabilior, quia impedit detractionem trebellæ, quæ detrahitur contra voluntatem testatoris, in tantum quod plus fauetur testamento, quam filio exheredato, vt per iura, quæ allegat, concludit, & hanc tuctur partem Marzar. in suo tract. de fideicommiss. quæst. 49. in vers. Ego aliās fol. 15. non videtur ab ista opinione pro destruēda testatoris voluntate recedendum.

34 Quia voluntati Patris, magis quam filijs excepta legitima est fauendum, §. 1. de trient. & semil. ibi (reliquum verò subiacet in voluntate Parentum) Bereng. Fernand. in dicta l. in quartam, ff. ad leg. Falcid. num. 316. in vers. secunda ratio lib. 4. fol. 372. à tergo, etiam si pro hac parte esset tantum opinio vnius doctoris, quæ testamento faueret, nam tur. c. habenti pro se talem opinionem quando doctor est excelsus & præclarus, nō nocet communis opinio, quæ esset in contrarium Barbat. consil. 15. scriptum est, numero quarto, & quinto, lib. 1.

Ad tertium præsuppositum, dum dicebatur, quod negatiua opinio de consuetudine, & in practica seruatur, & quod secundum eam in citatis locis fuit iudicatum.

36 Respondetur, quod vbi Doctori attestati de consuetudine standum esset, illud procederet solum respectu locorū, de quibus loquitur secundū Bursat. consil. 43. ob crimen heresis, nume. 54. lib. 1. Gabr. conclus. 4. de probat. numero tertio, Mascari. de probat. conclus. 426. numero 22. lib. 1. fol. 327. Granue. Theorem. 11. dicit Capella, nu. 9. fol. 57. Becc. consil. 7. Quæritur an, num. 29. & 30. & consil. 67. in causa inquisitionis, nu. 32. & Rolan. consil. 98. viso processu, nu. 23. lib. 4. idem censuit Rota Lucan. in nouiss. decis. 146. non poterant colum. 3. in verbo Doctoribus, fol. 216. nō autem in casu isto, in quo de contraria consuetudine probatū extitit, vt supra.

37 Ad quartum præsuppositum dum dicebatur, quod pro dicta opinione, quod filijs primi gradus Trebellianica non possit prohiberi frequentius consulitur, & iudicatur.

Respondetur, quod non attenduntur exempla in iudicando, sed iura, & rationes, quæ cum ex supradictis præualeant pro parte affir-

te affirmatiua in tanta doctorum varietate ab opinione Rotę Romane tutè recedi posse non videbatur, quæ in Ciuitate Lucae vigore statuti eiusdem capitulo sexto, lib. secundo, & Perusiæ in qua quæstio est decisa per Comitina constitutionem de Treb. rubr. 18. in titu. de contract. & vltim. volun. fo. 102. hodie nullam habet dubitationem, licet auctoritas tenentium oppositum non sit modici momenti, nam vt dicebat Aristoteles amicus Socrates amicus Plato, sed magis amica veritas, quæ cum omnibus bene consultoque pensatis sit pro hac parte, vt ex præmissis manifestè patet, decipitur nuperrimè Borel. dum consil. 51. Antonella, num. 9. & seq. fol. 96. dicit, tenentes hanc opinionem quam sequor inconsideratè locutos fuisse.

Sed cum partes cõuolauerint ad alia dubia, forsitan ob articuli dubietatem, & varietatem opinionum, decisio eiusdem, vt supra discussa, fuit omissa.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO XII. ANCONITANA. ARGUMENTVM.

Per lapsum termini, à Iudice assignati ad arripiendum iter coram Iudice à quo appellatio, an dicatur deserta.

SUMMARIVM.

- Iudex post admissam appellationem ex interuallo, an possit præfigere terminum ad arripiendum iter, & comparandum coram iudice à quo, num. 1.*
- Iudex post admissam appellationem potest facere, quod tendit ad faciliorem causæ appellationis expeditionem, num. 2.*
- Dictio post hoc an comprehendat, quod fit ex interuallo, num. 3.*
- Dictio post non importat interuallum magnum, numero quarto.*
- Iudicis in arbitrio est iudicare; an interuallum sit magnum, vel paruum, nume. 5.*
- Iudex in dubio non extendit eius arbitrium ad destructionem actus, nume. 6.*
- Actus in dubio censetur validus, nume. 7.*

DECISIO XII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Vper proposita difficultate. Videbatur respondendum, appellationem interpositam per aquitem Ludouicum contra Nicolaum Tellinum non esse desertam, quia iudex non poterat post admissam appellationem ex interuallo præfigere dictum terminum, vt voluit Rota decis. 40. aliàs 356. si appellatur, à distinctiva de appellat. in nouis. fol. 66. quæ in fine refert distinctio nem Io. de Signia. & Vestr. in sua prax. Rot. c. vltimo, lib. 7. num. 4. fol. 219.

Sed aliud fuit conclusum, nã secundum magis veram Doctorum sententiam potuit iudex dictum terminum etiam ex interuallo præfigere, vt voluit Ioan. Andr. in capitu. cordi. de appellat. in 6. numero quarto, quem sequitur Card. in clem. 1. de appellat. in 6. in 7. notab. numero 6. & in capitulo appellationibus, colum. 2. num. 4. eod. titu. Hostiens. in capitulo 1. de appellat. in 6. colum. 3. circa med. vers. post hoc, & facit gl. in cap. 2. de matrim. contract. contra interd. eccles. gloss. 4. in verbo sola delatio de appellat. & ibi Franc. nume. 9. & in cap. 1. §. post hoc. in princ. de appellat. in 6. ratio est quia per admissionem appellationis circa dationem termini ex interuallo sibi iudex non præiudicat, cum totum id tendat ad faciliorem expeditionem causæ appellationis, vt dicit Franc. in dicto cap. personas, numero nono, præcipue cum illa dictio post hoc de qua in dicto capitu. 1. §. post hoc sit acta comprehendere etiam actum, qui fit ex interuallo, vt dicunt Franc. & Felyn. vbi supra cum cæteris sequentibus. opinionem Io. Andrea.

Non obstat, quod dicit Rot. dicta decis. 40. aliàs 356. de appellat. in nouis quam sequitur Vestr. dicto cap. vlt. lib. 7. numero 4. fol. 219.

Quia Franc. in dicto capitulo personas, numero nono, pro dicta sua opinione inter cætera allegat Rot. decis. 356. quæ incipit item si appellatur, quam credo esse decisio nem in contrarium allegatam, licet non concordet initium, & Felyn. vbi supra, nume. tertio pariter allegat Rot. decis. 40. de appellat. in nouis. & 23. in antiqu. quarum videlicet decis. 40. puto esse prædictam supra in contrarium allegatam, quia concordat nu-

*Brunor. a Sole
C. legal. 29. n.
61.*

dat numerus, quamquam aliqua possit ori-
ri ambiguitas ex illo verbo declinauerunt
posito, quasi in fine dictæ decisionis, in qua
dicitur.

Et in hanc partem videlicet opinionem
Io. Andreae, & sequaciam declinauerunt
omnes domini, quod ni fallor debere dice-
re, inclinauerunt, tum quia præcitati Doct.
allegant Rot., cum quia Gemin. in capitu-
lo cum appellationibus, §. si vero, nume. 7.
de appella. in 6. ad litteram dicit quod Rot.
sequitur indistinctè d. Ioan. Andr. quod cre-
dit verum, quia probatur in capitulo cordi
de appella. in 6. in quo dicitur post hoc, que
dictio potest denotare actum, qui fit inter-
posita instantia ipsorum plurium dierum.
Item appellationem, quæ interponitur die-
rum potest diffinitiuam.

4. Quod intelligerem dummodo interual-
lum non esset magnum, quia dictio, post,
non importat interuallum, saltem magnū,
vt dicit Ias. in l. si ita quis promiserit, §. Seia
cauit, num. 12. ff. de verbor. obligat. per tex.
in l. iurisperitum, §. quinimo in verbi. idem
responsum ff. de pact. ibi, etsi post emptio-
nem ex interuallo.

5. Sed quia decidere, an interuallum sit
magnum, vel modicum, refidet in iudicis
arbitrio per ea, quæ in terminis tradit glo.
in l. is, à quo ff. vt in poss. legat. vbi Barto.
numero secundo, Neuzza. consil. 56. ius-
tus, vt palma, numero quarto, Natt. consil.
502. super præsentis controuersia, nume. 7.
lib. 3. & Menoch. de arbitr. casu. 9. executio-
trium, numero quinto, fol. 84. post Afflict.
decif. 73. emptor cuiusdam, numero secun-
do, fol. 58. ad eum spectabat huiusmodi de-
cisio, qui bene facit, si non extendit illud ad

6. actus inualiditatem, cum in dubio actus
7. ceteri debeat validus, & interuallū trium
dierum, aut quinq;, & etiam plurium repu-
tetur modicum tempus secundum Iaco-
bin. de S. Georgio in l. etsi post tres, num.
1. ff. si quis cautio.

Prout nec obstat allegata auctoritas Ve-
strij, quia cum se fundet in dicta decisione
40. quam allegat, potuit facile decipi, cum
locutus fuerit contra præfatorum Doctō-
rum sententiam.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO XIII.

ASCULANA.

ARGUMENTVM.

Confessio extraiudicialis, an probet.

*Probatio per iuramentum, an admittatur ad
probendam quantitatem.*

SUMMARIVM.

*Confessio extraiudicialis facit tantum semiplenam
probationem, num. 1.*

Fallit de æquitate canonica, num. 2.

*Probatio semiplena, quando adest, an possit quan-
titas probari per iuramentum, num. 3.*

*Iuramentum ad hoc, vt deseratur, an concurrere de-
beant coniectura, num. 4. & 11.*

*Quantitas an possit probari per iuramentum, nume-
ro 5.*

Ius canonicum præualet iuri civili, num. 7.

Fallit in vrbe, nume. 8.

Iura civilia ab vrbe originem habuerunt, nume. 9.

*Roma appellatur à Iustiniano legum origo, & fons
Sacerdotij, num. 10.*

Iudicis auctoritas in causis lenibus que sit, nu. 12.

DECISIO XIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Rosperus, & Cæsar de
Braccijs de Cascia p-
bauerunt se credito-
res Antonij Pascalis
de Asculo per duos
testes deponentes de
confessione extraiu-
diciali facta absente

parte abique quantitatis specificatione: du-
bitatum fuit,

An testes deponentes de confessione ex-
traiudiciali plene probent.

Secundo, an vbi plene probarent, admit-
tatur super quantitate non liquidata proba-
tio per iuramentum.

Et super vtraque dubitatione responde-
batur negatiuè. Quia confessio extraiudi-
cialis semiplenam tantum facit probatio-
nem, vt plures allegando probat Franc.
Curt. in repetit. l. admonendi, ff. de iur. iu-
ran. nume. 141. lib. 2. fol. 191. qui num. 299.
id limitat pluribus modis, Corn. consil. 113.

circa

circa primum, lib. 1. Marf. in rub. C. de probat. numero 89. Natt. consil. 18. viso, & diligenter examinato, numero 18. lib. 1. Gabr. de confess. conclus. 1. per tot. Duen. reg. 120. qui id ampliat quatuor modis, & limitat tresdecim modis Surd. consil. 188. ea opinio, nume. decimo, lib. 2. Afflic. decis. 375. quidam Diomedes, nu. 3. qui testatur de communi * Rot. Florent. decis. 135. contendebat numero 11. fol. 383. de communi Vrsil. ad Afflic. vbi supra, numero quinto, etiam quod fuerit probata per duos testes, vt per Purpur. consil. 202. Resoluturus, nume. 14. lib. 1. licet de hoc non sit leue dubium, quia multi tenent, quod non, nempe Bald. & Salyc. in l. bonæ fidei, C. de reb. credit. de quibus meminit idem Purpur. consil. 166. præmissis præsuppositis, num. 11. lib. 1. Sed communis est, cum Curt. & doctoribus supracitatis, vt penes eos est videre, & testatur Mascard. de probat. conclus. 347. num. 24. lib. 1. fol. 263. &c. quæ semiplena probatio non potest recipere super quâritate probationem per iuramentum, cum de credito plenè non constet ex dicta extraiudiciali confessione, nam si hoc esset, duo specialiter operaretur iuramentum, nempe semiplenam probationem quo ad crediti probationem, & plenam probationem, quo ad quantitatem, quod est impossibile; nam dū dicunt doctores quantitatem probari per iuramentum, id intelligunt, quando antea plene probatum est de credito, vt colligi poterit ex infra dicendis.

3 Et tanto magis quia ad hoc, vt iuramentum huiusmodi deferatur concurrere debent alia coniecturæ, vt per Ias. in repetit. l. ad monendi, num. 202. & sequen. ff. de iur. iuran. & Stracc. in addit. ad Crauet. consil. 198. num. 9. fol. 84.

Maturius verò consideratis dubijs contrarium fuit per me iudicatum, quia de æquitate canonica confessio extraiudicialis facta absente parte probat, vt per Corn. dicto consil. 113. circa primum, num. 15. lib. 1. & latè deducit Mascard. de probat. dicta conclus. 347. num. 12. lib. 1. & latissime, nu.

* 57. vbi testatur de veriori, ac communiori * opinione. Ios. Ludonic. decis. Perns. q. Blascius Andree, numero 6. part. 1. vbi pariter de magis * communi attestatur Pict. decis. 52. fuit resolutam in vna, numero 1. lib. 2. Rota Auinion. decis. 62. nobilis Baptistina, numero 1. fo. 77. à ter. & nouissimè censuit Rot. in nouiss. decis. 4. fuit conclusum, nu. 1. part. 2. fol. 3. ratio est, vt inquit Butr. in ca. si cautio, de fid. instrum. col. 2. num. ... in vers. quod si confiteor, tuam esse puta, quia sola

mens, in illa sufficit dummodo de ea quomodo constet, de qua non solum facit magnum festum Imo. in dicto capit. si cautio, sed dicit esse dictum multum singulariter notandum, vt refert Felyn. ibi in dicto cap. si cautio de fid. instrum. num. 27. quem sequitur Mascardum, vbi supra, num. 58.

5 Qua probatione stante non est dubium, quod potest quantitas probari per iuramentum, vt habetur per Rot. Genuens. decis. 141. visum fuit Rotæ, nume. secundo, Natt. consil. 102. Verissima videtur num. 2. lib. 1. & Ios. Ludouic. in conclusio. vnica de lib. mercator. in versic. decimo requiritur, fol. 509. stante maxime dicti crediti negatione, vt habetur per Mascard. de probat. conclus. 1080. num. 24. lib. 2. fol. 417.

Non obstat dum dicebatur dictam confessionem extraiudicialem non facere plenam probationem.

6 Quia id procedit de iure ciuili, secus de iure canonico, vt dicit Corn. dicto consil. 113. num. 16. lib. 1.

Secundò quia, vt respondet Ruyn. consil. 141. viso prolixo, ac laborioso, nume. 9. lib. 2. qui loquitur de ciuitate Rauennæ id procedit in terris imperij, non autem in terris

* ecclesiæ secundum communem * opinionem, à qua in consulendo, & iudicando existimat non esse recedendum Corn. dicto consilio 113. numero tertio, vbi loquitur de terra Fani Curt. iun. consil. 168. Sacratissimæ Trinitatis, num. 12. & Mascard. dicta conclus. 347. volum. 1. Secus in casu isto, in quo, præter id quod agitur contra Afculanum, qui est sub imperio Sanctæ Romanæ Ecclesiæ vigore constitutionis Marchie cap. si. lib. 7. ius canonicum præualet iuri ciuili.

7 Id tamen in vrbe non procederet, quamuis eodem imperio S. R. E. subiaceat vigore particularis statuti dictæ ciuitatis, lib. 1. cap. 42. quo disponitur inter ciues, incolas, & districtuales ubique seruari debere statuta urbis, nisi in loco districtus in casu contingenti aliter per particularia statuta fuerit prouisum, & ubi statuta non disponunt seruari ius ciuile, & ubi deficit ius ciuile fore, & esse ad sacros canones recurrè-

9 dum, nec immerito quidem postquam ortum in vrbe iura ciuilia habuere, ibiq; aucta ad alios populos defluxere, ut dicit idè statutum, & probatur in auct. ut Eccles. Romana in princ. colum. 2. dum anterior Romana legum origo, & patria, ac fons Sacerdotij per Iustinianum nuncupatur, & in terminis præfati statuti per Magdalen. in suo tract. de num. test. in testam. requisit. cap. 3. numero 90. fol. 42. qui nu. sequ. dicit,

M. Antonij de Amatis.

id seruari vbique locorum vbi seruaretur ius ciuile.

Prout nec obstat, quod obijcebatur de probatione facienda per iuramentum super dicta quantitate crediti.

- 11 Quia cum plenè de credito per præmissa probatum fuerit; super quantitate non probata potuit per supra adducta deferri iuramentum, etiam, quod aliæ non concurrant coniecturæ, cum agatur de causa c. 14. quæ est modica per ea quæ dicit Ioseph. Ludouic. in suis decisionibus Perus. decis. 100. Gregorius hospes, num. 3. & seq. par. 2. maxima enim est iudicis potestas in causis leuibus, breuibus, ac paruis præsertim circa dilationem iuramenti, vt habetur in eadem decis. numero quinto, ad quam.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO XIII.

EX INA.

ARGVMENTVM.

Iudex à quo, creatus Iudex ad quem, an possit iterum iudicare in causis sibi per appellationem deuolutis.

SVMMARIVM.

- Dictio, duntaxat, non solum habet vim tacite prohibitionis, sed expresse, num. 1.*
Appellationes causarum, à quinquaginta infra ad quem deuoluantur, num. 2.
Iudex specialis, quando adest, actus non debet fieri coram alio, num. 3.
Iudex non debet tangere iurisdictionem alterius, numero 4.
Prorogatio fieri non potest, quando adest iudex particulariter datus, num. 5.
Iudex, qui sententiam tulit, si succedit iudici appellationis, potest iterum iudicare, n. 6. contrarium, n. 8.
Iudicandi habitus est apud dignitatem, sed apud personam est actus tanquam vnum organum ipsius dignitatis, num. 7.
Iudex appellationis, qui iudicauit in prima instantia, an possit hanc causam alteri delegare, num. 9.
Iudex ex causa potest alium subrogare, num. 10.
Iudici asserenti de causa, qua mouetur ad delegandum, an credatur, num. 11.
Iudex, qui allegatur suspectus potest causam alteri non suspecto delegare, num. 12.
Lites sine suspitione procedere debent, num. 13.
Causa non debet redire ad iudicem grauantem, n. 14.

Litigare coram suspecto Iudice periculosum est, numero 15.

Appellatio est remedium commune, non autem particulare, num. 16.

DECISIO XIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

N in causis, à quinquaginta infra, in quibus vigore constitutionis Rotalis capit. 3. fo. 7. Appellatur semel tantum ad Prætorē duntaxat, an possit appellari ad illum Prætorē, qui antequam fuisset Prætor iudicauit in dicta causa, & sic ad eum, qui cum fuisset iudex, à quo postea est effectus iudex ad quem.

Super proposita difficultate, quæ vertitur inter Reuerēdum Iacobum Baldinum ex vna & Reuerendum Philippum de Philippis ex altera, videbatur respondendum affirmatiue vigore dictæ dictionis, ut taxat, posita in dicto capit. Rotæ, quæ non solum habet vim tacite prohibitionis Rom. conf. 114. visis supra consultis, numero quinto, sed expresse, cum per eam videatur dictum non in alijs, vt ad litteram dicit Bald. in l. si quis ex consensu, numero secundo, versic. Nota secundo, quod compromissum, C. de episcop. & cler. quo fit, vt solus Prætor, & non alius possit esse iudex, & quod coram eo tantum possit appellari. Ratio est, vt inquit idem Bald. in l. repetita, numero 36. C. de episc. & cleric. quia quando habetur iudex specialis, vt in casu isto, actus non debet fieri coram alio iudice, quia vnus non debet se intrōmittere de iurisdictione, & officio alterius, facit idem Bald. in l. illud, numero 17. C. de sacr. sanct. eccl. colum. 3. vers. illud est notandum, num. 5. vbi dicit quod quando est deputatus, vel limitatus aliquis iudex partes non possunt alium prorogare.

6 Secundo quia etiam remoto dicto cap. Rotæ apparet huiusmodi casus decitus per gloss. in l. filius non impeditur, ff. de inoffic. testam. in verbo cum non proprio in si. vbi dicitur, quod si quis tulit sententiam, & succedit iudici appellationis, potest iterum iudicare, ratio est, vt inquit Bald. in l. eos, C. de appellat. num. 2. dum loquitur de Episcopo, qui peruenit ad Episcopatum, quia cognoscit tanquam nouus homo, nā apud dignitatem est habitus iudicandi, sed apud personam

personam est actus tanquam vnum organum ipsius dignitatis.

8 Et licet de directo contrarium teneat Veronens. caut. 199. difficile, numero quarto, fol. 52. à tergo per glo. in l. eos, in princ. in verbo prouocatū, C. de appellat. & ibi doct. & glo. in capitulo quærelam in princ. extra de electio.

Prætor tamen bene viso, & pensato huiusmodi articulo causam mihi delegauit, per doctrinam Barto. in l. Eos, numero 6. C. de appellat. expresse hunc casum decidētis, qui per tex. in l. Prætor sicut, ff. de iurisd. omn. iudic. dicit, quod si iudex à quo fuit appellatum successit in locum iudicis ad

9 quem fuit appellatum, ipse non debet cognoscere, sed causam cognoscendam delegare. Idem voluit Franc. in ca. ad hæc de appell. n. 7. & facit, quod dicit Ferrat. caut. 60. decreto iudicis, nu. 7. fol. 120. dū dicit, quod

10 officialis ex causa potest alium subrogare, & quod creditur ei de causa asserenti, & Veronens. caut. 105. sapissimè fol. 33. qui

12 vult iudicem qui allegatur suspectus posse causam alteri non suspecto delegare, ratio est, quia sic euitatur ambarum partium sus-

13 spicio, quod non modicè erat considerandum, cum cordi omnibus esse debeat in lites sine suspitione procedere. iuxta tex. in l. apertissimi, §. licet enim, C. de iudic. & gl. in dicta l. Prætor sicut, ff. de iurisd. omn. iud. in verbo cum iustam causam in fi. præter

14 id quod non conuenit, nec æquū est, quod causa redeat ad iudicem grauantem secundum Bald. in tepe dicta l. eos in princ. C. de appellat. cū periculosum sit coram suspecto iudice litigare Aym. consil. 132. Homines sancti, num. 25. in fi. Vant. de nullitat. in tit. coram quo nulli, num. 6. Magon. decis. Flor. 63. Valerius num. 8. fol. 199. quia tristissimi euentus inde sequi solent, vt inquit Crauet. loco citato.

Prout non obstat dum ad corroboracionem opponeretur, quod vnus iudex non potest se intromittere de iurisdictione alterius, & sic, quod solus Prætor iudicare debet.

Nam respondetur, id non procedere in iudice, qui primo iudicauit, quia tunc ex causa iusta, vt supra fuit dictum, potest alteri delegari, quod si non esset appellatio, quæ vocatur remedium commune, vt post Io. Andre. in reg. nullus tradit Macagnan. lib. 2. commun. opin. cap. 3. nume. 13. fo. 76. proprio nomine nuncupari posset remedium partiale, quod non est dicendum, cū æquitati, propter quam inuenta fuit appellatio, minime conueniat.

Non obstat secundum obiectum, dum dicebatur dictum casum esse decisum per dictam glo. in l. filius non impeditur, ff. de inoffic. testam. & allegat. Doctrinam Bald. in dicta l. eos, C. de appellat. num. 2.

Quia præter id quod dicta glo. nihil allegat, & non est recedendum à dicto Bartolo, & sequacium, iuribus, & rationibus fundatis, ex Bald. loco præcitato colligitur responsio, dum paulo infra dicit (æquè tamen facit si alteri committit, vt neutri parti sit suspectus.)

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO XV.

ANCONITANA.

ARGUMENTVM.

Appellatio in possessorio an sit permessa, & ad quem effectum.

SUMMARIVM.

Appellatio à sententia Possessorij, regulariter non datur, num. 1. & 13.

Appellatio in possessorio iuris datur ad omnem effectum, num. 2.

Hæreditas quid sit, num. 3.

Hæres institutus in vsufructu omnium bonorum nemine alio instituto, an dicatur hæres in proprietate, num. 4. & 21.

Possessio dicitur iuris, quando tollit ius successionis, num. 5.

Appellatio datur à possessorio misto, & alterato, nu. 6. & 33.

Appellari an debeat in causa poss. si fuerint propositæ, & admittæ exceptiones concernentes petitiorum, num. 7.

Hæreditas in codicillis, nec dari, nec adimi potest, minusque confirmari, num. 8. & quomodo hoc procedat, num. 26.

Sententia lata contra expressum casum legis, est ipso iure nulla, num. 9.

Appellari potest, quando constat de notoria iniustitia, num. 10.

Appellatio, an detur, quando actor, & reus prætendunt parum titulum, num. 11.

Appellatio in dubio est admittenda, num. 12.

Appellatio an detur à sententia lata super possessorio, quando libellus, & probationes respiciunt petitiorum, nu. 14.

Appellatio in possessorio, an dicatur prohibita, quo ad omnem

M. Antonij de Amatis.

- omnem effectum, num. 15.
 Appellatio in possessorio, quo ad deuolutiuum admit-
 titur, si extat consuetudo, num. 16.
 Appellatio, quando datur in possessorio, an impediatur
 executionem, num. 17.
 Possessorium iuris à possessorio facti quomodo cogno-
 scatur, num. 18.
 Bonorum possessio significat merum ius hereditatis,
 & possessio bonorum significat merum factum, nu-
 mero 19.
 Bonorum possessio, & possessio bonorum inter se diffe-
 runt, num. 20.
 Exceptiones requirentes altiore indaginem, an dic-
 cantur admissibiles, num. 21.
 Appellare non est opus, à non admissione exceptionis,
 quando statutum reseruat eas in fine cause, nec ab
 admissione articuloꝝ, quando admissio habet clau-
 sulam saluo iure impertinentium, & admittendo-
 rum, num. 22.
 Iudex, an possit pronunciare super possessorio tan-
 tum, num. 23.
 Appellatio an debeat admitti, inspicienda sunt ver-
 ba sententiæ, num. 24. & 36.
 Iudex, qui super utroque pronunciare debet, an si pro-
 nunciat super vno, nempe possessorio, sententia sit
 nulla, num. 25.
 Testator per Codicillos, non videtur recessisse ab his,
 quæ non ademit, num. 27.
 Confirmatio inutilis, non vitiat, quod est validum, nu-
 mero 28.
 Testamentum validum potest in codicillis confirma-
 ri, num. 29.
 Titulus reuocatus, non est titulus, num. 30.
 Institutio per confirmationem, & relationem, an fie-
 ri possit, num. 31.
 Sententia vbi uenit exequenda, an discuti debeant me-
 rita, num. 32.
 Possessorium statutarium non competit, nisi vno he-
 redi, num. 33.
 Titulus vbi agitur de mero possessorio, non infert do-
 minium, num. 34.
 Doctrina Baldi in l. eum de possessione, C. si de momēt.
 possess. num. 7. quando procedat, num. 35.
 Vitium visibile impedit, non autem inuisibile, nume-
 ro 37.
 Exceptio impertinens an dicatur reiecta. nu. 38.
 Regula inherendum est, num. 39.
 Presumitur pro regula, donec exceptio probetur,
 num. 40.
 Qui habet regulam pro se, habet intentionem fun-
 datam, num. 41.
 Sententiandum est secundum regulam, num. 42.
 Sententia lata contra reg. est ipso iure nulla, nu. 43.

DECISIO XV.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Sententia lata ad fau-
 rem Hieronymi Cu-
 nei sub die 10. Octo-
 bris 1594. In qua fuit
 pronunciatū dictum
 Hieronymum fore,
 & esse immittēdum
 in possessionem bo-
 norum hereditatis dicti Io. Cunei amota
 inde d. Constantia Grimalda, an detur ap-
 pellatio.

Pro parte dictæ Grimaldæ, quæ ab ea ap-
 pellauit, videbatur respondendum affirma-
 tiue, quia licet regulariter à sententia pos-
 sessorij non detur appellatio, id non procedit,
 quando talis sententia concernit posses-
 sorium iuris, sed facti tantum, quia à posses-
 sorio iuris datur appellatio ad omnem effe-
 ctum, vt per Bald. in l. post sententiam, C.
 de sententijs, & inter omn. iud. & in l. i. C.
 de bon. poss. secundum tab. & in l. vnica,
 C. si de moment. poss. vbi latè Contard. li-
 mit. 15. Boccac. ad Aegid. num. 128. Pedem.
 decis. 25. mortuo intestato ad fin. vers. idem
 dicimus in possessorio iuris.

Sed sic est, quod agitur de possessorio iu-
 ris, quia sententia fuit lata de immittendo
 in possessionem hereditatis, quæ nil aliud
 est, nisi successio in vniuersum ius defun-
 cti, l. nihil aliud, ff. de verbor. signific. Con-
 tard. in dicta l. vnica, C. de moment. poss. op
 pos. 2. num. 9. ergo.

Secundo, quia dicta D. Constantia hæres
 instituta in vsufructu omnium bonorum
 nemine alio instituto, ipsa viuente dicitur
 etiam hæres in proprietate iuris dispositio-
 ne Bald. in l. id quod pauperibus, num. 27.
 C. de episcop. & cler. Alexan. consil. 162. cir-
 ca primum, num. 5. lib. 2. Decian. consil. 129.
 negari non potest, num. 66. lib. 3. & Meno.
 de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 141. num. 27.
 & 28. idem Menoch. consil. 105. dubitatio-
 nem, num. 6. lib. 1. Durans de arte testandi,
 titu. 6. caut. 39. num. 2. Rym. iun. consil. 168.
 volum. 2. & 322. cum Dominus Andreas,
 num. 24. lib. 3. Sim. de Præt. de interpret. vl-
 tim. vol. lib. 3. inter 1. dub. 1. numer. octauo,
 * quam sententiam tanquam magis * com-
 munem esse recipiendam in iudicādo post
 multos firmat Mantica. de coniect. vltim. vo-
 lunt. lib. 4. titu. 5. art. 7. sub nume. 4. versicu.
 sed ego confidero.

Quo fit, vt possessio petita, & per dictam
 sen-

sententiam concessa saepe dicto D. Hieronymo, sit etiam iuris ex eo, quod tollit ius successione ex testamento, cui quamdiu est locus cessat successio ex codicillis, & sic ab intestato gloss. in l. 1. C. de bonor. posses. secund. tab. iunct. tex. in l. quamdiu, ff. de acquiren. heredit. quare locus erit appellationi interposita Contard. vbi supra limit. 2. ratione mixturae, §. 7. numero 26. 27. & 28.

6 Tertiò quia fuerunt propositae exceptiones concernentes petitorium, & admissae parte non opponente, ac examinati testes hinc inde, & discussi, quo casu cum per mixturam fuerit alteratum possessorium ab huiusmodi sententia possessorij potuit appellari, vt post alios tradit Menoch. in 4. remed. adipiscen. numero 861. ad fin. 7 maxime, quod non fuit ab admisione appellatum iuxta Doctrin. Aretin. communiter approbatam in l. nihil commune, l. naturaliter, ff. de acquiren. possess. quem refert, & sequitur Aymo. in consil. 302. in hac causa Mariae, numero 6. in vers. respon. deo fol. 648.

Quartò quia constat de notoria iniustitia dictae sententiae, cum fuerit de immitendo in possessorium dictum Dominum Hieronymum vigore Codicillorum, quibus dari, vel adimi hereditas, saltem directo iure minime potest, lib. 2. C. de Codicill. §. pen. instit. eodem titu. etiam per praetensam confirmationem in codicillis factam, quibus non potest testamentum confirmari, l. quod per manus, ff. de iure codicill. l. ex pupillari, ff. de vulgar. & pupill. & sic contra expressum calum legis, ob quod redditur ipso iure nulla, & datur appellatio Contard. in dicta l. vnica limit. 9. & Menoch. dicto remed. 4. adipiscen. num. 850.

11 Quinto, quia quando praetendit actor, & reus patem titulum, prout in casu isto, datur appellatio, vt post multos, quos citat, tradit Menoch. vbi supra numero 866. cum sequen. & probat Bald. in l. cum de possessione, C. si de moment. poss. numero septimo, in versiculo, quare nos dicimus.

12 Sexto ratione dubietatis, quo casu appellatio venit admittenda. Contard. de mom. possess. limit. 27. ratione dubij. Arch. in cap. cordi, & in capit. si à iudice de appellat. in 6. Specu. eod. tit. §. nunc dicamus versic. 1. Ias. in l. ad hęc, ff. de iudic. Dec. consil. 28. pro tenui, num. 2. & 8.

Sed contrarium communiter per Do-

minos fuit conclusum.

13 Quia regulariter in quolibet possessorio, tam recuperandae, quam retinendae, & adipiscendae est prohibita alienatio, l. 1. C. si de momen. possess. Lancill. de attentat. part. 2. capitulo 12. limit. vigesima quinta, num. primo, & decimo. Idem loquens: de in interdico quorum bonorum post alios tradit Menoch. remed. 1. adipisc. numero 115. & in remed. l. fin. C. de adict. Di-Adrian. toll. probat text. in l. vlt. ff. de app. recip. & commun. * post alios attestatur Couar. pract. quæst. capitulo 23. nume. 8. versic. tertia conclusio. Menoch. 4. remed. adipiscen. num. 226.

14 Etiam quod libellus, & probationes respiciant petitorium, dummodo sententia prout in casu isto sit lata in possessorio. Corn. consil. 10. praesupposito statuto ciuitatis Firmanae, numero quarto, volu. 4. Rot. Roman. in nouiss. decis. 34. conclusum fuit, numero 9. & decimo, part. 2. folio 21.

15 Siue disputetur, etiam quo ad effectum deuolutiuum, vbi enim in possessorio est prohibita appellatio, dicitur prohibita ad omnem effectum, secundum magis communem opinionem, de qua testatur Contard. in dicta l. vnica, C. si de moment. poss. super intellectu, numero quarto, vers. sunt, & alii fol. 4.

Horum licet plures possint allegari rationes, verior est, quam sequitur Contard. in d. l. vnica, C. si de momen. poss. fuerit appellatum in tertia, & vltima ratione decidendi, numero 1. fol. mihi 26. vbi dicit appellacionem denegari in possessorio fauore litium abbreviandarum, ex eo, quod plenius poterunt singula retractari in petitorio, nepe in causa proprietatis, in qua damnum illatum in possessorio potest reparari, vt dicunt ibi doctor. citat. per eum.

Nec dicatur, quod immo secundum magis communem opinionem de qua testatur Ludouic. decis. Perus. 20. Domina Martiana, num. 16. in possessorio datur appellatio, quo ad effectum deuolutiuum, quia Rotae magis placuit opinio contraria, quae seruatur in vrbe, vt habetur per Contard. vbi supra, quam approbat Gabr. consil.

16 35. Terrentius lib. 1. vbi tamen non esse consuetudo in contrarium, vt per eundem Gabr. ibi numero 1. Nec immerito, cum obseruantia Curiae Romanae ab omnibus alijs curijs imitari debeat. Clar. quæst. sexta, nu. 14. vers. debet etiam fol. 57. quia Roma tanquam Magistra est ab omnib. sequenda

D firma

firma in verbo Romanae curiae stylus par. 4. fol. 331. Praesertim in hoc tribunali, cum ex forma capitulorum Rotae, cap. 38. fol. 8. procedi debeat more Romano, & constitutiones generales Marchiae non dedignentur, quandoque recurrere ad dictam observantiam Romanae Curiae, ut legitur in capitulo 30. lib. quinto, fol. 357. quidquid dicat Ferrett. consil. 111. quarendum numero octavo, versiculo non obstat volum. 1. dum affirmat Rotae stylum esse quandoque album, quandoque nigrum, qui alteratur ad mutationem novi Pape, & Auditorum, ut subdit Patian. in suo tracta. de proband. capitulo 49. numero vigesimo octavo, lib. primo, fol. 149.

- 17 Dato tamen sine veri praesudicio, quod in possessorio detur appellatio, quo ad effectum habendae possessionis, idem esset, quia non retardatur executio sententiae, secundum magis communem opinionem de qua testatur Marant. in suo spec. aur. ult. part. 2. actu, num. 294. & gravatur ad Vestr. in prax. Rotal. lib. septimo, capitulo tertio, numero 30. Rot. Bononien. decis. 17. quaesitum fuit, numero 5.

Non obstat primum obiectum, dum dicebatur, quod cum simus in possessorio iuris, datur appellatio.

- Quia licet verum sit, quod in huiusmodi possessorio datur appellatio, non tamen verum est, quod tractetur de eo, quia agitur de possessorio facti, in quo, ut supra aliquando fuit dictum, non datur appellatio, ut demonstrant verba praefata sententiae, ibi immittendum, & imponendum in possessionem bonorum hereditatis, & probatur per originalem distinctionem. Cyn. in l. prima, C. de bon. poss. secundum tabul. de quo meminit Contard. in repet. dictae l. vnicæ, C. si de moment. poss. limit. decima-
19 quinta, dicens, quod bonorum possessio significat merum ius hereditatis, & possessio bonorum significat merum factum.

Immo ut dicit Petr. à Bell. Pert. in repet. l. bonorum, C. qui admitt. numero decimo-
20 tetrio. Bonorum possessio, & possessio bonorum inter se differunt, quia bonorum possessio est nomen iuris, & possessio bonorum est nomen facti, ut etiam probatur ex definitione bonorum possessionis, de qua in l. tertia, §. bonorum, ff. de bonor. possess. & per gloss. & Barto. & alios ibi, & per Doctor. in rubr. C. qui admitt. & ibi per Azon.

- 21 Non obstat secundum obiectum, quia licet dicta Constantia fuerit instituta haeres usufructuaria omnium bonorum, non

tamen poterat dici haeres in proprietate, tam ex geminatis, & reiteratis verbis testatoris inferentibus ad solum usum fructum; ex quibus apparet de enixa, & clara voluntate ipsius, volentis dictam Constantiam solum, & duntaxat usufructum consequi suorum bonorum, non autem proprietatem, iuxta notat. per Simon. de Prat. loco praecitato, numero quadragesimo.

Tum etiam, quia in alia parte testamenti alius fuit nominatus haeres, ex qua nominatione pariter colligitur voluntas testatoris fuisse, quod dicta eius vxor non esset haeres in proprietate, sed in usufructu tantum ea vivente, ut per eundem Simon. de de Prat. lib. 3. interpret. 1. dub. 1. numero quadragesimo primo.

Non obstat tertium obiectum, dum dicitur fuisse propositas exceptiones concernentes petitorium, quae fuerunt admittae absque eo, quod ab admittione fuerit appellatum, & sic per missuram, & alterationem possessorij causam fuisse effectam appellabilem.

Nam Respondetur, quod de dominio nihil fuit exceptum, sed tantum de invaliditate testamenti, ut per Eugen. consil. 72. numero 12. versicu. secundo dato, & quod exceptiones ex aduerso propositae non erant admittibiles, cum requirerent altioris indaginem, ut per Rot. in nouiss. dict. decis. 34. numero 10. vers. aut vero quarimus part. 2.

Secundo quod cum vigore statuti Anconae rub. 5. colli. 3. de civilibus ac reservetur, & fingantur reservatae omnes exceptiones in fine causae cognoscendae, cum negotio principali, non erat opus opponere, & appellare, etiam ab admittione articulo-
22 rum, cum fuerint admissi salvo iure imperinentium, & non admittendorum, & sic habentur pro non admittis, ut per Contit. Marchie, l. quinta, capitulo 12. & tradit Dec. consil. 84. excellentissimi Doctores, numero secundo, & consil. 162. i. causa quae per tot.

Tertio, quod siue ab actore, siue a reo fuerint factae probationes super meritis nihil obstat, cum iudex possit pronunciare super possessorio tantum, & attendantur verba sententiae ad cognoscendum, an appellatio veniat admittenda, nec ne Contard. in dicta limitatione 2. ratione missurae, §. 5. num. 10. cum seq. Eugen. dicto consil. 72. cum sententia numero 20. & 21.
23 fol. 197. a tergo. Immo ubi iudex super
24 vtroque

utroque pronunciare deberet, si super vno pronunciaret, ex hoc non diceretur sententia nulla, uti prolata super possessorio solum, ut firmat Eugen. dicto consil. 72. numero 24.

Non obstat quartum obiectum de notoria iniustitia, quia licet hæreditas non possit dari, neq. adimi in codicillis per iura supra in obiecto allegata, illa tamen procedunt, quando id fit ad fauorem alicuius extranei, secus, quando in codicillis est institutus successurus ab intestato, prout in casu isto, l. hac consultissima, §. fin. vbi etiam Doctor. C. de testamen. vbi Bart. nume. 3. inquit se ita obtinuisse, Franc. Mar. quæst. 319. quærit, an per codicillum, numero quinto, part. prima, Magon. decis. Flor. 4. Benedictus numero decimosecundo, & sic ad fauorẽ dicti Hieronymi venientis etiam ab intestato potuit per codicillos dictum testamentum confirmari. Immo etiam sine confirmatione in primo testamento disposita valent, quia testator per codicillos non videtur recessisse ab his, quæ non ademit, sed tantum à reformatis, & ademptis, cætera enim firma manet. Rolan. post alios consil. 3. i. migravit ob hoc sæculo, numero vigesimotertio, volum. quarto. Si ergo institutio, vel substitutio facta de dicto D. Hieronymo de per se valida est non vitiat per cõfirmationem inutiliter factam in codicillis, l. quidam cum testamentum, §. sed cum veteres. vbi Bal. & Paul. de Cast. numero 2. C. de necess. hæredit. instit.

39 Ultra, quod secundum opinionem Cyn. in l. prima, versiculo item, C. de codicil. testamentum validum potest in codicillis confirmari.

Non obstat quintum obiectum de pari titulo.

30 Quia titulus, quo nititur dicta Constantia, nempe institutio de ipsa facta non est amplius titulus, cum fuerit reuocatus in codicillis, ut supra l. nec vllum, §. item, ff. de petit. hæredit. Menoch. in 3. remed. retinen. num. 639. Ex qua reuocatione necessario inferebatur institutio dicti Hierouymi, 31 per confirmationẽ dicti testamenti, & per relationem ad illud, quod satis fuit implicite fieri, ut per Paul. de Castr. in l. hæredes palam, num. 2. ff. de testamen. Alex. consil. 176. viso processu inter Dominam num. 6. vol. 5. Paris. consil. 19. consideratis coniecturis nu. 12. cum seq. & nu. 26. vol. 3. de magis communi*, & eius obseruantia. Gabr. conclus. 1. nu. 4. in tit. de testam. lib. 4. Clar. §. testamentum q. 4. vers. sed pone aliquis, vbi 32 pariter de magis communi fidem facit, &

q. 36. & Lud. Zumat. in respons. pro vxor. n. 72. 85. cum seq. & nu. 236. Sim. de Præt. de interpret. vltim. volunt. lib. 3. nu. 12. f. 187.

32 Quæ licet merita causæ tangant, Domini voluerunt discutere ante executionem sententię, sicut facere solet Rota Romana, quando tractat de executione alicuius sententię extra urbem, ut attestatur Contard. vbi supra, quæst. 1. numero quadragesimo-septimo, & seq.

Secundo, quod id non procedit in interdico, quorum bonorum, quia cum illud detur contra titulo possidentem, & pro hærede, utique titulus, quo ad hunc effectum habetur pro non titulo. Idem Menoch. remed. 1. adipiscen. num. 49. cum seq.

Tertio quod Menoch. in dicto quarto remed. adipiscen. num. 85 6. & sequen. debet intelligi secundum iura, quæ allegat Bart. in l. non solum, §. liberationis verba, ff. de liber. legat. Sed sic est, quod Bald. in cons. à Menoch. citatis videlicet cons. 330. & 331. volum. 1. loquitur in casu, quod agebatur principaliter de hæreditate, & de possessione incidenter vigore statuti disponentis possessionem defuncti continuari in hæredem, ergo non est mirum si datur appellatio, quia cum possessorium statutarium non competat, nisi vero hæredi, dicitur mistum cum iure domini, quæ mistum causam facit appellationem, & quod sic intelligi deat dict. Bal. tenuit Rot. Ro. teste Cantuc. in nouis. dicta decis. 34. conclusum fuit numero 21. cum seq. volum. 2. & tradit Contard. vbi supra limit. 2. ratione misturæ in princ.

33 Sed in casu nostro agitur de mero possessorio, & non misto, quia titulus non infert dominium, ut in interdico, quorum bonorum, quorum legatorum, quæ sunt interdicta mere possessoria, in quibus principaliter causa possessionis deducitur, incidenter vero qualitas hæredis. Bald. in l. incetti, num. 16. C. de interdico. Contard. d. limit. 2. ratione misturæ in prin. nu. 6. & Rota dicta decis. 34. num. 17. vol. 2.

34 Quartò, quod doctrina Bald. in d. l. cum de possessione, C. si de moment. poss. nu. 7. non obstat, quia procedit, quando appellatur à sententia notoriè iniusta. ut declarat Salyc. in dicta l. vnica colum. fi. vers. quæro secundo ab extra, quando appellaretur à sententia notorie iniusta.

Sed vbi super dicto titulo, & sic super petitorio fuisset cognitum plene, non autem incidenter; vbi de mero possessorio fuisset actum, quia ab eo, de quo non fuit cognitum, & pronunciatum non datur appellatio,

M. Antonij de Amatis.

& propterea, cum sententia nihil de petito
36 rio contineat non potest appellari, & tanto
magis, quia tali casu inspici debent verba
sententiae tantum Contard. in dicta l. vnica
C. si de moment. poss. fuerit app. limit. 2. §.
37 13. quinto, nume. 1214. & 15. vitium enim
visibile impedit missionem in possessione
non autem inuisibile. Curt. lun. in l. fi. C. de
ædict. diui Adrian. tollen. num. 3. Menoch.
num. 216. q. 8.

Quibus statibus pretextu dicti asserti ti-
tuli imparis non potest dicta constantia in-
tricare possessorium meum, parte, & iudi-
38 ce inuitis, quia dicta exceptio, tanquam
impertinens, vel debet dici reiecta, cum non
tangat petitionem. argumēto eorum, quae
ponit Dec. consil. 84. num. 2. vel reseruata,
vt supra in fine, in quo manifestè apparet
reiecta, cum super mero possessorio tantum
fuerit pronunciatum.

Nisi velimus, quod de facili deludantur
omnia iura, quae prohibēt appellari in cau-
sis possessorijs, vt in terminis dicit Menoc.
remed. 3. adipiscend. poss. num. 183. & 189.

Non obstat sextum obiectum, dum di-
citur, quod saltem ob dubietatem appella-
tio potest admitti.

Quia ex praemissis sumus in Claris.

Secundo quia id debet intelligi nisi esse
mus in materia, in qua regulariter appella-
tio non admittitur, nam tunc regula inhe-
39 rendum est, vt declarat Dec. in cap. vt debi-
tus, nume. 13. de app. las. in l. à Diuo Pio in
princ. nume. 7. ff. de re iudic. nam semper
40 praesumendum est pro regula iuris, donec
exceptio probetur cap. 2. de coniug. legit.
& capitu. ad decimas de restit. spoliat. lib.
6. Didac. Couar. lib. 2. var. resolut. ca. 12. nu.
4. quod verum est etiā si innumera daren-
tur instantiae, dummodo non dentur in ca-
su, de quo agitur, vt per Hieron. Grat. conf.
12. & si subtiliter num. 3. lib. 2.

41 Qui enim habet regulam pro se habet
intentionem fundatam. Barto. in l. quoties,
ff. si quis cautio. & in l. 2. ff. si quis in ius vo-
cat. nō ven. vbi etiam las. Dec. in l. 1. de reg.
iur. & conf. 8. viso puncto in princ. quia se-
42 cundum regulam pronūciandum est, nisi
contrarium probetur Bald. in l. 1. colum. 2.
C. de alienan. iud. mut. caus. fact. per tex. in
l. qui restituere, ff. de rei vendic. & alibi, vt
per Dec. vbi supra nu. 6. d. l. 1. ff. de reg. iur.

43 Et hinc est, quod sententia lata cōtra
regulam est ipso iure nulla, sicut quando est
lata contra ius. l. 1. & 2. C. quand. prouoc. nō
est necess. & c. 1. de re iudic. Dec. d. consil. 8.
in princ. Grat. consil. 116. quaestio satis trita
num. 10. lib. 2.

Cum igitur Regula standum sit secun-
dum gloss. in l. omnis diffinitio, ff. de reg.
iur. & Gabr. consil. 12. quamuis num. 6. lib.
* 2. qui testatur de communi*, non est con-
tra regulam appellatio admittenda.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO XVI.

ASCVLANA.

ARGVMENTVM.

Socer an teneatur ultra, quam facere possit.

SVMMARIVM.

*Socer habet priuilegium, ne conueniatur, ultra quam
facere possit, num. 1 fallit, vt ibi nu. 2.*

*Iurans, non potest suum iuramentum impugnare, nisi
petita absolute, num. 3.*

*Pater non tenetur, nisi in quantum facere potest, nu-
mero 4.*

*Pater spiritualis an possit conueniri ultra quam fa-
cere possit d. num. 4.*

*Patris loco, qui habentur, non possunt conueniri nisi
in id quod facere possunt d. num. 4.*

*Mater non tenetur, nisi in quantum facere potest,
num. 5. fallit num. 6.*

*Auus, auia, proauus, & alij superiores vtriusque se-
xus non tenentur, ultra quam facere possunt, nu. 7.*

Parentum appellatione, qui veniunt, num. 8.

*Filius emancipatus, an teneatur ultra, quam facere
possit, num. 9.*

Frater non tenetur nisi in quantum facere potest, n. 10.

Maritus an tenetur ultra quam facere potest, nu. 11.

*Priuilegium ne quis conueniatur nisi in quantum fa-
cere potest, an competat ei qui propria culpa factus
est pauper, num. 12. vel ex delicto, num. 23.*

*Mulier non tenetur, nisi in quantum facere potest,
num. 13. fallit num. 14.*

*Clericus non tenetur nisi in quantum facere potest,
nu. 15.*

*Iudex condemnatus in syndicatu an utatur priuile-
gio, quod non possit conueniri ultra quam facere
possit, num. 16.*

*Patronus, liberique eorum, & parentes, an tenean-
tur ultra, quam facere possint, nume. 19.*

*Donatores non tenentur, nisi in quantum facere pos-
sunt, num. 20.*

*Socij non tenentur, nisi in quantum facere possunt,
num. 21.*

*Coloni partiarj non tenentur, nisi in quantum face-
re possunt, num. 22.*

Fauori suo potest vnusquisque renuntiare, praesertim cum iuramento, num. 24.
 Socer an possit cum iuramento renuntiare priuilegio, ne conueniatur vltra quam facere potest, numero 25. & 43.
 Carcerari non potest, qui habet priuilegium, ne conueniatur, vltra quam facere potest, num. 26.
 Priuilegium, ne quis conueniatur vltra quam facere possit, quare est introductum, num. 27.
 Reuerentia, quare debetur socero, num. 28.
 Reuerentia erga socerum apud veteres, qualis erat, num. 29.
 Nobilis debet melius tractari, num. 30.
 Fauori suo, quod quisque possit renunciari, quomodo intelligatur, num. 31.
 Reuerentia est iuris naturalis, & non potest pacto remitti, num. 32.
 Gratitude est iuris naturalis, num. 33.
 Socer habetur loco parentis, nu. 28. 34. & 42.
 Reuerentia, quae debetur socero, quo iure sit introducta, num. 35.
 Vir, & vxor sunt vna caro, num. 36.
 Pater viri dicitur pater vxoris, & pater vxoris dicitur Pater viri, num. 37.
 Reuerentia, quae debetur patri, est de iure diuino, naturali, canonico, & ciuili, num. 38. & seq.
 Gratitude est demonstranda erga eos, à quibus esse, nutrimentum, & documentum habetur, num. 39.
 Aequiualens quibus reddi non possit, num. 40.
 Filij sine consensu parentum nubere non poterant, num. 41.
 Iuramentum contra bonos mores iuris ciuilis, iuris diuini, & naturalis non operatur, num. 44.
 Iuramentum debet intelligi secundum communem, & verisimilem mentem iurantem, num. 45.
 Iuramentum an obliget socerum vltra quam facere possit, num. 46.
 Iuramentum licet addat maius robur actui nō tamen aliquid vltra intentionem dat, num. 47.
 Iuramentum non tollit auctoritatem legis quia in ea semper intelligitur excepta, num. 48.
 Exceptio, quod socer non tenetur, nisi in quantum potest, an possit opponi contra instrumentum, numero 49.
 Clausula omni iuris & legum auxilio, an tollat priuilegium, ne quis conueniatur, vltra quam facere potest, num. 50.
 Renunciatio generalis, an sufficiat, num. 51.
 Priuilegio concesso miserationis causa, an possit renunciari, num. 52.
 Renunciatio posita in executiuis verbis instrumenti, an alteret dispositionem, num. 53.
 Exceptioni, ne quis conueniatur, nisi in quantum facere potest, an possit renunciari, num. 54.

DECISIO XVI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Antonius Scudellinus de Asculo, cum pro certa sūma pecuniarum obtinuisset à D. Iudice, à quo sententiam fauorabilem de exequēdo quoddam instrumentum cōtra Siluium Ferrū de eadem

ciuitate eius socerum, & non obstante appellatione interposita ad Rotam, quae fuit admissa saluo iure exequendi fecerit carcerare dictum Siluium de eadem ciuitate, fuit dubitatum de validitate d. cap. turæ, quia socer est persona, quae non tenetur, nisi in quantum facere potest.

1 Rario dubitandi fuit, quia licet socer habeat dictum priuilegium, vt probatur per tex. in terminis in l. rei iudicatae, §. socero quoque, ff. solut. matrim. Afflict. decis. 222. dicitur consuetudo numero 2. fol. 171. Franc. decis. 164. contra nurum, numero 1. Gail. obseruat. 87. ex communi, num. 6. fol. 202. Brun. in suo tractat. de cessio. bono. quæst. 22. quartæ q. princ. numero 2. fol. 72. & Campeg. in suo tracta. de dot. par. 2. q. 250. quid e contra, num. 1. fol. 299. qui volunt vtrunque socerum habere dictum beneficium, tã constante matrimonio, quàm eo dissoluto, nisi interuenerit dolus à principio in obligatione, vt dicit idem Cæpeg. loco citato, vel iuramentum, quia tunc iurans non potest suum iuramentum impugnare, nisi petita absolute, vt per Brun. vbi supra.

2 Prout quoque illud habent omnes infra scripti.

3 Et primo pater tam naturalis, l. inter eos, ff. de re iudica. Vasqu. controuerf. capitulo 97. numero septimo, fo. 191. quàm spiritua lis per ea, quae habentur per Aretin. numero 11. lal. numero 25. fol. 149. cum seq. Gomez. num. 24. fol. 147. in §. poenales inti. de actio. Tiraquel. in l. si vnquam in verbo susceperit liberos, num. 28. fol. 227. & in specie per eundem Tiraquel. de pen. temper. caul. 21. num. 10. fol. 362. Mascard. de probatio. conclus. 332. nu. 11. lib. 1. fo. 248. & Surd. in suo tracta. de aliment. q. 11. nu. 11. fol. 11. quibus addo, quod nouissime scripsit D. Jo. Frac. Bonauog. collega meus in hac Rota

M. Antonij de Amatis.

- in suis doctissimis addit. ad Ias. in l. sunt, qui in id ff. de re iudica. in versi. adde, quod priuilegium, cum ceteris, qui loco parentis habentur, per ea, quæ tradunt in locis præcitatatis Aret. & Ias. num. 69. cum seq.
- 5 Secundo Mater Brun. de cessio. bonor. q. 1. quartæ q. prin. nu. 1. fol. 21. qui id limitat in matre dolose ministrante.
 - 7 Tertio auus, auia, proauus, & alij superiores vtriusque sexus, vt probatur in l. sunt, qui in id, ff. de re iudicat. in verbo. Item parens, nam appellatione parentum omnes maiores vtriusque sexus significantur, l. appellationes § 1. ff. de verbor. significat.
 - 9 Quarto filius familias emancipatus, vt ponendo tres limitationes dicit Veronenf. caut. 14. scis quod fol. 7.
 - 10 Quinto frater, vt in terminis probat The saur. decif. 119. frater fratrem, nu. 2. fol. 104. licet contrarium teneant plures citati per Ias. in d. l. sunt, qui in id numero quarto, quorum sententia non placet, quia non est consentanea rationi, l. verum in prin. ff. pro soc. vt ibi dicit idem Ias. & Soc. in d. l. sunt, qui in id, & Alexan. conf. 133. super quæstis in princ. lib. 5.
 - 11 Sexto maritus, vt probatur in l. patronus ff. de re iudic. & per Afflict. dicta decif. 222. dictat consuetudo numero primo, & Veronenf. caut. 241. legimus hodie, numero secundo, fo. 67. si non renunciauerit omni iuris, & legum auxilio, quia vbi adest talis renunciatio, potest conueniri vltra quam facere potest, vt in terminis probat Corn. cõsil. 128. circa hanc, nume. 7. lib. 3. Brun. in d. suo tracta. de cessio. bono. quæst. 20. quartæ q. princ. nu. 34. fol. 71. & Rolan. de lucr. dot. quæst. 42. maritus, num. 22. fol. 42. vbi ponit tresdecim effectus dictæ renunciationis, vel fuerit contra ipsum actum rei vendicatione, vt per eundem Veronenf. d. caut. 241. nume. 2. in versiculo secus si conueniatur per text. in l. Nefenius, § fundum, ff. de re iudicat. & in l. ex diuerso, ff. fol. matr. siue
 - 12 propria culpa factus fuerit pauper, nam tunc non competit dictum beneficium ne conueniatur plusquam possit. Fely. in cap. quæ in ecclesiar. num. 67. de constitutio.
 - 13 Septimo mulier, vt dicit Bart. in d. §. socero in princ. Couar. in cap. quamuis pactum de pactis in initio secundæ relectionis, numero septimo, fol. 296. nisi tempore promissionis dotis in dolo fuisset Brun. vbi supra q. vi. quartæ q. princ. nu. 1. fol. 71. & seq. & renunciauerit, omni iuris, & legum auxilio, & fauore Soccin. conf. 126. diligenter puncti, num. 1. & 3. lib. 1. qui in specie loquitur de muliere tutrice.
 - 15 Octauo clericus, vt probat Capell. Thol. decif. 245. & ibi Aufredd. in addition. vbi hanc veriore appellat, & ceteri relati per Couar. variar. resol. lib. 2. capitu. 1. nume. 9. fol. 110. Menoch. de arbitrar. cas. 183. cum de bonorum, num. 29. qui inter cetera allegat text. in capitu. Odoardus de solution. * Neuizzan. qui testatur de communi * conf. 59. Saluatoris nostri, numero secundo, Farinac. in titu. de delict. & pœn. part. 1. quæst. 26. nume. 11. & hoc ad instar militis armatæ militiæ Brun. in sape d. tract. cessio. bonor. in 3. quæst. princ. num. 11. fol. 12. quibus addo lo. Gutter. in suo tract. de contract. iurat. cap. 17. numero septimo, tom. 6. part. 2. fol. 64.
 - 16 Nono iudex in causa syndicatus cõdemnatus Ber. consil. 1. quæstio proponitur, num. 28. & Doctor, vt cõcludit attestando * de communi * Brun. q. 10. quartæ q. princ. num. 7. fol. 40. qui num. 10. id limitat in doctoribus, qui aduocationis officium non exercent, nec in publico legunt, sed solo nomine doctores sunt.
 - 18 Decimo miles, vt probatur in l. miles, qui vbi glo. & Bart. & in l. item miles, ff. de re iudica. & per Aufred. ad Capel. Tholof. d. decif. 245. & Brun. de cessio. bonor. q. 11. quartæ q. princ. num. 1. fo. 44.
 - 19 Vndecimo Patronus, liberique eorum, & parentes, vt probatur in d. l. Patronus, ff. de re iudica.
 - 20 Duodecimo Donatores, vt probatur in d. l. inter eos, ff. cod. tit. & per Brun. in dicto suo tracta. de cessio. bonor. q. 27. quartæ q. princ. numero 1. fol. 79. vbi in seq. numeris ponit sex limitationes.
 - 21 Decimotertio socij d. l. veru ff. pro soc. Honded. conf. 85. sentia aliàs nu. 27.
 - 22 Decimoquarto coloni partiarij, vt per Hód. vbi supra, qui allegat Fulg. in l. si merces, §. vis maior, ff. locat. Petr. de Vbald. in suo tract. de duob. fratrib. 11. par. num. 34. & Brun. de cessio. bonor. q. 33. trigessimotertio, 4. q. princ. fol. 86.
- Et alij de quibus per Surd. in suo tract. de Aliment. q. 78. his relinqui debet, n. 15. 16. 17. 19. 22. & seq. apud quæ postea aliquos de predictis casib. tactos inueni, cū plurib. alijs in quib. cessat d. beneficium, vt n. 26. & seq. f. 72.
- Id tamen nõ videretur generaliter, nec particulariter verum, nam si inspicitur generale pro notorio vltra præmissa adducitur qd ex proprio delicto in inopiã incidetes non vtuntur d. beneficio secundum Dec. conf. 121. quia contra ea, quæ num. 21. volu. 3. fol. 666. etenim, qui ratione delicti cõuenitur, non gaudet priuilegio. Brun. in dicto suo tracta.

tracta. cess. bonor. quæst. prima, quartæ q. princ. numero 2. fol. 20. Idem in terminis foceri scribit Couar. variar. resol. lib. 3. cap. 16. numero nono, in versiculo secundo illud fol. 180. & Campeg. loco citato, qui loquitur de utroque focero.

- 24 Si speciale obijcitur, quod potuit d. focer, sicut unusquisque potest favori suo renunciari, l. si iudex circumuento, ff. de minor. l. si quis in conscribendo, C. de pact. præsertim cum iuramento, ut videtur factum in casu isto, cuius vigore privilegio intro-
- 25 ducto propter reuerentiam foceri de quo in l. quia parentis, ff. solut. matrim. renunciari potest per ea, quæ habetur in capitulo quamuis pactum de pact. in sexto, & tradit ibi Gemin. in 2. notab. & Veronens. caut. 112. donatio, numero quarto, fol. 35. quibus in terminis foceri addo quod consuluit Albert. Brun. consil. 89. viso instrumento iurato dotis, numero quarto, & præcipue numero 8. vbi ad litteram dicit focerum quâdo iurauit posse exigi pro dotibus promissis non obstante exceptione deductionis ne egeat. Et d. capturam sustineri saltem in vim admissionis factæ per Rotam, cum præfata clausula saluo iure exequendi, ne impugnetur instrumentum, & retardeatur executio eiusdem.

- Sed contrariū fuit conclusum, quia non est premendus carcere, qui habet beneficium ne conueniatur, nisi in quantum facere potest, ut dicit Gasp. Beat. in suo tracta. de inop. debito. cap. decimosextimo, numero 34. tom. 3. par. 2. fol. 240. vbi plures allegat, quibus addo Marfi. in sua prax. criminali in §. attingam, nume. 65. & Thefaur. decis. 153. debitor pecuniæ, num. quart. to, fol. 129. quod est introductum ne egeat Brun. de cessio. bonor. quæst. 22. quartæ q. princ. numero primo, fol. 72. & miserationis gratia, ut inquit Ceph. consil. 193. qui semel bonis, num. 14. & seq. lib. 2. Aretin. in §. si. num. 12. versiculo quæro, quid si
- 28 principio institui. de actio à reuerentia enim quæ debetur focero, qui parentis locum obtinet, l. quia parentis, ff. sol. matrim. non patitur carcerationem, detentionem, seu compulsionem ad cessationem bonorum,
- 29 ut per Thefaur. vbi supra. Immo apud veteres tanta erat reuerentia erga focerū, quod ipsum cū genero lauari nefas esse crediderunt, ut legit apud Ciceron. 1. offic. & in A-
- 30 postill. ad d. l. quia parentis, ff. solu. matrim. præsertim vbi agitur cum persona nobili, prout in presenti specie, quæ melius tractari debet, l. 3. §. tutor, qui repertorium, ff. de suspect. tuto. Couar. in suis relectio. in

dicto capitu. quamuis pactum. in initio secundæ partis, numero quinto, versiculo iura sanguinis fol. 295.

Non obstat dum specialiter pro ratione dubitandi adducebatur, quod quisque potest renunciare favori suo, præcipue cum iuramento, & d. capturam sustineri in vim admissionis saluo iure exequendi, ne instrumentum remaneat sine sua effectuali executione.

- 31 Nam ad primum de renunciatione respondetur id habere locum in favore mere introducto, à iure ciuili, ut habetur in dicto capitulo quamuis pactum, non autem in casu isto in quo, cum reuerentia, quæ debetur focero, sit introducta à natura secundum Bald. in l. liberti, libertique numero sexto, C. de oper. libert. nō autem à dicto iure ciuili, ut probat Bald. in l. si. in fi. C. de bon. liberto. non potest pacto remitti, & consequenter ei renunciari, ut voluit. Idem Bald. in d. l. liberti, libertique pro-
- 33 ut quoque est gratitudo etiam quod ius ciuile disposuerit, ut in obiecto focerum haberi loco parentis, quia per hanc dispositionem non dicitur introductum aliquid de nouo, sed quod antea etiam de iure diuino erat dispositum, ut legitur Thobia, capitulo decimo, in fi. dum dicit (Honorare foceros,) & late apud Quintilian. Mandos. in suo tracta. de ingratitude. capitulo trigesimo octauo, in Rubr. de ingratitude. gen. & nur. erga focer. & capitul. trigesimo nono, in Rubr. de ingratitude. focer. ac focrus erga gener. & nur.
- 36 Ratio esse potest, quia cum vir, & vxor sint vna caro, ut habetur Matth. 19. & per Apost. 1. ad Corint. cap. sexto, & in ca. sunt, qui 27. quæst. 2. & in capitulo admonere 33. quæst. 2. vbi pars corporis viri appellatur, ca. debitum, de bigam. ca. ad Apostolicam de conuersio. coniugato. capit. gaudemus. de diuort. & capitulo fraternitatis, & seq. 35. quæst. decima. Item vnum corpus, & vna anima l. prima, ff. de rit. nuptia. ac socij diuinæ, humanæque domus gloss. in l. hæ-
- 37 res, ff. de negoc. gest. Pater viri erit pater vxoris, & pater vxoris erit pater viri, cōsiderando eos tanquam vnam carnem, vnum corpus, vnam animam, ac socios diuinæ, & humanæ domus, ut considerant dicta iura.

- 38 Et sic reuerentia, quæ omni iure debetur patri, ut de iure diuino probat Dominus dicens honora patrem tuū, & matrem tuam, & erit longeus super terram, præter illud Pauli dicentis filij obedite parentibus vestris in dño Sot. de iust. & iur. art. 4. vers.

restat fol. 51. & late Quintilian. Mandos. in dicto suo tracta. de ingratiu. capitulo tertio, in rubr. de ingratiu. filior. & parent. in versiculo contra vero filij.

De iure naturali Fortun. de ult. fin. num. 120. to. 1. fol. 112. maxime, quod his, à quib. esse, & documentum ceptum fuit, omnes grati esse debent, vt per Mandos. vbi supra, & Philosophum dicentem Dijs, magistris, & parentibus non posse reddi aquinalens.

De iure canonico text. in capit. non omnis, & capitu. seq. 32. quæst. 2. vbi filia ob paternam reuerentiam debent nubere paterno arbitrio, vel quando pater est seruus, ca. patrem puella, 32. q. 3.

Et de iure ciuili, l. parentes, l. adoptiuum, ff. de in ius vocand. & in l. fi. C. eod. titu. & l. veluti, ff. de iust. & iur. vbi gloss. in verbo parentibus. Immo talis, & tanta erat ista reuerentia de iure ciuili, quod filij sine consensu parentum nubere non poterant, vt probatur in §. masculi institu. de nupt. & ibi glo. in verbo debeat. Debita quoque adeo erit focero qui vt supra probatum fuit loco parentis habetur, generumque filiali affectione prosequitur, vt inquit Ceph. consil.

492. mihi quoq; numero decimoquinto, lib. quarto, fol. 176. quod etiam cum iuramento tolli, ac remoueri non potest, quia huiusmodi iuramentum est non solum contra bonos mores iuris ciuilis, sed etiam iuris diuini contra quos non operatur d. cap. quamuis pactum de pact. in 6. Beat. in dicto suo tractatu de inop. debitor. capi. decimo septimo, num. 37. & seq. immo iuris naturalis, cum tendat ad destructionem paternæ reuerentiæ, contra quos pariter non operatur, vt per Veronenf. d. cautel. 112. Donatio numero quarto, fol. 35. Beat. vbi supra, & Couarru. in dicto capitu. quamuis pactum, numero 1. in versiculo. vnde illud in initio secundæ partis, fol. 293.

Et quod tale iuramentum non sit obligatorium in terminis foceri probat Capel. Tholosa. decif. 258. Item fuit quæsitum cui magis, quam his, quæ consuluit Albert. Brun. d. consil. 89. num. quarto, & seq. standum est; præcipue, cum eius sententia iuribus, & rationibus supra adductis penitus destruat, quibus addo, quod cum iuramentum debeat intelligi secundum communem, & verisimilem mentem iurantis, capitu. quemadmodum 25. de iur. iurand. capitu. ex parte 13. il secundo, de cleric. non resident. Seraphin. de priuileg. iur. priuileg. 4673. numero 15. fol. 373. non potest per illud dici focerum teneri ultra, quam facere potest, nã non est verisimile, quod per illud vo-

47 luerit tollere introducta ad eius fauorẽ, & facere contra dictos bonos mores iuris ciuilis, canonici, naturalis, & diuini, maxime quod

48 iuramentum licet addat maius robur actui, non tamen ei aliquid ultra intentionem tribuit Seraph. loco citato, numero 27. folio 376. nec tollit auctoritatem legis, quæ semper intelligitur excepta, vt per eundem Seraph. vbi supra; numero trigesimo tertio, recipit enim eas qualitates, & condiciones, quas recipit contractus super quo interponitur, & ad plus non extenditur, quam extendatur actus ea. quemadmodum de iur. iurand. l. final. C. de non numerat. pecun. Corbol. in suo tractat. de iur. emphyteot. de caus. priuation. ob renunciatione. numero vigesimo, & sequen. vt quoque videtur in obligatione in forma camera, quæ licet addat maius vinculum obligationi præcedenti, non tamen auget effectum obligationis, vt per tex. in l. titia textores, ff. de leg. 1. voluit Gabr. consil. 173. arbitror numero 2. lib. 2.

Ad secundum Respondetur, quod licet Rota admiserit appellationem, vt supra, non propterea dicitur concessisse, nec approbasse executionem personalem in casu prohibito, etiam quod executio fuisset concessa vigore publici instrumenti in forma camera, in quo in specie dictæ exceptioni fuisset renunciatum, quia cum per dictam exceptionem, quod focer non teneatur, nisi in id quod facere potest, non impugnetur instrumentum, sed mutetur, & restringatur executio ad modum habilem, vt in terminis probat Canar. de execution. instr. quæst. 28. num. 62. fol. 309. & Galles. ad form. cameral. obligation. quæstion. 3. tertio quæritur nu. 1. fol. 70. huiusmodi exceptio semper potest opponi, & locum habet, vt in specie scribit Bartho. Socin. in l. miles num. 3. ff. de re iudica. etiam quod cum clausula

50 omni iuris, & legum auxilio de qua late scribit Corbol. in suo tract. de iur. emphyt. de caus. priuation. ob non solut. Canon. limit. 41. nu. 3. & seq. fol. 284. ei fuerit renunciatum; quid quid dicat Roland. à Vall. consil. 13. visa transactione, numero decimo, lib. 1. ex infrascriptis, &

51 Primo quia de asserta renunciatione in dicto instrumento constare non videtur, nisi per quædam verba concernentia generalem renunciationem, quæ non sufficit, tum quia debet esse specialis, & expressa, non autem in genere, immo specialissima, vt in terminis dicit Roman. consil. 269. non est dubium, num. 3. & Ruyn. consil. 98. visa renunciatione, num. 22. lib. 1. qui in specie loquitur

loquitur de beneficio concessio miseratio-
 nis causa, cui non potest renunciari secun-
 dum Rebuff. in suo tractat. de senten. pro-
 uisional. articu. tertio, numero trigesimo-
 octauo, f. 299. quia tolleret misericordiam
 quod est contra bonos mores, vt ibi, tum
 etiam quia est posita in verbis executiuis,
 quæ non alterant dispositionem Gemin.
 consil. 86. in causa Traiectensi, numero
 sexto, Alexan. consil. 14. circa primum, nu-
 mero secundo, lib. primo, las. in l. quæ dotis,
 ff. solut. matrim. num. 40. Natt. consil. 582.
 verba inuestituræ, numero quarto, & seq.
 lib. 3. Cels. Vgon. consil. 26. cum ex facto,
 numero 49. fol. 72. & Rym. iun. consil. 268.
 vana sanè, numero 62. lib. tertio, & consil.
 525. quæritur, à me numero 53. lib. 5.

Secundo quia idem esset, etiam vbi spe-
 cifice dicta exceptio opposita appareret,
 nam præfatæ exceptioni, quod quis non
 teneatur, nisi in quantum facere potest
 non potest renunciari Afflict. dicta decisio
 222. numero primo, l. alia, §. eleganter, ff.
 solut. matrim. Canar. in suo tracta. de
 execution. instrument. quæst. decimo octa-
 ua, numero quadagesimo tertio, fol. 296.
 maxime quando huiusmodi beneficium
 est, prout in casu isto introductum propter
 reuerentiam gloss. in l. si conuenerit, ff. de
 re iudicat. quæ inquit aperte beneficio con-
 cesso propter reuerentiam personæ non
 posse obijci pactum, secus si iure contra-
 ctus, quam sequitur ibi Bart. numero ter-
 tio, Paul. de Caltr. numero primo, & Alex.
 Idem clarius dicit Barto. in d. l. alia causa,
 §. eleganter, numero quinto, etiam si dic-
 tæ exceptioni fuerit renunciatum cum
 iuramento, vt per eundem Bartho. ibi nu-
 mero nono, qui dicit huiusmodi iuramen-
 tum non esse obligatorium, neque de iure
 ciuili, neque de iure canonico Brun. de ces-
 sion. Bonor. quæst. 20. quartæ quæstion.
 principal. numero vigesimo secundo, fo-
 lio 68. & Gasp. Beat. in suo tractat. de inop.
 debitor, capitulo decimo septimo, nume-
 ro trigesimo septimo, to. tertio, par. secun-
 da, fol. 241. vbi testatur de communi* i pre-
 hendendo Vasquium, qui tenuit contra-
 rium.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO XVII.

MACERATENSIS.

ARGUMENTVM.

*privilegium, in cuius reuocatione requiritur
 certa forma, an dicatur reuocatam ea non
 seruata.*

SUMMARIVM.

- Rota an sit competens in causis Iesuitarum, nume-
 ro 1.*
- Forma certa, quando requiritur in privilegij reuoca-
 tione, ea omissa non dicitur privilegium, nu-
 mero 2.*
- Expresse quod fieri debet, alio modo factum non
 releuat, num. 3.*
- Priuegium, de quo debuit fieri specialis mentio,
 non tollitur per clausulas generales, num. 4.*
- Papa non potest tollere id quod probabiliter igno-
 rat, num. 5.*
- Consensus ad ignorata non trahitur, num. 6.*
- Clausula de plenitudine potestatis, non operatur in
 his, quæ sunt facti, num. 7.*
- Clausula generalis derogatoria, non operatur, quan-
 do requiritur insinuatio, num. 8.*
- Idem est, quando privilegium à pluribus Pontificibus
 confirmatum reperitur, & privilegium est conces-
 sum fauore piæ causæ, & religionis, num. 9.*

DECISIO XVII.

MAXIMO DEO AUCTORE.

Ota an sit iudex com-
 petens in causa, quæ
 vertitur inter Reuerē-
 dissimum Nicolaum,
 & Antonium de Ca-
 pitoftis ex vna, & vene-
 rabile Collegium So-
 cietatis Iesu.

Videbatur dicendum, quod non, vigore
 Constitutionis Rotalis capit. 16. & 17. fo. 4.
 & seq. Præcipue stante derogatoria Priuile-
 giorum de qua in eadem constitutione ca-
 pit. 91. & 92. fol. 18. quæ est amplissima, &
 cum pluribus clausulis, per quas omnia ob-
 stantia reiecta existimabantur.

Sed contrarium communiter per Do-
 minos fuit resolutum, quia cum in priuile-
 gio dicto Venerabili Collegio cōcesso per Gre-

M. Antonij de Amatis.

Gregorium XIII. Pontificem Maximum reperiantur infra scripta verba videlicet. (Quod ei nunquam, etiam cum derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus, & insolitis clausulis, & per quas earundem literarum tunc desuper conficiendarum tenor, ac si de verbo ad verbum in eis insertus foret, pro expresso haberetur quibuscunque personis, seu in eorum fauorem etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolica potestatis plenitudine concessas, & factas, ac faciendas, & concedendas, nullatenus derogatum censeatur, aut derogari possit, nisi tenor earundem tunc desuper conficiendarum literarum de verbo ad verbum nihil penitus omissum foret in illis insertus, & derogatio pro tempore facta huiusmodi per trinas distinctas literas eundem tenorem continentes tribus similibus distinctis vicibus eidem societati intimata, & insinuata foret, & quod aliter earundem literarum tunc desuper conficiendarum pro tempore factae derogationes nemini suffragantur.) per dictam Rotalem constitutionem ei derogatum non censetur, ex defectu formae ibi positae non seruatae, quia quando datur certa forma reuocandi priuilegium ei non intelligitur derogatum, nisi sit forma seruata, etiam quod in derogatione esset clausula non obstantibus quibuscunque priuilegijs in contrarium facientibus, & de quibus esset facienda mentio specialis, & indiuidua, etiam si talia essent de quibus mentio de verbo ad verbum fieri deberet, & illa clausula pro expressis habentes, vt post gloss. singularem in cap. inquisitores in verbo expresse littera D. de heretic. in 6. Alexan. consil. 122. viso puncto numero 13. & sequen. lib. 4. fol. 94. & aliam in terminis consuluit Bero. consil. 146. In causa nobilis viri, nume. 8. lib. 3. fol. 421. qui attestatur de comm. * vt quoque facit Dec. consil. 165. viso tenore Priuilegij, numero secundo, in versiculo ex quibus omnibus, & late Decian. consil. 51. Quæritur ergo numer. 29. lib. 3. fol. 344. Ratio duplex esse potest. Prima quia vt inquit Feder. de Sen. consil. 233. Casus talis, num. 4. fol. 101. &

3 Alexan. dicto consil. 122. nume. 13. quando aliquid expresse fieri debet ad satisfaciendum alter modus, quam expressus non sufficit, vt etiam clarius videtur fuisse de mente Dec. dicto consil. 165. viso tenore priuilegij, numero secundo. In versiculo in præmissis dubio fol. 178. dum dicit, quod priuilegium,

4 de quo debuit fieri mentio specialis, non tollitur per clausulas generales, in quibus de priuilegio, & loco priuilegiato secun-

dum formam priuilegij specialis mentio facta non reperitur. eiusdem sententiae fuit Calder. consil. 111. Habet ordo Sanctae Clarae de priuilegio de quo meminit idem Dec. loco citato, qui loquitur de priuilegio, in quo requirebatur mentio ordinis Sanctae Clarae, & nominis Cardinalis Protectoris.

Secunda ratio est quia si per clausulas generales derogatorias primum priuilegium sublatum dici potest, sequeretur vnum inconueniens videlicet.

5 Quod Papa tolleretur id, quod probabiliter ignorare potest, cum priuilegia sint facti, & in facto consistant, vt in terminis præsentis quaestionis consuluit Roman. consil. 327. Itae sunt rationes, numero primo, vbi approbat dictum Federici, quæ asserit maturius fuisse locutum consil. 233. casus talis est.

6 Sed consequens est falsum, quia consensus ad ignorata non trahitur, ergo quod

7 verum est, etiam si esset posita clausula de plenitudine potestatis, nam ista non operatur in his, quæ sunt facti, de quibus Princeps informatus non fuit Crauet. consil. 119. inter alia priuilegia, numero 2. fol. 237.

8 Quæputo transire sine aliqua dubietate, non solum, quia requiritur insinuatio, quo casu clausula generalis derogatoria non videtur sufficiens per ea, quæ scribit Federic. dicto consil. 233. vq. numero 7. dicit considerandas esse clausulas, conceptum, & intentionem Principis, vt etiam voluit Crauet. dicto consil. 119. uum. 5.

9 Sed quia plura alia concurrunt, videlicet, quod dictum priuilegium est à pluribus Pontificibus confirmatum, cui tanto minus dicitur derogatum secundum Dec. dicto consil. 165. numer. 3. & concessum pia causa, quo casu ei derogatum fuisse minime dici potest per ea, quæ tradidit idem Dec. ibi numero quinto. Præsertim fauore religionis, quæ respicit publicam utilitatem per ea, quæ scribit Cyn. in l. 1. nu. 3. C. quan. Imperat. in pupil. vel vid. Viu. opin. 641. Alexan. consil. 123. Scripsit Ecclesiasticus, n. 16. lib. 4. & Decian. dicto consil. 51. nume. 28. lib. 3. vbi plures allegat. Immo cum Papa nullam de priuilegio Iesuitarum faciat mentionem, videtur voluisse illum remanere in suo robore. argumento eorum, quæ tradit Crauet. dicto consil. 237. num. 5.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO XVIII.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

Testator prohibens alienationem certarum rerum, an dicatur prohibuisse Trebellianicam.

Duo quarta hodie, an possint à filijs grauatis detrahi.

SVMMARIVM.

Trebellianica an possit detrahi ex rebus non prohibitis, num. 1.

Quarta non potest esse maior fideicommissio, nu. 2.

Pars non potest esse maior suo toto, num. 3.

Ius Civile seruetur in ciuitate Anconæ, nu. 4.

Quarta vna tantum de iure civili detrahitur, numero 5.

Quarta duo detrahuntur de iure canonico, num. 6.

Trebellianica per particularem prohibitionem de non alienando certas res non dicitur prohibita, numero 7.

Legitima, an capi possit super certis bonis alienari prohibitis, num. 8.

Trebellianica detrahenda est integra, num. 9.

Trebellianicæ detractio non importat detractioem corporum, sed iuris hæreditarij, num. 10.

Fideicommissarius inuiversalis in quibus succedat, numero 11.

Filij grauati sub conditione, an possint detrahere duas quartas, num. 12.

Quarta duo ascendunt ad semissem hæreditatis, numero 13.

Quarta debentur absque onere, & de eius ad libitum disponi potest, num. 14.

Ius detrahendi duas quartas, an possit transire ad hæredes, & cui, num. 15.

Consuetudo venit appellatione iuris civilis, numero 16.

Consuetudo, quæ sit, num. 17.

Quando aliquid reperitur decisum de iure civili, & canonico cui standum sit, num. 18.

DECISIO XVIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Rebellianica, an possit detrahi, quando testator particulariter prohibuit alienationem certarum rerum.

Videbatur respondendum negatiue;

1 Quia præter id, quod nulla ratio iuadet totam Trebellianicam detrahi debere ex rebus non prohibitis in damnum eorum, ad quos bona erant restituenda, vt consuluit Gabr. confi. 87. respondendo dubijs in fi. lib. 2. Si in Trebellianicæ detractioe respectus haberetur ad totam hæreditatem, fideicommissum non solueretur secundum intentionem testatoris, 2 quia forte quarta esset maior ipso fideicommissio, & sic pars maior esset suo toto, 3 quod videtur monstruosum, vt ad literam dicit Crauett. consil. 16. Post redditum, numero 3. fol. 53.

4 Secundo quia præsupposito statuto dictæ ciuitatis Anconæ rubr. 77. colum. 7. quo disponitur causas ciuiles terminandas esse primo secundum ius ciuile, secundo iuxta ius canonicum, per filios grauatos dicto iure non potest detrahi, nisi vna quarta, 5 secundum gloss. in capitulo Raynutius de testam. in verbo legitimam littera D, quæ testatur de communi *opinionem legistarum vbi Abb. nume. 25. Barto. in l. quamquam nume. 1. C. ad leg. Falcid. Bero. in capitu. in 6 præsentia num. de probat. licet secus sit de iure canonico, cuius opinio æquior est, vt inquit eadem gloss. loco citato.

7 Huiusmodi tamen difficultate mature per Dominos pensata, fuit communiter conclusum per dictam particularem prohibitionem de non alienando, Trebellianicam non censerî prohibitam, quo ad alia bona alienari non prohibita, quia ex illis, secundum veram Doctorum sententiam detrahi potest secundum Paris. consil. 43. In huiusmodi controuersia, num. 24. lib. 3. Roman. dicto consil. 206. numero quinto, Bero. consil. 93. visis testamento, nume. 15. lib. 2. Socc. iun. consil. 170. circa primum dubium, nu. 40. lib. 2. Neuizzan. consil. 2. Deus in adiutorium meum, nu. 43. & 52. Eugen. consil. 6. cum per obitum, num. 46. Burfat. consil. 3. in omnibus autem, nume. 48. & consil. 102. tanta est num. 16. lib. 1. Odd. consil. 65. Dominus Leonardus, nume. 75. & Menoch.

M. Antonij de Amatis.

- noch. de presumptio. lib. 4. præsumpt. 198. numero 28. vers. quando certares, fol. 360. à ter. & num. 30. in fi. fol. 361.
- 8 Idem est in legitima, quando super alijs bonis haberi potest secundum Odd. d. consil. 65. num. 79. fol. 203. à tergo.
- Ex quibus cessare videtur prima obiectio, præsertim, cum non valeat dicere, testator prohibuit alienationem certarum rerum, ergo in alijs non prohibitis non poterit consequi Trebellianica, quia si illa detrahitur, detrahenda est integra, alias daretur quarta diminuta, quod non est dicendum, ut voluit Soc. in l. Marcellus, §. idem Pomponius, num. ... colum. 3. ff. ad Trebell. relatus per Ruyn. consil. 84. Vitimum dubium, numero septimo, lib. 3. ratio est quia deductio Trebellianicæ non importat deductionem corporum, sed iuris hæreditarij, ut probatur in l. 1. & per tot. tit. ff. ad Trebell. & per Soc. iun. consil. 131. quæstio proposita, numero 61. lib. 1. Et Eugen. consil. 6. cum per obitum Marci, nu. 46. fol. 24. tran-
- 11 seunt enim in fideicommissariam vniuersalem, nedum res, sed etiam iura, & actiones actiue, & passiuæ dicta l. 1. ff. ad Trebell. vbi Alexan. in princ. & las. in rubr. ff. eod. tit. num. 10.
- Prout nec obstat secunda obiectio, nam
- 12 Respondetur, quod hodie filij grauati sub conditione possunt detrahere legitimam,
- 13 & Trebellianicam, quæ ascendunt ad semissem hæreditatis, hoc est ad medietatem bonorum restituendorum, ut communiter receptum est Capr. consil. 65. & si viso, numero quinto, Caphal. consil. 188. Dominus Ambrosius à Turre nume. 31. lib. 2. & Gayl. obseruatione 119. & si pater, num. 10. fol. 235. & obseruat. 121. filius hæreditatem, numero septimo, lib. 2. fo. 237. de qua dispo-
- 14 nere potest ad libitum, cū debeatur absq; aliquo onere, ut per Gaillum in locis citatis. secundum communem * opinionem approbatam in iudicijs, & in Scolis, ut consuluit Dec. consil. 238. Proponitur, quod nobilis Domina Lucretia, nu. 4. vers. secundo prædicti hæredes, quæ cum de generali consuetudine seruetur per totum mundum etiam in terris Imperij, ut testatur Cagnol. in l. Papinianus, §. meminisse, nume. 10. de inoff. testam. Boc. iun. consil. 115. circa primum, nume. 16. lib. 3. Guid. Pap. decis. 52. licet Doctores in iure ciuili, num. 1. fol. 79. ab ea in iudicando non est recedendum, siue attendamus ius ciuile, siue ius canonicum Paris. consil. 25. vidi testamentum quondam numero 55. & 56. lib. 2. Soc. iun. consil. 131. quæstio proposita, num. 59. & num. 65. lib.
1. Rolan. consil. 9. & si clarissimi iuris, num. 1. lib. 4. Rimin. iun. consil. 9. onus non leue, num. 115. lib. 1. qui dicunt hanc sententiam seruari per totum mundum, sicut Euangelium; vnde Riminald. ibi dicit hodie esse
- * indubitata, & communem, saltem in via decisiua, & quod vbiq; seruetur in practica Bec. consil. 23. Illa indubitata est, numero primo, Gayl. dicta obseruat. 119. & 51. Pater numero octauo, lib. 2. fol. 235. Simon de Prat. de interpret. vltim. voluntat. lib. 3. dub. 5. solut. 6. numero quarto, fol. 363. qui dicit hanc hodie esse canonizatam, & ita tenere totum mundum, licet hoc fallat in ascendentibus, qui solum detrahunt vnam quartam, ut per eundem loco citato, & Michael. Crass. in §. Trebellia. quæst. 4. num. 1. in vers. fatentur tamen omnes fol. 336. qui distinguunt de filio grauato pure, vel sub conditione, prout quoque facit Gail. obseruat. 121. filius hæreditatem, nume. 4. & seq. lib. 2. fol. 237.
- 15 Et non solum possunt diuæ quartæ detrahi, ut dictum fuit, sed istud ius potest transire ad hæredes Boer. decis. 250. breuiter dico numero sexto, in versic. ad secundum, quod ius deducendi, fol. 608. & extraneos Doctor. omnes in l. iubemus, C. ad Trebell. & in l. qui de bonis, §. quod vnus, ff. ad leg. Falcid. & in capitulo Raynutius, de testam. Paris. consil. 43. In huiusmodi controuersia, numero quinto, lib. 3. Decian. consil. 99. quæstio supra scripta, numero 7. lib. 3. Mantie. de coniect. vltim. volunt. lib. 7. titu. 11. numero decimo, Eugen. consil. 33. Ioannes Baptista Martellinus, numero 18. præter id quod potest cedi ab ipso filio cuiusque, ut habetur per Tiraquel. de vtroq. retract. titu. 1. §. 26. glo. 3. numero 25. & firmat Clar. in §. testamentum quæst. 22. versicu. circa primum.
- Secundo cum dicta opinio vbiq; sit de consuetudine recepta non potest dici contra ius ciuile, sed huiuscemodi iuri conformis, ac consentanea, quia appellatione iuris ciuilis venit etiam consuetudo, ut probatur in §. constat autem ius nostrum instit. de iur. nat. gent. & ciuil. & in l. ius ciuile, & in
17. homnes populi, ff. de iustit. & iur. quæ est ius non scriptum, §. ex non scripto instit. de iur. nat. gent. & ciuil.
- 18 Tertio, quod dictum statutum Anconæ non habet locum, quando aliquid reperitur expresse decisum, à iure canonico, nam tunc huiusmodi iuri standum est, etiam in foro ciuili argumento eorum, quæ habentur in capitulo primo, de nou. oper. nunc. & in l. per hanc, C. de temp. appellat. Guid. Pap.

Pap. dicta decis. 52. licet Doctores, num. 1. in vers. quia ubi id. maximè stante generali constitutione Prouinciæ Marchiæ in c. 38. lib. 6. fol. 411.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO XIX.

CAMERINENSIS.

ARGUMENTVM.

Appellatio, an detur in causa finium Regundorum.

SVMMARIVM.

Iudicium finium regundorum de sui natura est declaratorium, num. 1.

Declarans, nihil de nouo inducit, num. 2.

Actio finium regundorum continet in se causam proprietatis, num. 3.

Actio finium regundorum habet latissimam interpretationem, nu. 4.

Appellatio, quando non reperitur prohibita dicitur permessa, num. 5.

Appellatio est fauorabilis, num. 6.

Presumitur potius pro appellatione, quam pro sententia, num. 7.

Appellari potes in eausa finium regundorum, num. 8. & 13.

Radix, & origo est attendenda, num. 9.

Iudicium finium regundorum, an sit diuisorium, numero 10.

Appellari potes, à sententia diuisoria, num. 11.

Causa diuisionis habet admistam causam possessionis, & proprietatis, num. 12.

Causa finium regundorum tangit etiam interesse partium, num. 14.

Agens actione finium regundorum quid probare debeat, num. 15.

DECISIO XIX.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Appellationi interpositæ pro parte Comunitatis Serræ Petronæ contra Comunitatem Castri Sancti Venantij à qua sententia lata per D. & Reuerendissimū Governatorem

ciuitatis Camerini, an sit deferendum.

Dicebatur quod non, quia sententia, à qua appellatur est declaratoria confinium, vt quoque de sui natura est iudicium finium regundorum. Bald. in l. si quis C. fin. regund. numero 3. versic. nota, & sic super non gra mine, quia, qui declarat, nihil de nouo inducit. Card. in clem. statutum. num. 4. eod. tit. Fulgos. confi. 147. in fi. & Gabr. conclus. 3. de reg. iur.

1 Sed contrarium fuit conclusum, quia actio finium regundorum continet in se causam proprietatis. d. l. si quis, C. fin. regund. ubi Bald. in princ. & Paul. de Castr. & Rot. Bononien. decis. 86. quæ præter id, quod numero primo, dicit latissimam habere naturam, num. 2. attestatur de communi, *quando appellatio non reperitur in specie prohibita dicitur permessa. Franc. in rubr. de appellat. num. 18. cum similib. vulgat. ratio est vt ibi, quia appellatio est fauorabilis, & 7 potius presumitur pro appellatione, quam pro sententia.

Non obstat dum dicebatur, quod à sententia declaratoria non datur appellatio.

Quia dupliciter Respondetur.

Primo, quod id non procedit, quando iudicium de sui natura est appellabile, pro ut est iudicium finium regundorum ob proprietatis continentiam, à qua non potest 8 recedi, cum radix & origo sit illa, quæ attenditur. Bald. in capitul. quæ ecclesiarum, num. 51. de constitut.

Secundo, quod dicta sententia à qua fuit appellatum potius potest dici mere diuisoria, quàm declaratoria, prout quoque dicitur 10 iudicium finium regundorum in casu, de quo agitur, non obstante dicta doctrina Baldi in dicta l. si quis num. 3. C. fin. regund. qui licet dicat iudicium finium regundorum esse declaratorium, non tamen negat esse diuisorium, vt demonstrant illa verba ibi. (Iudicium finium regundorum, de quo hic loquitur non semper est diuisorium, maxime in præfenti casu, in quo dum confirmat laudum, seu sententiam latam pro parte Castri Sancti Venantij exhibita, in qua inter dictas Comunitates fuit facta diuisio cum expressione confinium, & deinde ad euitandam dubietatem specificata confinia, tangitur quoque proprietates, quo fit, 11 vt pars, quæ pretendit ex hoc grauamen 12 sibi illatum, potest appellare, quia causa diuisionis habet admistam causam possessionis, & proprietatis. Bald. in dicta l. si quis, numero tertio, C. fin. regund. Caph. conf. 63. sententia disponit, num. 8. lib. 1. Contar. in l. vnica, C. si de moment. poss. q. 13. petito-

M. Antonij de Amatis.

- 13 Prout quoque potest in terminis actionis finium regundorum, vt dicit idem Con- tard. vbi supra, num. 119. fol. 294. quia vltra
14 finium quaestionem agitur de interesse par- tis territorij, & sic de proprietate; Vnde a-
15 gens actione finium regundorum tenetur se probare dominium, vt post longam dis- putationem concludit Fab. in §. quadam actiones num. 32. in tit. de actio. qua sequitur Ange. ibi num. 11. per l. 3. C. fin. regund. & ibi Iaf. num. 72. relati per Hie. de Mont. in suo tract. de finib. reg. cap. 41. nume. 3. to. 3. part. 2. fol. 342.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO XX.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

Bona fideicommissio subiecta alienari prohibita, an possint alienari.

SVMMARIVM.

- Alienatio bonorum fideicommissio subiectionum, est nulla, numero 1. fallit num. 7. 19. & 21.*
Taciturnitas in iudicialibus inducit consensum, nu. 2.
Quod semel placuit, amplius displicere non potest, numero 3.
Indignum est venire contra factum proprium, nu. 4.
Alienata, an imputentur in legitima, nume. 5.
Venditio, quando est facta de re non libera, an valeat, num. 6.
Alienatio fraudolenta non valet, num. 8.
Alienatio, quae sit lege permittente, non potest dici nulla, nec contra mentem testatoris, num. 9.
Legis dispositio semper intelligitur salua, nu. 10.
Testator non potest facere, quod leges non habeant locum in suo testamento, num. 11.
Testator in dubio praesumitur se conformare voluisse cum dispositione iuris communis, nume. 12.
Domus non ita commodè, sicut pecuniae diuidi possunt, num. 13.
Causa an operetur, quod possit recedi à dispositione iuris, & statutorum, num. 14.
Lites non semel in his quae communiter possidentur oriuntur, nu. 15.

- Nemo cogitur stare in communione, nume. 16.*
Scandala sunt fugienda, num. 17.
Generalitas restringitur, ne sequatur inconueniens, dicto num. 17.
Census connumerantur inter immobilia, num. 18.
Mens testatoris est attendenda, etiam quod fiat contra verba, nume. 20.
Verba quod non demonstrant supponi non potest, nume. 22.
Limitata prohibitio, limitatum producit effectum, num. 23.
Emptor, an possit dicere de nullitate contractus sub praetextu, quod res libera sibi tradita non fuerit, num. 24.

DECISIO XX.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Aesar quondam Ludouici de Ludouicis de Urbino ciuis, & habitator Anconae, in suo testamento inter catera instituit suum haerem generale, & vniuersalem aequitem A-

scanium eius filium legitimum, & naturalem, eique quodocunque decedenti sine filijs masculis, legitimis, & naturalibus substituit vulgariter, & pupillariter expresse, & per fideicommissum filias eius nuptas, & nubendas, prout in eodem testamento; & iussit omnia, & singula eius bona stabilia, tam praesentia, quam acquirenda, per se, & eius tutricem non posse quouis modo vendi, vel alienari, vetans, & prohibens venditionem, & alienationem bonorum praedictorum tam haeredi, quam posteris, & descendentibus in perpetuum, vt in processu fol. 12. & seq.

Dictus Aequus Aescanias vendidit vnam domum positam in dicta ciuitate Anconae in Parocchia Sancti Petri in loco *detta la via grande* iuxta sua notissima latera Domino Nicolao Tellino V. I. Doct. quae pretenditur subiacere praefato fideicommissio.

Dubitatum fuit de viribus dictae alienationis, quia si est vt pretenditur ex parte dicti Tellini fideicommissio subiecta cu prohibitione praefata, alienatio est nulla, vt per text. in l. fin. C. commu. de legat. & Doct. in l. filius familias, §. 1. ff. de legat. probat Grammat. decis. 93. in causa Illustriss. Ducis, num. 1. fol. 460. Benincas in suo tract. de paupert. in rubr. decimum speciale in contractibus, numero vndecimo, tom. 18. fol. 162. Petrus à Petra in suo tracta. de fideicommiss. q. 3. num. 4.

num. 4. & seq. fol. 13. & Tiraqu. de leg. conubial. glo. 7. numero 37. fol. 442. qui non solum dicit, quod expressa hominis, vel testatoris prohibitio alienandi reddit alienationem ipso iure nullam, sed alienantem tanquam indignum repellit, à reuocatione rei alienate, vt quoque voluit Phanuc. in suo tract. de inuentar. par. septima, numero 149. tom. 8. part. 2. fol. 315. dum id, quod supra dictum est de nullitate pro qua parte asserit esse omnium sententiam, intelligit respectu inuitatorum ad fideicommissum, non respectu alienantis, qui non potest venire contra factum proprium etiam nullum. Immo stante huiusmodi expressa prohibitione secuta alienatione potest propria auctoritate is ad cuius fauorem fuit facta alienatio, apprehendere bona alienata, vt post Ias. Crauet. & Zanch. dicit idem Petrus à Petra loco citato, num. 47. fol. 16. in versiculo. Octaua erit differentia.

Etiam si diceretur, posse substineri dicta alienatio ex capite legitima, & Trebellianica dicto æquiti competenti, quia cum legitima, & Trebellianica ei fuerunt assignata in alijs bonis, & per eundem equitem saltem tacite acceptata, cum à decreto assignationis huiusmodi non appellauerit, vt de iure faciendum videbatur per ea, quæ post Io. Monac. Ioan. Andr. Fely. Crauet. conf. 302. in hac causa nume. 7. tradit Menoch. in suo tract. recup. possess. reme. 1. numero 167. fo. 41. & ante eum Anchar. consil. 192. in auxilium veritatis, nu. 4. quia taciturnitas in iudicialibus inducit consensum, l. cum ostendimus, §. fin. ff. de fideiuss. & nominato; & hæredibus tutor. & curator. non potuit postea dictus eques recedere, à dictis bonis assignatis, & vendere dictam domum pro sua legitima, quia præter id quod illud, quod semel placuit amplius displicere non potest, indignum nimis est venire contra factum proprium, l. generaliter in fi. C. de non numerat. Bart. in l. post mortem de adopt. cum similibus. Præsertim, quando à princ. filius eligit aliquam rem pro legitima, nam alienata imputantur in legitimam ipsius, non solum ipso volente, sed inuito, vt post Ang. in l. in quartam, num. 3. in vers. ad diem ff. ad leg. Falc. dicunt Gabr. de legitima conclus. 4. numero 15. fol. 373. & Caph. consil. 189. Vnus ex filijs, num. 20. lib. 2.

6 Et tanto magis quia supponitur in facto non fuisse venditam rem liberam, etiam ex alio capite, nempe quia in dicta domo alienata reperiuntur plures hypothecæ, & obligationes ad fauorem creditorum dicti

equitis, quo casu venit absq; aliqua dubitate declaranda ipso iure nulla.

7 Vterius tamen ponderatis deductis Domini concorditer dixerunt, de æquitate ratam esse habendam dictam alienationem, quia continet iustam causam, nempe de tractionis legitima, & Trebellianica, quæ sufficit ad substinendam alienationem per ea quæ tradit Bald. consil. 217. queritur lib. 1. Aretin. consil. 18. Visa, & discussa, num. 45. & 6. Dec. consil. 236. Non parua difficultas, numero 16. & Rolan. consil. 78. circa primum, num. 20. lib. 1. & possunt per grauatum non obstante fideicommissio, & prohibitione præfata bona ob dictam causam alienari, vt ad litteram probatur in l. Marcellus, §. res que, ff. ad Trebell. Alexan. consil. 178. attentis verbis, nu. 4. lib. 1. & Paris consil. 17. ex lectura testamenti num. 33. in fi. lib. 3. vbi attestatur de communi, & tradit Peregrin. in suo tract. de fideicommiss. art. 39. nu. 4. fol. 355. qui dicit ista seruari in iudicijs, præsertim, quando prout in casu isto non apparet fuisse factam alienationem de bonis melioribus, quæ eligere non poterat, sed de mediocribus, neq; fuisse alienatam rem, quæ plus valeret, quam sua legitima, vt considerauerunt Dec. numero decimo septimo, & Rolan. num. 19. in locis præcatis, & Gabr. conclus. 4. de legit. num. 3. & 10. fol. 373. nam si fideicommissio grauatus meliores, & digniores res ex hereditate alienasset retentis infructuosis, & minus vtilibus, huiusmodi alienatio, tanquam fraudulenta, & in damnum fideicommissi posset reuocari Peregrin. in d. suo tractat. de fideicommiss. articu. 39. numero 11. folio 356. à tergo.

9 Non obstat quod supra opponebatur de nulitate dictæ alienationis pretextu sepe dictæ prohibitionis, & fideicommissi, quia cum illa sit facta lege permittente, non potest dici nulla, & contra mentem testatoris, quia in qualibet dispositione intelligitur salua dispositio legis, præcipue cum testator, ei derogari non possit, nec facere, quod leges non habebunt locum in suo testamento, & in dubio præsumatur se voluisse confirmare cum iuris communis, vel municipalis dispositione, vt post Ruy. Bart. Raph. & alios dicit Corn. conf. 276. viso suprascripto themate nume. 3. lib. 3.

12 Et tanto magis, quia cum constet in actis, quod dicta domus in parte fuit empta de pecunijs dicti equitis, non potest dici comprehensa in d. fideicommissio, nam testator non cogitauit de re emenda pro medietate de suis pecunijs, & d. equitis, præcipue quod

M. Antonij de Amatis.

- quod sicut licuit eidem emere, vt supra, ita eidem licere debet vendere, præcipue cum
- 13 agarur de domo, quæ non ita commode sicut pecunia diuidi potest, ob quam causam tanquam rationabilem, posset etiam recedi à dicta testatoris dispositione, quatenus præsens quæstio contra eam ob verborum vniuersalitatem dici potest, cum ex causa
 - 14 à iuris & statutorum dispositione recedatur, etiam si eorum obseruantia iurata fuerit, l. si hominem 30. ff. manda. Bald. in rub. C. qui admitt. num. primo, versiculo quandoque. Corset. in suis singularibus in verbo iuramentum Cotta in verbo armorum offensibilem in versiculo, & notabis fol. 43. vbi plures allegat & Farinac. in sua prax. crimin. in titul. de delict. & poen. q. 17. fol. 158.

Et tãto magis, quod testator qui totum fecit fauore suæ agnationis, idem verisimiliter disposuisset ad fugiendas lites, & quæstiones, quæ non semel surgunt ex his, quæ dum commode diuidi non possunt, communiter possidentur. Præsertim cum dice-

 - 15 re oppositum esset cogere aliquem ad stãdum in communiõne contra ius, quod esse non potest, l. finali, C. commun. diuiduntur nisi in casibus ibi exceptis per gloss. in littera C.
 - 17 Immo vnum nutrire scandala, quæ pro viribus fugienda sunt, etiam stante quacũque verborum generalitate, cum ista restringatur, ne alias inconueniens sequatur. Castrenf. consil. 50. viso codicillo facto, numero secundo, lib. 2. Soc. consil. 84. visa prædicta facti narratione numero 3. vers. principaliter moneor lib. 1. & Crauet. consil. 70. in contractu matrimonij, nume. 21. & 26. Præsertim, quod constat dictam domum fuisse in censibus subrogatam, cum pacto, quod semper debeant stare firmi, & permanentes, & quatenus redimantur debeant reinuestiri in alijs censibus, prout in instru-
 - 18 mento de quo in actis, qui cum considerentur, vt immobilia, Clement. exiur. de paradiso in §. cumque annui redditus. de verbor. signific. cum simil. vulgat. & sint maioris
 - 19 vtilitatis respectu fructuum, permutatio potuit fieri, saltem propter vtilitatem fidei-
 - 20 commissi, cum inspiciatur mens testatoris, licet fiat contra verba prohibitiua alienandi. Angel. consil. 169. super puncto Ias. in l. filius familias, §. Diui, numero 78. in secunda lectura septimo nota fol. 151. à tergo, Corn. consil. 178. circa primam consultationis dubitationem, nume. 2. lib. primo, Dec. consil. 511. viso testamento Matthei Balaridi, numero 6. & Fely. consil. 42. Cantor Ecclesiæ cathedralis, num. 4.

Nec dum secundo loco dicebatur, quod legitima, & Trebellianica fuit assignata in alijs bonis, quæ assignatio fuit expresse, vel saltem tacite per dictum equitem Ascaniũ acceptata, quia cũ potuerit appellare non appellauit.

Nam non propterea sequitur asserta nullitas alienationis, cum sæpe dicta assignatio in legitima non operetur, quo ad illa, quæ iam ipse filius habuit pro legitima, & eo inuito sunt imputanda, sed solum erit intelligenda, quo ad complementum legitime, & Trebellianicæ computatis dictis bonis alienatis, & pro legitima detractis, & sic dicta assignatio operabitur effectum suum pro ea parte, quæ sibi competit, præter dicta bona alienata, quæ ipso inuito computanda sunt: supponitur enim in facto, quod tempore dictæ alienationis, seu permutationis, legitima dicto equiti Ascanio non fuit consignata, nec ab eodem detracta, & sic potuit per ea, quæ supra dicta sunt permutare, & alienare, quasi dicatur pro legitima bona alienata elegisse.

Secundo dicitur, quod dicta prohibitio alienandi nõ se extendit ad dictam domũ, nã vt colligitur ex themate, de quo supra, cum testator prohibuerit alienationem bonorum suorum, tam presentium quam acquirendorum, per se, & eius tutricem, non dicitur prohibuisse acquisita per dictum equitem eius filium, cum id ex prædictis verbis necessario non inferatur, & limitata prohibitio limitatũ preducat effectum.

Prout nec obstat, quod ultimo loco opponebatur de re libera non tradita. Nam non propterea sequitur nullitas alienationis, quia emptor potest agere, vt res à venditore liberetur, non autem ad rescissionem contractus, & pecuniarum restitutionem. Vnde sufficit, quod res liberetur ab obligatione, vel si ille cui res esset obligata, nollet consentire, satisdetur ab eo, qui tenetur ad liberandum, ita vt damnum pati non possit, vt probatur per text. in l. si pater cum gl. in verbo liberentur littera E, & Bald. in l. si pater, C. de colla. de quibus meminit Alex. consil. 65. ommissis argumentis, nume. 5. lib. 5. & ibi addit. in verbo liberam, Negusant. in suo tracta. de pignor. & hypotec. 5. par. memb. 1. nume. 28. tom. 6. part. 1. fol. 223. à tergo.

Laus Deo, & B. Maria semper Virgini.

DECISIO XXI.
RECHANATENSIS.
ARGUMENTVM.

Donatio rogata à duobus notarijs, quorum unus non habet qualitatem à statuto requisitam, an valeat.

SUMMARIUM.

Clausula constituti, quid operetur, num. 1. & 24.
Presumptio est pro instrumento publico, num. 2.
Instrumentum presumitur verum, & solemne, numero 3.
Neganti, an incumbat onus probandi, nume. 4.
Notarius, quod se gesserit pro habili, & pro tali fuerit habitus, quid operetur, num. 5.
Probationis virtus magis dependet à publica fide, quam à titulo, num. 6.
Contrahentes non debent decipi, sub publica fide, numero 7.
Observantia est sequenda, num. 8.
Fama, & communis opinio notariatus dat robur officio, num. 9.
Notarij, quasi possessio circa confectionem instrumenti, an sufficiat ad validitatem instrumentorum, de quibus est rogatus, vel transferat onus probandi in aduersarium, nume. 10.
Notarij persona, quando dicatur approbata, num. 11. & 66.
Qualitatis non probat. negatio, an dicatur inammissibilis tanquam serotina, & facta post conclusionem in causa, vel saltem talis, quod possit probari aduersus eam, num. 12.
Aequalitas est seruanda, nume. 13.
Probare se talem, quis non tenetur parte non opponente, num. 14. & 18.
Notarius, quando debeat probare se talem, num. 15.
Exceptio, que non inest, & venit extrinsecus debet de necessitate probari, nume. 17.
Contractus rogatus à notario, an sustineatur saltem, quamdiu toleratur in dicto officio, nume. 19.
Pluralitas an possit reduci in singularitatem, nume. 20. & 91.
Dicitio seu, quam vim habeat, num. 21. & 92.
Statuti verba sunt stricte interpretanda, nume. 22.
Qualitas, à statuto requisita est probanda, num. 23.
Possessio vera, & corporalis non potest dici tradita per clausulam constituti, nume. 24.
Constitutum, quod liberet à traditione, quomodo intelligatur, num. 25.
Negligens accipere possessionem ab eo, qui constituit se possidere, quando censetur eam ammississe, n. 26.

Constitutum non operatur, sicut vera traditio, quando constituens remanet in possessione, num. 27.
Constitutum vt operetur, quid sit probandum, nu. 28.
Traditio rei, quae non possidetur, auferri non potest, numero 29.
Probatio verisimilis sufficit ob difficultatem probandi, nume. 30.
Negatiua probatur per inspectionem actorum, n. 31.
Lex quando requirit actum qualificatum, non sufficit probare actum sine qualitate, num. 32.
Qualitas, cum consistat in facto non potest presumi, nisi probetur, num. 33.
Qualitas extrinseca, siue sit affirmatiua, siue negatiua semper est probanda ab eo, qui in ea se fundat, num. 34.
Diues asserens se talem probare debet, num. 35.
Paupertatem deducens probare debet, num. 36.
Qualitas requisita à quo articulari, et probari debeat, num. 37.
Statuti beneficio non vitur, qui non probat qualitatem ab eo requisitam, nume. 38.
Notario asserenti cum iuramento se talem, an credatur, num. 39.
Habilitas est probanda, nume. 40.
Lex Barbarius, quando habeat locum, num. 41.
Paria sunt scire, & scire debere, num. 42.
Argumentum à simili valet, num. 43.
Equiparatorum eadem est dispositio, nu. 44.
Ignorantia statuti non potest allegari, num. 45.
Ignorantia supina, an excusat, num. 46.
Electio mala est in culpa, nu. 47.
Culposi, & negligentes iura non subueniunt, numero 48.
Communis opinio, quomodo probari possit, nu. 49.
Error communis facit ius, nume. 50.
Opinio, quando praesertur veritati, num. 51.
Vtilitas priuata, an sufficiat ad sustinendum instrumentum, nume. 52. & 54.
Communis opinio non operatur, quando defectus est in forma, num. 53.
Communis error, & tolerantia, sine auctoritate superioris nihil operatur, nu. 55.
Notarij quasi possessio quaelibet non sufficit, nu. 56.
Notarius presumitur, qui fuit in possessione notariatus longo tempore, num. 57.
Habilitas personae ex quibus probetur, num. 58.
Articulari quomodo debeat quasi possessio, num. 59.
Notariatus quasi possessio, an sufficiat sine superioris auctoritate, nume. 60.
Agens sine auctoritate scienter, an inuetur quasi possessione notariatus, nu. 61.
Instrumentum factum à notario non habente qualitatem à statuto requisitam non valet, numero 62.
Agens sine auctoritate equiparatur tyranno, numero 63.
Gerens se pro notario, praeter id, quod nihil agit tenetur partibus ad interesse, num. 64.

M. Antonij de Amatis.

Fundamentum, quando deficit corrunt omnia supra edificata, num. 65.

Actus non debet operari ultra agentis intentionem, num. 67.

Priores non habent iurisdictionem, nu. 68.

Notarius in matricula notariorum non scriptus, an dicatur talis, num. 69.

Matricula, quam probationem faciat, nu. 70.

Exceptiones generales, an releuent, nu. 71. & seq.

Libellus generalis, an admittatur, num. 72.

Simulatum, an dicatur, quod non est verum, numero 73.

Causa, quando est vnica, & alia assignari non potest habetur pro expressa, nu. 74.

Generalis dispositio, quando in vno tantum potest verificari habetur pro speciali, nu. 75.

Expressio, quando nominatim est facienda, si adsint verba, quae nihil operarentur, nisi trabantur ad illud, nominatio an habeatur pro expressa, numero 76.

Exceptio tangens defectum consensus, & habilitatis, an semper opponi possit, num. 77.

Exceptio falsi Procuratoris, an possit opponi post conclusum in causa, num. 78.

Exceptio defectus mandati, an possit à iudice opponi, num. 79.

Iudicium ne reddatur elusorium iudex, an possit supplere de facto, num. 80.

Instrumentum dicitur approbatum, quando pars non opponit, num. 81.

Negans ea, quae sunt de necessitate actus non tenetur probare, num. 82.

Neganti, an incumbat onus probandi, numero 83.

Articuli post conclusum in causa an possint admitti, num. 84.

Testes, an possint examinari post conclusum in causa, num. 85.

Testes sua sponte deponentes non probant, numero 86.

Qualitas certo tempore requisita debet probari interuenisse tempore limitato, num. 87.

Qualitas requisita certo tempore si superuenit ex post facto, an sufficiat, num. 88.

Qualitas requisita etiam parte non opponente probanda est, num. 89.

Toleratio, quid operetur, & an praesumatur, numero 90.

Interpretatio ampla fit in favorabilibus, nu. 93.

DECISIO XXI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Antonius Angeluccijs de Belforte volens recuperare summam scutorum 300. datis vt vulgo dicitur à compagna d'offitio de mente Augusti 1587. prout late in instrumento delu-

per celebrato, de quo in actis. &c.

In quo Antonius Ceciulus de Rechane to vti principalis principaliter, & in solidum fideiussit, egit contra bona dicti fideiussoris possessa per Bartholomaeum eius filium, qui cum se opposuerit vigore cuiusdam donationis sibi factae per dictum Antonium Ceculū eius Patrē iub die 23. Octob. 1586.

Et dubitatum fuerit de viribus d. donationis, quia licet in ea interuenerint duo notarij ad formam statuti Rechanat. rub. 43. de donatio. lib. 2. vnus tñ de eis non hēt illam qualitatem ab eo requisitam, vt quod sit de collegio iudicum, & notariorum d. ciuitatis.

Pro parte dicti Bartholomaei dicebatur dictam donationem esse validam, & subsistere ex pluribus.

Primo quia dictum statutum, vt patet ex eius lectura in illis verbis (& haec non intelligantur) non habet locum, quando fuit tradita possessio rei donatae, vt in casu isto, in quo per clausulam constituti positam in dicta donatione omnis dicitur translata possessio, vt probat Bart. in l. interdum, num. 2. ff. de acquir. possess. & dicit Tiraq. de iur. cōstit. num. 2. vbi plures allegat mihi fol. 170. & nu. 4. fo. 171.

Secundo quia, cum sit praesumptio pro instrumento publico ex quo duo oriuntur probationes, vna quod sit verum, alia quod sit solenne, vt inquit Natt. cons. 194. Magnus Dominus, nu. 2. lib. 1. fo. 151. Bal. in c. 1. §. si instrumentum de nou. feud. onus probandi videbatur translatum in negantē dictam qualitatem, praecipue cū se gesserit notarius pro habili in rogitu d. instrumenti donationis vna cum alio notario, & pro habili fuerit semper reputatus, saltē ex his, quae habentur in l. Barbar. Philippus, ff. de offic. Pretoris, & in l. 1. C. de testam. & in §. sed cū aliquis ibi per glo. in verbo libertate instir. eodem tit. cum ceteris adductis per Gabr. conclu. 8. de prob. nu. 1. vbi valent acta, quae aliās non valent, vt per Bal. in d. l. Barbar. num. 3. & Iaf. num. 1. in vers. & secundum istum

istum intellectum, cum supracitatis, & per
 Alexan. consil. 138. opportune consideratis
 nu. 2. vol. 1. qui loquitur in specie de tabel-
 6 lione: ratio est quia virtus probationis ma-
 7 gis dependet à publica fide, quam à titulo,
 vel collatione officij, sub qua publica fide
 non dēnt contrahentes decipi, vt in termi-
 nis dicit addit. ad Alex. d. consil. 138. in verbo
 valeant, in littera B, vbi vterius dicit, quod
 ita semper obseruare vidit, & ab antiquo sē
 8 per obseruatum fuit, à qua obseruātia non
 est recedendum. Hinc dicebat Bal. in d. leg.
 Barb. de quo meminit Affl. decis. 251. deter-
 minatum fuit, nu. 3. fol. 194. quod fama &
 cōmunis opinio quod est notarius dat ro-
 bur officio, & hoc per tres rationes, quas
 ponit Bald. vbi supra nu. 2.
 Tertiò quia dictus notarius reperitur in
 10 quasi possessione cōficiendi similia instru-
 menta, quæ sufficit ad validitatē instrumē-
 ti, vt inquit Affl. d. decis. 251. n. 4. & Nat. t.
 in addit. ad consil. Alex. d. consil. 138. in verbo
 tabellionatus, facit Bald. in d. l. Barb. num. 5.
 vltra, quod transfert onus probandi in ad-
 uersarium Gozzad. consil. 50. prima facie vi-
 detur, nu. 16. Menoc. de præsumpt. lib. 1. præ-
 sumpt. 33. nu. 24. fol. 35.
 11 Quartò, quia constat dictum notariū se
 exercuisse tāquam talem coram magistra-
 tu Dominorum Priorum Rechanetensiu,
 in quorum conspectu d. donatio insinuata
 fuit, quo casu eius persona videtur approba-
 ra arg. eius, quod dicit Bald. consil. 119. quia
 plenissime allegatum, nu. 1. in vers. immo
 plus dico lib. 3. præcipue, quod in omnem
 12 casum d. allegatio, seu negatio qualitatis
 non probare videtur inuerisimilis tanquā
 Serotina, & opposita post cōclusum in cā,
 vel saltē talis, quod potest aduersus eā pro-
 bari, nam si licet negare dictā qualitatem
 post conclusum in causa, licet quoq; proba-
 re oppositū per ea, quæ tradit Rota Lucan.
 in nouiss. decis. 111. confirmauimus, col. 2.
 in vers. vnde, fol. 175. ne vna pars sit melio-
 13 ris cōditionis, quā altera, & seruetur equa-
 litas, ante. n. oppositionem, & negationem
 non videbatur necessaria, cum quis parte
 14 non opponente se talē probare non tenea-
 tur, vt post Bar. & Doct. in l. licet vbi Iaf. col.
 pen. in 3. fallent. de procurat. & alios dicit
 Alex. consil. 166. viso puncto mihi, n. 3. lib. 2.
 Masc. de probat. concl. 1247. nu. 11. & seq.
 lib. 2. fo. 218. vbi dat exemplum de asserēte
 15 se notarium, qui tunc se talem probare de-
 bet, vbi fuerit oppositum, & non aliās, vt
 plenius dicit conclus. 1092. nu. 5. fo. 423. lib.
 2. etiam in his, quæ sunt iuris. Guid. Pap. de-
 cis. 404. licet de iure instrumentum, nu. 2.

quod intelligo de oppositione, quæ fieret
 in processu, non autem de illa, quæ fit in al-
 legationibus iuris, quia ista non releuat.
 Guid. Papa decis. 221. Item dicta die 14. nu.
 6. Crauet. consil. 150. in causa beneficij, nu. 2.
 fol. 298. cum in processu fieri debeat, ratio
 est, vt inquit Bart. in l. eum qui ita, §. qui ita,
 17 num. 4. ff. de verb. oblig. quia quando exce-
 ptio non inest sed venit extrinsecus, de ne-
 cessitate debet fieri oppositio.

18 Et quod parte non opponente, quis non
 teneatur probare se talem dicit Duen. reg.
 277. executio pōt fieri ampl. 5. fo. 158. Ludo-
 uic. cōcl. 1. de hered. in vers. inferi. 42. f. 483.

19 Quintò quia cū dictus notarius se rogaue-
 rit de d. instrumēto donationis, ratione sui
 officij, contractus valet, & tenet, quamdiu
 toleratur in illo officio. Lap. alleg. 89. nu. 11.
 & 13. vers. & ea quæ facit fo. 100. Sed sic est,
 qd notarius fuit toleratus, & tolerat, ergo.

20 Sexto quia pluralitas notariorū, à d. statu-
 to requisita pōt reduci in singularitatē, vt
 fit in pluribus casibus, de quibus per Maria.
 Soc. consil. 43. visa prouisione facta, nu. 1. &
 quando iustum, & æquū est eā fieri, vt post
 Bal. in l. pen. col. fi. C. de ipuber. dicit Rym.
 iun. consil. 512. videtur igitur, n. 60. lib. 5. quæ
 iustitia, & æquitas accidens satis cōstare vi-
 detur, cum d. statutum loquatur de donat.
 scripta manu notarij, seu notariorum, nam

21 ex persona vnus notarij habilis cōtractus
 poterit ob illam dictionem, seu, substineri,
 cū sit disiunctiua, l. 1. §. sublata, ff. ad Trebel.
 l. generali, C. de sacr. sãct. eccl. & eius vigo-
 re ea iniungantur, quorū alterū non vtrūq;
 affirmatur, & ēt probat Bal. in c. inter ceteras
 de rescrip. nu. 14. dū dicit, quod si lego
 Sempronio equum meū albū, seu nigrū,
 vnus tantū debetur, nō ambos, cum simil.

22 Quod tanto magis in casu de quo agitur
 est dicendum, quia dicta dictio, seu, est posi-

22 ta in statuto, cuius verba stricte sunt inter-
 prætanda, vt in terminis dicit. Alex. consil.
 193. lib. 2. nu. 4. ex themate præmissis.

Sed contrarium per Dominos nullo pe-
 nitus discrepante fuit conclusū, non ex eo,
 qd existimauerint fundamētū, in quo aliās
 fundarunt eorū iniam, non subsistere, quia
 illud p̄ vero, ac cōstanti adhuc hēnt rōnib:
 de quib. in decis. aliās facta, ad quā & c. Sed
 quia nouiter fuit deductū non fuisse proba-
 tā d. qualitātē statuti circa psonā d. notarij,
 23 qui se rogauit de sape dicta donat. q̄ oīno
 probanda erat. Bar. in l. 1. §. ait p̄tor. ff. ne qd
 in flum. pub. Dec. consil. 18. viso puncto pro-
 tenui, nu. 4. col. 3. Masc. de prob. cōcl. 1141.
 nu. 11. fo. 40. vol. 3. Eman. Sorez. lib. 3. cōm.
 opin. in titu. de probat. & præsumpt. nu. 43.

M. Antonij de Amatis.

fo. 450. vbi testatur de communi. Rym. sen. conf. 427. vifa facti narratione, nu. 42. lib. 3. Soc. conf. 27. vifis instrumentis, nu. 14. cōf. 65. concl. nu. 4. & conf. 104. vifis compromisso n. 15. lib. 4. Dec. conf. 524. vifis his que plene n. 1. Boff. de captut. nu. 46. & de delie. nu. 4. Rol. à Val. cnal. 63. Peripectis diligenter nu. 2. & 9. lib. 1. Ludou. decif. Lucan. 12. Cum quidam iuuenis, nu. 7. & decif. 17. Ioannes Baptista, num. 33. Bursat. conf. 402. an Dominus Clemens, nume. 4. lib. 4. & Odd. conf. 88. ex Illustrissima, num. 13.

Non obstat primū obiectū, in quo dicebatur dictū statutū Rechanetense nō hēre locum vbi fuit tradita possessio per clausulam constituti, de qua in dicto instrumēto donationis, quæ transfert oēm possessionē.

Nam pluribus modis Respondetur.

Primo, quod statutum prefatu n non loquitur simpliciter de possessione, sed de possessione vera, & corporali, vt ibi legitur ad 24 literam, quæ non pōt dici tradita per clausulam constituti, vt nouissimè scripsit D. Hieron. Marilian. I. C. celeberrimus in rep. l. quoties, nu. 67. C. de rei vendica. per quam possessio transfertur fide sine traditione. Tiraq. in sua tracta. de iur. constit. nume. 1. vers. hic enim est fo. 170.

21 Hinc est, quod licet per constitutū quis liberetur à traditione possessionis, id intelligitur de traditione iuris, & sic potest agere rei vendicatione, vel publiciana in re actione, aut interdico vri possidetis, non autem de traditione facti, quia tenetur tradere possessionem, prout est facti secundum magis * communem opinionem, de qua per Alex. conf. 28. vifo, & præhabito, n. 7. lib. 2. Tiraq. in d. suo tract. de iur. constit. in 1. par. nu. 20. fo. 174. & in p. 3. limit. 20. fo. 236. & Anch. q. 2. Sempronius, à Caio, nu. 13. lib. 2. fol. 56. à 36 ter. & quod negligens accipere possessionem realē ab eo, qui cōstituat se possidere, censetur per negligentiam amisisse possessionē, vt dicit idem Tiraq. in d. suo tract. de iur. constit. p. 2. limit. 21. fo. 238.

27 Secundo respondetur, quod constitutū, non operatur sicut vera traditio, quando constituens remanet in possessione ob presumptionem simulationis. Tiraq. vbi supra limit. 9. nu. 1. & seq. fol. 226. & seq. sed talis est præsens casus, quia donans remansit in possessione. ergo.

Tertio Respondetur, quod vbi clausula constituti importaret verā, & corporalem possessionē, de qua loquitur d. statutū, idē esset, quia dictus Bartholomæus Ceccolus non probauit, quod tpe donationis, & constituti bona donata, de quibus agitur, essent

in bonis donantis, vt probare tenebatur secundum Tiraq. in d. suo tract. de iur. const. p. 3. limit. 1. nu. 8. & 11. fo. 206. & seq. vbi plures allegat, & Anchar. Regien. d. q. 2. lib. 2. n. 15. fo. 56. à ter. cum agatur de præiudicio tertij: non autem cōstituentis, vel hæredū, aut habentium ex post causam ab ipso constituente, per ea quæ scribit Plot. in l. si quando, §. 4. nu. 56. fo. 49. & nouissimè tenuit Rot. Lucan. decif. 106. statutum intentatum, col. 6. fol. 164. ratio est secundum Tiraq. vbi supra, num. 1. fol. 205. quia traditio eius rei, quæ non possidetur, auferri non potest, maxime cum non agatur de aliqua antiqua possessione. Nat. conf. 235. Superioribus mensibus scripsi, nu. 11. lib. 2. Soc. conf. 187. in controuersia quæ, nu. 12. col. 7. vers. 30 tertio probatur lib. 2. ratio est quia ob difficultatē probandi sufficit verisimilis probatio, l. non oēs, §. à Barbarius, ff. de re milita.

Non obstat secundum obiectum dum dicebatur, quod cū sit præsumptio pro instrumento, onus probandi videbatur translatum in negatē dictam qualitātē statuti, præcipue cum se gesserit notarius pro habili, & p tali sp fuerit habitus & reputatus.

Quia quo ad dictam præsumptionē, vbi operaretur dictum effectum, responderetur 31 dictam negatiuam esse probatā per inspectionem actorum, in quibus cum de ea nō appareat, dicitur non esse per ea quæ tradit Dec. conf. 218. in casu, nu. 6. Crauet. consil. 138. decessit Martinus, n. 5. & alij relati per Patrau. in suo tract. de proband. lib. 1. ca. 44. nu. 1. fol. 124. Decian. conf. 76. quare in dubium, nu. 37. & conf. 119. videndum est, nu. 7. & conf. 124. post absolutum consilium, nu. 69. lib. 3. præcipue in casu isto, nam quando lex requirit actum qualificatum nō sufficit probare actum sine qualitate, vt dicit Paul. de Cast. in l. si per alium, §. docere, numero tertio, ff. ne quis eum, cum similibus.

Immo talis qualitas, cum consistat in facto, non potest præsumi nisi probetur iur. vulg. & tanto magis quia dicta qualitas, à 34 statuto requisita est extrinseca, quæ siue sit affirmatiua, siue negatiua seper debet probari ab eo, qui in ea se fundat, siue sit actor, siue reus, secundum theoricam, quā menti tenendam esse tradit Bal. in l. si vero, §. qui pro rei in fi. ff. qui satisfd. cogant. cū qua concordant plures citat. per Patian. in suo tract. de proband. c. 54. n. 9. fol. 570. lib. 1. idem videtur de mēte Bal. in l. si præfidi prouincie, n. 3. C. de donat. añ nup. vñ dicebat Paul. de 35 Cast. in d. l. si vero, §. 1. qui se fundat in diuitijs debet probare se diuitem, qui se fundat 36 in paupertate probare se pauperē, vt etiam con-

consuluit Rol. cons. 92. Magnifica domina.
 n. 23. lib. 3. Et quod talis qualitas debeat pro-
 bari, & articulari per illum, cui fauetur post
 Angel. in l. vel necare, ff. quemadmod. test.
 oper. Mar. late in pract. crim. §. quoniam,
 n. 54. & 55. Alex. cons. 88. in causa Domina
 Bartholomæ, nu. 2. vol. 4. dicit Anchar. q.
 55. statutum Regij nu. 1. lib. 2. fol. 98. à ter.
 * vbi nu. 2. attestatur de communi* & dicit
 quod quando qualitas est fundamentum
 intentionis alicuius, quod non solum intē-
 tio est probanda, sed etiā qualitas ipsa, quia
 quando duo copulatiue requiruntur, nō est
 locus dispositioni, nisi copulata cōcurrant.
 Paris. cons. 31. ommissa discussione nu. 129.
 vnde dicit Bec. plures allegando consil. 53.
 decreto Marchionali cauetur, quod nō pō-
 38 test uti beneficio statuti, qui nō probat qua-
 litatem ab eo requisitam, etiam quod no-
 39 tarius afferuisset cum iuramento esse talē,
 quia ei non creditur. Ferrat. cautē. 60. decre-
 to n. 5. fo. 120. atq;. Quo verò ad illud, quod
 se gesserit pro idoneo, & pro tali fuerit ha-
 bitus, respondetur pluribus modis.
 Primo, quod non sufficit se gessisse pro-
 habili, nisi probentur habilitas.
 Secundo, quod dicta habilitas, quę in ho-
 minum opinione consistit, dupliciter cōsi-
 derari pōt. Primo ex eo, qđ videbatur quēli-
 bet notarium esse idoneū ad conficiendū
 41 dictum instrumentū donationis, & tūc nō
 intrat lex Barbarius cū ceteris allegatis, qđ
 agitur de errore iuris stāte dispositione sta-
 tutaria de qua supra, quō casu nō hēt locū
 eadem lex Barbarius, quę tātum procedit,
 vbi agitur de errore facti Federic. de sen.
 cons. 112. Amice charissime, n. 5. f. 58. à ter.
 Prout nec habet locū, vbi p̄cedit sciē-
 tia inhabilitatis, vt in terminis probat Mar.
 in suo spec. par. 6. in verbo actorum editio,
 nu. 4. fol. 378. quod si verum est, cum pariā
 42 sint scire, & scire debere, vt probatur ad li-
 teram in l. Iulianus scribit, ff. ad Senat. Con-
 sult. maced. & per illum tex. no. Bald. in l. si
 duo, ff. de acqu. hered. sicut d. iura non pro-
 cedunt, vbi non interuenit scientia, ita vbi
 43 quis scire tenebāt; valet enim argumentū
 44 à simili, maxime, quādo duo, à lege, vel ca-
 none æquiperantur, nam tunc dispositum
 in vno extenditur ad reliquum, etiam in pe-
 nalibus, & exorbitantibus, à iure commu-
 ni secundum. Euer. in sua top. iur. loco, à si-
 mili, nam. 7. mihi fol. 135. adducendo circa
 pœnalia glos. not. in capitulo si postquam,
 §. 1. & §. fin. de elect. in 6. & circa exorbitan-
 tia gloss. in versiculo facile in l. si quis seruo
 alieno suaserit, C. de furt. & in l. quod ve-
 ro contra, ff. de leg. & quod isto casu con-

trahentes, & qui interuenerunt teneren-
 45 tur scire probatur, quia cum non possit al-
 legari ignorantia statuti publicati requiren-
 tis dictam qualitatem, quod sit de Colle-
 46 gio, eo quod agitur de re quam omnes
 sciunt, & de supina ignorantia, qua non
 excusat. Item super v. lib. feud. in rubri. de
 pact. tenen. in verbo supina fol. 61. atq; te-
 nebantur inuestigare, an dictus notarius
 esset talis, si optabat facere actum validum,
 quod cum non fecerint, sibi imputare de-
 47 bent hanc malam electionem, quę cum
 sit in culpa, vt dicit Bald. in l. 3. C. de nau-
 feno. & Rolan. cons. 42. quod merces nu.
 3. lib. 3. nec recipit excusationem, nec po-
 test ei subueniri, quia culposus, & negligē-
 48 tibus iura non subueniunt.

Secundo ex eo, quod dictus notarius,
 qui scripsit, vt supra dictam donationem,
 reputabatur communititer notarius de di-
 cta cōfraternitate, & collegio notariorum
 ciuitatis Rechanetenfis, & tunc dicta lex
 Barbarius cum ceteris allegatis pariter nō
 intrat in casu, de quo agitur, cum agatur
 de errore facti non apparente, quia non fuit
 49 articulatū, & probatum de asserta com-
 muni opinione, quę probari poterat, pro-
 bando, quod omnes d. Ciuitatis ita crede-
 bant, & dicebant l. si vicinis, C. de nupt. ca-
 quanto de p̄sumpt. gloss. in l. cum qui-
 dam, §. quod dicitur, ff. de acqu. hered. seu
 quod saltem maior pars eorum ita existi-
 mabat, l. 3. ff. ad Maced. l. 2. C. eod. vt notant
 omnes in dicta l. Barbarius, & in l. 1. C. de
 testam. Rot. Auinion. decis. 139. Ludouica
 Molina, numero 1. fol. 162. à tergo, vel per
 confectioem plurium instrumentorum,
 nam per plura instrumenta probatur com-
 munitis opinio, vt dicit Mascard. de probat.
 conclus. 394. num. 12. lib. 1. fol. 299. vt requi-
 rebatur, quia dicta iura se fundant in erro-
 50 re resultante ex communi opinione homi-
 num, qui facit ius, & videbatur de iure fa-
 ciendum, per ea quę ponit Abb. in ca. cum
 in iure nu. 8. de offic. & potest. iudic. deleg.
 & Vant. de nullit. in rubr. qualiter senten-
 tia, & proces. qui dicunt. nul. nu. 38. fol. 422.
 Lap. in allegat. 89. In Dei nomine Amen,
 num. 15. fo. 100. à tergo.

Tertiō Respondetur, qđ casus iste valde
 differt à terminis dictorum iurium, nā sepe
 d. l. Barb. ff. de offic. Præs. se fundat vnica
 rōne, quę ex cōcursu triū eārum probatur,
 nempe erroris cōis, de quo vt supra fuit di-
 ctum non constat, publicæ vtilitatis, & au-
 ctoritatis superioris, vt inquit Bald. in dicta
 l. Barbarius, ff. de offic. prator. numero ter-
 tio, alia vero iura in habilitate resultant-

M. Antonij de Amatis.

te ex cōi opinione, vt ad litteram legitur in d. l. testes serui, C. de testam. & in §. sed cum aliquis instit. eod. quæ operantur vt plus va-
 51 leat, quod est in opinione, quàm quod est in veritate, vt inquit glo. in d. §. sed cum aliquis in verb. libertate, & pbat Lap. d. alleg. 89. In Dei nomine Amen, nu. 13. & seq. fo. 100. In casu vero isto presupponitur contrarium, & rectè quidē, postquam, nec aliqua apparet auctoritas notarij circa cōfectionē dicti instrumenti, vt sepe dictū fuit, nec constat de aliqua publica vtilitate cōsiderata in dictis iuribus, sed bene de opposito, cū agatur de vtilitati vnius priuati, quæ nō est sufficiens ad dictum effectum, & sic nihil operatur cōis opinio, cū defectus sit in forma, nempe circa auctoritatem, vt in term. dicit Crot. in l. 1. §. si quis ita, nume. 39. ff. de verb. oblig. lib. 6. fol. 81.

Nec dicatur, quod etiam vtilitas priuata debet esse in consideratione per text. in §. si vero Prætor. in aut. de tabell. collat. 4. ibi (ipsis tamen documentis propter vtilitatem contrahentium non infirmando.)

Nam ibi text. loquitur de his, quæ fiunt præter legem, & vbi aderat auctoritas superioris, sine qua tolerantia, & communis error nihil operatur, vt per Inno. in c. nihil de election. Immo, vt inquit Bart. in 2. lectura, l. Barbarius nu. 19. & Bal. nu. 5. in vers. sed ratio est, & in l. 1. C. de testam. nume. 12. secus vbi agitur de gestis contra legem, nempe contra formam statuti, & vbi deficit auctoritas confidentis, vt sepe dictum fuit.

56 Non obstat tertium obiectum de quasi possessione notarij, quia pter id, qd̄ ista non probatur cum qualitate requisita, nec que libet sufficit, cū recens non hēatur in consideratione s̄m Bald. conf. 118. quia plenissime nu. 1. lib. 3. quia ille, qui fuit, in possessione

57 ne notariatus longo tpe gerendo se pro tali, præsumitur talis. las. in l. qui aliena, ff. de acq. hæ. nu. 40. Gab. de prob. concl. 8. n. 24. & Paseth. conf. 164. pro resolutione, vbi testatur de magis cōi. Secus si pro minori tēpore, quàm decem annorū. Affl. decis. 251. determinatum fuit num. 4. non apparet ali quid ex quo possit ad ea inferri, nēpe, quod multa gesserit publice, & cum pluribus personis, & quod pro ipso militaret forma publica, nā ex his facile probatur habitus personæ, vt de primo probat tex. in l. 1. C. ad ma ced. & declarat Ang. in §. Item si. col. 10. in princ. nu. ... Instit. de except. De secundo in l. solennitas, C. de fid. instrum. vt per Vant. de nullita. in rub. qualit. sent. & process. qui dicūt. nul. repar. poss. n. 39. to. 4. fo. 422. à ter.

58 Vbi etiam allegat doctores docentes ar-
 59

60 ticularare dictam quasi possessionem, qui videri possunt, quod debet intelligi, vbi scilicet interuenit auctoritas superioris per ea, quæ dicit Bart. in l. Barbarius, num. 5. & 7. in sec. lect. Secus in his, quæ sui natura non considerant auctoritatem superioris, vt per eūdem Barto. vbi supra nume. 5. in versiculo solve ibi.

61 Vltterius dicitur, quod cū ipse, qui se gessit pro habili sciens se nullā funditus habere auctoritatem similia conficiendi instrumenta dicatur in mala fide, quod nō iuuat quasi possessio de qua supra, vt in terminis decidit Barto. in dicta l. Barbarius, nume. 8.

62 & vbi probaretur nō releuaret, quia donationis instrumentum, in quo interuenit dictus notarius, in quo nō verificatur illa qualitas quod sit de dicta cōfraternitate, & collegio iudicum, & notariorum ciuitatis Rechanetenensis ad formam dicti statuti non valet, vt probat ad litteram tex. in l. aduarios, C. de numer. & actua. lib. 12. ibi (Profecto irritis his, quæ vetita contrectauerint, etiā cōgruam indignationem incurrāt) tanquam

63 factus ab eo, qui se intromisit, & inuasit sicut Tyrannus. Bart. in l. Barbarius, nu. 4. Ratio est secundum eundem nu. 8. qui in specie loquitur de illo, qui se gessit pro notario, quia non solum adest defectus forma, sed falsitas ob quam talis se gerens pro habili tenetur partibus ad interessē, Bart. in l. generali, n. 6. C. de tabell. scrib. lib. 10. quem sequitur Io. de Anan. in c. si aduersus. n. 6.

64 cum deficiat fundamentum, sine quo omnia, quæ supra ædificantur corruunt.

65 Non obstat quartum obiectum dum dicebatur dictū notarium se exercuisse corā magistratu Dominorū Priorum tanquam talem, & sic, quod eius persona dicatur approbata per allegat. conf. Bal. 119. lib. 3. præcipuè, cum negatio dictæ qualitatis tanquā ferotina, & post conclusum in causa videatur inammissibilis, vel saltē talis, quod potest aduersus eam probari.

66 Nam, quo ad præsentam approbationē. Respondetur, Bald. loco citato loqui de eo, qui fecit aliquas scripturas i iudicio nullo iure repugnante, quod non est in casu

67 præsentis, in quo infinuatio facta corā Prioribus ad alium effectum nempe ad seruandam formā statuti Rechanetenensis non potest operari ultra intentionem, & tãto magis coram magistratū non habente iurisdictionem, prout est ille dictorum Dominorum Priorū, per ea quæ tradit Rom. cōf. 501. vt declarationē n. 8. & seq. adelt. n. ordi nari' loci, nēpe Prætor ciuitatis, & iudex supremus Prouincię nūcupatus Gubernator,

qui

qui præstet etiam dictæ ciuitati.

Secundo Respondetur, quod Baldus loquitur, quo ad faciendam præsumptionem, non quo ad veram probationem, quæ præsumptio remanet subtrahata in casu isto, in quo constat dictum notarium tempore confecti instrumenti donationis non esse descriptum in libro, & matricula notariorum dictæ Confraternitatis, & collegij, vt infra demonstrabitur, quo fit, vt cesset non solum omnis præsumptio, quæ pro ipso allegari potest, sed quod vere dicatur non esse talem, nam sicut probaretur talis si in ea reperiretur scriptus, ita dicitur non esse talis vbi in ea scriptus non reperitur, nam matricula adeo probat in ea descriptos esse de collegio, vt faciat haberi pro priuatis eos, qui non sunt in ea scripti secundum Accurs. in l. eos, C. de offic. magistr. milit. in l. matriculam, C. de agent. in re lib. 12. & in l. sciamarios, C. de testamen. milita. & in l. petitionem, C. de aduocat. diuersi. iudic. Masca. de probat. conclus. 1033. nume. 1. lib. 2. fol. 366. & addit. ad Alex. conf. 138. opportunè consideratis lib. 1. in verbo tabellionatus.

Quo ad illud de allegatione, seu negatione dictæ qualitatis, tanquam Serotinae, & post conclusum in causa, quo casu dicitur inammissibilis, vel saltem quod recipit probationem in contrarium.

Respondetur, aliud apparere ex exceptionibus datis pro parte dicti Antonij Angeli de Belforte, in quibus opponitur non solum de simulatione, & quod donatio fuit facta in fraudem creditorum, sed allegantur omnes, & singulæ exceptiones, tam contra statutum, quam contra dictum instrumentum quomodolibet competentes ex forma iuris, & statutorum, & constitutionum, vt late in processu, fol. 16.

Quæ, etsi generales sint sufficiunt, cum non fuerit aduersus eam replicatum, & oppositum, quia etiam generalis libellus admittitur contra non excipientem, vt post Fely. in capitulo pastoralis de exceptio. nu. 14. Corn. conf. 55. visis, & diligenter num. 27. volum. 3. Ruy. conf. 119. videretur fortassis, nume. 15. volum. 5. late Paris. consil. 67. capitulum de quo nume. 2. volum. 4. tradit pract. capit. in titu. de iur. product. nume. 14. lib. 2. fol. 67. præsertim, cum in eis fuerit facta mentio omnium, & singularum exceptionum, tam contra statuta, quàm contra dictum instrumentum quomodolibet competentes, vt in fortioribus terminis nempe de opponente generalia contradicit Granat. theorem. 20. Producens instrumentum, n. 23. & facit Caput aquen. decis. 330. execu-

tio sententiæ, num. 4. fol. 46. part. 1.

Imò cum fuerit opposita simulatio, quæ nou potest trahi nisi ex eo, quod dictus notarius non est de confraternitate ad formam dicti statuti disponentis instrumenta donationis facta à notarijs dictam qualitatem non habentibus haberi pro non veris, cū illud, quod non est verum possit dici simulatum, huiusmodi causa simulationis debet haberi pro expressa, cum alia assignari non possit saltē, quod subsistat. Alex. conf. 100. visa parte testamenti, nu. 8. lib. 4. Aym. conf. 201. præsupponitur, nu. 28. & conf. 118. In hac cā, nu. 8. Becc. conf. 62. quod constitutio Regia, n. 10. Dec. conf. 15. Pro tenui facultate, num. 2. in vers. respondet, & in cōf. 372. visis & diligenter n. 5. & 6. Petr. Gerard. sing. 7. quando rubrica nu. 6. Pedem. decis. 22. quoniā ex actis causæ, n. 8. & facit, quod in simili dicitur de dispositione generali, quæ quā in vno tantū potest verificari, hētur pro speciali, ac si ille casus esset expressus, l. 2. ff. de lib. & posth. l. fuidus qui locat. ff. de fund. instruct. Crau. cōf. 294. verba transactionis, n. 3. in vers. quæ dispositio fo. 620. & Oldr. conf. 300. factū tale est.

Et quo dicta exceptio debeat hēri pro expressa, & nominata patet, quia vbi aliquid nominatim aut in iudicio exprimi dēet, si ad sunt verba, quæ nihil operaretur, nisi traheretur ad illud, perinde est, ac si nominatim, & in specie illud expressum esset. Dec. cōf. 27. Pro virili mea facultate, col. 2. Crau. d. conf. 294. nu. 7. vers. & pro his optime fo. 623. sed in casu isto verba dictarum exceptionum nihil operarentur si non diceretur specialiter comprehensa exceptio simulationis resultans ex dicto statuto. ergo.

Secundo Respondetur, quod cū d. exceptio, quod dictus donatarius non sit de confraternitate, & collegio predicto ad formam statuti fuerit vltimo loco opposita, non potest dici ommissa, agitur. n. de exceptione tangente defectū consensus, & habilitatis persone, quæ quicquid; opponi potest. Gallef. ad formul. cam. oblig. q. 3. n. 61. fo. 31. facit las. in l. licet, C. de porcur. n. 7. & 8. & ibi Franc. Aret. n. 4. vers. nunc opponi potest, et post conclusum in cā, vt in terminis exceptionis falsi procur. dicit las. vbi sup. n. 2. & vbi non possit opponi poterit saltem iudex supplere. arg. eorū, quæ dicit Franc. Aret. in d. l. licet in fi. alleg. gl. no tab. in c. 1. de elect. lib. 6. in verbo impugnat, dñ dicit, quod si pars non excipit de defectu mādati potest iudex opponere ne iudiciū reddatur elusorium, licet id facere non teneatur postquam pars non facit, vt in terminis de instrumento notarij, contra quod non fuit oppositum dicit Bellamerin. decis. 540.

M. Antonij de Amatis.

- si pars non opponit contra in rubr. de fid. instrum. fo. 254. nam vbi pars non opponit contra instrumentum dicitur approbare. Aym. conf. 150. in causa benefic. nume. 2. p. 1. Mascard. de probat. conclus. 1092. nume. 5. lib. 2. fol. 423.
- Qua oppositione presupposita intrat illa
- 82 cōclusio, quod negans, ea quæ sunt de necessitate actus non tenetur probare. Hercu. de proban. negat. num. 100. tom. 4. fol. 18.
- Quod transire videtur absque aliqua dubitatione, cum dictus opponens, & negans habeat præsumptionem pro se resultantem ex copia matriculæ, de qua infra, nã etiam vbi neganti incumberet onus probandi, id intelligitur, nisi negas habeat præsumptionem pro se. Herculan. vbi supra, nume. 44. fol. 16.
- Et sic non potest dici Serotina, nec post conclusum in causa, vel saltem talis, quod possit aduersus eam probari.
- 84 Nam licet ex magna equitate possint admitti articuli, & testes etiam post conclusum in causa, vt dicunt Menoch. de arbit. q. 35. Quæro trigesimo quinto, nu. 22. lib. 1. & alij citati per Mascard. de probat. conclus. 1229. nume. 19. lib. 4. fol. 193. Id non procedit in casu, de quo agitur, in quo si bene cōsiderantur capitula super quibus petitur examinari, fides testium inductorum, & copia libri matriculæ de qua in actis nulla equitas, nec aliqua causa, quæ ad id mouere debeat considerari potest; præcipue, quod ex eis resultat magna præsumptio contra ipsū petentem examinati post cōclusum in causa, quo casu recipi non possunt. Bellamer. decis. 55. Conclusio etiam facta in rubri. de iudic. quia testes in dicta fide dicunt medio eorum iuramento, quod dictus notarius fuit matriculatus, licet in libro non sit descriptus, eo quia liber erat ammissus, & in articulis intenditur probari, quod Doctores anni 1562. vsq; ad annum 1590. admissi in dicto collegio iudicū, & notariorum non potuerunt describi in dicto libro, aut matricula, in qua consueuerunt describi, quia erat amissus, nam si fuit matriculatus, vt dicunt testes, liber matriculæ non poterat dici amissus, vt articulatur, nam descriptio seu matriculatio consueuit fieri in dicto libro, si non fuit matriculatus, suspecta, & periculosa est admissio dd. testium, & capitulorum, maxime, quod sponte, & non vocati fecerunt dictam fidem, vt legitur in ea, & tanto magis quia constat ex dicto libro confraternitatis de anno 1594. sub die 20. Augusti, non autem de tempore articulato, & sic, nec dicti testes probant tanquam sua sponte deponentes, vt scribit gl. & Bar. in l. post legatum, §. his quibus vt indign. Ruyn. conf. 146. Magnifice, ac clarissime, nu. 1. lib. 5. Marf. consil. 2. Altissimum refugium, num. 41. & consil. 12. Cor mundum, num. 8. & sing. 140. testis qui offerret se Neuizan. consil. 25. quoniam saluos facit, num. 17. Menoch. de arbitrar. cas. 474. non præteribo hic numero 57. fol. 111. nisi essent fide digni. Tiraq. in suo trac. de poen. temp. nu. 132. fol. 450.
- 87 Nec talis matriculatio prodest: quia quãdo qualitas certo tempore requiritur, debet probari, quod tempore limitato interuenerit, lex enim vbi ponderat qualitatem, illa est de substantia probationis. Nouell. in suo tractat. ad defens. in titu. de excus. à reo facien. numero 27. to. 11. fol. 229.
- 88 Quare cum in ipso actu probari debeat, Bero. conf. 29. Seruato ordine dubiorum, numero 6. lib. 2. non sufficit quod superuenerit ex post facto. Bero. conf. 167. diligenter consideratis, numero sexto, eo. lib. 2. & sic, quod modo sit de confraternitate, cum non esset tempore rogitus dictæ donationis.
- 89 Prout nec facit, quod vltimo loco in eodem obiecto tangebatur, nam qualitas requisita etiam parte non opponente probanda est, quando agitur de principio intrinseco, ex quo oritur actio, vt post Zaba. cōf. 72. sigillatim ad singula dub. 5. nume. 11. Paris. consil. 16. si attendimus, num. 21. 22. & 23. lib. 1. dixit Decian. conf. 24. quæritur ergo, num. 53. lib. 1. fol. 410. & conf. 37. quæritur ergo ex præmissa, nu. 64. lib. 3. fol. 245. post Baldum consil. 374. quæritur vtrum captura num. 3. lib. 4. fol. 61. & Dec. conf. 61. prout tenui, num. 1. fol. 69. à tergo Bec. consil. 75. Remedium canonis reintegranda, num. 61. fol. 135. Angel. de Cambilio conf. 81. in themate, num. 34. fo. 313. Pedemon. decis. 108. Caesar de Albertis, numero 8. & 9. & Ludo uic. decis. Lucan. 2. Reuerendus nume. 11. fol. 14. quod intelligo vbi quis non haberet iuris præsumptionem pro se. Veronenf. caut. 118. quis nume. 2. fol. 38. & vbi opinio contraria verior esset, non esset ita simpliciter intelligenda, sed vbi esset saltem facta fides summam, quod ille talis, qui agit vt hæres, esset talis, secus vbi de hoc nihil penitus appareret, vt considerauit Bald. in d. consil. 374. num. 3. lib. 3. & etiam sensit Bec. loco citato.
- 90 Non obstat quantum obiectum dum dicebatur valere, quod gestum est, à dicto notario ex eo saltem, quod fuit toleratus, & toleratur per dictam Aleg. Lapi. 89. n. 11. nam

nam præter id quod debet intelligi secundum dispositionem capitulo nonne 8. q. 4. per ipsum allegat, in quo præsupponitur habitas, & titulus Prælati, qui aliud gessit, prout quoque præsupponitur in iuribus per eundem allegatis, nu. 13. quæ habitas non adest in præfenti specie, non probatur aliqua toleratio, quæ cum sit facti non præsumitur.

Nō obstat sextum, & vltimum obiectū, dum creditur pluralitatem notariorum in singularitatem reduci posse saltem ex uilius dictionis (seu) positæ in præfato statuto, quæ est disiunctiua.

91 Nam respondetur, quod pluralitas non potest reduci in singularitatem, quando fit contra mentem alicuius dispositionis, vt post Bald. & Salyc. in l. quamuis, C. de impub. & alijs sublitu. gloss. in l. hoc articulo, ff. de hæred. instit. Bart. in l. scire debemus, ff. de verb. oblig. in princ. Bald. in l. pen. in primo nota. C. de impub. dicit Marian. Socc. consil. 43. visa prouisione facta, nu. 11. lib. 1. Sed in casu isto resoluendo pluralitatem in singularitatem destrueretur dispositio dicti statuti Rechanetensis rubr. 43. de instr. dona. in quo specialiter cauetur, quod instrumenta donationis sint, & esse debeant scripta, & publicata manu notarij seu notariorum, qui sint de collegio, & fraternitate iudicū, & notariorum de Recaneto, quia dictio seu in eo posita stat ampliatiue, non autem disiunctiue, vt idem statutū in subsequentibus verbis declarat dū dicit (quod ipsis instrumentis, seu contractibus ipsorum instrumentorum interfit, & interesse debeant duo notarij, qui sint de dicto Collegio, seu fraternitate, aliter dicta instrumenta, seu instrumentum non valeat), & obseruantia subsecuta comprobatur manifestè.

Nec mirum, nam etiam de iure communi dictio seu, quæ est disiunctiua ampliandi gratia ponitur, vt ad literam probat text. in l. si quis ita legauerit, ff. de aur. & argent. legat. l. generali vbi Barr. C. de sacr. sanct. eccles. Curt. iun. in l. precibus, nume. 47. C. de impub. & alijs sublit. vbi dicit quod dictio seu distinguit verba, sed sensum cōiungit, & habet vim copulæ. dicta l. si quis. ita Bertrand. consil. 141. numero 8. & consil. 181. numero septimo, lib. 1. Cremens. sing. 57. lego digestum Alciat. in l. sæpe verificat cum ff. de verb. signific. num. cum cæteris citatis per Couarru. pract. q. cap. 5. lib. 2. num. 10. fol. 130. & seq. vbi hanc secundum Socc. in l. si quis ducenta, §. vtrum 6. opp. ff. de reb. dub. col. 2. nume. dicit esse
* communem * præcipue vbi agitur de ma-

teria fauorabili prout hic, vbi statutum disponit, vt supra ad euitandas fraudes, vt clare demonstrant illa verba posita in principio dicti statuti ibi (Materia suspitionis, & falsitatis tollere volentes, quæ sæpe sapius fieri cōtingit in donationibus inter viuos) Quo casu dictio seu stat ampliatiue, vt dicit Alex. consil. 193. ex themate nume. 4. lib. 2. 93 quia, vt ibi in fauorabilibus non stricta sed ampla fit interpretatio.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO XXII. MACERATENSIS. ARGUMENTVM.

Constitutio Marchiæ caput 24. lib. 6. de celebratione festiuitatum quomodo sit intelligenda.

SVMMARIVM.

Glossa Ceruoti non admittuntur, nume. 1.

Informari an possit diebus festiuis, num. 2.

Pæna patrocinantium diebus festiuis, quæ sit numero 3.

Constitutio Marchiæ dict. capitu. 23. lib. 6. generaliter, prout loquitur semper fuit intellecta, & obseruata, numc. 4.

Peccat mortaliter, qui audit litigantes diebus festiuis, num. 5. fallit num. 6.

Auaritia est omnium malorum radix, num. 7.

Lex an tollatur per non vsu, nu. 8.

Dierum festiuorum tempus Deo tribuendum est, numero 9.

DECISIO XXII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Loffa quedam, seu potius abusus eorum, qui dicebant Constitutionem Marchiæ cap. 13. lib. 6. fol. 394. de celebrat. festiuitatum, & registris fiendis debere intelligi solum, quo ad exercitium actorum, nō autem, quo ad informantes in causis occurrentibus diebus festiuis
in

dicta constitutione specificatis per Dominos non fuit admiffa, quia videbatur similibus glossis, quas facere solebat Ceruotus Accursij filius, cuius post Imol. in l. Modestinus, nu. ff. de solut. meminit Cagno. in l. singularia, ff. si cert. petat. numero 61. lib. 1. fol. 323. vt melius apparet ex verbis dictæ
 2 Constitutionis, quæ comprehendunt omnes casus, præter tres ibi limitatos, & præcipuè informantes, etiam absque actorum confectione, vt comprehenditur ex illis verbis in eadem constitutione positis dum dicitur.

(Item quod nullus aduocatus, procurator, seu alter quispiam curialis, seu prouincialis pro altero in aliqua causa ciuili, vel criminali iudicialiter, vel extra, verbo, vel in scriptis aduocationem, vel procurationem audeat, vel præsumat præstare alicui, vel extraiudicialiter intercessionem præbere, vnde quomodocunque, vel qualitercunque directe, vel indirecte aliquid pecuniarum commodum e. nolumentū consequi possesperet coram ipso Rectore Prouinciæ, & eius ius dicentibus, nec coram Domino Thesaurario, vel alijs iurisdictionem aliquam in curia exercentibus sub pœna excommunicationis, & duorum aureorum pro quolibet, & qualibet vice, qua contra factum fuerit.)

3 Sed generaliter prout loquitur semper intellecta, & obseruata fuit, nam si inspecto iure cõmuni peccat mortaliter iudex, qui audit litigantes diebus festiuis, capitulo fi. de fer. nisi ex misericordia, vel necessitate, secus factum fuerit, vt per Nauar. in suo Manual. confess. de 3. præcept. decalo. cap. 13. nume. 13. fol. 163. & Ludouic. Lopez in suo instructori conscientiæ in capitulo 52. de obseruat. festorum in vers. non licet iud. fol. 168. vbi dicunt excusari iudices Rusticorum, qui diebus festis ius dicunt Rusticis. Quanto magis id est affirmandum stante dicta constitutione imponente penam excommunicationis, & pecuniarum.

Vnde male faciunt Aduocati, Procuratores, & Notarij, qui & si sciant constitutionis præfatæ dispositionem, prout seire
 7 tenentur contra eam sape bonorum pace non sine scandalo, ob auaritiam, quæ omnium malorum est radix, têtare audent, & quandoque aliquid extorquent, præcipue in initio nouorum Auditorum, & officialium, asserendo sape dictam constitutionem non esse in vsu, & quod non est peccatum instruere, seu informare iudicem verbo, aut in scriptis, etiam ob pecuniam, per ea quæ in terminis tradit Nauar. vbi supra,

num. 12. fol. 163. nam præter id, quod constitutio præfata ita omnia excludit, & lex non tollitur per non vsu, sed per contrarium vsu. Felyn. in cap. treguas, num. 10. de tregu. & pac. obtentum in contradictorio iudicio, vt dicit Alexan. consil. 132. visa facti narratione, num. 4. lib. 1. quia, vt inquit Roc. Curt. in suo tractat. da statu, sectio. 7. num. 26. to. 2. fo. 369. Vfus non derogat legi, nec inducit consuetudinem, de qua minime constat.

Et certè, quod magna auiditas lucri, ne dicam inreuerentia, & iniquitas videtur eorum, qui dum possunt sine peccato, & proprio damno, congruo tempore sua iura deducere, quod bene aduertit constitutio præfata in limitatione dictorum casuum, id differunt in diebus festiuis, contra textum apertum in l. dies festos, C. de fer. in quibus tempus diuino cultui consecratum Deo tribuendum est. Gaeta. in Summ. in verbo in festo licita, & Ioan. Baptist. Perusin, in suo tract. de arbitr. cap. 10. versiculo & quia tom. 3. fol. 284.

Quibus stantibus licet petita fuerit moderatio dictæ constitutionis præcipuè in hoc felicissimo aduentu Sanctissimi Clementis Papæ VIII. Pontificis Maximi qui fuit Lunæ 19. Aprilis 1598. adhuc tamen non fuit, quod viderim obtenta.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO XXIII.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

Immissio in possessionem, an fieri debeat ante refectionem melioramentorum.

SVMMARIVM.

Executio retardari non debet occasione melioramentorum non liquidorum maxime data cautione, numero 1.

Melioramenta, qui facit, an habeat pro eis retentionem, num. 2.

Pignori incumbere melius est, quàm habere fideiussorem obligatum, num. 3.

Tempus

Tempus ad liquidandum melioramenta, an detur antequam fuit immissio in possessionem rei meliorata, num. 4.

Melioramenta secundum quod tempus solui debeant, num. 5.

Executio retardatur, quando melioramenta possunt liquidari etiam data fideiussione, num. 6.

Compensatio opponi potest, quando agitur de re liquida, vel quae facile liquidari potest, num. 7.

Paria sunt aliquid esse liquidum, vel de breui liquidandum, num. 8.

DECISIO XXIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Vper proposita difficultate pars affirmatiua ad fauorem Federici de Archangelis, contra Gabrielam Ferrettam videbatur sequenda.

Quia praetextu melioramentorum non liquidorum, non debet retardari executio. l. 4. §. 1. & §. seq. ff. de re iudicat. Alciat. conf. 63. testatoris inspecta, num. 14. to. 3. lib. 9. fol. 287.

Praesertim data cautione per ea quae tradit Put. decis. 471. die 15. Octobris lib. 2. nu. 1. & 5. fol. 507. Rot. Bonon. decis. 77. Capta fuit num. 3. fol. 125.

Licet Domini communiter aliud censuerit, nam & si clarum satis videatur, quod faciens melioramenta habet retentionem rei, donec illa sibi soluantur, l. si in area, ff. de cond. indeb. l. Paulus, ff. de dol. except. l. qua ratione, §. habet, ff. de acquir. rer. dom. cum notat. per gloss. & Doctor. in l. si non fortem, §. si centum, ff. de condit. indebit. Afflict. decis. 87. magnum est dubium nu. 5. fol. 60. Capic. decis. 17. in causa Reuerendissimi Cardinalis de Sancto Seuerino, nu. 7. fol. 20. etiam si sint in liquida, vt ibi. Negul. in suo tract. de pignor. 5. memb. 5. par. princ. num. 20. to. 6. part. 1. fo. 439. Ludouic. decis. 7. in istis causis sindicatus numer. 10. fol. 47. Cuman. conf. 57. monasterium iure locationis num. 5. qui hanc partem tutiorem, & equiorem appellat. Dec. conf. 518. viso instrumento, nu. 2. vbi testatur de communi, & Decian. conf. 29. circa primum, num. 5. fol. 234. & conf. 58. quaritur nu. 67.

in fi. lib. 2. fol. 453. Borgn. decis. 28. aduertendum esse, n. 5. & seq. fo. 404. & decis. 44. Canonichinus Volteranus num. 66. p. 1. fol. 646. ne tamen perpetuo huiusmodi pretextu retardaretur praefata executio, cum melius, ac tutius sit incumbere pignori, quam habere fideiussorem obligatum, §. furti autem actio instit. de obligat. quae ex delict. nascunt. & l. plus cautionis, ff. de reg. iur. par. tran. de proban. cap. 66. nu. 138. lib. 1. fo. 251. assignauerunt d. D. Gabriellae tempus vnius mensis ad liquidandum praetensa melioramenta, quo elapso solutis illis secundum tempus liquidationis iuxta tradita per text. in l. domos 61. ff. de legat. 1. Caphal. conf. 311. scripsi annis elapsis n. 93. lib. 3. Rol. conf. 28.

Quoniam nemini dubium, nu. 14. lib. 1. Gayl. pract. obseruat. lib. 2. obseruat. 121. filius hereditatem, nu. 12. fo. 238. qui testatur de communi, & Thesaur. decis. 251. melioramentorum extimatio nu. 2. fol. 210. Borgn. d. decis. 44. Canonichinus Vulteranus num. 62. & seq. par. 1. fol. 646. mandauerunt dictum Federicum de Archangelis immiti in possessionem dictorum bonorum ad instar eius, quod censuit Rota per Put. dict. decis. 471. die 15. Octobris in causa Parmes. in fi. lib. 2. fol. 503.

Non obstat dum dicebatur, quod praetextu dictorum melioramentorum non liquidorum non debet retardari executio, praesertim data fideiussione.

Quia quando melioramenta possunt liquidari, vt in casu isto, quod rei inquitur arbitrio iudicis secundum Bal. conf. 309. quaritur vt in fi. lib. 2. potest retardari executio, vt in terminis terminantibus dicit Borgn. dicta decis. 44. num. 67. part. 1. fol. 647. quia potest opponi compensatio, quando agitur de re liquida, vel quae facile potest liquidari. Bald. in conf. 99. Pactum tale est, nu. 3. lib. 2. & Fab. de Anna conf. 62. ex infra scriptis, num. 5. fo. 107. cum paria sint aliquid esse liquidum, vel de breui liquidandum, l. fin. cum ibi nota, C. de compensat. Capic. decis. 48. in causa magnificae Camilla, num. 3. fol. 45. & Gallef. ad form. Camer. obligat. in summ. de vi instrumento oblig. camer. numero 6. fol. 110. & Contard. in l. vnica, C. si de mom. poss. quast. 24.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO XXIII.

FIRMANA.

ARGUMENTVM.

Res quando est apud aliquem sine causa, que actio competat, an debeatur interesse, & à quo die.

SUMMARIVM.

- Mutuum quando presumatur num. 1. & 29.
- Interesse an debeat probari ante sententiam num. 2. & 22.
- Valor quomodo probetur, num. 3.
- Producens an dicatur fateri, & quid si protestetur, num. 4.
- Interesse oritur ex mora, num. 5.
- Mors equiperatur dolo, num. 6.
- Quod semel placuit amplius displicere non potest, num. 7.
- Contractus ab initio sunt voluntatis ex post facto necessitatis, num. 8.
- Traditio presumitur facta ex causa precedenti, numero 9.
- Verisimile habetur pro expresso, num. 10.
- Soluens creditori, nihil ab eo recipere potest, nu. 11.
- Interest nostra potius non soluere, quam solutum repetere, num. 12.
- Liquidatio interesse an possit fieri in executione, numero 13.
- Victus Victori condemnatur in expensis, num. 14.
- Libri Gabelle plene probant, num. 15.
- Res mea si peruenit ad aliquem, qua actione debeat restitui, num. 16.
- Interesse quanti plurimi succedit loco rei, & debetur ex mora, num. 17.
- Interpellatio quid operetur d. num. 17. in fi.
- Interesse an debeat, à die petitionis, vel litis contestate, num. 18.
- Peritio dupliciter sumitur, num. 19.
- Litis contestatio an requiratur ad hoc, vt quis teneatur ad interesse, num. 20.
- Interesse à quo die debeat, nu. 21.
- Testis vnicus probat contra producentem, nu. 23.
- Interesse an possit liquidari in executione, nu. 24.
- Aequitas non scripta, non facit recedere, à iure scri-

- pto, num. 25.
- Beneficia non conferuntur in inuitum, nume. 26.
- Exceptionem habere, & nolle vti, idem est, quod non habere, num. 27.
- Causa, quando dicatur reducta ad non causam, numero 28.
- Metus semel illatus an presumatur perseuerare, numero 29.
- Paria sunt compelli, vel scire se compelli, nu. 30.
- Coacte quando dicatur aliquid factum, nu. 31.
- Metus ordinatus ad executionem iustitiæ, non dicitur metus, num. 32.
- Metu laudabili quod fit, non rescinditur, nu. 33.
- Protestatio conseruat iura ambarum partium, numero 34.
- Facta pro infectis haberi non possunt, nu. 35.
- Exigere, & non soluere, an conueniat, num. 36.
- Protestatio contraria facto, nihil operatur, nu. 37.
- Protestatio contraria facta, an releuet ex tacito consensu, num. 38.
- Soluere sponte non dicitur, qui potest compelli, numero 39.
- Voluntas coacta dicitur voluntas, num. 40.
- Voluntas libera in actu spontaneo requiritur, numero 41.
- Voluntatis esse est, quod sit libera, num. 42.
- Iurisdicctio per voluntatem coactam an possit prorogari d. num. 42.
- Negatio an impediatur compensationem, num. 43.
- Compensatio, quid sit, num. 44.
- Exceptio per malitiam in prima causa non opposita, an possit opponi in causa appellationis, num. 45.
- Exceptio an possit opponi post litem contestatam, numero 46.
- Negligentia, quando aliquid ommittitur, an possit suppleri, num. 47.
- Compensationis exceptio debet in specie allegari, numero 48.
- Dubius est litis euentus, num. 49.
- Compensatio non fit de liquido, ad non liquidum, numero 50.

DECISIO XXIII.
MAXIMO DEO AVCTORE.

Vod sententia Domini iudicis, à quo lata ad fauorem Florelli de Florellis contra Antonium Mariam Azzolinum sit reuocanda ex pluribus deducebatur.

Primo quia obitat defectus non probatæ intentionis, tam circa pratensam pro parte. D. Florelli mutationem salmarum tresdecim Olei factam dicto Domino Antonio

tonio Mariae Azzolino, quam quo ad præ-
 tensum interesse dicti olei ad rationem quan-
 ti plurimi, quantum enim attinet ad dictum
 mutuum, nec aliquis est testium, qui de eo
 loquatur, nec est probatum saltem sufficere
 ter de prætenfa quantitate salmarum tres-
 decim olei, ex qua saltem possit recurri ad
 1 præsumptum mutuum, de quo loquitur Ro-
 ta Genuens. decis. 72. iudicamus, nu. 2. fol.
 145. à tergo.

Quo verò ad præfatum interesse idem
 2 pariter videtur affirmandum cum liquida-
 tum non appareat iuxta tradita per Rolan.
 conf. 30. viso processu inquisitionali, nu. 20.
 lib. 2. fol. 63. dicentem interesse probari de-
 bere antequam feratur sententia, etiam stã
 te asserta fide pro parte Florelli producta, à
 quatuor subscripta, & recognita, in qua di-
 citur, *che l'oglio del mese di Luglio, & Agosto del*
l'anno 1592. valse scudi nouantacinque il miglia-
ro, chiaro, giallo, & spacciato, & condotto al porto
di Fermo, & che per tanto da essi si è compro, &
venduto. quia præter id, quod fides regulari-
 ter non facit fidem dicti in ea subscripti, et
 3 ubi formiter id deposuissent, nihil probat,
 cum non dicant aliquid de communi valo-
 re, quod vendi potuisset dictum oleum Ca-
 gno. in l. 2. C. de rescinden. vendition. nu.
 233. i. vers. quia res lib. 2. Rodo. de reb. eccl.
 non alienan. q. 20. nu. 145. Boer. decis. 68. di-
 co male fuisse iudicatum num. 6. & ita me
 referente fuit conclusum per Rot. Genuen-
 sem in causa heredum quon. Jacobi Cirelli
 contra heredes Antonij Roladelli, & alios
 litis consortes die 1. Februarij 1588. qui de-
 fectus præter id, quod videtur magnus coa-
 diuuatur, etiam ex alio capite, nempe equi-
 tate, que non suadet, dictum oleum solui
 debere ad dictam rationem quãti plurimi,
 cum ab initio nõ videatur traditum animo
 relabendi ad rationem quanti plurimi, sed
 ad hoc, vt iuxta extimationem illius tempori-
 4 excomputaretur cum frumento habito
 per dictum Florellum ab ipso Azzolino,
 vt dicit Ottinellus testis dicti Florelli, qui li-
 cet non plene probet contra dictum Azzo-
 linum, probat tamen contra ipsum Florel-
 lum producẽtem, cum producens dicatur
 fateri vera esse omnia quæ in re producta
 continentur. Ias. in l. certi condictio, §. si nu-
 mos, num. 39. ff. si cert. petat. & Felyn. in ca.
 cum venerabilis, nu. 23. de except. etiam si
 protestatus fuisset in parte, & partibus pro-
 fe facientibus producere, vt dicit idem Ias.
 in dicto §. si nummos n. 39. & tanto magis
 quia ex præmissis non videtur posse consi-
 derari aliqua mora, ex qua oritur interesse,
 vt dicunt Doct. in l. vinum, ff. si cert. petat.

& Bald. colum. 2. in vers. sed in re iam solu-
 6 ta, cum non possit dici morosus ille, qui ali-
 qua exceptione, seu excusatione se tueri po-
 test Rot. Lucan. per Magon. decis. 69. Per
 obitum, num. 14. & 21. in qua allegatur tex.
 in l. sciendum, ff. de vsur. de quo etiam me-
 minit Alberg. in suo dictiona. in verbo mo-
 ra non admittatur l. quod te in fi. ff. si cert.
 pet. Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. cent. 3. ca-
 su 220. nu. 46. & seq. & farit Rim. sen. confi.
 72. videretur prima facie, nu. 13. lib. 1. præci-
 pue cum præter id, quod qualibet causa, vt
 inquit idem nu. 7. excusat à mora, quæ an
 adsit facile potest colligi infra in tertio fun-
 7 damento, & ex præmissis, quod ab initio se-
 mel dicto Florello placuit nõ potest displicere,
 per illam vulgatam regulam, quod se-
 mel placuit, maxime ad damnum tertij, &
 8 in cõtractibus, qui licet ab initio sint volun-
 tatis, ex post facto sunt necessitatis.

Secundo quia videtur omnis præsumptio
 mutui penitus exclusa non solum per sæpe
 dictam depositionem Fabij Ottinelli testis
 dicti Florelli, de qua supra, qui alternatiue
 deponit de salmis decem, aut duodecim
 olei, & sic contra producentem, qui præ-
 tendit consequi salmas tresdecim olei, sed
 etiam quia tempore traditionis olei, vt asse-
 ritur factæ dicto Azzolino dictus Florellus
 erat debitor dicti Azzolini, propter granũ
 antea consignatum, vt ex actis constat, quod
 debitum facit magis præsumere traditionem
 fuisse factam animo satisfaciendi debitum,
 9 & sic ex causa præcedenti, quam mutuãdi
 arg. eorum quæ tradit Mascard. de probat.
 conclus. 1319. vol. 3. num. 1. fo. 312. maxime
 10 cum istud sit verisimile, & verisimile ha-
 beat pro expresso, l. si Titius, §. 1. & ibi
 doct. ff. de lib. & posthum. & est gl. fin. in l.
 tale pactum, §. si. ff. de pact. & sic intrat Do-
 ct. Baldi in l. si quidem, nu. 3. C. de tran-
 11 sact. in qua habetur, quod si reus soluit cre-
 ditori, nihil ab eo recipere potest.

Tertio, quia ubi intentio dicti Florelli ef-
 set fundata, adhuc idem dicendum foret,
 quia cum dictus Azzolinus tempore dictæ
 assertæ traditionis olei esset creditor dicti
 Florelli pro certo frumento de Flor. d. 288.
 & vterius de salmis sex grani, de quibus tã-
 tum hodie reperitur creditor, potest retine-
 re dictum oleum, saltem tanquam in com-
 pensationem, seu solutionem sui crediti,
 12 quia sua interest potius nõ soluere, quàm
 solutum repetere, l. 3. ff. de compensat.

Rota tamẽ bene viso, ac pensato proces-
 su censuit, dictum Azzolinũ teneri, & obliga-
 tum esse ad soluendum dicto Florello
 salmas tresdecim olei ad extimationem
 quanti

M. Antonij de Amatis.

quanti plurimi iuxta liquidationem in executione faciendam, per ea, quæ tradit Cagn. in l. quatenus de reg. iur. lib. 3. nu. 21. & 22. & Bertazzol. in suis, conf. ciuil. conf. 26. non obstantib. copiosè, nu. 33. fol. 89. & expen-

14 fas, ad quas de iure victus Victori iuxt. text. in l. properandum, §. fin autem alterutra, ubi gl. & omnes C. de iudic. & temere, & calumniose appellans condemnandus venit iuxta tradita per Franc. in c. inter cætera de app. n. 3. & sic respectiue, bene, & male fuisse per Dominum iudicem, à quo iudicatum, dum dixit dictum Azzolinum teneri ad interesse quãti plurimi, si non soluerit dictas salmas 13. olei infra certum tempus de quo in dicta sententia, quia cum ex libro gabel-

15 læ, & partitis in eo descriptis de quibus in processu, quæ plene probant, ut post Barto. in l. quædam. §. nummularios, ff. de edendo nu. 3. tenet ibi Alex. nu. 2. las. n. 8. Mascari. de probat. concl. 387. p. 1 & 2. & in concl. 973. numero 39. volum. 2. ubi testatur de com-

* muni, & Rot. Genuen. decis. 122. Vincen-
tius Bucellerius nume. 2. fol. 189. puncto in quo partes concordarunt, testibusque pro parte dicti Florelli examinatis colligatur, quod dictæ salmæ tresdecim olei peruenerunt ad dictum Azzolinum, æquum nõ videbatur, quod penes ipsum remanerent sine

16 causa, sed quod ex equitate l. si me & Titio
17 ff. si cert. pet. seu ex officio, ut declarat ibi Dec. numero tertio, deberent restitui actione ex mutuo, ut me referente fuit iudicatum 19. Ianuarij 1588. per Rot. Genuens. in causa Io. Petri de Riccardis cõtra Catettã Lerariam, & aliàs censuit ante eadem Rota d. decis. 72. num. 2. vna cum dicto interesse quanti plurimi, quod succedit loco rei, etiã si momento temporis durasset. Rot. Gen. decis. 177. nu. 4. & 8. causatum etenim constat ex mora dicti Azzolini, qui non solum semper soluere recusauit, sed voluit expectare tres sententias contra, ut concludunt doctores in l. vinum si certum petat. nempe Bart. Bald. Paul. de Castr. in princ. dictæ legis, & las. nu. 7. Cagn. nu. 29. lib. 1. Rot. Genuens. decis. 134. nu. 7. & dicta decis. 177. viso, ac diligenter cõsiderato, n. 8. & Maran. conf. 65. num. 6. cum simil. à die litis contestatæ, ut dicit Cagnol. in dicta l. vinum, nu. 52. præsertim cum non præcesserit interpellatio, ut dicit Paul. de Cast. in ead. l. vinum, num. 9.

18 Nec dicatur, quod debuisset condemna-
ri ad interesse, à die petitionis, ut dicit Boe. decis. 68. nu. 5. non autem litis contestatæ.

Nam licet id alio modo euitari possit, & pro responsione sufficiat, quod dicit Paul.

de Cast. in dicta l. vinum nume. 9. magis in specie respondendo dicitur cum Bald. in d. l. vinum in princ. vers. ad euidentiã, quod petitio dupliciter sumitur, vno modo pro ea, quæ continet formam iudicij, ut in casu isto, & tunc intelligitur petitio per litis contestationem, alio modo per interpellationem factam coram iudice, vel sine iudice, nam quando contrahitur mora per interpellationem, tunc ex die interpellationis dicitur peti, & talis non est casus iste.

Secundo, quod cum dictus Azzolinus tunc temporis potuisset probabiliter prætere se nõ teneri ad restitutionem olei petiti, eo quod erat creditor dicti Florelli de dictis Florenis 288. & etiã prætendebat se creditoris eiusdem de salmis sex grani, de quibus adhuc sub iudice lis est, requiratur litis contestatio, ut dicit Bald. in dicta l. vinum, ff. si cert. pet. in vers. si autem non contrahitur mora prope princip. quia interesse proueniens ex mora debetur, à die litis contestatæ. Rym. iun. conf. 653. Dominus Isac. num. 29. lib. 6. maxime quando agitur de magno præiudicio, ut considerauit quoque ibi idem Rym. num. 32.

Non obstat primum obiectum de non probata intentione, tam quo ad præsentiam mutui quantitatem, quam quo ad præsentium interesse quanti plurimi, quod non apparet liquidatum ante sententiã, ut requiritur iuncta æquitate, ob quam non deberi suadetur, cum fuerit cõsignatum, ut computaretur cum frumẽto habito per ipsum Florellum ab Azzolino iuxta extimationẽ illius temporis, ut dicit Ottinellus testis dicti Florelli, qui contra producentem plene probat, nõ autem, ut tanquam mutuatum restitui deberet.

Nam distinctè, & breuibus respondendo dico intentionem mutui, & quantitatis dicti olei esse probatam, ut supra demonstratum fuit, & quod potuit pronunciari super interesse non liquidato non obstante allegato conf. Rolan. 30. nu. 20. lib. 2. Cum liquidatio circa interesse quanti plurimi, secũdum magis veram opinionem, quam secuta fuit Rota, possit fieri in executione, ut dicit Cagnol. in dicta l. quatenus, ff. de reg. iur. num. 21. & 22. lib. 3. & habetur per Afflict. decis. 87. magnum est num. 5. & per Rot. Genuen. decis. 163. Ambrosius Taruffus, num. 4. & 5. & decis. 161. petit Garatius, num. 13. fol. 216. Secundum quam die 19. Octobris 1587. me referente in eadem Rota fuit conclusum in quadam causa Claræ vsus maris actricis ex vna, & Scipionem Flicum, & alios reos conuentos ex altera, &

in causa Dominici & Antonij fratrum de Frittalis contra Ioannem Franciscum Abū curatorem hereditatis iacentis quon. Antonia, & Antonium Amichettum curatorem hereditatis quon. Io. Baptistæ de Fratralis 20. Februarij 1587. præcipue cum fuerit petatum interesse incertum per doctrin. Bart. in l. quaquam, C. de sent. quæ pro eo, quod inter. in princ. & facit decis. Rot. Genuens. 2. num. 7. non obstante dicta æquitate, quia ob æquitatem non scriptam non receditur à iure scripto, vt probatur in l. 1. C. de legib. secundum lecturam Bart. Paul. de Cast. & Saly. iubente dictum interesse, vt fuit demonstratum ex mora deberi.

Nec quicquam fuit dictum Ortinelli, quia licet deponat contra producentem, non tamen operatur, quod sit locus extimationi olei de qua ipse loquitur, cum id Azzolinus non acceptauerit, vt ex suprascriptis bene colligitur, & beneficia non conferantur in inuitum.

Prout nec facit, quod ipse Azzolinus potuerit se à mora excusari, eo quod habebat exceptionem sui crediti aduersus dictum Florellum, vt tangitur supra in dicto obiecto, quia habere excusationem, & exceptionem, & nolle vt, paria sunt, prout videtur factum in casu isto, in quo dictus Azzolinus negauit habuisse dictas salmas tresdecim olei, postea probatas, ex qua sibi parabatur exceptio, per illam vulgatam regulam cessante causa.

Non obstat secundum obiectum dum dicebatur cessare præsumtum mutuū, quia constat de alia causa, nempe quod dictum oleum fuit consignatum pro extinctione eius quod erat creditor dictus Azzolinus ipsius Florelli, non autem pro contrahendo mutuo, quia cum Azzolinus id non acceptauerit, talis causa fuit redacta ad non causam, culpa, & defectu ipsius Azzolini, nam si acceptasset, vtique postea non petisset florenos 288. & obtinuisset contra dictum Florellum mandatum executiuum pro dicta summa, ob quod fuit coactus soluere, & sic intrat ob defectum causæ præsumptum mutuū, & restitutio præfata ex æquitate dictæ l. sine & Titium, ff. si cer. pet. seu ex iudicis officio vt supra dictum fuit.

Nec dicatur, quod immo sponte soluit dictus Florellus dictos florenos 288. quia cum antea deposuisset dictam summam non poterat dubitare de aliqua executione.

Respondetur enim, quod eodem metu mandati executiui, quo fuit factum depositum, eodē fuit facta solutio, quia paria sunt compelli, & scire se posse compelli, l. no-

uissime, ff. quod fals. tut. aut. 161. (quid enim si compulsus, aut metuens ne compelleretur, auctoritatem accommodauerit, nonne debet esse excusatus? Dec. in terminis solutionis in cap. cum. m. Ferrariensis col. 13. in vers. vel 2. & melius mihi fol. 27. Immo ex quo fecit actum, ad quem compelli poterat, censetur fuisse coactus, & non voluntariet, vt dicit Ruyn. consil. 61. num. 32. lib. 5. In lite, quem refert, & sequitur Ludou. decis. Perus. 2. Sebastianus nu. 7. fol. 5. licet vt ibi numero 8. & seq. metus ordinatus ad executionem Iustitiæ non possit dici metus, & factum ex metu laudabili non rescindatur, seu quod solutio fuit acceptata ab Azzolino sine præiudicio vtriusque partis, & litis pendentia, tam in vrbe, quam in curia Firmana, quia pluribus modis potest responderi.

Primò, quod dicta protestatio conseruat iura ambarum partium, l. fin. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. fol. gloss. in cap. plerunq; in fin. de rescript. Bart. in l. non solū, §. morte, nume. 3. ff. de nou. oper. nunc. & Franc. Marc. decis. 208. quæritur an exceptio, nu. 10. par. 2. fol. 219. prout quandoque facit referuatio, vt per Bald. consil. 100. egregie, numero 1. lib. 1. Crauet. consil. 29. pro clariori num. 8. & consil. 33. nobilis num. 2. & nouissime per Rot. Lucan. decis. 28. vbi concurrunt identitas, in princ. fol. 34. Sed non operatur, quod floreni 288. soluti habeantur, seu sint non soluti, & quod debitum præfatum extinctum sit non extinctum, quia facta pro infectis haberi non possunt. Dec. consil. 172. nu. 1. in vers. quia res facti.

Nec quod videatur honestum dictum Azzolinum potuisse exigere dictum suum creditum absq; eo, quod solueret illud debitum, quia vt dicit Gallef. in suo tracta. ad form. Camer. oblig. q. 2. nume. 8. fol. 67. hoc non conuenit, nec iudices permittere debent, & tantum non conuenit, quod iniquos homines appellat, qui hoc faciunt.

Secundo quod dicta protestatio est contraria facto, & propterea, quod nihil operatur, vt in terminis casus de quo agitur concludit Mileus in suo repert. in verbo protestatio præcedens factum, dum loquitur de eo, qui protestabatur se non velle aurum, & argētum in horreo suo recipere, nec de eis se velle teneri, tandem postea recepit, maxime quod nulla iusta causa vestitur, vt dicit ibi idem Milleus, & colligitur ex supra deductis.

Nec obstat tacitus cōsensus dicti Florelli, cui sepe dicta protestatio facta fuit, per quem saltem substineri posse videtur Anchar.

charan. consil. 33. per statutum, numero 3.

Quia ut inquit Millesius in præcitato loco, tacitus consensus non sufficit, & quatenus sufficeret idem esset, quia sæpe dicta solutio per Florellum non facit facta sponte, ut supra fuit tactum, cum non dicatur sponte solvere, qui ad soluendum potest compelli, ut in terminis dicit Dec. in dicto ca. cum M. Ferrariensis de constit. colum. 13. vers. 2. refert fol. 27. Paseth. consil. 111. In causa magnificorum, nume. 5. cum seq. etiam quod compulsus non fuerit. Decian. consil. 68. præsuppono primo, nume. 20. fol. 309. lib. 2. &

40 quod voluntas coacta dicatur voluntas 15. quæst. 1. cap. merito quæritur, quia licet sit

41 voluntas, non tamen est voluntas libera, quæ in actu spontaneo requiritur, ut dicit idem Dec. paulo infra in dicto capitu. cum M. Ferrariensis col. 14. vers. sed tamen his non obstantibus fol. 28. esse enim volunta-

42 tis est, quod sit libera, & quod nõ possit cogi necessitate præcisa. Bart. in extrava. ad reprimend. in verbo videtur, num. 2. fo. 81. & facit glo. in cap. notificasti 33. q. 5. & propterea inquit Iacobin. de S. Georg. in l. consensisse num. 5. ff. de iudic. illa non est apta ad prorogandum iurisdictionem.

Prout nec obstat allegata doctrina Baldi in l. si quidem, C. de transact. nam licet reus soluens creditori nihil ab eo incipere possit, id non procedit ubi creditor nulla habita ratione eius, quod recepit, & sibi solutum fuit, coegit suum debitorem ad soluendum, quia de hoc casu non dicit Bald. ibi.

Non obstat tertium, & ultimum obiectum, in quo dicitur, quod ubi intentio Florelli esset fundata, oleum debet censi compensatum cum salmis sex grani, de quibus tam tempore consignationis olei ultra florenos 288. solutis pro frumento, quam hodie est debitor, quia pluribus modis respondetur.

43 Primo, quod negatio olei facta per dictum Azzolinum in prima instantia non solum

44 impedit compensationem, cum compensatio sit debiti, & crediti inter se contributio, l. 1. ff. de compensatio, seu communis pensatio, quæ in ponderibus, & quantitatibus tantum locum habet, l. si constat, ff. de compensat.

45 Sed etiam facit præsumere quod talis exceptio non fuerit opposita in prima causa per malitiam, quo fit, ut opponi non possit in causa appellationis. Abb. in capit. 1. de except. & facit illud quod dicit Salyc. in l.

46 ita demum, C. de procurat. numer. 6. dum dicit quod ille qui est tutus aliqua exceptio ne, si potuit eam opponere ante litem con-

testatam, & non opposuit, nõ potest ea amplius se tueri, quem sequitur Foller. in sua pract. crim. in rubr. Item quod commisit falsitatem, nume. 17. fol. 129. Prout etiam accidit quando scienter, & per negligentiam fuit aliquid omissum in prima instantia, ut post Anton. de Butr. in c. ad audientiam il secundo, num. 12. de rescriptis, & ibi Fel. num. 14. Bart. in aut. at qui semel num. 12. C. de probat. & Hypp. singul. 360. tradit Petr. Duen. regula 48. numero 4. & habetur per Pedemon. decis. 14. quæsituram, num. 10.

48 Secundo, quod talis exceptio nunquam fuit in specie allegata in processu, ut necessarium erat secundum Doctor. in l. si constat de compensat. Iaf. in §. bonæ fidei de action. num. 71. Zas. num. 6.

Tertio quod præsumum creditum non est liquidum, cum super eo lis pendeat, dubius est enim litis euentus, ut notatur in l. quis ergo casus, ff. de pecul. & sic nõ potest 49 compensari, quia de liquido ad non liquidum non fit compensatio secundum Doctor. in l. fin. C. de compensat.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO XXV.

AVXIMANA.

ARGUMENTVM.

Dum dicitur à declaratione pœna facta per iudicem appellationem dari licet non detur à pœna legis, vel canonis an includantur spectantia ad visitationem, & morum correctionem.

SUMMARIVM.

Appellatio, an detur, quando quis est declaratus incidisse in aliquam pœnam. num. 1.

Appellari an possit à pœna legis, num. 2.

Appellatio dum interponitur ab aliqua condemnatione, quæ cautela vtenda sit, num. 3.

Appellare an liceat à qualibet declaratione rei, & pœna ipso iure, à lege, vel ab homine subnata, &

& quare,

Et quare, nume. 4.

Appellatio licet detur à pronuncia de exequendo, nō tamen datur ab executione sententiæ, vel ab executione facti, num. 5.

Appellatio in spectantibus ad visitationem, & morum correctionem, an detur, & ad quem effectum, num. 6.

DECISIO XXV.

MAXIMO DEO AVCTORE.

1

Sententia priuationis Canonatus secuta ob non paritionem cuiusdam præcepti facti in visitatione, an detur appellatio.

Dicebatur quod sic, quia à declaratione pœnæ factæ per iudicem datur appellatio, licet non detur à pœna legis, vel canonis, vt probatur per Glof. singularem in ca. cupientes, §. quod si per viginti in versic. priuatos littera V. de elect. in 6. quam refert Rom. Singu. 216. à pœna legis non potest, fol. 33. sequitur Felyn. in c. cum non ab homine de iudic. numero 12.

2 vbi inter cætera pro cautela dicit in appellatione nō esse dicendum appello ab ista pœna, sed appello, quia non sum culpabilis, vel quia non est probatum. Marfil. in l. vnica, C. de rapt. virg. num. 166. & Abba. in c. peruenit de appellation. num. 6. & Bald. in sua Margarit. in verbo appellari non potest, & Rot. in nouiss. decis. 100. ex nouem votantibus, num. 3. par. 1. quæ voluit licere appellare à qualibet declaratione rei, & pœnæ ipso iure à lege, vel ab homine fulminatæ, quia infertur nonnum grauumen, & potest iudex decipi allegando Card. Zabar. post gl. & Lap. in clem. 1. §. si quis autem, q. 1. de requestr. poss. & fruct. Franc. in ca. is cui, §. sanè vers. tertio limita, num. 2. de sent. excom. municat. lib. 6. Fely. in cap. Rodolphus col. pen. num. 39. de rescript. & alios.

3 Idem in simili videtur in pronuntiatione de exequendo, à qua datur appellatio, licet non detur ab executione sententiæ videlicet ab executione facti Veronenf. caut. 44. nota quod licet in princ. fol. 15.

4 Sed contrarium visum fuit, quia non datur appellatio de spectantibus ad visitationem, & morum correctionem vigore sacri Concilij Tridentini, sess. 24. c. 10. Episcopi fol. 224. ad omnem effectum, vt petutum fuit, sed tantum, quo ad deuolutiuū, vt colligitur ex verbis eiusdem ad quæ & c.

5 Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO XXVI.

DECISIO XXVI.

SANCTI ELPIDII.

ARGUMENTVM.

Feria an obstant in causa attentatorum

SVMMARIVM.

1 Feriarum tempore non cogitur quis litigare, num. 1.

2 Feriæ non obstant in causa possessorij, num. 2.

3 Possessorij in causa proceditur simpliciter, & summarie sine strepitu, & figura iudicij, num. 3.

4 Causa attentatorum sapit naturam veri possessorij, num. 4.

5 Feria in causa spoliij non obstant, num. 5.

6 Causa attentatorum est magis priuilegiata, quam spoliium, num. 6.

7 Feria non obstant, vbi agitur de causa Ecclesiastica, num. 7.

8 Feria non obstant in causis fiscalibus, & publicis, numero 8.

9 Causæ fiscales, publicæ, & ecclesiasticæ pari passo ambulant, num. 9.

10 Causæ ecclesiasticæ tractantur simpliciter de Plano, sine strepitu, & figura iudicij, num. 10.

DECISIO XXVI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

1

Euerendus Canonicus Curtius Guerrius dicebat ob ferias Messium cogi non posse ad comparandum in iudicio, ut in statuto pro parte Reuerendi Presbyteri

Magnalbo. per text. in l. i. ff. de fer.

Sed Domini dixerunt contrarium, quia non solum agitur de causa attentatorum, contra quam ferie non obstant, sed de causa ecclesiastica, quæ habet eidē priuilegiū.

2

Vt de primo patet, quia sicut in possessorio ferie non obstant, ut probatur in cap. fin. de iudic. & per Cappel. Tholos. dec. 159.

F & in

& in constitutione Marchiæ cap. 8. lib. 5. fo. 335. quæ dum mandat in eo procedi simpliciter, & summarie, sine strepitu & figura iudicij, videtur quoq; disposuisse, quod in possessorio possit procedi tempore feriarum, vt probatur ad litteram in clem. sæpe de verbor. signific. ita ob stare non debent
 4 in causa attentatorum, quæ sapit naturam meri possessorii Rota in nouiss. decis. 1. aliàs 13. si iudex reuocat. nu. 1. in titu. vt lit. pend. fol. 33. & decis. 2. aliàs 13. tres sententiæ de re iudic. in nouiss. fol. 54. & decis. 28. aliàs 516. nota, quod tres sententiæ de sent. & re iudicat. in antiq. fo. 43. & Lancillot. de attentat. in præfat. num. 79. nam eadem ratione,
 5 quod ferix in causa spoliij nõ obstant, vt dicit Bald. in vltim. addit. ad Spec. in tit. de petit. & poss. & spoliat. in §. quoniam in vers. vbi allega. eadem ratione immo fortiori in causa attentatorum ob stare non debent,
 6 quia causa attentatorum huiusmodi est magis priuilegiata, vt inquit Alex. consi. 99. vis processibus, num. 9. lib. 5. fol. 90. & fauorabilior spolio, vt dicitur Achill. de Grass. in suis recollect. decis. 24. attentatorum causa sub rubr. de attentat. de quo meminit Lancillot. de attentat. in 3. par. cap. 24. in tit. de reo. & except. contra attentat. compet. q. 28. nume. 7. fol. 510. & Rot. in nouiss. decis. 68. in vna Bononiensi, num. 3. part. 2. fol. 42. à tergo.
 7 De secundo quia tractatur de ecclesiastico beneficio Clement. dispendiosam de iudic. & ibi Card. 36. q. relatis per Afm. in sua prax. §. 3. capitu. 31. nume. 2. fol. 91. quo casu ferix pariter non obstant secundum opinionem Abb. in dicto cap. fin. de iudic. num. 19. relatis per Felyn. in eodem loco,
 8 nume. 1. ratio est secundum eundem ibi, quia sicut in causis fiscalibus, & publicis ferix non obstant, l. publicas, C. de fer. ita ob stare nõ debent in causis ecclesiasticis, quæ
 9 à pari procedunt, c. quid ergo 13. q. 4. Crederem tamen aliam magis in terminis adduci posse, nempe quia in causis ecclesiasticis proceditur simpliciter, & de plano, ac sine strepitu, & figura iudicij dicit. Clem. dispendiosam de iudic. ob quod tolluntur
 10 impedimenta feriarum ob necessitatem hominum inductarum à iure, vt probatur in sæpe dicta Clem. sæpe de verbor. signifi.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO XXVII.

ANCONITANA.

ARGUMENTVM.

Agenti Saluiano interdicto an obstet, quod res, cuius possessio petitur, sit alteri hypothecata pro dote.

SUMMARIVM.

- Saluiani interdicti requisita, quæ sint remissive, numero 1.
- Saluanum interdictum competit cuilibet creditori, & tanquam pinguius magis frequentatur in palatijs, nume. 2.
- Bona dotalia, nec obligari possunt, nec in generali veniunt obligatione omnium bonorum, num. 3.
- Argumentum dotis dicitur dos, num. 4.
- Dos quid sit, num. 5.
- Hypotheca discussio, an possit tractari in iudicio Saluiani interdicti, num. 6.
- Petitorium nihil habet commune cum possessorio, numero 7.
- Saluanum interdictum est mere possessorium, num. 8.
- Possessio non tollitur per hypothecam, num. 9.
- Nemo dat, quod non habet, num. 10.
- Mulier vendens vna cum viro, an dicatur pro viro fideiussorio nomine interuenisse, num. 11.
- Presumitur pretium peruenisse ad manus viri, quando mulier vendit vna cum viro, nisi aliud probetur, num. 12.
- Argumentum dotis factum à viro dicitur donatio propter nuptias, num. 13.
- Argumentum dotis vxore mortua, ad quem reuertatur, num. 14.
- Argumentum dotis, seu donatio propter nuptias an possit alienari consentiente vxore, num. 15.
- Lucrum dotis debetur ex forma statuti Anconæ, numero 16.
- Resoluto iure datoris an dicatur resolutum ius accipientis, num. 17.

DECISIO XXVII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

N causa vertente inter hæredes q. Sanctis Bonarelli ex vna, & Alexandrum Leonardi Linaroli ex altera.

Domini concorditer dixerunt dicti hæredes de Bonarellis es

se immittendos in possessionem domus; de qua agitur detinendam, prout in sententia, & bene appellatum, & male iudicatum per D. iudicem à quo, ad fauorem D. Alexandri.

Quia cum docuerint fuisse coactos dare insolutum D. Petro Staurengò vnum petium terræ laboratiuæ, & oliuata, cū domo pro scutis 830. occasione cuiusdam domus cum apotheca venditæ per q. Antonium Maninum Petro Staurengo, in qua Sanctes Bonarellus eorum Pater se obligauit de euictione per publicum instrumentum, de quo in actis, in quo d. Maninus cū obligatione omnium suorum bonorum præsentium, & futurorum promisit cōseruare indemnem ipsum Sanctem, vt in processu, fol. 2.

1 Et probauerint requisita in intentato Saluiano interdicto iuxta tradita per Negusāt. in suo tract. de pignor. & hypothec. 8. par. 3. memb. & Rolan. conf. 14. lib. 1. quod cōpetit cuilibet creditori Veronens. caut. 81. num. 1. quando quis, & tanquam pinguius hodie magis frequentatur in palatijs Rolā. vbi supra, nu. 2. debebant pro dicta summa, vt supra in possessionē d. domus immitti.

Nec obstat, quod domus, de qua agitur esset obligata, & hypothecata vxori d. Manini meliora, & potiora iura habēti, q̄ dicti hæredes pro eius dote aureorū 900. & augmento aureorum 400. & quod non potuerit per dictum Marinum d. Bonarello obligari in damnum ipsius mulieris; quia bona dotalia, nec obligari possunt l. 1. C. ne vxor pro marito, nec in generali veniunt obligatione omnium bonorum Negus. in d. suo tracta. de pignor. & hypothec. 2. p. 2. membr. nume. 58. etiam quo ad dictum augmentū, quod dicitur dos, l. si proprietatem, ff. de iur. dot. l. etiam vbi Bald. c. eod. Rolan. de lucr. dot. quæst. 100. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 29. nu. 78. & præsumpt. 45. nu. 16. & dos quidem substantia-
3 liter, cum dos sit vniuersale quodam, quod

recipit diminutionem, & incrementū Borgni. de tutor. & curat. nu. 160. mihi fo. 100.
6 Quia discussio d. hypothecæ mulieris, & anterioritatis iurium eiusdem in bonis dicti Antonij eius viri non est præsentis speculationis, nec potest in hoc iudicio merè
7 possessorio tractari, cum concernat petitorium, quod nihil habet commune cū Saluiano interdicto merè possessorio. Bart. in l. 1. C. de præcar. & salu. interdict. Rolan. d. conf. 14. num. 3. lib. 1. Contard. in l. vnica, C. si de moment. possess. limit. 14. ex contractu, nu. 10. mihi fol. 202. Veronens. d. caut. 81. num. 1. quando quis.

Secundo quia dicta asserta hypotheca ē vbi adesset, non propterea à viro possessio
9 sublata diceretur, cum per eam possessio minime transferatur l. si rem la 1. §. proprie l. cum sortis, §. pignus ff. de pigno. actio.

Prout non obstat allegata sententia ad fauorem dictæ vxoris Manini contra dictū q. Sanctem de Bonarellis, quæ fecit transitū in iudicatum, per quam declaratur ipsam immittendam in possessionem bonorum mariti, tanquàm anteriorem iuncto eo, quod Alexander habet causam à dicta vxore & sic iura eiusdē, quibus optime se tueri posse videbatur.

Quia hæc veniunt discutienda in petitorio.

Secundò quod dictus Alexander nō habebat causam ab vxore dicti Manini, vt profitetur, quia præter quod Maninus vendidit, & non vxor, vt colligitur ex verbis instrumenti de quo fuit rogatus Dominicus Masculus 1580. 5. Octobris, cum mulier in d. instrumento referret sibi iura suarū dotium in alijs bonis, non potest dici, quod
10 vendiderit vna cum viro, quia cum nullū in eā habuerit ius, nisi pro dote, non poterat vendere, quod sibi in alijs bonis viri referuabat, & quod in re vendita non hēbat.

Immo si mulier vna cum viro vendidisset, vt prima facie videntur inuere verba instrumenti, idem esset, quia tunc non dicitur ipsam vendidisse, sed pro viro fideiussorio nomine interuenisse. Bart. in l. reos, nu. 1. ff. de duob. reis Com. conf. 124. viso puncto num. 4. vol. 1. Crauet. conf. 91. nobilis lo. num. 2. Pedemon. decis. 43. num. 16. cum simil. etiam, quod mulier vti principalis se obligauerit cum viro, nam etiam tunc fideiussisse dicitur Thefau. decis. 222. nu. 14. & decis. 223. nume. 2. cum seq. Roza in nouissimis decis. 153. numero octauo, part. 2. seu vna cum viro confessa fuerit habuisse
12 pretiū, etiam rei dotalis, quia præsumitur totū pretium peruenisse ad manus viri, nisi

realiter probetur medietatem peruenisse ad uxorem. Bald. in aut. si qua probatur, numero 1. C. ad Velleia. Afflict. decis. 219. numero 3. in causa Sutoris. Capic. deci. 78. numero 9. in causa Iuliani. Boer. decis. 23. nu. 6. & quo ad primum. Idem attestando de magis* communi consuluit. Honded. cōf. 45. Magnifica domina nu. 12. & seq. fo. 154. etiam si mulier in instrumento fateatur pecunias ad eam peruenisse, quia ut ibi nume. 13. mulieri nō est credendum cum eadem facilitate confiteatur qua se obligat.

Præterquam quod etiā ubi haberet causam à dicta muliere dictus Alexander, quo ad dictum augmentum dotis scut. 400. debitum viro post mortem mulieris remaneret exclusus.

13 Quia augmentum factum à viro cum dicatur donatio propter nuptias Bursat. consil. 178. lib. 2. numero secundo, etiam ubi verba instrumenti essent concepta per verba denotantia dotem, ut in terminis cōcludit. Natt. consil. 253. volum. secundo, numero septimo. Abb. consil. 22. numero quarto. Crauet. consil. 880. numero quarto, vol. 5. eo quod omne quod datur per maritum uxori suæ habito respectu ad dotē censetur donatio propter nuptias, l. cum mulier in princ. & §. sancimus, & in §. si igitur dote iam præstita, C. de donat. ante nupt.

Per mortem uxoris dicti Manini dicitur reuersum ad dictum Maninum, ut post gl. in aut. siue à me in prima gl. in fi. C. ad Velleian. & gl. in aut. dos data, C. de donat. ante nupt. Bart. in §. 1. in aut. de æqual. dot. & donat. propter nupt. in secundo nota. Bald. in l. 2. C. de bon. quælib. Ang. in §. est & aliud Instit. de donat. & Paris consil. 59. col. fin. volum. 2. consuluit Rolan. consil. 62. lib. 1. num. 1.

15 Quod adeo verum est, quod nec etiam consentiente uxore potest dictū augmentum, seu donatio propter nuptias alienari ad hoc, ut reuertatur ad virū ipsa mortua, sicut dos ad uxorem mortuo viro, ut in terminis dicit Bursat. dicto consil. 178. lib. 2. nume. 9. per tex. in aut. siue à me, C. ad Velleian. aut. dos data, C. de donat. ante nupt. aut. de non eligendo, §. fi.

16 Prout quoque excluditur, à lucro dotis, quod debetur viro mortua uxore ex forma statuti Anconæ.

Propterea quod licet ubi durante vita uxoris potuerit esse anterior cæteris creditoribus, id non videtur habere locum in dicto augmento & lucro post eius mortem, nam tunc, ut supra dictum fuit, dotis augmentum, & lucrum præfatum ex forma

statuti Anconæ proueniens pertinent ad virum iuris dispositione quo casu non amplius agitur de rebus uxoris, sed de rebus viri, & sic resolutio iure dictæ uxoris dicitur quoque resolutum ius dicti linaroli, qui putabat se tueri, ex eo quod ab ea causam haberet prout nō habet l. lex vectigal fundo, ff. de pigno. l. si res, ff. quib. mod. pign. vel hypothec. solu. cum simil. Et hæc ex abundantia. Quare &c.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO XXVIII.

ANCONITANA.

ARGUMENTVM.

Dotis augmentum sororibus factum, an possit detrahi de bonis fideicommissis subiectis.

SUMMARIVM.

Pater melius, quam alius consilium capit pro liberis, num. 1.

Dos congrua, & honesta præsumitur à Patre relicta, num. 2.

Dos scutorum mille, an dicatur congrua, nume. 3.

Patri non potest moueri quæstio incongruæ dotis, numero 4.

Dotis augmentum dicitur propriè dos, nume. 5. & 8.

Dos, quid sit, num. 6.

Donare dicitur frater dotans sororem, num. 7.

Dotes quotidie crescunt, num. 9.

Confessio Procuratoris an probet contra Dominum, num. 10.

Confessio facta in exceptionibus, an noceat, num. 11. & seq.

Excipiens an dicatur fateri, num. 12.

Dotes sunt constituendæ secundum qualitatem temporis, num. 13.

Bona fideicommissis subiecta pro dote possunt alienari, num. 14.

Dotis augmentum an dicatur factum de mente testatoris, num. 15.

Dotes non semper currunt vno modo, quia variantur, num. 16.

Argumentum de tempore ad tempus, an valeat, n. 17.

Dationis tempus attendi debet, nume. 18.
Dotata non dicitur filia ante nuptias, etiam quando dos sibi in testamento à Patre fuerit relicta, numero 19.

Dotem magnam querunt non solum mercatores, sed nobiles, & inferiores, num. 20.

Dotes magna quare petantur, num. 21.

Mulierum pro ornatu non sufficit vniuersum, numero 22.

Artifex quilibet petit florenos mille pro dote, numero 23.

Obligationis conditio non mutatur ex persona heredum, num. 24.

Heredes adeundo hereditatem obligantur ex quodam quasi contractu, nume. 25.

Datum ab heredibus an presumatur donatum, numero 26.

Donare non dicitur, qui necessarijs oneribus succurrit, nume. 27.

Donare non dicitur debitor, num. 28.

Donatio non presumitur, quando alia coniectura capi potest, num. 29.

DECISIO XXVIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Eques Angelus, & Federicus de Archangelis an possint detrahere augmentum dotis sororibus factum de bonis eorum Patris, fideicommissis subiectis.

Dicebatur, quod non, quia filia, à Patre dotata non indigebant præfato augmento, nam pater, qui melius, quam alius consilium capit pro liberis, vt probatur in l. nec in ea lege in si. ff. de adulter. præsumitur eis dotem congruam, ac honestam reliquisse per ea, quæ tradunt Alexan. conf. 33. videtur super dicto numero 4. lib. 4. Dec. conf. 26. pro tenui numero 2. Catel. Cott. in suis memor. in verb. dos constituta filia, à patre. Menoch. de arbitrar. cas. 149. in vniuersa ferè Italia, num. 5. lib. 2. centu. 2. Gramm. decis. 101. Magnifica Francisca, num. 68. & seq. fol. 502. Bursat. conf. 48. Dominus Ludouicus Berinus, num. 6. in verb. dos enim à Patre constituta lib. 1. & Mascari. de probat. conclus. 570. dos assignata filia, numero 1. lib. 1. fo. 429. prout relictæ reliquit, nam dos taxata à patre in l. scutorum mille pro qualibet ar cõgrua etiam pro

magno Comite, vt post Fulgos. consil. 22. ex facto proponitur columna secunda, Dec. consil. 26. diligenter pro tenui, numero tertio, dicit Siluan. consil. 2. Christi Virginisque num. 39. fo. 40. & Bursat. consil. 223. facili negotio, nume. 18. lib. 2. quia dicitur magna re, & nomine secundum Dec. loco citato, & tanto magis, quia patri non potest moueri quæstio de incongrua dote filio data, potest enim dare dotem minorem legitima secundum Rym. iun. consil. 608. vt proponitur, num. 33. lib. 6. fol. 36. Crauet. consil. 236. extat duplex numero quarto, fol. 471. Ancharan. Regien. quæst. 50. Pater numero 9. & seq. lib. 1. fol. 32.

Et vbi præfato indignissent incremento cum illud dicatur dos, l. si proprietati, ff. de iur. dot. & l. etiam vbi Bald. C. eodem, & idem eque principaliter, quod ipsa dos, vt per Menoch. de præsumpt. præsumpt. 45. cum vini, numero 16. lib. 3. fol. 160. à tergo nam procedunt à pari, vt per eundem Menoch. dicto lib. 3. præsumpt. 29. est vera, nume. 78. fol. 140. Thesaur. decis. 223. vxor pro marito, num. 14.

Immo substantialiter, cum dos sit vniuersale quodam recipiens diminutionem, & incrementum Caualea. in suo tracta. de tut. numero 160. fol. 100. & sicut frater dotans sororem dicitur donare, l. vltima, C. de iur. dot. Barto. in l. quæ dotis, numero 6. ff. solut. matrim. Menoch. de arbitrar. cas. 88. numero 36. lib. 2. cent. 1. Bald. & Salyc. in l. si. nume. tertio, C. de dot. promiss. Rip. in l. 1. numero 94. ff. solut. matrim. & Mascari. de probat. conclus. 571. numero septimo, lib. 1. fol. 430. à tergo. Ita faciens eadem augmentum, cum idem iudicetur de augmento quod de dote. Ceph. consil. 136. fructus agri nuncupatum *battaglia*, num. 25. lib. 2. Sed cõtrarium censuit Rota, nam cum quotidie, & indies dotes crescant, vt experientia rerum magistra satis notoriè comprobatur, ac apparere videatur per confessionem Procuratoris dicti Federici,

dum ad excludendum Franciscum fratrem ipsius, fatetur, quod dicta Eleonora, & Elisabetta post mortem eorum Patris fuerunt nuptui tradita, & dotata in maiori summa, quam relicta à Patre, vt collocarentur iuxta temporum qualitatem, ac propriam conditionem, & gradum, quæ probat contra Dominum, nisi ostendatur rem aliter se habere gloss. in capitulo primo, in verb. non negauit de postul. Prælato. Spec. de confess. §. nunc viden. versicu. sed nunquid confessio nume. quarto, & §. postremo versic. si vero per Procuratorem

M. Antonij de Amatis.

- num. 2. Franc. in c. cum speciali in fi. nu. 14. vers. ultimo quaritur de appella. Bellamer. decis. 164. confessio. Oldrad. conf. 126. Natura cuiusque mandati, num. 1. cum seq. & Masc. de probat. qui alios allegat conclu. 369. confessio Procuratoris, nu. 1. lib. 1. fol. 11288. etiam quod sit facta in exceptionibus, 12 nam licet excipiens non dicatur fateri cap. exceptionem de reg. iur. in 6. l. non utiq; de exceptio. & Guid. Pap. in suo tract. de compulsijs litteris q. 21. nu. 3. & seq. to. 3. p. 2. fo. 72. vbi attestatur de communi opinione legistarum & canonistarum, id non habet locum, quando in exceptionibus ponitur aliqua confessio expressa, vt in casu isto, nā tunc nocet confitenti, vt percipitur ex rescripto Imperatoris Archad. & Honor. in l. 1. C. de his qui poten. nom. & ibi notant Bart. & alij. & idem Bar. in l. 2. §. si quis absenti in fi. ff. de confess. Rom. conf. 59. ad discutiendum veritatem, nu. 9. in ultimo dubio. Barba. conf. 3. Et quidem viso puncto, col. pen. in versic. Item sicut quis lib. 2. Lanfranc. in suo tract. de except. colum. 2. nu. 5. to. 3. par. 1. fo. 163. versiculo istud quoq; est notandum, qui testatur de communi *, & Mascard. de probat. conclus. 368. confessio facta in precibus, numero octauo, lib. 1. folio 287.
- 13 Et auctæ fuerint erant constituendæ secundum qualitatem illius temporis, vt per Soc. conf. 57. in causa restitutionis num. 30. & 31. vol. 4. Menoch. de arbitr. d. iud. casu 149. nu. 39. fol. 163. & nouissime Peregrin. in suo tracta. de fideicommiss. art. 42. num. 40. fol. 38. qui plures allegat, vt factum fuit, non obtante præfata taxatione à patre facta in asserto fideicommissio, quia pro huiusmodi dotium augumento bona fideicommissio subiecta possunt vendi. vt consulti Port. conf. 92. magnificus, & excellens, num. 102. vers. 9. queritur Crauet. conf. 291. Ioannes num. 4. vers. quinto nos habemus Marzar. in sua Epit. fideicom. q. 48. n. 76. qui dicit ita fuisse iudicatum Vicentiæ, & in Rot. Florentina tempore quo ipse erat Auditor ipsius Rotæ. Ludouic. decis. Lucan. 28. egregius vir ser Ioannes. Petr. à Petr. in suo tract. de fideicom. q. 8. nu. 456. & Menoc. de præsumpt. præf. 189. numero 156. lib. quarto, fol. 940.
- 15 Ratio est, quia idem disposuisset testator si uiueret, ad hoc, vt filia congruam & decem dotem haberent, quæ sit pro modo honestati personarum congruo etiam iudicis arbitrio secundum Petr. à Petra in suo tracta. de fideicommiss. quæst. 8. num. 465. vbi testatur de communi * fol. 161.
- ex qua præsumpta testatoris mente censendum est huiusmodi augmentum factum esse quasi ipse uiueret per text. in terminis in l. cum seruus, §. propè si. de cond. & demonstrat. ibi (nam quod ipse uiuus facturus erat, ab hæredibus suis fieri iussisse intelligitur) Couar. var. resol. lib. 3. cap. 6. nu. 10. vers. quarto non tautum fol. 234.
- Non obstat dum dicebatur filias à patre dotatas non indignisse præfato augmento, tanquam congruenter dotatis in summa 7. mille, quæ dicitur congrua etiam pro magno comite cum dicatur magna re, & nomine, & vbi indignissent, quod dictum augmentum tanquam factum, à fratribus dicitur donatum.
- 16 Quia cum dotes nō semper currant eodem modo, quia variantur inspecta consuetudine regionis, & temporum. Acmilian. conf. 98. quoniam præfens num. 7. Menoc. de arbitrar. iud. cas. 149. numero 39. folio 163. à tergo. cessat adeo præsuppositum in obiecto, quod non valet arguere de tempore ad tempus. Soc. d. consil. 57. in causa restitutionis, numero 29. lib. 4. cum attendi debeat tēpus dotationis, vt in terminis dicit. Ceph. conf. 502. in præfenti casu, numero 11. lib. 4. fol. 209. quia ante nuptias filia non dicitur esse dotata, etiam quod sibi in testamento dos fuerit assignata, vt per text. in l. si Titio centum, §. Titio genero versic. hoc enim de condit. & demonstrat. dicit Mantica nunc Card. Illustriss. & Reuerendiss. in suo tracta. de coniect. vltim. volunt. tit. 22. nunc autem, num. 40. lib. 11. fol. 356.
- 20 præsertim his temporibus, in quibus, nedum mercatores audent petere summam duorum millium scutorū, & nobiles quatuor, & quinque millia, vt dicebat Rolan. conf. 25. Primo quidem nume. 19. lib. 4. sed inferiores longè maiorem respectiue petere audent. Causa verò, quæ sit, sciunt mulieres pro quorum ornatu haud quaquam sufficeret vniuersum. Vnde si dos tempore dictorum supracitatorum de 7. 1000. dicebatur magna hodie secus est, vt inquit Sym. de Præt. in suo tract. de interpret. vol. interpret. 1. dub. 10. numero 24. lib. quarto, fol. 410. cum quilibet artifex petat florenos mille.
- Nec quod fratres voluerint donare, quia illud debitum dotandi necessarium in persona patris hodie est translatum in hæredes, 24. ex quorum persona nō mutatur conditio oblig. principalis licet sponte se obligentur ad eundem hæred. l. 2. c. his de verb. oblig. ex quodā quasi con. nu. vt per Alex. cōf. 98. viso & considerate. b. Anch. cōf. 26.

in quæst. supradicta, num. 4. Bened. de Bar. in suo tract. de quarantig. q. 9. descendam in vers. sed solum, col. 4. fol. 214. & Crauett. conf. 131. ad primum, num. 14. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præf. 110. de secundo, numero 5. fol. 214.

26 Et sic datum ab hæredibus non potest dici donatum, sed animo tollendi debitum necessarium in persona defuncti per ipsos representati, l. Titia cum testamento 35. §. qui in vita, ff. de legat. 1. Anchar. conf. 7. in quæstione agitata, numero 4. & consil. 26. in q. supradicta visis subtiliter, num. 5. Crauett. d. conf. 131. ad primum quæsitum. Co. uar. in cap. officij, numero 2. de testam. Alban. conf. 6. factum de quo queritur, nu. 6. 7. & 8. & Menoch. de præsum. lib. 4. præf. 109.

27 est frequens, num. 26. fol. 210. præsertim cū non dicatur donate, qui necessarijs oneribus succurrit, l. si quis pro vxore, ff. de donat. inter. vir. & vxor.

Quidquid dicant doct. in contrarium citati, nam fratres cum dicto respectu dicantur debitores nullo pacto donasse cēsentur per ea, quæ tradit Menoch. d. casu 88. iuris propositio num. 43. fol. 123. & Mascard. de probat. conclus. 571. dos data ab extraneo, nume. 12. lib. 1. fol. 436. vbi enim alia coniectura capi potest, nunquam præsumitur donatio, l. cum de indebito in princ. ff. de donat. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præf. 71. absentis, nu. 2. fol. 183. & Hieron. Butigella in l. cum quid, ff. si cert. pet. n. 35. lib. 2. fo. 50.

DECISIO XXIX.

ANCONITANA.

ARGUMENTVM.

Executio concessa vigore transumpti, non aboliti, cancellati, nec in aliqua sui parte vitia, an debeat reuocari extra eo, quod Protocolum, vnde fuit extractum reperitur in aliquibus additum, cassatum, ac vitiatum.

SVMMARIVM.

Falsitatis suspicionem inducunt additiones cassaturæ, & vitia instrumenti, num. 1.
Status productionis attenditur, num. 2.

Transumpto statur, quando in substantia non differt ab originali num. 3. Idem quando non fuit oppositum, num. 5.
Instrumentum non vitiat licet contineat aliquid falsum, quod non tangat id de quo agitur, numero 4.
Approbare an dicatur, qui non opponit contra instrumentum, num. 6.
Copia instrumenti minus solemniter sumpti probat parte non opponente, num. 7.
Cautela eius contra quem petitur executio, quæ sit, num. 8.
Originali statur, num. 9.
Observantia quid operetur, num. 10.
Observantia quomodo probari possit, num. 11.
Rasura, an vitiet instrumentum, nume. 12.
Statutum Anconæ, an debeat intelligi ad litteram, num. 13.
Additiones, cassaturæ, & vitia non substantialia instrumenti an noceant, num. 14. & seq.
Interpretatio, an admittatur stante statuto, quod eius verba intelligantur ad litteram, num. 15.
Interpretatio restrictiua est à iure permissa, numero 16.
Disponere nemo præsumitur super his, quæ non relevant, num. 17.
Interpretatio se restringens ad substantialia est laudabilis, num. 18.
Statutum recipit restrictiuam interpretationem, numero 19.
Restrictio ex mente non est interpretatio proprie, sed quædam declaratio ex mente statuti, numero 20.
Statutum, quod ex dispositione alterius statuti debet intelligi ad litteram absque aliquo extrinseco intellectu, non excludit interpretationem significantiam, num. 21.
Interpretatio significantia est necessaria, num. 22.
Statuta, & omnes dispositiones semper recipiunt interpretationem, à iure communi, num. 23.
Statuentes non tollunt legitimas interpretationes, num. 24.
Executio ad hoc, vt possit obtineri, quid sufficiat, numero 25.
Notarius transumptans instrumentum, an debeat facere mentionem de cancellationibus, & additionibus in originali existentibus, num. 26.
Notarij simplicitas nocere non debet, numero 28.
Notariorum imperitia est periculosa, numero 29.
Episcopus quam in notarios habeat auctoritatem, num. 30.
Falsitatis instrumenti presumptio eliditur probata veritate, & cognito, quod falsitas non est in substantialibus, num. 31.
Observantia an præiudicet, scientia non probata, numero 32.

- Substantialis defectus nocet, non autem accidentalis.*
num. 33.
- Cancellationes, & additiones, quando in instrumento sunt plures, an vitient, quando sunt in non substantialibus, nume. 34.*
- Declaratio iusta, & rationabilis est amplectenda, numero 35.*
- Substantia est illa quæ remanet, & consideratur, numero 36.*
- Accidens adest, & abest præter subiecti corruptionem, num. 37.*
- Instrumentum conditionale non meretur executionem, num. 38.*
- Statutum concedens executionem intelligitur de liquidis, non autem inliquidis, nume. 39.*
- Executio instrumenti non liquidi, an peti possit, numero 40.*
- Verba casu quo, an importent modum, vel conditionem, num. 41. & 43.*
- Conditio non inducitur quando aliquid adiungitur dispositioni perfecta, etiam per verba futuri temporis, num. 42.*
- Consignatio probatur per instrumentum, aduersus quod non fuit probatum oppositum, nu. 44.*
- Exactio de qua non constat, quid exactum, nihil operatur, num. 45.*
- Appellatio, an detur, quando iudex pronunciat instrumentum liquidam, & liquidatum, num. 46.*
- Appellatio non datur, quando super liquidatione non est dubium, num. 47.*
- Appellatio an detur, quando in instrumento adest Cameralis obligatio, num. 48.*
- Iudex, qui cognoscit liquidationem esse factam debet reijcere appellationem, num. 49.*
- Conditionem euenisse probandum est antequam exequatur, num. 50.*
- Sententia debet esse conformis libello, num. 51.*
- Clausula quatenus opus sit, & expediat, vtuntur boni, doctique causarum patroni, nu. 52.*
- Clausula ius, & iustitiam, quid operetur, nu. 53.*

DECISIO XXIX.

MAXIMO DEO AUCTORE.

Lit per Dominos conclusum executionem, de qua agitur esse validam, quia cum fuerit concessa vigore transumpti non aboliti, non cancellati, nec in aliqua sui parte vitiiati, non potest de eius validitate dubitari sub prætextu, quod originale vnde fuit dictum exemplum extractum sit in pluribus additum, & in multis, seu aliquibus casu fatum, & vitiatum, quæ falsitatis suspicio-

nem inducunt, vt consuluit Decian. consil. 91. His præsuppositis, numero nono, lib. 3. quia attenditur status productionis. Bal. in l. si vnus, num. 5. C. de testam. maxime cum in substantia non differat à suo originali, quo casu statur releuato, & sumpto. Bertaz. consil. 411. instrumentum testamenti, nu. 16. Ruyn. consil. 15. viso themate & his, nu. 22. lib. 2. & non vitietur instrumentum, licet contineat aliquid falsum, quod non tangat id de quo agitur. Paul. de Castr. consil. 314. omisso primo, & secundo. numero primo, in versiculo vbi dicit instrumentum lib. 2. Et tanto magis, quia cum non fuerit in primo iudicio petitum exhiberi originale, vt tradunt Doctor. Rot. Genuen. decis. 15. Thomas nu. 15. fol. 69. à ter. Non potest postea impugnari, quasi, quod pars ipsa non opponens illud in sui prima figura nõ abolitum, cancellatum, nec in aliqua sui parte vitiatum approbauerit. Abb. in capitu. cum in iure, num. 6. de offic. delegat. Dec. in aut. si quis in aliquo, num. 27. C. de æden. & facit Alexan. ibi num. 2.

Immo, quod est plus, copia instrumenti minus solemniter sumpti, parte non opponente fidem faciet, vt inquit Crauet. consil. 150. in causa, nu. 2. vbi allegat Dec. in dicto aut. si quis in aliquo colum. 4. nu. ... & Guid. Pap. decis. 221. Item dicta die, numero 5. & decis. 404. licet de iure nume. 1. vnde dicit Zuccard. relatus per Menoch. remed. 4. ad piscen. nu. 702. quod pro cautela eius contra quem petitur executio, bonum erit, recte atque diligenter inspicere originale, curando illud exhiberi, quatenus ipsum vitiatum inuenerit, cum ad illud semper recurratur, vt post Barto. in l. Sempronius, ff. de legat. 2. & alios dicit Rymin. sen. consil. 56. Dubium in præfenti, nume. 11. lib. 1. & sic non est opus tangere illam quæstionem de dicto originali, nempe an sit additum, & cassum in substantialibus, vel accidentalibus, præsertim cum per subsecutam obseruantiam, de qua constat per publicum instrumentum exhibitum pro parte dicti Angeli in dicto primo iudicio, sub rogitu ser. Dominici Masculi die 19. Augusti 1588. nõ parum clarificata dicatur præfens quæstio, per eam enim instrumentum aliàs inualidum, & minus solempne conualidatur, & fidem facit, vt tradunt Bald. consil. 402. quæritur in fi. lib. 5. Crauert. consil. 101. Nobilis Guido, num. 4. & consil. 158. visis actis sindici, num. 1. consil. 277. In hac causa, nu. 2. vers. per hoc, quod ex obseruantia, & Becc. consil. 103. ex facti specie num. 26. latissime Ludouic. conclus. vnica de consuetu. in vers. infer-

- infertur lib. 3. com. opin. fol. 522. Rot. Florent. decis. 58. constitutus, num. 21. fol. 187. & Sim. de Pret. dubium excitatur, num. 16.
- Immo talis obseruantia subsecuta supplet probationē actus, & eius effectus. Bec. conf. 6. reuocatur num. 17. & omnem prorsus remouet dubitationem, quæ possit esse in precedentibus, vt per eundem Bec. conf. 101. In proposita facti, nu. 49.
- 11 Et tanto magis quia ad probandam dictam obseruantiam fuerunt quoque ostensa alia quamplura instrumenta, quæ licet non sint producta in actis, potuerunt de eis Domini se in camera extraiudicialiter informare, vt in terminis dicit Ludouicus d. conclus. vnica de consuetu. in vers. ampliat. 6. fol. 522. sicut potuissent se informare de consuetudine notoria. Butr. in capitu. fi. de consuetu. Bald. in l. 1. C. vt quæ def. aduoca. num. 12. Doctor. in l. 4. §. hoc autem iudicium, ff. de damn. infect. Aretin. cōf. 159. longa est ista consultatio, numero 18. vers. de consuetudine notoria. Soc. iun. conf. 65. cum in præsentī casu, num. 38. 39. 40. & 41. lib. 1. Hinc dicebat Iaf. consil. 114. Ad obiecta, numero 25. lib. 1. quod Rasura in instru-
- 12 mento non vitiat illud, quando de eo, in quo est rasura adfunt plura alia instrumenta, per doctrinam Baldi in l. falsus, C. de fur. colum. 8. num. 25. & aliam doctrinam eiusdem Baldi in l. si veritas in princ. nume. 4. C. de fideicom. quam appellat singularem.
- Prout non est necesse videre, an stante statuto Anconæ rubr. 8. colum. 2. dans executionem instrumentis non abolitis, non cancellatis, nec in aliqua sui parte vitiat debeat interpretari secundum ius commu-
- 13 ne, quia licet statutum prædictum vigore alterius statuti in rubr. 87. collat. 2. de ciuilibus debeat intelligi ad litteram, & prout verba sonant nullo extrinseco intellectu,
- 14 non propterea debet generaliter intelligi de omni additione, cassatura, & vitio, sed tantum de his, quæ tangunt substantialia ipsius instrumenti, cum pro hac parte stet
- * magis * communis doctorum sententia Menoch. remed. 4. adipiscen. nume. 712. in vers. erit tamen cogitandum.
- 15 Nam etiam stante præfato statuto admittitur interpretatio restrictiua alterius statuti secus extēsiua, vt in terminis dicit Cott. in suis memoria. in verbo statuto cautum est. in vers. idem dicit Andr. Sicul. & Asin. de execu. c. 71. num. 20. fol. 164.
- 16 Vnde à dicta interpretatione de substantialibus non erit recedendum, cū quia est restrictiua, & sic a iure permissa, tum quia absurdum esset dicere, quod statuentes vo-

luisent de additionibus, & vitijs non substantialibus intelligere, immo inuerrisimile, cum quis nō presumatur voluisse disponere super his, quæ non releuant, tū etiam quia talis interpretatio se restringēs ad substantialia est laudabilis, & commendanda, cum tendat ad essentiam rei, non autem ad frustrationes, & non releuantia: quam laudabilem interpretationem in terminis huiusmodi statuti esse permissam inquit Bald. in l. omnes populi, num. 22. ff. de iust. & iur. in vers. sed quid si cauetur.

19 Præcipuē in casu isto, in quo cum mens statuti sit clara, absque dubio recipit restrictiuam interpretationem. Bal. de Perus. in suo tract. de statu. in verbo interpretatio numero quinto, tom. 2. fol. 124. ratio est vt

20 ibi, quia restrictio ex mente nō est propriē interpretatio, sed potius quædam declaratio ex mente statuti.

21 Et tātō magis quia per dictum statutum nō remouetur interpretatio significatiua, sed extrinseca, aliās esset dicere, quod statutum non esset intelligibile, si verba non possent interpretari significatiua, nam illa

22 interpretatio est necessaria, l. 2. §. deinde, ff. de orig. iur. Bar. in l. quamuis, C. de adulter. Bald. vbi supra nume. 9. Alexand. conf. 192. Perspecta facti narratione, nu. 4. lib. 6. quia

23 statuta, omnesq; dispositiones semper recipiunt interpretationes à iure communi, vt probatur per tex. cum gl. & Salyc. in l. 2. C. de noxal. nu. glo. & Doct. in l. fi. §. in computatione, C. de iur. delib. Bart. in l. 1. §. lex Falcidia, & ibi doctor. ad leg. Falcid. num. 2. Farinac. in titu. de delict. & pen. q. 19. pēnarum quoque, num. 5. part. 1. Gayl. obler. 10. Tertiō requiritur, num. 8. lib. 1. fo. 41.

Immo, vt dicit Gabr. conf. 14. negare nemo potest, num. 5. lib. 1. statuentes non tollunt legitimas interpretationes, & eas maximè quæ ex mente statuentium proficiuntur.

Et vbi verum esset, quod statutum prædictum Anconæ de executio. pub. instr. rubr. col. 2. de ciuilib. deberet intelligi de cassaturis, additionibus, & vitijs substantialibus, & non substantialibus, prout non debet, non propterea executio veniret annullanda, quia licet dictus Angelus petierit executionem vigore dicti statuti, non tamen se arctauit ad hoc tantum, sed ad eam habendā, prout aptius, & melius conuenit intentioni suæ, prout in libello, in quo pariter petit sibi ius, & iustitiam ministrari.

25 Sed sic est, quod sublato statuto præfato executio ei veniebat concedenda vigore cameralis obligationis, de qua in eodem instru-

- instrumento, in quo ad eam habendam sufficit continere omnia publici instrumenti requisita, & quod non sit abolitum neque cancellatum, nec in aliqua sui parte suspectum, & diminutum in substantialibus, vt in terminis dicit Gallef. ad form. Camer. obligat. part. 3. de instr. quæst. 1. nume. 1. & 2. fol. 93. & 94. ergo.
- 26 Non obstat dum dicebatur dictum transumptum fuisse factum nulla facta mentione per Archiuistam de cancellationibus, & additionibus in originali existentibus, * contra communem * practicum notariorum de qua testatur Bertazz. dicto consil. crim. 411. instrumentum testamenti, nume. 1.
- 27 Quia imperitia, & defectus notarij non debet nocere partibus. Cagnol. in l. librarius, num. 35. vers. tamen. Alex. ff. de reg. iur. lib. 3. fol. 706. nec error, vt inquit Paris. de Put. de reassump. iustr. rubr. 29. num. 2. to. 4. fol. 46.
- 28 Prout, nec nocere debet simplicitas eiusdem glo. in l. fin. C. de fideiuss. in verbo simplicitas, & Bald. in ead. l. fin. num. 4. & Calcan. consil. 70. super eo quod num. 8. & Cephal. conf. 196. substitutionum num. 11. lib. 2. qui loquitur de grossitia, & simplicitate
- 29 notarij, licet eorum imperitia sit periculosa, & mundum destruat, ponatque conscientias proborum vitorum in magno discrimine. Cagnol. in dicta l. si librarius, num. 2. fo. 702. ob quod non immerito sacra Tridentina synodus iussit; Episcopum tanquam
- 30 sedis Apostolicæ delegatum posse quoscunque notarios, etiam si Apostolica, Imperiali, aut Regia auctoritate creatus fuerit, examinare, & eorum sufficientiam scrutari, & illis non idoneis repertis, aut quandoque in officio delinquentibus officij eius in negotijs, litibus, & causis ecclesiasticis, & spiritualibus exercendi vsu perpetuo, aut ad tempus prohibere, vt ad litteram legitur sessio. 22. in decreto de reforma. cap. 10. fol. 179.
- Secundo, quia dictæ additiones, & cancellationes sunt in non substantialibus, & fictales, quod etiam si de eis fuisset facta mentio per notarium, idem disposuisset iudex, quod disposuit super dicta executione, de qua agitur, maximè probata veritate dicti instrumenti per præfatam obseruan-
- 31 tiam, nam licet instrumentum interlineatum, & additum præsumatur falsum, vt dicit addit. ad Bertazzo. dicto consil. crim. 411. in littera A, Decian. dicto consil. 91. nume. 9. lib. 3. eliditur talis præsumptio probata veritate. Bald. conf. 444. ad euentiam, num. 3. lib. 1. & 402. quæritur an per solam lib. 5.

Ancharan. consil. 431. præmissa sine, & cognito quod non sunt in substantialibus, vt supra.

- 32 Nec dicatur, quod dicta obseruantia non præiudicat, nisi probata scientia dictarum cancellationum, & additionum in originali seu Protocolo existentium per ea, quæ in terminis dicit Rot. in nouiss. decis. 104. cū Domini die Lunæ, num. 16. p. 2.
- 33 Quia loquitur, quando defectus ignoratus per obseruantem vertitur circa solemnitatem substantialem instrumenti, non in accidentalibus, vt patet ex eius lectura, at nos non sumus in substantialibus, ergo.
- 34 Nec dicatur, quod præmissa non procedunt, quando sunt plures cancellationes, & additiones in instrumento, nam tunc viatur instrumentum, etiam quod non sint in substantialibus per ea, quæ tradit Socin. sen. conf. 229. primo aspectu concludendū, numero 6. vers. vn de me lib. 2.

Quia duobus modis respondetur, Primo, quod loquitur quando iudex ex apostillis potest de facili inspicere varietates, & contrarietates, vt ibi legitur ad litteram, & talis non est præsens quæstio, nam ex cassaturis, & additionibus, de quibus agitur nulla oritur varietas, minusque tangitur contractus in aliqua sui substantia.

- Secundo, quod in omnem casum per præmissa non est recedendum à doctoribus distinguentibus circa substantialia, & accidentalia, præsertim, quod dictum consilium Soc. potest secundum præmissa declarari, & intelligi, quæ declaratio tanquam iusta, & rationibus firmata videtur magis consideranda, & amplectenda, & tanto magis quia nititur substantiæ, quæ est illa quæ remanet, & consideratur, vbi agitur de executione instrumenti. Frac. Marc. decis. 223. quæritur super, nume. 2. part. 2. non autem
- 35 accidentibus, quæ possunt adesse, & abesse præter subiecti corruptionem.
- 36 Non obstat, dum dicebatur instrumentum, seu transumptum, de quo agitur esse conditionale, & non mereri executionem ob illa verba eiusdem transumpti in qua dicitur (& pro elariori intelligentia casu quo restituenda prædicta bona de iure venirent) quia statutum dans executionem intelligitur de liquidis non autem de illiquidis. Roman. consil. 221. allegatione doctoris, num. 5. in fi. Gallef. ad form. camer. obliga. de liquid. numero 11. fol. 128. stante maxime dicto statuto Anconæ rubr. 8. collat. 2. in vers. & eodem modo: vbi conditio instrumenti debet in primis purificari, alias esset nulla vigore alterius statuti in rubr.

rubr. 77. collat. 2. de ciuilibus circa med.

40 Nam respondetur communem opinionem esse, quod possit peti executio instrumenti non liquidi, si postea in executione fiat liquidatio, vt post glos. in l. 1. vbi Barto. num. 8. Ias. num. 3. qui plures allegat, licet ipse teneat contrarium, tradit Marius Anguiss. conf. 207. Respondeo nume. 4. & seq. quod possit intelligi secundum conciliationem, quam ponit Myling. obser. 6. quando producitur centu. 2. fol. 421.

Secundo quod cessat obiectum ex defectu presuppositi, quia dicta verba casu, quo de iure restitutio facienda venirent adiecta post pactum de restituendo bona recepta per dictam Lucretiam in alijs præcedentibus capitulis instrumenti non important conditionem, sed modum, nam quando aliquid adiungitur dispositioni perfectæ etiam per verba futuri temporis, non inducitur conditio. Bero. conf. 66. facti præsentis num. 5. lib. 2. Bart. in l. quibus §. Ermius, col. 1. nu. 1. ff. de cond. & demonstrat.

41 Tertiò, quod sæpè dicta clausula casu, quo vt in terminis tradit Soc. conf. 21. viso testamento, num. 18. viso & pro certo lib. 3. importat modum, & non conditionem.

Non obstat dum dicebatur dictum Giptium dicto nomine, quo conuenitur non teneri ad aliquam restitutionem, nam licet pro medietate sint assignata bona valoris scut. 8366. in ea assignatione fuerunt comprehensa scut. 480. sorte selecta de creditis quæ non peruenerunt ad manus dictæ Lucretiæ, sed conuentum fuit, vt deberent eligi per dictum Dominum Angelum.

Nam respondetur, quod cum consignatio, & liquidatio dictorum bonorum consignatorum probetur ex præfato instrumento, quod non potest sub tali colorato prætextu dici de inualiditate executionis, nam

44 sufficit iudici sibi constare ex facie instrumenti de sæpè dicta cõsignatione, & quod non fuit probatum oppositum, per ea, quæ habentur per Bart. in l. creditores, num. 14. & 26. vers. prædicta intelligo vera, C. de pignor. & sic asserta exactio, de qua non constat, quid exactum sit, nihil impedit.

Non obstat dum dicebatur executionem, de qua agitur esse reuocandam tanquam attentatam, quia ex eo, quod prius iudex primus pronunciauit instrumentum liquidum, & liquidatum, à tali pronuncia datur appellatio.

46 Quia, quidquid magis verum sit, Respondetur appellacionem non dari, quando super liquidatione non est dubium. Menoc. remed. 3. ad ipiscen. poss. num. 190. at in ca-

su isto liquidatio est clara per instrumentum, & acta. ergo.

48 Et tanto magis, quia præter id, quod sumus in instrumento celebrato cum obligatione Camerali argumento eorum, quæ habentur per Galles. ad form. camera obligata. in cap. de liquidation. num. 20. fol. 130.

49 iudex, qui cognoscit liquidationem esse factam, debet reijcere appellacionem per ea, quæ habentur in l. quisquis, C. quor. appell. non recipiantur, & facit in arg. le. à Diuo Pio, §. si super rebus, ff. de re iudica.

Quæ in casu isto nullam habent difficultatem stante dicto statuto Anconæ rubr. 8. eolum. 2. in vers. & eadem, in quo mandatur eandem executionem fieri per omnia in instrumento conuentionali, dummodo priusquam fiat executio probetur conditionem aduenisse, & instrumentum purificatum esse, maxime cum in sententia dicatur instrumentum liquidum, & liquidatum, & exequendum, quæ omnia ab vno verbo inseparabiliter reguntur.

51 Non obstat, quod opponebatur de sententia, quæ non est conformis libello, quia id in facto non videtur probatum, stante præsertim calculo facto partibus presentibus, in quo fuit visum, quod summa specificata in sententia cõcordat, cum summis de quibus in inuentario producto, quod est insertum in corpore dicti instrumenti.

Prout non obstat, dum dicebatur dictum Angelum in sua petitione se restrinxisse ad certa capita, quæ facta pariter calculo continent minorem summam, quam sententia, quia vt patet ex eodem libello non se arctauit ad ea tantum, sed petijt executionem instrumenti ad formam statuti, & quatenus opus sit, & expediat, qua vt solent boni, doctiq; causarum patroni, teste Vrsillo in addit. ad Afflict. decis. 235. An tertius veniens, numero 3. immitti in tenutam, & corporalem possessionem, vel quasi, & cõcedi familiam ad ingrediendum vigore pacti ad euitandum rixas, Item circa exposita, & narrata ius, & iustitiam fieri non solum prout narrantur, & petuntur, sed prout actius, & melius competit, & conuenit intentioni suæ, singula singulis &c. Et sic sufficit, sententiam concordare cum inuentario in dicto instrumento inserto.

Et tanto magis substinetur sententia, quia vigore dictæ clausule ius, & iustitiam, potest ferri sententia ex causa probata licet non deducta, præsertim quando pars non se arctauit ad certum quid. Patian. in suo trac. de prob. lib. 1. c. 67. nu. 23. & seq. fo. 236.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECI.

DECISIO XXX.

SANCTI ELPIDII.

ARGUMENTVM.

Existimans se continuare suam possessionem post inhibitionem, quando dicatur attentare.

SUMMARIVM.

- Attentare an dicatur, qui continuat suam possessionem, num. 1. & 12.*
- Iura sua vti vnique licet, num. 2.*
- Possessionis commodo quis priuari non debet, numero 3.*
- Attentari an dicatur, quando alter non possidet, sed tantum detinet, num. 4. & 18.*
- Attentare an dicatur missus in possessionem auctoritate iudicis, num. 5. & seq. & 20.*
- Iuste possidet, qui auctore Praetore possidet, num. 6.*
- Attentatum dicitur, quod sit lite pendente, & reuocandum, num. 7.*
- Attentata quomodo reuocentur, num. 8.*
- Attentata offendunt legem, iudicem, & partem, numero 9.*
- Facta post inhibitionem sunt irrita, num. 10.*
- Coloni expulsi per viam attēti in pristinum statum reponendi sunt, num. 11.*
- Expulsio colonorum ad hoc, ut possessio capta dicatur, debet fieri cum tota familia, & bonis, nu. 13.*
- Attentata dicitur omnis possessio subsecuta post inhibitionem, num. 14.*
- Immissio in possessionem facta auctore praetore idem operatur, quod expulsio, num. 15.*
- Immissus in possessionem auctore praetore, quando constituitur verus possessor, num. 16.*
- Rite facere non dicitur, qui contra iustitiae regulam facit, num. 17.*
- Officium iudicis datur pro detentatione, qua quis fuit priuatus, num. 19.*

DECISIO XXX.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Andreas Cicchi de dicta terra, cum promississet pro dote Clelie eius filiae scuta mille, & pro summa florenorum centum quinquaginta dedisset nonnullos panos, & pro residuo promississet

Horatio Medalia viro praefatae Cleliae vna possessionem detta della Santa, quam antea praefatus Andreas locauit Cornelio Guerrierio pro certa annua florenorum responsione, ac pacto expresso, quod dicta possessio non possit alicui dari, ac obligari in praedictum dicti Conductoris. Dicto Medalia in possessionem dictae terrae immisso vigore litterarum Illustrissimi, & Reuerendissimi Domini Gubernatoris, directis Praetori praedictae terrae Sancti Elpidij, & sibi postea praesentata quadam inhibitione ad instantiam dicti Guerrierij existimans se posse possessionem suam continuare captis clauibus domus dictae possessionis, indeque expulsis bonis, & personis cum prohibitione ne ibidem amplius accederent.

Dubitatum fuit an pro parte dictae Medaliae possit dici attentatum.

Prima facie videbatur dicendum, quod non, quia qui continuat suam possessionem non dicitur attentare. Innocen. in capitulo venerabili, num. 3. de censib. fo. 185. vbi Episcopus existens in possessione visitandi, non obstante contradictione, & appellatione Abbatis praecedentis exemptionem, ac prohibitionem potest continuare suam visitationem Rot. in antiq. decis. 10. alias 89. uota quod vbi post appellationem in antiq. fol. 45. & Castrenf. conf. 346. formae capituli, numero 2. lib. 1. vbi capitulum existens in possessione eligendi potest eligere non obstante lite, vel appellatione, etiam si ius non haberet. Dec. conf. 103. in causa possessionis, num. 1. ratio est, quia licet vnique vti iure suo, l. si fundum, C. de rei vdic. & etiam quia non debet quis commodo possessionis priuari. Franc. in capit. cum teneamur de appellat. num. 1. fol. 21. a ter. & Cast. vbi supra, etiam si huiusmodi continuatio fieret per modum recuperationis secundum Innoc.

Innoc. in dicto capitulo venerabili, num. 4. folio 185, & Fastolus causa 20. eodem die dub. 40. primum an videatur, fol. 115.

4 Præsertim cum dictus Cornelius esset simplex detentor, non autem possessor l. si quis ante, ff. de acq. possess. & Medalia saepe dictus fuerit missus in possessionem auctoritate iudicis, quæ excludit omne vitium attentatorum, cum iuste possidere dicatur qui auctore Prætoris possidet, l. iuste possidet, ff. de acquir. possess.

7 Nam cum expulsio colonorum præfata facta fuerit per dictum Medalam lite pendente, & causa introducta super præcepto præsentato dictis colonis, vt discederent de possessione de qua agitur, dicitur pro parte dictæ Medaliæ fuisse attentatum, quod in primis, & ante omnia debet reuocari secundum Rot. in nouiss. decis. 2. fuit dubitatum, nume 1. de restit. spoliat. fol. 36. & communem * opinionem, de qua per Viui. p. 2. opi. 30. attentata Pedemon. decis. 5. certa die, à iudice, num. 1. cum seq. Couarru. pract. q. capit. 23. nume. 2. vers. tertia interpretatio fol. 462. Duen. Regul. 42. in princ. fol. 22. & Regula 273. fol. 154. Afim. in sua Praxi iudicial. §. 31. capi. 2. limit. 3. colum. 1. & limit. 3. fol. 375. cum seq. & Lancelot. de attentat. in 2. par. cap. 11. num. 14. & seq. & capit. 12. nu. 75. cum seq. fo. ... etiam ex puro, & mero iudicis officio, & nullo iuris ordine seruato, vt censuit Rot. in nouiss. d. decis. 2. alias 13. de restit. spoliat. & d. decis. 1. alias 474. nota si attentata, nume. 1. in antiquis fol. 17. & non docto de interesse petētis, vt censuit Rot. in nouiss. decis. 48. par. 3. & non constituto de inuouatione vigore constitutionis, c. 31. lib. 6. fol. 405. propè fin. quia offendunt legem, iudicem, & partem. Alexand. consil. 99. visis processibus, num. 9. lib. 5. Rot. Aui. mo. decis. 8. possunt, num. 2. & plus iudicē, quam partem, immo legem prohibentē, ne lite pendente aliquid innouetur, vt in dicta decis. 2. alias 13. nu. 1. de restit. spoliat. & decis. 1. alias 474. & Bellamer. decis. 101. Si constat vt lit. pendent. fol. 87.

9 Et tanto magis debet fieri dicta reuocatio eius, quod fuit attentatum, quia recepto clauis, & eiectio colonorum fuit post inhibitionem, & sic irrita, & nulla cap. non solum in fin. de appellat. in 6. Rot. decis. 20. alias 130. si post inhibitionem eodem titu. in nouis, fol. 62. & retractanda secundum Roman. consil. 330. circa primum, nume. 4.

10 & coloni expulsi per viam attentati in pristinum statum reponendi, quia hac via facilius succurritur, quam alio remedio recuperandæ possessionis. Dec. consil. 103. In

causa possessionis, numero primo.

Non obstat dum dicebatur, quod Medalia continuando dictam possessionem non dicitur attentasse.

12 Nam respondetur id procedere, quando quis possidebat, & quando cōtinuatio possessionis fit eodem modo quod ante, vt inquit Francus in dicto capitulo cum teneamur, num. 1.

Secus in casu isto, in quo Medalia cum ante inhibitionem, nunquam habuerit possessionem fundi, de quo agitur, eo quod nō fuerunt eiecti coloni, cum tota familia, & bonis, vt de iure faciendum erat per doctrinam Bart. & aliorum in l. peregre §. quibus de acquir. possess. Cec. d. consil. 103. In causâ possessionis, nume. 1. in fi. in vers. & Dominus qui retinet, & Gozzad. consil. 86. videtur prima facie per tot. Crauett. consil. 5. tria sunt principaliter, num. 11. Natt. consil. 538. fuit questio agitata, nume. 10. lib. 3. Bero. q. 47. magna olim questio fuit, nu. 4. & seq. Bursat. consil. 60. fuit alias in rerum natura, num. 19. lib. 1. Honded. consil. 20. contenditur numero 15. vt patet ex eius confessione, licet eam cepisse arbitratus fuerit mediantibus baiulo, & executore virtute dictarum literarum, non potuit eam continuare nisi eo modo, quo fuit capta, quod cum fuerit inutiliter, quia remanserunt in ea sapediti coloni, inutiliter, & frustratorie dicitur cōtinuata, & sic continuatio huiusmodi tanquam inanis, & vacua non releuat, præsertim, quod lite mota, & post inhibitionem omnis possessio subsecuta dicitur attentata, per ea, quæ tradit Lancelot. in suo tractat. de attentat. lit. pendent. limit. 1. num. 14. & 26. tom. 5. fol. 321. à tex. & 322.

Nec dicatur, quod expulsio colonorum cum tota familia non est necessaria, quando possessio fuit capta de mandato iudicis, vt in præsentis specie, nam tunc acquiritur possessio absque expulsionem coloni, cum idem operetur immisso auctore Prætoris, quod operatur expulsio secundum Angel. in l. qui vniuersas, §. item cum Prætor in fi. ff. de acquir. possess. Honded. dicto consil. 20. num. 15.

16 Quia id habet locum quando rite fuit facta immissio secus si non citato possessore, vel alias non rite iudex id fecerit, quia tunc immissus non constituitur verus possessor, vt in term. dicit Bal. consil. 135. in causa egregij Medicinæ Doctoris, num. 2. lib. 2. Gabr. consil. 52. Puto Liciniæ esse super prætenso numero 12. lib. v. & Honded. dicto consil. 20. num. 19.

Sed in casu isto immissio prætenfa fuit facta

facta pendente lite super validitate, & inu-
liditate præcepti Colonis facti, qui contra-
dicebant, & sic in casu prohibito per ea,
quæ tradit Socc. confi. 78. licet pendeat, nu-
mero 7. & seq. lib. 3. & Lancelot. de atten-
tat. lit. pendent. limit. 1. num. 14. tom. 5. fo.
17 321. à tergo. ergo non potest dici ritè facta,
nam non dicitur ritè facere, qui contra ius-
titia regulam facit, vt in terminis probat
text. in cap. post electionem de concessio.
præbend. in illis verbis (non potuit, nec de-
buit in alium ritè transferri: memorato R.
qui contra iustitiæ regulam in Archidiacon-
atum alterius prouehisse consensit)

Prout minime obstare videtur, dum op-
ponebatur sepe dictum Corneliū esse sim-
plicem detentorem, non possessorem.

18 Nam respondetur, non requiri probatio-
nem possessionis, sed solam detentionem,
& statum, in quo, quis erat tempore atten-
tationis, vt per Innoc. in cap. dilecti, num. 2.
& seq. de maioritat. & obedien. Rot. in an-
tiq. decis. 11. aliàs 56. nota, quod vbi aliquis
de caus. possess. & proprietat. fol. 26. & Lan-
cellot. de attentat. in tit. de probat. attenta.
cap. 26. nu. 31. to. 5. fol. 440. à ter. quia status
lite, vel appellatione pendente, vt inquit Bel-
lamer. d. decis. 101. si constat fol. 87. siue sit
legitimus, vel illegitimus non debet muta-
ri, immo post Paulum de Castr. in l. Aquil-
ius, num. 5. ff. de donation. Luca de Pen. in
l. si coloni, quæst. 21. C. de agric. & censu. di-
cit Neuizzan. consil. 80. Benedictus es Do-
mine, num. 3. relatis per Lancelot. loco ci-
tato, num. 32. quid pro huiusmodi detenta-
19 tione, qua quis fuit priuatus, competit offi-
cium iudicis, vt restituatur sibi detentatio
oblata.

Nec obstat dum dicebatur iuste posside-
re, qui auctore Prætoris possidet, nam præ-
ter id, quod supra fuit dictum de iudice,
qui non ritè processit, Respondetur non
iuste possidere, qui attentat auctore præto-
re, nam tenetur restituere, vt probatur, ad
litem in l. meminert, C. vnde vi ibi (sed
illico quidam possessio ei à quo est ablata
reddatur).

Etiam, quod licitè iuisset ad dictum iudi-
cem, quia ratione excessus omnia tãquam
attentata veniunt reuocanda, vt per Lan-
cellot. in dicto suo tracta. de attentat. vt lit.
pendent. limit. 1. nu. 37. à ter. & seq. fol. 322.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO XXXI.

MACERATENSIS.

ARGUMENTVM.

*Promissio de soluendo anterioribus creditori-
bus, an comprehendat creditorem cano-
num decursorum post mortem spectantium
ad heredes, & successores, ad quos ex for-
ma contractus emphyteosis est deuoluta.*

SUMMARIVM.

*Actioe personali, an teneatur quis ex contractu
emphyteotico, num. 1.*

*Emphyteota dicitur personaliter obligatus ad cano-
nem, num. 2.*

*Actioe personalis non sequitur fundum sed perso-
nam, num. 3.*

*Pensio seu census, quando imponitur ad certum tem-
pus, non censetur obligata res, super qua imponi-
tur, sed persona, num. 4.*

*Obligata an sit persona, vel res pro tributo Princi-
pis, num. 5.*

*Promissio de soluendo creditoribus, de quibus intelli-
gatur, num. 6.*

*Dominus directus emphyteosis durante vita ipsius
emphyteote dicitur ipsum acceptare pro debitore
canonis, postea vero successores in ea. nu. 7.*

*Emphyteosis solutio, ad quem seu quos spectet, nu-
mero 8.*

Onus soluendi canonem dicitur realis, num. 9.

*Possessor emphyteosis, an teneatur, ad solutionem
canonis, nu. 10. soluenti pro aliquo, quæ actio com-
petat, num. 11.*

*Ratum haberi non potest, quod meo nomine non est
gestum, num. 12.*

*Debitor post mortem non dicitur amplius debitor, nu-
mero 13.*

*Heredes ex aditione obligantur ex quodam quasi
contractu creditoribus, num. 14.*

*Solutio debiti dicitur facta proprio nomine, & non
alieno, num. 15.*

*Vendens simpliciter in dubio dicitur vendere proprio
nomine, num. 16.*

*Solutio an dicitur facta in vim præcedentis obliga-
tionis, etiam quando solutio, & traditio non con-
uenit*

- uenit summa precedentis obligationis, & obligatio precedens esset inutilis, num. 17.
- Soluens nulla habita cessione, an possit agere, nu. 18.
- Heredes, & successores emphyteota tenentur in solidum, num. 19.
- Obligationis conditio ex persona heredum non mutatur, num. 20.
- Vendens emphyteosim, cum consensu directi Domini liberatur ab omni solido, num. 21.
- Creditor consentiens alienationi, an videatur remittere ius suum, num. 22.
- Cautela pro creditoribus consentientibus alienationibus, num. 23.
- Actio personalis non oritur ex contractu Emphyteotico; sed in rem scripta, quae concomitatur quemlibet possessorem, num. 24.
- Obligatio, an sit personalis, vel realis, quomodo cognoscatur, num. 25.
- Solutio, quae dicitur propter rem, dicitur onus reale, num. 26.
- Personalis obligatio, an se extendat ad fundi possessores, num. 27.
- Contractus factus ad tertiam generationem, an dicatur perpetuus, vel ad certum tempus, nu. 28.
- Perpetuum, quod dicatur, num. 29.
- Prædium emphyteoticum, an dicitur hypothecatum pro canone, num. 30.
- Possessor quilibet rei emphyteotica tenetur ad canonem, num. 31.

DECISIO XXXI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Hristophorus Faber, appellatus, creditor Petri Antonij Bufalini de certa summa florenorum, cum sibi innotuerit d. Bufalinum vendidisse certam portionem melioramentorum cuiusdam petij terræ emphyteotice cum consensu Illustrissimi, & Reuerendissimi Episcopi Maceratensis Io. Bonacera, & Simeoni eius fratri pro pretio florenorum 260. & quod dicti emptores appellantes remanebant debitores dicti Petri Antonij de d. pecuniarum quantitate, egit contra eos, qui cum inficiarentur teneri ad petita saltem respectu petitionis dictarum pecuniarum, quas soluerunt dicto Episcopo Maceratensi tanquam anteriori creditori q. Thomæ Bufalini patris dicti Petri Antonij venditoris ad formam conuentionis initæ in d. instrumento venditionis, in quo specialiter fuit promissum soluere dictas pecunias ante-

rioribus creditoribus dicti q. Thomæ.

Dubitatum fuit, an solutum præfato Episcopo diceretur, vt asseritur debitum sepe dicti Thomæ.

Et dicebatur, quod sic non solum, quia constat per instrumentum, de quo in actis dictum Thomam vna cum Simeone, & d. Ioanne Bonacera in solidum se obligasse pro se, suisque hæredibus masculinis, vique ad tertiam generationem masculinam dare, mēsurare, & consignare d. Episc. in ædibus, seu magazino Episcopat. quolibet anno temporis recollectionis frumenti certam grani quantitatem, & alia, vt in d. instrumento, fol. 41.

- 1 Sed quia ex huiusmodi contractu dictus Thomas videtur obligatus actione personali, vt in terminis emphyteotæ priuati dicit Cyn. numero septimo, & Bartol. in l. fin. C. de iur. emphyt. & Corbol. in suo tracta. de iur. emphyt. in titu. de caus. priuatio. ob non solut. canon. limit. 31. num. 1. vers. vel qui, quia emphyteota obligatus ex contractu, vt in casu isto, dicitur personaliter obligatus ad canonem conuentum, l. vlt. in ff. de contrahen. empt. vt dicit Corbo. vbi supra limit. 18. in d. titu. de caus. priuat. ob non solut. canon. nume. 10. fol. 259. quæ non sequitur fundum, sed personam, vt probatur in l. fin. §. Lucius Titius, ff. de contrahen. emptio. & per Guid. Pap. decis. 9. quidam homo, num. 1. & per d. rationem voluit Alberic. in l. fi. nume. 5. C. de iur. emphyteo. vt inquit idem Corbo. d. limit. 18. nume. 10. & ampliat. 49. de caus. priuat. ob aliena. num. 9. fol. 136.
- 4 Nec mirum, vt cum petitio, seu census imponatur ad certum tempus, non censetur obligata res super, qua imponitur, sed persona l. Caius Seius, ff. de annu. legat. Guid. Pap. d. decis. 9. quidam homo, nume. 1. & decis. 42. licet de iure in princip. fol. 62. qui in specie in versicu. sed eadem est. dicit idem esse in contractu emphyteotico, se-
5 cus in tributo Principis, l. Imperatores, ff. de vectigal. & commiss. & in rubr. & nig. capitu. sine cens. vel reliq. vt per eundem Guid. Pap. d. decis. 42. in princ. sed contrarium fuit decisum informantem D. Iulio Antonello l. C. egregio, quia d. promissio de soluendo creditoribus sepe dicti q. Thomæ intelligitur de debitis, ad quæ tenebatur ipse Thomas, dum viuēbat, non de maturatis post mortem spectantibus ad successores, & possessores nominatis in contractu
7 emphyteotico, quia vita Thomæ durante Episcopus videtur acceptasse debitorem ipsum Thomam, & obligatos cum eo in soli-

- solidum; post mortem vero successores, & possessores, ad quos iure successivo spectat solutio emphyteosis, ut in terminis habetur per Afflict. decis. 95. Angel. Galiota. nu. 5. fol. 74. & Vrsil. ibi in addit. num. 3. qui inter alios alleg. Alexan. conf. 79. circa primū numero nono, lib. 1. Socin. conf. 119. circa hanc quæstionem numero 4. volum. 1. Paris conf. 52. tenetur dominus, nu. 1. & seq. qui numero quarto, dicit quod in tantum possidens tenetur soluere, quod non potest se iuuare per conventionem contrariam. ratio est, ut ibi numero quinto, quia cum onus sit reale, rem ipsam, & possessorem adeo sequitur, quod alius, quam possessor ad soluendum astringi non potest, & Aym. conf. 217. fuit in rerum natura, n. 5. faciunt tradita per Couar. pract. 9. cap. 7. lib. 3. nu. 7. fol. 240. etiam ubi ageretur de canone præterito. Afflict. d. decis. 95. nume. 3. & ob id non teneri d. venditorem, qui non possidet, eo magis, quod asseritur d. Bonacera soluisse dicto Episcopo, quod spectabat ad Achillem Ruffum successorem Domini- ci filij d. q. Thomæ, & fratris d. venditoris
- 11 pto eo, quo ubi haberet aliquam actionem contra d. Ruffum nempe negociorum gestorem, ut per Bart. in l. si pupilli, §. item quæritur, nume. 6. ff. de negoc. gest. de quo etiam dubitari potest per ea, quæ tradit ibi glos. in verbo sed fuit, dum inquit ratum
- 12 haberi non posse, quod meo nomine non est gestum, de cuius veritate videri potest Petr. de Bellapert. in l. ei qui, C. quod cum eo, numero quinto, lib. 7. fol. 463. eam haberet contra eum ad quam spectabat solutio d. canonis, nempe contra d. Achillem Ruffum, & non contra d. q. Thomam, ut de dicto prætenditur, nam debitor post mortem non dicitur amplius debitor, l. qui hædi, & l. Meuius in princ. ff. de reg. iur. sed debuisse. Paul. de Castr. & alij in l. qui Romæ, §. Augerius, ff. de verb. obligatio. transferatur enim in hæredes, qui ex aditione hæreditatis obligantur ex quodam quasi contractu creditoribus, ut per Benedic. de Barz. in suo tracta. de quarantig. quæst. 9. descendam in vers. sed solum, coium. 4. fol. 214. qui allegat text. in l. 3. §. idem scribit, ff. de de pecul. qui tenentur actione personali, cum ex hæreditatis aditione dicatur quasi contrahere. Alexan. consil. 98. viso, & considerato, n. 4. lib. 2. & Rot. Lucan. in nouiss. decis. 120. moti quia colum. 2. in vers. quia per aditionem fol. 184.
- 15 Secundo, quia dictus Ioannes Bonacera soluit debitum proprium, non autem debitum d. q. Thomæ, ut prætenditur, quia in d. contractu emphyteotico etiam ipse Bonacera se obligauit in solidum, ut supra, quo fit ut solutum dicto Episcopo dicatur solutum proprio nomine, ut in terminis ponit Bart. in l. si pœnæ causa §. Quamuis de condit. indeb. & in l. 1. §. nunciatio, num. 3. ff. de nou. oper. nunciatio, & gl. in l. Papinianus, ff. mand. in verb. & suo nomine in fi. quam Bald. in l. 1. C. de actio. & obligat. num. 3. appellat meliorem glo. quæ sit in iure. Rym. iun. conf. 344. dubitatur in primis, num. 68. lib. 3. per text. in l. & magis, ff. de solut. facit Veronens. caut. 225. quando quis emit, nu. 161. fol. 61. dum dicit, quod vendens simpliciter in dubio dicitur vendere iure proprio, & in vim præcedentis obligationis, quam ipse bona certa fecit, ut probat gl. in l. quædam mulier in verbo sufficiebat, ff. de rei vend. c. & text. in l. 2. C. de acquir. possess. Cephal. consil. 156. fructus agri, nume. 14. lib. 2. qui dicit id procedere etiam quod solutio, & traditio subsequens non cōueniat summæ præcedentis obligationis. Cephal. ubi supra nu. 16. & etiam si præcedens obligatio fuisset inutilis & conf. 198. clarè constat, num. 12. eodem volum. Pancirol. cōf. 30. & si dilucidè satis, num. 17. & consil. 36. cum Domina Hyppolita, num. 3. volum. 1. Alexan. conf. 90. viso instrumento celebrati contractus, num. 11. volum. 3. Pedemon. decis. 58. visis actis sindici nume. 13. fol. 317. & latè per Mascard. de probat. conclus. 1239. num. 4. & conclus. 1319. num. 1. lib. 3.
- Qua propter cum soluerit debitum proprium, non solum cessat ius reperendi, sed retinendi, quod prætenditur iam solutum, & ubi remaneret eo, quod solutio facta fuit nulla habita cessione non posset exerceri, nec contra correos, per ea quæ tradit Bartol. in l. Modestinus, ff. de solution. nu. 4. & Menoch. de præsumpt. præsump. 143. egregia est disputatio, num. 4. lib. 3. fol. 272. nec contra aliquem ex hæredibus, & successoribus Correorum, qui censentur teneri in solidum per ea, quæ tradit Afflict. decis. 153. venditur domus, num. 3. fol. 114. Corbi. in suo tracta. de iure emphyteot. de causi. priuat. ob non solutio. Can. ampliatur. 8. nu. 8. fol. 194. quia ex persona hæredum conditio obligationis non mutatur, ut ad literam dicit text. in l. 1. §. ex his igitur stipulationibus, ff. de uerbo. obligat. & particulariter contra dictum Petrum Antonium.
- 21 Nam, cum uendiderit, ut supra, eius portionem rei emphyteoticæ, cum consensu d. Reuerendissimi Episcopi Maceratenfis dicitur liberatus ab omni solido per ea, quæ tradit Afflict. d. decisio. 153. num. 5. fol. 115. & ibi

& ibi Vrsill. in addit. ex dictis, nume. 1. & 2.
 22 quia videtur creditor remittere ius suum, ut probatur in l. si debitor cuius, §. fin. ff. qui bus mod. pign. vel hypothec. soluat. & in l. sicut, §. si voluntate, ff. eod. Alexand. confi. 189. viso, & mature num. 12. lib. 2. Rot. Genuens. decis. 190. nomen debitoris, num. 13. fol. 251. quæ dicit ob consensum venditioni prælitum videri renunciatum hypothecæ etiam, quando quis fuerit præsens, & tacerit secundum communem opinionem, de qua ibi, num. 20. fol. 252. in vers. ad septimum, & late per Negusan. in suo tracta. de pignor. 3. memb. 6. par. num. 12. l. 2. C. de remiss. pignor. etiam si talis res emphyteotica alienata per debitorem, cum consensu Domini postea fuerit per debitorem reacquisita, nam etiã tunc non reincident in obligationem, & hypothecam, ut per eund. Negusan. vbi sup. n. 21. ampliatur. 9. & propterea
 23 bonum est tali casu sibi reseruare ius solidi, & vti cautela, quam ponit Veron. caut. 257. quando quis fol. 73.

Non obstat primum obiectum factum in allegato pacto de soluendo anterioribus creditoribus Thomæ, ex quo inferebatur rectè fuisse solutum d. Episcopo, quia agebatur de debito sepediti Thomæ, quia vt supra dictum fuit, non probatur fuisse solutum debitum d. Thomæ, vt erat necessariũ ad docendum de obseruantia asserti pacti.

Nec refragatur, dum successiue dicebatur propterea teneri d. Thomã actione personali, quæ nõ sequitur fundũ, sed personã.

Quia vtra alias solutiones adductas per Vrsill. in addit. ad Afflict. d. decis. 95. num. 3. & seq. vers. quibus non obstant fol. 74. posset secundum eundem, nu. 7. dici ex huiusmodi contractu emphyteotico nõ oriri actionem personalem, sed in rem scriptam, quæ concomitatur quemlibet possessore. Ias. in §. quædam instit. de actio. nume. 22. fol. 196. & DD. in rubr. ff. de reb. credi. communi * suffragio insistant.

Quin etiam non oriri actionem personalem ex dicto contractu, vt fit manifestum ex traditis per Veronen. de seruitu. vrb. prædio. cap. 2. num. 6. to. 6. part. 2. fol. 177. à
 25 tergo, dum dicit, quod ad cognoscendum an obligatio sit personalis, videndum est, an forma obligationis contineat causam, nam personalis obligatio apparet ex eo, quod causa non exprimitur, qui allegat Barto. & Docto. in l. si. ff. de nou. oper. nuncia. Sed in casu isto promissio canonis fuit facta occasione rei traditæ in emphyteosim, & sic cũ
 26 causa ergo realis dicitur, quia solutio, quæ fit propter rem, dicitur onus reale, vt in ter

minis contractus emphyt. consultat Ceph. conf. 200. pro resolutione lib. 2. subdēs propterea nu. 3. grauari non posse, qui rem nõ habet, & sic contra singularem successorem dat actio hypoth. vt per Affl. d. dec. 95. nu. 6.

Insuper non facit ad negocium dum vltimo loco dicebatur, quod quãdo census, siue pensio imponitur ad certum tẽpus, non cõsetur obligata res, super qua imponitur, sed persona, etiam in contractu emphyt.

Quippè respõdetur pluribus modis. Primo esto, quod vera sint præsumpta in dictis obiectionibus, quod d. Bonacera nõ potest obtinere, quia aut soluit d. Illustriss. & Reuerendiss. Episcopo proprio nomine, vt præsumitur ex supra deductis, & tunc excluditur, quia non hêt cessionẽ, de qua supra fuit dictum, aut. fecit noie d. Thomæ, quæ d. Bonacera asserit personaliter esse obligatũ, & tunc dicitur, quod illa personalis obligatio non se extendit ad fundi possessores, nisi in certis casibus enumeratis per Guid. Pap. decis. 573. actio personalis fo. 865. & d. decis. 9. quidam homo in ver. bene tamen fateor, inter quos non comprehenditur casus, de quo agitur. Aut se extendit ad fundi possessores, & tunc obstat, quod non soluit debitum Thomæ, vt saepe fuit dictũ; vnde patet omni casu ipsum perperã laborasse.

28 Secundo, quod d. cõtractus factus ad tertiam generationem dicitur perpetuus, siue
 29 perpetuum dicatur, quod lōgo tpe durat, vt notatur in rubr. & in §. instit. de perpet. & temp. actio. & in l. 1. ff. pro soc. siue quod durat vsq; ad centũ annos, vt per Dec. cõfi. 378. viso motiuo in fi. in vers. quarto, & vltimo notandum, & Duran. de art. testã. caut. 57. n. 2. nã vtroq; casu nemo negabit hmõi contractũ dici ad longum tempus, cũ id totum in iudicis arbitrio consistat secundum
 * cõem * opin. de qua testatur. Alex. in d. l. si vir, nu. 25. ff. solut. matrim. relatis per Men. de arbitrar. cal. 5. in fi. n. 12. fo. 82. nec quod dictæ tres generationes verisimiliter non possint durare vsq; ad dictum tempus centũ annorũ per ea quæ tradit Meno. de psũpt. pres. 49. cũ multa lib. 6. n. 28. fol. 108. cum perpetuum dicatur ẽt, quod est in potentia perpetua, vt probat Card. in Clem. 2. de rescript. nu. ... & facit text. in ca. clericos, & ibi gl. in verb. perpetuam de cohabit. cleric. & mul. relatis per Io. de Sylu. in suo trac. de benefic. q. 1. p. 1. n. 63. to. 15. p. 1. fo. 15. & hmõi dictio diuersimodè interpretatur secundũ subiectam materiam l. 1. cum ibi notat. ff. pro soc. aut. perpetua, c. de sacr. san. eccl. & Io. de Annibal. in l. nemo potest, num. 567. ff. de leg. 1.

30 Quo fit vt res tunc dicatur hypothecata,
31 & quod quilibet possessor teneatur, vt post
Hostien. in summ. in titu. de locat. §. quæ
actio, num. 13. in vers. sed si dixit fol. 954. &
Specul. in tit. de emphyteos. §. nunc aliqua
de iure, nu. 109. vers. 86. quæritur, fol. 207. in
terminis dicit Guid. Papa decis. 432. supra
quæst. 108. tetigi, nume. 17. maximè hodie,
quod communiter quis in omnibus ferè
contractibus obligat se, & omnia bona sua
pro obseruatione contractus, vt dicit Vrsil.
ad Afflict. d. decis. 95. numero 2. quæ hypo
theca, vt dicit idem allegando Aret. consil.
70. in causa quæ vertitur 1. col. & consil. 104.
in causa magnifici, 1. col. operatur quod res
huiusmodi onere affecta mediante hypo
theca pro reddito in tantum afficiat nouum
possessorem, quod teneatur ad d. reddi
tum, seu canonis solutionem.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO XXXII.

MVRRIVALLIVM.

ARGVMENTVM.

*Appellatio an dicatur deserta, quando pars
nimium se arctauit in fine anni, & senten
tia, a qua fuit appellatum, est nulla.*

SVMMARIVM.

- Pars quando nimium se arctauit in fine anni ad pro
sequendum, an releuetur probato legitimo impedi
mento, num. 1.*
- Fatalia dantur non solum ad prosequendum appella
tionem, sed finiendum, num. 2.*
- Iudicis impetratio an sufficiat, nisi etiam pars citetur
ante lapsum fatalium, num. 3. & 24.*
- Inhibitio obtenta ante lapsum fatalium, non releuat,
nisi fuerit infra dictum tempus executæ, nume
ro 4.*
- Iudicium incipit à citatione non à commissione de ci
tando, nu. 5.*
- Appellatio an debeat prosequi infra viginti dies à
die, qua fuit appellatum, num. 6. & 25.*

- Acta faciunt notorium, num. 7.*
- Sententia notorie iniusta est nulla, num. 8.*
- Sententia lata sine causa cognitione, an valeat, nu
mero 9.*
- Ponderatum non dicitur, quod est festinatum, nu. 10.*
- Sententia nulla non est sententia, num. 11.*
- Iudicans nulliter non dicitur iudicasse, nume. 12.*
- Sententia nulla non potest exequi, num. 14.*
- Iudex secularis, an teneatur exequi sententiam iu
dici ecclesiastici nullam, siue iniquam, nec prace
ptum de eius iniustitia scit, vel suspicatur, nu
mero 15.*
- Sententia non potest exequi, quando post confessio
nem, & condemnationem liqueret de innocentia
rei, nume. 16.*
- Bonum ius fouens præsumitur non exercuisse causam
ob aliquod impedimentum, num. 17.*
- Impedimenta ante biennium possunt interuenire, nu
mero 18.*
- Impedimenti probatio, & reprobatio consistit in fa
cto, nume. 19.*
- Appellatio in dubio non debet pronuciari deserta,
num. 20.*
- Verisimilitudo est cognata natura, & habetur pro le
ge, num. 21.*
- Annus secundus an detur probato impedimento, nu
mero 22.*
- Agere non valenti tempus non currit, num. 23.*
- Stylus Rotæ circa reproductionem inhibitionis, nu
mero 26.*
- Stylus habetur pro lege, num. 27.*

DECISIO XXXII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Icebatur appellatio
nem interposita pro
parte Angelæ Casfa
nellæ vxoris Petri A
romatarij contra Frã
ciscum, & Cæsarem
de Porfirij esse deser
tam, siue, agatur de
iure cõmuni, siue ex
forma constitutionis Marchiæ, cap. 9. lib. 6.

- 1 Nam si agitur de iure communi, obstat,
quod dicta Casfanella nimium se arctauit
in fine anni ad prosequendum, quo casu,
etiam probato legitimo impedimento nõ
releuatur, maxime vbi non remansit tantum
tempus, quod causa potuerit expediri Fer
ret. consil. 202. Reuerende Pater, nu. 1. & 2.
- 2 Ratio esse potest, quia fatale, de quo agitur,
videtur datum non solum ad prosequen
dum, sed etiam ad finiendum ipsam appel
lationis causam. Franc. in ca. ex ratione, nu.
5. de appellat. fol. 121.

Secundo

- 3 Secundo quia non sufficit impetratio iudicis, nisi etiam pars citetur, & sic appellas incipiat causam appellationis exercere infra annum, vt per Vestrium in sua praxi Rotal. cap. vlt. lib. 7.
- 4 Prout non sufficit coram iudice impetrato obtinuisse inhibitionem, & citationem infra annum, vt fuit factam tali casu, nisi inhibito, & citatio parti infra dictum tempus fuerit presentata, quia iudicium incipit a citatione, §. omnium instit. de poen. temer. litig. & ibi gloss. Rolan. consil. 53. inspectis his, num. 16. lib. 4. non autem a commissione de citando, vt dicit Vestr. vbi supra, num. 10. fol. 221.
- 6 Si agitur ex forma dictae constitutionis pariter obstat, quod dicta Casanella non fuit prosecuta causam appellationis infra viginti dies, vt tenebatur ex forma dictae constitutionis, infra quod tempus, quod connumeratur a die appellationis, vt ibi, tenebatur procurare causam commissionem, vt in terminis dicit Grat. conf. 100. & sic in decisiuus, nume. 44. lib. 1. fol. 123. a ter. non autem post infra annum allegando. Alexan. consil. 164. viso processu, nume. 6. in versic. quia dico lib. 2.
- Sed contrarium fuit conclusum, quia agitur de sententia nulla ex capite notoria iniustitiae, & defectus cognitionis causae, vt de primo patet quia dum Casanella ex probationibus factis in intentato remedio reintegrari debebat obtinere fauorabilem sententiam, iudex pronunciauit oppositum.
- De secundo quia post monitionem factam ad sibi exhibendum acta adeo festinanter protulit sententiam, quod verisimiliter non potuit illo tempore intermedio videre processum, & omnia diligenter ponderare, vt de his omnibus clarissime apparet ex actis, quae faciunt notorium. Grammat. decis. 36. Solon ex septem sapientibus, nu. 57. Mascard. de probat. conclus. 1102. num. 13. & 17. lib. 2. Franc. in c. dilecto, nume. 140. de appellat. & Rym. iun. consil. 798. Reuerendus, nume. 3. lib. 7. fol. 167 a tergo.
- 8 Quod aut sententia notorie iniusta sit nulla, in terminis dicit Frauc. in dicto c. dilecto de appellat. nu. 154. vers. tu aduerte, & nume. 155. vers. sed certe hoc non videtur verum, fol. 190. & seq. Veronens. caut. 8. si sententia, nu. 1. fol. 5. a ter. & seq. Sigisimun. Lofred. conf. 32. Quondam Dominus, nu. 19. Anchar. conf. 6. viso themate, nu. 6.
- 9 Prout quoque nulla est sententia lata sine causae cognitione. Decian. conf. 38. quaestio nu. 69. vol. 3. fol. 257. Gabr. conclu. 6. de sent. nu. 5. Ferrat. caut. 60. decreto iudicis, nume. primo, & secundo, fo. 120. Mascard. de probat. 1296. num. 36. lib. 3. fol. 183. a ter. Rot. Bon. decis. 36. causa suspecti, n. 2. quasi quod non possit esse ponderatum, quod est nimis festinatum vt ibi, & quod sit omisum, quod est de iure diuino. Rot. Bonon. decis. 2. dubitatum fuit, numer. 7. fol. 3. Decian. consil. 14. ex premissis ergo, nume. 87. vol. 3. fol. 113. & consil. 37. quaeritur ergo, nu. 34. eod. vol.
- Et sic sententia huiusmodi non potuit, nec deferri, nec facere transitum in iudicatum, quia sententia nulla non est sententia, vt notat Rip. in l. 4. §. condemnatum, nu. 3. ff. de re iudic. & qui nulliter iudicauit, dicitur non iudicasse, l. 1. §. fin. ff. quod quisque iur. Grat. consil. 163. requisitus, numero 47. lib. 2. Rym. iun. conf. 282. & prima consideratione, nu. 61. & 63. lib. 3. fol. 221. Io. Botta conf. 69. credidisse, nu. 24. & 26. Rot. in nouiss. decis. 247. repetij p. 3. fol. 138. etiam si causa fuisset commissa appellatione remota. Casar de Grass. decis. 147. Resolutum fuit, num. 7. & 8. de solutio. fol. 163.
- Et vbi transitum in iudicatum facere potuisset, idem esset, quia si superuenit causa, per quam constet de iniquitate snia non potest exequi, vt probant Innoc. in c. 2. in fi. de purgatio. vulgar. Fely. in c. inter ceteras, nu. 11. in versiculo amplia etiam de senten. & re iudicat. Affl. decis. 28. late fuerint, nu. 6. fo. 26. & Caput. Aquent. decis. 114. sententia potest, nu. 1. & seq. p. 3. fol. 33.
- 13 Hinc est quod sententia nulla non potest exequi, vt per eundem Cas. de Grass. decis. 107. licet reg. sit nu. 6. de appellat. fol. 115. & decis. 97. si valor, prout fuit resolutum, nu. 1. de sent. & re iudicat. fol. 104. Rot. in nouiss. decis. 1378. Romanus in Vercellensi de seq. & re iud. p. 3. f. 275. etiam quod tractaretur de executione trium conformium, si tamen nullitas est euides, & manifesta ex actis. Rolan. conf. 29. quaeritur an a snia, nu. 44. lib. 1. Rym. iun. conf. 467. circa primu, n. 112. lib. 4. & Viu. in suis decis. bares. decis. 304. executio instrumenti, nu. 6. lib. 2. fol. 412.
- 14 Prout nec exequi potest, quando est notorie iniusta ex actis, vt post Anch. cōf. 211. de iure commu. num. 4. Calder. conf. 8. snia lata in fi. de re iud. f. 23. Franc. in c. dilecti, q. 12. & 54. de appell. Dec. in c. ex par. il. 2. nu. 5. vers. quinto fallit circa med. censuit Rot. in nouiss. decis. 85. pro desertione, num. 1. p. 1. f. 30. vbi dicit ita seruari in Rota, facit quod dicit Ferrat. caut. 53. si coram, numero 2. fol. 115. dum vult, quod iudex secularis non tenetur exequi sententiam iudicis Ecclesiastici, qn videt eam nullam, seu iniquam,

16 vel præceptum, de cuius iniustitia scit, vel suspicatur, & Veron. caut. 255. similem cautelam, numero 5. dum firmat sententiam non posse exequi, quando post confessionem, & condemnationem liqueret de innocentia rei, asserendo hoc se habuisse de facto, & esse perpetuo notandū: & si aliud videatur in sententia Delegati, cui ordinarius obsequi tenetur, per tex. in cap. Pastoralis 28. §. quia vero, de off. & potest. iud. de leg. quod intellige, vt per Fel. ibi, qui plures tradit limitationes.

17 Et tãto minus causa appellationis potest dici deserta contra dictam Cæsanelã, quia presuppõsito notorio bono iure eiusdem facile credi potest dictam Cæsanelã litẽ non exercuisse, causamque ad finem produxisse, vt tenebatur l. fi. §. illud, C. de temp. appellat. ob aliquod impedimentum in primo anno, cum nõ habeat verisimile, quod euidenter bonum ius fouens, absque impedimento fuisset negligẽs, præsertim, quod ante biennium potuerunt interuenire impedimenta, quorum probatio, vel reprobatio consistit in facto, & sic est dubium, vt ad literam dicit Bal. in l. eos, num. 7. vers. scias tamen de appellat. quem sequitur ibi Salyc. num. 6. & alij citat. per Pedemon. decis. 28. dubitatum fuit, num. 4. vers. in contrarium, in quo dubio nunquam causa potest pronuncari deserta, vt dicit idem Bal. vbi supra, & fatentur omnes, quia in dubio pro non desertione est inclinandum.

Nec dicatur, quod opinio Baldi, & sequacium, de qua supra est reprobata, vt latè per Pedemon. dicta decis. 28. nume. 12. in vers. quid dicendum.

21 Quia non loquitur quando concurrit verisimilitudo, quia verisimilitudo est cognita naturæ. Bald. conf. 180. mortuo filio, nume. 3. lib. 3. & habetur pro lege Oldrad. consil. 13. cum quæstio esset in fine, & summo opere à iudicibus sequenda. Rolan. conf. 11. omisso multiloquio num. 70. lib. 3.

Nec quando sententia est notoriè iniusta, cum ista executioni mandari ex supra deductis minime possit.

Ex quibus licet omnia in contrarium ad ducta possint dici sublata.

22 Ad primum tamen obiectum posset reponderi, quod probato impedimento passim datur secundus annus etiam absq; aliqua declaratione. Pedemon. dicta decis. 28. num. 11. quia non valenti agere non currit tempus.

24 Ad secundũ, quod quidquid sit de rigore, aliud tamẽ est, amplectendo benigniorem partem, vt per Vestr. in d. sua prax. Rota c. fi.

lib. 7. num. 11. qui non negat in huiusmodi specie esse mitius agendum.

25 Ad tertium, & vltimum, quod dicta constitutio Marchiẽ capit. 9. lib. 6. loquitur de causis deuolutis ad Rectorem, & suam curiam, non autem de causis deuolutis ad Sanctissimum prout erat dicta causa Cæsanelã, quæ appellauit ad Papam, vnde indolẽuit Praxis, & stylus, quod dicti 20. dies, infra quos debet fieri citationis, & inhibitionis reproductio, computantur à die aditi iudicis impetrati, seu ad quem ex forma capit. Rotæ, capitu. 21. fol. 6. Causa est deuoluta, à quo stylo non videbatur discedendum, cũ habeatur pro lege, c. quam graui de crim. fals. & stylus omnium curiarum sit seruandus l. fi. & ibi. Angel. C. de iniur. Angel. in repet. l. tale pactum, §. qui prouocauit, ff. de pact. & Marc. Anguiss. conf. 98. nu. 1. & seq. Gigas de pension. ecclesiast. q. 22. nu. 1. 4. to. 15. part. 1. fo. 338. & q. 58. num. 2. fol. 350.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO XXXIII.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

Quando statutũ præfigit terminum ad appellandum, & dicendum de nullitate, & causam appellationis, & nullitatis terminandum post lapsum termini, an possit dici de nullitate.

SVMMARIVM.

Statutum quando præfigit terminum ad appellandũ, & dicendum de nullitate, & appellationis causã, & nullitatis terminandum elapso termino, an de nullitate amplius dici possit, num. 1. & nume. 2.

Negligens in non faciendo expedire causam in dicto termino, an dicatur renunciare iudicio nullitatis, & eius allegationi, num. 2.

Renuncians tacitè nullitati non potest contrauenire, nume. 3.

Causa habens initium ordinarium, an potuerit in causa appellationis fieri executiua, num. 4.

Origo, & initium attendi debet, nu. 5.

Principium, quando suadet vnum, & finis aliud iudi-

- iudicatur secundum principium, num. 6.*
- Causa prima instantia non potest fieri coram iudice appellationis, num. 7.*
- Iudex appellationis de quibus cognoscat, num. 8.*
- Sententia nulla non potest deferri, num. 9.*
- Non entium nulla sunt partes, nume. 10.*
- Iurisdictio in causa appellationis non potest prorogari, etiam vtraque parte consentiente, num. 11.*
- Exceptio defectus iurisdictionis reo non opponente, an possit per iudicem opponi, nume. 13.*
- Iudex debet providere, ne iudicium remaneat elusorium, num. 14.*
- Nullitas ex defectu iurisdictionis censetur opposita per petentem executionem sententia nulla, numero 15.*
- Iurans non dicere sententiam nullam, an possit opponere nullitatem ex defectu iurisdictionis, numero 16.*
- Iuramentum generaliter prestitum non debet extendi, num. 17.*
- Sententia nulla non potest consensu partium ratificari, num. 18.*

DECISIO XXXIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Presupponitur in facto, quod iudex primæ instantiæ de anno 1593. pronunciauit Fiordilifam filiã, & hæredem q. Hypolitæ Muscardę de Sarnano fore, & esse immittendam in possessionem fundi petiti donec &c. pro scut. 100. & fructibus cõtra Io. Mariam Patig. & Mazzolenum, & litis cõsortes. Item, quod causa huiusmodi introducta coram iudice appellationis, qui tenebatur pronuciare super causa ad ipsum deuoluta, nempe an bene, vel male iudicauerit iudex à quo, pronunciauit super noua causa coram ipso introducta vigore eiusdem instrumenti exhibiti contra Petrum Dominicum aliàs Nanino de monte acuto, declarando ipsum teneri de euictione d. Io. Mariæ, & Mazzoleno, à qua sententia cum fuerit appellatum, & per iudicem à quo declaratum dictam sententiam fuisse transitum in iudicatum, quia appellatio non fuit profecuta infra quindecim dies ad formam statuti Anconæ rub. 37. collat. 2. dubitatum fuit, an dicta sententia debeat confirmari, vel infirmari.

Et videbatur respondendum affirmatiuè, quia de lapsu d. termini statutarij aperte constat, cum præfigat d. terminũ ad appellandum, & dicendum de nullitate, &

causam appellationis, & nullitatis terminã dum, & ibi in vers. quas causas, & in vers. cause vero nullitatis, elapso dicto termino de nullitate amplius dici non potest, etiam si nullitas esset notoria. Alex. conf. 105. ponderatis narratis, num. 7. vers. quia respondebo, vol. 5. Papiens. in forma executionis sententiæ in verbo sapiens, nume. 11. fol. 430. Achill. de Crass. decis. 15. nullitas etiam ex eisdem actis, num. 2. fol. 7. Roland. conf. 83. videtur prima facie, num. 16. vers. secundo respondetur. Ceph. conf. 395. in præsentia casu, num. 43. volum. 3. Crauet. conf. 179. In causa appellationis, nu. 4. vbi dicit hoc procedere tam agendo, quàm excipiendo Burfat. conf. 73. Dominus de Thedoldis, nu. 4. lib. 1. & Contard. in l. vnica, C. si de mom. poss. limit. 7. ratione nullitatis, numero 67. fol. 192. præsertim vbi pars cepit dicere de nullitate, vt in casu isto, idem Contard. loc. citato, & Gab. de statut. lib. 6. conclus. 3. nu. 18. ratio est, vt dicit Rolan. præcitatus quia negligens in nõ faciendo expedire causam appellationis, & nullitatis in termino statuario dicitur renunciare, nedum tacite, sed etiam expresse iudicio nullitatis, & eius allegationi, præter id, quod non debet operari infinitatem, nec quod tacite renunciãns nullitati de nouo possit tali renunciãtioni contrauenire, vt dicit Burf. qui plures allegat d. conf. 73. num. 5. lib. 1.

Sed Domini dixerunt contrarium, quia dicta causa, quæ habebat initium ordinariũ non potuit per productionem instrumenti fieri executiua in causa appellationis, quæ origo, & initium cuiusque entis tanquam radix futuri inspicere debet. Bald. in cap. quæ in ecclesiarum, numero 51. de constit. & etiam quia quãdo principium suadet vnũ, & finis aliud, est iudicandum secundũ principium, & non secundum finem. Io. de Anan. in c. in tantum 4. num. 15. in vers. Adde etiam de Collusio. Rota decis. 13. aliàs 465. extra Roram, num. 4. de probatio. in nou. fol. 48. quia principium potentissima pars est, vt tradit text. in l. 1. ff. de orig. iur.

Sed secundũ principium causa non erat deserta, quia regulabatur secundum naturam causarum ordinariorum, non autem executiarum, ergo non intrat præfatum statutum loquens de causis merè executiuis, præsertim cũ loquatur de causa appellationis, quæ non potest verificari, quo ad dictum Naninum, contra quem nulla præcessit prima instantia, sed ex abrupto fuit conuentus coram Iudice appellationis, qui nulliter contra ipsum pronunciauit, cum iudex appellationis non sit iudex nouæ cau-

fa, sed solum cognoscat, an iudex primæ instantiæ bene, vel male iudicauerit. Barto. in l. 1. numero tertio, C. si aduers. libert. Castren. in l. ab executione, numero tertio, de appellatio. Robert. Marantan. in l. is potest, numer. 151. ff. de acquir. vel omitt. heredit. num. 151. lib. 3. fol. 461. Aym. consil. 273. nobilis Domine commissarie, nume. 7. Duen. regul. 48. appellatio à diffinitiuâ, num. 2. fo. 28. à tergo. Natt. consil. 573. vetus extat decretum, num. 35. lib. 3. & Rot. Flor. decis. 9. de coxerat Bernardus, nu. 18. & hoc ex causis comprehensis, & deductis in prima instantia non ex nouis, vt per Rot. Lucan. per Magon. deci. 26. spectabilis Iosephus Guazillus, nume. 37.

- 9 Et sic huiusmodi causa non potuit deseri, quia sententia nulla nõ confirmatur per desertionem nisi cum Iudaica interpretatione. Præposit. in cap. dilecto, num. 62. in versiculo, & hoc expresse de appellatio. et enim, quod non est, non deseritur, & non
10 entium nullæ sunt partes, præsertim, quod nullitas ex defectu iurisdictionis etiam vbi locus esset dicto statuto, sub eo non comprehenditur, vt mox dicetur.

Nec opponatur de prorogatione iurisdictionis, quia in causa appellationis iurisdictionis non potest prorogari, etiam vtraque parte consentiente, quia causæ appellationum sunt misti Imperij, & pertinent ad authorit. superiorum Bal. super feud. de pac. constan. in §. hoc, quod nos, nu. 21. Marant. in suo spec. p. 4. d. 22. fol. 184.

- Ex quibus, licet cesset, quod supra adducebatur ad probandum desertionem vigore sæpediti statuti, nihilominus, vt veritas
12 clarius enitescat dicitur præfatum statutum non comprehendere nullitatem ex defectu iurisdictionis, vt in terminis dicit Franc. in cap. dilecto, num. 135. de appellatio. fol. 98. Bald. in l. scire oportet, §. hæc de his, ff. de excusat. tuto. Nell. inter cons. cõf. crim. diuersorũ, cons. 47. In dubio, num. 16. lib. 2. fo. 60. qui dicit, qd nunquam intelligitur exclusa, sed referuata, nisi de ea fiat specialis mētio. Vant. in suo tract. de nullit. in tit. quis possit dicere de nullit. nu. 37. 38. & 39. Bertazz. in suis cons. crim. consil. 469. multa fuerunt, n. 6. lib. 2. f. 267. maior est enim vt inquit idem cons. 465. male proculdubio, nu. 24. eo. lib. 2. quacunq. alia nullitate. Rym. iun. consil. 281. & prima consideratione, nu. 70. lib. 3. fol. 221. Calcan. consil. 16. visis elegantissimis allegationibus, nu. 73. in vers. & si statutum
13 vbi quod plus est, dicit talem exceptionem
14 etiam reo nõ opponente posse opponi per iudicem, ad cuius officium spectat provide

re; ne iudicium remaneat elusorium, vt post Alexan. consil. 225. ponderatis his, nume. 3. lib. 6. fol. 151. & alios tradit. Rot. in nouiss. decis. 666. proposita causa, nu. 4. p. 1. fo. 225.

- 15 Quia intelligitur opposita per eum, qui petit executionem, dum ostendit sententiam nullam. Gozzadin. cons. 72. in causa ex ciuitate Anconæ, nume. 6. qui inter cæteros allegat Felyn. in cap. pastoral. de except. nume. 12. qui præter id quod eam ampliat etiam si esset prohibita exceptio de omni specie nullitatis, dicit quod qui iurauit non
16 dicere sententiam arbitratoris nullam, potest dicere de nullitate, quæ est ex defectu potestatis, & alij citati per Gabr. de statu. lib. 6. conclus. 3. num. 17. fol. 356.
17 Ratio est, vt inquit Rym. iun. d. cons. 281. Et prima consideratione, nume. 71. nam ad huiusmodi iuramentum generaliter præstitum non extenditur, & hoc quia talis sententia nulla non potest consensu partium ratificari. Præposit. in d. c. dilecto, num. 100. in versiculo talis sententia de appella.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO XXXIII.

RECANETENSIS.

ARGUMENTVM.

Solennitas requisita à Constitutione Marchie lib. 5. capi. 25. an sit seruanda in contractibus seu instrumentis dotalibus.

SVMMARIVM.

Contractus dotis factus non seruata forma constitutionis, an valeat nu. 1. 5. 9. & 12.

Iura noua quantumcunque generaliter, & vniuersaliter loquentia non comprehendunt casus habentes specialem fauorem, num. 2.

Dotis augmentum gaudet priuilegio dotis, num. 3.

Dotis augmentum est propriè dos, num. 4.

Dotis augmentum, quando non dicatur ex causa dotis, sed simulate factum ad euitandas solennitates statuti, & constitutionum, num. 6.

Priuilegium dotis an habeat, quod extra dotē datur, quando adest fraudis suspicito, d. num. 6.

Cauda

- Cauda non solet esse maior capite, num. 7.*
- Dotis augmentum quando habet vim donationis, num. 8.*
- Dotis causa, quo ad minores, non est privilegiata, numero 10.*
- Verba generalia, vniuersalia, & geminata statuti, seu constitutionis comprehendunt etiam causam dotis, num. 11.*
- Mulier potest se obligare pro dote, num. 13.*
- Forma accipitur pro solemnitate, num. 14.*
- Cessantibus fraudibus, ad quæ obuiandum disposuit oonstitutio, cessat ipsa constitutio, nu. 15.*

DECISIO XXXIII.

MAXIMO DEO AUCTORE.

N vna Recanetenſi vertente inter Nicolinam vxorem quon. Petri Traffichini de dicta ciuitate appellatam ex vna, & Bartholomæi Bernabò Maceratensem incolam dictæ ciuitatis Rechanetenſis, & Iacobam eius vxorem appellantes ex altera occasione cuiusdam repetitionis dotis factæ per dictam Nicolinam, & Saluiani interdicti occasione præmiſſa per eandem intentati.

Fuit à maiori parte Dominorum reſolutum constitutionem Marchiæ capit. 25. lib. 5. non habere locum in contractibus ſeu inſtrumentis dotalibus per ea, quæ tradit Salyc. in l. fin. in princ. per illum tex. C. de iur. dot. Ruyn. conf. 194. in cauſa vertente, num. 4. lib. 1. & conſil. 26. videtur prima facie dicendum, nu. 26. lib. 3. Afflict. decif. 111. fuit dubitatum, nume. 10. cum ſeq. fol. 84. & ibi Verſill. in addit. num. 2. fol. 85. Bald. Nouell. in ſuo tractat. de dot. in ſexta part. 2. priuil. 48. quia iura noua quantumcumque generaliter, & vniuerſaliter loquentia non intelliguntur loqui in caſibus habentibus ſpeciale fauorem, vt poſt gloſ. communiter *receptam in l. ſciendum in princ. ff. qui ſatiſd. cogant. & in aut. de hæredit. que ab inſtat. defer. in princ. verſic. vocantibus. In terminis conſuluit Eugen. conf. 9. caſus qui proponitur, numero 26. fol. 52. à tergo. Honded. conſil. 18. viſis ſcripturis, num. 57. Burſat. conſ. 3. D. 10. Petrus nu. 10. lib. 1. qui reſtatur de magis cõmuni. Etiam 3 quod agatur de augmento, quod eadem habet priuilegia, l. etiam vbi gloſ. & Bald. in prin. C. de iur. dot. Rub. conſ. 25. Præſupponitur in facto, & Tiraq. de retrac. ligniag. §. 1. gloſ. 18. numero 51. fol. 251. & in l. ſi

vnquam verſ. donatione, numero 181. C. de reuocand. donat. quia augmentum dotis eſt vere, & proprie, ac ſubſtantialiter dos, vt dixi ſupra decif. 27. in cauſa vertente, numero quarto.

5 Licet in præſenti ſpecie aliud ſemper ſenſerim, & exiſtimauerim rectè fuiſſe iudicatum per D. Iulium Leonellum locumtenentem in ciuilibus meritiffimum Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi Rectoris prouinciæ, nam etiam præſuppoſito, quod dicta conſtitutio non habeat locum in dote, cuius oppoſitum voluit Dec. conſ. 301. In cã, quæ nume. 3. Præſertim quando ſtatutum, vel conſtitutio ſingit contractum fuiſſe extortum per dolum, & fraudem, nam tunc dicere, quod dos ſit priuilegiata, eſſet dicere, quod dos in cauſa doli, & fraudis deberet habere priuilegium, quod non eſt dicendum, & conſiderauit idem Dec. loco citato, nume. 11. in verſ. ſi cauſa dotis, & in conſ. 536. in cauſa, quæ numero 9. vbi dicit, quomodo debeat intelligi dictum Salyc. in dicta l. fin. Tiraq. de vtroq. retrac. gloſ. 14. num. 56. & ſeq. fol. 229. Anchar. quæſt. 81. maxima quæſtio, lib. 3. numero 42. fol. 215. vbi allegando Tiraq. vbi ſupra, & Gozzad. conſil. 103. videtur primo, nume. 3. dicit id habere locum in omni materia ſiue ſit fauorabilis, ſiue odioſa, & pœnalis, cum ceteris nouiſſime allegariſ per Bertazz. in ſuo tract. de clauſul. clauſ. 7. gloſ. 19. nume. 19. verſiculo, ſed contrariam opinionem, vbi allegat Vbertinum Zuccard. atteſtantis de communi, & magis cõmuni, maxime quãdo contractus dotis non poteſt dici celebratus ptopria cauſa, vt in præſenti ſpecie, nam tunc quando ſtatutum loquitur per verba generalia, & prægnantia, comprehenditur etiam caſus dotis: ſecus ſi loquitur per verba ſimplicia, & ſic non geminata, vel generalia, vt in terminis diſtinguendo habetur per eundem Bertazz. loc. cit. n. 20. Non propterea habet locũ in augmento dotis dato poſt contractum matrimonium, cũ congrua, & competenti dote prout in caſu iſto factum fuit, vt conſtat per publicum inſtrumentum celebratum 4. Febr. 1564. fo. 37. in quo apparet Baldũ Petri Thomæ Traffichini, & d. Petrum Thomã eius filium habuiſſe à Domina Francisca olim Laurentij, & Bartholomeo eius filio florenos 500. monetæ pro dote d. Nicolinae filiae, & ſororis reſpectiuè, & die 13. Maij 1568. pro augmento d. dotis actualiter ſcuta 750. prout fo. 45. vt in terminis terminantibus decidit Bald. Nouel. de dot. priuil. 8. p. 7. in verſ. ſed quatenus, num. 3. fo. 79. & Gabr. conſ. 10. ſtante ſtatuto

statuto num. 3. & seq. lib. 1. quia, tunc cum habuerit antea dotem congruam secundū qualitatem personæ, & conditionem domus, vt expresse fatentur dicti Baldus, & Thomas in primo contractu receptionis dictorum florenorum 500. monetæ fol. 40. quod post quattuor annos ih circa fuit actum, non dicitur ex causa dotis, sed donationis, & simulate in fraudand. constitutiones ad euitandas solennitates eiusdem simile appositum titul. dotis, vt post Socin. consil. 66. frustra plenitudini, colum. 3. nu. 16. volum. 1. Aret. consil. 68. viso puncto, numero tertio, dicit idem Gabr. vbi supra, numero 3. & 4.

Et vbi diceretur ex causa dotis factū augmentum, idem esset, quia vbi est fraudis suspitio, quod extra dotem datur, dotis priuilegio non gaudet secundum Anton. Gu bert. costan. in suo tracta. de matrimon. in rub. dotium singularia, nume. 24. to. 9. fol. 61.

Et tanto magis, quia dictum augmentum est excessiuum, & ter eccedit dotem antea constitutam, quod non habet verisimile, cum cauda non soleat esse maior capite, presertim cum agatur de persona, que non tenebatur dotare, nam cum ista sit prohibita donare non seruatis solennitatibus dictæ constitutionis, nec potuit facere dictum augmentum habens vim donationis tanquam nulla necessitate urgente factum, vt considerauit idem Gabr. dicto consil. 10. num. 6. & seq. lib. 1.

Nec constitutio prefata venit ita generaliter intelligenda, nam dum queritur an habeat locum in contractibus, seu instrumentis dotalibus, vt supra, posset sic distingui, videlicet quod aut mulier est minor, & tunc non seruata forma dictæ constitutionis, etiam in dote contractus est nullus, nam in huiusmodi statutis prohibentibus minores obligari comprehenditur absq; aliqua dubietate causa dotis, vt post Ancharan. consil. 94. Ista Domina Ioanna, numero secundo, Corn. consil. 282. circa primum consultationis, numero 57. lib. primo, Dec. dicto consil. 301. In causa quæ, numero 12. Rymin. sen. consil. 63. viso themate predicto, num. 17. & 18. & consil. 447. supponitur in facto, nu. 16. lib. 1. & consil. 498. in presenti difficultate, num. 1. lib. 3. Alexan. consil. 66. viso themate, num. 2. lib. 4. Rymin. iun. consil. 260. Dicam ego requisitas, nume. 5. lib. 3. consuluit Gabr. consil. 20. pro vera resolutione, numero 22. lib. 2. vbi dicit hanc esse veram, & communem opinionem ratio est vt ibi, numero 42. Quia causa do-

tis quo ad minores non est priuilegiata.

Et tanto magis predicta vera sunt in terminis saepe dictæ constitutionis, quia ipsamet constitutio dicit (id seruari debere in omnibus, & quibuscunque instrumentis fiendis, quomodocunque, & qualitercunque per dictos minores vigintiquinque annis, etiam cum duplici iuramento apposito super dictis instrumentis per dictos minores præstito.) quæ verba ne remaneant elusoria ob eorum generalitatem vniuersalitatem, ac geminationem comprehendunt etiam causam dotis virtute verborum generalium, & vniuersalium, de quibus scripsi infra decis. 100. dubitatum fuit, num. 52. & 55. vt per Dec. dicto consil. 131. num. 11. in fi. & Natta consil. 410. totum controuersia pōdus, nu. 6. lib. 2. & videtur voluisse Boccac. super dicta constitutione vt minor. glos. 7. num. 56. fol. 166.

Et tanto magis quia dicere oppositum esset affirmare, quod constitutio Marchiæ, cap. 9. lib. 6. fol. 176. loquens de fatalibus nō habeat locum in causa dotis per ea, quæ tradit Vrsil. ad Afflict. d. decis. 111. nume. 2. & tamen quotidie quia constitutio vniuersaliter loquitur, practicatur contrarium.

Aut mulier est maior, & tunc, aut promisit dotem, aut aliquid donauit pro dote: si promisit dotem, non seruata forma constitutionis valet promissio, quia tunc dos reperitur specialiter priuilegiata, vt scilicet: possit pro ea obligari iuxta text. in l. fi. & l. si dotare, C. ad Velleian. vt in terminis statuti vrbis considerauit. Put. decis. 160. Aloyf. de Gadez. lib. 3. fol. 626. scripsit Surd. decis. 164. cum patre dotante, numero 3. & 4. fol. 367. facit Dec. dicto consil. 536. In causa, que nume. 8. fol. 559. & hoc casu puto procedere iura adducta ad probandum, quod causa dotis sub constitutione non comprehendatur. Et etiam quia dum constitutio dicit (eadem forma seruari volumus, & mandamus in contractibus mulierum, etiam maiorum) non adsunt illa verba generalia, & vniuersalia geminata posita supra in ca. in quo loquitur de minoribus, in quo vltimius præsumit contractum celebratum per dolum, & fraudem.

Nec dicatur censerī repetita per illa verba eadem forma, quia forma predicta non potest referri ad verba, sed ad solennitates supra in eadem constitutione requisitas resultantes ex verbis, nam si relatio esset faciēda ad verba, omnia verba in ea posita, in huiusmodi contractibus essent de necessitate registranda, quod esset ridiculum, & sine proportione, & sic forma pro solennitate

nitate erit accipienda, & non pro verbis.

Si verò non promittit, sed donauit non seruatis solennitatibus dictæ cōstitutionis, tunc iterum est distinguendum videlicet, quod aut tenebatur dotare, & valet quia cessat suspiciō fraudis consideratæ à cōstitutione.

Aut non tenebatur, & tunc non valet, quia vltra supra deducta, sic uidetur colligi ex illis uerbis cōstitutionis ibi (& in quibuscunque contractibus donationum bonorum, & iurium quorumcunque, per quos cumque tam maiores, quàm minores ad obuiandum fraudibus, quæ quotidie fiant.)

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO XXXV.

MACERATENSIS.

ARGUMENTVM.

Gabellam, qui soluere non tenentur, an cogantur denunciare, ne bona cadant in commissum.

SUMMARIVM.

- Gabellam soluere, qui non debet, an teneatur denunciare, num. 1. 2. & seq. & 10.*
Dolus requiritur ad hoc vt quis incidat in commissum, num. 3.
Denunciatio, quando non sit necessaria, num. 4.
Statutum, & pactum æquiperantur, num. 5.
Conuentio, quæ est ex causa onerosa, late est interpretanda, num. 6.
Immunitas concessa per contractum est fortior, numero 7.
Consuetudo an excuset à denunciando, num. 8.
Consuetudo attenditur in vectigalibus, num. 9.
Præsumptio fraudum cessat, quando agitur cum probro viro, num. 11.
Certus certiorari non debet, num. 12.
Consuetudo excusat à dolo, num. 13.
Denunciatio non requiritur, quando est data libera facultas deferendi, num. 14.
Testis vnicus, quando releuet, num. 15.
Suspiciones non sufficiunt ad aliquem puniendum, 2

numero 16.

Gabellarij regulariter non sunt homines omni exceptione maiores, num. 17.

Gabellarij sunt, vt plurimorum, homines peruersi vulgo canes publici nuncupati, num. 18.

Pronunciatur in dubio contra gabellarios, num. 19.

DECISIO XXXV.

MAXIMO DEO AVCTORE.

N causa vertente inter Alexandrum Varenghum appellatum ex vna, & Publicanos dictæ ciuitatis appellantes, ex altera.

Præsupposito tenore Apodixæ inter eos celebrato, de quo in

actis, in qua duo principaliter continentur videlicet. *Che detto Varenghi paghi scudi quaranta per tutte le robbe messe, & da mettere, & da cauari da Macerata, & suo territorio durante li tre anni della gabella di esso Gabelliero. Et questo pagamento sia per tutto quello, che possi pretendersi del suo negoziare per le robbe della sua Bottega solamente.*

Dubitatum fuit, an dicta bona Publicanis nõ assignata inciderint in commissum, vt pro dictorum Publicanorum parte prætenditur.

Et dicebatur, quod sic, quia quãdo quis non tenetur soluere gabellam, prout profitetur dictus Varenghus vigore sapediæ Apodixæ, tenetur tamen denunciare, ne colludatur, & fraus fiat gabellæ appositis aliorum mercibus, vt in terminis probat Bald. conf. 79. dauanti da voi, num. 4. lib. 2. Boff. in titu. de fraud. vectigal. numero 10. fol. 3. 86. & Caphal. conf. 451. multæ excitantur num. 260. lib. 4. Zabarel. in clem. fin. de cens. nu. Ruyn. conf. 111. circa primum, num. 8. lib. 5. & Ios. Lud. in conclus. vnica de gabell. vers. isti tamen, fol. 479. lib. 3. qui loquitur de clericis, scolaribus, & alijs priuilegiatis. Maximè quod Varenghus prædictus videtur fecisse contra pacta, dum retinuit in domo merces, quæ erant pro seruitio Apotecæ, & sic dedisse non modicam fraudis suspensionem.

Sed cōtrariū verius esse existimabatur, nam, aut prætenditur, quod merces dicti Varenghi inciderint in commissum ex capite non denunciationis, & tunc non valet dicere, non denuntiauit, ergo bona ceciderunt in commissum, quia non omnis, qui non denunciat, incidit in dictam pœnam, sed

M. Antonij de Amatis.

3 sed tantum ille, qui dolo omittit id facere, vt probat Abb. conf. 68. videtur primo, nu. 2. verſ. sed ijs non obſtantibus, lib. 1. Rolan. confi. 42. quod merces, num. 1. §. lib. 3. Becc. confi. 96. viſo proceſſu, num. 10. Menoch. confi. 98. duo præcipue, nu. 22. lib. 1. Bertaz. confi. crim. 193. ſententia, nume. 1. lib. 1. Sed in caſu iſto nullus a deſt dolo, nullaq; a deſt fraus, nec aliqua veriſimiliter poteſt confi- derari, cum dictus Varengus fit probus vir, vt fuit articulatum, & probatum. Bertazzo. dicto confi. 193. num. 25.

Secundo quia, cum dicti Publicani eſſent tuti vigore præfatæ apodixæ, non erat neces- ſaria aliqua denuntiatio, quia iam erat con- uentum non ſolum de eo, quod erat ſol- uendum pro gabella mercium ipſius Va- renghi; ſed de omni eo, quod poterat præ- tendere occasione præmiſſa, quo fit, vt iniu- ſte ſine actione, & cauſa prætendatur dicta bona, & merces incidiſſe in commiſſum,

4 quia quando Publicanus eſt certus de eo, quod habere debet, vt in caſu iſto, tunc de- nuntiatio, ſeu profeſſio non eſt neceſſaria, vt probant Bart. in l. interdum, §. diuus, & ibi Paul. de Caſtr. num. 1. ff. de public. & ve- ctigal.

Prout, nec eſt neceſſaria, quando quis nõ tenetur ad ſolutionem gabellæ. Ferret. in ſuo tractat. de gabell. nu. 172. to. 12. fo. 87. & Firman. p. 9. queſt. 29. Ancharan. in clemen. præſenti, de cenſ. Horat. Lut. de priuileg. ſco- lar. priuileg. 55. to. 18. fol. 81. Bertazz. confi. 336. Dominus Zaccarias, nu. 9. lib. 2. & confi. 193. ſententia, nu. 8. lib. 1. etiam vbi prout in caſu noſtro, quis vigore conuentionis, & pacti- talem haberet immunitatem, nam ſicut di- ſponente ſtatuto, quod quis non teneatur ad gabellam, nõ tenetur aliquis denuncia- re, vt per Ferretum vbi ſupra: ita ſtante pa- cto, quia ſtatutum, & pactum æquiperantur.

5 Gloſſ. in rubr. de decurio. lib. 10. præcipue,

6 quod huiusmodi cõuentio, præter id, quod habet verba fatiſ clara, & generalia, latè eſt interpretanda, cum ſit ex cauſa oneroſa. Dec. confi. 48. mature, nu. 5. verſ. item hoc non debetur. Natt. confi. 397. Perſpectis, nu. 9. & 10. lib. 2. Bellon. cõf. 20. inſpectis verbis transactionis, numero 8. Immunitas enim conceſſa per contractum eſt fortior, & ſic magis ſeruanda Bertazzol. dicto confi. 336. numero 5. lib. 2.

8 Tertiõ quia cõſuetudo, vt teneantur de- nunciare illi, qui cõuenerunt, vt ſupra cum Publicanis, de qua fuit plene per tres teſtes probatum, excuſat ab onere denunciatio- nis dictum Varẽgum, nam in vectigalibus attenditur cõſuetudo, vt in terminis pro-

bat text. in l. ſi publicanus, §. ſi. ff. de publica. & vectigal. Bald. confi. 340. ſi pater, nume. 4. vol. 5. Becc. confi. 96. viſo proceſſu, nume. 1. Dec. confi. 48. mature, num. 2. & Bertazzol. dicto confi. 193. num. 5. lib. 1.

10 Non obſtat, dũ dicebatur, quod qui non tenetur ſoluere gabellam, tenetur ſaltem denunciare, quia contraria opinio verior videtur ſecundũ Doctõr. ſupracitato: præ- 11 fertim quando agitur cum probo viro, in quo ceſſat præſumptio fraudum, & Publi- cani ſciunt, vt in caſu iſto, quod merces ip- ſius Varenghi nõ tenebantur ad aliud, quã ad dictã ſummam ſcut. 40. in apodixa ſpe- cificatam, quia tunc ceſſat omniſ dolo, & fraus præcipue cum non ſit credendum pu- blicanos ſeſe decepiſſe inconueniendo de minori ſumma, quam ad rigorem ſoluere debuiffent de mercibus, quas ipſe Va- rengus remittere, & extrahere ſolet pro com- modo ſuæ apotechæ, quo fit, vt denuncia- tio tanquam ſuperflua potuerit omitti,

12 quia certus certiorari non debet ſtantibus

13 maximè præfatã conſuetudine, quæ excu- ſat ab omni dolo, & fraude. Bald. confi. 211. proponitur poſt mediũ in verſ. prima opi- nio lib. 3. Bertazzol. d. confi. 193. nume. 5. & verbis vltimis dictæ conuentionis, quæ cũ demonſtrent dictã ſummam ſcu. 40. ſol- ui pro omni eo, quod prætereſ poſſent dicti gabellarij, data videtur libera deferen- 14 di facultas, quæ penitus excludit omniem profeſſionem, & denunciationem, vt per Ruyn. dicto confi. 112. circa primum, lib. 5. num. 8. in verſ. iſta autem denunciatio præ- cipue, cum probatur per unum teſtem di- ctum Varengum feciſſe dictã conuentionem pro ſe exonerando ab onere denũciã- di merces in gabella, abſque eo, quod ſic 15 plus ſoluerit, qui etſi tanquam vnicus non probet, concurrentibus tamen præfatis ver- bis apodixæ, & ſæpeditã cõſuetudine non eſt ſpernendus.

Prout non obſtat præteſa ſuſpicio ex eo, quod bona, quæ debebant ſeruire pro apo- theca, fuerunt reperta in domo, quæ non parum diſtat ab apotheca; quia hoc nõ eſt contra conuentionem, cum in ea non pro- hibetur, quod merces, quæ debent ſerui- re pro apotheca, non poſſint cuſtodiri in domo ad effectum, vt poſtea uendantur in apotheca, nam contra cõuentioem eſſet, ubi bona reperta in domo ipſius Varenghi eſſent pro alio, quam pro apothecæ com- modo, immo cum clare appareat merces repertas in dicta domo eſſe de comprehen- ſis in apodixa, hoc eſt utũ apothecæ ipſius Varenghi, euidenter apparere dicitur non fuiſſe

fu
te
di
de
ad
16 vi
17 o
te
18 io
pe
ſec
ca
de
tia
26
19 in
23
viſ
no
fui
qu
18
po
tia
ta,
ret
ſup
dic
re
tri
dr
Va
di

D

Cont

Cont
Falli

fuisse aliquid fraudis, immo quod fuerit saltem tacite pmisum, quod possint retineri dictæ merces in sua domo, cum nõ soleant detineri per domus alienas seu per plateas ad aerem, & pluuias, præterquam quod nõ videtur quempiam posse puniri per suspensiones, maxime, quod Gabellarij regulariter nõ sunt homines omni exceptione maiores; sunt enim, vt plurimum homines peruersi, vulgo canes publici nuncupati secundum opinionem Ludou. conclu. vnica de gabell. verif. sed isti lib. 3. fo. 478. procedentes secundum morem suum sine iustitia, vel colore iuris, vt dicit Anchar. consil. 264. præmittendum in fin. contra quos in 19 in dubio est pronuntiandum. Craue. conf. 231. circa præsentem in fi. & Becc. conf. 96. viso process. in fi.

Causa tamen super huiusmodi articulo non fuit terminata, quia nulliter dicebatur fuisse coram Rota actum vigore Breuis, de quo in actis, cum fuerit extortum sub die 18. Maij 1595. vt in processu, fol. 9. quo tempore sicut ipsi narrabant Pontifici sententia ad fauorem dicti Varengi non erat lata, vt legitur in processu, fol. 8. in quo apparet fuisse pronuntiatum post diem vnum supra 20. à die datæ dicti Breuis, nempe sub die 8. Iulij 1595.

Licet aliquando per dominum Relatorem proposita maior pars, nempe duo ex tribus votantibus informante D. Alexandro Censio I. C. probatissimo pro parte d. Varengi tenerent dictas merces non incidisse in commissum.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO XXXVI.

EX INA

ARGUMENTVM.

Contumax an appellet.

SUMMARIVM.

Contumax verus non appellat, num. 1. & 7. Fallit de æquitate canonica, num. 4.

Contumax verus non dicitur, qui semel domi fuit citatus, num. 2.

Contumax verus quis dicatur, nume. 3. & 8.

Obseruantia Rotæ est fundata in æquitate canonica, num. 5.

Terminus datus ad appellandum, quando currat, à die latæ sententiæ non scientiæ, num. 6.

Apostoli reuerentiales à quo dentur, num. 9.

Iudex quando functus est officio suo, an possit alicui præiudicare, num. 10.

Appellationes interpositæ ad Papam, an intelligantur deuolutæ ad Rotam, nume. 11.

Quid de querelis, recursibus, nullitatibus, & in integrum restitutionibus. vide num. 12.

DECISIO XXXVI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

N causa Petri Io. Aloy sij appellantis ex vna, & Antonium de Fabris, & litis consortes appellatos ex altera dicebatur pro parte dictorum appellatorum appellationem, de qua agitur esse reijciendam, & nullo modo admittendam,

1 quia agitur de causa veri contumacis, cui appellare non licet. Franc. in cap. Nicolao militi in fin. de appellat. Maran. in suo Spe. p. 6. in Rub. & quandoque appellatur num. 284. fol. 457. Marfil. in l. vnica, nume. 162. C. de rapt. virg. & Boer. decis. 206. & videtur, quod non, num. 10. fo. 458. Præsertim, quia cum fuerit ad Papam appellatum per Gubernatorem. Exij iudicæ, à quo fuerit dati Apostoli reuerentiales, & denegata appellatio, quo ad alios iudices; quo fit, vt Rota dicatur incompetens.

2 Sed contrariũ fuit conclusum, quia non potest dici verus contumax ille, qui semel domi fuit citatus, vt in term. dicit Marant. in dicto suo speculo par. 6. in dicta Rubr. & quandoque appelletur, num. 288. fol. 457.

3 Et tanto magis, quia si attendimus ius commune trina citatio requirebatur, l. cõtumacia, ff. de re iud. Min sing. obser. 9. tritũ & vulgare cent. 6. fol. 548. Si ius municipale Exij bina citatio erat necessaria, vt ad litem probatur in statut. Exij rubr. 2. de in ius vocan. lib. 2.

4 Quinimmo, vt dicebat vnus ex Dominis idem esset vbi de vero contumaci ageretur, quia de æquitate canonica etiam verus contumax appellat Ferret. conf. 216. vertitur quæstio. numero 3. in qua æquitate videtur

- detur fundata obseruantia Rotæ de qua de
 cif. 16. aliàs 364. cum iura clamitent in fin.
 6 de dol. & contumac. in nou. fol. 42. intelli-
 gendo, id de decem diebus datis ad appel-
 landum, à die latæ sententiæ, non scientiæ,
 vt habetur per Lancillot. de attentat. appel-
 lat. pendent. limit. 50. num. 146. to. 5. fo. 380.
 7 Id tamen non placuit, quia ex forma con-
 stitutionis Marchiæ capitu. 2. lib. 6. fol. 365.
 manifestè contumax non potest appellare.
 Non obstat primum obiectum, dum di-
 cebatur verum contumacem non appella-
 re, quia vt supra fuit dictum, non agitur de
 8 vero contumaci, qui dicitur ille, qui fuit
 personaliter citatus Rot. decif. 16. aliàs 364.
 num. 1. de dol. & contumac. in nou.
 Prout non obstat cautela, qua vsus fuit
 d. Gubernator, quo ad dictam appellatio-
 nem, quia si dando reuerentiales, qui so-
 lum dantur, à iudice, à quo habente etiam
 9 authoritatem dandi refutatorios, cum hu-
 iusmodi Apostolos nullus alius dare pos-
 sit, c. ab eo. & cap. vt super de appellat. Caf-
 fador. decif. 8. appellauerat de appellat. fol.
 125. dicitur admissa appellatio, vt per Vestr.
 in sua Prax. Rotal. cap. vltim. nume. 1. lib. 7.
 fo. 219. Rotæ in aliquo præiudicare non po-
 10 terat, cum iam functus esset officio suo, &
 vigore cap. Rotæ, vt legitur in cap. 21. fo. 6.
 11 Appellationes interpositæ ad Sanctissi-
 12 mum, intelligantur deuolutæ ad Rotam,
 prout quoque ex forma eiusdem capituli
 deuoluuntur querelæ, recursus, nullitates,
 & in integrum restitutiones.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO XXXVII.

EX INA.

ARGUMENTVM.

*Appellare an possit Procurator personaliter
 citatus ad audiendum sententiam, si com-
 parere neglexerit.*

SUMMARIVM.

*Terminus ad appellandum currit à die scientiæ, non
 latæ sententiæ, num. 1. fallit, num. 8.*

*Scientia vera ad exclusionem appellationis requiri-
 tur, nume. 2.*

*Sententia ad cautelam debet intimari, nume. 3. fallit
 num. 4.*

Contumax verus an appellet, num. 5. 7. 8. & 16.

*Contumacia, quæ committitur in nõ comparendo tan-
 tum, an impediatur appellationem, num. 6.*

*Citatus personaliter dicitur verus contumax, nume-
 ro 9.*

*Citatus personaliter, non potest allegare ignorantiã
 sententiæ latæ, nume. 10.*

*Rusticus personaliter citatus non comparens, an pos-
 sit appellare, num. 11.*

*Appellare, an possit Dominus à die scientiæ, nume-
 ro 12. & 15.*

*Contumacia Procuratoris an semper noceat Domi-
 no, num. 13.*

*Actio de dolo contra Procuratorem ad damna, & in-
 teresse, an detur, num. 14.*

*Constitutio Marchiæ præfertur iuri canonico, nume-
 ro 16.*

DECISIO XXXVII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Vm fuit hesitatum an
 à sententia lata con-
 tra Franciscum Ste-
 phani ad fauorẽ Pau-
 li Paulini possit appel-
 lari, Procuratore per-
 sonaliter citato ad au-
 diendum sententiã

non comparente. Respondebatur affirma-
 1 tiuè, quia terminus ad appellandum currit,
 à die scientiæ, non latæ sententiæ. gloss. in c.
 concertationi in verbo sciuerit de appell.
 numero 20. Grauat. in addit. ad Vestr. de ap-
 pell. Apost. ac eiusdem appell. prosecut. c. 3.
 numero 52. lib. 7. fol. 211. etiam in persona-
 liter citato, vt voluit Ange. in l. à sententia,
 S. 1. ff. de appell. quem sequitur Angel. Are-
 tin. in l. 1. §. si. ff. quand. appell. sit. colum. 2.
 num. de quo meminit Capic. decif. 139. in
 causa Hieronymi, nume. 1. fol. 120. quia vt
 2 ibi per eum duo copulatiuè requiruntur
 ad hoc, vt terminus datus ad appellandum
 currat, nempe, vt sciat quis sententiã fuisse
 latam, & tenorem eiusdẽ, vt ad literam
 probat text. in clem. causam de electio. in
 illis verbis (Porrecto videlicet sibi sub scri-
 ptura auctentica, vel lecto illius tenore,
 & copia modo confimili si petita fuerit in-
 de facta) & per Franc. in dicto capit. bonæ
 memoriæ, num. 22. dum dicit ad exclusio-
 nem appellationis requiri veram scientiã,
 quæ est illa, quæ factum cum omnibus suis
 quali-

- qualitatibus demonstrat, ut in terminis probat gloss. in dicto ca. conuentioni in verbo sciuerit. Natt. conf. 162. Perspecto num. 33. lib. 1. & Pedemon decis. 174. Veram num. 4. fol. 711. vnde dicit Franc. in dicto cap. Bonæ memoriæ, nume. 22. in versiculo ideo: cautelam esse intimare ipsam sententiam
- 3 ad domū, vel personaliter; licet id non seruetur in vrbe vigore statuti. lib. 1. ca. 166. f. 73. quo tempus octo dierum datum ad appellandum currit, à die late sententiæ, & non scientiæ, nulla habita ratione veri, vel ficti contumacis.
- 4 Nec dicatur, quod dictus Procurator, tanquam verus contumax non potest appellare tam ex dispositione iuris cōmunis, quam ex forma constitutionis Marchiæ, c. 2. lib. 6. fol. 365.
- 5 Quia contumacia, quæ tantum committitur in non comparendo, quando proferitur sententia, non impedit appellationem, ut voluit Dec. conf. 34. Pro tenui facultate, numero secundo, in vers. quia respondetur vbi allegat Raph. Cūma. in l. ex consensu, §. si. de appell. & Fulgo. in l. Properandum, §. & si quidem, C. de iudic. & num. 3.
- 6 Et vbi impediret, admitteretur ad appellandum saltem de æquitate canonica, qua etiam verus cōtumax appellare potest. Ferrer. conf. 216. vertitur quæstio. num. 3.
- 7 Sed contrarium fuit conclusum, nam licet terminus ad appellandum currat, à die scientiæ, ut etiam voluit glo. ad constit. Marchiæ, cap. 1. gloss. 1. nu. 5. fol. 362. id non procedit in citato personaliter, ut in casu, de quo agitur, nam tūc terminus ad appellandum intelligitur, à die late sententiæ, non autem scientiæ, ut in terminis dicit Fely. in c. quo ad consultationem, nu. 24. de re iudicat. Afflict. decis. 344. fuit dubitatum, nu. 2. fol. 286. & ibi Vrsil. in addit. num. 4. Capic. dicta decis. 139. Lancillo. de attentat. appellat. pende. limit. 50. nume. 147. to. 5. fol. 388. qui ex professo defendit hanc partem, respondendo ad omnia obiecta. facit Rot. in nouiss. de dol. & contumac. decis. 16. aliàs 364. cum iura clamitent, fol. 42. & decis. 46. aliàs 500. nota si feratur de appellat. in antiq. fol. 84. licet secus sit in muliere, rustico, & minore, ut per Marsil. sing. 377. contumax, & Vrsil. vbi supra, num. 5. fol. 281. Ratio est, quia citatus personaliter dicitur verus contumax, qui nec appellat, l. 1. C. quor. appella. non recip. Rot. in nouiss. decis. 220. Domini hac propositione, nu. 4. p. 1. fol. 74. nec prout quoque dicitur monitus per iudicem. Veron. cautel. 45. Si vis illaqueare, num. 1. fol. 16. potest allegare aliquam probabilem causam ignorantia, præsumitur enim habuisse notitiam sententiæ, licet cōtrarium voluerit. Angel. in dicta l. à sententia, §. fin. ff. de appellat. ut dicit Franc. in d. c. bonæ memoriæ, de appellat. nu. 22. in vers. si vero, quis fuisset citatus, ad audiendā sententiam, Præter ea quæ inquit Capic. d. deo. cis. 139. num. 1. talis personaliter citatus ad audiendam sententiam cogitare debuit, quod iudex illam ferret contra ipsum contumacem, etiam si esset rusticus, dum modo sit sagax, & squadratus glo. in l. athletæ, §. de rusticis, ff. de excusat. tuto. quam sequitur Ias. in l. si quis id in 8. colum. nume. 32. ff. de iurisd. omn. iud. Ferrat. caut. 17. magna est, num. 10. fol. 91.
- 12 Nec refragatur, quod saltem Dominus poterit, à die scientiæ appellare pro euitando grauamine, cum Procuratoris contumacia non semper noceat Domino, ut late per Veronens. caut. 57. iste articulus fol. 19. & seq. quia id non habet locum, quando Procurator est soluēdo prout in casu isto, ut in terminis voluit idem Veronens. dicta caut. 57. iste articulus, numero quinto, fol. 20. Afflict. d. decis. 344. nume. tertio, fo. 480. Alexan. conf. 95. visis processibus, num. 10. lib. 2. & Ias. in l. 1. §. si Procurator, nume. 13. in vers. secundo limita, ff. si quis ius dicenti
- 13 nō obtemper. nam tunc datur actio de dolo contra Procuratorem ad damna, & interesse. Caph. consil. 185. in causa, nume. 3. lib. 2. fo. 63. Hoc tamen sanè intelligendum inquit Ias. vbi supra, nempe petita prius restitutione in integrum, & obtenta, non autem ipso iure, ut etiam dicit Caph. loco citato.
- 14 Secundo quod vbi Dominus posset appellare, ut voluit idem Iason. vbi supra, nu. 14. in vers. sed tene contrarium, qui hanc partem æquiores appellat, & Vrsil. in addit. ad Afflict. dicta decis. 344. nume. 6. folio * 280. qui attestatur de magis * communi. Idem esset in præsentī casu, quia non constat de aliqua ipsius Domini appellatione. Non obstant allegata in contrarium, & præcipuè quod vltimo loco opponebatur de æquitate canonica, qua etiam verus contumax appellat.
- 15 Nam præterquam, quod ex supradictis remanet sublata, responsiones magis in specie possunt colligi per Grat. dicto consilio 100. numero vigesimo quinto, & seq. & ex constitutione Marchiæ prædicta, capi
- 16 tulo secundo, lib. 6. penitus excludente verum contumacem ab appellando, quæ vbi disponit præfertur Iuri canonico, ut legitur in eadem constitutione Marchiæ, cap. 38. lib.

lib. 6. in versiculo (quinto iura canonica)
fol. 411. Quare &c.
Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO XXXVIII.

CAMERINENSIS.

ARGUMENTVM.

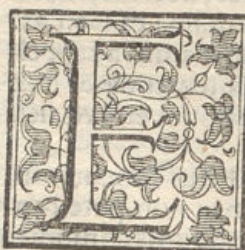
*Executio an possit concedi, antequam causa
decretur deserta, & à quo iudice sit con-
cedenda.*

SUMMARIVM.

- Executio sententiae potest obtineri etiam antequam
causa decretur deserta, num. 1. & 18.*
- Pronuncia super desertione, an sit necessaria, num.
2. 6. & 20.*
- Executio sententiae debet peti coram iudice à quo, non
coram iudice ad quem, num. 3. fallit, num. 21.*
- Appellatione deserta finitur effectus inhibitionis, nu-
mero 4.*
- Iudex appellationis causa deserta non est amplius iu-
dex, num. 5.*
- Tempora vtilia requirunt inquisitionem facti, & non
currunt ignorantibus, vel impedito, num. 7.*
- Stylus debet attendi, num. 8.*
- Iudex non petenti non tenetur suum officium impar-
tiri, num. 9.*
- Fatuus est iudex, qui pronunciat super non petitis,
numero 10.*
- Iudex an possit pronunciare appellationem desertam
si petendum non fuerit, num. 11.*
- Iudex de facto an possit supplere, num. 12.*
- Utilitas publica resultat ex fine litium, num. 13.*
- Termini ad finiendum lites quare inuenti fuerint,
num. 14.*
- Petitio intelligitur facta cum omni eo, sine quo res
petita obtineri non potest, num. 15.*
- Ratio quando est vnica, habetur pro expressa, nume-
ro 16.*
- Expensarum condemnatio est facienda, quando ap-
pellatio decretur deserta, num. 17.*
- Doctor debet intelligi secundum iura, quae allegat,
num. 19.*
- Sententia declaratoria, an requiratur, quando aliquid
inducitur ipso iure, num. 20.*

DECISIO XXXVIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Executio sententiae pe-
tita pro parte Reue-
ren. Camilli Mazzu-
telli contra Sanctem
Sperandei, & litis cō-
fortes, sub pretextu,
quod appellatio sit
deserta, an possit cō-
cedi, antequam de-

claratum sit illam esse talem.

Et ubi possit, an id à Rota obtineri va-
leat, Circa primum respondebatur affir-
mative per ea quae tradunt Innocen. in cap.
ex ratione in prin. de appellat. Card. in Cle-
ment. 1. q. 23. de appellat. Roman. singul.
163. Hoc nesciunt legistae, nume. 3. fol. 25.
Guid. Pap. decis. 436. cum materia appella-
tionum, num. 24. fo. 642. & Triuif. decis. 27.
iudex qui sententiam tulit, nume. 4. fol. 30.
qui dicit se obtinuisse executionem senten-
tiae, antequam causa fuerit declarata de-
serta.

Et tanto magis, quia ex forma constitut.
Marchiae capit. nono, lib. 6. fatalibus elapsis
appellatio intelligitur omnino deserta, etiam
sine alia pronuntiatione.

Circa secundum Respondebatur negatiue
quia executio sententiae debet peti coram
iudice à quo, non coram Rota, quae est iu-
dex ad quem per ea, quae in terminis tradit
Bald. in aut. si quis litigan. numero 2. C. de
Episc. audien. in vers. quartus, & vltimus est
casus. Vestr. in sua prax. in titu. de execut. rei
iudicat. expens. taxa. ac fruct. liquidan. lib. 8.
numero 9. fol. 265. qui testatur de commu-
ni* etiam quod fuerit inhibitum, quia de-
serta appellatione finitur effectus inhibito-
nis, vt dicit Bero. quæst. 120. apertissimi iu-
ris est, numero 1. & tenent Doct. in capit. vt
debitus in glo. fin. de appellat. & sequitur
Marzar. conf. 17. tamen in causa matrimo-
niali, num. 37. licet contrarium teneat Af-
flict. super constituta. Regn. lib. 2. de appella.
rubr. 45. num. 14. vers. & hoc credo verum
fol. 95. & iudex appellationis non dicitur
amplius iudex, sed ille, qui tulit primam
sententiam Franc. in capit. non solum, nu-
mero 8. de appellat. fol. 119.

Sed cōtrarium censuit Rota. Nam tam
de iure, quam de stylo non potest aliqua
execu-

executio occasione præmissa concedi, nisi in primis, & ante omnia declaratum fuerit appellationem esse desertam, vt primum probat Barto. in l. eos, nume. 8. C. de appell. Bald. consil. 301. Præponitur, quod Petrus, numero secundo, lib. 1. maximè quando dies sūt vtilis prout in præsentī specie, quia tempora vtilia requirūt inquisitionem facti, & etiam quia tempora vtilia regulariter non currunt ignorantī, vel impedito. Franc. in cap. ex ratione, nu. 101. de appell. qui dicit hoc esse notabile dictum Bald. in dicta l. eos, numero septimo, C. de appellat. singulariter mēti tenendum, quia alibi nō reperitur, & Fely. in cap. ex parte il. 2. num. 10. in vers. secundò nota de rescriptis, dum expresse dicit, quod si per statutum omnia tempora appellationis sunt vtilia, nūquam sententia potest executioni demādari nisi primo pronuncietur appellatio deserta, et si essent decursa multa tempora, quia tempora vtilia requirunt inquisitionem facti, id est calculationem, & computum dierū non computandorum, & facit ratio, qua vtitur Bald. dicto consil. 301. num. 1. lib. 1.

8 Secundum obseruantia seu stylus eiusdem Rotæ, vt est videre in similibus sententijs alijs per Præcessores latis, de quibus in Cancellaria, à qua recedendum non videbatur.

Nec dicatur id fieri non posse, quia petitum fuit, concedi executionem, non declarari appellationem desertam.

9 Nam respondetur, quod licet iudex suum officium, non petenti impartiri non tenetur l. fin. C. de fideicom. Paul. de Cast. in l. vnica, C. vt quæ des. aduocat. nu. 3. Corset. singu. 1. in verbo iudex. Natt. conf. 477. de quatuor, num. 2. lib. 2. Crauet. conf. 260. verba statuti, nume. 6. & Rot. decis. 57. alijs 599. licet iudex appellationis in antiquis in titu. de appellatio. fol. 50. quæ loquitur in terminis desertionis quia fatuus est ille iudex, qui pronunciat super non petitis, l. fin. C. de fideicom. libertat.

10 Id non procedit quando de desertione constat ex actis, quia tunc iudex, etiam si petitum non fuerit, potest ex officio declarare appellationem desertam. Franc. in ca. ex ratione, num. 68. de appellat. & Grauat. in addit. ad Vestr. in dicto tit. de execut. rei iudicat. expen. taxat. & fruct. liquid. lib. 8. numero 32. fol. 275. etiam quod alijs de facto suppleri non potuit, nam vt censuit Rot. in nou. decis. 23. alijs 65. iudex ad quē in fin. fol. 58. dum dicitur iudicem de facto suppleri non posse, intelligitur de illo fa-

cto, quod iudici notum est, cautela tamen est, quod opponatur quia si iudex non vellet supplere, non facit litem suam, nec tenetur Dec. in l. non videtur 13. nume. 5. ff. de regul. iur.

13 Ratio est publica vtilitas resultans ex fine litium, ob quam fuerunt inuenti, & statuti termini ad finiendum l. Properandū, C. de iudic. cuius fauore potest iudex supplere de facto. Barto. in l. vnica, nume. 3. C. vt quæ des. aduoc. & ibi Paul. de Castr. nu. 3. & 5. in fi.

Et vbi iudex non potuisset à semetipso declarare dictam appellationem desertam, & de necessitate necessaria fuisset petitio, est aduertendum, quod & id in præsentī specie factum dicitur, nam cum petita fuerit executio præfate sententiæ, quæ fecit transitum in iudicatum, cuius ratio nulla alia assignari potest, nisi ex capite desertionis sæpe dictæ appellationis, dicitur quoque petitū eam debere declarari desertam, cum sine huiusmodi declaratione executio obtineri non potuerit; nam quando ratio est vnica, habetur pro expressa. Alexan. consil. 100. vna parte, numer. 8. lib. 4. Dec. conf. 15. pro tenui facultate, numero secundo, in versic. respondet Aym. consil. 201. Præsupponitur num. 28. & consil. 118. in hac causa, num. 8. Bec. conf. 62. quod constitutio regia, num. 10. Petr. Gerard. singu. 7. quando Rubrica, numero 6. & Pedemon. decis. 22. quoniam ex actis, num. 8.

Et propterea cum facto calculo dierum vtilium de desertione præfata constet in actis, merito super ea fuit pronunciatum, & eius vigore concessa executio ad formam constitutionis Rotalis, nume. 28. cum condemnatione expensarum, quæ debentur, tam ex dispositione iuris communis. Crau. conf. 270. in causa Communitatis, numero septimo, quam ex forma constitutionis Marchiæ, capitulo nono, lib. 6. in versic. iudex tamen.

Non obstat primum obiectum, dum dicebatur posse obtineri executionē sententiæ, etiam ante declarationem desertionis, nam quidquid de iure magis verum sit, iura in contrarium allegata non loquuntur de iudice appellationis, sed primæ instantiæ, vt legitur apud Roman. dicto sing. 163. & Guid. Pap. dicta decis. 436. numero 24. secundum quod debet intelligi tricus loco clta to, cum quilibet doctor intelligi debeat secundum iura, quæ allegat per vulgat. doctrinam Bart. in l. non solum, §. si liberationis, nume. 10. ff. de liber. legat. de qua per Paris. conf.

conf. 71. simplex diuifio, numero decimo-
fecundo, lib. tertio, & confil. 128. in capella,
numero vigesimo octauo, lib. quarto,
Rymin. iun. confil. 116. quæritur numero
trigesimonono, lib. 2. & alios.

Nec quod secundo loco opponeretur
vigore tapeditæ constitutionis, capitu. 9.
lib. 6.

20 Nam respōdetur quod quando aliquid
inducitur ipio iure, licet nō requiratur sen-
tentia dispositiua, requiritur tamen declara-
tiua in his, quæ non trahunt secum execu-
tionem. Iaf. in l. si quis maior, nume. 25. C.
de transac. qui dicit sic intelligi debere om-
nia iura mundi. Dec. conf. 145. quæritur in
effectu in princ. in vers. tamen videtur. Cra-
uett. conf. 218. in casu proposito, nume. 2.
qui alios allegat. idem nouissime sensisse
videtur D. Hieron. Marilian. I. C. excellens
in repet. l. quoties, num. 511. C. de rei vend.
dum dicit, quod sententia canonis, vel legis
non habet iudicis officium exequutiuum,
nisi sequatur sententia iudicis cum causæ
cognitione.

Et tanto magis, quia dum dicta constitu-
tio dicit, quod appellatio intelligatur de-
serta absque aliqua pronunciatione, dicit
quoque fatalibus elapsis, super quo requi-
ritur declaratoria, nempe quod fatalia la-
pfa sint, quod aperte demonstratur ex sub-
sequentibus verbis dū dicit. (Iudex tamen
possit ab inde in posterum pronunciare, &
declarare desertam, & condemnare dese-
rentem in expensis).

Non obstat, quod tertio, & vltimo lo-
co opponeretur de executione, quæ debet
fieri per iudicem à quo, non per iudicem
ad quem.

21 Nam quidquid de iure communi magis
verum sit, contrarium disponitur per con-
stitutionem Rotalem, numero quadrage-
simooctauo ibi (& sententias diffinitiuas,
& interlocutorias, vim rei iudicate sortitas
in Rota, vel extra ipsam per quemcunque,
etiam superiorem iudicem latas exequi
possit, & debeat).

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO XXXIX.

F A N E N S I S.

ARGVMENTVM.

*Legatum bonorum emphyteoticorum, an sub-
stineatur saltem, quo ad aestimationem.
Mulier relicta usufructuaria omnium bonorū,
an teneatur detrabere suam dotem de fru-
ctibus.*

S V M M A R I V M.

*Legatum bonorum emphyteoticorum valet, quo ad
aestimationem, num. 1.*

*Dictio nihil est vniuersalis, & omnino negat, nume-
ro 2.*

Verbum totum, quid operetur, nume. 3.

*Legatum non potest pro parte acceptari, & pro par-
te non, numero 4.*

*Mulier an possit acceptando legatum sibi in dote præ-
iudicare, nume. 5.*

*Qui sentit commodum debet sentire incommodum,
numero 6.*

Pluralis locutio an verificetur in vno, nume. 7.

Dos consideratur, vt es alienum, num. 8.

*Dos est deducenda de omnibus rebus hereditarijs, nu-
mero 9.*

*Usufructuarius omnium bonorum, an teneatur ad de-
bita, num. 10.*

*Dos quando debeat compensari cum legato, nume-
ro 11.*

*Usufructuarius omnium bonorum, an teneatur solue-
re debita tanquam Procurator proprietarij, nu-
mero 12.*

*Debita detrabuntur, tam de legato particulari, quam
vniuersali, usufructus omnium bonorum, nu. 13.*

*Legatum non debet esse damnosum, & inutile, nu-
mero 14.*

*Priuilegium dotis, durat, quousque durat dos, nume-
ro 15.*

*Dos non comprehenditur sub generali dispositione,
num. 16.*

*Verbum totum non operatur vltra intentionem, nu-
mero 17.*

Clausula generalis, an restringatur, num. 18.

Verisimile debet attendi, num. 19.

DECISIO XXXIX.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Via Ioannes Franciscus de Bertotijs reliquit Margaritæ Amianæ eius vxori vsumfructum omnium, & singulorum bonorum suorum, donec honestè vixerit, & vitam vidualem, & castam seruauerit declarando id velle habere locum, etiam quo ad possessionem Ripaltæ, & terreni, non obstante, quod bona sint emphyteotica Abbatia Sancti Paterniani.

Et vltèrius disposuit in eodem testamento, quod scuta centum viginti vnum, quæ ipse habebat in contanti erogarentur per dictam Margaritæ eius vxorem in impensa funeris, & pro soluendis alijs debitis ipsius testatoris, & si dictæ pecuniæ non sufficerent in soluendis debitis, funeris impensis, & alijs legatis per ipsum factis, soluantur per ipsam vsufructuariam ex fructibus, per eam percipiendis, ita quod heres institutus in dicto testamento in nihilo teneatur, sed tantum onus soluendi debita sit dictæ vsufructuariæ.

De duobus principaliter dubitatum fuit in causa, quæ vertitur inter dictam Margaritam, & Vincentium Bertotium, nempe.

An legatum dictorum bonorum emphyteoticorum valeat.

Secundo, an debeat capere suam dotem de vsufructu omnium bonorum sibi relicto, stantibus verbis præfati testamenti.

Et circa primum Domini permanendo in decisio per Rotam præcedentem coram R. P. D. Formicino, fuerunt pro affirmatiua, quod scilicet dictum legatum bonorum emphyteoticorum valeat, quo ad extimationem tantum; quia pro hac parte, vt late in dicta decisione stat communis opinio.

Circa secundum respondebatur negatiuè, nam cum verba testamenti sint clara, non est super eis insistendum, præcipue cum iubeat hæredè in nihilo teneri, quæ dictio cum sit vniuersalis, & omnino neget, & omnem auferat differentiam, vt post glo. in verbo nihil littera A, Authen. de hæred. & Falcid. in princ. Roman. consil. 379. cir-

ca primum, nume. 2. fol. 272. Crauet. consil. 294. verba transactionis, nume. 6. & alios tradit Caph. consil. 86. Magnificus Comes, numero 13. lib. 2. apertè demonstrat, hæredem ad aliqua debita non teneri, sed quod vsufructuaria illa trahere, & soluere debet ex fructibus, vt clarius in subsequentijs verbis demonstratur, dum dicit, quod totum onus soluendi debita sit dictæ Margaritæ, nam verbu totum demonstrat, quod illud, quod debet fieri, est faciendum sine diminutione alicuius partis, quæ comprehendendi quomodocunque possit, vt probatur per text. in l. 2. §. ad filiorum, C. quando, & quibus lib. decimo, Alexan. consil. 5. circa primum dubium, numero 14. & sequen. lib. 3. & alios citatos per Tiraq. in l. si vnquam, C. de reuocan. donat. in verbo totum, numer. primo, fol. 290. Rolan. de lucr. dot. quæst. 38. quid si maritus, numero 1. fol. 420. & Michael. Grass. in §. Trebellianica quæst. octaua, numero quarto, fo. 342.

* qui attestatur de magis * communi.

Et tanto magis, quod dictum legatum non potest pro parte acceptari, & pro parte non, vt ad litteram probat text. in l. legatarius pro parte 38. ff. de legat. 1. Etiã, quod in legato sit minus, quam in suo credito. Alexan. in l. si cum dotem, §. si pater, nu. 2. ff. solut. matrim. & quod onus legati emolumentum excedat, vt probatur in l. Imperator Antonius 72. ff. de legat. 2. Ruy. consil. 79. viso eleganti consilio nume. 6. lib. 2. Præsertim, quando onus prout in præfenti specie fuit impositu soluto matrimonio, quia mulier vidua sui iuris potest acceptare legatum, & sibi in dote sua præiudicare, secundum Roland. consil. 74. quia de pluribus quæritur numero vigesimosextimo, lib. 2. fol. 170. & Eugen. consil. 93. verba testamenti, numero 20. fol. 255. Nam si acceptauit legatum vsufructus, & sic vtile, onus recitare non debet. Dec. consil. 36. in causa, quæ agitur numero quinto, in vers. vnde cum ipsa.

Præter id quod sæpe dicta testatoris dispositio loquens de pluribus debitis, non potest contentari de vno debito, l. si seruus, §. si pluribus, ff. si quis caut. Corn. consil. 276. viso superscripto themate lib. 3. cum similibus vulgatis.

Sed communi omnium Dominorum suffragio contrarium fuit conclusum.

Nam cum dos consideretur, vt as alienum, vt post Bart. in l. à filia, nume. 3. ff. ad Trebellian. & alios tradit Tiraquel. in l. si vnquam in vers. suscepit liberos, nu. 114.

H C. de

M. Antonij de Amatis.

- C. de reuocan. donat. Guid. Pap. decif. 96. Nobilis Antonius, numero primo, fol. 154. & Petr. à Petr. in suo tract. de fid. commif. q. 8. nu. 340. fol. 141. est deducenda de omnibus rebus hæreditarijs, ita vt vſufructuaris omnium bonorum ad illius ſolutionem de ſolo vſufructu, nõ teneatur, l. vſufructus bonorum legat. 69. ff. ad l. Falcid. Paul. de Caſtr. in l. fi. §. ſin autem es, num. 1. C. de bonor. quæ liber. qui loquitur in terminis mulieris relicte vſufructuarie, & appellat hanc determinationem mirabilem. Dec. dicto conſil. 536. in cauſa, quæ agitur, numero decimotertio, Crauet. conſil. 187. teſtator reliquit numero primo, fol. 364. Gualdens in ſuo tract. de arte teſtan. titu. 6. de legat. caut. 42. numero ſexto, fo. 367. qui
- * atteſtatur de communi *. Couar. variar. reſol. Capit. 2. lib. 2. numero quarto, fol. 113. & Rolan. conſil. 74. Quia de pluribus, numero vigefimoſexto, lib. 2. fol. 170. qui dicit quod vxor tali caſu poteſt conſequi vltra alimenta, & vſumfructum dotes ſuas,
- 11 niſi contrarium diſpoſitum fuerit per teſtato- rem, quæ diſpoſitio debet eſſe ſpecialis, cum alias non præſumatur, teſtato- rem voluiſſe compenſare legatum vſufructus omnium bonorum cum dote, vt inquit Dec. dicto conſil. 536. num. 13. in verſ. nec etiam dicendum eſt, & licet Bart. qui com- muniter * reprobatur, teneat cõtrarium in l. fin. ff. de vſufruct. legat. vt per Gualdens. Crauet. & Couar. in locis citatis poſſet dici iuxta conſiderationem. Corn. conſil. 195.
- 12 circa quod numero tertio, lib. 4. videlicet, quod ſoluere teneatur tanquam procura- tor proprietarij, quem refert, & ſequitur Bellam. conſil. ſeptimo, deſideraſſem vehe- menter, nume. 11. nam tam de legato vſu- fructus partis bonorum, quàm de legato vſufructus omnium bonorum detrahitur æs alienum. Corne. conſil. 195. circa quod,
- 13 licet numero ſecundo, lib. quarto, præſer- tim ad cuitandum, quod huiusmodi lega- tum non reddatur damnofum, & inutile contra ea, quæ tradit text. in l. 1. in fi. C. commun. de legat. & ibi glo. in verbo ali- quid littera D, & Alexan. conſil. 248. Pon- deratis narratis, numero ſexto, lib. ſexto, fo- lio 168.

Noo obſtat dum primo loco dicebatur, quod teſtatoris verba ſunt clara, & vniuer- ſalia, & ſic auferre omnem ambiguitatem, nam cum teſtator nihil particulariter de dote dicat, eam non comprehendit, quia caſus priuilegiati, prout eſt dos, cuius pri- uilegium durat quouſque remanet dos,

- 16 non comprehenditur ſub generali diſpo- ſitione, vt probat Salicet. in l. fin. C. de iur. dot. cum cæteris adduct. ſupra decif. 34. in vna Recanetenſi numero primo, etiam ſtante dicto verbo totum, quod non poteſt
- 17 operari vltra intèrionem ipſius teſtatoris, quæ fuit non comprehendere dotem, cum loquatur particulariter de ſumptibus fune- ris, impenſis, & alijs legatis per ipſum factis, in quibus non cadit, nec cadere poteſt dos, cū illa, vt dictum fuit, in ſermonis ge- neralitate non comprehendatur, præter-
- 18 tim cum etiam clauſula generalis reſtrin- gatur ad rem, ſeu cauſam expreſſam, vt in terminis probat Alexan. conſil. 11. viſo, ac vt oportet conſiderato, numero ſecundo, lib. 2. quando ſalua ratione recti ſermonis id fieri poteſt, vt dicit Corn. conſil. 144. licet in hac conſultatione, numero vndeci- mo, lib. tertio, & Gabr. de reg. iur. conſul. 4. numero vigefimoſecundo, fol. 328. qui plures allegat.

Et tanto magis, quia cum dos eſſet ſcu- torum mille, veriſimiliter non poterat ex- tingui per ſummam florenorum 120. quæ aſſerebat habere in arca, prout poterant ea debita, quæ proportionabiliter, & veriſimi- liter dicta conueniunt dictæ ſummæ argu- l. Meuiæ nepotem, §. fin. in fine, ff. de annu. legat.

Nec dum opponebatur ſecundo loco legatum non poſſe pro parte acceptari, & pro parte non, quia etiam eo acceptato, prout iacet ex præmiſſis nihil nocet.

Prout non obſtat quod tertio, & vltimo loco allegabatur diſpoſitionem teſtatoris loquente de pluribus debitis, quæ non po- teſt in vno debito verificari.

Nam non propterea ſequitur, quod cõ- prehendatur dos, cum etiam iſta omniſſa verificetur teſtatoris diſpoſitio in alijs de- bitis conſiſtentibus in conſtitutione ſepul- chri, & ſatiſfaciendo mercatoribus, & alijs, quibus ſi non in totum, ſaltem in ma- iori parte correfpondet ſæpedicta pecunia- rum quantitas in arca per teſtato- rem reli- cta.

Laus Deo, & B. Mariae ſemper Virgini.

DECISIO XL.

RECANETENSIS.

ARGUMENTVM.

Vir quando emit fundum pro vxore, cui dicitur ius quaesitum.

SUMMARIVM.

Vir emens pro vxore, si in possessionem rei emptae missus fuit, sibi acquirit, & nomen vxoris simulato appositum dicitur, num. 1.

Simulatio praesumitur, quando titulus est in persona viri, num. 2.

Res emptae de pecunia viri, quando nomen vxoris est in instrumento positum, pertinet ad virum, numero 3.

Contractus factus absente vno de contrahentibus, an valeat, num. 4.

Constitutum sequitur naturam contractus, num. 5.

Constitutum ratione incertitudinis nihil operatur, numero 6.

Constitutum ad hoc, vt operetur translationem possessionis, quid requiratur, num. 7.

Possessio absenti per clausulam constituti, cum non acquiratur ante ratihabitionem potest interim ad alium transire, num. 8.

Paria sunt aliquid factu, vel verbis facere, numero 9.

Agens ex veteri ratificatione, an possit obtinere ex noua, num. 10.

Ratificatio debet esse ante litam motam, num. 11.

Ratificatio debet fieri re integra, num. 12.

Remedium reintegrandae non competit, quando quis culpa, & factu suo cecidit, num. 13.

Donasse an praesumatur mulier, quando tacet, & permittit virum suum alicui dare rem suam, numero 14.

Possessio praesumitur ex titulo praebulo, numero 15.

Possessio quando praesumatur iure familiaritatis, numero 16.

Praesumitur in dubio pro marito, num. 17.

Vxor non praesumitur habere proprium, num. 18.

Possessio, an praesumatur vxoris, vel viri, numero 19.

Lex Quintus Mutius, ff. de donat. inter vir. & vxor.

an habeat locum, quando lis est cum extraneo, numero 20.

Dominium cui acquiratur, quando res emitur, numero 21.

Traditio, tam in coniunctis, quam in extraneis operatur translationem dominij, num. 22.

Ratificatio potest fieri factu, & verbis, nu. 23.

Possessio circa ratihabitionem fieri non potest, numero 24.

Scientia est probanda, num. 25.

Mulieres vitam quandam sellulariam, & otiosam degunt, num. 26.

Mulier an possit permittendo a viro bona sua alienari sibi praedudicare, num. 27. & seq.

Donatio expressa quando non ualet ex defectu constitutionis non seruat, nec etiam ualet donatio tacita, num. 28.

Taciti, & expressi eadem est uirtus, num. 29.

DECISIO XL.

MAXIMO DEO AUCTORE.

Atthiae vxori Iacobi Francisci de Candela ra, an comperat remedium reintegrandae in possessione sibi emptae a Iacobo eius viro.

Videbatur dicendū,

quod non, quia pro huiusmodi emptione dicitur ius quaesitū ipsi viro in possessione rei immisso, non autem vxori, vt probat Paul. de Cast. in l. multum, C. si quis alteri vel sibi, numero 4. & 5. vbi Bald. in princ. Bero. conf. 178. legitimatus ex rescripto principis, nu. 9. lib. 2. & habetur in l. 1. comm. opin. in titu. si quis alter, vel sibi, num. 4. fol. 644. & nomen vxoris simulatè appositum, vt in terminis consuluit Dec. consil. 544. in casu proposito primo considerandū est, num. 15. fol. 549. post Socc. consil. 129. tota difficultas, n. 12. lib. 4. & voluit Bald. in l. si filij sui, C. de donat. inter vir. & vxor. vbi ad litteram dicit, quod vbi adest tantum titulus in persona mulieris, & traditio in persona viri emptoris, quod praesumitur simulatio, & Ryminal. iun. consil. 776. Data fuit & insolutum consignata, num. 9. lib. 7. qui in huiusmodi casu cōcludit rem emptam de pecunia viri pertinere ad virum, licet nomen vxoris fuerit in instrumento appositum.

Nec dicatur, quod traditio possessionis

H 2 fuit

- fuit facta dictæ vxori per clausulam constituti in dicto instrumento emptionis positam.
- 4 Nam respondetur dictum instrumentum fuisse factum absente dicta Matthia, & absq; eo, quod aliquis pro ea acceptauerit, quo casu cum non valeat, vt in fortioribus terminis nempe in donatione facta loco pio, tenent glo. & Doctor. in l. illud, C. de sacr. sanct. eccles. Dec. consil. 35. Præstantissime doctor, num. 1. & Rym. iun. d. consi. 776. Data fuit & insolutum consignata, numero 2. lib. 7. nec valebit constitutum, quod sequitur naturam contractus. Curt. iun. consi. 131. circa ingeniosam dubitationem, num. 12. vt quoque faciunt omnes clausule in instrumento appositæ. Roman. consi. 42. visis quæ egregie, num. 3. Tiraq. in suo tracta. de iur. constitu. limita 6. nume. 28. fol. 220. & Mandos. ad Roman. d. consi. 42. in littera C,
- 6 nam ratione incertitudinis non potest constitutum secum aliquid trahere, vt dicit addit. ad Dec. consil. 226. Magister Ioannes, numero octauo in littera C, in verbo eligit,
- 7 præsertim, cum ad hoc, quod constitutum operetur translationem possessionis requiratur ratificatio secundum Alex. in l. quod meo in princ. ff. de acquir. possess. verf. illud, quod hic dicitur, dicentem, quod quis constituendo se possidere nomine alicuius, tunc intelligitur transferre possessionem, quando est præsens ille, cuius nomine fit constitutum, & ille constituit se possidere
- 8 nomine presentis, secus si quis constituit se possidere pro absente, quia illi absenti non acquiritur possessio antequam habeat ratum, & Dec. dicto consi. 226. num. 8. & seq. & sic interim potuit interuerti possessio, & in alium transire, vt ibi dicit addit. in littera F, in verbo antequam.
- Et si diceretur, quod agendo dicta Matthia vigore dicti instrumenti dicitur illud
- 9 ratificasse, quia paria sunt aliquid facto, vel verbis facere l. Paulus, ff. rem rat.
- 10 Respondetur dictam Matthiam non egisse ex noua ratificatione, sed ex veteri dum dixit, & articulauit se habuisse possessionem statim secuta dicta venditione absque eo, quod id probaret, & sic non potest obtinere ex noua ratificatione, vt in terminis respondet Ancharan. consi. 318. In quæstione,
- 11 quæ vertitur, nume. 4. quæ, vt ibi debet esse ante litem motam, sed asserta ratificatio resultans ex productione fuit facta lite mota, ergo non releuat, quia tunc temporis possessio
- 12 foribus ius quæsitum erat, & res non erat integra. Alexan. consi. 78. viso, & diligenter ponderato, nume. 23. lib. 5. & Pedem. decif.
119. tertius principalis, n. 24. fo. 48 r. qui plures allegant.
- 13 Secundo quia dictum remedium reintegrandæ non competit, quando quis culpa, & facto suo cecidit, vt post Innoc. & Doct. in c. sape de restitut. spoliato. Alex. consi. 6. circa processum, nu. 10. lib. 3. Dec. consi. 302. & pro tenui, nu. 24. & consi. 449. visis nu. 31. dicit Bec. consi. 13. consideratis ijs, nu. 3. fol. 26. Balb. in suo tract. de præscriptio. in verf. celsus, nu. 48. to. 17. fo. 115. & Rym. iun. consi. 779. Dominus Hifydorus, nume. 87. lib. 7. fol. 124.
- Sed dicta Matthia culpa, & facto suo cecidit, quia dum habuit notitiam diuisionis factæ inter dictum Iacobum eius virum, & Marinum eius fratrem de petita possessione, & consignatione facta per eundem Iacobum dicto Marino, tacuit, & id facere permisit, quo casu dicitur donasse dictam rem alteri traditam ipsi viro, vt probat Bald. & Bart. in l. de his quæ, C. de donat. inter vir. & vxor. ergo non potest reintegrari.
- Sed contrarium censuit Rota, quia apparent probata omnia requisita in intentato remedio, nempe de antiquiori & modernare rei conuente possessione, vt post Innoc. & alios communiter in d. cap. sape de restitutio. spoliato. Lap. allegatio. 61. letatus, num. 6. fol. 44. & alios tradit Alexan. circa processum, nume. 5. lib. 3. Anchar. consi. 42. circa recuperandam nume. 2. & Cassador. decif. 3. petens restitutionem, num. 3. de restitu. spoliato. fol. 70.
- Etiam quod testes deponant de possessione trium personarum, nempe, Iacobi,
- 15 Marini, & d. Matthiæ, quia cum in persona d. Matthiæ sit titulus præambulus emptionis,
- 16 possessio adeo præsumitur ex tali titulo, quod aliorum possessio cõsetur iure familiaritatis, & consanguinitatis, non autem in præiudicium dictæ mulieris, per ea, quæ habentur in l. qui in iure, ff. de acquir. poss. vbi Bart. & Paul. de Castr. nisi fuerit probatum, quod possederint iure proprio, vel sibi debito, vt per eundem Pau. de Cast. vbi sup.
- 17 nu. 2. seu ageretur de casu dubio, nam tunc
- 18 præsumitur pro marito, cum vxor non præsumatur hære proprium, l. quintus, ff. de donat. inter vir. & vxor. quia cum agatur de possessorio, in quo possessio præsumitur esse vxoris, vt per tex. in l. si. C. quor. bonor. dicit Bal. in l. si vxor tua, numero septimo, C. de donat. infert. & quæstio fit cum extraneo possessore secundum Alex. relat. in addit. ad Bart. in dicta l. qui in iure, ff. de acquiren. possess. quo casu non habet locum lex Quintus Mutius, ff. de donat. inter vir. & vxor.

vt post Alexan. consil. 101. sub dubio, numero 3. lib. 7. Neuzzan. in Silu. nupt. lib. 4. Simil. i. numero 23. Io. Lup. in tēper. tubr. de donat. inter vir. & vxor. in §. operatur alium, & quartum effectum limit. 3. numero 20. in fi. Rym. iun. in §. 1. nū. 137. & seq. instit. per quas person. nob. acquir. Thob. Noni. consil. 66. in causa domine Pieræ, numero quarto, dicit Granut. theorem. 14. non me latet, nume. 3. in vers. contrarium tamen fol. 70.

Non obstat primum obiectum, dum dicebatur per dictam emptionem a viro factam nomine vxoris esse ius quaesitum ipsi viro in possessionem immisso, non autem mulieri.

Quia vt legitur in præfato instrumento veritas alio modo se habet, nam constat traditionem non ipsi viro, sed dicte Matthiæ fuisse factam, cum constituerit venditor se possidere nomine dictæ mulieris, ex quo cessat omnis simulatio, per ea quæ habentur in dicta l. multam interest, C. vbi quis alter, vel sibi, & per Bero. dicto consil. 178. numero nono, lib. 2. dicentem, quod licet
21 res quando emitur ab vno alterius nomine contractus possit dici nullus, tamen Dominium illius rei acquiritur illi, qui possessionem habuit, non emptori, & sic traditio, tam in coniunctis, quam extraneis operatur translationem dominij, & alios supracitatos.

Prout nec obstat dum replicando dicebatur dictum instrumentum fuisse factum absente dicta Matthia, & nemine pro ea acceptante, quo casu clausula constituti, ante ratihabitionem nō operatur, & quod dicta mulier agit ex veteri, non nota ratificatione, ex qua non potest obtinere, quia de ea non probauit.

Nam ad primum respondetur, quod vir acceptauit pro dicta Matthia eius vxore, vt in dicto instrumento.

Secundo quod si dicta mulier non habuisset scientiam dicti instrumenti emptionis factæ eius nomine per eius virū, quod non egisset dicto remedio reintegranda, nec produxisset præfatum instrumentum venditionis factæ eius nomine per eius virum, per quod dicitur facto inducitur ratificatio, quæ vt dixi perinde operatur, ac si
23

verbis facta fuisset, demumque verbis expressis illud ratificasset, prout fecit, dum dixit sibi fuisse ius quaesitum ex præfato instrumento in dominio, & possessione.

Ad secundum Respondetur. Primo, quod d. Matthia non se restrinxit præcisè plus ad veterem, quam nouam ratificationem, nam eius intentio erat obtinere in intentato remedio reintegranda.

Secundo, quod licet testes non dicant præcisè de eius possessione statim secuta venditione, deponunt tamen de ea, vt supra tantum quod sufficit ad obtinendum; cum etenim huiusmodi possessio fuerit ex titulo præambulo, mediante ea dicitur etiã
24 probatum de veteri ratihabitione, cum citra ratihabitionem talis possessio fieri non potuerit, & sic cessat dictum consil. Anch. 318. num. 4.

Non obstat secundum obiectum, dum dicebatur cessare remedium reintegranda in eo, qui cecidit culpa, & facto proprio.

Quia Respondetur dictam mulierem non posse dici cecidisse, ex eo quod tacuit, & promisit facere dictam diuisionem, quia
25 in primis, & ante omnia non apparet probata aliqua scientia dictæ mulieris, quæ cum sit fundamentum intentionis dictorum Thomæ, Marini, & Itis consortium
26 omnino probanda erat: regulariter enim præsumitur ignorantia, præsertim in mulieribus perpetuo domi, vitam quandam sellulariam, & otiosam degentibus.

Et vbi probata fuisset, idem esset, quia ficut mulier præfata non poterat expresse donare non seruata forma Constitutionis Marchiæ cap. 25. lib. 5. ita nec tacite, vt supra
27 consentire, vt in terminis dicit Boccac. super dicta Constitutione Marchiæ glo. 8. Postquam num. 24. fol. 160. Rym. sen. conf. 63. vilo themate numero 27. lib. 1. & Rym. iun. conf. 260. dicam ego requisitus, nu. 4. lib. 3. quia taciti, & expressi eadem est virtus, & non potest reddi ratio, quod magis valeat donatio præsumpta, quam tacita, vt post Corn. conf. 185. tria principaliter, nu. 5. & 7. lib. 2. Tiraq. de leg. Connubia. glo. 5. num. 57. & seq. in 3. quaest. dicit idem Boccac. loco citato.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO XLI.

MACERATENSIS.

ARGUMENTVM.

Confessio testatoris facta sub his verbis. *Declaro che il fitto di Monte Milone appartiene per la metà al detto Signor Zanobio, & vn sesto à missier Santi Mannotto, & vn terzo à esso missier Antonio testatore; Ma perche il detto fitto si è dato à cottimo à missier Santi Mannotto in questa vltima locatione si dichiara esso testatore participare per la metà, an dicatur clara, vel dubia locatio, & condnetio, an sint vnum, & idem. Generalis obligatio, an possit restringi.*

SUMMARIVM.

- Dubium, quod dicatur, num. 1.
- Claram nihil adeo est, quin impugnari aliquo modo non valeat, nume. 2.
- Veritas est certa, & immutabilis licet possit per subtilitates obumbrari, num. 3.
- Subtilitates plerumque faciunt errare, num. 4.
- Confessio resistens obiectis dicitur clara, num. 5.
- Veritas per obiecta fit clarior, nu. 6.
- Consideratio circumstantiarum dat notitiam veritatis, num. 7.
- Consentis intentio colligitur ex verbis, nu. 8.
- Precedentia declarant sequentia, num. 9.
- Expressum, quod dicatur, num. 10.
- Tacitum, & expressum an differant, nume. 11.
- Verisimile habet vim expressi, num. 12.
- Lucrum conductionis ad quem spectet, nume. 13.
- Particeps in locatione, non potest dici talis in conductione, nu. 14.
- Locator dicitur, qui recipit mercedem conuentam, conductor autem qui soluit, num. 15.
- Obligatio omnium bonorum quomodo intelligatur, num. 16. & 26.
- Verbum omnia nullam recipit restrictionem, numero 17.
- Voluntas declaratur ex sequentibus, num. 18.
- Verbum locatio, an possit sumi pro conductione, numero 20.

- Locatio vltima non potest dici, nisi respectu primæ, num. 21.
- Verba quando plures habent sensus, quæ significatio accipienda, num. 22.
- Verba sunt accipienda in suo proprio significato, numero 23.
- Verba silenti constituto de intentione, num. 24.
- Verba seruiunt intentioni, non econtra, num. 25.
- Generalitas non debet intelligi, vt alicui parti sit damnosa, seu captiosa, num. 27.
- Scientia ad hoc, vt afficiat, qualis esse debeat, nu. 28.
- Factum debet intelligi eo modo, quod de iure fieri poterat, num. 29.
- Consensus non cadit super ignoratis, nume. 30.

DECISIO XLI.

M. AXIMO DEO AUCTORE.

Existimabam in proposito dubitatione confessionem factam per Antonium Lentium in suo testamento, de quo factis, esse claram, non dubiam, vt prædicitur pro parte hæredum d. Antonij, & sententiam Domini iudicis, à quo, qui declarauit d. Antonium Lentium fuisse participem pro medietate, cum Sancte Mannotto in conductione terrarum Montis Miloni, & lucrum, & damnum passum in d. affectu pro parte d. Sanctis, & eius hæredum spectare pro medietate ad d. Lentium, & eius hæredes, & pro alia medietate ad hæredes dicti Sanctis, esse confirmandam, & non annullandam, & reuocandam, vt prætenditur pro parte dictorum hæredum Antonij.

Motus, quia cum verba confessionis factæ per d. Antonium Lentium in eius testamento sint talia, vt ex eis percipi possit eius voluntas, vt melius dignoscitur ex earum lectione, quæ fit huiusmodi verbis (*declaro, che il fitto di Monte Milone appartiene per la metà al d. Signor Zanobio, & vn sesto à missier Santi Mannotto, & vn terzo à esso missier Antonio testatore, ma perche il detto fitto si è dato à cottimo, à missier Santi Mannotto in questa vltima locatione si dichiara il detto testatore participare per la metà*) clara, & non dubia dicitur præfata confessio, etiam si plura de quibus infra mentio fiet obstare videantur, quia dubium dicitur id quod vtram partem comprehendat, dignosci non potest, vt toto tit. de reb. dub. Grat. conf. 1. species facti, nu. 1. lib. 2. qui numero 2. dicit idem esse, quando sunt hinc inde doctorum opiniones, & consilia, non

autem aduersus, quod aliquid obijci potest, nihil enim est tam clarum quin aliquo modo impugnari valeat, etiam si de mera veritate ageretur, qua nihil certius, & immutabilius, cap. consuetudo 8. d. cum secundum Socin. consil. 157. praesens consultatio, numero septimo, volum. 2. relat. per Petr. a Petr. quaest. 9. numero 8. de fideicommiss. fol. 177. possit obumbrari per subtilitates iuris per quas plerumque contingit errare, l. si seruus, §. sequitur ff. de verb. oblig. vbi late Ias. num. 4. inter caetera dicens quod debet cauere doctor, & aduocatus, ne iuris rigorem sequatur, nam potius debet equitatem sequi. Et tamen semper est eadem, quia non mutatur per cuiuspiam affirmationem, vel negationem, l. falsa demonstratio, C. de iur. & fact. ignor.

Immo cum huiusmodi confessio resistat obiectionibus, vt demonstrabitur, nedum clara, sed clarissima appellari potest ad instar veritatis, quae saepius agitata clarius enitefcit, vt in terminis probatur in capitu. graue 35. q. 9. & facit text. in l. numerum, §. fin. ibi, & notando & disputando ff. de muner. & honor. nam consideratio circumstantiarum dat notitiam veritatis, vt probatur. 23. quaest. 8. in c. occidit Phinees hominem.

Et tanto magis, quod defendere oppositum sub praetextu, quod illa participatio dimidia, quam fatetur dictus Lentius, possit intelligi respectu Zenobij Carnefcha, de quo in eadem confessione pariter fit mentio nihil aliud est, nisi dicere, quod ipse Antonius Lentius, qui fecit dictam confessionem, non haberet medietatem, quam confitetur habere, quia retenta medietate Zenobij, & sexta ipsius Sancti d. Lentius haberet tantum tertiam partem. Sed hoc non est dicendum, quia verba confessionis loquuntur clare de dimidia, ergo.

Nec dicatur, quod licet certa sit confessio circa id, quod d. Lentius declarauit in ultimo contractu locationis, dum asserit se participare pro medietate, quod non propterea est certum, cum quo participet, nempe an cum Zenobio, vel Sancto.

Quia etiam, quod ad hoc est certa dicta confessio, nam cum non possit intelligi de participatione dimidia cum Zenobio, debet necessario intelligi de participatione dimidia, cum ipso Sancto in dicto fictu Montis Milonis, ne d. confessio remaneat frustratoria, & contraria intentioni consentientis, quae colligitur non solum ex verbis eiusdem praecipue si ponderantur illa verba (in quaest. ultima locatione) quae cum fuerit inter ipsum Antonium Lentium, & Sanctum non

potest dici, quod participatio medietatis asserta sit inter alios, quam inter ipsos ultimo loco contrahentes, tum quia ex praecedentibus declarantur sequentia, tum etiam quia hoc habet magis verisimile non solum ex praemissis, sed etiam ex verbis Apodixae sub quarto capitulo celebratae inter dictum Lentium, & Sanctum sub die 25. Iunii 1584. in qua apparet non solum, quod Sanctes participet pro sexta parte, sed etiam de lucro, & damno, quod certe non fuisset dispositum, si solus Sanctes, vt pretenditur esset in effectu, quo ad totum conductor. Vnde duo resultare videbantur.

Primum quod istud dicatur expressum, cum ex verbis sequatur, & ex illis inferatur rationabiliter etiam si virtualiter colligetur arg. notaturum, & relatorum in c. trans lato de constit. col. 1. & 2. Bald. in l. ad probationem, la. 1. C. de probatio. nu. 1. Rota in nouiss. decis. 2034. die Martis nona Iunii 1534. part. tertia, numero tertio, fol. 308. & expressio requireretur pro forma actus, vt post Bald. in l. fin. C. de haered. institu. nu. 9. in 10. apposit. dicit Ruyn. conf. 56. quamuis testator nunc. 10. & conf. 122. de duobus principaliter numero 11. volum. 2. ratio est, quia nihil interest inter tacitum, & expressum, quando ex verbis colligitur, & sequitur tacitum l. vni, C. qui ante apert. tabu.

Secundum, quod non ambo sint conductores, quisque scilicet pro dicta sua rata conuenit dispositio, de qua in dicta confessione, nempe quod dimidia intelligatur, & sit ipsius Lentij cum d. Sancto, quod conueniens auget, & confirmat penitus istud verisimile, immo habet vim expressi non aliam ac si d. Antonius Lentius particulariter dixisset, se participare pro medietate cum d. Sancto. cum verisimile idem quod expressio operetur, l. Titius, §. r. & ibi Doct. ff. de liber. & posth. gl. notab. in l. tale pactu, §. 1. ff. de pact. Afflict. decis. 44. de tribus mih. nu. 26. fol. 40.

Sed Domini pro maiori parte tenuerunt contrarium, quia cum ad fauorem haeredum dicti Lentij sit Apoca clara, & aperta, in qua dictus Sanctes sub die 21. Iunii 1584. conducit a dicto Antonio Lentio bona Montis Milonis, de quibus agitur, vt late in eadem Apoca, ad quam omnino commodum seu lucrum conductionis debet spectare ad eum, qui conduxit, & sic ad d. Sanctem, vel eius haeredes, non autem ad alios seu alios, quem, vel quos talis locatio non tangit, vt in d. fin. l. damnum, C. locat. Bald. in l. licet opposit. 2. C. eodem,

M. Antonij de Amatis.

etiam stante dicta confessione, seu declaratione facta per dictum Antonium Lentium sub die 16. Iulij 1586. qua pretenditur per heredes d. Sanctis fuisse declaratum d. Sanctem participem pro medietate in conductione dictorum bonorum; nam dicta confessio non videtur adeo aperta, & clara, ut heredes ipsius Lentij teneantur pro medietate conductionis dictorum bonorum, testator enim cum declarauerit se participem in locatione, non potest dici particeps in conductione facta per d. Sanctem, cum locator dicatur, qui recipit mercedem conuentam, conductor autem, qui soluit, & sic adfit inter istos differentia Bart. in l. 1. §. si quis seruum, ff. de posit. & in l. si vno, §. cum quidam, ff. locat.

Et tanto magis, quia dum Baccius administrator hereditatis dicti Sanctis Mannotti obligauit Zenobio Carnefecca, & Vincentio eius procuratori omnes fructus recolligendos in bonis per d. Sanctem conductis à sepedito Antonio Lentio, & omnia animalia ibidem existentia, prout late in instrumēto super hoc celebrato sub die septima Februarij 1590. videtur declarasse nullam medietatem spectare ad d. Antonium, cum omnia obligauerit, ut supra, nam per huiusmodi obligationem ostenditur nihil voluisse excludere ob vim dicti verbi, sui natura nullam recipiētis limitationem, cap. solitæ de maiorita. & obed. cap. si Romanorum 27. distinct. Plor. de in lit. iur. numero 4. fol. 7.

Quæ videbantur subsistere sine difficultate, saltem, ex eo, quod post notitiam omnium supradictorum per plures annos permanserunt in dicta conductione, quod præiudicat, quia actus sequens adeo declarat voluntatem præcedentem, l. sed Iulianus, §. proinde, ff. ad Macedonian. §. pauonum, Instit. de rer. diuis. Barto. in l. cetera, §. si. de legat. 1. Natt. conf. 192. lata fuit olim arbitramentalis, nume. 4. lib. 1. fol. 15. & Ludo. de consuetu. conclus. vnica in princ. quod non potest ad aliam recurri interpretationem per ea, quæ tradunt Roman. consil. 271. vis tota, nume. 4. fol. 285. & citati per Mandos. ibi in verbo declaratur littera K, & Decian. conf. 87. perpenfa numero 20. & 21. lib. 2.

Licet æstimauerim ad primum fundamentum posse responderi, quod de iure cōmuni promiscue uti possunt huiusmodi verbis locationis, & conductionis l. veteres, & l. idem est, ff. de action. empt. vbi sæpe ponitur conduxit pro locauit, & e conuerso gl. in l. 2. §. si conseruatis in verbo lo-

cavit, ff. ad leg. Rod. de iact. gl. in l. si dandis C. de usufruct. Bart. in l. 2. nume. 2. C. locati quia contractus locationis, & conductionis adeo similes sunt, & tantam inuicem habent familiaritatem, quod vnus ab alio vix discerni potest, l. 2. §. 1. ff. locat. §. adeo instit. de locat. & conduct. quest. 3. numero 1. de similitu. locatio.

Quo stante non erit incōueniens, quod verbum locatio positum in dicta confessione facta per d. Antonium sumatur pro conductione, sed illud idem, quod voluit significare ipsemet testator, nempe quod verbum locatio stet pro conductione, ut demonstrant illa verba (in questa vltima locatione) nam cum non possit dici vltima locatio nisi respectu primæ, seu alterius antecedentis locationis arg. l. qui soluendi, ff. de hered. instit. & l. creditor, §. si pignus, ff. qui potior. in pigno. habeant. eo quod in prima fuit postea vigore dictæ confessionis vltimo loco factæ declaratum medietatem spectare ad Zanobium, tertiam ad ipsum Lentium, & Sextam ad sæpe dictum Sanctem, erit conductione tantum, non autem locatio, quia solus locator fuit Capitaneus Antonius Narductus, idem dicendum est de secunda ex voluntate dicti Antonij Lentij; nam eam vltimam locationem non vocasset, si vere eam non accepisset pro conductione ad instar primæ, idque clare demonstrare voluisset, vbi enim verba plures habent sensus confitito de voluntate, accipitur illa significatio, quæ magis conuenit volūtati, ut declarat Bart. in l. in ambiguo, ff. de reb. dub. Petr. à Petro in suo tracta. de fideicommiss. quest. 9. numero 45. fol. 181.

Et tanto magis, quia plus conuenit participare in conductione, & sic in dicto affictu, quàm in locatione accipiēdo verba in suo proprio, & vero significato.

Dato tamen sine veri præiudicio, quod illa verba in questa vltima locatione deberent intelligi de mera locatione, quis defendet dictum Antonium Lentium non subintrasse ad participandum pro medietate, si ipse Lentius expresse fatetur in dicta vltima locatione participare pro medietate, & certe cum constet de intentione circa participationem medietatis, ut supra, quod non est facienda vis in verbis, nempe an id sit in locatione, vel conductione, quia voluntas præualet verbis, & tanquàm regina dominatur, l. in conditionibus primum locum in principio, ff. de conditio. & demonstratio. l. cum questio in fin. ff. de legat. 1. Mant. in suo tracta. de coniectur. vlt. volunt. 3. num. 1. fol. 39. Petr. à Petr. in suo tracta.

de fideicommiss. quæst. 9. numero 26. fol. 179. & est text. in l. nuper 83. ff. de legat. 3. ibi (magis sententiam legantis, quam hoc verbum meum respiciendum esse) in omnibus dispositionib. quia lingua cedit cordi, & sub iugo mentis verba constituat Eud. gen. conf. 81. Nicolaus, numero 14. & verba feruiunt intentioni, non autem intentio verbis.

Ad secundum fundamentum, quod Baecius non poterat præiudicare hæredibus dicti Sanctis, & quod per obligationem omnium fructuum, & animalium non dicuntur obligata omnia, sed tantum portio ipsius Sanctis, quæ poterat obligari nempe dimidia, nam licet, qui omnia dicit, nihil excludat iure vulgar. hoc tamen non se extendit ad ea, quæ quis verisimiliter non concessisset, vt late deducit Gabr. conclus. 12. de verb. significatio. fol. 334. nec vbi deficit potestas, quia si hoc esset, quisque per dicta verba posset obligare bona mea me inuito, quod est falsum. Et propterea illa verba obligauit omnes fructus, & omnia animalia sunt intelligenda de portione, quæ poterat obligari, vt probatur in l. 1. ff. de aliena. iudi. mutand. cau. fact. vbi verba omnibus modis non intelliguntur generaliter, sed illis modis, quibus potest, vt ad litteram dicit ibi glos. in verbo omnibus littera D, quia generalitas non debet intelligi, vt alicui partiũ sit damnosa, seu captiosa, l. cum aquiliana, ff. de transact. quo fit, vt non procedat, quod dicebatur de d. Sancte, ad quem totam conductionem spectare affirmabatur.

Et vbi d. Baecius dictis hæredibus præiudicare potuisset, vel aliter dicta verba essent intelligenda. Idem esset, quia non fuit probatum aliquid de asserta notitia saltem verisimiliter, & eo modo, quo probanda erat; etenim si in heremus verisimili, quis dicit d. Baecium, & hæredes d. Sanctis fuisse tam stultos, quod voluissent participare totum, vbi non haberent, nisi medietatem, cum tanto eorum damno.

Immo vbi aliqua fuisset probata seu colligeretur notitia, prout non probatur, nec colligitur, non propterea poterit dici in aliquo dictis hæredibus præiudicatum, nam quælibet notitia non sufficit, nisi sit scientia facti cum omnibus suis qualitatibus. Pe demon. decis. 174. Verum quoniam, nu. 4. cum ceteris ibi allegatis fol. 711. Sed ista non adest, ergo.

Et licet dictus Sanctes, & hæredes aliquo tempore in dicta conductione permãserit, sibi non præiudicarunt, quia id debet

intelligi factum eo modo, quod de iure fieri poterat, nempe pro eorum medietate.

Prout nec præiudicat, quod dicebatur de obseruantia allegata, cum fuerit adducta ad interpretationem dubiæ testatoris voluntatis, de qua non est præsens casus, sumus enim super confessione clara, vt demonstratum fuit, aduersus quam non oportet insistere.

Et tanto magis, quia non reperitur aliquid quod noceat obseruatũ, & præcipue post notitiam dictæ confessionis factæ per Lentium in sepedicto eius testamento, sed bene quod post habitam notitiam dictæ confessionis hæredes dicti Sanctis ceperunt agere, quo fit, vt male possit dici obseruatum, quod ignoratur, nam super ignoratis non cadit consensus, neque voluntas. Eiusdem sententiæ supra per me firmatæ in causa appellationis fuit Rota Romana coram Reuerendo Patre D. Litta Veneris 19. Decembris 1596. Quare &c.

Laus Deo, & B. Maria semper Virgini.

DECISIO XLII.

ANCONITANA.

ARGUMENTVM.

Donatio facta pro puella maritanda, an possit impugnari ex defectu formæ statuti non seruata.

SUMMARIVM.

Donatio facta sine interuentu proximiorum, etiam iurata, an valeat, num. 1. & 7.

Executionem petens contractus, in quo non fuit seruata forma statuti, quam penam incurrat, numero 2.

Trebellianica an possit detrahi, quando testator iussit debere restitui omnia bona sua post mortem primi hæredis, num. 3.

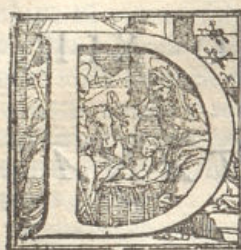
Trebellianica an possit compensari cum fructibus perceptis, num. 4.

Fructus,

Fructus, quo temporis cursu coequant sortem, numero 5.
Expense funeris, testamenti, inventarij, & aliarum causarum necessariarum an debeantur, quae sint, & quo utantur privilegio, num. 6.
Donatio facta pro dote non potest impugari ex defectu solennitatis statutariae non servatae, numero 8.
Statuta generaliter loquentia non comprehendunt dotem, num. 9.
Donatio facta pro dote, an dicatur facta ex pia causa, num. 10.
Datum puellae pauperi dicitur Deo datum, nu. 11.
Iura prohibita censentur remissa favore pia causa, num. 12.
Causa Redemptionis captiuorum dicitur pia, numero 13.
Legitima competit iure naturae; Trebellianica vero iuris dispositione, nu. 14.

DECISIO XLII.

MAXIMO DEO AUCTORE.

Diana Petri Leonis, cum petierit executionem eiusdem instrumenti donationis sibi factae a q. Domina Geneura in curia Illu. & Reuerendiss. Domini Gubernatoris dictae ciuitatis, & sententiam

fauorabilem obtinuerit contra Hieronymum, & litis consortes de Scalamentibus, quae postea coram iudice delegato per Breue Sanctitatis suae commissa, fuit reuocata prout in sententia desuper lata, & ipsa Diana appellante pariter per Breue Sanctitatis suae huius Rotae Auditoribus commissa.

De duobus fuit principaliter dubitatum. Primo an dicta donatio dicatur valida ex defectu formae statuti Anconae de contractu mulierum rub. 43. colum. 2. non seruatae circa interuentum. & praesentiam proximiorum.

Secundo praesupposita validitate, an remaneat tot de bonis dictae Geneurae Donatricis, quod possit dicta Diana in bonis eiusdem obtinere praesentem quantitatem pecuniarum sibi, ut in dicto instrumento donatarum.

Et circa primum dubium videbatur dicendum, quod non, nam in dicto instru-

mento donationis non interuenit consensus duorum proximiorum a dicto statuto requisitus, quo casu ipso iure non solum contractus irritus est, aliquo iuramento non obitante, cum illud censeatur dolo extortum, sed petens executionem eiusdem, vel ipsum allegans, incidit in penam ducatorum quinquaginta, ut aperte disponitur in praefato statuto.

Circa Secundum pars negatiua pariter amplectenda videbatur, quia deductis bonis fideicommissis subiectis ad ipsos heredes spectantibus iuxta formam Testamenti quon. Domini Alexandri Thodini in actis exhibiti, prout fol. 48. de quibus nulla potest detrahi Trebellianica ad fauorem dictae Geneurae, & hered. nam etiam quod ex iussu restituendi omnia sua bona post mortem primi heredis a dicto testatore factum posset dici prohibita omnis Trebellianicae detractio, ut voluerunt plures citati per Gabr. in titul. ad Trebellia. conclus. 3. fo. 260. & videtur de mente Michael. Grass. in §. Trebellianica, num. 6. fo. 342. licet hoc

minime sustineri valeat, quia magis comis est in contrarium ut per Gabr. & Grass. in loc. cit. dicitur extincta de fructibus perceptis per d. Geneuram iux. tradita in l. in fideicommissariam hereditatis restitutionem 18. ff. ad Trebellianic. vbi gloss. & sic per heredes praefatos, nec peti, nec retineri potest, praeterim cum fructus dictae fideicommissariae hereditatis fuerint percepti maiori spatio quam viginti annorum, quo tempore non solum coequat valorem bonorum, ex quibus fructus percepti fuere secundum gloss. in aut. perpetua littera C, in verbo iusta, C. de sac. sanct. eccles. Roman. conf. 423. pro pleniori discussione numero 1. Iaso. in l. si fundum, la 2. nume. 5. ff. de legat. 1. & Arri. Pinel. in repet. l. 2. in 3. par. cap. 4. & vlt. nu. 2. C. de rescind. venditio. Sed minori tempore cum interesse possit etiam taxari ad sex pro centenario, & quandoque ad rationem decem, vel octo secundum quod frequenter in regione, licet fructus, vel usus minus valeant Rot. Genu. decif. 194. agitato iudicio, numero 3. fol. 257. & expensis funeris, quae, quae dicantur, & quo utantur privilegio tradit Viu. in suis decif. Baren. decif. 307. expense funeris, num. 1. lib. 2. fol. 415. testamenti, inventarij, & aliarum causarum necessariarum iuxta tradita in l. §. in computatione, C. de iur. deliberan. vbi Bart. nu. 1. Paul. de Castr. numero 1. nihil remanet ex quo per dictos de Scalamentibus heredes cum beneficio legis, & inventarij possit dictae Dianae satisfieri.

Sed

Sed Domini communiter super vtraq; dubitatione tenuerunt partem affirmatiuam, nempe dictum instrumentum donationis esse validum, & remanere tatum de bonis dictæ Geneuræ, quod potest satisfieri d. Dianæ, etiam computatis omnibus præsentis pro parte dictorum heredum, vt de primo patet, quia licet contractus sepeditæ donationis fuerit factus absentibus Stephano, & Alexandro de Benincasis proximioribus, nõ dicitur propterea contractus nullus, nam dicti proximiores fuerunt citati ad formam statuti, & interuenire non curauerant, quo casu contractus præfatus celebratus cum presentia viri & iudicis decreto valet, & tenet, vt legitur in dicto statuto Anconæ rubr. 43. col. 2. in versicu. hoc in super. Immo vbi aliquis formæ defectus sepeditæ statuti opponi posset, nõ propterea huiusmodi contractus esset nullus, cum sit factus causa dotandi dictam Dianam, quia statuta etiam generaliter loquentia non comprehendunt quod sit ex causa dotis per ea, quæ tradit Saly. in l. si. in princ. per illum text. C. de iur. dot. Ruyn. conf. 194. In causa vertente, nu. 5. lib. 1. Bal. Nouel. in suo tract. de dot. in 6. part. priuileg. 48. Paseth. conf. fil. 163. & si lex hæc municipij Firmani, nu. 14. & Eugen. confil. 9. casus qui proponitur numero 26. fol. 32. & in casu magis dubitali, nempe in terminis Constitutionis Marchiæ cap. 25. lib. 5. quæ loquitur per verba vniuersalia, aliàs censuit eadem Rota pro maiori parte in vna Recanetensi 15. Maij 1596. vertente inter Nicolinam vxorem q. Petri Traffichini de d. ciuitate Recaneti, & Bartholomeum Bernabò de Macerata, & Iacobam eius vxorem, vt dixi sup. decis. 34. in vna Recanetensi, nume. 1. quæ in presenti specie videtur satis clara, cum dicta dos fuerit data pro puella paupere maritata, & sic ex pia causa per ea quæ in terminis voluit Nouell. in suo tractat. de dot. p. 5. nunc me transfero, num. 3. & 4. fol. 14. ratio est, quia datū puellæ pauperi dicitur Deo datum, vt post Bald. in l. post mortem, num. 10. ff. de fidei. Alexan. in l. cum his, §. si mulier de cond. indeb. & in l. si cum dote, §. eo autem, numer. 10. ff. sol. matrim. dicit addit. ad Nouel. in verbo paupere, fol. 15. cuius fauor talis est, quod iura prohibi-

12 tiua in contractibus censentur remissa, vt in simili videtur in contractibus, qui fiunt fauore captiuorum, de quibus in l. quauis, & sequen. ff. solut. matrim. Rom. conf. 316. circa propositam consultationem, nu. 7. Tiraq. in suo tracta. de matorit. par. 4. limit. quarta, nume. secundo, tom. decimo, part. prima, fol. 461. quorum causa pariter pia est, vt probatur in l. si quis pro redemptione in illis verbis piissimam administrationem, C. de donat. cum ceteris deductis per Tiraq. loco citato num. 286. fol. 509.

13 Et de secundo probatur, quia detractis bonis dicti fideicommissi absque alicuius Trebellianicæ detractioe, expensis funerum ascendentiū ad scuta triginta, cū tertia parte eorum, quæ consistunt in auro, & argento, prout in inuentario ascenden. ad scuta trigintaquinque, & tertia pars dotis dictæ Geneuræ soluta post eius mortem viro, quæ ascendit ad summam scuta 153. remanent, etiam vbi dicta Geneura aliud non habuisset nisi propriam dotē, quæ fuit scuta 400. auri ad rationem paulorum vndecim pro quolibet scuto, vt apparet ex inuentario hereditatis dictæ q. Geneuræ fol. 24. & seq. producto pro parte dictorum heredum scuta 306. de quibus potest dicta Diana satisfieri. Quo stante inanis est omnis oppositio fundata in debitoris inopia, præsertim cum dicta Geneura in dote Franciscæ suæ matris, quæ fuit ducatorum quingentorum debeat non obstante quocumque testamento facto per dictam Franciscam ad fauorem dictorum heredum de Scalamontibus, casu quo dicta Geneura decesserit, prout decessisse asseritur sine filijs, habere legitimam, & Trebellianicam, & sic medietatem dictæ dotis; nam legitima sibi competit iure naturali, Trebellianica vero iuris dispositione.

14 Quibus stantibus instrumentum præfatum videbatur exequendum prout Domini exequi manducauerunt confirmando sententiam primi iudicis prout in Pronuncia desuper lata.

Non obstant deducta in contrarium quia ex supra deductis remanent sublata.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO XLIII.

FIRMANA.

ARGUMENTVM.

A sententia, quæ vir condemnatur ad restituendam dotem ob uergentiam ad inopiam, an deur appellatio, & inhibito desuper obienta ueniat moderanda.

SUMMARIVM.

Appellatio non datur, quando agitur vigore publici instrumenti, & tractatur de causa dotis, numero 1.

Testes quando examinantur ad perpetuam rei memoriam, que concurrere debent, num. 2. & seq.

Citatio ad examinandum testes ad perpetuam rei memoriam est necessaria, quando non subest aliqua iusta causa, num. 3.

Testes quando examinantur ad perpetuam rei memoriam, an requiratur aliqua interlocutoria, numero 4.

Appellatione prohibita, an possit appellari ex capite iniustitie, num. 5.

Dotis restitutio, quæ sit ex uergentia uiri ad inopiam, non dicitur propria restitutio, nu. 6.

Præuilegia non trahuntur ad ficta, & impropria, num. 7.

DECISIO XLIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Super proposita questione Respondetur inhibitionem obtentam pro parte Fabij Ricij appellantis contra Bartholomæam Perusini debere moderari, quia agitur vigore publici instrumenti, & de causa dotis, à qua non datur appellatio saltem, quo ad suspensiuum, vt in terminis probat Nouel. in suo tracta. de dot. par. 12. nu. 68. fol. 191.

Licet causa huiusmodi proposita Domini essent in cōtraria sententia, quæ non fuit publicata, quia pars, quæ petebat dictam moderationem, amplius pro ea non instet, ratio autem, quæ mouebantur, erat, quia cum fuerit, quæstio super decoctione Ludouici Perusini uiri d. Bartholomeæ, & ex isto capite dos de qua in d. instrumento per dictam mulierem repetita, non potest dici, quod causa esset executiua, nam dicta asserta decoctio, ex qua pender restitutio, non probatur per instrumentum, nec in processu, quod peius est, etiam quod non nulli testes super hoc examinati reperiantur, nam huiusmodi examen cum fuerit factum ad perpetuam rei memoriam, non concutentibus requisitis, de quibus per Felyn. in capitu. significauit de test. Socc. in suis Fallentijs reg. iur. in verbo testes examinari fol. 56. Papiens. in form. capitulorū, quando testes producuntur ad æternam rei memoriam in vers. coram uobis, num. 1. & seq. fol. 270. Menoch. de arbitrar. cas. 60. 61. & 62. Minfi. cent. 4. obser. 71. quoniam multis fol. 498. dicitur nullum, præsertim cum inter cetera deficiat citatio, quæ omnino requirebatur secundum Felyn. in dicto cap. significauit, num. 3. & Papiens. loco citato, num. 3. ubi non apparet de aliqua iusta causa, per quam huiusmodi citatio potuisset omitti iuxta tradita per Marfil. in l. de vno quoque, numero 102. & requisita interlocutoria iudicis, per quam prius pronunciari debebat testes ualitudinarios, senes, vel debiles, & propterea recipiendos, vt post gloss. Bart. & Doct. in l. Aquilia, §. si deletum. Rolan. consil. 23. ex testibus, numero 21. lib. 4. & Masuer. in addit. Papiens. loco citato in verbo timeat, fol. 270. col. 2. nam id non creditur nisi probetur, vt per Rolan. ubi supra num. 20.

Nec quod fauor dotis faciat causam inappellabilem, nā etiam ubi causa non fuisset talis, ex solo capite præfate iniustitie dicitur effecta talis, per ea quæ tradunt Angelus in l. quisquis, C. quor. appella. non recip. Roman. iun. consil. 358. igitur ad primū, num. 6. lib. 4. & Ludouic. decis. Perus. 20. Domina Martiana, num. 24. fol. 25.

Et sic cessant omnia quæ supra opponebantur, præsertim cum repetitio dotis fiat ex capite uergentis uiri ad inopiam, ex qua non propria, sed ficta restitutio dotis oritur, vt in terminis probant Bart. in l. si constante, num. 55. ff. solut. matrim. Alexan. 142. uisō processu, nu. 13. & seq. lib. 5. Grammat. dec. 92. in causa honeste mulieris Beatricis, num. 1. Abb. consil. 70. quamuis sit di-

spu.

spuitabilis, nume. 3. lib. 1. qui hanc assignat pro vna ratione ad decidendum illam magnam questionem de iure offerendi aduersus uxorem possidentem vel petentem aliqua bona mariti in solutionem suae dotis, quando maritus vergit ad inopiam. Vrsi. ad Afflict. decis. 9. Pater, & Filius num. 9. Rol. conf. 9. in presenti, nu. 39. lib. 1. Afflict. decis. 199. vxor habens, num. 2. Pedem. decis. 135. **Q**uestio difficilis, nu. 9. & Rot. Lucan. per Magon. dec. 55. Ioannes q. Bernardini, nu. 3. ratio est secundum Alex. ubi supra, quia de fructibus debent sustentari, vxor, maritus, & filij; & sic non potest dici propria, & vera restitutio, cum non fiat plene, quae non videtur habere priuilegium praefatum ne possit appellari; nam priuilegia non trahuntur ad ficta, & impropria, vt per Io. Campes. in suo tractat. de litatut. quaest. 4. tom. 2. fol. 269. à tergo. In hoc tamen non facio aliquod fundamentum, nam & si restitutio ficta sit, agitur tamen de dote vera, quae semper & vbique praecipua est.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO XLIII.

MONTICVLII.

ARGVMENTVM.

Legatum factum Titio & Saio de centum, an semper intelligi debeat de quinquaginta pro quolibet.

SVMMARIVM.

Legans duobus centum, quinquaginta cuiilibet legasse dicitur, numero 1. fallit numero 18. & sequenti.

Interpretatio stricta fit in legatis, nu. 2.

Legata sororum debent esse aequalia, num. 3.

Dotes inter sorores debent esse aequales, num. 4.

Discordia, & seditiones suscitantur ex inaequalitate, num. 5.

Inaequalitas est mater discordiae, & bellorum, numero 6.

Clausula vna testamenti declaratur per aliam, nu. 7.

Filij omnes debent habere eandem legitimam, nu. 8. i Dicitio (cuiilibet) est distributiua, & non recipit restrictionem, num. 9.

Mater dicitur habere eandem potestatem, quam pater habet, licet potestas sit inaequalis, num. 10.

Aequalitas est seruanda inter filios, num. 11.

Iudex in dubio debet seruare aequalitatem, num. 12.

Aequalitas saepe ampliat; & restringit testatoris dispositionem, nume. 13.

Mater an possit vni ex filijs plus relinquere, quam alteri, num. 14.

Prioris denominationis ordo maiorem affectionem demonstrat, num. 15.

Filij praesumuntur omnes aequaliter dilecti, num. 16.

Voluntas testatoris est sequenda, num. 17.

Verba non censentur posita sine effectu operandi, numero 19.

Legatum, quando est ambiguitas verborum, late interpretatur, num. 20.

Legatum late interpretatur, quando agitur de modico praesudicio, num. 21.

Legatum late interpretatur, quando concurrunt aliae coniecturae, nume. 22.

Legatum late interpretatur, quando fit interpretatio secundum propriam verborum significationem, num. 23.

Legatum late interpretatur, quando est factum personae, ad quem testator habet magnam affectionem, prout sunt filiae, num. 24.

Legatum late interpretatur, quando militat ratio seruandae aequalitatis, num. 25.

Legatum late interpretatur, quando filius est heres vniuersalis, & filiabus est factum particulare legatum, num. 26.

Legatum dotis late interpretatur, nu. 27.

Dos hodie non datur in modica summa, nu. 28.

Interpretatio lata fit favore dotis, nu. 29.

DECISIO XLIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Pera vxor quondam Christophori Secchiarij, cum in suo vltimo testamento reliquisset iure legati Iacoba eius filiae natae ex primo matrimonio florenos centum pro eius legitima portioneque hereditatis in his ipsam instituendo, & Ginebria, & Ioannae filiabus suis natis ex secundo matrimonio florenos centum de bonis suis pro earum, & cuiuslibet ipsa-

ipfarum legitima, & portione hereditatis in his ipfas, & quamlibet ipfarum instituen- do. cum declaratione, vt in dicto testamen- to, quod pro seruanda æqualitate inter dic- tas filias Ganestrum ipsius testatrix æqua- liter diuidatur inter ipfas. Orta controuer- sia inter hæredem dictæ Pieræ, & dictas filias secundi matrimonij, fuit dubitatum an huiusmodi legatum debeat intelligi de cẽ- tum pro qualibet filia, vel de centum inter omnes.

- 1 Et dicebatur pro parte dicti hæredis esse intelligendum nõ de centum, sed de quin- quaginta pro qualibet per text. in terminis in l. si quis testamento 82. ff. de legat. 1. l. si pluribus 45. ff. de verb. obligat. etiam si per verba in dicto testamento posita aliqua ori- ri posset dubitatio, quia in legatis stricta fit interpretatio Menoc. de arbitrar. q. 99. qua- ro nonagesimonono, numeru 14. & quod minimum est, censetur legatum l. si ita sit adscriptum 14. ff. de legat. 1. l. qui concubi- nam, 2. q. §. cũ ita, & l. nummis 63. ff. de le- gat. 3. Natt. conf. 379. verba testamenti, nu. 1. fo. 92. & conf. 420. quamuis in controuer- sia, num. 27. lisi. 2. fo. 127. & Crauet. consil. 86. diuino subsidio, num. 7. fol. 174.
- 2 Sed ponderatis, & consideratis verbis testamenti contrarium fuit determinatũ, quia per dicta verba dicta testatrix nil aliud videtur voluisse disponere, nisi quod om- nes filiæ haberent centum pro qualibet, & non quod filia nata ex primo matrimonio haberet centum, & aliæ filie natæ ex secun- do matrimonio haberet quinquaginta pro qualibet, quia id non conueniret æqualita- ti requisitæ in legatis sororum, quæ debent esse æqualia iuxta legem vt liberis, C. de col- latio. ne contingat vnam habere maiorem dotem, quàm aliæ contra ea quæ post Dec. consil. 26. diligenter num. 1. fol. 32. & conf. 59. licet in casu num. 3. fol. 68. & consil. 536. in causa num. 10. fol. 560. ponit Decian. con- sil. 32. tamen si putem, num. 66. volum. 2. fo. 256. nam dotes, & vt ibi debent esse æqua- les ad euitandas discordias, & seditiones, quæ ex inæqualitate excitantur, l. cum pa- ter, §. euictis, ff. de legat. 2. & in l. 2. C. com- mun. diuid. Mantio. consil. 286. in casu præ- sentis dubitationis. Inæqualitas enim est di- scordiarum, bellorumq; mater, vt colligi- tur ex Plato. 6. de legi. & Arist. lib. Ethic. 9. c. 28. & capitu. dicimus 16. quæst. 7. de quibus meminit Eug. consil. 62. requisitus, num. 47. fol. 175.
- 3 Et tanto magis, quia præter id quod vna clausula testamenti declaratur per aliam Alex. consil. 155. visis, & accuratè confide-

- ratis, nume. 4. lib. 2. tantum videtur colligi ex verbis, nam si legitima portio prima filie est de florenis centum, vt per d. testatri- cem fuit declaratum, eadem debet esse le- gitima portio aliarum filiarum, cum om- nes debeant habere æqualem legitimam, §. 1. in aut. de trient. & semiss. & in aut. vt li- ceat matr. & au. in princ. & præcipue ex il- la dictione cuiuslibet bis repetita, quæ adeo est distributiua, & tribuit cuilibet rem info- lidum, vt probat glo. in dicta leg. si pluribus hæredibus, ff. de legat. 2. in verb. sed omnes coniuncti. Vulpel. in suo tracta. success. tam ex testam. quàm ab intestat. in §. institutio, num. 16. q. 20. fo. 164. Decian. conf. 73. circa primum igitur, num. 16. volum. 2. fol. 534. & consil. 4. subtiliter adhuc nume. 6. fol. 80. quod non recipit restrictionem Anchar. q. 9. Minor quidam, num. 20. lib. 3. fol. 119. Sic dicitur charitas materna, in qua est æqualis pietas cum patre, licet potestas sit inæ- qualis, l. furiosæ matris, ff. de curat. furio. Dec. consil. 391. in casu proposito, nume. 4. & sic suadet æqualitas, ad quam tenebatur iuxta textũ in l. inter liberis, C. famil. ercisc. l. 1. C. vnd. lib. l. si. C. commun. vtriusq. iudic. & tradit. per Dec. conf. 536. in causa nu. 10. de quo meminit dicta testatrix non oblita de materna pietate, immo æqualitas, cum sæpe ampliet, & restringat dispositionem testatoris secundum Eugen. dicto conf. 62. requisitus nu. 41. fo. 175. adeo cordi esse de- bet, quod secundum eam in dubio iudex iudicare debet Dec. conf. 22. quo autem nõ teneretur, num. 23. vol. 2. fol. 194.
- Præcipue ne contingat, quod vna ex di- ctis filiabus tractetur tanquam filia, aliæ ve- ro tanquam priuigne, vt per Eug. vbi supra, num. 51.
- Nec dicatur aliud esse in casu de quo agi- tur, in quo cum mater possit vni ex filijs plus relinquere quam alteri, l. præsentibus vbi Bart. C. de inoffi. testam. Decian. consil. 35. ex prædictis num. 3. lib. 1. verisimile est, quod dicta testatrix voluerit relinquere plus filie primi matrimonij, quam filiabus secundi matrimonij, quia ordo prioris de- nominationis seruatus ab ea, ordinem char- itatis, & maioris affectionis demonstrat Bald. in l. pen. in 3. opposit. nu. 3. C. de verb. signif. Corn. conf. 210. viso statuto lib. 2. nu- mero 10. Dec. conf. 504. in casu occurrenti, numero 9. Crauet. consil. 147. Catharina Ti- zardæ, num. 2. & conf. 297. verba legati ha- bent num. 2. Paset. conf. 33. In causa num. 5. & Decian. conf. 63. de nouo reuocatur, nu- me. 20. lib. 2.

Nam

Nam dupliciter respondetur. Psimo, 16 quod cum omnes sint filia, omnes praesumuntur aequaliter dilectae. Bald. in l. cum Pater, §. euictis, ff. de legat. 2.

Secundo, quod tractatur de materia indifferenti, in qua nequaquam affirmari potest voluisse relinquere plus filiae primi matrimonij, quam filiabus secundi matrimonij, vt in simili considerat Crauet. d. consil. 297. numero quarto, in vers. quarto considero stantibus praecipue verbis de quibus supra, quae omnem excludunt dubietate, 17 ex quibus cum constat de testatrice voluntate dici potest cum Bald. in l. pen. C. de necess. haered. instituen. in princ. talem mentem esse sequendam sicut venator sequitur leporem, & sicut ducens nauim inhaeret temoni.

18 Non obstat dum per iura supra allegata dicebatur dictum legatum debere censerit de quinquaginta florenis pro qualibet filia non de centum, quia dicta iura procedunt vbi simpliciter testator reliquit, seu legauit Titio, & Seio decem, non vbi concurrunt praefatae coniecturae, quia legatum potest ex coniecturis declarari. Rymin. iun. consil. 158. visa mihi fuit, num. 13. fol. 139. lib. 2. & adsunt verba superius specificata, ex quibus constat testatricem voluisse plus relinquere uni, quam alteri, nisi quis forsitan insistere uellet talia uerba fuisse posita casu, & sine effectu operandi contra ea, quae tradunt Alex. consil. 36. Viso themate, nu. 5. lib. 2. & Crauet. consil. 105. diuino sub sidio nu. 7. Itaque cum constat testatricem uoluisse legare centum pro qualibet filia, non poterat huiusmodi legatum restringi, sed cui libet filiae centum floreni dandi erunt per ea, quae tradit Molin. de iust. & iur. tract. 2. disput. 199. in verbo, quod si sufficienter constat fol. 916. & seq.

Prout nec obstat dum dicebatur in legatis strictam fieri interpretationem, ob quam legatum debet intelligi de eo, quod minimum est, quia id non est semper verum, 20 nam quando adest ambiguitas verborum lata fit interpretatio, vt per Mantic. de coniect. vltim. vol. tit. 1. lib. 7. nu. 32. fol. 162. & Natt. viden. consil. 626. praefens articulus nu. 21. & seq. lib. 4. fol. 160.

21 Prout quoque fit quando agitur de modico praedicio considerata persona heredis Bero. q. 56. testator uxori suae, numero 8. fol. 135. Honded. consil. 63. Plures exorientur dubitationes nu. 66. & Surd. consil. 72. legatum, quod fecit numero 16. lib. primo, qui nouiss. idem comprobatur in suis decision. decis. 298. aureorum in Italia, nume-

ro duodecimo.

22 Quando concurrunt aliae coniecturae, vt post Roman. sing. 649. regula est quod. Gabr. conf. 98. in specie proposita, numero 46. lib. primo, dicit Honded. dicto consil. 63. nume. 53.

23 Quando interpretatio fit secundum propriam verborum significationem, vt per eundem Honded. dicto consilio 63. num. 60. & Surd. dict. consil. 72. nu. 16.

24 Quando legatum est factum coniuncte persone, ad quam testator habet magnam affectionem prout sunt filiae, quia tunc interpretatio fit contra heredem. Crauet. consil. 297. verba legati, numero primo. Natta consil. 626. praefens articulus numero 20. lib. 4. Menoch. de praesumpt. lib. 4. praesumpt. 106. numero nono, & in suo tracta. de arbitrar. dict. q. 99. quae nonagesimo nono nu. 15. fo. 77. & in terminis de legato facto filiabus, quod plenius debeat interpretari dicit Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 6. titu. 11. nu. 23. fol. 151. Surd. consil. 170. Bonifacio liberto, nume. 19. lib. secundo. Etiam in pariter coniuncto secundum eundem Surdum dicto consil. 72. legatum, quod fecit, nu. 16. & consil. 112. Ambrosius Saluatus, num. 79. & 80. lib. 1.

25 Quando militat ratio equalitatis seruandae, quia tunc, vt inquit Ruyn. consil. 212. num. 13. lib. 1. sicut ratione equalitatis seruandae aliquando in legato non venit, quod alias veniret, ita econuerso eadem ratione in eo venire, quod alias non veniret.

26 Et quando vnus filius est heres vniuersalis, & filiabus est factum particulare legatum, prout in casu isto. Surd. dicto consil.

27 112. numero 79. lib. primo, & tanto magis lata debet fieri interpretatio, quia dicta legata debent seruire pro dote, quae cum ho-

28 die non detur in modica summa, strictam non patitur interpretationem, etiam ex

29 coniecturata mente testatoris praeter id quod fauote dotis non attenditur, quod est minimum sed lata fit interpretatio Sur. dicta decis. 298. num. 12.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO XLV.

F A N E N S I S.

ARGUMENTVM.

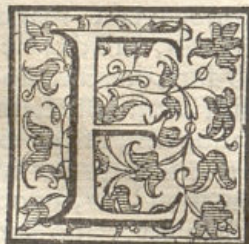
Falcidia an possit detrahi ex usufructu omnium bonorum uxori relicto.

SUMMARIVM.

- Falcidia, an detrahatur de legato usufructus omnium bonorum, & quando, num. 1.*
- Dodrans idest quarta pars, num. 2.*
- Computatio ad cognoscendum, an usufructus omnium bonorum excedat dodrantem, quomodo sit facienda, num. 3.*
- Vsfructuaria omnium bonorum an possit accipere legatum propria auctoritate, num. 4.*
- Interdictum seu remedium, quorum legatorum, an competat contra usufructuariam omnium bonorum, num. 5.*

DECISIO XLV.

MAXIMO DEO AVCTORE.

LX usufructu omnium bonorum relicto Margaritæ Amianæ falcidiam petitâ per Vincentium Bertocciû detrahi posse affirmabatur, per doct. Bart. in l. vxori meæ, nu. 2. ff. de usufr. leg.

Sed contrarium communiter per Dominos fuit conclusum, quia de usufructu omnium bonorum non detrahitur falcidia, nisi excedat dodrantem idest quartam partem Borgn. de usufruct. num. 225. Natt. conf. 297. num. 6. lib. 2. Pius in l. Titia, §. Titia cum nuberet de legat. 2. num. 86. qui in specie loquitur de vxore relicta usufructuaria. Menoch. de adipiscen. remed. 2. nume. 67. quem ex facto, cum de muliere quinquagenario agatur facta cõputatione iuxta text. in l. hereditatum, ff. ad leg. falcid. ex-

cedere minime repertum fuit.

4 Quo stante poterit dictum legatum ex se consequi, absque eo quod contra ipsam
5 competat remedium quorum legatorum, etiam si propria auctoritate dictum usufructum occupasset, cum à testatore nullus alius factus sit hæres, à quo legatum petere possit nisi post mortem ipsius. laf. in l. extraneum, numero quarto, vbi Bald. C. de hæred. instit. Roman. conf. 71. num. 1. & 5. Rip. in l. 1. in princ. num. 18. ff. quorum legat. Socc. consil. 131. in præsentî consultatione, num. 8.

Nec obstat allegata doct. Barto. in d. l. vxori meæ, ff. de usufruct. legat. quia debet intelligi vbi legatum usufructus omnium bonorum excederet dodrantem, & vltra præcitatos Doctores habetur per tex. in terminis in l. omnium, ff. de usufruct.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO XLVI.

F A N E N S I S.

ARGUMENTVM.

Statutum requirens in actu certam solemnitatem, an habeat locum quando quis contrahit cum Patre.

Donatio facta ex causa ingressus ad effectum seruiendi Deo optimo Maximo, an sit reuocabilis.

SUMMARIVM.

- Contractus minorum solemnitas, num. 1.*
- Forma statuti est seruanda, aliàs actus non valet, numero 2.*
- Decretum irritans inducit formam, num. 3.*
- Contractus donationis, quando quis ignorat valorem eius quod donat, an rescindatur, num. 4.*
- Donatio inuicisimilis presumitur fraudulenta, numero 5.*
- Consensus non trahitur ad ignorata, num. 6.*
- Scientia valoris bonorum donatorum, an presumatur, nume. 7.*
- Mulieres, minores, & rustici sunt certiorandi, nu. 8.*

Mulieres

Mulieres minores, & rustici, an certiorantur per generalem renunciationem, num. 9.
 Metus reuerentialis cum enormi laesione, quid operetur, num. 10.
 Donatio an possit reuocari ex defectu causa finalis, num. 11. & 32.
 Delegatio causa facta per iudicem in casu necessaria absentia reuerso delegante cessat, num. 12.
 Monachus professus si licite recessit, an recuperet bona, num. 13.
 Donans ex causa ingressus religionis, videtur donasse causa mortis, num. 14.
 Mulier potest dici non ingressa monasterium, quando non fecit professionem, num. 15.
 Beneficium eius, qui est infra annum probationis, non potest alteri conferri, num. 16.
 Donans ex causa ingressus religionis si credidisset remanere in seculo, an verisimiliter donasset, numero 17.
 Pater, quando contrahit cum filio, an requiratur solemnitas statutaria, num. 18.
 Fraus inter patrem, & filium, ac coniunctos non presumitur, num. 19.
 Cessante causa cessat effectus, num. 20.
 Donatio inter patrem, & filium quando sublineatur, num. 21.
 Proximiorum defectus quando obstat, num. 22.
 Remedium laesionis ultra dimidiam habet locum in donatione, num. 23.
 Laesio non consideratur in ingrediens religionem, sed magna utilitas, maxime quando donatio est facta ad fauorem venientis ab intestato, numero 24.
 Ingrediens monasterium verisimiliter non cogitur de bonis temporalibus, num. 25.
 Clausula ex certa scientia, & nullo iure, vel errore ducta, quid operetur, num. 26.
 Remedium scissorium non datur ubi presumitur scientia, num. 27.
 Donans dicitur venisse certioratus, & deliberatus, numero 28.
 Minor donans cum iuramento an restituatur, numero 29.
 Mulier iurans non venire contra ex capite enormis laesionis, an possit allegare se enormiter laesam, numero 30.
 Dolus, metus, & fraus an presumatur in donatione, in qua interueniunt consanguinei, & iudicis decretum, num. 31.
 Ingressa religionem per lapsum anni, an dicatur professa alio non probato, num. 33.
 Causa que durat non potest dici cessata, num. 34.
 Habitu nouitiorum sola delatio annalis, an inducat professionem, num. 35.
 Concilium Tridentinum cap. 17. sessio. 25. an loquatur de tacita, vel expressa professione, num. 36.
 Professio tacita quomodo fiat, num. 37.
 Metus, & ingressus Religionis equiperantur, numero

38.
 Donatio causa mortis, quando est irrevocabilis, numero 39.
 Clausula ad habendum, possidendum, fructandum, vendendum, alienandum, & quid quid perpetuo placebit faciendum, inducit translationem Domini, num. 40.
 Donatio inter viuos quando facta dicatur, numero 41.
 Donatio causa mortis non transit ad heredes, numero 42.
 Donatio in dubio censetur inter viuos, non causa mortis, num. 43.
 Ingressus religionem, quando presumatur noluisse vitam mutare, & cogi possit ad ingrediendum aliam religionem, num. 44.

DECISIO XLVII.
 MAXIMO DEO ACTORE.

N vna Fanensi, quae inter Alexadrum de Piscis tutorem Andree Pilei in fantis, & Vincentium Dimmilius Actorem appellantes ex vna, & Camillam Ugolinam de Pileis appellatam alteram, quae post ingressum Religionis nuncupata fuit soror Magdalena.

Dubitatum fuit, an donatio facta per dictam Camillam Patri suo ante dicta religionis ingressum ad effectum feruendi Deo Optimo Maximo residuum vitae suae sit valida.
 Et dicebatur ex pluribus, quod non, Primo quia non interuenit consensus duorum proximiorum ad formam Statuti Fani cap. 29. lib. 2. in rub. de modo, & forma obertanda in contractibus minorum, ad erat enim Franciscus avus maternus d. Camille, qui si fuisset adhibitus ad consentiendum, potuisset informare d. Camillam de magno prauidicio sibi ex d. donatione proveniente.
 Secundo quia d. Camilla non fuit datus curator ad formam d. statuti, & sic quod gestum est, non tenet ex defectu formae, & statuto non seruata, vt consuluit Anchar. conf. 6. viso themate nu. 4. Dec. consil. 528. pro resolutione casus, num. 12. & conf. 612. conclusionem num. 3. Rayn. confi. 107. viso prius testamento, nu. 12. lib. 1. stante maxime decreto irritante, quod inducit formam Mandos. in addit. ad Roman. consil. 402. in proposita vers. & non aliter. Gabr. de clausul. conclus. 3. num. 57. & seq.

- 4 Tertiò quia dicta Camilla donauit, vt supra absque eo, quod sciuerit valorem eius, quod donabat, & lésionem, quam patiebatur donando, quo casu contractus non tenet, sed tãquam nullus rescinditur. Granat. decis. 103. Illustris Marchionissa Padulæ, n. 54. & 55. Guiliel. de Benedictis in ca. Rayn. in verbo duas habens filias, num. 265. de testam. Ruyn. conf. 170. De tribus est per ordinem, num. 21. & seq. lib. 1. & conf. 60. De re quidem ardua, nu. 24. lib. 3. quem sequitur Ceph. conf. 142. Magnifica Domina, nu. 26.
- 5 Immo tanquam inuerisimilis præsumitur fraudulenta secundum eundem Ceph. ibi num. 52. ratio est, quia deficit cõsensus, qui non rahiatur ad ignorata.
- 6 Et quod dicta Camilla donauerit id cuius valorem ignorabat patet, quia non fecit donationem certæ rei, vel quantitatis, sed vniuersitatis iurium, & bonorum paternorum, & tamen non constat habuisse notitiam valoris eorundem, & habere debebat, ad hoc, vt contractus subiret, cū ista nõ præsumatur. Corn. conf. 124. multum diffusè num. 4. qui loquitur in spec. de scientia bonorum maternorum.
- 8 Vnde dicta mulier erat certioranda, vt cõsuluit Curt. iun. conf. 141. Habita diligenti, nu. 16. Prout quoq; certiorari debent minores, & rustici, vt inquit Alex. conf. 42. 71. per præmissa themate, num. 5. qui non excusantur per generalem renunciationem, etiam iurata, vt ibi, & per addit. ad Alex. conf. 125. visis, & consideratis lib. 1. in vers. curato. quæ loquitur de minoribus donantibus rem in vniuersum, allegando Ruy. d. consil. 107. viso prius instrumento, num. 16. lib. 1. & Alex. in quodam consilio non impresso distinguentem inter donantem vniuersa bona, & rem particularem.
- 10 Quarto quia concurrat metus reuerentialis cum enormissima lésione, vt probatur ex eo, quod dos materna ascendit ad summam scut. 3300. & bona paterna ad longe maiorem summam, & dos sibi assignata pro monasterio tantum ad summam scut. 200. quæ rescindunt contractum, tanquam meticulousum secundum Gramm. d. decis. 103. nu. 49. etiam quod non probarentur minæ, & verbera, vt ibi nu. 50. Præsertim quando renunciatio est facta ad præsentiam Patris, matris, vel fratris, per mulierem, nam tunc concurrente lésione præsumitur facta metu reuerentiali. Eug. d. conf. 29. nu. 76. fo. 88.
- 11 Quintò quia vbi dicta donatio esset valida, venit saltem reuocanda ex defectu causæ finalis, nã licet dicta mulier donauerit ex causa ingressus monasterij, non tamen

- ingressa voluit facere professionem, vt requirebatur ad essentiam, & substantiationem dictæ donationis per ea, quæ in terminis tradit Curt. iun. conf. 141. habita diligenti, numero 13. Soccin. conf. 183. eleganter nu. 3. lib. 2. Dec. conf. 86. viso puncto num. 5. in vers. & ista donatio, vbi additio in verbo resoluitur Allegat. Purpur. in l. fin. nu. 194. G. de pact. Natt. conf. 180. pro decisione nu. 2. lib. 1. Cagnol. in l. r. n. 37. ff. de reg. iur. Becc. consil. 74. Don Paulus Malisa, nu. 11. & seq. fol. 32. & summa Tabie. in verbo nouitius, numero decimotertio, part. 2. fo. 417. & facit quod notat Ferrat. caut. 21. multoties, numero 2. fol. 94. dum dicit, quod delegatio causæ facta per iudicem in casu necessaria absentia per reuersionem delegantis ante causæ expeditionem expirat iurisdicctio
- 13 delegati absque aliqua reuocatione; etiam si ingressus fecerit professionem, si licite recessit, nam tunc si recuperat bona ecclesie collata contemplatione ingressus, vt per Natt. dicto consil. 180. numero tertio, recuperabit quoq; collata Patri huiusmodi contemplatione, cum ratio diuersitatis assignari non possit. ratio præmissorum multiplex esse potest.
- 14 Prima, quia talis donans, vt supra videtur donasse causa mortis, quæ non sequuta professione reuocatur, vt in terminis post Abba. Hostien. & alios in cap. statuimus in si. de regula. iudic. dicit Dec. dicto consil. 86. num. quinto, in vers. in m. dum inquit. & summa Tab. vbi supra.
- 15 Secunda quia dicta mulier potest dici nõ ingressa, cum non fecerit professionem, vt probatur per gl. in ca. 1. in verbo dedicanda ext. de religio. domi & tex. in ca. Apostolicam, ibi, & vere monachus est commendus extra de reg. Barto. in aut. si qua mulier co. vlt. nu. 20. C. de sacr. sanct. eccles. Dec. consil. 330. conclusio nu. 4. & alios citat. per Tiraque. de reuact. Longiager. §. 1. gl. 8. nu. 34. fol. 88. & sic sibi interim in aliquo præiudicasse non dicitur, nam si quis non est propriè religiosus ante professionem expressam, nec perdit dominium neq; possessionem bonorum suorum secundum omnes, vt tradit nouissimè Thomas Zerul. in sua Praxi Episcopali, in verbo professio, fol. 58. prout, nec præiudicare poterat per ea, quæ tradit Castr. conf. 433. cum statutum, nu. 4. lib. 1. dum dicit, quod beneficium eius, qui est infra annum probationis non potest alteri conferri, nec confirmari, etiam quod postea profiteatur.
- 17 Tertia quia nõ est verisimile, quod si credidisset remanere in seculo, donasset, seu renun-

renunciasset, sed tñtum si fuerit transitum ad religionem, vt inquit Socin. dicto confi. 183. numero 3. lib. 2.

Licet secus sit in donatione facta ecclesiæ, quæ ob conditionem non impletā non reuocatur, nisi specificè id fuerit dictum, vt probat text. in capit. verum & ibi glo. de cond. apposi.

Sed contrarium fuit iudicatum. Quia sublati assertis nullitatibus, & quod opponitur de asserto defectu causæ finalis, quæ nullo modo obstat, vt infra in solutione obiectorum demonstrabitur, donatio, de qua agitur remanet valida.

Non obstat primum obiectum dum dicebatur dictam donationem esse nullam ex defectu aui materni proximioris, ac curatoris non dati.

- 18 Nam respondetur prædicta non procedere quando quis contrahit cum Patre, vt in præsentis specie. Boëcac. super Constitu. Marchiæ cap. 25. glo. 3. num. 137. fol. 57. & gloss. 8. Postquam numero 53. fo. 166. & facit Rym. fen. confi. 55. viso processu inquisitionis, num. 17. lib. 1. Quia cum cesset ratio fraudum inter patrem & filium, & coniunctos. Bal. in l. pactum quæst. 21. C. de collat. quem sequitur ibi Ias. numero primo. Roman. confi. 277. non est dubium testamentum, colum. 3. nume. 4. Aym. confi. 39. Proponitur in facto in fin. Caphal. confi. 467. in præsentis, num. 66. lib. 4. ob quas statutum in solemnitates inuenit, cessare quoque debet dispositio, & sic donatio huiusmodi sustinetur, siue in defectu præfati statuti subintret dicta Constitutio Marchiæ capitulo vigesimo quinto, lib. 5. siue ius commune, quia in dicta donatione interuenerunt duo consanguinei, videlicet Franciscus Negusantius, & Hieronymus Lauri, & decretum iudicis, quod utroque iure sufficit, nam & si ex forma Constitutionis omnia prædicta requirantur simul de iure communi sufficit iudicis decretum, & auctoritas tantum, vt post Io. Dilect. de art. testan. caut. 1. titu. 1. nu. 4. fol. 5. dicit Michael. Grassi. in §. donatio quæst. 3. numero secundo, vers. contrarium, fol. 129.

- Nec dicatur adhuc vrgere, quod de proximiorum defectu opponeretur, cū auus, qui proximior erat non interuenerit, quia hoc nihil facit, nisi fuerit in specie probatum quod aderat, & interuenire poterat per Corn. confi. 241. de duobus, nume. 7. lib. 2. Tiraq. in tract. de leg. connub. glo. 8. quæst. 7. numero 51. fol. 471. & Paseth. confi. 147. quoniam in causa, numero quarto, & videtur de mente dicti statuti, in quo fun-

datur obiectio, & constitutionis, vt colligitur ex illis verbis ibi (si assistant, vel saltem affinium si consanguinei non assistanti.)

Non obstat tertium obiectum dum dicebatur, donationem esse rescindendam, quia facta ab ignorante valorem eius, quod donatum fuit absque vlla certificatione assertæ læsionis.

- 23 Nam respondetur, remedium læsionis ultra dimidiam non habere locum in donatione, vt in terminis dicit Crauet. confi. 166. in causa, numero primo, & confi. 114. Ioanna filia, nume. 12. Anchar. confi. 433. in fi. Eugen. confi. 16. cum capitaneus, nu. 58. & seq. qui dicit idem esse in legato, & alijs contractibus in quibus adest clausula, & quod plus valet donatur.

Nec dicatur id habere locum in donatione rei certæ, non autem incertæ, vt dicit Eug. confi. 29. suppositis statu. nu. 73. fol. 88.

Nam pluribus modis respondetur

- 24 Primo, quod in ingrediente religionem non potest considerari læsio, sed magna utilitas, vt in terminis dicit Dec. confi. 31. pro tenui facultate in fin. Crauet. confi. 160. in hac causa, num. 1. Couar. in 3. par. relectio, §. 2. nu. 5. fol. 329. facit Lap. allegat. 106. quidam mercatores, num. 2. fol. 132. præcipue cum donatio, & renunciatio bonorum fuerit facta ad fauorem venientis ab intestato, vt per Dec. loco citato: ratio est secundum
- 25 eundem Dec. ibi, quia ingrediens monasterium verisimiliter non cogitat de bonis temporalibus, quibus ipse priuatur cap. cum ad monasterium de statu monachorum, quia hoc esset committere actum continentem in se repugnantiam, vt dicit Ferrat. caut. 9. Riccard. nu. 1. in vers. quia vt dicit fol. 70.

- Secundo quod cum in dictæ donationis contractu adsit clausula ex certa scientia, & nullo iure, vel errore ducta, cessat omnis erroris præsumptio, & sic non potest allegari dolus, vel læsio per ea, quæ dicit Alex. confi. 42. super præmisso lib. 1. nume. 7. nam
- 27 vbi præsumitur scientia nõ datur remedium rescissionis, vt per Alex. vbi supra, nu. 9. & in d. confi. 125. visis, & consideratis, nu. 7. & 10. eo. lib. 1. vbi in specie d. nu. 7. dicit, quod clausula ex certa scientia in instrumeto posita facit cessare d. remedium rescindendi. Maxime quod ultra præmissa dixit Domina Camilla se id facere animo deliberato, & spontaneo, quo casu cessant quæ opponerentur de certioratione non facta, quia
- 28 virtute iuramenti non solum ad id deliberatè venisse præsumitur. Alex. dicto confi. 42. super præmisso, nu. 9. 17. & 22. lib. 1. sed

quod fuerit cettiorata, vt ibi d. nu. 9. vbi allegat Archidiaconus in causa quamuis de pacto in 6.
 29 Vnde concludunt Doctores communiter * quod vbi minor cum iuramento donat, non restituitur, licet fuerit læsus, quando donatio est pura, & non correspectiua ad aliquid, quod sibi datur, vel promittitur, vt videtur ista Alex. qui testatur de communi * conf. 125. visis, & consideratis nu. 6. & 8. lib. 1. Petr. de Anch. conf. 433. Postquam ista col. pen. in fi. num. 3. Socin. sen. qui pariter de communi * fidem facit conf. 279. visa donatione facta, num. r. lib. 2. Ruyn. conf. 60. De re quidem ardua, n. 24. lib. 3. Meno. conf. 29. non parum substiti n. 8. lib. 1. Gabr. conf. 127. Cornelius Gratianus, num. 29. & Honded. conf. 42. Dominus Vbald. nu. 27.

30 Tertio, quod vbi aliqua læsio considerari posset, illa in casu præsentis non potest allegari; nam dicta mulier iurauit non venire contra ex capite ænormis læsionis, vt in terminis probat Alex. d. conf. 42. super premissis, num. 6. lib. 1.

Non obstat quartum obiectum de metu reuerentiali, concurrente cum enormi sima læsione.

Quia respondetur neutrum premissorum probari, nam præter id quod Pater cõcessit dictæ filiæ ante d. cõtractum liberam facultatem disponendi de rebus suis, dicta donatio fuit facta absente Patre, notario tamen pro eo stipulante, cum cõsensu consanguineorum, & iudicis decreto, qui penitus excludunt omnem suspicionem metus, doli, & fraudis, vt in term. probat Veronẽs. caut. 221. tutores semper nu. 4. fo. 59. Bar. Bald. & Doctor. in l. transactio, C. de transactio. Barto. in l. frater, à fratre in princ. ff. de cõd. indeb. immo solum iudicis decretum substineret cõtractum, cum excludat omnem doli præsumptionem. Veron. caut. 181. semper allegatur fol. 47. & eiusdem vigore præsumantur omnia solenniter acta. Castrenf. conf. 433. cum statutum, num. 2. lib. 1.

32 Non obstat quintum, & vltimum obiectum, dum dicebatur dictam donationem ex defectu causæ finalis esse reuocandam, quia licet donauerit ex causa ingressus monasterij, non tamen ingressa voluit facere professionem.

Nam respondetur ex hoc non probari defectum causæ finalis, quia cum non solum ultra annum dicta Camilla permanferit in monasterio, quo casu alio non probato dicitur tacite professã cap. 1. de regular. in 6. Alciat. conf. 193. quam plurimis allegationibus, num. 8. to. 3. lib. 9. Io. Bort. conf. 52. visa contingencia facti, nu. 30. & Hond. cõf.

94. in causa num. 22. Sed adhuc in eo defendo habitum monachalem permaneat, non potest dici cessata causa, quæ de presenti durat, sed quod causa, qua mota fuit ad donandum habuerit suum effectum, & quod ipsa voluerit eidem monasterio se obligare, & illius religionem profiteri, per ea, quæ tradit Abb. in cap. consulti in fi. de regular. & Menoch. de præsum. præsumpt. 83. numero 26. lib. 6. & tanto magis cum mensurando tempus, à die ingressus, nedum semel, sed quater, & plus tacitam professionem facere potuisset, si id pluries facere permisum foret, vnde ob lapsum tanti temporis, cum delatione habitus monachalis de ea aliquo pacto dubitari non potest, nam sola habitus nouitiorum delatio annalis eã inducit c. ex parte de regula, & d. ca. 1. eodem titu. etiam si habitus sit indistinctissimus. gl. in clement. eadem de regular.

Nec dicatur quod d. mulier non potest dici professã, quia non fuit seruata forma Conc. Trident. c. 17. sessio. 15. fo. 256.

36 Nam respondetur dictum Concilium loqui de professione expressã, non autem tacitã, quæ quomodo fiat tradit summa Tabiẽ. in verbo nouitius, nu. 6. & seq. fo. 415. & Nauar. in commentar. 4. de regular. vigesimo quaruntur illa nu. 37. & seq. in qua militat diuersa ratio: nã tacita professio potest tolli per mentem expressã in cõtrarium, vt post Soc. conf. 270. consideratis, num. 3. lib. 2. dicit Decianus consil. 18. supposito in facto, nu. 5. lib. 3. fol. 127.

Secundo, quod frustra insistitur super defectu sapediçtæ causæ cum tractetur de donatione inreuocabili, siue velit quis eam appellare causã mortis, vt prædicitur, quia mors, & ingressus religionis æquiperantur l. Deo nobis, & ibi Bart. C. de episc. & cle. & in l. 1. ff. de testam. siue inter viuos, nam si est causã mortis, quia fuit donatum, vt statim transeat dominium, non potest reuocari. Hostient. in summ. in titu. de donat. causã mort. nu. 7. vers. quis sit effectus.

Quod fuerit donatum ad effectum transferendi dominium colligitur ex illis verbis in donatione positis, dum dicitur (donauit Vgolino Patri suo ad habendum, possidendum, fructandum, vendendum, alienandum, & quidquid dicto Vgolino, & suis hæredibus, & successoribus perpetuo placebit faciendum) quæ sui natura important Dominij translationem per ea, quæ tradit Alex. conf. 189. viso, & maturè discusso, num. 10. lib. d. Menoch. conf. 87. quæ adhuc in controuersiam n. 10. lib. 2. Crot. in l. qui Romæ, §. duo fratres, ff. de verb. obligat.

Si est

41 Si est inter viuos, vt ex pluribus probari posse videtur, & tunc pariter est inreuoabilis.

Primò, quia promisit dictam donationem, quacumq; causa non reuocare, quo casu videtur inreuoabiliter inter viuos datum non causa mortis, vt ad litteram probat tex. in l. vbi ita donatur, ff. de donat. cau. mat.

Secundo, quia promisit etiam non contrahere, quo fit, vt donatio dicatur pura inter viuos, & sic inreuoabilis, vt in terminis probat Dec. conf. 305. iuridicam nume. 5. lib. 1. fol. 335. Mantic. de coniect. vltim. volunt. titu. 13. lib. 1. num. 4. vers. Prima igitur est coniectura fol. 13. inter ceteros allegans Natt. conf. 104. Omnipotentis Dei, num. 6. lib. 1. dicentem in hoc non reperire contradictorem, de quo meminit etiam Clar. lib. 4. in §. donatio q. 4. in fin. vers. Sed pone fol. 59. attestando de communi *, presertim quando interuenit iuramentum secundum *

* magis * communem opinionem, de qua attestatur Rol. conf. 61. quoniam duæ, nume. 44. lib. 2. relatis cum pluribus alijs per Mantic. vbi supra.

Et quod utroque casu dicatur donatio inter viuos, dicit Alex. confil. 78. visis quam eleganter, num. 3. lib. 4.

42 Tertio quia donauit dicto Vgolino eius Patri, & hæredibus, quo casu donatio dicitur inter viuos, cum mortis causa donatio ad hæredes non transeat, vt post Bal. & Salyc. in l. 2. C. de iur. dot. Ancharan. conf. 22. & circa istam, numero 5. & dicto conf. 78. visis quam eleganter, nu. 4. lib. 4. Boer. deci. 353. Præmitto aliqua, num. 12. fol. 874. Didac. in Rubr. de test. in 3. par. num. 25. vers. erit & alius casus fol. 22. dicit Mantic. de coniect. vltim. volunt. titu. 13. lib. 1. nume. 13. fol. 141.

43 Quattò quia vbi res esset dubia, donatio censetur inter viuos, & non causa mortis, vt per Ias. in l. quæ dotis, nume. 26. ff. solut. matrimo. Dec. in l. non omnes, nu. 5. si cert. pet. Rym. Instit. de donation. in princ. num. 319. & Alf. in suis collect. iur. ciuil. in l. Seia, §. fin. ff. de donat. cau. mort.

44 Et sic cum præter causam ingressus monasterij alia verba in dicta donatione fuerint apposita, vt supra, non potest per pœnitentiam dicta donatio reuocari, cum præsumatur absolute voluisse vitam mutare per ea quæ tradunt Hostiens. Io. And. & Card. in cap. statuimus de regular. etiam per solam susceptionem habitus nouitiorum secundum Lap. allegat. 129. factum super nu. 7. fol. 157. qui vterius dicit, quod vbi hu-

ijsmodi donans posset exire de monasterio non propterea posset redire ad Seculū, quia mendicantes possunt illum cogere ad intrandam aliam religionem.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO XLVII.

MONTISVLMI.

ARGVMENTVM.

Appellari an possit in Prouincia Marchia à sententia delegati Papæ ad alium, quam ad ipsum delegantem.

SUMMARIVM.

Delegatus Papæ, an sit maior quolibet ordinario, nume. 1. & 15.

Appellatio non potest interponi ad inferiorem, numero 2.

Delegatus tenet vices Papæ, num. 3.

Sententia delegati, à solo Papa retractari potest, dicto num. 3.

Causa non debet redire ad iniucem grauantem, num. 4. licet possit redire ad eandem Rotam, nume. 17.

Appellatur à sententia delegati Papæ ad Rotam, numero 5.

Verbum prædicti est relatiuum, num. 6.

Relatum est in referente cum omnibus suis qualitatibus verè, & propriè, num. 7.

Mundus non debet reuagari, num. 8.

Consuetudo an possit introducere, quod à maiori appellatur ad minorem, nume. 9. & 12.

Corrigere non potest inferior facta superioris, numero 10.

Honestas est seruanda, num. 11.

Tacens dicitur consentire, nume. 13.

Quod non substinetur in vim consuetudinis, substinetur in vim confirmationis, nume. 14.

Iudex ad quem est maior iudice à quo, num. 16.

DECISIO XLVII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Sententia iudicis specialiter delegati à Papa an possit appellari ad Rotam.

Dicebatur pro parte Fiordelisæ, & litis consortis hæredum Marinæ Quiriacæ in causa, quam habent

- contra Beuigniatum Quiriacum de d. terra Montis Vlmi, quod non, quia cum delegatus Papæ sit maior quolibet ordinario, etiam legato de latere ca. cū studiisti de offic. legat. non potest ab eo appellari ad inferiorem cap. 2. de consuetu. in 6. gl. in c. non putamus in verbo officiali de consuet. sed ad solum Papam per ea, quæ tradit Pet. de Anchar. conf. 132. in primo dubio, num. 2. & 4. fo. 49. & Ruyn. conf. 3. circa illud nu. 2. lib. 4. facit Rot. Lucan. in nouiss. decisi. 5. in causa, col. 1. & 2. fol. 71. vnde dicit Abb. in d. capitulo studiisti, quod cum delegatus teneat Vices Papæ, solus Papa potest suam sententiam retractare.
- 4 Et tanto magis, quia dicebant non conuenire, quod causa redeat ad iudicem grauantē, nēpe ad Rotā, quæ alias in eadē causa iudicauit contra ipsam Fiordelisam.
- Sed in contrarium partem communiter inclinabant omnes vigore priuilegij Rotæ, de quo in constitutione Rotali ca. 21. fol. 6. vbi appellationes, querelæ, & recursus, nullitates, & in integrum restitutiones ad quæcumq; interponendæ, ad eosdem Auditores Rotæ deuoluuntur, & ipso iure deuolutæ esse intelliguntur, etiam si ad Romanum Pontificem interpositæ fuerint, quod debet intelligi etiam de causis delegatis, nam cum supra summus Pontifex in eadem cōstitutione Rotali ca. 20. fol. 5. locutus fuerit de quauis causa, à Sede Apostolica delegata, vt demonstratur ex illis verbis (Ita tamē, quod iudices Rotales prædicti in quauis causa etiam à Sede Apostolica delegata.)
- 6 Et deinde in d. cap. 21. ponat illa verba. In prædictis causis dicitur expresse, & clarè disposuisse etiam de causis delegatis, nā cum dicta verba sint relatiua ad præcedentia. Barto. in l. prima, §. hoc ædicto, numero 2. ff. de postuland. Dec. conf. 465. seruatis. Cranet. conf. 98. nobilis, & potens, numero 8. cum similibus in quibus de causis delegatis tractatum fuit, ostenditur tantum fuisse

7 sancitum quantum in relato continetur, cum relatum verè, & propriè cum omnibus suis qualitatibus sit in referente iur. vulgatis.

Maximè, quod ita in Rota semper seruatum fuit, in pluribus causis. &

Primo in vna Maceratenfi inter D. Violantem Alaleonam ex vna, & Iosephum Blancum ex altera sub die 17. Septembris 1589. in qua fuerat pronunciatum per D. Coriolanum olim locumtenentem multum Illustrissimū, & Reuerēdissimū Gubernatoris Marchiæ S. D. Papæ delegatum.

Secundo in vna Fabrianensi inter Capitaneum Troilum Perulum ex vna, & Curtium Coradinum ex altera sub die 27. Decembris 1589. in qua fuerat pronunciatum per Dominum Hieronymum Herculanū olim locumtenentem Curia Camerinenfis delegatum Papæ.

Tertio in vna Asculana inter Lutium, & Antonium, ac consortes de Asculo ex vna, & Ascanium Odoardū de eodem ex altera sub die 1. Septem. 1589. in qua fuerat sententiatum per multum Illustriss. & Reuerend. Dominum Ferratinum olim Gubernatorem d. Ciuit. Cōmissariū Apostol.

Quarto in vna S. Elpidij, inter Anibalem Sinibaldum, de eodem ex vna, & Antonium, Hieronymum, Marium, Franciscū, & Iannottium de Sinibaldis de eadem terra sub die 10. Iulij 1589. in qua fuerat sententiatū per Illustriss. & Reuerendiss. Dominum Franciscum Montorium olim Gubernatorem Firmi, & Summi Pontificis delegatū.

Quinto in vna Anconitana inter Magistrum Petrum Nicolaum Lōgum ex vna, & Fiordelisam Saxam ex altera sub die 5. Septembris 1590. in qua fu erat sententiatū per Reuerendiss. Dominum Vicarium Illustrissimū, & Reuerendiss. Episcopi Anconitani delegatum Papæ.

Sexto in vna Asculana inter Synibaldū Cruciani de Asculo ex vna, & Camillum aliàs Mazzaferro de eodē ex altera sub die 1. Iunij 1590. in qua fuerat iudicatum per Reuerendiss. Dominū Vicarium Illustriss. & Reuerendiss. Cardinalis Asculi iudicem delegatum, à Summo Pontifice.

Septimo in vna Maceratenfi, & Montis Luponi inter Hieronymum de Adrianis ex vna, & Communitatem Montis Luponū ex altera sub die 16. Martij 1590. In qua fuerat pronciatum per Illustrissimum, & Reuerendissimum Dominum Bandinum olim Gubernatorem, & iudicem delegatū Papæ. nunc merito ad Illustrissimum Cardinalatus fastigium euectum.

Octauo

Octauo in alia pariter Maceratenſi, & Montis Luponi inter præſatum Hieronymum Adrianum, & conſortes ex vna, & dictam Communitatem Montis Luponi ex altera ſub die 5. Auguſti 1590. in qua fuerat ſententiatum per multum Illuſtriſſimū, & Reuerendiſſimum Dominum Iacobum Seuerolum olim Gubernatorem Firmi, & Iudicem delegatum Papæ.

Nono in vna Cingulana inter Iulium, & Euangeliftam de Romanis ex vna, & Ceciliam, ac Mariam pariter de Romanis ex alia die 23. Martij 1590. in qua fuerat ſententiatum per Illuſtriſſimum Dominum Democritum Perbenedictum I. C. doctrina, & experientia probatiſſimum olim locum tenentem Prouinciæ Marchiæ, & S. D. Padæ Iudicem delegatum.

Decimo in vna Anconitana inter Hieronymum, & alios de Maſculis ex vna, & Meliſam, ac conſortes de Bartholottis ex altera ſub die vndecima Maij 1590. in qua fuerat pronuntiatum per Reuerendiſſimū Dominum Vicarium Auximanum delegatum Papæ.

Decimoprimo in vna Auximana inter Thadæum Nellum ex vna, & Cornelium de Durantibus ex altera ſub die decima Iulij 1591. in qua fuerat ſententiatum per Reuerendiſſimum Dominum Vicarium Anconæ, & Apoſtolicæ ſedis iudicem delegatum.

Decimofecundo in vna Aſculana inter Synibaldum Cruciani ex vna, & Sinodorum Felitiani ex altera ſub die 2. Nouembris 1591. in qua fuerat ſententiatum per Reuerendiſſimum Dominum Vicarium Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi Cardinalis Aſculi iudicem delegatum Apoſtolicum.

Decimotertio in vna Recanatenſi inter Iulium Bonioannem ex vna, & D. Romam Rogerium, & conſortes ex alia die prima Decembris 1594. in qua fuerat pronuntiatum per Reuerendiſſimum Dominum Vicarium Recanatenſem iudicem delegatum Papæ.

Decimoquarto in vna Aſculana inter Ioannem Baptiſtam, & conſortes de Lucarellis ex vna, & heredes Piccioni Chiure ex altera die vltima Martij 1595. in qua fuerat ſententiatum per Reuerendiſſimum Dominum Vicarium Ripanum iudicem ſubdelegatum.

Decimoquinto in vna Anconitana inter Mariam Tancredum ex vna, & Syluiam Tancredam ex altera die 30. Ianuarij 1596. In qua ſententiatum fuit per Reuerendiſſimum

Dominum Vicarium Anconitanū iudicem delegatum Summi Pontificis.

Vt de præmiſſis apparet ex ſummario dictarum cauſarū, de quo penes D. Io. Simonem de Guidonibus ſecretarium Rotæ, quod cum veniſſet caſus fuit tranſmiſſum S. Conſultæ. Et contrarium dici non poſſet, niſi quis vellet de nouo reuangare mundum, vt dicebat Bald.

8 Nec dicatur, quod aſſerta obſeruantia, ſeu conſuetudo non releuat, quia non poſt per conſuetudinem introduci, quod à maiori appelletur ad minorem, vt in terminis probant dicta gloſ. in cap. non putamus de conſuetud. Anchar. dicto conſ. 132. nu. 4. fol. 50. & Ruyn. dicto conſ. 3. num. 3. lib. 4.

10 Nam præter id, quod omni iure prohibetur, inferiorem corrigere facta ſuperioris, vt dicit Anchar. loco citato per tex. in cap. cum inferiore de maior. & obed. id eſt etiã

11 cõtra honeſtatem, à qua non ſine dedecore diſcedi poſſet.

12 Nam cum dicta obſeruantia, ſeu conſuetudo habeat originem à ſapedita cõſtitutione Rotali Summi Pontificis, non poſt dici ab ea aliquid de nouo introductum ſed legi ſuperioris paritium fuiſſe neceſſario, metu poenæ, de qua in eadem Conſtitutione in fin. fol. 18.

Et vbi obſeruantia, ſeu conſuetudo mera nũcupari poſſet, idem eſſet, cum iura in contrarium allegata non loquantur de cõſuetudine à ſuperiore approbata, & tolerata, vt in præſenti ſpecie proculdubio affirmari poſſet, nam cum præſatum ſummarium, dum venit caſus fuerit ad ſacram cõſultam tranſmiſſum, quæ ei acquieuit, tacitè approbatum fuiſſe dicitur, & id, quod ſuſtineri non poſt in vim conſuetudinis,

13 ſuſtinetur in vim confirmationis.

14 ſuſtinetur in vim confirmationis.

15 Non obſtat, quod delegatus Papæ ſit maior quolibet ordinario, etiam legato de Latere, quia debet intelligi de ordinario non habente auctoritatem iudicandi in cauſis appellationum interpoſitis à delegatis, nã

16 tunc cum Papa declaret eum iudicem, dicitur etiam eum declarare ſuperiorem, cū appellatio ſemper interponatur ad maiorem dicto c. ſtudiſti de offic. legat.

Prout non obſtat, quod vltimo loco opponeretur, nam cauſa licet ſit reuerſa ad eandem Rotam, quod eſt permiſſum vigore Conſtitutionis Rotalis ca. 22. fol. 26. non tamen cauſa fuit reuerſa ad eundem iudicem, qui in alia iudicauit, ſed ad alium forte extractum ad formam eiufdem conſtitutionis.

Laus Deo, & B. Mariæ ſemper Virgini.

DECISIO XLVIII.

MACERATENSIS.

ARGUMENTVM.

Executio vigore publici instrumenti concessa, an possit fieri contra tertium possessorem non citatum.

SUMMARIVM.

- 1. *Cameralis obligatio continet plura favorabilia, numero 1.*
- Executio contra tertium possessorem habentem causam à debitore, an fieri possit, nu. 2. & 7.*
- Clausula constituti, & precarij quid operetur, numero 3.*
- Executio pro debito vxoris quando fieri possit contra virum non citatum, num. 4.*
- Bona dicuntur de ducto ere alieno, num. 5.*
- Executio non impeditur, quando aliquid est factum in fraudem, vel parata exceptionis, vel missionis, nume. 6.*
- Possessor semper est citandus, nume. 8. & 25.*
- Executio facta in bonis alterius, quam debitoris non valet, num. 9.*
- Pactum de ingrediendo propria auctoritate, quando dicatur renunciatum, num. 10.*
- Via vna semel electa non potest deseri, num. 11.*
- Iudicium non debet esse ludibricum, num. 12.*
- Variare an liceat habenti cameralem obligationem, num. 13.*
- Variare quando licet, de qua variatione intelligatur, num. 14.*
- Executio, quod possit fieri contra tertium possessorem vigore clausula constituti, & precarij quomodo intelligatur, nume. 15.*
- Associatio potest concedi sine citatione, nu. 16.*
- Matrimonium turbari non debet, num. 17.*
- Qui omnia dicit, nihil excludit, nume. 18.*
- Vir non tenetur pro vxore, num. 19.*
- Cameralis obligatio continet promissionem de non alienando, nec faciendo aliquem contractum, seu aliquem actum praiudiciale sub pœna nullitatis, num. 20.*
- Nullum quod est, aliquem non parit effectum, numero 21.*

Contractus nullus an firmetur iuramento, nu. 22.
Contractus nullus non transfert neque dominium, neque possessionem, nume. 23.
Clausula corrumpit vna cum instrumento, & nihil operantur, quando est nullum, nume. 24.
Litigiosi vitium cessat in causa dotis, & alijs casibus exceptis.

DECISIO XLVIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Vlia Rogeria de Ferris olim vxor Octauij Rogerij I.C. Macerantis, cum obtinuerit vigore cuiusdam instrumenti census pro certa florenorū summa in eo specificata mandatum exe-

cutium contra Eugeniam vxorem Francisci Balzanetti, quod postea fuit executū in quadam domo dictæ Eugenix possessæ titulo dotis per dictum eius virum.

Dubitatum fuit, an potuerit huiusmodi executio fieri contra dictum tertium possessorem non citatum.

1. Et videbatur dicendum, quod sic, quia in dicto instrumento adest Cameralis obligatio, quæ inter cætera plura capitula favorabilia continet.

2. Primo quod possit propria auctoritate, & sine alicuius curiæ, & iudicis licentia, seu decreto, & citatione, seu vocatione ingredi, & capi possessio, quod extenditur etiam contra tertium possessorem habentem causam à debitore, si debitum fuerit liquidū, vt post Barto. & Bald. communiter in l. 3. C. de pignor. tradit Turzan. in suo testa. commu. opin. in verbo pactum de ingrediendo, præsertim quando adest clausula constituti, de qua infra secundum Io. Gutter. in suo tractat. de contract. iurat. cap. 23. tom. 6. par. 2. fol. 72.

Secundo, quod id possit fieri, etiam manu armata si opus est.

3. Tertio clausulam constituti, & precarij, vt latè in formula, de qua per Gallef. in suo tractat. camer. obligat. fol. 166. & seq. quæ operatur, quod contra tertium possessore, etiam non citatum, & negotio non liquido exequi possit, vt in terminis instrumenti cōtinentis huiusmodi pactum plures allegando scripsit Afm. in sua pract. iudicial. §. 31. limit. 25. numero quarto, fol. 383. & in §. 7. fol. 182. numero primo. Idem in terminis obligationis Cameralis dicit Gallef. in

in dicto suo tractat. in summ. quæst. post
process. incident num. 41. fol. 163.

Secundo quia cum constet sub rogitu
Anchisis Stellæ fol. 65. qualiter die septima
Iulij 1592. dicta Eugenia promisit pro eius
dote dicto Francesco Balzanetto, de Cassia
incolæ Maceratæ omnia eius bona, consti-
tuendo ipsum procuratorem irrevocabilem,
& quod sub rogitu Octavij Roberti,
fol. 29. & seq. sub die 21. Aprilis 1595. eidem
viro suo pro satisfactione dotis prædictæ as-
signavit, & insolutum dedit dictam domum,
in qua fuit facta dicta executio, potuit ex-
equi contra dictum Franciscum non citatum,
tam ex primo quàm ex secundo capite, nam
quantum attinet ad primum caput, quan-
do, prout in casu isto agitur de debito con-
tracto ante matrimonium, & mulier consti-
tuit, ut supra omnia bona sua in dotem,
potest contra virum non citatum fieri execu-
tio, quia bona dicuntur deducto ære alie-
no, ut in terminis censuit Guid. Pap. decis.
417. pone vxor, num. 2. fo. 673.

Prout quoque potest circa secundum
caput, nam dicta Eugenia fecit dictam da-
tionem insolutum pro dicta dote post mo-
tam litem, quæ inchoavit sub die 14. Apri-
lis 1595. & instrumentum dationis prædi-
ctæ celebratum sub die 21. eiusdem, hoc est
post septem dies, à die litis ceptæ, quo casu
potuit pariter exequi contra tertium pos-
sessorem, cum id videatur factum in frau-
dem, vel paratæ exceptionis, vel missionis
secundum Bald. in l. ob maritorum, C. ne
vxor pro marito, nume. 4. per text. in l. Chi-
rographis, §. fin. ff. de administrat. tut.

Sed cōtrarium fuit iudicatum, quia non
potuit fieri executio contra tertium posses-
sorem, etiam vigore hypothecæ in obliga-
tione comprehensæ, ut post Benedictum
de Barz. in trac. Guara. quæst. 9. descendam
in vers. aliquando vero, fol. 217. Alexan. in
l. à Divo Pio, §. si super rebus colum. pen-
num. 30. ff. de re iudic. Felyn. in cap. cum su-
per, vers. amplius dixit, num. 15. de re iudic.
Ias. in liquædam, §. 1. vers. tertio nota, nume.
7. ff. de eden. dicit Gallef. in dicto suo tracta.
cameral. obligat. quæst. 2. numero tertio,
fol. 37. & Capic. decis. 128. in causa Domi-
næ Ramundettæ, num. 7. fol. 102. maxime
non citatum, nam præter id, quod posses-
sor semper est citandus l. cum miles, §. 1. ff.
ex quib. caus. maio. Rolan. consil. 5. vide-
tur prima consideratione, numero 18. lib.
2. ad hoc ut possessio ab eo auferri possit se-
cundum Dec. consil. 187. & pro tenui num.
2. qui allegat Paul. de Castr. in l. cum filius
familias in fi. ff. de verb. obligat. dicentem,

quod fecit remanere confusum vnum ma-
gnum aduocatum, qui non considerabat
virtutem talis citationis, præsertim, quan-
do fuit, ut in casu isto electa via iudiciaria,
ut inquit A sin. in sua prax. iudic. §. 7. ca. 49.
fol. 162. Vrsil. ad Afflict. decis. 326. fuit dubi-
tatum, fol. 267. executio prædicta non potuit
fieri contra dictum Balzanettum in senten-
tia lata ad favorem dictæ Iuliæ, non nomi-
natum. Decian. consil. 109. & prima fronte,
num. 7. iib. 2. fol. 685. nec in domo ipsius, ut
supra dicto Balzanetto tradita, quia execu-
tio facta in bonis alterius, quam debitoris
non tenet secundum Baldem in l. ob mari-
torum, C. ne vxor pro marito, nume. 1. qui
id intelligit siue sit res alterius, quo ad pro-
prietatem, & possessionem tantum, de qua
possessione dubitari non potest, quia ista
per testes, ultra præfatum titulum fuit ple-
ne probata.

Non obstat primum obiectum funda-
tum in illo pacto, quod possit propria au-
thoritate, & sine alicuius iudicis decreto, &
citatione ingredi possessionem resultante
ex obligacione Camerali, vigore cuius po-
tuit exequi, etiam contra tertium posses-
sorem.

Quia per aditionem iudicis factam per
dictam Iuliam dicitur dicto pacto, & fauori
de ingrediendo propria auctoritate adeo
renunciatum, ut post Bald. in l. 2. nume. 29.
C. de seruit. & aqu. dicit Menoch. in suo
tractat. ad piscen. remed. 5. numero 157. fo.
85. quod non potest amplius reuerti ad di-
ctam facultatem ingrediendi propria au-
thoritate secundum eundem Bald. in l. æ-
dem, numero 13. C. locat. & in l. 1. num. 7.
C. de execut. rei iudicat. Ruyn. consil. 57.
circa casum, de quo agitur, numero 3. lib. 4.
Negusant. de pign. 4. part. nume. 25. quia si
via semel electa secundum Menoch. ubi
supra posset deferri, iudicium esset ludibri-
co, & creditor posset adire iudicem, & de-
inde deferere, quod non conuenit. late Cor-
bol. in suo tractat. de iur. emphyt. de caus.
priuat. ob non solut. canon. quæst. 13. nu-
mero 2. fol. 301.

Et si diceretur prædicta non habere lo-
cum stante sapredicta camerali obligatio-
ne, quæ ut legitur in nouella formula de
qua per Gallef. in dicto suo tracta. camer.
obligat. fol. 166. inter cetera continet hæc
verba videlicet (ita tamen, quod proces-
sus etiam ordinaria via, seu executiue in
vna ex curijs prædictis inchoatus, quo mi-
nus in eadem, vel altera ex dictis curijs etiã
executiue, & simili, & diuersis vijs execu-
tis procedi possit non impediatur, nec retar-
det.

det iure dicente, quod vbi iudicium ceptū est, ibi finem accipere debeat, & quod caufarum continentia non diuidantur.)

Nam duobus modis respondetur. Primo, quod non constat de animo variandi, nec de aliqua variatione, sed solum, quod illa executio, quæ erat facienda in bonis Eugenig, fuit facta in domo per Balzanetū eius virum dicto titulo possessa, & sic frustra de uariatione disputatur.

Secundo, quod per dicta verba non dicitur concessa facultas agendi propria auctoritate extra iudicium, sed bene in iudicio variandi, vt supra, nam dicta auctoritas agendi extra iudicium propria auctoritate, quando est electa via iudiciaria, non conuenit dictis verbis, (in eadem, vel altera ex dictis curijs) & istud non generaliter secundum Paul. de Casti. in l. si se non obtulit, nume. quinto, ff. de re iudic. qui illud, quod dicitur de variatione intelligit in his, quæ tendunt ad electionem remediorum tendentiam ad executionem actionis, non in electione actionum, nam vna electa, alia eligi non potest.

Non obstat secundū obiectum de clausula constituti, & præcarij, quæ operatur quod possit exequi contra tertium possessorem.

15 Nam id procedit vbi pars habuisset intentionem exequendi contra tertium, nō quādo credens facere executionem in bonis principalis contra quem fuit relaxata executio, illam fecit in bonis alterius, vt in presenti specie, nam huiusmodi factum ultra intentionem operari non debet, præsertim contra non citatum ex supra deductis, & vbi pars in primis, & ante omnia coram testibus & notario reuocauit præcarium, & declarauit se velle ingredi, & possidere vigore dicti pacti, & deinde ingreditur im-
16 plorando officium iudicis, vt sibi cōcedat associationem si est timor scandali, quod potest concedi parte non citata, vt in terminis dicit Gallef. in dicto suo tract. Cameral. obligat. in summ. 9. post processum incidētium, numero 41. vers. superest, vt ponamus fol. 163. quod in casu isto cum factum non appareat, sed aliud penitus diuersum, cessat argumentum.

Non obstat dum tertio loco dicebatur ponuisse agi contra virum tertium possessorem non citatum, tum quia mulier post contractum debitum nupsit, & dedit omnia bona sua in dotem, cum etiam quia dicta mulier dedit particulariter dicto viro suo insolutum pro dote dictam domum lite pendente, quo casu potest exequi con-

tra tertium possessorem non citatum.

Nam ad primum caput, dum dicebatur dictam Eugeniā dedisse omnia bona sua in dotem. Respondetur, id non esse generaliter verum respectu bonorum, quæ exstabant tempore dicti debiti contracti, nam antequam dicta Eugenia dedisset omnia bona sua in dotem dicto viro in transactione, quam fecit dicta Eugenia, cum D. Victoria eius sorore, debita non solum remanserunt dictæ Victoriam, sed dicta Victoria se obligauit dare dictæ Eugeniæ in tot stabilibus florenos bis mille quingentos, quæ cum esset omne id, quod postea viro suo dare potuisset, non potest dici, quod dederit omnia bona sua in dotem, quo ad damnum ipsius creditoris. sed particulariter dictam summam, quam dare poterat, quo fit, ut cum remaneat solutio dicti crediti, & bona penes dictā Victoriam, etiam
17 insolutum obligatam, quod non potuerit nec possit turbari matrimonium agendo contra virum sub pretextu, quod ei omnia bona data fuerint, nam in effectu apparet, quod solum pro dote habuit dictam domum, in qua non consistebant omnia bona, licet secus esset, quando reuera omnia bona sua mulier dedisset in dotē viro suo absque eo, quod adesset aliqua promissio, & reseruatō pro dicto credito, nam quando aliquid remanet, non potest dici, quod omnia fuerint data in dotem, quia qui omnia dicit nihil excludit iur. vulg. nec quod intret allegata decisio Guid. Papæ 417. nu. 2. vt colligitur ex ratione ibi allegata, ære enim alieno, vt supra excepto, dos data erit viri secundum gl. in l. in rebus in vers. naturali iure, C. de iur. dot. qui non tenetur pro
18 vxore toto tit. ne vxor pto marit.

Nec quicquam facit quod in dicto contractu fiat mētio omnium bonorum, quia ex præcedentibus, & sequentibus constat, quod aliud dare non poterat, nisi dictam summam pro dote, pro qua postea fuit data insolutum dicta domus, in qua domo non potest dici, quod consistant omnia eius bona, cum remaneant alia penes dictam Victoriam, quæ propterea promisit solvere dictum debitum, & dictæ Victoriam relinquere, & dare dictam summam pro dote.

Secundo respondetur, quod cum dicta Julia sit creditrix habens pro se obligationem Cameralem, quæ inter cætera continet promissionem de non alienando, nec faciendo aliquem actum, ex quo possit huiusmodi obligationi, & contentis in ea præiudicium aliquod generari, item quod si
20 aliquid

- aliquid tale fieri contingat, id sit omnino irritum, & inane, vt per Galles. in dicto suo tractat. Cameral. obligat. in nouella formula dictæ obligationis in verbo promisit fol. 167. d. instrumentū dationis omnium bonorum d. Balzanetto postea factum per Eugeniam est nullum, quo casu ex eo aliquis effectus resultare non potest. Decian. conf. 8. graua sunt, numero 208. lib. 1. fol. 186. cū pro non facto habeatur secundum eūdem Decian. conf. 10. sequendo ordinem nu. 34. eodem lib. 1. fo. 307. Fely. in cap. ex tenore, num. 5. cum pluribus seq. de re script. l. quoties, ff. qui satisd. cogant. l. non putauit, §. nō quamuis, ff. de bonor. possess. contra tab. l. 4. §. condemnatum, ff. de re iudic. Alexan. conf. 33. viso themate super quo lib. 1. Dec. conf. 499. in causa quæ Parpiani, nu. 14. fol. 207. etiam si adesset iuramentum, quia contractus nullus non firmatur eo. Anch. q. 20. cum quidam, nu. 1. lib. 1. fo. 13. prout quoque ex isto capite videtur nullum aliud instrumentum postea factum d. assignationis domus insolutum pro dicta domo promissa.
- 23 Immo ex huiusmodi contractibus non videtur translatum, neque dominium, neque possessio, vt in terminis probat Curt. sen. conf. 70. super controuersia, nume. 2. fol. 129. etiam stante clausula præcarij, & constituti, & alijs clausulis, quæ corruunt, & vna cum instrumento nullius sunt momenti, vt ibi.
- Nec dicatur, quod si id est verum executio facta ad instantiam dictæ Iuliæ est valida, cum ob prædictam nullitatem dicantur bona esse dictæ Eugeniæ, & penes eam, nō autem dicti Balzanetti eius viri.
- Nam quid quid de iure magis verum sit, respondetur, quod cum dictus Balzanettus tempore executionis factæ fuerit in possessione, vt per plures testes fuit probatum,
- 25 quod respectu suæ possessionis ipso no citato non poterat expelli per allegatam doctrinam Bald. in l. ob maritorum, C. ne vxor pro marit. num. 1.
- Ad secundum caput dum dicebatur, quod potuit exequi contra tertium non citatum, quia dicta datio insolutum fuit facta lite pendente, vltra responsionem præfatam, per quam quoque præsens obiectio sublata remanet, dicitur quod intētio dictæ Iuliæ non fuit agere contra tertium, vt sæpe fuit dictum, & ex processu constat.
- 26 Secundo, quod vitium litigiosi cessat in causa dotis, & alijs casibus exceptis in l. cen semus in vers. exceptis, C. de lit. vt quoque voluit Abb. in capitulo fin. colum. pen. numero sexto, de aliena. iu. mut. caul. fact. &

Capicc. decif. 128. in causa Dominæ Ramundetta, num. 7.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO XLIX.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Habens pecuniam ad censum, à Reçtore sub titulo certi Beneficij, an dicatur liberatus redimendo illum ab eodem expresso titulo alterius beneficij, cuius idem pariter Reçtor erat.

SUMMARIVM.

Soluens alteri, quàm vero creditori, an liberetur, numero 1.

Relatum est specificè, & vere in referente, numero 2.

Relationis natura, quæ sit, nume. 3.

Relatio, quæ fit ad aliquid certum secundum id intelligitur, num. 4.

Solutio facta respectu vnius personæ, an trahatur ad aliam, quando quis representat duas personas, numero 5.

Relatio an operetur, quo ad specificata, & disposita in referente, num. 6.

Relatum an sit in referente si alio modo referatur, quàm sit in relato, num. 7. & 11.

Interpretatio ea sumenda est, quæ inلودit auctoritatem faciendi, non autem illa, quæ excludit, numero 8.

Frustra quis sibi prospexisse non dicitur, num. 9.

Actus quando non potest in esse produci, nisi certo modo, si simpliciter factus reperitur, an præsumatur factus eo modo, quo fieri debuit, num. 10.

DECISIO XLIX.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Reuerendus Cæsar Carbonus, cum narrauerit in quodam instrumento celebrato sub die 14. Septembris 1570. in actis exhibitote Rectorem Cappellaniæ Sancti Francisci, & dedisse ad censem Ceccho Cappono de Monte Cassiano florenos 222. & baioc. 8. pro dicto beneficio prout sub rogatu Io. Francisci Restorij 5. Ianuarij 1566. in quo apparet ab eo dictas pecunias fuisse datas d. Ceccho pro beneficio sanctorum Petri, & Pauli, & non Sancti Francisci, vt erroneè fuit narratum, & reuendiderit dictum censum sapeducto Ceccho.

Dubitatum fuit, an ex huiusmodi retrouentione census Capponus præfatus sit liberatus à dicto censu.

1 Et videbatur dicendum, quod non, quia dicti hæredes non docent dictum Cecchum redimisse dictum censum à dicto Cæsare Rectore altaris Sanctorum Petri, & Pauli, à quo dictas pecunias habuit, & sic à vero creditore, sed à Cæsare Rectore Cappellaniæ Sancti Francisci, qui pecuniarum præfati census creditor non erat, l. eius, qui in prouincia vbi gloss. & Bart. ff. si cert. petat. l. qui hominem, §. si nullo, ff. de solut. l. vero Procuratori, ff. eodem Becc. conf. 19. prima facie in princ. & Surd. conf. 43. Rara olim, num. 1. lib. primo.

2 Nec quicquam facit, quod dictus Cæsar erat Rector vtriusque beneficij, & capellaniæ, & quod virtute dictæ relationis factæ ad dictum instrumentum Notarij Francisci Restorij contentum in instrumento relato dicatur specificè, & verè in referente contineri, vt in terminis probat Rym. iun. conf. 652, quoniam tota num. 14. lib. 6. fol. 161. Gail. obseruat. 82. responsiones nume. 25. lib. 1. fol. 64. vnde dicitur naturaliter veritatem patentem continere ex coniunctione duarum scripturarum, vt ait Bald. conf. 348. ea quæ veniunt lib. 2. etiam quod aliquid in hoc sit immutatum, vel additum, quia cum partes ad aliquid se referunt, illud est ostendendum. Decian. conf. 7. in hac

3 numero 99. lib. 1. fol. 151. quia natura relationis est, vt quid quid continetur in termino ad quem fit relatio, continetur in termino referente, vt dicit idem Rym. iun. conf. 669. Illustrissimi D. Julius Boiardus, nu. 12. fol. 210. & conf. 790. cum proponatur, nu. 14. lib. 7. fol. 154. Decian. conf. 128. dico nu. 8. lib. 3. & propterea quando duo extrema reperiuntur in actu, si vnum est verum, vel falsum, necesse est, quod & aliud tale sit. Decian. conf. 30. & breuiter lib. 3. fol. 192. 4 & sic relatio huiusmodi, quæ fit ad aliquid certum secundum id intelligitur l. ait Prætor, §. si iudex, ff. de re iudic. l. asse toto, ff. de hæred. instit. l. institutio talis, ff. de cõd. institu. Signo. de homode. in l. si insulam, ff. de verb. oblig. num. 28.

5 Nam ad primum potest responderi consequentiam non esse veram, quia non sequitur erat Rector, vtriusque Cappellaniæ ergo Restitutio facta Rectori Altaris Sancti Francisci operatur, quo ad liberationem debiti, quod soluens habet cum altare, seu Cappellania SS. Petri, & Pauli, quia etiam quando quis representat duas personas, solutio facta respectu vnus personæ non trahitur ad aliam secundum Mandel. Albenf. conf. 3. pro declaratione, nume. 12. & seq. qui allegat tex. in l. si vnus, §. ante omnia, ff. de pact. & l. qui cum tutoribus in princ. ff. de transact.

Ad secundum, quod cum constet ex instrumento assertæ solutionis, seu redemptionis census aliud, nempe quod dictus Reuerendus Cæsar Carbonus dedit ad censum dictas pecunias dicto Ceccho sub titulo Sancti Francisci, & eam recepit sub eodem titulo, relatio asserta non operatur, quo ad specificata, & disposita in referente, vt in terminis tradit Alexan. consil. 56. Viso processu, colum. 3. & 4. in vers. probatur, & in vers. & si dicatur, & in vers. quinimo lib. 2. Paris. conf. 39. non possunt, nume. 18. lib. 1. dum vult, quod relatio Leonis X. ad constitutionem Pauli Secundi non intelligatur de expressè dispositis per ipsum Leonem, & Decian. conf. 62. & quanquam nu. 5. & conf. 95. post redditum, nume. 5. lib. 2. fol. 477. vbi dicit, relatum esse in referente, nisi alio modo referatur, quam fit in relato: ratio præmissorum secundum Alexan. vbi supra, est ad hoc, vt tollatur contrarietas, & repugnantia, & ne videatur quis sibi ipsi contrariari.

Sed non obstantibus supra deductis, & allegatis in contrariam sententiam inclinabant omnes.

Et ad primam oppositionem respondebatur,

batur, quod licet in narratiua sapedi dicti instrumenti census dictus Reueren. Cæsar appelletur Rector Cappellaniæ Sancti Francisci, non tamen eidem tanquam tali solutio facta fuit, quia facta mentione instrumenti census præcedentis, cum die, anno, summa, & nomine notarij, & ad illud habita relatione, in quo apparet dictus Reuerendus Cæsar tanquam Rectorem dicti altaris Sanctorum Petri, & Pauli emisse dictum censum, à dicto q. Ceccho, eidem tanquam tali restitutio facta dicitur virtute relationis, de qua supra, de qua etiam scribit Peregrin. in suo tracta. de fideicommiss. art. 16. num. 111. fo. 156. Et tanto magis quia in dispositiua dicti instrumenti nõ dicitur, quod dictus Rector Cappellaniæ Sancti Francisci rettonendat, sed dictus Reuerendus Cæsar, quod cum possit intelligi dupliciter, nẽpe tanquam Rector Sancti Francisci, & SS. Petri, & Pauli; ea interpretatio sumẽda est, quę includit potestatem, & auctoritatem faciendi, non autem illa, quę excludit, & sic quod est vtilius, & diligens homo fecisset per ea, quę ponit Barto. in l. gerit, num. 21. ff. de acquir. hæredit. facit Corne. consil. 45. licet hoc iudicium, nume. 2. lib. 4. præcipuẽ, ne quis sibi frustra prospexisse dicatur, l. vlt. vbi Ias. ff. si cert. pet. Soc. iun. consil. 94. num. 21. lib. 3. post Ias. consil. 84. consideratis diligenter verbis, nume. 8. & 9. lib. 3. & Menoch. de præsum. præsumpt. 4. numero 25. lib. 6. fol. 63.

10 Immo quando actus non potest in esse produci, nisi certo modo, & certa forma, si simpliciter factus requiritur, præsumitur sub illa forma factus, ne pereat, vt inquit idem Menoch. vbi supra numero 13. fo. 62. etiam in eo casu, in quo aliàs interpretatio deberet fieri contra eum, qui legem apertius dicere potuit, quia sumitur contraria interpretatio, vt post gloss. in l. veteribus, ff. de pact. & Ias. in l. stipulatio ista habere in princ. col. 1. num. 3. vers. confirmatur, quia de verbor. obligat. inquit idem Menoch. dicta præsumpt. 4. num. 36. fol. 63. & sic cessat oppositio de eo, qui duas representabat personas ob casus diuersitatem, ex quo diuersificatur etiam ius ex eo oriens, immo in aliquo non obstat, cum quo respectu sepe dicta solutio facta fuerit, ex præfata relatione ad instrumentum liquido appareat.

11 Prout quoque responsum fuit ad aliam oppositionem in qua dicebatur, quod relatio non operatur, quo ad specificata, & disposita in referente, dum affirmabatur id debere intelligi, vbi referens facta relatione alio modo, quam continetur in relato

declarauit intentionem suam. Decian. cõf. 62. & quanquam, nume. 5. lib. 2. fol. 477. & consil. 95. post redditum, nume. quinto, eod. lib. fo. 624. vel vbi haberet auctoritatem disponendi, vt in terminis tradit Dec. consil. 325. in casu proposito nu. 2. vbi dicit, quod quando in contractibus aliquid disponitur ab eo, qui habet auctoritatem disponendi, & illud certum sit, attendi debet, nec alteratur per relationem factam ad aliam dispositionem & Odd. consil. 64. quidam Anselm. num. 77. fol. 194.

Immo quod plus est, tali casu non videtur necessaria productio instrumenti relati. Rym. iun. consil. 387. in causa monachorum, num. 27. lib. 4. fol. 144. non autem quando instrumentum redemptionis dicti census habet relationem ad actum gestum de quo constat, ut in casu isto, quia tunc potius debet attendi relatum, quam referens, etiã in his, quę pendent à solo consensu referentis, etiam si referens aliter disponat, quia errore labitur cogitans, quod ita se habeat veritas, ut in terminis consuluit Dec. consil. 63. pro tenui facultate mea, n. 6. & 7. Alex. consil. 9. ponderatis his lib. 5. nume. 22. Curt. iun. consil. 92. habita diligenti, num. 19. & Paris. consil. 7. alias uisis consilijs, nu. 5. lib. 3. Ripa. in l. admonendi, nu. 36. vers. ultimo intellige præmissa, ff. de iur. iur. & cõsult Rot. in nouiss. decis. 121. licet 17. Iunij, nume. 6. part. 1. fol. 45. & decis. 40. cum ego nume. 7. & decis. 27. in libro num. 3. par. 2. fol. 16. quibus addo Rot. Lucan. in nouiss. decis. 94. in causa spectabilium colum. 7. in vers. nec refert, fol. 145.

Qua difficultate cognita pro parte dicti Lactantij Carboni hæredis dicti Reuerendi Cæsaris conuenti ab hæredibus, d. Cecchi allegabatur non esse propterea contra ipsum pronuncianum super petitis, quia etiam ubi solutio nero creditori facta dici posset, non sufficit, cum præfata pecuniæ non fuerint conseruatae pro dicta Cappellania Sanctorum Petri, & Pauli ad formam pacti, ut in dicto instrumento census, de quo in sequenti decisione tractabitur.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virginis.

DECISIO L.

MACERATENSIS.

ARGUMENTVM.

Restituens Reſtori Eccleſie pecunias habitas ad cenſum, an dicatur liberatus ſi neglexerit eas in tuto ponere.

Licentia alienandi nulla, an ſubſtineatur ex capite obſeruantie.

SVMMARIVM.

- Defectus iuriſdictionis eſt inſanabilis, nume. 1.*
- Licentia alienandi bona Eccleſia eſt de reſeruat. Pa. pa, num. 2.*
- Licentia alienandi bona eccleſia conceditur prout, numero 3.*
- Priuilegia camera circa alienationes bonorum eccleſiarum ſunt reuocata, nume. 4.*
- Pactum contra naturam contractus, an teneat numero 5.*
- Diſtio dummodo, quid operetur, num. 6. & 34.*
- Res, que ſub aliqua conditione auocari poteſt, minus valet, num. 7.*
- Solutione eius, quod debetur, tollitur omnis actio, numero 8.*
- Pecunia eccleſiarum, an debeant reinueſtiri in vtilitatem eccleſie, num. 9. & 37.*
- Emens ab eccleſia, an teneatur probare pecunias eſſe verſas in vtilitatem Eccleſie, nume. 10.*
- Præſumitur factum ex titulo præambulo, num. 11.*
- Ratio quando eſt vnica, & nulla alia assignari poteſt habetur pro expreſſa, nume. 12.*
- Exceptio non implementi, quid operetur, num. 13. & ſeq.*
- Agens ex contractu debet adimplere contenta in contractu, tam circa ſubſtantialia, quàm naturalia, & accidentalia, num. 14.*
- Nullitas non implementi, quid operetur, num. 15.*
- Excerptio non implementi, an operetur ſi oppoſita non fuerit, num. 16.*
- Statutum prohibens exceptiones opponi, an comprehendat exceptionem non implementi, nu. 17.*
- Obligatio qualibet eo vinculo, quo ligatur, diſſoluitur, num. 18.*
- Verbum conſeruare, quid operetur, num. 19. & 24.*

Remiſſio non operatur ubi obſtat defectus iuriſdictionis, num. 20.

Eccleſia præiudicare an poſſit Reſtor, nume. 21.

Factum non ita facile tollitur, ſicut impeditur, numero 22.

Pecunia translata in alterius dominium, an habeantur pro conſumptis, num. 23.

Confefſio facta in precibus plene probat, num. 25.

Confefſio inducitur per ſolam porrectionem precum, nume. 26.

Producens dicitur fateri contenta in re producta, numero 27.

Licentia alienandi nulla per ſubſecutam obſeruantiam ſubſtinetur, nume. 28. & ſeq.

Contrarietas, quid operetur, num. 29.

Obſeruantia, quid operetur, nume. 30.

Legati an poſſint concedere licentias alienandi bona eccleſie, nume. 31.

Argumentum ab obſeruantia, an valeat, num. 32.

Conſuetum fieri præſumitur factum, num. 33.

Conditio in primis, & ante omnia eſt implenda, numero 34.

Lex, ſeu conſtitutio, an reſpiciat futura, vel præterita, num. 35.

Actus debet intelligi de prima vice, num. 36.

Cauſa, ob quam fuit facta alienatio, durare debet, nume. 37.

DECISIO L.

MAXIMO DEO AUCTORE.

Vm Reueren. q. Caſar Carbonus olim Reſtor altaris SS. Petri, & Pauli poſiti in Eccleſia Sancti Io. Montis Caſſiani, & Altaris Sancti Franciſci ſiti in eadem terra in Eccleſia nuncupata Plebe, habita licentia alienandi, de qua in actis ſub die 13. Martij 1562. vendiderit nonnulla bona ſtabilia dictorum altarium, & die 27. Iunij 1562. emerit duos annuos perpetuos cenſus, alterum nempe florenorum 22. pro pretio florenorum ducentorum viginti duorum, ad rationem decem pro quolibet centenario ab Antonio Antonij Franciſci Buratti, alterum vero viginti ſex florenorum, ad eandem rationem a Petro Auguſtino Nicolai, & deinde ſub die quinta menſis Ianuarij 1566. vt Reſtor dicti Altaris ſanctorum Petri, & Pauli d. cenſum ducentorum viginti duorum florenorum vt ſupra emptum retrouendiderit eadem

dem
ducē
quo
dem
mile
ac ſi
lun
æqu
viti
ter h
acto
de ci
Carb
tatur
dicto
tur p
debi
reno
& tri
dicto
Ceco
ram
ta in
datu
gui,
ſtabi
dati
tra p
factu
Cap
ſus,
einſ
ſeru
repe
hui
pro
Sep
rem
caſt
Caſ
Frac
E
dun
ria
1 ctio
ceſſ
2 hab
Pap
tra
min
ecc
ſite
vid
fa,
Bal
Ro
4 97.
ſto

dem Antonio Buratto pro eodem pretio ducetorum viginti duorum florenorum, quo quidem pretio eadē die nomine eiusdem altaris, & Cappellaniæ emit alium similem censum, à dicto Ceccho Cappono, ac subsequenter die 14. Septembris 1570. illum rursus vendiderit dicto Ceccho pro æquali pretio. Hac venditione stante fuit ultimo loco in præsentī causa vertente inter heredes q. Cecchi Bartolomei Capponi actores ex vna, & Lactantium Carbonum de ciuitate Maceratae heredem q. Horatii Carboni reum conuentum ex altera, dubitatum an dictus Cecchus fuerit liberatus à dicto censu, & dictus reus conuentus teneatur propterea restituere fructus postea indebitè exactos ascendentes ad summā florenorum quadragenorum triginta duorū, & triginta sex bolendinorū, & solutos per dictos actores, nam licet constet eundem Cecchū redemisse, vt supra d. censum, non tamen constat ipsum adimpleuisse contenta in d. licentia alienandi, qua expresse mandatur censum non debere, nec posse extinguī, nisi per emptionem aliorum bonorū stabilium, seu alterius census perpetui fundati super re stabili; & tanto magis, quia vltra præmissa videbatur valde virgere pactū factum inter dictū Rectorem, & Cecchū Capponū à principio constitutionis d. census, quo apparet promissa retrovenditio eiusdem census, dum modo pretium conseruaretur pro dicto altari, quod factum nō reperitur, sed bene oppositum, cum pretiū huiusmodi, quod dandum erat a d. censum pro dicto altari SS. Petri, & Pauli sub die 14. Septembris 1570. fuerit per eundē Rectorem datum ad censum Angelo Valerij incastri, & Tullio Liliano de d. terra Montis Cassiani pro d. altari, & Cappellania Sancti Francisci.

Et dictum pro parte præfatorum heredum, quod sic, quia sicut non obstat d. licentia ob vitium nullitatis ex defectu iurisdictionis, qui est insanabilis, eo quod fuit concessa auctoritate legati, qui nullam in hoc habebat facultatem, cum sit de reseruatīs Papæ, vt probatur in cap. ambitiosè in extraua. de reb. eccl. non alien. tanquam Domino omnium ecclesiarū. Rodoan. de reb. eccl. non alien. q. 19. nu. 120. fol. 90. qui consuevit eam concedere per triplicem viam, videlicet per breue supplicatione introclusa, per rescriptum in forma dilectus, & per Ballam sacre Penitentiariæ, vt per eundem Rodoan. vbi supra quæst. 2. numero 97. fol. 4. & aliquando per litteras Camere Apostolicæ in vim priuilegiorū, & indultorum

Apostolicorum, quæ sunt reuocata, vt ibi nume. 104. fol. 98. non autem, vt reperitur factum in casu de quo agitur.

Ita, & pariformiter non obstat dictum pactum, quia in eo tanquam impeditio restitutionis, & redemptionis eiusdem census nullum potest fieri fundamentū, libera namq; esse debet facultas redimendi non restricta, & reducta ad aliquam conditionem contra naturam census, de qua in constitutione Pij Quinti, quæ in Bullario est Bulla 80. fol. 1042. vt videtur factum in casu isto per illam dictionem dummodo in d. pacto apposita, quia si hoc esset minus retrovenderet d. Rector, quā non emit, quia res, quæ sub aliqua conditione auocari potest, minus valet, l. 1. §. si heres ex præcepto ad Trebell. l. idem Labeo iuncta l. seq. fam. ercisc. Boccac. in suo tracta. de cens. art. 81. in fi. to. 6. par. 2. fol. 175.

Quibus sic stantibus videbatur posse concludi, quod firma manente prædicta census retrovenditione dicatur apparere de præten-
 8 sa liberatione. solutione enim eius, quod debetur tollitur omnis actio. l. nihil interest, & ibi Bald. num. 2. C. de solution. etiam
 9 non probato, quod dicta pecuniæ pro dicto altari non fuerint conseruata, nam quid quid sit in contractu mutui, depositi, & dū res ecclesiæ venditur, in quibus, vt inquit Bal. in aut. hoc ius porrectum num. 7. ca. de sacr. sanc. eccles. Rom. consil. 440. non est dubium, nu. 5. fol. 318. contrahens cum ecclesia debet esse sollicitus de conuersione rei in vtilitatem eiusdem (licet Innocen. in capitulo primo, de depos. vt refert ibi Abb. numero 9. postquam dixit id esse speciale in contractibus, qui fiunt gratia concedentis tantum, vt in deposito, item in contracto mutui, se restringendo affirmavit solummodo id esse speciale in mutuo) quando agitur de alienatione rerum ecclesiarū concordant omnes, quod nō tenetur quis probare pecuniā esse versam in vtilitatem ecclesiæ, vt præter supracitados doctores tradit Mandos. in addit. ad Roman. d. cōf. 440. in vltima additione fol. 319. Dec. conf. 330. conclusio num. 3. fol. 359. & Doct. in d. c. 1. de deposit. & est communis opin. de qua testatur Dec. conf. 36. pro tenui sub num. 8. in vers. tertio principaliter, & Mascard. de orobatio. conclus. 1160. num. 19. lib. 3. fo. 72.

Vltorius tamen ponderatis deductis contrarium per DD. commniter fuit conclusum, quia cum dictus census ab initio fuerit subiectus illo oneri, quod non posset extingui nisi per emptionem aliorū bonorū stabilium seu alterius census perpetui, vt in
 sepredicta

M. Antonij de Amatis.

Sapedita licentia, quae per subsequens pactum in d. instrumento census appositum videtur comprobata, etiam quod non fuerit de ea facta aliqua mentio, nam praeter id, quod factum praesumitur ex titulo praambulo l. 2. num. 3. C. de acquir. possess. Crau. 11
 12 conf. 226. numero quinto, quando ratio est unica, prout in casu isto; in quo nulla alia adduci potest nisi utilitas, de qua in d. licentia, talis ratio habetur pro expressa. Alex. conf. 100. v. supra parte num. 8. lib. 4. Dec. conf. 15. pro tenui facultate, numero 2. in versic. respondet, & conf. 372. nume. 5. & 6. Becc. conf. 62. quod constitutio, nu. 10. Pedem. decif. 22. quoniam ex actis, numero 8. Huiusmodi forma non probata, & adimpleta obstat agentis exceptio non implementi;
 13 quia non prius quis auditur agens ex contractu, quam si probeat se pro parte sua totum contractum adimpleuisse cum effectu, l. Julianus, §. offerri; ff. de actio. empt. vbi id expresse notat Barto. nume. 2. Saly. Bald. in l. pacta conuenta, C. de pact. in princ. vbi dicit, quod agens ex contractu debet implere contractum, tam circa Substantialia, d. l. Julianus, §. offerri de actio. empt. quam circa naturalia, vel accidentalia; alias repellitur exceptione. Alexan. consil. 49. in spectis numero 4. lib. 2. conf. 12. in presenti, nu. 1. lib. 3. cum ceteris adductis per Becc. conf. 45. reuocatur, nume. 6. fol. 76. Crauet. j. 51. neminem extimare, num. 10. fol. 30. Rom. conf. 244. nu. 3. pro euidencia, nu. 72. Rym. iun. consil. 636. Magnificus D. Io. nume. 18. lib. 6. fol. 127. Rota in nouiss. decif. 277. tres fuerunt, num. 2. par. 2. vbi dicit, quod nullitas non implementi non tollit actionem, sed impedit tantum exercitium actionis, & si talis exceptio fuisset opposita post sententiam, vel per iudicem parte non opponente, cum sit fauorabilis. Crauet. d. conf. 151. numero 10. Roman. d. conf. 440. nu. 5. Decian. conf. 60. seruando ordinem; num. 43. lib. 2. fol. 465. & consil. 1. numero 69. lib. 3. fol. 14. & extaret statutum prohibens exceptiones opponi. Barto. in l. 1. §. & parui, ff. quod vi, aut clam. Rom. vbi supra nume. 5. & ibi Mandos. in additione in verbo contractus littera E, Rym. iun. d. consil. 636. nu. 20. lib. 6.
 18 Nec dicatur ex eo quod d. Rector retrovendit d. Cappono non curando dictas pecunias conseruari, & reinuestiri ad formam d. oneris & pacti ipso Cappono approbante, quod videatur d. onus, & pactum remissum de partium consensu, quia quilibet obligatio dissoluitur eo modo quo ligatur, l. prout 80. ff. de solution. l. nihil ta-

men naturale 36. ff. de reg. iur. Abb. in ca. 1. extra eod. numero 2. vel quod sufficit ad pecunias reperiti in manibus d. Valerij Incastru, & Iulij Liliani, quia verbum conseruare nil aliud praesupponit nisi rem conseruatam, non consumptam. Capha. conf. 441. causa ista, que nu. 102. vol. 3. fol. 582.
 20 Nam ceteris omissis responderetur non esse locum praefate remissioni, vbi obstat defectus potestatis, vt probat Abb. in d. ca. 1. de reg. iur. in princ. & Cagin. in d. l. nihil tam naturale, numero 8. prout in casu isto, in quo non poterat Rector praedicare suo ecclesiae. Crauet. conf. 152. circa testamentum; numero 7. fol. 305. & quidem recte, cum nec id Papa possit si vera sunt tradita per Ferret. conf. 32. considerata subiecta, num. 24. lib. 1. fo. 58. & num. 31. fol. eodem, & vbi potuisset id debet intelligi in adquisendis, non quasitis Rym. iun. consil. 453. cum Dominus Nicolaus, num. 3. lib. 4. fo. 322. Rolan. consil. 51. in presenti, num. 23. h. b. fol. 115. quia facilius impeditur quod est in fieri, quam, quod factum est totum, vt per Rym. iun. vbi supra numero 32. & in l. Patre in iusto. ff. de his, qui sunt sui vel alieni. iur.
 21 Prout nec poterat d. Cecchus, qui in alio minus cum ipso contrahendo vacabat tollere ius quaesitum d. altari, & cappellania Sanctorum Petri, & Pauli.
 22 Vnde non refragatur, quod dicta pecunia non sint consumptae, quia quo ad altare Sanctorum Petri, & Pauli habentur pro consumptis, cum reperantur, vt saepe dictum fuit ad censum data pro altare Sancti Francisci, & sic in dominium alterius translata, quod non conuenit cum verbo conseruare, per ea que habentur in l. 2. C. de viu. capio. & ibi Docto. vbi dicit verbum conseruare importat, ne possit aliquid alienari, & in dominium alterius transferri, vt factum reperitur in presenti casu.
 23 Non obstat, quod primo loco opponeretur de nullitate d. licentiae, quia cum dd. actores, vt in breue delegationis d. causa apparet narrauerint Papa inter caetera supra in presenti facti specie deducta, qualiter alienatio dictorum bonorum stabiliu per d. Reuerendum Caesarem fuit solemniter facta, videtur quoque expresse dictum, quod dicta licentia desuper obtenta est valida, & de mandato Sedis Apostolicae concessa, cum aliis, nec valere, nec dicta bona solemniter alienari potuissent; quae confessio in precibus facta plene probat contra contententem, vt probatur in l. cum praecum, & ibi notant Bal. & Saly. C. de liberal. caus. Dec. consil. 534.

proce-

pro
 iupp
 scar
 volu
 26 dici
 cum
 fei
 27 vid
 iufn
 per
 ficat
 om
 na,
 cum
 mos
 opin
 Rom
 H, in
 fuiff
 28 Q
 licen
 habi
 29 ann
 do p
 nisi
 qui
 ff. de
 feru
 30 vnu
 ris p
 nus
 biu
 guir
 & l.
 101
 cof.
 I
 dici
 di p
 Ale
 hoc
 beb
 iun.
 obi
 terr
 Ro
 77.0
 31 con
 gati
 tias
 de l
 con
 Ma
 383
 con
 Ma
 ua
 Re

procedendo breuiter num. 4. versicu. verba supplicationis cū ceteris adductis per Mascard. de probat. conclus. 368. numero 1. volum. 1. fol. 286. & numero 21. fol. 287. vbi
 26 dicit, quod per solam porrectionem præcum factam Principi censetur inducta confessio omnium in eo contentorum. Quæ
 27 videntur transire sine difficultate, cum huiusmodi breue fuerit in iudicio productū per dd. Actores contra d. reum, & sic ratificatum, & approbatū in omnibus, & per omnia, nam producus dicitur fateri omnia, & singula in re producta contenta secundum Ias. in l. certi conditio, §. si nummos numero 39. ff. de except. & veriorem opinionem de qua per Mandos. in addit. ad Roman. conf. 433. quo ad primum littera H, in verb. non releuat, etiā si productio fuisset cum protestatione Ias. vbi supra.
 28 Quo fit, vt prætena inualiditas sepeditæ licentiæ non subsistat, præcipuè cum iam habuerit effectum per spatium triginta sex
 29 annorum in circa, & tãto magis, quia modo prætere dicitur oppositum nihil aliud est, nisi fundare se super contrarijs, in quibus, qui se fundat non potest obtinere l. Titia, ff. de condit. & demonstr. & Bal. in l. 1. C. si seru. exter. nu. 5. vers. octauo nota. Itē vnum
 30 vnum destruere obseruantiam tantī tēporis per quam potest approbari, quod est minus solemne Becc. conf. 6. reuocatur in dubium, nu. 17. f. 14. & remoueri omnis ambiguitas c. cum dilectus de cōsuet. l. minimè, & l. sed de interpretatione de leg. Bec. cōf. 101. in proposita nu. 49. f. 188. & Rym. iun. cōf. 413. Dñi Cōseruatores, n. 24. li. 4. f. 232.
 Immo vbi d. licentia si in euidētē posset dici nulla, ratione obseruantia debet attendi perinde, ac si valeret, per ea, quæ tradit Alexan. conf. 8. & aduerte nu. 2. lib. 6. vbi ad hoc reputat mirabile dictum gl. in l. qui habebat nu. 1. de manumiss. testam. & Rym. iun. conf. 500. & in primis n. 31. lib. 5. fol. 65. obseruantia. n. tollit vitium nullitatis, vt in terminis probat Crau. consil. 187. Magister Robertus nu. 9. fo. 271. & Sim. de Præt. cōf. 77. dubium excitatur, nu. 16. præcipuè cum
 31 consueuerint Summi Pontifices eorū legatis dare auctoritatem concedendi licentias hmōi, quas si in euidētem vocant, vt de legato Prouinciæ Marchiæ apparet ex constitutione Pauli III. vndecimo Kalēdas Maij 1539. quæ in Bullario est Bulla 19. fol. 383. in vers. ac quibusvis personis fol. 384. & constitutione Iulij III. duodecimo Kalend. Martij 1550. quæ in Bullario est Bulla octaua fol. 501. vbi concedit Illustrissimo, & Reuerendissimo Cardinali de Sabellis Ro-

mano d. Prouinciæ legato omnia spectātia ad huiusmodi legationis officium, quæ de iure, vel de consuetudine pertinent, & quæ alij legati, & Vicarij exercuerunt, & de alijs Legatis de Latere legitur in constitutione Pauli III. tertio decimo Kalendas Ianuarij 1556. in vers. ac quibusvis f. 608. quæ loquitur de legatione Illustrissimi, & Reuerend. Cardinalis Carrafæ ad omnes Italiæ Principes, & in constitutione Pij III. octauo Kal. Nouem. 1564. quæ in Bullario est bulla 117. fo. 836. in vers. literasq; in forma, quæ loquitur de legatione Illustriss. & Reuerendiss. Cardinalis de Altemps totius status Ecclesiastici Legati de Latere, à qua consuetudine, & obseruantia licitum est arguere, cum
 32 id, quod est consuetum fieri, factum præsumatur Bal. in l. neque la 1. nu. 1. C. de nupt. Soc. iun. conf. 61. inspectis, & diligenter cōsideratis, nu. 34. lib. 2. Ludou. concl. vnic. de consuet. in vers. infertur 68. fo. 525. & præcipuè circa id, quod quis est solitus obseruare, vt in terminis probat Sim. de Præt. conf. 15. omnis actio, nu. 78. & Ludou. vbi supra in vers. infertur 127. fol. 527.

Non obstat, quod secundo loco opponatur de nullitate d. pacti reducantis ad cōditionem, redemptionem d. census contra propriam eius naturam, de qua in sepedita constitutione Pij Quinti.

Nam respondetur non valere consequentiam, quia poterat Capponus ipsum censū redimere ad sui libitum, & esse diligens in curando, quod d. pecuniæ conseruarentur pro d. altari absq; eo, quod esset sublata facultas redimēdi, vt melius colligitur ex præfata constitutione Pij Quinti, quæ in Bullario est Bulla 80. folio 143. in illis verbis (Postremo census omnes) quæ præcisè loquitur de pacto auferente directè, vel indirectè facultatem redimēdi, non autem de pacto hoc permittente, & approbante, sed aliquid iustum, & honestum, quod vtriq; ex contrahentibus prodesse potest disponente, & excitante. At pactum prædictum est huiusmodi, ergo potius laudandum, & approbandum est, quàm paruifaciendū, & annullandū, maxime quod cōcordat cum d. licentia alienandi, quæ voluit prouidere indemnitati d. altaris SS. Petri, & Pauli.

34 Et tantò magis, quia illa dictio (dummodo) in eo apposita regulariter non facit, vt supponitur conditionem, l. cum ab eo, C. de cōtrahen. empt. Bart. in l. quibus diebus, §. Termilius nu. 4. in vers. quid de dictione dummodo, ff. de cōditionib. & demonstrat. Alexan. conf. 20. viso Processu libro 2. folio 20. Bertran. consil. 201. consideratis dubijs,

bis, numero quinto, lib. primo. Menoch. consil. 134. Inter multa, quæ num. 36, lib. 2. licet quando iungitur ei, quod venit implendum antequam actus perficiatur significet conditionem, non modum l. thais, §. ff. de manumiss. testam. cum cæteris allegatis per Crauet. consil. decimo, Antonia. Menoch. conf. 60. longo studio, numero quadragesimo septimo, lib. 1. & Vulpel. in suo tracta. de præposit. aduerb. & conjunct. significat. in dictione dummodo, & talis non est casus, de quo agitur, quia non possunt dictæ pecuniæ reinuestiri, & sic cõseruari pro dicta Cappellania, nisi prius præcesserit retrouenditio; quod non esset si ageretur de conditione, quæ in primis, & 35 ante omnia debet impleri.

Dato tamen sine veri præiudicio, quod dicta cõstitutio annullaret penitus dictum pactum, prout reuera non annullat, non propterea aliquid nocet, quia præterquam 36 quod qualibet lex, seu constitutio respicit futura Innocen. in cap. cum omnes de cõstit. numero primo, in versicu. quia constitutio, non autem præterita, nisi de præteritis expresse fuerit facta mentio, vt post Dec. in capitulo fin. de cõstit. qui hoc tradit cū quatuor ampliacionibus, & decem limitationibus. Alexan. consil. 96. viso processu numero tertio, lib. secundo, & alios tradit Affl. super cõstit. in fin. Prohem. numero decimo septimo, fo. 31. & Crot. in repetit. leg. omnes populi, numero 131. ff. de iust. & iur. volum. 1. fol. 104. cum d. Bulla expresse loquatur de censibus in futurum creandis, vt ibi legitur in d. vers. Postremo & in vers. & licet vbi declarat non extendi ad contractus iam celebratos, non comprehendit presentem casum, in quo dictus contractus fuit celebratus ante dictam cõstitutionem, nempe Sabbati 5. Februarij 1566. Constitutio verò postea 14. Kalendas Februarii 1568. promulgata.

Non obstat dum vltimo loco opponeretur, quod in alienationibus rerum ecclesiasticarum non tenetur quis probare pecunias 37 esse versas in vtilitatem Ecclesiæ; & vbi tenerentur, quod id debet intelligi de prima vice, non vltra.

38 Quia prædicta non procedunt, vbi à principio fuit dispositum, prout in casu, de quo agitur, quod pecuniæ rei venditæ semper debeant reinuestiri, quia tunc quoriescunque fit retrouenditio census debent pecuniam perpetuo in tuto poni ad hoc, vt duret 39 causa ob quam fuit facta alienatio, & concessa sæpedita licentia alienandi per ea, quæ dicit Abb. in cap. vt super num. 11. in versic.

ego crederem de reb. eccles. alienan. vel non. & Rym. iun. consil. 348. concessiones, numero 12. lib. tertio, fol. 384. à tergo, & vltius seruetur, quod in dicto pacto fuit conuentum, præsertim quod obiectum de prima vice non facit ad rem, cum Doctores allegati, ad id loquantur de mutuo, non autem de alienationibus rerum Ecclesiasticarum, vt ex eorum lectura dignoscitur, quæ diuerso iure censentur, vt ex præmissis factis concludenter videtur probatum.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO LI.

MVRRIVALLIVM.

ARGVMENTVM.

Pater diuidens bona inter filios assignando cuilibet suam portionem, quem contractum facere dicatur, & an in eorequirantur solennitates Constitutionis Marchiæ, cap. 25. lib. 5.

SVMMARIVM.

Dans, vt sibi detur, facit contractum innominatum, num. 1.

Contractus innominatus, an possit esse inter Patrem, & filium, num. 2.

Conuentiones inter Patrem, & Filium sunt seruande maxime, quando sunt iurata num. 3.

Donatio fit ex mera liberalitate, num. 4.

Assignatio, quam facit Pater filijs, an dicatur contractus innominatus, num. 5. vel mera donatio, numero 13.

Donatio ob causam dicitur contractus innominatus, num. 6. & 12.

Stipulatio facit contractum nominatum, num. 7.

Contractus innominatus raro reperitur, num. 8.

Stipulatio posita super contractu innominato assumit naturam illius contractus, num. 9.

Contractus innominatus an debeat fieri cum solennitatibus dictæ constitutionis Marchiæ cap. 25. lib. 5. num. 10.

Donatio est contractus nominatus, num. 11.

Donare sibi ipsi nemo potest, num. 14.

Diffe-

Differentia esse debet inter dantem, & accipientem, num. 15.

Donatio inter Patrem, & Filium validatur iuramento, num. 16.

Obligatio naturalis oritur inter Patrem, & Filium, num. 17.

Donatio inter coniunctos facile presumitur, quando adest iuramentum, num. 18.

Verba dare, & concedere important donationem, numero 19.

Donator in donatione potest ponere pactum, conditionem, & modum, & facere illam ad tempus, & reuocabilem, prout sibi videtur, nu. 20.

Donatio, quæ sit ex mera liberalitate non potest censeri ob causam, num. 21.

Contractus qui fiunt nullo iure cogente, an omnes dicantur donationes, num. 22.

Responderi quando possit per inconuenientia, numero 23.

Reseruatio an excludat donationem ob causam, numero 24.

Actus agentium ultra intentionem non extenduntur, num. 25.

Donatio quando fit ad effectum, quod soluantur certa debita, dicitur ob causam, num. 26.

Commodum qui habet debet sentire incommodum, num. 27.

Patris bona intentio, & liberalitas ex quibus colligatur, num. 28.

Lites oriuntur in diuisionibus, num. 29.

Fratrum malorum copia non deest, & gratia rara est, num. 30.

Vniuersalis sermo, quæ comprehendat numero 31. & seq.

Verbum quælibet actio comprehendit etiam officium iudicis, num. 32.

Actio improprie est officium iudicis, num. 33.

Donatio causa mortis, quæ est improprie donatio, an comprehendatur sub constitutione loquente per verba vniuersalia, num. 34.

Legatarius largo modo dicitur heres, numero 35.

Donatio ob causam an comprehendatur sub constitutione vniuersaliter loquente, num. 36.

Constitutio facta ad obuiandum fraudibus extenditur etiam si materia esset odiosa, num. 37.

Fraudum presumptio non cadit inter Patrem, & filium, num. 38.

Constitutio loquens vniuersaliter de quibuscunque personis comprehendit etiam Patrem, numero 39.

DECISIO LI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Contractus diuisionis, & assignationis, quem fecit q. Andreas Casanellus de d. terra inter Io. & Sanfonem filios suos, cum pactis, & conditionibus, de quibus in instrumento desuper celebrato, quo nomine nuncupari debeat, & an valeat sub prætextu, quod non fuerunt seruatae solennitates constitutionis Marchiæ in capit. 25. vt minorum lib. 5. fol. 154.

1 Dicebatur esse contractum innominatum, vt des, quia dum dictus Andreas fecit dictam assignationem, filij præfati promiserunt eidem non solum dare certam quantitatem farinæ, olei, vini, & pecuniarum, sed soluere debita per ea, quæ habentur in l. naturalis, §. 1. ff. de præscript. verb. Bart. in l. Aristo ait, num. 1. in vers. vides ergo, ff. de donat. l. as. in l. iurisdictionum num. 9. ff. de pact. & Corn. conf. 349. in hac cõsultatione, nu.

2 4. & seq. lib. 1. qui contractus cadere potest inter Patrem, & filium, cū fieri inter ipsos
3 possit omnis contractus citra donationem, & valeant cõuentiones inter eos in ita, præsertim stante iuramento, vt inquit Alexander conf. 20. ponderatis his num. 1. & 2. lib. 3. qui d. num. 2. loquitur in terminis instrumenti diuisionis dicens non posse infringi sub prætextu, quod sit donatio excedens summam quingentorum aureorum, in qua requiritur insinuatio, præsertim cum agatur de commodo Patris, vt post Oldrad. d. consil. 139. & alios dicit idem Alexan. loco citato, nu. 3. non autem donationem, quia prædicta non conueniunt donationi, quæ fit ex mera liberalitate l. 1. ff. de donat.

4
5 Nec dicatur, quod non potest esse dicta assignatio contractus innominatus, nec donatio ob causam per ea, quæ tradit Corn. conf. 228. quod dictus ser Antonius, numero 11. & 15. lib. 4. quæ etiam dicitur contractus innominatus secundum gloss. in l. si vt proponis in verbo resoluuntur, & ibi Barto. numero 9. C. de codit. ob caus. vigore stipulationis in dicto contractu assignationis apposite, quæ facit contractum nominatum, vt voluit Bart. in dicta l. si vt proponis, nu. 11.
6
7
8 qui propterea dicit raro reperiri contractum innominatum, cum notarij in omni publico

M. Antonij de Amatis.

- instrumento apponant stipulationem.
- 9 Nam respondetur, quod stipulatio interposita super cōtractu innominato assumit naturam ipsius contractus innominati super quo interponitur, vt notabiliter scripsit Bar. in l. cum mota, nu. 6. C. de transact. Angel. & Imo. in l. stipulationes non diuiduntur, ff. de verb. obligat. qui id reputant singulare relatos per Alex. conf. 76. visis dubitationibus, num. 2. lib. 5. & Natt. conf. 609. ex instrumento num. 16. lib. 3. fol. 146.
- 10 Et propterea non fuit necesse adhibere solennitates requisitas in dicta constitutione loquente de contractibus nominatis, etiam quod dicta diuisio, & assignatio posset vocari donatio ob causam, & constitutio prædicta loquatur de donationibus per
- 11 verba vniuersalia, quia cum donatio sit cōtractus nominatus, habens specificum, & elegans nomen, vt tradunt Bart. & alij in l. iurifgentium in prin. ff. de pact. non potest
- 12 extēdi ad donationem ob causam, quæ dicitur contractus innominatus, vt in terminis dicit Natt. conf. 609. ex instrumento, n. 15. 16. & 20. lib. 3. Signorol. conf. 8. quæstio præsupponitur. Alexand. consil. 26. viso, & considerato in fin. lib. 2. Corn. conf. 45. licet in hoc iudicio num. 2. in ver. & sic lib. 4. Tiraq. in l. si vnquam in ver. donatione largitus, C. de reuocan. donatio. nu. 11. & seq. & nouiff. Surd. decif. 200. Episcopus num. 20. fol. 681. ratio est secundum Alex. d. consil. 26. nume. 5. lib. 2. quia verba statuti debent proprie intelligi.
- 13 Sed Domini cōiter dixerunt, dictam diuisionem, & assignationem esse simplicē, & meram donationem, non autē ob cām quamuis, consideratis verbis sapēdictæ cōstitutionis, quæ loquitur de quibuscunque contractibus donationū ad obuiandū fraudib. possit dici comprehēsa ēt donatio ob causam, vbi talis ista foret nuncupanda.
- Vt primum probari videtur ex pluribus.
- Primo quia licet Pater dum diuidit bona inter filios in potestate existentes, nihil agat, quia dicitur donare, vt habetur latē per Marsil. sing. 674. Aliqui sunt patres qui, fol. 174. Natt. conf. 273. in causa & quæstione lib. 2. fol. 26. Socc. reg. incip. donatio facta à Patre Duē. reg. 223. donatio facta in princ. fo. 122. Menoch. conf. 84. hæc proposita dubitatio, num. 10. lib. 1. & Caph. conf. 494. bona ser Benuenti, numero 18. lib. 4. fol. 183. quæ non cadit in seipso, hoc est in
- 14 filio, qui natura vna, & eadem persona cū patre dicitur l. si. C. de impuber. cum nemo sibi ipsi donare possit l. si quis pro eo, §. 1. ff. de fideiuss. & debeat esse differentia inter
- dantem, & accipiētem Gayl. pract. obseru. 16 obseruat. 38. donatio nume. 3. validatur tamen huiusmodi donatio vigore iuramenti in ea interpositi, vt per Natt. loco citat. Alexan. consil. 181. per spectis instrumentis, nu. 5. lib. 5. Soc. conf. 107. in causa mota n. 1. *
- * lib. 3. qui attestatur de cōmuni * Ruy. conf. 96. visis, & bene ponderatis, nu. 8. lib. 5. Pedem. decif. 126. Pater bona sua nu. 3. fo. 503.
- * qui testatur de communi, * prout quoque facit Gayl. dicta obseruat. 38. nu. 7. fol. 150.
- * qui d. conf. 494. nu. 20. attestatur de magis * communi, facit Gabr. consil. 3. donationis in genere, num. 4. lib. 1.
- Et quod huiusmodi donatio valeat vigore iuramenti dicit Rym. iun. conf. 239. prima tamen num. 9. lib. 3. fo. 46. & Seraph. de priuileg. iuram. priuileg. 112. licet ipse in fine dicat communem * opinionem non esse veram. ratio est secundum Gayl. d. obseruat. 38. num. 8. & sequen. quia inter Patrem, &
- 17 filium oritur naturalis obligatio, quæ redditur efficax per iuramentum ca. quamuis de pact. in 6. Bar. in l. si quis pro eo num. 12.
- 18 ff. de fideiuss. item quia donatio facilē inter coniunctos præsumitur, quando adest iuramentum Surd. conf. 112. Ambrosius Saluiatus, nu. 47. lib. 1. & conf. 173. causam, quā nu. 36. lib. 2. Alciat. de præsumpt. reg. 1. præsumpt. 32. num. 1. præcipuē cum donatarij esēt successuri ab intestato, vt in casu isto, vt per Surd. loco citato, num. 37.
- 19 Secundo quia Pater in dicta diuisione vsus fuit verbis donationem importantibus nempe (dare, & cōcedere) vt de verbo dare tradit Grat. conf. 7. in hac causa Bononiensi num. 21. lib. 2. & Menoc. de præsumpt. præsumpt. 30. nu. 39. cap. de collat. & probatur in §. sic itaq; instit. de action. de verbo concedere tradunt Dec. in dicta l. si donatione dicto num. 39. & in cap. cum venerabilis in vlt. notab. de exceptio. Menoch. loco citato, num. 41. & Rym. iun. consil. 73. quoniam in eadem causa nume. 8. lib. 1. fol. 312.
- Nec quod onera apposita in dicta donatione faciant eam ob causam, quia donator potest opponere in donatione pactū, conditionem, & modum, & facere illam ad tempus, & reuocabilem, & prout sibi videtur à principio contractus antequam sit ius quæsitum donatario, & valebit talis donatio inter personas non prohibitas, Gabr. conf. 3. donationis in genere, n. 2. lib. 1. Sigifmund. Lofred. conf. 5. omiffa facti serie, nu. 6. & seq. Suc. iun. conf. 129. in causa Achilles num. 26. & 27. lib. 2. & Caphal. consil. 440.

Magni-

Magnificus Dominus, nn. 59. & seq. lib. 3.

Et tanto magis quia plura concurrunt.

21 Primo Pater cum non teneretur ad faciendam dictam diuisionem, & donationem medio iuramento eam facit ex mera liberalitate, quo casu non potest censerī donatio ob causam, per ea quæ tradit Cor. consil. 45. licet in hoc iudicio, numero tertio, lib. 4. Crauett. consil. 85. Ioanna Borseta de Vxellis, num. 6. & Decian. consil. 3. Dominus audiens nu. 19. lib. 1. fo. 86.

22 Nec dicatur dictum fundamentum non subsistere, quia si esset verum sequeretur quod venditio, & ceteri contractus, qui à principio fiunt nullo iure cogente essent donationes, vt dicit Oldrad. consil. 139. ad habendam num. 4. fol. 52.

Quia huiusmodi argumentatio procedit Sillogistice nō demonstratiue, nā quod fit ex mera liberalitate est mera donatio iuris dispositione, & tamen venditio, & ceteri contractus non sunt eodem iure donationes, & sic non releuat quia Sillogisticus modus arguendi si sufficeret posset quilibet eodem modo adducendo aliquod inconueniens respondere, & tamen clarum est, quod ex puris particularibus affirmatiuis in secunda figura nihil sequitur secundum Arist. 1. prior. cap. 7. vnde cessabit. argumentatio Oldrad. in se habens plus subtilitatis, quā veritatis.

24 Secundo, quod asserta promissio de soluendo dictam quātitatem farinae, vini, olei, & pæcuniarum quolibet anno cum appelleretur in dicto instrumento diuisionis referuatō, quæ excludit omnem prætentam donationem ob causam, in referuatō cade re non potest, actus enim agentium vltra intentionem non extenduntur.

26 Tertio, quod non verificatur dictam donationem fuisse factam ad effectum soluendi certa debita, quæ vt præsupponitur faciunt eam censerī ob causam, vt post Crauett. consil. 136. anno, nu. 2. fo. 69. Nam licet fuerit dictum in d. donatione, *che la bottega sia di Sansone, con i debiti, & crediti della bottega, & di casa*, non propterea donatio dicitur facta ex causa solutionis certi debiti, cum aliquid certum nō specificetur debitum, nec probetur, sed solum datam fuisse d. apothecam, cum pacto prædicto magnam equitatem habente conuenit. n. quod ille, qui sentit commodum sentire etiam, & incommodum, si quod est rei donatæ, quod vt supra dictum fuit non facit donationē ob causam.

27 Quarto, quod d. discussio inter filios fuit facta ad effectum eis procedendi, dum erat compos & sanus mente, ex quo cū colliga-

28 tur principaliter liberalitas, & bona intētio Patris, qui ad fugiendas lites, & iurgia, quæ in diuisionib. quotidie oriri solent ob quodam malos, & auaros fratres, quorū hodie non deest copia, & gratia rara est arg. eorū quæ tradit Roma. consil. 68. visis mihi, nu. 4. vers. his tamen non refragantibus fol. 48. vt supra disposuit; pura, & mera, non autē ex causa donatio censenda est, præsertim cum principaliter tractetur de vtilitate filiorum in vita Patris habētium dominium, & possessionem rerum donatarum.

31 Secundum vero probatur, quia in d. vniuersali sermone cōstitutionis comprehenduntur etiam ea, quæ lata significatione, & improprie veniunt. vt probatur per gl. iuncto textu in l. 2. C. de quadrienn. præscript. in 32 vers. quaslibet aliās, quæ vult, quod illa verba, quælibet actio comprehendat etiam officium iudicis, quod est improprie actio. Alex. consil. 155. visis, & accuratè nu. 3. lib. 2. & consil. 17. in causa, & lite nu. 6. & seq. lib. 6. vbi dicit, quod dispositio vniuersalis comprehendit etiam personas, quæ improprie dicuntur personæ, vt ciuitas, vel Castrum, vt etiam voluit Crauet. consil. 294. verba nu. 1. & 2. vbi non solum vult comprehendere omnes personas vtcunq; magnas, & excelsas, puta Reges, & Principes immo & Imperatorem, vt inquit gloss. in clement. 1. de iudic. in verbo quibuscumque, sed casum improprium Corn. consil. 41. videtur in hac consultatione lib. 1. & Boccac. in d. constitutione vt minor gloss. 7. nume. 26. fo. 141. qui propterea gloss. 8. num. 26. fol. 261. vult 34 sub constitutione comprehendere donationem causa mortis, quæ non est proprie donatio Curt. iun. consil. 184. præsupponitur in facto nume. 6. lib. 2. qui pariter propter vniuersalitatem verbi quibuscumque dicit comprehendere etiam legatarium, qui largo modo dicitur heres, sed quodammodo quasi hæres l. id tempus, §. 1. ff. de vsucapio. vnde secundum gloss. in verbo hæres est vsu capitu. iacente hæreditate, sicut hæres, & non solum legatarium, vt etiam voluit Ruyn. consil. 52. ex his, quæ per indicem, nu. 6. lib. 1. sed extraneum heredem, si dictum est de hæredibus quibuscumque, vt post Bald. in l. 1. num. 37. ff. de rer. diuis. dicit idem Curt. iun. dicto consil. 184. in fin. & etiam causam dotis, vt in terminis voluit Dec. consil. 301. in causa quæ Ferrariæ, num. 3. & seq. Tiraq. de vtroq. tract. glo. 14. n. 56. & seq. fo. 229. Ancharan. Regiens. quest. 81. numero 42. lib. 3. fol. 215. Crauet. d. consil. 294. verba transactionis, numero primo, in vers. videmus etiam.

36 Vnde non ab re diu poterit comprehendi donationem ob causam, quæ vt dictum fuit impropria est donatio, vt in terminis donationis ob causam consuluit Ruyn. d. conf. 52. ex his, quæ per iudicem nume. 6. lib. 1. præsertim cum dicta constitutio introducta fuerit ad obuiandum fraudibus, nam tunc recipit extensionem, & ampliationem, etiam si materia esset odiosa, vt in terminis dicit Dec. dicto conf. 301. num. 1. per text. in l. 1. §. pecunia de calumniat. & in l. sed Iulia in princ. & l. mutui datio, ff. ad Macedon. vt in cap. quanto de priuileg. & cap. si ciuitas de senten. excommu. in 6. & considerauit Ruyn. dicto conf. 52. nu. 6. lib. 1.

38 Nec dicatur inter Patrem, & Filium nõ posse cadere dictam cõsiderationem fraudum per ea quæ tradit Bald. in l. pactum q. 21. numero 16. C. de collation. Roman. conf. 277. non est dubium, colum. 2. nume. 4. & seq. Crauet. conf. 39. proponitur in factõ numero 14. & Caph. conf. 467. in præfenti, nu. 66. lib. 4. & consequenter dictam constitutionem in casu isto, in quo Pater contraxit cum filio locum non habere.

Nam respondetur, quod cum constitutio considerauerit etiam fraudes, quæ quotidie fiunt contra Cameram Apostolicam, & aliàs quascunque priuatas personas, non excipitur pater, nec alius quispiam, præsertim cum loquatur vniuersaliter de quibuscunque personis per ea, quæ dicit dicta gloss. in clement. 1. de iudic. in verbo quibuscumq; & in terminis post Barbat. conf. 41. in mortalem colum. 2. num. in vers. & si bene lib. 4. tradit Dec. in l. pactum in fin. C. de collatio.

Non obstat, dum dicebatur dictam diuisionem, & assignationem bonorum factã per Patrem filijs, suis esse contractum innominatum.

Quia & si aliud pateat ex præmissis, probatum quoque videtur etiam contractum innominatum comprehendi sub constitutione sæpedita, dum probatum fuit donationem ob causam vigore vniuersalis sermonis comprehendi.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO LII.

MACERATENSIS.

ARGUMENTVM.

Salarium an debeatur pro tempore quo quis fuit absens cum licentia.

SUMMARIVM.

Salarium dicitur solatium, & honor Doctorum, numero 1.

Salarium dicitur etiam honorarium, num. 2.

Honor sumitur pro honorario, num. 3.

Honorarium datur ad remunerandum, num. 4.

Salarium, quod Rotæ Auditoribus datur quolibet mense, an dicatur datum ex causa laboris, num. 5.

Qui non laborat non manducat, num. 6.

Salarium datum Rotæ Auditoribus, an censeatur datum tantum pro tempore, quo laborauerint, nume. 7. vel ratione peritiæ, & dignitatis, nume. 12. & seq. seu ex causa laboris, num. 19.

Salarium absenti, cum licentia debetur, num. 8.

Doctores dicuntur legere, dum vacant de licentia superiorum, num. 9.

Famulus conductus an debeat habere salarium temporis, quo fuit absens cum licentia, num. 10.

Salarium an debeatur absenti sine licentia, numero 11.

Officium aduocationis, vel assessoris, legationis, & doctoratus an respiciat laborem, vel scientiæ probitatem, nume. 12.

Locatio, & conductio cadit in Doctore, aduocato, Praetore, & similibus, nume. 13.

Legere, docere, & consulere non sunt opera seruilia, num. 14.

Locari non potest probitas animi, & intellectus, numero 15.

Legalis sapientia precio nummario aestimari non potest, num. 16.

Scientia, & dignitas haberi non potest sine magnis laboribus, num. 17.

Scientia, & probitas intellectus omnem meretur pro rogatiuam, num. 18.

Auditores Rotæ quales esse debeant, num. 20.

Salarium Rotæ Auditoribus fuit datum pro alimentis, num. 21.

Absens

Absens cum licentia habetur pro presente, numero 22.

Lex quod non dicit, non potest ab alio suppleri, numero 23.

Mors, & cessio non indigent aliqua licentia, numero 24.

Verbum discedere an importet licentiam, nu. 25.

Salarium amittit negligens redire in termino sibi prefixo à licentiante, num. 26.

Verbum discedere de sui natura intelligitur sine animo redeundi, num. 27.

DECISIO LII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Vditor Rotæ absēs pro certo tempore, cum superioris licentia, an possit habere salariū.

Præsens quæstio pluries disputata tempore solutionis eiusdem, quæ potest nuncupari

de solatio, & honore Doctorum, accipiendo solatium pro salario, vt exposuit glo. in l. restituendæ in vers. solatijs littera K, C. de aduocat. diuers. iudic. & salarium pro honore, nam salarium dicitur honor, vt post Alberi. in l. 1. in princ. ff. si mens. fals. mo. dix. dicit Bolognin. in aut. habita, C. ne fil. pro patr. num. 261. lib. 7. fol. 429. & etiam honorarium, vt probatur in l. 3. C. de postulando, & exponit ibi gloss. in verbo honorarij, vnde honor sumitur pro honorario apud Vulpianum in l. si remunerandi ff. mandati, quod datur ad remunerandū, vt probatur in dicta leg. 1. ff. si mens. fals. mod. dixer. & in dicta l. si remunerandi.

Videbatur decidenda ad fauorem Communitatis debentis præfatum salarium, nam cum illud Auditoribus Rotæ sit datum quolibet mense, vt legitur in constitutione Rotali capit. 70. fol. 13. videbatur datum ex causa laborum, qui fiunt in illo mense, quo fit, vt non debeat pro tempore absentia, in qua nihil fuit laboratum, vt voluerunt Caccialup. in l. diem functo, num. 45. in fi. ff. de offic. assess. Ceph. consil. 70. in facto præsupponitur, num. 7. lib. 1. & Surd. consil. 42. in hoc ducatu, num. 20. lib. 1. nam qui non laborat, non manducat, vt inquit glo. in l. quamuis alienus in verbo deneganda littera T, ff. de damn. infect. & Bal. in capitulo primo, nume. secundo, in vers. adde quod. de testi.

7 Et tanto magis quia expresse disponitur in capitu. Rotæ 74. fo. 13. salarium non deberi Auditoribus nisi pro tempore, quo laborauerint, vt ibi legitur sub his verbis (& ad tollendum omne dubium, salarium siue publicum stipendium prædictum ipsi Auditores percipere debeant pro eo duntaxat tempore, quo officium huiusmodi exercuerint, ita quod adueniente casu, vel mortis, vel cessionis, discessus alicuius ipsorum Auditorum, nec ipse, nec eius hæredes prætere, nec petere possint huiusmodi salarium, nisi pro tempore, quo officium exercuerint, nisi forte aliquid deberetur pro residuo.

Licet contrarium verius visum fuerit per ea, quæ in terminis tradit gloss. in l. desertorem, ff. de re milit. §. si ad diem commeatu in littera K, in verbo si ad diem, quæ ad litteram dicit, quod rediens infra tempus statutum à licentiante, vel à lege percipit interim salarium, quod perdit, si negligit redire. Bald. in l. si ea conditione, C. de conditione insert. in fin. Barto. in l. hac lege, C. de proximi. sacr. scrip. lib. 12. in princ. & ibi text. in vers. vt qui liberam. Roman. sing. 453. Doctor fol. 72. qui miratur de Baldo non allegante text. in dicta l. hac lege, C. de proximi. sacr. scrip. lib. 12. sed tantum dicta glo. Dec. consil. 70. pro tenui, numero secundo, in vers. nam certum est Bologn. consil. 71. visa, & diligenter, numero quinto, Cataldin. de Boncomp. in suo tractat. de sindicat. numero 71. tom. septimo, fol. 354. Paris. de Put. in suo tractat. sindicat. in verbo licentia, numero tertio, tom. septimo, fol. 283. Caphal. consil. 71. ad fauorem præstantis Medici, numero 12. & consil. 70. in facto præsupponitur, numero quarto, lib. 1. Roncagal. in l. quinta. Nemo est, num. 30. de duob. rei. fo. 386. Surd. dicto consil. 42. in hoc ducatu, numero primo, lib. 1.

Et quod absens cum licentia pro tempore absentia debeat habere salarium, dicit nouissimè Fab. de Ann. cōf. 42. hac de qua agitur, num. 25. fol. 62. Rip. in suo tracta. de pest. in titu. de priuileg. contract. caus. pest. nu. 121. fo. 50. vbi dicit, quod doctores dicuntur legere eo tempore, quo vacant de licentia superiorum, & Io. Baptista de Sanct. Seuerin. in l. diem functo, numero quadragesimo quinto, ff. de offic. assessor. lib. primo, fo. 251. subdens aliud esse in famulo solum conducto pro respectu laboris, & operarum, nam huic quando datur licentia pro aliquo tempore fit defalcatio salarij, vel dictum tempus repletur per

M. Antonij de Amatis.

tantundem temporis, quod abfuit prout in simili dicit Barto. in l. si vno, §. item cum quidam circa ff. locat. Immo secundum d. Io. Bapt. vbi supra ita debet censi tacite actum tempore petite licentie. Idem quod supra citati Doctores censuit Cagnol. in l. diem functo, ff. de offic. assessor. nume. 189. **11** fol. 206. lib. 1. dicens vltimus, quod quando non impeditur per absentiam, seruitium, vt accidit tempore vacationum, quod debet habere salarium etiam si fuerit absens sine licentia, vt seruatur Padua, vbi doctores tempore vacationum pro libito discedunt, & habent salarium. Immo secundum Bald. in l. ea conditione, nume. 1. C. de condit. infert. & in l. liberti, libertiq; nu. 15. C. de oper. libert. illud habere debet, etiam pro tempore in eundo, & redeundo, etiam si recederet hora tarda, quia tota dies sibi cedit, vt videtur de mente Bart. in l. de diuisione in ff. solut. matri. & Bald. in d. l. liberti libertiq; d. n. 15. in vers. non tamen si quis, C. de oper. libert.

Præsertim cum præmissa, quæ de iure sine aliqua dubitatione transire videntur de consuetudine recepta, ac approbata fuerint, dum venit casus huiusmodi pluries, & pluries.

Quam partem secutus Perillus & Reuerendissimus D. Iacobus Seuarolus Vice Legatus huius Prouinciæ Marchiæ meritisissimus, & nunquam satis laudatus iussit salarium, de quo questio erat, mihi, cum effectu solui debere prout solutum fuit.

12 Non obstat, dum primo loco opponetur, salarium huiusmodi auditoribus constitutum esse ex causa laboris, quia vt dicit Bart. in l. 1. §. diuus, nume. 5. ff. de var. & extraord. cognit. officium aduocationis, vel assessoris, & legationis & doctoratus respicit nedum laborem, sed probitatem scientiæ, vel intellectus. Immo respicit principaliter probitatem intellectus, vt dicit Cæphal. dicto conf. 70. num. 7. lib. 1. & conf. 71. ad fauorem præstantis Medici, nume. 2. eodem lib. 1. Rip. in dicto suo tracta. de pest. in titu. de priuileg. contract. caus. pest. nume. 117. fol. 50. num. 115. vbi dicit, quod veteres **13** non crediderunt inter doctorem, aduocatum, Prætozem, & similes locationem, & conductionem esse: Sed magis operam beneficij loco præbere vt probatur in dicta l. 1. ff. si mens. fals. mod. dix.

14 Hinc est, quod legere, aut docere, aut etiam consulere sub tertio præcepto decalogi obseruationis festorum non continetur, quia opera seruilia non sunt secundum Iacob. de Grassijs ca. 34. de tertio præcepto

decalog. numero 16. fol. 136. & sic cum id, quod datur, detur ad remunerandum, honorarium appellari, subdens postea eodẽ, **15** num. 117. absit, quod honoris consecutio dicatur operarum locatio, & quod probitas animi, & intellectus locari possit, maximè nostra legalis sapiëntia, quæ prærio nummario neque æstimari, neque dehonestari debet. Cagnol. in d. l. diem functo, num. 166. fo. 203. qui dicit, quod licet salarium dicatur fructuum laborum principaliter, **17** tamen debetur propter dignitatem, vel scientiam, quæ non possunt haberi sine magnis laboribus, l. vnica, in ff. C. de professio. qui in vrb. constant. lib. 12. l. ff. C. vbi Senat. vel Clariss. ibi sudoribus magisteriæ potestatis factus clarus. Et quod salarium debeatur propter dignitatem loquens de Præsidente dicit Sapia in dicta l. diem functo, nume. 5. ff. de offic. assess. vol. 1. fol. 260.

18 Quare scientia, & probitas intellectus omnem meretur prærogatiuam. Aut habita, C. ne fil. pro patr. Cagno. in dicta l. diem functo, nu. 165. fol. 203.

19 Et quod salarium prædictum non possit, nec debeat censi debitum ex causa laboris vltra superius deducta in terminis iuris communis, manifestè colligitur ex constitutione Rotali cap. 7. fo. 2. & 3. in illis verbis **20** (statuimus, mandamus, & ordinamus, quod dicti Auditores debeant esse iuris vtriusq; Doctores excellentes, ac insignes vsu, & peritia iudicandi præstantes, clerici, & non vxorati, qui in eadem ciuitate Maceratensi per integri anni spatium cum eorum familia non habitauerint.)

Quibus si salarium debitum foret ex causa laboris, frustra fuissent apposita d. verba respicientia probitatem intellectus, cum satis fuisset eos fuisse aptos ad laborandum, vt sunt baiuli, fabri, murarij, pistores, & ceteri eorum operam locantes, quod profecto non sine infamia, & dedecore affirmari posset, præsertim cum non exigua esset metamorphosis videre auditores cum dictis qualitatibus vocatos reductos ad instar præfatorum.

21 Et ex eadem constitutione Rotali cap. 7. fol. 13. in qua declaratur salarium assignatum Prætori, & Auditoribus quolibet mense dari, vt habeant vnde sustentari possint, & sic cum appareat de causa expressa, non est recurrendum ad causam laborum oppositam, quia ista tanquam mendicata, & nouissimè nummaria auiditate introducta, nec iuri communi, nec Rotalibus Constitutionibus, nec dignitati clericali, ac Auditorum personis conuenit. Licet huiusmodi ca-

di capitulum circa tempus solutionis salarii ex quodam abusu fuerit male interpretatum, ne dum quia salarium, quod debetur pro alimentis est soluendum in principio, l. fi. ff. de liber. agnosc. Bart. in suo tracta. de aliment. nu. 32. & Soc. conf. 10. quamvis quaestiones supradictae, num. 14. lib. 1. cum simil. vulgat. sed quia quando salarium debetur ex dispositione legis, vel statuti, debet ab initio praestari, vt tradit Bart. in l. 1. §. diuus, nume. 5. ff. de var. & extraordi. cognitio. & Alexan. in l. diem functo, num. 6. ff. de offic. affesso. Idem ibi num. 5. tenent Iacob. de S. Georg. & Cagno. in d. l. diem functo, num. 123. lib. 1. fo. 196. vbi testatur de communi licet ipse teneat contrarium.

Prout nec obstat allegat. cap. Rotæ. Quia illud non habet locum in eo, qui abest cū licentia; quia praeter id, quod iste talis, vt supra fuit dictū, habetur pro praesente, & seruiente Bart. in dicta l. hac lege num. 2. C. de proxim. sac. scri. lib. 12. & Rip. in dicto suo tractat. de pest. in titu. de priuileg. contract. caus. pest. nume. 121. fol. 50. vt etiam de supra memorata cōsuetudine fuit comprobatum, cum nulla mentio licentiae in eo fiat, ea subintelligi nō potest; quia quod lex non dicit, ab alio suppleri nō debet, praefertim cum illa verba (ita, quod adueniente casu, vel mortis, vel cessionis, discessus alicuius ipsorum Auditorum) non possint sine admiratione, & forsā risu recipere dictum supplementum, cum mors, & celsio non indigeant aliqua licentia, & verbum discedere aliquam non importet licentiam, vt de se patet.

Secundo dicitur, quod vbi dictum Capitulum Rotæ haberet locum, etiam in discedentibus cum licentia, quod illud deberet intelligi de discedentibus non redeuntibus in termino licentiae, nam negligens redire in termino statuto à licentiante, vel à lege ammittit salarium secundum dictam glo. in l. desertorem, §. si ad diem com meatu in littera K, in verbo si ad diem, ff. de re milit. nam verbum discedere de sui natura intelligitur sine animo redeundi, vt colligi potest per illud Ciceronis in Caton. (ex ista vita sic discedo tanquam ex hospitio, non tanquam ex domo, commorandi enim natura diuersorium nobis, non habitandi dedit.)

Sed sic est, quod agitur de redeunte in termino licentiae, ergo.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO LIII.

ANCONITANA.

ARGUMENTVM.

De notorio non iure apparere quando dicatur, attentata praetextu notorij non iuris reuocari debere, an intelligatur etiam de profanis.

SUMMARIUM.

Bona ecclesie non possunt detineri sine licentia Pape, num. 1.

Bona ecclesie sine praefata licentia alienata libere ad ecclesiam reuertuntur, num. 2.

Dictio libere quomodo interpretetur, nume. 3.

Dictio libere operatur sine aliquo extrinseco, nume. 4.

Dictio libere est ab omni necessitatis obseruantia, & solemnitate abstracta, num. 5.

Iudex non debet aliquem auctorizare in suo delicto, num. 6.

Attentata, quando constat de notorio non iure, an debeant reuocari, n. 7. etiam in profanis, n. 9. & 21.

Attentatorum reuocatio non est facienda ad instantiam eius, cuius non interest, nu. 8.

Notorium ius non habenti possessio non restituitur, sed sequestratur, num. 10.

Notorium non ius, an possit dici probatum per instrumentum, num. 11.

Negatio an excludat notorium, num. 12.

Notorium non ius alicuius ante conclusum in causa, an constare dicatur, num. 13.

Confessio partis in iudicio admissa facit notorium, n. 14. Solennitates omnes interuenisse an praesumatur, nume. 15.

Licentia, & beneplacitum Apostolicum, an praesumatur ex cursu 40. annorum, num. 16.

Certum, & clarum non dicitur id, in quo cadit disputatio, num. 17.

Notorium quid sit, num. 18.

Confessio est interpretanda ad fauorem consistentis, mero 19.

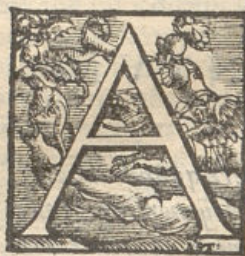
Confessio non nocet, nisi fuerit clara, & manifesta, num. 20.

Notorietas qualibet, an sufficiat, num. 22.

DECI

DECISIO LIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

N dicatur constare de notorio nō iure DD. Appellātium de Ferrettis ad effectum reuocandi attentata pro parte Reuerend. Canonicorum Regularium Sancti Ioannis Baptistæ de Ancona,

& vbi constaret, an id habeat locum in prophanis.

Circa primum dubium videbatur dicendum pro parte dictorum Reuerendorum Canonicorum constare de notorio non iure dictorum de Ferrettis ex pluribus.

- 1 Primo quia detinent bona præfate ecclesie nulla præuia licentia Pontificis, & Sedis Apostolicæ, quo casu concessio facta eis dē per dictos Canonicos, de qua in actis, dicitur nulla, & bona libere ad ecclesiam reuerfa, vt probatur in cap. ambitiosè in extran. ad reprim. hoc est sine contradictione, & aliquo impedimento, vt per Alexan. consil. 12. viso themate, num. 2. & consil. 14. viso, & considerato, numer. 3. lib. 2. & alios citat. per Vulpell. in suo tract. de preposit. aduerb. & coniunct. signific. in dictione libere in princ. numero 56. seu ipso iure, vel ipso facto, vel absque alicuius iudicis licentia, vt voluit Corn. consil. 165. circa primū,
- 2 num. 2. lib. 2. quia dictum verbum libere operatur sine aliquo extrinseco, vt inquit Philosophus 1. Methaphisices, & Beat. Th. secunda secundæ quæst. 19. capit. 24. de quibus meminit Corn. loco citato, num. 24. & ab omni necessitatis obseruantia, & solennitate est abstractum, vt voluit Bald. in cap. que in ecclesiarum colum. 2. num. 4. versic. ibi liberam extra de constitu. per text. in l. 1. ff. de testam. milit. & Tiraq. in l. si vnquā in verbo reuertatur nume. 135. C. de reuocand. donat. fol. 321. quod non esset si sub dicto attentatorum prætextu dicti de Ferrettis bona de quibus agitur, retinere possent.

Secundo, quia non constat fuisse obtentum beneplacitum Apostolicum infra tēpus specificatum in cōcessione eisdem de Ferrettis per dictos Reuerend. Canonicos facta, vt erat necessarium ad docendum de

eorum bono iure, & excludendum eorum notorium non ius, euidenter apparens.

- 6 Circa secundum dubium videbatur, dicendum attentata esse reuocanda, etiam in prophanis, quando constat de notorio non iure, quia iudex non debet aliquem auctorizare in suo delicto, vt post gloss. tenet Innocen. in cap. significasti de diuort. num. 2. Rot. decis. 13. alias 348. nota quod si constat de restit. spoliat. in antiq. Aegid. decis. 101. si constat de non iure Cassad. decis. 3. petens, numero 4. de restit. spoliat. & Lancellot. de attentat. par. 3. in titu. de reo. & exceptio. contra attent. compet. capit. 24. quæst. 1. num. 22. fol. 428. saltem ad euitandum occasionem peccati, quod committeret petens reuocationem percipiendo fructus rei restitutæ indebitè, & sine aliquo iure Rot. decis. 2. alias 55. ad instantiam illius vt lit. penden. in nouis fol. 33. & dicta decis. 2. alias 13. Fuit dubitatum. de restit. spoliat. in nouis. fol. 36. nam propter periculum animæ notorius defectus iuriū impedit reuocationem attentatorum. Franc. in cap. bone de appellat. numero 15. Paris consil. 12. in isto num. 7. & 8. lib. 4. Didac. capit. 23. pract. quæst. nume. 4. in fi. fol. 464. & Lancellot. vbi supra, num. 27. fol. 428.

- 8 Nec facere reuocationem ad instantiā eius, cuius non interest, quia iste est repellendus cap. cum inter Canonicos de elect. cap. veniens il 2. de test. Innoc. in cap. constituti de fil. presbyter. vt per Lancellot. in dicto cap. 24. q. 1. num. 24. fol. eodem.

- 9 Et quod attentata etiam in profanis non debeant reuocari in terminis voluit Franc. Marc. decis. 80. quæritur an princeps, nu. 1. part. 1. qui loquitur quando obstat notorius defectus tituli, & eruditissimus D. Antonius de Matthæis in repet. §. nihil commune. l. naturaliter, ff. de acquir. possess. in 6. fallent. nume. 49. & quidem rectè, cum etiam in prophanis militet eadem ratio.

Sed Domini pro maiori parte dixerunt non constare de notorio prætenso non iure dictorum de Ferrettis ad effectum impediendi prætensam attentatorum reuocationem, & vbi constaret, id non habere locum in prophanis, in quibus reuocantur attentata, licet notorium ius non habenti possessio non restituatur, sed sequestratur.

Vt primum videbatur probari ex pluribus.

- 11 Et primo, quia per dictum instrumentū non potest dici probatum notorium assertum non ius per ea, quæ tradit Lancellot. loco citato, numero 72. in versicu. contra-

rium

- riam tamen, & numero sequenti.
- 12 Secundo quia cum Ferretti negauerint constare de asserto notorio bono iure dictorum RR. Canonorum, non potest dici constare de eorum malo iure, cum huiusmodi oppositio fuerit ante conclusum in causa, ut post gloss. in ca. significauerunt, & ibi Abb. de reit. num. 4. dicit Alex. consil. 99. visis processibus, nume. 8. lib. 5. & ante
- 13 conclusum in causa non dicatur constare de notorio alicuius non iure. Alexan. consil. 99. nume. 4. Put. decis. 24. notorie sub rubr. de reit. spoliat. cum possit de tuo bono iure doceri, & probari de presentia Apostolica approbatione, ut per Lancellott. in suo tractat. de attentat. in dicta 3. p. q. 1. cap. 24. num. 78. tom. 5. fol. 429.
- Nec dicatur hoc esse impossibile, quia fatentur in precibus datis Summo Pontifici, de quibus in actis, hodie non constare de dicto Apostolico beneplacito, quod sufficit ad docendum de notorio non iure,
- 14 quia confessio partis in iudicio admissa facit notorium cap. cum olim de verb. significat. cap. ex parte eodem titu. cum simil. ut per gl. fin. in dicto cap. & ibi Innocen. Ferrett. consil. 4. dirigat verba mea numero 5. in vers. seu per confessionem Bald. in l. a procedente, C. de dilat. numero 2. Fely. in rubr. extra de probat. & in cap. significauerunt, num. 4. de testib. Afflict. decis. 176. quendam mulier, numero 4. & decis. 372. fuit lata sententia in fi. nu. 8. Grammat. decis. 36. Solon. ex septem sapientibus, nume. 37. & Mascari. de probat. conclus. 1102. num. 2. lib. 2. quia non propterea dicunt, quod de eo ante conclusum in causa non posset doceri, quia si
- 15 omnes solemnitates presumuntur interuenisse, nisi probetur contrarium Decian. consil. 41. Pro fundamento, numero 99. lib. 2. fol. 323. precipue quando allegatur ab eo in cuius fauorem oritur, secus si negetur Rot. in nouiss. decis. 67. die 29. Aprilis, num. 5. p. 2. fol. 42. & adest cursus quadraginta annorum,
- 16 quo beneplacitum, & licentia predicta presumitur, possibile quoque est, quod reperi possit, & tanto magis quia cum forsitan se possint defendere ex titulo presumpto, cessat asserta notitia non iuris, que verificatur, quando res est ita clara, que non habet aliquam oppositionem, quod non potest affirmari in casu isto, in quo Ferretti plura se defendendo adducunt, penitus dictum asser-
- 17 tertum notorium excludentia, nam sicut non dicitur clarum, & certum illud, in quo cadit disputatio Fely. in capitu. inter ceteras colum. ante pen. numero 8. vers. tertia declaratio. de re iudicat. ita nec notorium

18 dici potest, quia notorium est probatio in dubitata, & finita nulla egens discussione ut late per Mascari. conclus. 1101. nume. 3. lib. 2. que non recipit dubitationem, nec potest impugnari ut ibi, num. 7.

Præterea est considerandum, quod dicti Ferretti in precibus præfatis præsupponunt beneplacitum interuenisse, dum petunt dictam concessionem bonorum de nouo quatenus opus sit confirmari, quo fit, ut ista confirmatio nouiter petita ad cautelam non possit nocere, etiam ubi posset dici dubia,

19 quia confessio venit semper interpretanda ad fauorem confitentis, non autem contra. Butrius in capitu. ex litteris il. in fin. de sponsal. Alexan. consil. 183. viso puncto, num. 7. lib. 5. Dec. consil. 403. viso tenore, num. 16. Socin. iun. consil. 39. perspectis, numero 71. lib. 1. Rymin. iun. consil. 23. Illustris, & generosus comes, nume. 307. lib. 1. & consil. 204. & primo super allegato, nume. 55. lib. 2. & non nocet nisi fuerit clara, & manifesta. Roman. consil. 321. in casu ad fi. Aym. consil. 157. Nobilis Bertrandus, num. 9. vers. Quarto respondeo Bursat. consil. 197. considerando ea que in facto, numero 19. lib. 2. Alb. consil. 14. Præsupposita communi conclusione, nume. 3.

21 Secundum per distinctionem, quam facit Cassad. decis. 3. petens restitutionem, numero quinto, in vers. & per hoc de restit. spoliat. f. 70. inter beneficialia, & prophana, quam refert, & sequitur Lancello. in d. suo tractat. de attent. in cap. 24. de reo. & except. con. attentat. compet. quest. 1. num. 10. to. 5. fol. 427. Lap. & alij in c. ad decimas de restit. spoliat. in 6. Couar. pract. quest. cap. 23. num. 3. vers. quam obrem fo. 464. ubi dicit hanc teneri frequentiori doctorum consensu, & Lancell. loco citat. num. 51. & seq. fol. 428. & facit Rot. decis. 1. aliis 47. nota, quod ubi aliquis de ordine cognitionum in antiq. fol. 25. Mille. in suo repert. in verbo possessorio reintegranda, fol. 335.

Tertium per ea que dicit Cassador. dicta decis. 3. numero 5. & Couar. pract. quest. d. cap. 23. numero 3. dum volunt attentata, quando constat de notorio non iure in prophanis esse per iudicem ex officio reuocanda, absque restitutione possessionis, & dein de faciendum sequestrem, ut quoque voluit Lancellot. d. cap. 24. quest. 1. nume. 58. fol. 428. & seq.

Non obstant primum, & secundum, obiectum, quia ut supra fuit dictum, non constat de asserta notitia non iuris.

Et ubi constaret, non qualibet notitia sufficeret, sed illa, que non requirit altiore

M. Antonij de Amatis.

indaginem, vt per Ferrett. conf. 4. dirigat
verba mea, num. 5. & Pedemon. decif. 116.
ex actis agitatis, num. 8. fol. 468.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO LIIII.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

*Legatum annuum factum ecclesie, an extin-
guatur spatio centum annorum.*

SVMMARIVM.

*Legatum annuum factum ciuitati, vel ecclesie non
finitur spatio centum annorum sed perpetuo durat,
num. 1. 3. & 12. contrarium num. 2.*

*Quid quando sumi potest aliqua coniectura volunta-
tis testatoris, num. 4.*

*Animas quorundam, & si breui tempore de purgato-
rio liberatas fuisse legatur, quorundam tamen pœ-
na duraturæ sunt vsque ad diem iudicij, num. 5.*

*Perpetuum durat plusquam centum anni, nume-
ro 6.*

*Perpetuum, & spacium centum annorum differunt,
num. 7.*

*Verba apta ad infinitatem restringuntur secundum
mentem, & secundum subiectam materiam, nu-
mero 8.*

*Diçtio perpetuo quomodo secundum propriam natu-
ram intelligi debeat, num. 9.*

Infinitas est euitanda, nume. 10.

*Verba quando sunt apta ad infinitatem toleratur in-
finitas, nume. 11.*

Anima cunctis rebus est præferenda, num. 13.

*Opinio Soti, qui dicebat neminem in Purgatorio vn-
quam fuisse viginti annis, immo forte nec decem
est reprobata, num. 14.*

DECISIO LIIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Vccius Petri de Agu-
gliano ciuis Anconæ
cum de anno 1485.
sub die quinta Oçto-
bris fecerit testamen-
tum, in quo inter cæ-
tera legauit Ecclesiæ
Sancti Augustini di-
ctæ ciuitatis salmas

tres grani quolibet anno cum pacto, quod
fratres dictæ Ecclesiæ tenerentur in anno
dicere officium mortuorum pro anima ip-
sius testatoris.

Dubitatum fuit, an post cursum cētum
annorum pro parte dictæ Ecclesiæ potue-
rit agi contra Hieronymum Giachelli, &
litis consortes pro prætensa frumenti quan-
titate, vt factum fuit.

- 1 Et dicebatur, quod sic, quia legatum an-
nuum etiam simpliciter, vt in casu isto ci-
uitati, vel ecclesiæ relictum non finitur spa-
tio centum annorum, sed perpetuum est,
vt post Ruger. Accurs. Alberic. & Cuman.
in l. annuam, ff. de annuo legat. Dyn. in l. in
singulos, numero 2. ff. eod. tit. Pannor. in c.
vlt. ad fin. de testam. Rip. in l. 2. numero 4.
ff. solut. matrim. Alber. in l. annuus vsus-
fructus, ff. de vsufruct. qui dicit vidisse in
praxi frequentissime hanc opinionem ser-
uari, voluit Couar. variar. resol. lib. 3. cap.
9. numero 10. in versic. tertio infertur fol.
* 251. qui dicit sibi hanc videri verio-
rem, quem in terminis postquam plures, quos
allegat sequitur Simon. de Præt. de inter-
pret. vltim. volunt. dubit. 2. fol. 8. lib. 4. nu.
* 12. fol. 476. vbi attestatur de communi * sen-
tentia Modernorum, vt Rymin. iun. conf.
219. exorta fuit quæstio, numero nono, &
seq. lib. 2. qui num. 14. non solum attestatur
* de magis * communi, sed numero 40. mi-
rando se de doctoribus dicit, quod contra-
ria opinio stare non potest.

- 2 Sed cōtrarium verius videtur, nam post
lapsum centum annorum dicitur extinctū
huiusmodi legatum, vt facta dinumeratio-
ne doctorum consuluit Turrett. consil. 26.
præsupposito pro vero fol. 56. qui nume. 6.
pro parte affirmatiua allegat decem, & no-
uē doctores, & pro negatiua viginti octo
* attestando de communi *, & aqiori inter
quos adest Alexan. consil. 60. omisso mul-
tiloquio, numero 1. lib. 1. Caphal. conf. 268.
bona quæ remanserunt numero 26. lib. 2.

Surd.

Surd.
tio, n
in suo
iunct
2. fol
3 Li
gis p
& in
de an
nis te
mag
ne eu
in tit
vbi e
cta r
fil. 2
4 N
do p
rium
tor f
sua a
ciun
toris
gatu
trad
de in
mer
san p
l. si v
lega
nan
5 præ
gini
rata
in su
gen
an
vsq
dar
quo
aut
ber
tius
ad
mi
que
ref
ter
nas
gat
dic
nis
iu
tur

tis
tia
6 tic

Surd. conf. 123. exigeret presens consultatio, num. 16. lib. 1. Idem obiter sensit Vulp. in suo tract. de prepositio. adverb. & coniuunct. significat. in dictione perpetuo, num. 2. fol. 76.

- 3 Licet mihi prima opinio affirmatiua magis placeat, quia est fundata in l. annuam, & in l. annua, §. Attia fideicommissum, ff. de annuis legat. quæ loquuntur in terminis terminantibus, & non possunt nisi cum magna cauillatione, & falsa interpretatione euitari, vt habetur lib. 6. commun. opin. in titu. de annuo legat. num. 7. p. 2. fol. 152. vbi etiam dicitur, quod ad omnia ferè obiecta respondetur per Rym. iun. dicto consil. 219.
- 4 Nec dicatur hoc non habere locum, quando potest sumi aliqua coniectura in contrarium, vt in presenti specie in qua cum testator fecerit dictum legatum præfatæ ecclesiæ ad hoc, vt teneatur in anno dicere officium mortuorum pro anima ipsius testatoris, videtur voluisse, quod huiusmodi legatum non sit sempiternum per ea, quæ tradit Simon. de Præt. in dicto suo tractatu de interpret. vltim. vol. dub. 2. fol. 8. lib. 4. numero 13. fo. 476. qui dicit tali casu posse forsitan procedere opinionem glo. & Barto. in l. si vsusfructus municipibus, ff. de vsufruct. legat. & sequa. de cuius dicto valde dubito, nam & si legatur, vt dicit idem Sim. loco præcitato, quod cuiusdam anima spatio triginta dierum, & alia 15. dierum spatio liberata fuerunt de Purgatorio, legitur quoque in summ. Theolog. moral. lib. 7. de indulgent. cap. 16. numero 1. fo. 355. quorundam animarum poenas duraturas esse ad diem vsque iudicij vbi gloss. in littera I, refert Adam in sermone pro defuncto dicentem quosdam detineri in Purgatorio centum aut. 300. anni, & Surium in vita Sancti Luzberigæ dicentem, quod quidam Innocentius Papa est in Purgatorio detinendus vsq; ad diem iudicij, & facit, quod dicit Bellarm. cap. 9. de Purgat. lib. 2. in rubr. de tēp. quo durat Purgat. propè fin. fol. 1943. dum refert Bedam lib. 5. historia cap. 13. dicentem cuidam ostensas fuisse Purgatorij poenas, dictumque illi esse animas, quæ in Purgatorio degunt, saluandas omnes in die iudicij, licet aliqua orationibus, & elemosynis viuentium, & præcipuè altaris sacrificio iuuētur, vt etiam ante diem iudicij liberentur.

6 Nec dicatur, quod illa verba perpetuitatis posita in dicta l. annuam, & l. annua, §. attia, ff. de annu. legat. possunt intelligi de spatio centum annorum, nam perpetuum du-

7 rat plusquam centum anni secundum Patpal. in l. 2. num. 8. ff. solut. matrim. qui propterea dicit Barto. male fuisse locutum, dum sensit contrarium, est enim differentia inter perpetuum, & spatium centum annorum, vt pulchre scripsit Barbat. consil. 20. quare viso puncto, col. 1. lib. 4. in vers. & sic apparet, vbi plura dicit de dictione perpetuo; nam tunc verba acta ad infinitatem restringuntur secundum mentem ad certum tempus secundum Bero. d. consil. 155. nu. 22. & seq. lib. 1. & secundum subiectam materiam. Ceph. consil. 400. causa ista, num. 21. lib. 3. Rym. iun. d. consil. 219. numero 33. lib. 2. & Vulpell. in suo tract. de prepos. adverb. & coniuunct. significat. in dictione infinitum in princ. fol. 49.

9 Et quod verbum perpetuo debeat intelligi infinitum secundum propriam naturam d. verbi post Alber. in suo dictio. in verbo perpetuo Bald. conf. 275. factum tale est col. 1. num. 3. lib. 1. Butr. conf. 48. in nomine Iesu, num. 3. qui exponit d. verbum sine fine dicit Rym. iun. d. consil. 219. num. 32. 10 lib. 2. seu quod infinitas est euitanda, capit cum in multis de rescript. in 6. l. 1. ff. de vsu- 11 cap. quia quando verba sunt apta ad infinitatem, toleratur infinitas Bero. conf. 155. circa id num. 1. lib. 1.

12 Et propterea magis cautum fauore animæ, & verum puto dicere legatum prædurare ultra centum annos abique temporis præfinitione, cum ista via sit tutior, & habeat pro se tacitam testatoris voluntatem, qui verisimiliter si fuisset interrogatus, idē 13 dixisset fauore animæ suæ, quæ cunctis rebus est præferenda, & tanto magis, quia præter id, quod hæc pars est æquior, & benignior secundum Rym. d. consil. 219. num. 38. anima testatoris semper indiguit, indiget, & indigebit oblationibus, & sacrificijs dictorum fratrum, donec in extrema die iudicij sententia salutaris, vel horrenda proferatur, quibus per d. restrictiuam interpretationem priuari non debet, nam eodem tempore duo orientur inconuenientia, primū n. quod verba legis apta ad infinitatem restringerentur; secundum quod tacita voluntas destrueretur, quod non est dicendum, nā cessante dicta præstatione cessabit d. officium, quo testator priuari non debet. Immo vt melius dicam non potest, nam si ipsa obligatio dicendi officium fauore redemptionis animæ durat in sæcula sæculorum; idem de ipso annuo legato cēsendum est, ne remaneat obligatio sine sua annua præstatione contra mentem testatoris, & inæqualitas ac iniustitia inter eos, qui tenen-

tenentur, vt sup. ad celebrationem d. officij, & eos qui ad annum legatum grauari fuere à testatore. Et vbi circa hoc aliqua posset oriri dubitatio, non propterea est recedendum ab opinione, quæ fauet piæ causæ, vt post Bald. in cap. in præsentia, colum. penul. in versiculo ex hoc pono talem conclusiõnem. de prob. voluit Tiraquel. in suo tract. piæ causæ, priu. 98. in fi. & si diceretur hoc eidem non nocere, quia secundum opinionem Soti nemo fuit in Purgatorio vnquam viginti annis, immo fortè, nec decem, de quo meminit Iacob. de Graffis in suis decision. lib. 4. cap. 15. in rub. quis ab excom. absol. pos. & de Iubilæo, numero 63. fol. 467.

14 Respõdetur dictam opinionem esse reprobata, vt per Belarmin. in ca. 9. de Purgat. lib. 2. in rubr. de tempore, quo durat Purgatoriũ in vers. præter hos errores, fol. 1943. & in d. summa Theolog. moral. paulo ante locum supra citatum.

Rota tamen licet non pronunciauerit quia partes deuenerunt ad concordiam, hæc scripsi, quia sentiebam, ut supra.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO LV.

FIRMANA.

ARGUMENTVM.

Appellatio an detur, quando quis habet tres sententias fauorabiles.

SUMMARIVM.

Sententias tres conformes habenti executio negari non potest, num. 1.

Sententiæ, quando dicantur conformes, num. 2.

Appellatio à tribus sententijs datur, quando sunt difformes, num. 3.

DECISIO LV.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Larũ est, quod si Florellus de Florellis haberet tres sententias conformes, vt prætenditur, quod illæ essent iuxta petita contra Antonium Mariã exequendæ per text.

in l. 1. C. ne liceat tert. prouocare. in versic. eisdem capitulis, cap. sua nobis extra de appellatio. Alexan. conf. 77. in causâ, & lite, nume. 1. lib. 2. Dec. conf. 385. iuridicam esse arbitror numero 2. Crauett. conf. 183. diuino subsidio, num. 1. vbi plene declarat, quãdo sententiæ dicantur conformes. Thesau. decis. 122. tertio prouocare, nu. 1.

Sed quia hoc non videtur verificari in factõ, contrarium fuit resolutum; nam licet adsint tres conformes, quo ad creditum salmarum tresdecim olei, non tamen verificatur conformitas trium, quo ad modũ exequendi circa valorem ad rationem quãti plurimi, vt vitimo loco fuit pronũciatũ; tunc enim ratione difformitatis prædictæ datur appellatio per ea, quæ in terminis tradit Couar. pract. quæst. cap. 25. nu. 6. in vers. ego vero quoties poterit, & Crauet. dicto conf. 183. nu. 1. & seq. Afflic. decis. 362. fuit maximè excitatum, & ibi Vrsil. in addit. numero primo, & seq. Gabr. de execut. rei iudi. conclus. 1. num. 5. fol. 143. & alij citati per Stracc. in addit. ad Crauet. dicti conf. 183. fol. 79.

Nõ obstat, quod supra obijcebatur, quia cessante conformitate ex diuersitate prædicta respectu sententiæ nouum grauamen inferentis appellatio de necessitate erat admittenda, prout admissa fuit secundum opinionem Angeli in dicta l. 1. C. ne liceat. Tertio prouocare, de qua meminit Couarru. vbi supra post Bartholom. Socc. consil. 39. capio primum, num. 18. lib. 4. Franc. in c. directè de appellat. n. 6. Marant. de ord. iudic. p. 6. in rub. & quandoq; appelletur, nu. 281. fol. 456. & Crauett. dicto conf. 183. nume. 4. in vers. rursus, Thesau. dicta decis. 122. nu. 7. Ratio est secundum Angelum loco citato, quia tunc ab illo grauamine nunquam extitit appellatum, & sic est opus appellatione.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECI-

DECISIO LVI.

ANCONITANA.

ARGUMENTVM.

Fatalia in causis minoribus an computentur, prout in maioribus.

SUMMARIVM.

Dies tantum, in quibus Rota sedet, an calculari soleant, quando opponitur appellationem desertam, num. 1.

Rota quando sedere soleat, num. 2.

Causis in minoribus quotidie procedi potest, nu. 3.

Dies viles, qui dicantur nume. 4.

Annus consistit ex 365. diebus, num. 5.

Menses tres fatales in causa appellationis dati non capiunt nonaginta duos dies viles, nu. 6.

Negligentia probatur ex lapsu fatalium, nume. 7.

Consuetudo an operetur vbi adest lex, num. 8.

Capitula Rotæ sunt seruanda, nume. 9.

Correctio debet non solum fieri verbis expressis, sed vt euitetur, dantur variæ solutiones, & varij intellectus, num. 10.

Causa maiores, & minores, an pari passu ambulare possint, nume. 11.

Causa minores citius expediuntur, num. 12.

DECISIO LVI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

IN causa Cæsaris Turioni appellantis ex vna, & Dionoræ Trescanæ, & litis consortis appellatorū ex altera. Appellatio interposita per dictum Cæsarem, an sit deserta.

Præsupposito calculo exhibito, in quo à die decima nona mensis Augusti 1593. Usque ad trigessimā diem mensis Octobris inclusiuè sunt decursi inter dies Rotaes, & viles dies 232. & excomputatis diebus feriatis in honorē Dei,

ac messium, & vindemiarum, dies cētum, & quinquaginta.

1 Videbatur respondendum affirmatiuè, quia de consuetudine, & stylo Rotæ currunt tantum dies, in quibus Rota sedere solet, & non alij dies viles; quæ regulariter ius reddit alterius diebus videlicet Lunæ Mercurij, & Veneris, vt latè in constituto. Rot. cap. 52. fol. 10.

3 Licet negatiua verior esset, quia cū agatur de causa, cuius summa est infra centū aureos, in qua quotidie procedi potest, vt ad literam legitur in constituto. Rotal. cap. 28. fol. 7. per lapsum dictorum centum quinquaginta dierum appellatio remanet deserta, præsertim cum de iure cōmuni omnes dies in quo iudex sedet, & copia eius haberi potest dicantur viles, prout quoq; vigore constituto. Marchiæ dicuntur omnes termini, vt de primo probatur in liure mariti, C. de adulte. l. 1. in princ. ff. de diuers. & temporal. præscriptio. & interdum dies sessionum, vt per gloss. ad constituto. Marchiæ, cap. 16. lib. 5. in verbo vtilium, num. 1. fol. 344. & Rodoano in suo tractat. de reb. eccles. non alienan. q. 23. de restit. in integr. quæ ob lectionem. competen. eccles. vers. & possit nu. 6. to. 15. p. 2. fol. 514. de secundo in constituto. March. cap. 10. lib. 6. fol. 377.

Immo cum ex forma constitutio. Marchiæ capit. 9. lib. 6. fol. 176. causa huiusmodi debuerit expediri infra tres menses, qui siue intelligantur de diebus triginta, vel 31. pro quolibet mense, vel pro quarta parte anni vtilis, qui annus consistit ex tercētum sexaginta quinque diebus, quæ nō capit nonaginta duos dies viles, vt in terminis dictæ constitutionis habetur per Alex. confi. 104. visa scripturarum num. 9. & seq. respectuè lib. 5. non solum confirmatur desertio, sed augetur, cum vltra eam constet esse decursos dies quinquaginta, & octo non mediocriter probantes ipsius appellantis negligentiam.

Non obstat allegata consuetudo, & stylus Rotæ, quia non fuit probatus, prout nec probari poterat, cum sit contra formā dicti capit. Rotæ 28. nam vbi adest scripta lex, non operatur consuetudo, quæ tūc pro lege suscipitur, quando deficit lex, cap. consuetudo distinct. 1. Præsertim cum fuerit iurata obseruantia capitulorum Rotæ, à quibus sine periurio iudex non discedet.

Et vbi asserita obseruantia, seu stylus probatus dici posset, esset intelligendus de causis supra, & non infra centum, ad euitandā correctionem dicti capituli Rotæ loquentis de causis infra centum, nam præter id, quod

quod ubi agitur de materia correctoria correctio illa debet fieri verbis expressis l. precipimus, C. de appellat. vt euitetur varia solutiones, & varij intellectus dari possunt secundum Marian. Socc. in ca. accedentibus, num. 26. de priuileg. part. 2. fol. 116.

Et tanto magis, quia secundum hanc intelligi. cap. Rotæ remanent illæsa, & in suo robore, & ostenditur differentia, quæ ex mente eorundem est inter causas maiores ad Rotam spectantes, & minores, de quibus quilibet Auditor solus ius dicit, quæ
 11 pari passu nequaquam ambulare possunt, nisi cum destructione manifesta dictorum capitulorum Rotæ, nam si illorum vigore in causis maioribus, vt non semel fuit dictum tantum Rota qualibet hebdomada ius dicere solet, & quotidie in minoribus quilibet Auditor, necessario fatendum est, quod
 12 breuiori tempore expediuntur causæ minores, quàm maiores, quia antequam de causis maioribus labantur tres dies fatales, in causis minoribus labuntur sex.

Sed in huiusmodi causa non fuit pronuntiatum, quia obmissa hac disceptatione dicebatur per dictum appellantem causam computatis fructibus petitis esse supra centum, & sic de maioribus ad Rotam spectantibus, quod pendet ex facto.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO LVII.

MAGERATENSIS.

ARGUMENTVM.

Laudum quando possit exequi appellatione non obstante.

SUMMARIVM.

*Laudum pendente appellatione, vel recursu non potest appellari, num. 1.
 Reductio ad arbitrium boni viri, & appellatio æquivalent, num. 2.
 Appellatio an detur, quando appellationi, & reductioni fuit in compromisso renunciatum, num. 4.*

Pactum in compromisso positum, quod exequatur laudum, & deinde appellatur, an sit seruandum, num. 5.

Iuramentum est seruandum, quando seruari potest sine interitu salutis æternæ, num. 6.

Relatum est in referente, num. 7.

DECISIO LVII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Audum latum ad fauorem Io. Baptistæ Cæccholini, & litis cõsortum, cuius executio petitur cõtra Hieronymam Cæccholynam de Berardis an possit exequi.

Videbatur dicendum quod non, quia pendente appellatione, & recursu non posset de eius executione tractari Præposit. in cap. dilecto, numero 74. in versicu. quarto, & vltimo de appellatio. Franc. in cap. dilecto, numero 39. de appellat. Lanfranc. in decis. 461. Arbitrementalis, fol. 166. Alexand. consil. 43. quia subtiliter, num. 9. lib. 6. Boer. decis. 284. Sed maius dubium, num. 24. & 261. qui dicit ita seruari in praxi, & de stylo curiarum, Aemilia. cõf. 47. in causa Galeotti num. 18. Rot. Lucan. per Magon. decis. 98. spectab. 9. Ludouicus num. 33. vbi testatur de magis* communi. & Lancellott. in suo tract. de attent. cap. 16. de attent. reduct. ad arbitr. boni viri pendent. numero 10. tom. 5. fol. 393. qui hanc
 * appellat veriolem, & magis* communem,
 2 ratio est quia reductio habet instar appellationis, vt per Lanfranc. & Boer. num. 24.
 3 in locis citatis, etiam si ageretur de confirmatoria laudi Franc. in dicto capit. dilecto, num. 39. de appellat. Paris consil. 45. satis concludenter num. 93. lib. 1. qui testatur de magis* communi prout quoque facit Rot. Bononiens. quæ vltius hanc dicit esse veriolem decis. 15. dubitatum fuit fol. 19. in vers. fuit conclusum, & Lancellott. dicto cap. 16. numero 28. & seq. fol. 393. & dictæ appellationi, & reductioni fuerit renunciatum in
 4 compromisso, quod de iure fieri potest secundum Dyn. consil. 18. quæstio talis est, nu. 14. fol. 29. vigore constitutionis Marchiæ lib. 6. cap. 14. fol. 385. qua cautum est, appellationi, & reductioni ad arbitrium boni viri non posse renunciari etiam cum iuramẽ

to.

10. Idem est, si adesset obligatio Camera-
lis secundum Gallef. ad form. Camer. obli-
gat. in quarta partic. quæst. 3. num. 5. & seq.
fol. 71.

Sed Rota censuit contrarium quia cum
in breue S. D. N. Commissionis præsentis
causæ adfit clausula (ita tamē quod si quid
hinc inde exequendum fuerit eadem au-
ctoritate exequamini) & in primo cōpro-
missio inter dictas partes facta sit appositū
pactum, quod sententia in omnem casum
appellationis, vel recursus prius debet exe-
qui, & deinde appelletur, petita executio
interim retardari non poterat per ea, quæ
tradit Boer. dicta decis. 284. fol. 706. nu. 26.
in vers. vel nisi, præsertim cum huiusmodi
conuentio sit iurata, iuramentum enim
6 quando potest seruari sine interitu salutis
æternæ, est seruandum capiti. cum contingat
de iur. iur. cum similibus vulgat.

Nec dicatur, quod clausula prædicta nō
reperitur in ultimo compromisso facto in-
ter dictas partes, etiam attenta relatione de
qua in eo, quia dictū instrumentum com-
promissi se refert ad secundum compro-
missum, in quo non adest dicta clausula,
quod sententia possit exequi, quæ fuit ap-
posita tantum in primo compromisso.

Nam respondetur esse aduertendum,
qualiter reperitur aliud compromissum ea-
dem die factum per dictam Hieronymam,
de quo in actis sub rogitu ser. Marini Saxi,
in quo cum relatio fiat ad primū, & secun-
7 dum compromissum contentum in eis di-
citur contineri in ipso referente l. asse toto,
ff. de hæred. instit. cum similibus vulgat.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO LVIII.

FANENSIS.

ARGUMENTVM.

*Appellatio in casu, de quo agitur, an potuerit
per Iudicem, à quo declarari deserta, &
laudum nullum homologari.*

SUMMARIVM.

Terminus datus à statuto Fanensi ad appellandum,

- reductionem petendū à laudo, seu alio modo recla-
mandum, qualis sit, num. 1.*
- Defectus iurisdictionis, citationis, & mandati sunt
insanabiles, num. 2.*
- Sententia nulla non potest deferri, num. 3.*
- Tesis contra producentem probat, num. 4.*
- Ponens dicitur fateri, num. 5.*
- Negans expositione negata commodum an reporta-
re possit, num. 6.*
- Negari quando possit tota positio, num. 7.*
- Arbitratorem, quem esse, quomodo cognoscatur, nu-
mero 8.*
- Arbitrator an possit pronunciare parte non citata,
num. 9.*
- Nullitas quando opponi non possit, num. 10.*
- Citationis defectus, quando non obstat, nu. 11.*
- Frustra fit per plura, quod potest fieri per pauciora,
num. 12.*
- Petens sententiam videtur declarare se nolle aliam
proponere defensionem, num. 13.*
- Nullitas per approbationem laudi dicitur sublata,
num. 14. & 18.*
- Subscriptio est attendenda, num. 15.*
- Negatiua est suspecta de falso, & improbabilis, nu-
mero 16.*
- Laudum nedum latum, sed ferendum approbari po-
test, num. 17.*

DECISIO LVIII.

MAXIMO DEO AUCTORE.

Vm fuerit latum lau-
dum ad fauorem A-
scanij de Setis contra
Ioannem Mariam, &
Hieronymū de Col-
tellis, qui ab eo appel-
lando dixerūt de nul-
litate, & iniustitia; &
declaratum fuerit appellacionem prædi-
1 ctam desertam ob lapsum termini statutarij
dictæ ciuitatis Fani, sub rubr. de appellat.
capitulo 83. lib. 2. in versiculo item vt finis,
quo assignantur decem dies ad appellan-
dum, petendum reductionem ad arbitriū
boni, dicendū de nullitate, & de dolo re-
darguendū, vel aliquo quolibet modo re-
clamandū, & sexaginta dies continuos ab
ipso decimo die infra ad prosequendum.
2 Appellatione interposita à dicta sententia
desertionis. Dubitatum fuit de viribus
eiusdem, quia cum dictum laudum esset
L nullum

3 nullum ex defectu iurisdictionis, & citationis, quæ sunt insanabiles, vt quoque est nullitas mandati, non potuit deseri ne talis declarari per ea quæ scripsi supra decif. trigefima tertiam præsupponitur in facto, numero nono, & decif. 58. cum fuerit numero tertio.

4 Sed informante pro parte d. Afcanij de Setis D. Fuluio Alalona I.C. præstanti contrarium verius videbatur, nam quod de iurisdictionis defectu opponitur, cessat ex testibus examinatis, & in specie ex depositione ipsius iudicis, in quo compromissum factum fuit, qui & si tanquam deponens de propria iurisdictione sibi data probare plene non videatur, probat tamen in his, quæ sunt contra dictos de Coltellis, qui eum produxerunt per ea, quæ consuluit Roman. consil. 104. Reuerende Pater cum similibus.

6 Quod comprobatur etiam ex prima positione dictorum de Coltellis, dum ponunt illum fuisse electum arbitrum ad decidendum eorum differentias, nam ponens dicitur fateri Franc. in capitu. 1. de confess. nu. 11. fol. 92. non obstante, quod huiusmodi positio fuerit pro parte dicti Afcanij de Setis negata, quia licet ex positione negata modum negans reportare non debeat, l. 2. §. quod obseruari oportet, C. de iur. iur. propter calum. l. Papinianus, §. meminisse, ff. de inoff. testa. id locum non habet, quando positio est implicita habens plura capita, quorum vnum est verum, aliud falsum; nam tunc ratione partis potest negari totum l. si is qui ducenta, §. vtrum ita concipias, ff. de reb. dub. l. 1. §. Trebatius ait ff. de aqua. quotid. & arti. & Iaco. de Arena. in suo tracta. de positio. in versiculo vndecimo attendendum est numero 29. tom. 4. fol. 5.

10 Sed sic est, quod dicta positio est huiusmodi, quia inter cætera in ea ponitur, *che due mesi auanti saluo più vero tempo, che publicasse detto laudo, gli receuò, & esortò Leonardo Flosidi arbitre, a douere tutti quattro fratelli respectiue sottoscriuere un foglio confirmando, & approuando quanto di sopra era stato dichiarato, cuius contrarium ex eiusdem depositione absq; eo quod aliud fuerit probatum, constat, ergo.*

8 Quod vero, de citationis defectu opponeretur, facile remouetur, nam, vt dicebat vnus ex dominis agitur de sententia arbitratoris, vt colligitur ex facultate eidem data, quæ fuit non solum de iure, & de facto, sed cum promissione *di douere restare di quanto sarebbe giudicato taciti, & contenti à pia-*

tere di esso Giudice, per ea, quæ tradit Baptista de Sancto Blasio in suo tracta. de compromissis. in titu. de arbitr. & arbitrat. in præfat. numero vndecimo, in vers. nono quando, & in versiculo vigesimo sexto quando tom. tertio, part. prima, fol. 298. & etiam ex modo procedendi, quem tenuit; qui potest pronunciare etiam parte non citata; sed quia de hoc magna est inter scribentes controuersia, & forsitan verior, est opinio, quod requiratur citatio, vt late deducit Io. Baptista Perusinus Bartol. pronepos in suo tractat. de arbitr. capitulo decimo quinto, tom. tertio, fol. 284. & seq. & si in nonnullis casibus, de quibus per Baptistam de Sancto Blasio in dicto suo tractat. loco citato quæst. septuagesima numero trigesimo quinto, fol. 306. Laudum parte non citata proferre possit, quorū aliquis præsentem speciem non tangit. aliter responderi posse crederem, videlicet.

10 Quod cum laudum fuerit latum ad instantiam dictorum de Coltellis, qui pluries rogauerunt dictum arbitratorem, vt illud ferret, vt colligitur ex eius depositione, cui vt dictum fuit plene creditur contra producentem, quod non possunt modo dicere de nullitate eius, quod ipsis non citatis factum fuit, quia huiusmodi instantia supplet defectum citationis, nam cum ipsi Coltelli aliud nolebant, nisi laudum, quod petierunt, non erant ad id citandi.

12 Quia frustra fit per plura, quod potest fieri per pauciora.

13 Et tanto magis, quod cessat ratio, per quam requiritur citatio, quæ cum sit ad hoc, vt quis se defendere possit, non est necessaria in eo, qui petit sententiam, quia eam petendo videtur declarare se nolle aliam proponere defensionem.

14 Præter id quod omnis nullitas sublata dici potest ex appbatione ipsius Laudi, de qua deponit Mattheus Auedutus super interrog. fol. 48. & ipsemet Leonardus Floridus arbitrator super inter. fol. 54. omnes testes examinati ad instantiam dictorum de Coltellis. & etiam constat per subscriptionem dictarum partium, quæ & si prætendatur fuisse facta in quodam folio albo, vt asseritur pro parte dictorum de Coltellis probatum; huiusmodi probatio non transit sine dubietate, per ea, quæ posita fuerunt in præfata positione ipsorum de Coltellis, si recte ponderetur, vnde à subscriptione non videtur recedendum, nec dicere releuat, quod foliū esset albū, & quod laudū tunc non erat latum, quia cū in contrariū cantet

16 cantet subscriptio dictarum partium, huius
modi negatiua tanquam de falso suspecta,
& improbabilis per reru naturam l. actor,
C. de probat. l. afeueratio, C. de non nume-
rat. pecu. capitulo fin. 9. quaest. 5. capitu. bo-
nae i. extra de electione, capitu. cum eccle-
sia Sutrina extra de causi. possessio. & pro-
priet. cap. quoniam contra de probat. Her-
cul. in suo tracta. de negat. numero 124. to.
quarto, fol. 19. non potest esse releuans, nec
17 considerabilis, & tanto magis, quod par-
tes possunt ratificare laudum, ne dum iam
latum, sed ferendum, quia illud, quod ope-
ratur pactum in iure competenti, id opera-
tur in iure competituro in futurum, vt per
text. in l. i. C. de pact. l. & heredi, §. filia, ff.
eod. & l. 4. §. si quid minori, ff. de minor.
probat. Dyn. consil. 19. Tholomaus Manen-
sis, num. 19. fol. 30.

18 Quod vero nullitas laudi per approbatio-
nem, vt dictum fuit, suppleatur, patet, quia
in huiusmodi casu laudum subtipetur in
vim pacti secundum gloss. & doct. in l. 2. C.
commun. vtriusq. iudic. Angel. consil. 198.
testator quidam nomine Ang. numero 3.
in fi. Roman. consil. 175. dictum vltimum,
numero quarto, fol. 117. Corn. consil. 140.
viso puncto, numero septimo, lib. quarto,
fo. 117. Promissio facta, numero primo, fo.
88. & ibi Vrsil. in addit. numero primo, qui
numero quarto, dicit idem esse in senten-
tia nulla, quae potest a partibus approbari
renunciando appellationi, & nullitati, &
nouissimè Surd. decis. 53. dispositio facta,
numero vigesimo secundo, fol. 120. quasi
transactum fuerit, nam laudum approba-
tum habet vim verae transactionis, vt pro-
bant Alexan. consil. 22. viso instrumento,
numero tertio, lib. 1. fol. 32. Dec. consil. 60.
viso themate numero 3. fo. 69. & consil. 198.
Pro tenui facultate, nume. 4. fol. 218. & De-
cian. consil. 23. nunc Illustris filij Domini
Caroli, num. 84. fol. 406.

Licet Domini super hoc non votaue-
rint, quia partes die Lunae 16. Iunii 1598.
deuenerunt ad concordiam.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO LIX.

ANCONITANA.

ARGUMENTVM.

*Appellatione interposita ab interlocutoria, an
possit dici de attentatis.*

SUMMARIVM.

- Ius civile seruatur in ciuitate Ancona, num. 1.*
*Appellari an possit de iure civili ab interlocutoria,
numero 2.*
*Appellari potest de iure canonico ab interlocutoria,
numero 3.*
*Causa grauaminis in appellatione ab interlocutoria
exprimi, & probari debet, num. 4.*
*Appellatione deficiente, vel ea nulla existente an ob-
stent attentata, num. 5.*
*Aedificari non potest super eo quod non est, nume-
ro 6.*
Non entium nullae sunt qualitates, num. 7.
*Appellationi quando dicatur renunciatum, nume-
ro 8.*
*Procurator an possit appellationi renunciare, nume-
ro 9.*
*Procurator quando dicatur tacite appellationi renun-
ciari, num. 10.*
*Attentatum an dicatur quando appellatur ab inter-
locutoria, si non fuerit inhibitum, nu. 11.*
*Appellari non potest ab interlocutoria etiam habente
vim diffinitive secundum statutum Ancona, nu-
mero 12.*

DECISIO LIX.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Dominus Petrus Ferretus
V. I. D. eximius in causa
quam habet contra Feli-
cem Bartholomaei de Sy-
rolo dicebat esse reuocan-
da omnia attentata post

L 2 appella-

appellationem ab ipso inter potitam à Prouincia Domini locumtenentis dicte ciuitatis Anconæ sub die vigesimo primo Iunij 1596. qui contra ipsum pronunciauit esse precise respondendum quibusdam positio nibus alijs haberi pro confessis, vel negatis ad commodum ponentis, quia pendente appellatione, nihil absque vitio attentato rum nouari poterat.

Sed Domini communiter dixerunt to tum oppositum ex infra scriptis.

1 Primo quia dicta appellatio non substi netur, neq; de iure ciuili, quod seruatur in dicta ciuitate Anconæ vigore statuti dicte ciuitatis rubr. 77. collat. 7. neque de iure ca nonico, nam de iure ciuili ab interlocuto ria non datur appellatio l. ante C. quor. ap pellat. non recip. nisi in quibusdam casibus enumeratis per Guid. Pap. decis. 75. sed cir ca hoc num. 1. fo. 108. qui non tangunt præ sentem speciem.

3 Et de iure Canonico, quo appellari ab ea potest, vt in cap. cum sit Romana & cap. su per eo. de appellat. & per Eguinarium Ba ron. in l. intra vtile numero 39. in versiculo sed an ex omni interlocutione, ff. de mi nor. fol. 475. cum similibus, obstat quod in ea non fuit expressa causa grauaminis, vt requirebatur per text. in dicto cap. cum sit Romana de appellat. & doctrinam Bart. in Leius, qui numero 2. de appellat. recipiend. & Ioan. de Annibal. in rubr. ff. solut. ma trim. numero 300. quæ postea probanda erat iuxta tradita per Guid. Pap. decis. 436. cum materia appellationum numero tri gesimo secundo, fol. 643. ex causis insertis in ipsa appellatione, non ex alijs, secundum Barto. in dicta l. eius qui numero tertio, de appellat. recipien. vbi numero octauo, do cet modum iustificandi, & impugnandi appellationem, quem vide, & Lancellot. de attentat. cap. 12. limit. 1. num. 104. tom. 5. fol. 360.

4 ea non fuit expressa causa grauaminis, vt requirebatur per text. in dicto cap. cum sit Romana de appellat. & doctrinam Bart. in Leius, qui numero 2. de appellat. recipiend. & Ioan. de Annibal. in rubr. ff. solut. ma trim. numero 300. quæ postea probanda erat iuxta tradita per Guid. Pap. decis. 436. cum materia appellationum numero tri gesimo secundo, fol. 643. ex causis insertis in ipsa appellatione, non ex alijs, secundum Barto. in dicta l. eius qui numero tertio, de appellat. recipien. vbi numero octauo, do cet modum iustificandi, & impugnandi appellationem, quem vide, & Lancellot. de attentat. cap. 12. limit. 1. num. 104. tom. 5. fol. 360.

5 Quo fit, vt nulla possint considerari at tentata, nam deficiente appellatione, vel ea nulla existente, quod idem est, deficiunt quoque attentata, quæ ab ea defendere af firmabatur, nam super eo, quod non est, nihil ædificari potest, capitu. cum paulus, 1. quæst. 1. Azo in prohem. suo super insti. nu mero secundo, & Abb. in rub. extra de iur. iur. in princ. cum non entium nullæ sint qualitates.

Secundo, quia vbi appellatio legitimè facta dici posset idem esset, cum ei per Pro curatorem dicti Ferretti renunciatum fue rit eo, quod post dictam appellationem

interpositam pluries comparuit coram iu dice, à quo, qui sub die 13. Septēbris 1596. ei concessit dilationem ad primam ad re spondendum. Ille enim, qui redit ad iu dicem à quo suæ appellationi renuntiare dicitur, vt probatur in capitulo gratum ge rimus in fi. de offic. & potest. iudic. delegat. vbi Felyn. numero septimo, & in cap. sollicitudinem de appellat. & per Innocen. in capitulo quaestioni eod. titu. Franc. in dicto capitulo sollicitudinem numero 10. & seq. fo. 55. & Gabr. conclus. 2. de appellat. numero decimo quinto, fol. 140. præsertim quando probat in præfenti specie petijt, & obtinuit terminum Paul. de Castr. in l. ad solutionem, numero primo, C. de re iudi cat. & Gabr. loco citato, numero octa uo.

9 Nec dicatur, quod Procurator non po tuit id facere in præiudicium Domini, cum appellationi renuntiare non possit, etiam si fuerit effectus Dominus litis, nam esset donare, vt dicit Bald. in l. fin. §. fin autem, numero septimo, C. de temp. appellat. & Franc. in capitu. interposita §. ille denique, numero 9. fol. 85.

Nam respondetur id intelligi de renun ciatione expressa non tacite, tacite enim Procurator appellationi renūciare potest, vt dicit Franc. loco citato.

10 Sed sic est, quod Procurator prosequen do appellationem coram iudice à quo, di citur tacite ei renunciare, vt colligitur ex Franc. in capitulo Nicolao militi, numero decimo quarto, folio 75. qui dum tractat de tacita renunciatione appellationis dicit id consistere non appellando, vel profe quendo.

11 Tertio quia cum questio sit super rera interlocutoria, non potest dici aliquid at tentatum ante inhibitionem, nam iudex, quando appellatur ab interlocutoria, po test procedere ad vltiora absque vitio attentatorum quousque sit inhibitus, ca pitulo non solum de appellat. in 6. Guid. Pap. decis. 536. circa materiam appellatio nis, numero primo, versiculo secundo quæro fol. 639. Lancellot. de attentat. ca pitulo duodecimo, limit. 1. numero 2. to. quinto, fol. 358.

Sed sic est, quod in casu de quo agitur, nulla fuit facta inhibito ergo.

Et vbi non requireretur inhibito, cum in hoc sint opiniones, vt per Lancellot. 12 loco citato. Dicitur quarto, & vltimo lo co, quod ex forma statuti dicte Ciuita tis Anconæ collat. secunda de ciuilibus rubr.

rub
qu
ab
ni

AS

Don
no
ra

Locu
bea
Confu
loc
Venta
me
Ciuita
net
Suspici
nu
Nota
nu
Verifi
nu

1 nu

rubr. 73. de appellationibus in versiculo, & quod ab aliqua fol. 62. non datur appellatio ab interlocutoria etiam habente vim diffinitivè.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO LX.

ASCVLANA MONTIS
Brandoni.

ARGVMENTVM.

Donationis contractus, an dicatur validus si non fuit in eo positus locus loci, & concurrat aliqua suspicio.

SVMMARIVM.

- Locus loci in contractibus, an de necessitate poni debeat, num. 1. & seq.*
- Consuetudo, quod in contractibus non ponatur locus loci an valeat, num. 2.*
- Veritas, vel falsitas per locum loci comprobatur, numero 3.*
- Civitas Neapolitana inter civitates populosas non tenet ultimum locum, num. 4.*
- Suspicio falsitatis in civilibus habetur pro veritate, num. 5.*
- Notarius Apostolicus an possit se rogare in Regno, num. 6.*
- Verisimile quod non est, falsitatis habet imaginem, num. 7.*

DECISIO LX.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Vit cōmuni omnium Dominorum sententia resolutum donationem factam per Villanum de Villano, & Quintium eius filiū in civitate Neapolis Dionora Caraphè, non solum esse

1 nullam quia non fuit appositus locus loci,

vt de iure faciendum videbatur secundum Bald. in l. optimam, nu. 10. C. de contrahenti empt. Ruyn. consil. 154. in casu de quo quæritur num. 3. lib. 3. & communem* opinionem de qua per Natt. consil. 329. non potest, numero primo, lib. 2. & late per Meno. de præsumpt. præf. 84. de sexta nume. 2. lib. 2. fol. 82. vbi dicit quod contraria consuetudo non valeret fidem faciendo de magis* communi, licet aliud censuerit Put. decis. 336. consuetudo lib. 1. qui d. conclusionem de loco loci in instrumentis requisito limitat, nisi adesset consuetudo in contrarium. Et quod locus loci requiratur pluries censuit Rota, vt est videre in nouiss. decis. 1156. cum post mortem Alphonsi p. 3. lib. 3. nu. 2. fol. 258. & per Cæsar. de Grass. decis. 45. videbatur alicui, numero 6. fol. 49. qui loquitur de vna Neapolitana Sancti Georgetelli decis. Veneris 24. Februarij 1576. ratio est, quia per locū loci veritas, vel falsitas comprobatur, vt venit in testib. Susannæ. Rym. iun. cons. 723. dubitatur num. 87. fol. 364. facit Rot. Auinion. decis. 74. eo tempore nu. 1. fo. 89. & tanto magis in ciuitatibus populosis, vt inquit Bal. vbi supra inter quas Neapolitana ciuitas nō vltimum habet locum.

4 Sed etiam de falso suspectam, quia cum dictus Villanus die octaua Octobris 1594. esset infirmus in terra Pontis Corui, vt de hoc extat publica fides, & attestatio Fuluij Carrocij Physici dictæ terræ cum legalitate dictæ communitatis, & etiam attestatio Ioannis Antonij testis fol. 100. super 23. interrogatorio, verisimiliter ex his, quæ deponunt Rodolphus Monaci in processu fol. 183. 193. & 195. Ioseph. Mustaccius fol. 222. & 226. & Io. Battista Mustaccius f. 231. super 4. artic. die 10. Octobris 1594. quo asseritur facta dicta donatio non potuit esse in dicta ciuitate Neapolis propter loci distantiam, & tanto magis, quod Notarius rogatus de donatione præter omissionem loci asserit se de eo rogatum tanquam publicum per totum Regnum Apostolica auctoritate Notarium, & tamen in legalitate apposita in eodem Instrumento fit fides esse Notarium publicum Regia auctoritate fidelem, & legalem, ex quo dico oriri videntur, videlicet vel quod Instrumentum non sit solemne, quia non constat ipsum esse Notarium apostolicum per totum Regnum, vt se facit, vel quod sit præsumptio truxæ, & falsitatis sæpe dictæ, quæ cum agatur de causa civili habebitur pro veritate, secundum Clarum in §. falsum, in versicu. 5 veritas, vbi attestatur de cōmuni, Crauet. cons. 28. Assertum Instrumentum, num. 9.

M. Antonij de Amatis.

6 & Pedem. decis. 117. quoniam in hac, nu. 7. fol. 470. quibus accedit alia suspicio, quod in regno vigore cōstitutionis, quæ incipit, instrumentorum rub. in fi. vbi Afflict. n. 12. & decis. 249. Magnifici Nobilis sedilis montaneæ num. 2. Boer. decis. 242. & videtur numero tertio, non potest notarius Apostolicus se de pphanis rogare, sed de expectantibus ad ecclesiam solum, etiam sine solennitatibus secundum Vrsi. ad Afflict. vbi supra nu. 1. licet contraria opinio, quam tenet Lucas de Penna in l. fi. in 4. quæst. C. de locat. præd. ciuil. lib. 10. quæ de consuetudine, seu melius de facto non seruatut, sit verior de iure etiam in dicto Regno Neapolis, quia Papa est Dominus directus, vt dicit Boer. d. decis. 242. & videtur num. v. fol. 578.

7 Item, quod dicta donatio fuit facta Iosepho Millei fratri consobrino, & nepoti respectiue dictorum Villani, & Quintii, quocasu cū dictus Villanus haberet proximiores, nempe duos alios filios præter dictum Quintiū, & Quintius haberet dictos duos fratres, & dictum Villanum eius Patrem, quibus donare potuissent, non est verisimile, quod voluerint propter dictum Iosephū eos excludere, quia ordo charitatis, & affectionis hoc non dictat, vnde de directo intrat falsitas, quia quod non est verisimile, falsitatis habet imaginem.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO LXI.

MACERATENSIS.

ARGUMENTVM.

Agens ex vna causa, an possit obtinere ex alia probata, licet in libello non deducta, etiam variata persona.

SUMMARIVM.

Agens ex vna causa, & probans de alia, & si succumberet dicatur, num. 1.

Fallit in possessorio, num. 2.

Agens tanquam talis de necessitate debet probare

se talem, num. 3.

Variatio personæ, an noceat, quando reintegratio venit effectuanda in vna, eademque persona, numero 4.

Filius an debeat probare se talem, num. 5.

Hæres an debeat probare se talem, num. 6.

Filius agendo præsumitur hæres, secus si conueniatur, num. 7.

Hereditatis aditio an probetur ex possessione hereditariarum rerum, num. 8.

Possessio præsumitur ex titulo præambulo, numero 9.

Vir non præsumitur possidere titulo dotis præambulo, sed iure familiaritatis, num. 10.

Mater an teneatur dotare filias, num. 11.

Acta ad vnum finem non extenduntur ultra agentis intentionem, num. 12.

Solutionis negatiua, an sit probanda, num. 13.

Solutio præsumitur ex temporis diuturnitate, numero 14.

Dotes à communiter accidentibus solent solui, & exigi, nu. 15.

Verisimile est, quod quis voluerit euitare infamiam periurij, num. 16.

Testis de visu cum uno de auditu, an probet in possessorio, num. 17.

Productio quid operetur, num. 18.

Variare in prosecutione causæ an liceat, num. 19.

Actione incompetenti expressa, an quis possit obtinere ex competenti, num. 20.

L. habebat, an habeat locum in variatione personæ, num. 21.

Variatio personæ, an variet actionem, num. 22.

Iudex delegatus iudicat super factio probato sicut Princeps, num. 23.

Clausula sine strepitu, & figura iudicij, quid operetur, num. 23.

Princeps potest pronunciare ultra contenta in libello, num. 25.

Princeps potest sequi solam veritatem omisso iuris ordine, num. 26.

Iudex quando possit iudicare, ut Princeps, & ut Deus, num. 27.

Iudex quam auctoritatem habeat in summarijs, numero 28.

Libellus quando continet contraria, an procedat, numero 29.

Circuitus in nota, & magnis Curijs sunt euitandi, num. 30.

Veritas est sequenda in magnis curijs reiectis subtilitatibus num. 31.

Possessorij in causa proceditur simpliciter de plano, sine strepitu, & figura iudicij, num. 32.

Clausula sola facti veritate inspecta an plus operetur, quam clausula simpliciter de plano, sine strepitu, & figura iudicij, num. 33.

Clausula summarie, & de plano, equiperatur clausula mera veritate inspecta, & clausula

sule

sula secundum meram voluntatem, num. 34.
Clausula sola facti veritate inspecta, & clausula simpliciter de plano, & sine strepitu, & figura iudicij, in quo differant, num. 35.
Veritas est adeo sequenda, quod non curatur de actionibus iuris, nume. 36.
Malum minus est contra ordinem iuris, pro veritate iudicare, quam seruato ordine contra veritatem, & iustitiam, num. 37.
Scandalum facilius nasci permittitur, quam veritatis expressio, num. 38.
Libellus an detur in causis possessorij, num. 39.
Libellus quando requiritur agens, an possit obtinere super probatis, & in libello non deductis vigore clausula, sola facti veritate inspecta, numero 40.
Testis de auditu plene probat contra producentem, num. 41.
Testes deponentes contra auctorem, an prauidicent singulari successori, num. 42.
Spoliatus dicitur ille, qui semel possedit, numero 43.
Spoliatio re ipsa apparet, quando constat de antiquiori possessione, num. 44.
Pater, & filius natura reputantur vna eademque persona, nume. 45.
Vox Patris dicitur vox filij, & e contra, nume. 46.
Idem in matre, cum militet eadem ratio, num. 47.
Heres dicitur vna eademque persona cum defuncto, num. 48.
Declaratio defensiva libelli est sequenda etiam si fieret grosso modo, vel per improprietatem, numero 49.
Funiculus duplex est fortior, num. 50.
Representatio non cadit in iure actiuo, & passiuo non formato in persona defuncti, numero 51.
Producens dicitur fateri omnia contenta in scriptura producta, num. 52.
Practica illorum, qui producunt instrumentum in passibus, & punctis pro se facientibus est inutilis, num. 53.
Confessio succedit loco libelli, nume. 54.
Confessio spontanea validat processum nullum, numero 55.
Confessio facit notorium, num. 56.
Processus ordinatus non requiritur in notorijs, numero 57.
Confessus in ciuilibus habetur pro condemnato, secus in criminalibus d. nume. 57.
Confessio operatur, quod cõdemnatio possit fieri etiam perempta instantia, num. 58.
Generalitas libelli debet intelligi eo modo, quo excitatur contrauentus, & ad fauorem libellantis, numero 59.
Articuli, seu positiones succedunt loco libelli, numero 60.
Verbum recuperare presupponit anteriorem possessionem, num. 61.

Extensio non fit ultra intentionem, num. 62.
Confessio facta à Procuratore male informato potest reuocari, etiam non docto de errare, num. 63.
Confessio Procuratoris an Domino noceat, num. 64.
Variatum non dicitur, quod prouenit ex declaratione, num. 65.
Declarans nihil de nouo inducit, nu. 66.
Libellus licet lite contestata non possit variari, & mutari, potest tamen declarari vsque ad sententiam, num. 67.
Declaratio eius, quod tacite inest, an det nouam formam, num. 68.
Virtualiter quæ insunt, considerari debent, numero 69.
Clausula omni alio meliori modo, quid operetur, num. 70. & 75.
Clausula omni meliori modo, quid operetur, numero 71.
Libellus saluatur ab omni ineptitudine per clausulam ius, & iustitiam, numero 72.
Clausula, ius & iustitiam, quid operetur, numero 73.
Clausula, & quodcunque aliud remedium, ad cuius instar sit, num. 74.
Clausula, saluis alijs, non se astringens, deducens, protestans &c. quid operetur 76.

DECISIO LXI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Go dicebam in causa vertente inter Vincentium Rufinum hæredem, quondam Iacobæ suæ matris auctorem ex vna, & Reuerēdos Patres Iesuitas, & Dominum Fabium Ridolphū reos conuentos ex altera per Breue Sanctitatis suæ commissa, quod etiam vbi ipse Rufinus non probasset illam causam in libello deductam de asserto matris spolio, cuius se heredem asserit, sed solum spoliationē in personam suam, vt patet ex testibus examinatis, & etiam ex reorū exhibitione, nempe ex decreto de eos mittendo in possessionē, & ex missione subsecuta licet nulliter, vt iam satis plenè super hoc fuit discussum, & resolutum; quod non propterea remanet exclusus, nā & si regulariter deducens vnā cām, & probans de alia subcūbere dicatur, etiam quod illa causa deducta in libello competat, vt probatur in l. habebat, ff. de instit. actio. & dicit Alexan. consi. 150.

in causa numero 24. lib. 5. & consil. 184. in causa & lite numero 2. lib. 6. Anchar. consil. 34. in hac causa, nume. 4. fol. 15. Corn. consil. 138. visis scripturis lib. 1. & consil. 18. in presenti, num. 4. volum. 3. Crott. consil. 198. visis, & inspectis num. 25. lib. 2. fol. 99. à tergo & consil. 87. si vera sint, num. 3. lib. 1. fol. 110. & consil. 72. num. 9. eodem lib. 1. Ferret. cōs. 192. in causa matrimoniali, numero 4. vol. 1. Tiraquel. de retract. conuentio. ad fin. tit. numero 110. fol. 708. Crauet. consil. 80. diuino subsidio, numero 17. fol. 164. & consil. 198. videtur esse, num. 7. Rota Genuen. decis. 5. cum Io. num. 9. fol. 28. Caphal. consil. 442. conductoriæ late nu. 8. lib. 3. & consil. 586. vntores nume. 21. lib. 4. & consil. 627. vt ostendit, numero 5. lib. 5. Surd. consil. 214. intentio nume. 15. lib. 2. & consil. 12. presens quæstio num. 22. lib. 1.

2 Non tamen prædicta procedunt in causa possessorij, prout est ista, de qua tractatur, vt in terminis probat Innoc. in cap. querelam de electio. & elect. potesta. in fin. fol. 25. Bald. in l. fin. C. de anna. exceptio. nu. 1. & ibi Angel. num. 1. Bald. in l. solent, §. fin. in vltim. quæst. ff. de offic. proconsul. & legat. las. in §. omnium institut. de action. nu. 19. fol. 31. Dec. consil. 62. in causa quæ numero 2. in versic. quia hoc est, & in consil. 664. in causa mota per d. Iacobinam numero 5. Felyri. in cap. ex parte il primo, numero 38. in vers. restringe quarto hanc tertiam limitationem de rescript. Mille. in suo reperto. in verbo libellus procedit in quo peto ver. & prædicta fol. 246. Contard. in l. vnica cap. si de moment. poss. quæst. 15. numero 7. & seq. fol. 291. Boer. decis. 42. dico quod num. 17. fol. 111. Pontan. in suo tracta. de spolio, cap. 16. de probat. in spolio misto, nu. 168. tom. 14. fol. 28. Gigas de pension. quæst. 47. nume. 6. tomo 15. pat. 1. fol. 346. & Robert. Marantanum in l. is potest, ff. de acquir. vel omitt. hered. num. 152. in vers. limita tamē, lib. 3. fol. 462. vltra Crot. consil. 375. in hoc articulo, num. 12. & seq. adductum per Dom. Relatorem.

Nec asseri potest prædicta non facere ad negocium, cum aliud sit, quod in possessorio non sit necessaria probatio causæ in libello deductæ, aliud velle obtinere ex variatione personæ, vt videtur de directo fieri per dictum actorem, cum primū sit permissum, vt supra fuit probatum, aliud vero prohibutum, cum agens tanquam talis necessario debeat probare se talem, l. actor. C. de probatio. Dec. consil. 321. in causa, quæ numero 2. fol. 349. Paris consil. 12. trāfactio ista, num. 240. vol. 2. Mascari. de prob. concl. 128.

numero 3. libro secundo.

Nam respondetur, quod ex defectu dictæ causæ non oritur aliqua variatio personæ, vt re ipsa patet, præsertim cum reintegratio petita veniat effectuanda in eadem persona, quæ parum refert, quod obtineat ex spolio facto in persona matris, vel propria, cum nō solum probauerit fundamentum principale, nempe quod ipse actor sit filius iuxta tradita per Mascari. concl. 787. libro 2. folio 136. vt probant omnes testes examinati pro parte ipsius Rufini super tertio articulo, sed quod est hæres dictæ suæ matris, vt demonstratur ex eo, quod egit tanquam talis, l. pro hærede, in princ. l. gerit, ff. de acquir. hered. Crauet. consil. 148. Nobilis Antonia, num. 10. fol. 295. Mascari. de probat. conclus. 804. num. 7. lib. 2. fol. 154. filius enim agendo psumitur hæres, vt post Dec. consil. 7. Reuocatur in dubium, num. 6. Soc. iun. consil. 119. visto testamento, nume. 14. libro 1. Burfat. consil. 61. dicitur breuiter, num. 14. Bologn. consil. 50. & in presentia, num. 2. Cephali. consil. 479. Dominus Ioannes, num. 25. lib. 4. consuluit Io. Bott. consil. 75. decretum, num. 10. licet secus sit, vt ibi, num. 11. dum conuenitur vbi attestatur de communi, * Alex. in l. si cum dotem, §. transgrediamur, num. 10. in fi. num. ff. solut. matrim. & Ias. in l. ei qui se, ff. de acquir. hered. & probationem possessionis bonorum de quib. agitur, de qua deponūt omnes testes ipsius Actoris, videlicet primus nomine Felix Vir digne super quarto capitulo, & Nicolaus Nardellus, licet quo ad cannetum deponant de auditu, vt in dicto capit. quarto, & octauo respectiue, & Antonius Antonelli, Venantius Macinantis, qui super quarto capitulo deponūt de vinea, per quam dicitur inducta aditio hereditatis, nisi probetur, quod ex alia causa fuerit possessa, vt p Alexand. consil. 32. viso processu, num. 1. lib. 3. & consil. 126. visu processu causæ, num. 4. lib. 7. Paris consil. 16. circa presentem nume. 39. & seq. lib. 2. & per eundem Mascari. vbi supra, num. 18. sed etiam spoliationem ipsius matris, & sic causam, quæ supra defecere affirmabatur, vt clare infra demonstrabitur. Et licet plura obstant contra præmissa, primo quod dicti testes nō dicuntur probare præcisè de possessione dicti Vincentij, sed quod possedit idem Vincentius, Honofrius, & Augustinus, quo fit vt ipse actor nō possit obtinere, & vbi posset illud respectu tertie partis tantum eius quod probauit.

Secundo quod vbi probarent id, non esset generaliter intelligendum, sed solum respectu.

specu vineæ, cum de dictis quatuor testib. pro parte actoris examinatis adsint tantum duo testes probantes de canneto, nempe primus, & secundus, qui plenam probationem facere non videntur, cum vnus ex eis nempe secundus testis deponat de auditu.

Ad primum tamen respondetur, quod cum constet de titulo dicti Vincentij, nempe quod est heres dictæ Jacobæ, quod possessio Honofrij, & Augustini præsumitur iure familiaritatis, & affinitatis, cum probatum sit ipsos fuisse, & esse cognatos dicti Vincentij, omnes enim possessio præsumitur ex titulo præambulo Bart. in l. 2. num. 3. C. de acquir. possess. Crauet. conf. 226. licet, num. 15. Menoch. de præsumpt. lib. 6. præsump. 67. num. 1. fol. 134. Caph. conf. 4. Illustris, num. 4. lib. 1.

Et si diceretur, quod possessio prædictorum fuit pro dote, nam Honofrius habuit vxorē Martham, & Augustinus Antoniā, omnes sorores dicti Vincentij.

10 Respondetur, quod vir non præsumitur possidere titulo dotis præambulo, cum nõ præsumatur habuisse in dotem bona illa, Glof. in l. 2. de acquir. possess. iure enim familiaritatis potius præsumitur possidere maritus, quam titulo dotis, l. ob maritorū, C. ne vxor pro marito, Soc. senio. conf. 131. in præfenti consultatione, num. 1. lib. 1. Alciat. de præsump. reg. 2. præf. 23. in fi. & Menoch. de præsump. lib. 6. præsum. 67. num. 10. & 11. fol. 134.

11 Et tanto magis, quia agitur de hæreditate, & bonis matris, quæ regulariter non tenetur dotare filias, l. neque mater, ff. de iur. dot. nisi quando non haberent vnde se alerent, nec mater vellet postea eā alere, Campeg. de dot. q. 22. par. 1. num. 1. fo. 200 quod non generaliter verum existimat Ripa in l. 1. num. 79. ff. solu. matr. sed in matre diuite, & idoneas facultates habente.

Nec dicatur aliud esse in casu isto saltem respectu Honofrij, cui dicta Iacoba mater ipsius Actoris promisit dotem Marthæ vxore dicti Honofrij nempe florenos 350. prout late in instrumento desuper celebrato septima Aprilis 1571.

Quia plurib. modis respondetur. Primo. Quod mater fecit dictam promissionem tutorio nomine, & tanquam curatrix, vt constat ex principio dicti instrumenti, & etiam ex verbis obligatorijs, de quibus in eo, vbi declarat, se id facere modis quibus sup. quo casu non dicitur aliquid de suo obligasse, sed bona patris dictæ Marthæ, qui do-

12 tare tenebatur, nam facta ad vnum finem non possunt, nec debent extendi vltra intē-

tionem per regulam, quod actus agētium non operatur vltra eorum intentionem.

Secundo quod vbi mater proprio nomine promississet, nõ propterea possessio Honofrij diceretur ex tali vëditione, & titulo præambulo dotis, quia præter id, quod talis exceptio in actis non reperitur, vbi fuisset op-

13 posita non releuaret nisi probata huiusmodi solutionis negatiua, vt in terminis probat Lap. alleg. 94. quidam presbyter, nu. 4. colum. 3. fol. 117. Caphal. conf. 47. tres sunt principales, num. 5. lib. 1. fol. 77. & Mascard. de prob. conclus. 1318. num. 4. lib. 3. fol. 311. vbi valde differt exceptionem non solutionis proponi a creditore, vel a tertio, nam quando proponitur a creditore, debitor probare tenetur soluisse, quando proponitur ab alio, ipse tertius suam negatiuam probare tenetur, stante præsertim temporis diurnitate per quam præsumitur solutio, Mascard. de prob. dicta conclus. 1318. num. 27. lib. 3. folio eodem, & Menoch. de præsump. præsump. 135. cum dubitatur, num. 1. lib. 3. fol. 264. & verisimilitudine solutionis eo

15 quod a communiter accidentibus viri solent exigere dotes, & debitores soluere saltem ob metum periurij, quod ex non solutione quis incurrere posset, cum dicta dos medio iuramento promissa fuerit in duabus paghis, quarū prima florenorum 300. maturauit de mente Augusti anni 1571. & alia florenorum 50. de eodem mense Augusti sequentis anni 1572. est enim verisimile quod quis infamiam prædictam periurij euitare voluerit, l. hæc enim, §. quid ergo, ff. de suspect. tuto. & l. si quod, de solut. & l. 3. ff. de solut. Menoch. de præsump. præsump. 136. quando multis, num. 1. & seq. lib. 3. folio 265.

17 Ad secundū respondetur quod vnicius testis de visu, cum uno teste de auditu in possessorio facit plenam probationem per ea, quæ ponit Cont. in l. unica, C. si de moment. possess. in ratione decidendi, numero 25.

Et vbi non probaret, suppleta erit probatio ex verbis sententiæ, & mandati executiui, & nuncij relatione pro parte reorū conuentorum exhibiti, in quibus præsupponitur dictum Vincentium, Honofrium, & Augustinum tunc temporis extitisse in actualem, & corporalem possessionem dictorum bonorum, vt melius legitur in eis ad quæ re. quæ plene probant inter easdem

18 partes, & præcipuè contra producentem vt etiam ex infra notatis colligi potest.

Secundo respondetur, quod cum constet ex infra dicendis, petitionem non esse restri-

reſtrictam, quod non ſolum licita eſt variatio in proſecutione cauſæ iuxta tradita per Rot. in nouiſſ. decif. 44. articulus nu. 1. p. 2. fol. 28. & decif. 257. fuit tentum, nume. 10. fol. 89. & decif. 251. fuit tentum, num. 5. part. 1. maximè in curijs ſupremis Boer. decif. 42. dico, quod num. 14. fol. 110. in aliquo non nocet, quia expreſſa actione in compenſatione actor poteſt obtinere ex competenti, (vt inquit Rot. dicta decif. 251. numero 4.) etiam reſpectu variationis perſonæ, vt bene probat Corn. conſ. 302. viſa petitione, nu. 11. lib. 1. dum dicit, quod licet, quis narret in libello hæreditatem Io. ad ſe ſpectare, quia ſuccedit ſubintrando locum Patris, & hoc modo non poſſit obtinere, quod poteſt obtinere ſi talis hæreditas ad eum ſpectet alio modo, puta, quia Pater tranſmiſerit hæreditatem, vel Michaelangelus repudiauerit, vel ſit inſucceſſibilis, & in terminis dictæ l. habebat de inſitor. actio. conſuluit Ruyn. conſ. 12. in quæſtione propoſita nu. 8. & 9. lib. 4. vbi vult, quod dicta l. habebat, non habet locum in variationem perſonæ; quia per variationem perſonæ non fit variatio circa actionem, vel cauſam, ſed tantum circa perſonam, à qua dicitur inſi oriri, & peruenire, etiam ſi ſuperueniat pendente appellatione, vt latè per eum, ad quem, &c.

Nec quando cauſa fuit conſeſſa à Principe, nam tunc iudex delegatus iudicat ſuper facto probato, vt per Rot. Lucan. in nouiſſ. decif. 137. iſtæ nullitates num. 2. fo. 111. & ſicut ipſe Princeps eſſet iudicaturus Rymin. iun. conſ. 42. Petit. Illuſtris num. 4. lib. 1. Cæphal. conſil. 654. cum iſta numero 29. lib. 5. facit Bertazz. in l. ſi quis maior quæſt. 4. numero 54. & ſeq. C. de tranſact. fol. 7.

Seu vbi cauſa venit terminanda ſummarie, ſimpliciter, de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, nam tunc deducens vnâ cauſam, & probans de alia debet obtinere; quia dictæ clauſulæ operantur, quod iudex poſſit expedire cauſam eo ordine, quo poteſt Princeps. Sed Princ. poteſt pronuntiare vltra contenta in libello, vt dicit Capic. decif. 10. in cauſa d. Rogatię, num. 25. fo. 14.

& ſequi ſolam veritatem ommiſſo ordine iuris, vt probat Bald. in capitu. 1. in §. inueſtitura num. 3. in verſ. & propterea de noua forma fidelitatis, ergo eodem modo iudex per dictam clauſulam ex permiſſu principis, vt in terminis decidit Marant. in ſuo ſpeculo p. 4. in verſ. & an iudex ſit competens nume. 8. fo. 135. & Myſinget. obſeruatione 70. numero 4. fol. 466. & quod vbi adeſt d. clauſula ſummarie &c. iudex poſ-

ſit iudicate, vt princeps & etiam, vt Deus in terminis conſuluit Honded. cõſ. 94. in cauſa nume. 51. & ſeq. immo vt inquit Rota in nouiſſ. decif. 256. Domini pro maiori parte, num. 3. par. 1. fol. 88. & Caput aquen. decif. 126. ſententiã part. 2. fol. 37. idem eſt in cauſis ſummarys, vt quoque voluit Rota Genuenſ. decif. 7. Nicolaus Pinellus num. 13. fol. 34. etiam ſi libellus contraria contineret, vt per eandem Rotam decif. 257. fuit tentum par. 1. fol. 89.

Vel quando cauſa ventilata coram Rota, in qua ea interpretatio ſumenda eſt per quam euitantur circuitus, vt voluit Rota in nou. decif. 16. aliàs 104. capitulum oblata in ſi. de appella. fol. 61. & decif. 256. num. 3. & quoq; ſit in alijs magnis curijs in quibus veritas eſt ſequenda reiectis ſubtilitatibus, vt ad litteram probat Tiraquel. de retract. conuentio. ad fin. titu. numero 61. fol. 699. Boer. dicta decif. 42. numero 14. præſertim cum ſubtilitates frequenter à iudicibus debeant æquitare, & veritate ſuadente conſpèrni ſecundum Paulum de Caſtr. conſil. 193. in cauſa, & quæſtione in fin. p. 1.

Sed vnum quodque præmiſſorum verificatur in præſenti cauſa, vt de primo conſtat per Breue S. ſuæ, quæ hanc cauſam Rotæ Auditoribus delegauit prout in actis.

De ſecundo ex conſtitutione March. ca. 8. lib. 5. fol. 335. quæ mandat in cauſis poſſeſſorij procedi, vt ſupra, ſimpliciter, de plano ſine ſtrepitu, & figura iudicij.

Nec opponatur, quod ſi prædicta vera eſſent, nulla conſtitueretur differentia inter clauſulã ſummarie, ſimpliciter, de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij. & clauſulam ſola facti veritate inſpecta, cuius vigore limitatur diſpoſitio d. l. habebat vt in terminis dicit Marſil. ſingu. 272. in hac inclita ac Regia fo. 72. & tamen videtur quod iſta vltima clauſula plus operatur, vt in terminis dicit Pedem. decif. 1. quoniam numero 20. fol. 10.

Nam reſpondetur, quod conſequentia non ſequitur de neceſſitate, quia poteſt ſtare ſimul, quod plus operetur, & in quod ſit verum, prout ſupra fuit probatum, quod etiam vigore dictæ clauſulæ ſummarie, ſimpliciter, de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij ſententia poſſit ferri ſuper cauſa probata, licet in libello non deducta, & ſic ſecundum veritatem, nam clauſula ſummarie, & de plano equipèratur clauſulæ, mera veritate inſpecta, & clauſule, ſecundum meram voluntatem, vt in terminis habetur per Firman. in clauſula ſummarie p. 1. fol. 332. & Lanfranc. in clement. ſape de verb,

verbi
35 S
ſet i
qua
ſpec
veri
cla
ſine
teſt
in q
36 fa f
actio
de a
vnd
num
37 lum
iudi
tate
lect
ratio
38 dalu
linq
iur.
39 M
Mar
ſpor
det
ſup
40 vbi
inſ
ta C
M
ctur
tuti
tach
ſim
gur
tuti
S
fa p
tiat
cta,
in l
lite
I
te v
bel
ſid
ctu
dic
ſu p
dec
cef
ma
agi
pro
qu
cer

verb. signific. numero 3. fol. 103.

- 35 Secundo dicitur, quod differentia posset in hoc saltē considerari, videlicet quod quando adest clausula sola, facti veritate inspecta, cogitur iudex iudicare secundum veritatem, secus quando adest sepe dicta clausula, summarie, simpliciter, de plano, sine strepitu, & figura iudicij, nam tunc potest, sed non cogitur, & sic habet arbitriū, in quo tutius esse puto vti potestate concessa favore veritatis, de qua sola, & non de actionibus iuris curandum est. Spec. in §. 1. de actio. seu petitio. part. 1. fol. 4. numero 4. vnde dicit Io. à Capell. in suo specu. conf. num. 174. tom. 1. fol. 347. quod minus malum est contra ordinem iuris pro veritate iudicare, quam seruatō ordine contra veritatem, & iustitiam, etiam secundum intellectū, l. illicitas, §. veritas, ff. de offic. presid. ratio est vt ibi, numero 175. quia facilius scādalum nasci permittitur, quam veritas relinquatur capit. qui scandalizauerit de reg. iur.
- 39 Minusque, quod adest alia constitutio Marchiæ capitulo 16. lib. quinto, fo. 342. disponens, quod etiam in causis possessorij detur libellus, & sic non posse pronuntari super causa in libello non deducta, etiam
- 40 vbi esset procedendum sola facti veritate inspecta per ea, quæ in terminis probat Rota Genuens. decis. 6. Io. Baptista nu. 20. f. 30.
- Nam respondetur. primo, quod per dictum Breue S. suæ fuit derogatum constitutionibus, quo fit, vt iudici remaneat intactum priuilegium iudicandi summarie, simpliciter, & de plano, sine strepitu, & figura iudicij, quia Papa est dominus constitutionum.
- Secundo, quod pronuntiando super causa probata, non potest dici, quod pronuntiatum fiat super causa in libello non deducta, quia aut id consideratur respectu causæ in libello specificatæ, aut causæ, quæ virtualiter, & ex vi verborum, & clauularū inest.
- Primo casu dico, quod licet prima fronte videatur sententia ferri super causa in libello non deducta, quod si diligenter consideratur mens libellantis, & quod in effectu etiam secundum veritatem libellans dicere voluit apparebit, quod etiam tali casu pronuntiatū non poterit dici super non deductis in libello, quia vt legitur in processibus antiquis productis in isto iudicio manifestē constat qualiter bona, de quibus agitur, erant Prosperi filij dictæ q. Iacobæ, prout, nec rei conuenti negant, cum tanquam creditores eiusdē, licet nulliter pro certo eorum credito ingressi fuerint hu-

iusmodi possessionem. Item quod dicta Iacoba post mortem dicti sui filij habuit eius hæreditatem ab intestato, & fuit missa in possessionem vigore decreti Illustrissimi & Reuerendissimi Cardinalis Albani sub die Veneris 16. Decembris 1566. prout in veteri processu fol. 1. & die 11. Iulij 1576. per Reuerendissimum D. Philippum Segam Governatorem fuit pronuntiatum dictam Iacobā manuteneri debere in possessionem dictorum bonorum, prout in processu veteri fol. 26. & sic quod dicta Iacoba possedit dicta bona, vt quoque videtur probari per confessionem dicti Pauli Alexij auctoris dictorum reorum resultantem ex productione capitulorum productorum in processu veteri fol. 23. vbi in specie inter cetera ponit qualiter fuit & est verum, quod in præsentiarum præfata Iacoba detinet dictas duas petias terræ licet indebitè, & iniuste, & per exhibitionem testium in eodem processu examinerum plenè probantium contenta in dicto capitulo, vt patet ex depositione Michonis Bartholomæi super 27. articulo fol. 44. & Magistri Colæ Bonacquisti de Macerata super eodem capitulo fo. 52. qui etiam, quod deponat de auditu, tamen plenè probat contra producentem, vt post Roman. consil. 104. Pater Reuerende in fin. Ias. in rubr. de iur. iuran. numero nono, in termin. tradit Rot. Lucan. in nouiss. decis. 83. ex duplici causa, fol. 70. numer. 3. cum cæteris add. per Mandos. in addit. ad Roman. dicto consil. 104. in verbo intentionem littera G, & Malcar. de probatio. conclus. 1363. numero 18. volu. 3. * fol. 365. qui testatur de communi * præcipuè cum coadiuuetur ex depositione alterius testis plenè deponentis, qui solus sufficeret ad probandum contra ipsum producentē, quæ præiudicat etiam singulari successori Paul. de Castr. in l. facta, §. si hæres, ff. ad Trebell. numero 3. quo fit, vt docto de possessione dictorum reorum circa bona petita, vt plenè fuit in processu probatum, dicatur quoque apparere de spoliatione dictæ Iacobæ, cū spoliatus dicatur ille, qui semel possedit l. 1. §. de ieiectur ff. de vi. & vi armat. Menoch. in tracta. de recup. poss. in prælud. numero 1. Caphal. c. n. 685. quamuis num. 6. lib. 5. fol. 291.

Immo secundum Ruy. consil. 12. in quaestione proposita, nu. 10. lib. 4. eo ipso, quod probatur antiquior possessio, dicitur apparere de spoliatione re ipsa, vt quoque vult Alex. citat. per eundem consil. 6. circa processum, num. 6. lib. 3. & Dec. consil. 252. agitur causa, num. 1. in vers. & ad hoc facit. & Alciat.

Alciat. de præsumpt. præsumpt. 21. nume. 16. fol. 74. qui attestatur de communi.

Et si diceretur tractari de impossibile, quia rei conuerti ingressi fuerunt dictam possessionem post mortem dictæ Jacobæ, respondetur non propterea sequi matrem non fuisse spoliatam, & petitam reintegrationem fieri nõ debere eo meliori modo, quo fieri potest, stantibus præmissis præsertim, quod dum actor dixit se debere reintegrari, quia mater sua fuit spoliata, potuit intellexisse de spolio causato in persona matris mediante eius persona, & quidem probabiliter cum eo modo, quod pater & filius natura reputantur vna, eademque persona, vt in terminis probat tex. in l. fin. C. de impub. & vox patris dicitur vox filij, & ecõtra, §. & qui tuo iuri institui. de inutil. stipula. idem in matre, in qua non est diuersa ratio, censendum est secundum glo. in l. cum à matre in verb. non prohiberi de rei vendica. & tanto magis quia etiam ex alio capite ipse matrem repræsentabat, nõpe tanquam heres ob quod etiam cum ea dicitur vna, eademque persona l. hæredem, ff. de reg. iur. & §. 1. in aut. de iure iur. à mor. præst. quæ declaratio vbi necessaria foret pro dicto libello sustinendo, non est spernenda, sed sequenda, & amplectenda per ea, quæ tradit Bald. in l. Polla, numero 9. C. de his. qui vt indign. etiam si fieret grosso modo loquendo, vt inquit idem Bald. in l. fin. C. de compensatio. numero 3. vel per impropriationem verborum, l. si vno, ff. locat. l. insulam ff. de præscript. verb. & Marian. Socc. conf. 146. viso processu numero 4. lib. 2. præcipue accedente bono iure actoris resultante ex probatione antiquioris possessionis matris, cuius est heres, & suæ, nec nõ modernæ reorum conuentorum.

Quæ cum comprehendant ius formatum in persona defunctæ matris & propria magis stringere debent, cum duplex funiculus sit fortior cap. 1. vbi docto de tregu. & pac. Dec. conf. 373. viso consilio, nume. 8. & excludatur sic omne id, quod posset opponi de iure actiuo, & passiuo non formato in persona matris, in quo non cadit repræsentatio per ea quæ post Aretin. consil. 123. in causa numero quarto, colum. 2. Cagnol. in l. hæredem eiusdem num. 16. ff. de reg. iur. Rolan. consil. 50. in hoc remedio num. 8. lib. 2. tradit Ludouic. conclus. 1. de hæred. in vers. declara secundo fol. 48 r. & Rot. Lucen. per Magon. decif. 4. Albertus q. Iuliani, numero 14.

Immo cum ex productione immissionis in possessionem dictorũ bonorum fa-

cta per dictos reos resultet confessio, quod dictus actor fuerit spoliatus quia producens dicitur fateri omnia, & singula cõtenta in scriptura producta secundum Ias. in l. certi conditio, §. si nummos, nume. 39. ff. si cert. petat. Felyn. in cap. cum venerabilis, num. 23. de except. & veriore opinionem, de qua per Mandos. in addit. ad Roma. consil. 433. quo ad primum in littera H, in verbo non releuat, & Crauet. de antiq. temp. in vers. amplector nunc, num. 72. tom. 17. fol. 131. etiam si protestatus fuerit se in parte, & partibus id facere, vt per Ias. vbi supra, qui dicit, practicam notariorum dicentium produco instrumentum in passibus, punctis, & articulis pro me facientibus esse inutilem, & non releuare, & Paul. de Castro in l. vnica, C. vt quæ desunt aduocat. num. 5. & post plures habetur lib. 1. comm. opin. in titu. de tabellio. & fid. instrum. numero 162. fo. 576. potest iudex non curando de aliqua ineptitudine libelli pronũciare, vt per Soc. consil. 146. viso processu, numero 15. lib. 1. & text. in capitulo 1. de accusation. Bald. in l. 1. numero 7. C. de iudic. in vers. item quia per confessionem, nam huiusmodi confessio succedit loco libelli, cum per eã solam possit sequi condemnatio etiam si processus esset nullus, Afflict. decif. 191. Abbas Rutilus numero nono, fol. 252. ratio esse potest, quia spontanea confessio validat processum nullum. Innoc. in cap. qualiter, & quando 2. de accusat. Bald. in l. properandum in princ. C. de indic. glo. ad cont. March. ca. 30. numero 3. lib. 4. in verbo exbanniti, fol. 250. quando scilicet nullitas huiusmodi non prouenit ex defectu iurisdictionis Paseth. conf. 187. in caus. Domini Michaelis, num. 5. & confessio emanauit principaliter Brun. in suo tract. de iud. & tort. q. 6. 2. par. num. 30. tom. 11. p. 1. fol. 259. Item quia confessio facit notorium Bald. in l. properandum, num. 10. C. de iudic. in quibus non requiritur ordinatus processus cap. euidentia de accusation. Præpos. in cap. debito, numero 6. de appell. & confessus in civilibus habetur pro condemnato, secus in criminalibus. Barto. in l. si confessus, numero 1. ff. de custo. & exhib. reor. vnde dicit Bal. in d. l. properandum, inquisitum, & accusatum, si confessus fuerit maleficium, posse condemnari etiam perempta instantia tanquã ex notorio, vt quoque probat Præposit. in d. cap. diiecto, num. 6. de appellat.

Et si opponeretur non posse fieri fundamentum circa prætensam probationem possessionis ipsius actoris eo quod ipse articulauit in q. articulata positione, qualiter ipse

ipse
per
quia
lia, v
59 R
ber
dan
60 lib
nes
succ
dra
S
fact
pos
lua
ba
con
sua
pot
nea
dun
rare
62 & l
l. si
fi c
bus
63 T
di
tan
ma
erro
dec
55
64 tu
sio
re
con
nat
no
Par
me
Th
de
65 ma
spo
toi
66 cla
tu
cat
to,
nu
co
15
fac
qu
ea
in

ipsetoto tempore suæ vitæ fuit, & est pauper, & nunquam habuit aliquid in bonis, quia nunquam possedit aliqua bona stabilia, vel mobilia, aut se mouentia.

- 59 Respondetur, quod dicta generalitas debet intelligi præter bona petita ad euitandam contradictionem, & sic ad fauorem libellantis, cum ipsi articuli, seu positiones, eo quod sumus in causa summaria, succedunt loco libelli per ea quæ ponit Oldrad. conf. 8. quidam Pater fol. 4.

Secundo, quod articulata positio fuit facta non ad docendum, quod ipse non possedit dicta bona, sed ad docendum de sua magna paupertate, vt demonstrant verba subsequenta, ibi, vnde nunquam habuit commodum se alendi, nedum litigandi, & sua ægestate, & paupertate oppressus non potuit agere pro recuperatione dictæ vineæ, & arundineti; licet si habuisset modum egisset, nam dictum verbum recuperare præsupponit anteriorem possessionem, & sic non debet extendi ultra intentionem, l. si is quis nec causam, & ibi Bald. & alij ff. si cert. pet. Rot. Florent. decis. 33. ex duobus fol. 114.

- 63 Tertiò quod dicta confessio resultans ex dicta articulata positione, vbi obstaret, quod tanquam facta à procuratore male informato potuit reuocari, etiam non docto de errore, vt in terminis dicit Caputaquen. decis. 198. confessio præfens part. prima, fol. 55. & Rot. in nouiss. decis. 613. fuit dubitatum, numero 9. fol. 288. part. 1. nam confessio voluntaria, & facta sponte à Procuratore non ad interrogationem, vt per modum contentiosæ iurisdictionis, habet instar donationis, & consequenter Domino non nocet Bald. in l. 1. numero 30. C. de confess. Paris. consil. 47. intentio Dominorum, numero 92. lib. 1. Aufred. in addit. ad Cappel. Tholos. decis. 391. Item fuit quæsitum Honded. consil. 66. dubium de quo num. 72.

Et si opponeretur, quod sic libellus remaneret alteratus, & seruiret de vento. Respondetur per dictam declarationem non tolli, nec alterari, quia quod prouenit ex declaratione non dicitur variatum, nec mutatum, cum declarans nihil de nouo inducat Card. in clement. statum numero quarto, eod. titu. & in clement. exiui §. demum numero 22. de verbo. significa. Gabr. latè conclus. 3. de reg. iur. & Rymin. iun. consil. 158. visa mihi numero 13. lib. 1. fol. 139. Sed faciat sicut ille qui excutit grana ex picis, qui non dicitur nouam speciem facere, sed eam, quæ erat declarare Cuman. consil. 147. in fin. cum simil. vulgatis, & propterea li-

67 bellus licet lite contestata non possit variari, & mutari, potest tamen declarari vsque ad sententiam, vt in terminis dicit Dec. in l. edita, numero 24. C. de eden. fo. 122. ratio esse potest, quia declaratio eius quod tacite inest, non dat nouam formam, licet excitet, & moueat secundum glos. in verbo reperirent in clement. 1. & ibi per scrib. de offic. delega. Ancharan. consil. 404. tria dubia, numero quinto, & Vant. in suo tracta. de nullit. in titu. quib. mod. sent. null. defend. poss. num. 63. fol. 268.

- 69 Secundò casu dico, quod si considerantur ea, quæ virtualiter insunt, & quæ ex vi verborum, & causarum proueniunt, non potest dici de aliqua libelli ineptitudine, cum ex eis tantum debeat dici deductum, & petitum, quantum reperitur probatum. Et quod hoc sit verum, patet, quia in d. articulata petitione non solum reperitur bisposita clausula omni meliori modo, sed clausula omni alio meliori modo, quæ nihil aliud demonstrare videtur, nisi quod actor vult obtinere omni meliori modo possibili. Quod si transit sine difficultate, quando adest clausula omni meliori modo, vt voluit Corn. d. consil. 302. visa petitione, numero 11. lib. 1. & Rolan. consil. 41. habita numero 29. fol. 93. lib. 3. quæ habet in ventre suo clausulam petens ius, & iustitiam ministrari, vt per eundem Roland. vbi supra, & idem quod ipsa operatur Contard. in l. vnica, C. si de momentan. possess. q. 13. numero 51. fol. 289. cuius vigore præter id, quod libellus saluatur ab omni ineptitudine Marant. in suo spec. part. 6. rectè concipiatur libellus numero 15. fol. 293. potest pronuciari super non deductis in eo. Alexan. consil. 91. in causa & lite, numero 1. Capic. dicta decis. 10. in causa, numero 22. Dec. consil. 252. agitur causa, numero tertio, Ferrett. consil. 47. in causa matrimonij, numero 19. lib. 1. & Cephala. conf. 400. causa ista numero 1. lib. 3. fol. 403. qui in specie loquitur, quando in libello adest clausula omni meliori modo, vel iustitiæ ministrari; immo talis, & tanta est virtus dictæ clausulæ secundum Grat. consil. 156. quoniam, num. 4. & seq. lib. 2. quod licet actor contraria petierit tamen debet obtinere super eo, quod habet iustitiam, vt quoque dicit Soc. consil. 128. in causa Thomasi numero 1. lib. 1. de quo meminit idem Grat. vbi supra, & consil. 70. ex multitudine numer. 29. lib. 2. fol. 80. vbi dicit hoc esse ad instar clausulæ, & quodcunq; aliud remedium, vbi numeri 35. dicit non obstare, quod posset opponi de incertitudine rei conuenti, quia certificatur

75 catur ex processu Ludouic. dec. Lucan. 46. in causa nume. 7. fol. 248. Caualean. de usufruct. num. 107. fol. 287. & Rota Genuen. decif. 7. Nicolaus numero 15. fol. 34. quanto magis id procedet in casu isto, vbi non solum adest geminatio dictæ clausulæ, & repetitio cum illo verbo omni meliori modo, qui non solum refertur ad expressa, sed ad non expressa, vt colligitur ex vi d. verbi alio, de quo habetur in capitu. 1. de præben. & dignitat. lib. 6. & per gloss. 3. in capi. sedes de rescript. in verbo quas personas, maxime in casu isto, in quo reperitur additum verbum vniuersale per ea, quæ latissimè, & pulchre scribit Felyn. in dicto cap. sedes de rescript. num. 5. licet de proprio significato dictum verbum implicet similia, vt ibi
76 num. 6. sed quoque reperiuntur posita infrascriptæ clausulæ videlicet. Saluis alijs, non se astringens, deducens, protestas &c. Quæ cum ponderentur per Corn. d. confi. 302. lib. 1. ad ipsum breuitatis causa remitto.

Sed maior pars Dominorum informante pro parte dd. Reuerendorum Patrum Iesuitarum D. Manente Costa I. C. insigni, contrariæ parti assentita fuit, per ea, quæ refert in decisione sua Doctissimus Dominus relator, quæ missa faciam, ne videar pugnam suscipere cum dominis meis, præsertim cum præmissa pro sustentatione dicti mei voti, & opinionis rectius sentientis semper saluo iudicio sufficere videantur.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO LXII.

MAGERATENSIS.

ARGUMENTVM.

Mulier an possit se obligare pro redemptione sui viri.

SUMMARIVM.

Vxor pro liberando viro à carceribus, an possit se obligare, num. 1. 7. & 28.

Contractus celebratus fauore captiuorum an valeat sine solemnitatibus, num. 2.
Obligationes, quæ fiunt pro maritis, magis prohibentur, quam cum alijs, num. 3.
Subueniendum non est his, qui communiter stant in carceribus pro sua culpa, num. 4.
Iura loquentia de redemptione captiuorum non habent locum in carceratis ex maleficio, nu. 5.
Bona alienari prohibita, & præcipue mulierum, pro quibus erogari non debeant, nume. 6.
Mulier an possit vendere pro liberando viro, & pro eo liberaliter soluere, num. 7.
Causa honesta dicitur, quando mulier facit aliquid pro redimendo viro, num. 8.
Mulier facilius inducitur ad fideiubendum, quam soluendum, & donandum, num. 9.
Mulieres sunt auarissimæ, nume. 10.
Redemptio captiuorum an differat à redemptione carceratorum, num. 11.
Decreta interponuntur ex aliqua iusta causa, numero 12.
Modicum, & nihil equiperantur, num. 13.
Læsio an sit considerabilis, quando mulier se obligat pro redemptione viri, num. 14.
Iuramentum an operetur, vbi est enormis læsio, numero 15.
Dolus præsumitur ex enormi læsione, nu. 16.
Iuramentum non debet esse vinculum iniquitatis, numero 17.
Dolus interuenire re ipsa, vel ex proposito paria sunt, num. 18.
Mulier ex æquitate non debet remanere indotata, numero 19.
Mulier quando potest habere regressum in bonis viri non dicitur in totum læsa, num. 20.
Quæ sunt in spe, an dicantur debita, & in consideratione, num. 21.
Mulier in soluendo, & repetendo, an possit dici læsa, num. 22.
Culpa propria considerari potest etiam in carcerato pro debito ciuili, num. 23.
Culpa viri carcerati quando toleretur, nume. 24.
Altare vnum discoperiri non debet pro coperiendo alio, num. 25.
Alienatio fundi dotalis, an semper sit prohibita, numero 26.
Liberatio carceratorum, an sit opus piam, & pro hac causa possit alienari fundus dotalis, num. 27.
Viri & vxoris vnitas in quo consistat, nu. 29.
Iuramentum non habens in se turpitudinem est seruandum, num. 30.

DECISIO LXII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

N proposita questione, que non semel accide-
re solet coram Præ-
tore videbatur dicen-
dū, quod mulier non
possit se obligare pro
redemptione sui viri
Veronens. consil. 27.
super causa, num. 3.

Et ubi posset, quod questio huiusmodi,
sit in hunc modum distinguenda videlicet.
Aut agitur de redimendo viro à captiuitate:
aut à carceribus, in quibus, vel pro debi-
to, vel pro maleficio ex propria culpa deti-
netur.

- 2 Primo casu potest etiam sine solemnita-
ribus quia iura prohibitiua in contractibus,
quæ ad captiuorum redemptionem cele-
brantur, relaxantur, vt probatur per text.
in l. quamuis, ff. solut. matrim. & Roman.
consil. 316. circa propositam consultationē,
- 3 numero 7. licet huiusmodi obligationes,
quæ pro maritis fiunt, magis prohibeantur,
quam cum alijs aut. Si qua mulier, C. ad Se-
nat. consult. Maced. vt in term. voluit Tira-
quel. in suo tracta. de leg. connubia. glo. 8.
num. 285. fol. 508. vbi in præcedentibus, &
sequentibus num. plura ponit priuilegia in
trodūta fauore redemptionis captiuorū.
Mich. Palaez. in suo tracta. de maiorit. part.
4. quæst. 1. limit. 4. num. 2. tom. 10. par. 1. fol.
461. vbi plures allegat.
- 4 Secundo vero casu non, quia non est sub-
ueniendum his, qui communiter stant in
carceribus pro sua culpa Salyc. Ange. Paul.
de Castr. in aut. res quæ cap. commun. de
legat. Couar. variar. resol. lib. 2. capitu. 16.
numero nono, Melch. Palaez. vbi supra, nu-
mero 29. fol. 462. Felyn. in capitulo quæ in
ecclesiarum numero 67. de constitutioni.
- 5 vbi in specie dicit, quod iura loquentia de
redemptione captiuorum, non habent lo-
bent locum in carceratis ex maleficio, &
- 6 quidem rectè, ne bona alienari prohibita,
& præcipuè à mulieribus erogentur ad fa-
uorem eorum, qui propria culpa luxuria,
& prauis moribus, vel propter crimen in
paupertatem, & inopiam, demumque in
carceribus incederunt.
- 7 Et licet indistincte contrarium videatur
tenendum per ea, quæ in terminis tradunt
Bald. consil. 5. Considerata causa lib. 5. Cas-
sane. in consuetud. Burgund. rubr. 4. §. 1. in

glo. in vers. contra, & entre les vi fz. versific-
sed iuxta prædicta num. 29. fol. 510. Tiraq.
de legat. connub. glo. 8. numero 285. incip.
quid quod Bald. Lamberteng. in suo tract.
de contractib. glo. 10. in versicu. cum ipso
matiro, numero 27. fol. 305. Ludouic. in tit.
de aut. & consens. conclus. 1. fal. 12. fol. 448.
& censuit Thesaur. decis. 223. vxor pro ma-
rito numero 7. & Surd. decis. 86. detineba-
tur in carceribus, numero quarto, & seq.
fol. 193. Plura tamen obstant, Primo quod
Bald. d. consil. 5. lib. 5. fuit in d. opin. quia
in illo contractu, super quo consuluit, ade-
rat iuramentum.

Secundò quod Cassan. loquitur secun-
dum Roman. d. consil. 316. qui loquitur de
redemptione captiuorum, & secundum
terminos aut. siue à me, C. ad Velleia. quæ,
& si dicat probare, quod mulier, quæ alias
dotem alienare non poterat, potest alienare
pro redemptione suorum: hoc tamen
non dicit in meo codice, & vbi id diceret
non propterea sequitur, idem esse in viro,
de quo non loquitur, & vbi mulier tractat
de semetipsa obliganda pro eo, quia & si
mulier possit vendere pro redimendo viro
à carceribus, vt in terminis probat Hyppo-
lit. Rymin. institu. de donat. §. 1. nume. 378.
quia hæc reputatur honesta causa Crot. cō-
sil. 74. extat statutum in ciuitate Mutinæ,
numero 12. lib. 1. & pro eo liberaliter soluere,
quia hoc non reperitur prohibitum, sed
permisum, non tamen potest pro eo se obli-
gare, vt dicit Veronens. dicto consil. 27. nu-
me. tertio, & quarto, & tanto magis, quod
facilius mulier inducitur ad fideiubendum,
quam vendendum, soluendum, & donan-
dum ob maximam auaritiam, quæ regnat
in eis, l. verum, C. de donat. ante nupt.

11 Tertio quod Tiraq. d. glof. 8. nume. 285.
loquitur de redemptione captiuorū, quæ
differt à redemptione carceratorum; vt ex
vi vocabuli patet, & etiam quia dum loqui-
tur de carceratis propria culpa, adducit plu-
res tenentes negatiuam, vt num. 289.

Quarto, quod Lamberteng. d. glof. 10.
nu. 27. debet intelligi secundum iura, quæ
allegat, hoc est secundum Bald. loco cita-
to, in quibus terminis etiam loquuntur
Caph. & Ludouic. & Thesaur. in locis præ-
citatis.

12 Quinto, quod Thesaur. d. decis. 27. num.
7. loquitur de muliere, quæ fideiussit pro
viro in causa criminali cum iudicis præsen-
tia, quæ proculdubio non interuenisset ni-
si cum aliqua iusta causa, nempe quod age-
retur de modica summa, vel tali, in qua non
possit enormis læsio considerari, quia vir
promisit

- promisit eam conseruare indēnem, & habebat, vel in spe habere poterat, seu ipsa erit talis, quod sine eius operibus, & p̄sona ipsa, vir, & filij, etiam cum sua dote viuere non poterāt, in quibus casibus tolerabilis adeo est contractus huiusmodi, quod iudex, qui super eo suam interposuit auctoritatem, non potest reprehendi.
- 13 Vt primum probari posse videtur, quia modicum, & nihil aequiperantur.
- 14 Secundum, quia vbi adest enormis lāsio, quod posset considerari, vbi mulier remaneret indotata, vel lāsia in maiori parte etiam cum iuramento obligatio, & contractus non subsisteret secundum communem *opinionem de qua per Gayl. obseru. 77. communis est doctorum opinio, num. 11. & seq. lib. 2. fol. 193. & Thesaur. d. decis. 223. numero 9. qui & si tenuerit contrariū, * tamen Senatus tenuit, & tenet d. communem * Ratio est, quia ex enormi lāsione dolus præsuntur, l. omnes, §. Lucius ff. quæ in fraud. cred. & in l. si superstiti, §. si. C. de dol. mal. qui per iuramentum sustineri nō debet, cum iuramentum non debeat esse vinculum iniquitatis, & paria sint dolum interuenire re ipsa, vel ex proposito Gayl. vbi supra numero 12. & seq. sed cum hoc temperamento videlicet. Quod si mulieri remaneret dimidia pars dotis, tunc teneret obligatio iurata pro medietate, & hoc
- 15 ex æquitate ne mulier omnino indotata remaneat, vt ibi nume. 14.
- 20 Tertium, quia quando mulier est conseruata indemnis, non potest dici in totum lāsia per ea, quæ tradit Bald. in l. 1. in princ. C. ad Velleian. Ange. in l. 1. §. si. ff. de pigno. & not. in l. 2. C. de senten. quæ sine cert. quæ tit. proferunt.
- 21 Quartum quia quæ sunt in spe etiam debita dicuntur, & sunt in consideratione per ea, quæ tradit Couar. variar. resolut. lib. 2. cap. 16. prope si. fol. 180. qui & si loquatur de detento ob æs alienum, in quo res non habet regulariter illā dubietatem, quæ est in carcerato ex proprio delicto, cum ista ratio possit aliquādo cadere in carcerato pro criminali, idem in eo dicendum est, præsertim, quod propria culpa, etiam in carcerato pro debito potest considerari, quæ toleratur ex causa vtilitatis resultātis ex sua persona pro filiorum, & vxoris alimentis pro-

uenientibus, ex labore, & industria ipsius viri. licet secus esset in idoneo ad nihil boni agendum, quia tunc non deberet detegi (vt ita dicam) vnum altare pro alio tegendo, hoc etenim esset damnum euidens, & notabile, in quo nulla caderet iusta causa, præcipuè vbi totam dotem amitteret.

Et tanto magis quia sic mulier quæreret recuperationem eius, quem non habere melius esset, nam vt inquit Bald. in l. cum ita legatum in versiculo secundo nota prope finem, ff. de condi. & demonstra. melius est vxori carere marito, quàm malum maritum habere.

Sextò quod Surd. dicta decis. 86. loquitur de alienatione partis fundi dotalis pro viro excarcerando præter id, quod sibi huiusmodi Senatus decisio non placuit, vt legitur ibi numero 10. & seq. quia certi sunt 26 casus, in quibus permessa est dotalis fundi alienatio, extra quas semper censetur prohibita, etiam si facta sit in causam piam, vt per Specul. in titu. de emptio. & venditio.

27 §. tertio loco, nume. 11. & tamen quamuis liberatio carceratorum sit opus pium, non legitur ob eam causam concessam licentiam alienandi fundum dotalem. Quæ in contingencia facti iudex melius ponderare poterit, vt mulierum indemnitati consulatur.

28 Et si re vera putem mulierem pro viro suo obligare se posse, nam si mulier pro se ipsa, à captiuitate, & carceribus alienare, & se obligare potest vt per Rymin. iun. d. §. 1. Instit. de donat. numero 378. Idem

29 fauore viri dicen. est, cum sint vna caro, vna anima, & socij diuinæ atque humanæ domus, vt quoq; considerauit Crot. dicto consil. 74. extat statutum numero primo, & seq. lib. 1. præsertim accedente iuramento, quod, cum non habeat in se turpitudinem, est seruandum, & obligatorium Fed. de Sen. consil. 140. Punctus quæstionis talis est fol. 68.

* Sed quia communiter Doctores, vt dictum fuit, vbi est enormis lāsio tenent oppositum ab ipsa cum temperamento, de quo supra non esset recedendum, & ita in contingencia facti seruauit, dum venit casus.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO LXIII.

MACERATENSIS.

ARGUMENTVM.

Curator, an teneatur satisfacere de vtilia faciendo, & inutilia prætermittendo.

SUMMARIVM.

Curator an debeat dare fideiussorem de vtilia faciendo, & inutilia prætermittendo, etiam si fuerit ad vnum actum tantum, nume. 1.

Cautio de vtilia faciendo, & inutilia prætermittendo de consuetudine, an detur à curatore deputato ad vnum actum tantum, num. 2. & seq.

Curator ad vnum actum tantum dari potest, num. 3.

Curator quando est idoneus, an debeat fideiubere, numero 4.

Cessante causa cessat effectus, num. 5.

Statutum quando requirit fideiussorem de vtilia faciendo, & inutilia prætermittendo, an possint omitti, nume. 6.

Idoneus quis dicatur, reliquitur arbitrio iudicis, nu. 7.

Cura data in persona non idonea sine cautione, an sit nulla, num. 8.

Iudex debet admittere idoneum, num. 9.

Consuetudo quæ potest intelligi dupliciter, quomodo sit intelligenda, nume. 10.

Consuetudo est concordanda cum iure communi, quando fieri potest, num. 11.

Iura iuribus concordanda sunt, num. 12.

Consuetudo perniciofa non est tolerabilis, num. 13.

Consuetudo an sit rationabilis remittitur arbitrio iudicis, num. 14.

DECISIO LXIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Am de iure communi, quæ ex forma iuris municipalis curator tenetur cauere de vtilia faciendo, & inutilia prætermittendo, vt primū probatur in l. de creationi-

bus, C. de Episcopat. audient. & Barto. in l. & si species in princ. ff. rem pupill. fal. for. & Nepot. de Montalbano in suo tracta; de except. in rub. contra curatorem dat. adult. numero 3. to. 3. par. 1. fol. 113. Alexan. conf. 80. viso themate, num. 14. lib. 5. Cappel. Tholof. decis. 246. Item fuit quæsitum fol. 87. Neuizzan. conf. 17. Christi Redemptoris, numero 64. fo. 141. & Menoch. de arbitr. iudic. casu 150. dubitari sapissimè nume. 25. lib. 2. cent. 2. fol. 164. Etiam si ageretur de curatore dando ad vnum actum tantum, nam vt inquit Alexan. conf. 163. aliàs cōsultus reponendi, nu. 2. lib. 5. curator datus ad certum actum debet cauere, sicut etiam alius generalis curator.

Secundum vero in statuto Maceratensi rubr. 20. de ciuil. fol. 15. sed quia de consuetudine quando datur curator ad vnum actum, quod fieri potest secundum Bald. in l. mulier in princ. C. de iur. dot. & Paul. de Castr. in dicta l. & si species in principio, nō dari cautionem præfatam affirmabatur.

Dicebam, quod aut curator est idoneus, & tunc actus valet, & tenet, quia quando, à lege exigitur fideiussio ex causa solū, vt res salua sit idoneus non tenetur fideiubere, l. testamento 17. ff. de testam. tute. & Rymin. iun. conf. 812. controuersia vertitur, num. 12. & seq. lib. 7. fol. 201. & seq.

Nam cessat cā propter quam lex fideiuberi iubet, vt probatur in l. legitimos tutores, ff. de legit. tut. & in l. quicūq; ad emphyteosim, C. de fund. patrim. la 2. lib. 11. & per Rip. in l. si quis ab alio, nu. 4. & seq. ff. de re iud. fol. 51. etiam stante statuto requirente satisfactionem, Bart. in d. l. quicūq; ad emphyteosim, nu. 1. qui autem in his terminis dicatur idoneus relinquitur arbitrio iudicis secundum Bald. in d. l. mulier in prin. in vers. vnde videtur de substantia, C. de iure dot. qui propterea dicit non esse de substantia satisfactionis tutelæ, & curæ necesse, qd patrimonium tutoris, vel curatoris, & fideiussoris valeat quantum valent bona adulti, vel pupilli in quibus per modum alienationis interuenit auctoritas.

Aut non est idoneus, & tunc actus non valet tanquam factus cōtra formam iuris, & statuti etiam stante præfata consuetudine, quæ debet intelligi de curatore idoneo, ne eodem tempore dicatur iudicem admisisse non idoneum, & fecisse litem suam, & consuetudinem quæ potest intelligi secundum ius commune debere intelligi contra ad damnum pupillorum, & minorum, quibus plurimum iurā faciunt.

Nam quando consuetudo potest concordari

M cordari

cordari cum iure communi illud est faciendum, vt probat Rocc. Curt. in suo tract. de statut. section. 7. numero 27. tom. 2. fo. 369.

12 Nam iura iuribus concordanda sunt cap. cum expediat de electis: & elect. potestat. l. l. vnica, C. de Inoffic. dot. præfertim, quod

13 huiusmodi cōsuetudo tanquam pernicio-
sa esset intolerabilis, & sic à iudice pluri-
14 mum ponderanda, cum de hoc eius stetur
arbitrio. Rocc. Curt. in dicto suo tracta. de
statu. section. 7. numero 24. fol. 2. fol. 369.

Et cum, vt supra semper interpretatus
fuerim dictam assertam consuetudinē ido-
neos tantum ad tutelam admittere cōsue-
ui facta scilicet per eos prius promissione
de vtilia faciendo, & inutilia prætermitten-
do ad formam iuris.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO LXIII.

MACERATENSIS.

ARGUMENTVM.

*Reficiens pontem ligneum de lapidibus post
nunciationem noui operis, an dicatur atten-
tare.*

SUMMARIVM.

Nunciatio proueniens à iudice inhibito potest sper-
ni, num. 1.

Lis non dicitur pendere coram iudice incompetenti,
num. 2.

Lis coram incompetenti non facit attentata, nume-
ro 3.

Nunciatio noui operis minus legitima non est in con-
sideratione, nume. 4.

Reficienti nouum opus nunciari non potest, nec oppo-
ni de attentatis, num. 5.

Nunciatio noui operis habet vim inhibitionis, nume-
ro 6.

Nunciatio noui operis est quadam prouocatio, seu ex-
tra iudicialis appellatio, num. 7.

Nunciatio noui operis siue iusta, siue iniusta est ti-

menda, num. 8.

Aedificans spreta nunciatione noui operis tenetur
demoliri proprijs expensis, nu. 9.

Nunciatio quando constat de non iure nunciantis de-
bet remitti, num. 10.

Dilatione pendente nihil est innouandum, nume-
ro 11.

Appellatione pendente nihil est innouandum, nume-
ro 12.

Attentata offendunt iudicem, legem, & partem, nu-
mero 13.

Recessum quando dicatur ab inhibitione, numero
14.

Præsentia, patientia, & taciturnitas, an inducant
consensum, num. 15.

Approbare, & confirmare, qui dicatur, num. 16.

Consensus expressus requiritur in re graui, nu. 17.

Aedificari aliquid non potest in loco publico, nume-
ro 18.

Inhibitio debet intelligi rebus sic stantibus, nume-
ro 19.

Nunciatione noui operis succurritur aduersus futu-
ra opera ne fiant, num. 20.

Quæ de nouo emergunt, nouo indigent auxilio, nume-
ro 21.

Intentio cognoscitur ex verbis, num. 22.

Verba sunt nota passionum animæ, num. 23.

Animus ex loquela iudicatur, num. 24.

Non entium nullæ sunt partes, num. 25.

Inhibitio qualibet, an tollat iurisdictionem, nume-
ro 26.

Præceptū quodlibet iudicis, an tollat iurisdictionem,
numero 27.

Præceptum, an resoluatur in vim simplicis citatio-
nis, num. 28.

Iudex, an dicatur attentare appellatione pendente,
nume. 29.

Opponi an possit de vitio, quo quis laborat, numero
30.

Dolus incipiens à reo conuento, quid operetur, nume-
ro 31.

Nunciatio noui operis potest fieri etiam per partem,
num. 32.

Voluntas probatur etiam ex actu nullo, numero
33.

Quod non substinetur vno modo, valet alio, nume-
ro 34.

Quod non valet de rigore, valet de equitate, nume-
ro 35.

Reficere quis dicatur, num. 36.

Refectio, quando est utilis communioni non potest pro-
hiberi, num. 37.

Aedificatio noua, & non refectio dicitur, quando de-
structo Ponte ligneo efficitur lapideus, nume-
ro 38.

Forma noua dat nouum esse, num. 39.

Sagimen comedere, an liceat illis diebus, quibus lici-
tum est comedere oua, num. 40.

13 rubr. de appellat. in princ. cum sim. vulg. quia sic offenditur, lex iudicium, iudex, & pars, Rota Avinion. dec. 8. Possunt num. 2. immo, vt celsit Rota in nouis. decis. 2. alias 13. fuit dubitatum vtrum, n. 1. de restit. spoliat. fo. 36. licet offendatur pars maior, tamē est offensio iudicis, cuius officium contemnitur, & legis, quæ prohibet, ne lite pendente aliquid innouetur.

Ex quo potest considerari vnum fundamentum nō parui ponderis in præsentī cā, videlicet qd̄ per introductionē hmōi causæ coram asserto iudice impedito per d. inhibitionem, seu præceptum, & per expeditionē subsecutā, vt supra reo non reclamante, dicatur in totū recessum, à pretensa inhibitione, seu præcepto A. C. & quidē expresse cum ipse reus conuentus sua iura allegando fuerit præsens dictæ sententiæ, per ea, quæ ponit Franc. in ca. cum teneamur de appellat. num. 5. fol. 21. præcipue, quod cū aduersus eam nihil dum esset præsens, opposuerit, videtur illam approbasse, quoniam præsentia, patientia, & taciturnitas tacitum consensum execrantur, l. qui patitur, ff. mand. l. 2. C. de remissio. pign. l. quidā, ff. de euct.

14 quia quotiescunq; quis cōtradictione sua actum, de quo tractatur Impedire potest, & non impedit, eūdem in dubio approbasse, & confirmasse censetur, etiam si taceat, dolo, vel in fraudem Ias. in §. item seruiana in stir. de action. numero 55. fo. 100. licet in re graui expressum consensum requiri affirmet Corset. in suis sing. in verbo compromissum, num. 2. fol. 143. saltem ex eo, quod continebat eius vtilitatem, & fauorem gl. in l. qui patitur in verbo non dicas, ff. mandat. Alexan. conf. 80. viso processu num. 11. lib. 4. & Cagno. in l. semper 60. ff. de reg. iu. in princ. Præter id quod fabricatio pretensa videbatur habere de directo contra adictū Prætoris, de quo in l. 1. ff. ne quid in lo. pub. quod tanto magis auget vitium eius, quod fuit attentatum, & innouatum.

Non obstat primum obiectū dū dicebatur nunciat. noui operis obtentam à dd. actoribus de mandato asserti iudicis inhibiti, vt supra, & sic incompetentis, non afficere d. reum conuentū, cui opus nouum fuit nunciatum, quia pluribus modis rīdetur.

Primò, quod per assertam inhibitionē, seu præceptum intimatū d. iudici de mandato d. A. C. sub die 23. Maij 1297. in qua præcipitur eidem, & dd. actoribus, cæterisq; in ea nominatis sub pena 300. ducatorū auri, & quatenus opus sit. excommunicationis, vt desistant ab oībus, & singulis molestationibus, & impedimentis ipso instanti super

d. Ponte, ac illius restoratione, accōmodatione, ac fabricatione, vsu, & gauisu de facto, & extraiudicialiter illatis, præstatis, & factis, dandisq; & inferendis in futurum, & non molestant quoquomodo de cetero super d. Ponte, illiusq; restoratione, fabricatione, & reapatione, non dicitur d. Iudici sublata facultas nunciandi nouū opus, quia de eo nihil dicitur in d. asserta inhibitione Auditoris Camere, præsertim, qd̄ d. inhibitiō dēt intelligi rebus sic stantibus, quib. alteratis prout factū fuit per d. reū adificādo saped. Pontem non pōt dici clausa via nunciandi nouum opus, per quam succurritur aduersus futura opera ne fiant Pau. de Cast. in d. l. 1. §. hoc autē edictum, nu. 1. ff. de non. ope. numc. & sic prouidendi indemnitati d. actorum, nam quæ de nouo emergunt, nouo indigent auxilio c. pastoralis de except. l. 1. ff. de inspic. ventr. cum similib. vulgat.

Et tanto magis, quia intentio A. C. inhibentis, seu præcipientis, vt supra fuit ad hoc ne d. reus molestaretur, vt demōstrant verba ipsius, ex quib. intentio cognoscitur, cū nullum sit magis mentis humanæ testimonium, q̄ qualitas inspecta verborū Bal. in c. 1. de test. nu. 1. cum verba sint notæ passionū animæ l. Labeo ff. de supel. lega. & ex loque la hominus eius iudicetur. Rol. à Val. cōf. 61. quoniam dictæ facte lib. 2. n. 9. f. 131. quæ non pōt extendi ad nūtiatum nouū opus, qui nihil aliud quæsiuit, & implorauit, nisi qd̄ sibi succurreretur de d. remedio iuris aduersus futura opera, quæ cōprobari vidētur ex illis verbis inhibitionis, seu præcepti, dū concedit mandatū de manutenēdo, quod nō pōt verificari, nec extendi respectū eius, quod non erat in rerū natura, sed solū respectū illius possessionis Pontis lignei in qua existebat, quia non entium nullæ sunt partes l. eius qui in prouincia ff. si cert. pet.

Præsertim, quod ad tollendā iurisdictionem non sufficit, qualibet inhibitiō, sed illa tantum, quæ canonicè obtenta fuit nēpè præuia causæ cognitione, & citata parte Co. uat. pract. quæst. c. 24. nu. 3. fo. 469. Paris. cōf. 172. in causa n. 15. lib. 4. Ruy. conf. 61. in lite, nu. 28. lib. 3. Rol. conf. 77. viso n. 24. lib. 2. Pedem. decis. 5. certo die nu. 7. vers. nō obstat, cum cæteris allegatis per Lancellot. de attent. c. 20. de attentat. post inhibitionem limit. 1. tom. 5. fol. 413. & Eug. consil. 75. ex his quæ numero sexagesimo nono, & seq. fol. 205. qui latè declarat, quæ dicatur canonica inhibitiō.

27 Nec quodlibet præceptū iudicis, ēt cum clausula, si senseris te grauātū, qñ fuit cōcessum absq; causæ cognitione & ex abrupto, nisi

nisi certis casibus, ut est quando esse funda-
 tu in iure cōi, ut in casu l. de pupillo, §. me-
 mihisse, ff. de oper. nou. nunc. Quam illi Man-
 do. in suo tract. de monitor. q. 17. nu. 7. to. 3.
 p. 2. fol. 62. Imò ut ibi, nec poterit tanquam
 inuàlidū à principio resolui in simplicem
 citationem in l. nō cōi. c. tua, num. 7. ff. de co-
 habita. clericor. & mulier, fo. 144, quia esset
 praposterare ordinem, & ponere curram
 ante boues. Et sic quocunq; nō appellatur d. obsta-
 culū Auditoris Camera utroq; casu appa-
 ret non esse attendendum, nec recipere tā-
 tam exorbitantē, ac extrauagantē extensio-
 nē in damnum tertij, de qua nō cogitauit,
 nec cogitare poterat, cū eius intētionis sit,
 prout esse debet cuiuslibet recti iudicis nō
 tollere alicui ius suum.

2 Secundo dicitur d. iudicem in cōcessio-
 ne d. nunciationis noui operis ad fauorem
 dd. actorum nō attentasse, & innouasse, cū
 id fecerit ad fauorē eorū, quibus iam erat
 cōcessa dilatio, de qua in d. inhibitione, seu
 prapcepto A. C. per ea, quæ tradit Bero. cōsi.
 116. pendente appellatione, n. 3. lib. 3. f. 336.
 & Lancelot. de attentat. dilat. penden. d. c.
 7. nu. 14. & seq. attamen super hoc non infi-
 fto, cum in huiusmodi fundamēto videtur
 latere nescio quid equiuoci. Et vbi attentat
 fet, quia in eadē sōtia incidit d. reus conuē-
 tus ædificando in spretum d. nunciationis

30 nō potest modo per eum opponi de vitio
 31 i quo ipse laborat, & auctor fuit. Imò cum
 dolus inceperit ab ipso reo conuento, qui
 statim habita d. inhibitione, & prapcepto ce-
 pit ædificare d. r. penitus exclusus p. ea, q. tra-
 dit gl. si. in cap. dilecti de except. & text. in c.
 intelleximus de adult. & supr. siue id con-
 tingat agendo, siue excipiēdo. Rodo. in suo
 tract. de reb. eccl. non alien. q. 77. ca. 6. nu. 8.
 f. 403. prapcipuē cum respectu huius incidē-
 tis esset iudex ordinarius, & competens, &
 fecerit actū, qui etiam poterit fieri per par-
 tem, quæ absq; Prætoris additione potest
 32 nunciare nouum opus l. 1. §. nūciatio, ff. de
 oper. nunc. & ibi Bal. & Paul. de Cast. nu. 1.
 33 quo casu constituto de volūtate eius, qui nū-
 ciavit, quæ etiam ex actu nullo probari pōt
 l. Paulus, ff. de reb. eor. quæ sub tutel. Rom.
 conf. 179. amplissime Doctor, nu. 11. Dec.
 conf. 172. in causa venerabilis, nu. 1. in versi.
 Idem tamen est, & in ista fo. 184. quod non
 34 substinetur vno mō, substinet alio Bart. in
 l. de pupillo n. 4. ff. de no. ope. nūc. vbi quod
 non valet de rigore, valet de æquilate.

Non obstat secundum obiectum de refi-
 ciente, cui nouum opus nunciari non po-
 test, nec moueri iudicium attentatorum.

36 Nam respondetur, quod non dicitur re-
 ficere, qui pontem ligneum facit lapideū,
 sed de nouo edificare, ut in terminis probat
 tex. in l. 1. §. si quis, ff. de riu. & Seyfel. in l. ius
 ciuile, ff. de iust. & iur. nu. 3. vbi dicit, quod
 cum duo fratres haberent turrim commu-
 nem factam, à media parte infra ex lateri-
 bus, & lapidibus, & vellet vnus fratrum il-
 lam totam facere lateritiam, quod secun-
 dum opinionem Bald. per eum relati, non
 potest inuito socio, quia dicitur nouam tur-
 rim facere, licet ipse in terminis socij eā nō
 37 approbet, quia qñ refectio est utilis cōioni
 non potest prohiberi secundum gl. cōmu-
 niter approbatā in l. Sabinus in verbo not.
 regulam littera L, ff. commun. diuidun.

38 Et quod dicatur noua ædificatio, & non
 refectio, eo quod penitus destructo Ponte
 ligneo fuit ædificatus Pons lapideus, in ter-
 minis probat tex. in l. quid tamen 10. ff. qui-
 bus mod. vsusfruct. amittatur, & in l. serui-
 tutes 19. §. sublatū, ff. de seruit. vrb. præ-
 ias. in l. quo minus, ff. de flumin. n. 184. Abb.
 in c. consuluit n. 3. de iud. Fel. in c. cū accef-
 sisset de constit. in vers. hæc, & similia n. 33.
 & Brun. in suo tract. de refect. conclus. n. 7.
 & seq. to. 17. f. 386. vbi nu. 8. reprehendit lo.
 de Anan. in d. c. consuluit de iud. dum vo-
 luit illū textū, qui phibet nouas synagogas
 fieri à iudæis, & veteres refici, intelligi, qñ
 veteres sunt ex toto destructæ, puta quia so-
 lū fuit occupatū aqua fluminis, vel submer-
 sione in abyssū. ratio multiplex esse potest.

39 Prima, quia noua forma dat nouū esse, l.
 qui vsusfructum, ff. de vsusfruct. & mutata
 forma mutatur substantia secundū Abb. &
 Doct. in d. c. consuluit ad illud, quod dixit gl.
 in c. admonere 33. q. 2. & i. c. presbyter 82. q.
 40 dū dicunt licitū esse comedere saginē illis
 diebus, quib. licitū est comedere oua, licet
 tunc non sit licitū vti carnibus, quasi mutā-
 do formam, videatur rei substantia mutata,
 ut per lo. de Ana. in c. consuluit 7. n. 2. de iud.
 & Brun. vbi sup. n. 2. & 3. & per eptā forma
 perit ipsa rei substantia, & consequenter di-
 spositio, quo ad ea, quæ sunt in potestate, &
 arbitrio disponentis l. peculium, §. quadri-
 gæ, ff. de legat. 2. vbi mortuo vno equo qua-
 41 drigæ definit esse quadriga, & perit legatū
 quadrigæ, nam ut ibi post gl. dicit Bal. quili-
 bet equus quadrigæ dat ei formam, & re-
 manentibus illis tribus tantum equis, vel
 minoris numeri non est amplius quadriga,
 ut per Brun. vbi supra, qui dat etiam alia
 exempla conclus. 1. 2. memb. numero 35.
 fol. 392.

42 Secundo quia natura non pōt facere, ut
 id quod est destructū, & tandē reparatū, sit
 M 3 idem

idem numero, & quod accidentia restitu-
ta non sint eadem numero, ut inquit Bal. in
l. homo liber ff. de stat. hom. & per Brun. in
d. sito tract. de resect. conclus. 4. num. 17. to.
17. fol. 386. nam natura recipit facilius pro-
prium esse, quod notabile dicit Bal. lo. cit.
43 Præter id, quod huiusmodi noua ædifica-
tio refectioni continere impossibile est, cū
reficere sit, quod corruptum est, ad pristi-
num statum reducere, l. 1. §. reficit, ff. de vi-
pub. ut bene ex loci inspectione fuit visum
eo quod huiusmodi Pons non apparet ædi-
ficatus sub eadem forma, & in illo met spa-
tio, in quo apparebant vestigia alterius, sal-
tem quo ad altitudinem, ut demonstrat fa-
brica arcus, quæ antea per pōtem ligneum
non representabatur, prout nec represen-
tari poterat, cum esset in trabibus positus su-
per via pub. inter vnam domum, & aliam
ipsius rei conuenti, ut videbatur necessariū
secundum dicta iura, & tradita per Bero.
conf. 144. in causā, quam habet nu. 15. lib. 3.
vbi reficere importat, quod opus sub eadē
forma altitudine, latitudine, & longitudi-
ne fieri debeat, & prout antea erat constru-
ctū, nō autem, ut dilatet, aut perducatur, aut
deprimat, aut exageret, & sic vbi Pons pos-
set dici resectus, resectio huiusmodi debet
intelligi de illa, per quam prior forma non
mutatur l. Seia, ff. de aur. & arg. legat. capit.
propofuisti 82. distinct. Brun. in d. suo tract.
de resec. conclus. 5. nu. 54. fol. 388. cum pro-
priè resectio secund. eund. d. conclus. num.
52. sit de re non destructa, qui vltorius dicit
sic procedere iura dicentia reficientem nō
dici nouū opus facere, & quod impropria
est locutio, quando aliter reperitur, quo fit
ut valeat nunciatio noui operis secundum
Ias. in d. l. quo minus, nu. 184. & Brun. in sæ-
ped. eius tract. de resect. conclus. 4. nu. 16. fo-
386. Ceph. conf. 732. extra nu. 19. lib. 5.
44 Non obstat tertium obiectum de allega-
ta l. feruus, §. 1. ff. de riu. quia loquitur de ri-
uis, in quibus non datur nunciatio Ias. in l. 1.
§. hoc autem adictum, ff. de nou. oper. nūc.
Immo hoc est speciale, prout quoq; est in
resectione cloacarum propter interesse pu-
blicæ utilitatis, ut in terminis respondet Ias.
in d. l. quo minus, ff. de flumin. n. 183. & seq.
45 nam hmoi publicus fauor, & interesse ope-
rat, qd facta cōtra publicā utilitatē non sint
timenda, sed spernēda, ut inquit Bal. in d. l.
de pupillo, §. si qs riuos, ff. de nou. ope. nūc.
Non obstat quartum, & vltimū obiectū
dum opponebatur de asserta reuoc. d. nun-
ciat. per iudicem factæ, quia iudex, ut ex le-
ctura d. decreti legitur, nō simpliciter reuo-
cauit, sed d. præceptum reduxit ad viam iu-

46 ris, quo casu videtur dixisse se iudicē cōpe-
tentē, & velle videre cām, prout subsequēs
euentus comprobauit, quia comparētibus
d. partibus coram eo fuit lata sententia ad fauo-
rem d. rei conuenti, ut sæpe fuit dictum.

Ex quo pariter colligitur non posse reuo-
cari in dubiū competentia d. iudicis, cū d.
decretum reuocatorium cū d. clausula re-
ductoria ad viam iuris fecit transitum in iu-
47 dicatum, & potuerint actores causam hāc
agere coram d. iudice, prout fecerunt et re-
soluto d. præcepto nunciationis, per ea, quæ
tradit Paul. de Cast. in l. de pupillo, §. memi-
nisse, ff. de nou. oper. nūciat. nume. 5.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO LXV.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

*Appellatio quando est admissa se, & in quar-
tum, an dicatur iudicem à quo perseuera-
re in iurisdictione.*

SVMMARIVM.

*Appellatio ab interlocutoria, an detur in ciuitate An-
cona, nume. 1.*

*Iudex admittendo appellationem, abdicat à se omnē
iurisdictionem, num. 2.*

*Clausula si & in quantum, quid operetur in admissione
appellationis, num. 3.*

*Interlocutoria an possit reuocari, post. quam fuit ab
ea appellatum, num. 4.*

*Iurisdictione an suspenditur, quando appellatur ab in-
terlocutoria, num. 5.*

*Appellatione ab interlocutoria admissa, an possit in-
terlocutoria reuocari, num. 6.*

Appellatur à pronuncia lata contra casum legis, n. 7.

DECISIO LXV.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Omini dixerunt esse
inhibendum iuxta
petita per Marinum
Gundulæ Anconita-
num contra Christo-
phorum Forensē,
quia licet ab interlo-
cutoria, etiam ha-
bēte vim diffinitiuā,

non

- non detur appellatio ex forma statuti dictæ
 2 ciuitatis capitu. 27. collat. 2. lib. 2. id non pro-
 cedit quando iudex eam admisit, quia tunc
 abdicat à se omnem iurisdictionem, capit.
 cum appellationibus de appellat. in 6.
 3 Nec dicatur, quod saltem virtute illius
 clausulæ, si & in quantum dicatur perse-
 rare iudex à quo in iurisdictione, quando
 appellatio de iure non erat admittenda per
 ea quæ tradunt Roman. consi. 101. vt de de-
 lationem numero 3. fol. 36. Rolan. cōsi. 77.
 viso, & bene intellecto, nume. 18. lib. 2. fol.
 176. Natt. conf. 566. tulit sententiam, nume-
 ro quinto, lib. 3. fol. 105. Gratian. consi. 103.
 in præfenti causa, nume. decimo septimo,
 lib. primo, fol. 120. Pedemon. decif. 5. certa
 die, numero nono, & decimo, fol. 28. Lan-
 cellot. de attentat. appellat. pendent. limit.
 1. numero 83. tom. quinto, fol. 359. & Con-
 tard. in l. vnica, C. si de moment. possess. li-
 mit. 13. numero decimo septimo, fol. 195.
 quia id nō procedit in interlocutoria Rot.
 Bononienf. decif. 1. in fi. vnde practici iudi-
 ces, vt ibi vtuntur verbis negatiuis, ratio est
 4 quia poterat illud grauamen reuocari cap.
 cum cessante de appellat. etiam partibus
 contradicentibus interposita appellatione,
 5 ac elapsis decē diebus, quia per appellatio-
 nem ab interlocutoria non suspenditur iu-
 risdictio iudicis à quo in reuocando; vt pri-
 mum probat Franc. in dicto capitulo cum
 cessante de appellat. numero quarto, f. 66.
 & secundum numero octauo, fo. eodem.
 6 Et si adeo suspendatur eius iurisdictione post
 appellationis admissionem, quod non po-
 test suam interlocutoriam amplius reuoca-
 re, cum iurisdictione totaliter sit transfusa in
 iudicem ad quem dicto capitulo, cum ap-
 pellationibus de appellat. in 6. Franc. in di-
 cto capitulo cum cessante numero 14. fol.
 67. Rot. decif. 49. aliàs 363. ex hoc insurre-
 xit numero quarto, fol. 67. etiam de consen-
 su, & voluntate partium, nisi per superio-
 rem renunciatur, vt per Rotam ibi.
 7 Præterea vbi appellationi locus non fuit
 set, illa videbatur admittenda, ex eo, quod
 prima facie dicta pronuncia apparet lata
 contra casum statuti dictæ ciuitatis Anco-
 næ lib. 2. capitu. 103. quo forenses ad fideiu-
 bendum arctantur, notorietate enim iniu-
 stitiæ fit appellabile, quod aliàs non esset
 tale, vt dicam infra decif. 76. à sententia la-
 ta numero 18. & seq.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO LXVI.

LAVRETENSIS.

ARGUMENTVM.

*Sententia absolutoria ab obseruatione iudicij,
 an sit interlocutoria, vel diffinitiuæ, & pos-
 sit ab eodem iudice reformari, ac contrario
 Imperio tolli.*

SVMMARIVM.

- Sententia absolutoria ab obseruatione iudicij, vt plu-
 rimum est diffinitiuæ, num. 1.*
*Sententia absolutoria ab obseruatione iudicij præsu-
 mitur lata ex defectu probationis, nume. 2.*
*Expensarum condemnatio quando fuit omiſſa, victus
 dicitur ab expensis absolutus, num. 3.*
*Sententia interlocutoria, si non fuit petita renocatio
 ead. die vel sequenti, an possit contrario Imperio
 tolli, num. 4. & 18.*
*Sententia absolutoria ab obseruatione iudicij regulari-
 ter est interlocutoria, licet aliquando possit esse dif-
 finitiua, num. 5.*
*Sententia absolutoria ab obseruatione iudicij, si ab ea
 fuit appellatum, potest contrario Imperio tolli, nu-
 mero 6.*
*Iurisdictione non suspenditur per appellationem ab in-
 terlocutoria, num. 7.*
Coniecturis non est opus in claris, num. 8.
*Victus victori an debeat condemnari in expensis, quæ
 do quis absoluitur ab obseruatione iudicij d. nume.
 1. & 9.*
Notoria iniustitia parit nullitatem, num. 10.
*Sententia quando est nulla, an possit de nouo pronun-
 ciari, numero 11.*
*Sententia nulla non est sententia, & qui nulliter iu-
 dicauit, dicitur non iudicasse, num. 12.*
*Sententia an sit nulla quando fit absolutio ab expen-
 sis sine expressione causæ, n. 13.*
*Et quid quando fuit omiſſa expensarum condemnatio
 sine causa num. 14.*
*Appellatio ad quid fuit inuenta, numero 15. &
 seq.*
*Sententiæ bene late quandoque in peius reformantur,
 num. 16.*

M. Antonij de Amatis.

Sententia nulla quando est confirmata, an cesset vitio nullitatis, & quid quando constat de iustitia cause, & summa est infra centum, num. 17.

Constitutio Marchia cap. 12. lib. 6. quando habeat locum, num. 19.

Verba constitutionis cui non conueniunt, nec etiam conuenit eius dispositio. num. 20.

DECISIO LXVI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Ominus iudex à quo die 25. Iunij 1598. absoluit ab obseruatione iudicij Franciscū de Ambrosinis in causa quam habebat cum Reuerendo D. Nicola Micochio ommissa expensarū con-

demnatione, a qua pronuncia cum fuerit per d. Franciscum appellatum, & præcisa repositione per eundem Iudicem, à quo die 27. dicti mensis Iunij confirmata dicta absolutoria ab obseruatione iudicij eū condemnatione expensarum iuxta tradita per Dec. consil. 34.

Pro tenui facultate mea in fi. & alios, de quibus per Borg. decis. 7. num. 3. & sic reparatum prætesum grauamen, ob quod fuit appellatum appellatione interposita pro parte d. Reuerendi Nicolai ab huiusmodi repositione, & expensarum condemnatione.

Dubitatum fuit an de iure sustineri possit.

- 1 Ratio dubitandi fuit, quia si dicta pronuncia, vt plurimum est diffinitiuā, non interlocutoria Paris. cons. 67. si tenemus nu. 1. lib. 1. fol. 132. quia præsumitur lata ex defectu probationis gloss. singularis in l. si quis ad exhibendum 18. littera R. ff. de except. re. iud. Lanfr. in capi. quoniam, contra de probat. in verbo interlocutoria, numero 43. fol. 78. Couat. var. resolut. lib. 1. cap. 1. in versic. tamen sententia absolutoria, num. 8. fol. 5. qui testatur de communi, & Magon. decis. Lucan. 32. Saluator nume. 56. fol. 119. non potuit, vt factum fuit alterari, nec in aliquo mutari, quia ex eo quod victus nō fuit condemnatus in expensis censetur absolutus, l. terminato, vbi Doctor. C. de fruct. & litum. expen. Lanfr. in suo tract. de expen. nu. 15. fol. 99. las. in l. properandum, §. sin autem alterutra numero septimo, C. de iudic. &

Asin. in sua prax. iudicial. §. 32. limit. 22. folio 214.

4 Si est interlocutoria cum non fuerit petita reuocatio eadem die, vel sequenti ad form. Constitu. March. cap. 12. lib. 6. f. 382. Idem Firman. videbatur.

5 Licet contrarium magis verum visum fuerit, nam cum absolutio ab obseruatione iudicij regulariter sit interlocutoria Paul. de Castr. in l. Julianus, numero 8. ff. de condit. indeb. Franc. in cap. cum cessante, nu. 60. de app. fol. 69. Firm. in verbo sententia interlocutoria & Marant. in suo spec. par. 6. & demum fertur sententia numero 33. fo. 396. & non possit in præsentī specie esse diffinitiuā, quia non imponit finem causæ. Franc. in dicto cap. cum cessante, nume. 60. de app. las. in l. admonendi, numero 80. ff. iur. iuran. fol. 101. Man. d. decis. 32. num. 55. Borgn. decis. 7. fuit motum iudicium, nu. 4.

6 vt clarius demonstratur ex eo quod expressè reseruat ius melius agendi potuit contrario Imperio tolli, l. quod iussit ff. de re iud. cum fuerit ab ea appellatum, Bellamera decis. 424. si iudex appellationis, & Fely. in cap. ex parte, numero 10. in vers. quia fallit de rescript. fol. 95. quia vt dixi supra decis. 65. Domini dixerunt numero quinto, per appellationem ab interlocutoria non suspenditur iurisdicctio iudicis à quo in reuocando.

7 Non obstat, quod pro ratione dubitandi primo loco opponebatur, quia cum ex facto clare constet, vt supradictum fuit dictā absolutionem ab obseruatione iudicij esse meram interlocutoriam cessat allegata præsumptio in contrarium, maximè quod in claris non est opus coniecturis.

8 Et tantò magis, quia etiam vbi esset diffinitiuā idem dicendum foret, nam cum absoluendo ab obseruatione iudicij saluopere melius agendi absque condemnatione expensarum dicatur fecisse notoriam iniustitiam, quia de iure victus Victori, vt dictum fuit condemnari debet in expensis, quæ parit nullitatem, vt dixi supra decis. 32. num. 8.

9 Potuit huiusmodi sententia mutari, & etiam cōtrarium pronuciari, vt dicit Bal. in l. hæc sententia, numero 4. in secunda lectura, C. de sent. quæ sine cert. quant. qui id notatu dignum reputat cum similibus. Ratio est quia sententia nulla non est sententia, & qui nulliter iudicauit dicitur non iudicasse, vt pariter dixi d. decis. 32. numero 11. & 12. Præsertim cum nulla subesset causa id faciendi, ob quam dici posset voluisse

10 11 12 13 absoluere, nam sicut sententia est nulla quan-

quando fit absolutio ab expensis non inserta causa, §. oportet in aut. de iudic. Bald. in l. generaliter numero nono, in vers. dum tamen in sententia, C. de episc. & cler. Ias. in l. properandum, §. si autem alterutra ntim. 10. C. de iudic. fol. 128. & Marf. sing. 345. liti-
 14 gantes vt plurimum fol. 145. ita debet cense-
 ferri talis, quando fuit facta omissio sine cau-
 sa saltem ex actis apparente, cum ratio di-
 uersitatis assignari non valeat.

Et vbi D. iudex dictam sententiam mutare non potuisset potuit D. iudex à quo
 15 lam confirmare, cum remedium appella-
 tionis fuerit inuentum, vt iniquitas iudi-
 cium, vel imperitia corrigatur, licet non
 16 nunquam bene late in peius reformentur,
 l. ff. de app. recipien. & post confirmatio-
 17 nem cessabit vitium nullitatis Barto. in l. si
 expressum, numero secundo, ff. de app. &
 relat. Innocen. in capitulo 2. numero pri-
 mo, de confirmat. vtili vel inutil. Fesyn. in
 ca. ea quæ de sent. & re iud. numero secun-
 do, & seq. fol. 72. Paris. consil. 109. omissio
 pronunc numero 2. lib. 4. fol. 127. quod &
 si intelligatur, vbi fecit sententia confirma-
 toria transitum in iudicatum, vt per Felyn.
 & Paris. in locis citat. & Ber. consil. 60. in hac
 consultatione numero 16. lib. 2. idem cre-
 derem quando cõstat de iustitia causæ per
 ea quæ tradit Felyn. in dicto capitu. ea quæ
 de sent. & re iud. in fi. & quæstio est infra
 centum, vt in præsentis specie, in qua ex for-
 ma cap. Rotæ 28. fol. 7. debet procedi sum-
 mariè simpliciter, de plano, sine strepitu,
 & figura iudicij, & sola facti veritate in spe-
 cta. quia tunc potest iudicare, vt Princeps,
 & vt Deus, vt dixi supra decis. 61. ego dice-
 bam numero 27. & probat Pedemon. de-
 cis. quoniam ex forma, numero vigesimo,
 fol. decimo.

18 Prout nec obstat, quod secundo loco op-
 ponebatur, nam siue dicta Constitu. Mar-
 cap. 12. lib. 6. habeat locum in præsentis spe-
 cie, siue non vtroque casu præfata senten-
 tia reuocari non potest, vt primum probat-
 ur, quia cum huiusmodi causa non fuerit
 terminata infra octo dies ex forma eiusd.
 Const. habetur perinde, ac si non fuisset ap-
 pellatum, & sic firma remanet sententia, &
 appellans tenetur ad expensas antequàm
 audiatur in causa, a qua appellauit.

19 Secundum verò quia, vt ad litteram legi-
 tur in rubro, & nigro d. Constit. illa non ha-
 bet locum quãdo appellatur ab alio quàm
 Rectore, vel eius iudicibus, vt in hac con-
 20 trouersia factum reperitur? Nam cui non
 conueniunt verba d. const. nec etiam con-

uenit eius dispositio, quæ ex verbis percipi-
 tur.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO LXVI.

EX II.

ARGUMENTVM.

*Subhastatio, de qua agitur ex defectu forme
 Constitutionis Marchiæ non seruata an im-
 pugnari possit si seruatum fuit statutum
 loci in quo facta fuit.*

SUMMARIVM.

- Subhastatio debet fieri plus offerenti, num. 1.*
- Pauper an dicatur idoneus ad licitandum, num. 2. & seq.*
- Licitator qualis esse debeat, nu. 3. & seq.*
- Idoneus non dicitur, qui conueniri nequit, num. 4.*
- Deliberatio rei, quæ subhasta venditur quomodo fieri debeat, num. 5. & quæ forma in ea seruanda, vt valeat, num. 6. 9. & 10.*
- Forma à lege requisita, an possit adimpleri per equipollens, num. 7.*
- Lex prohibitiua, an dicatur annullare, quod in contrarium fit si non procedit vterius annullando actum, num. 8.*
- Subhastatio quando fit, qui terminus detur ad re-
 luendum, num. 11.*
- Oblatio facta ad diuersum finem non est admissibilis,
 num. 12.*
- Oblatio debet esse pura non conditionalis, num. 13.*
- Oblatio serotina an valeat, num. 14.*
- Pauper, qui existimatur an possit habere pecunias,
 num. 15.*
- Probatio debet de necessitate concludere, aliàs non re-
 leuat, num. 16.*
- Subhastatio, quando fit debet eligi magis idoneus, nu-
 mero 17.*
- Creditor, vel alius pro eo, an admittatur ad licitan-
 dum, num. 18.*
- Forma, quæ sit seruanda in subhastationibus, nu. 19.*
- Statutum Exij capitu. 13. lib. 2. quomodo intelliga-
 tur num. 20.*
- Statuta in loco statuentium proualere debent, nu. 21.*

M. Antonij de Amatis.

DECISIO LXVII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Eliberatio, seu transactio facta Matthæo Bononiensi pro scutis 1720. de bonis in tenutam captis contra hæredes quõdam Antonij de Amicis tanquã plus offerenti iussu Domini locũ

tenentis dictæ ciuitatis Exij in vim mandati executiui Illustriss. & Reuerendiss. A. C. obtenti ad fauorem hæredum quon. Angeli Ghisillerij ad hoc, vt de dictis pecunijs satisfiat dictis de Ghisillerijs occasione eorũ prætensi crediti, & residuum soluatur alijs creditoribus, facto eidem Matthæo instrumento iure creditoris, an subsistat, seu aliquo modo impugnari possit.

- 1 Videbatur dicendum, quod non, quia non fuit facta plus offerenti, vt fieri debebat iuxta tradita in aut. hoc ius porrectum, C. de sacr. sanct. eccles. sed ei, qui obtulit minus, cũ adsit inter cæteras oblationes oblatio Ioan. Baldassini de scutis 1735. monetæ Marchiæ fo. 63. quæ præter id, quod est maior omnibus alijs, excedit etiam in idoneitate, cum dictus Matthæus sit villicus pauper, vt ex fide Communitatis dictæ Ciuitatis, qui verisimiliter soluere nõ potest oblatam summam, quo casu ei concedi non poterat, nam requiritur, quod licitator sit talis, quod possit obligari, & conueniri l. qui satisfidare i. respon. ff. de fideiuss. cum idoneus non dicatur, qui conueniri nequit l. quod autem, §. fi. ff. de indiem adiect. vbi secundum Iodoc. in suo tracta. de subhastat. cap. 4. numero decimo, to. 6. par. 1. fol. 81. ad hoc, vt licitator admittatur, & dicatur plus offerre, requiritur facultatum idoneitas, maior promissio, vtilitas, & conueniendi facilitas.
- 2 Secundo quia cum dicta deliberatio trinis subhastationibus præcedentibus, quelibet scilicet cum termino trium dierum fieri debuisset ad formam Constitution. Marchiæ capitu. 6. lib. 5. fol. 331. facta solum fuit tribus diebus continuis, vt constat ex relatione baiuli, de qua in processu, fo. 13. quo casu ex defectu formæ constitutionis non seruata non valet, nec tenet, vt probatur

in l. cum l. §. si prator, vbi Barto. ff. de transact. c. cum dilecta, vbi gloss. in verbo transponeas littera C. de rescript. Bald. & communiter * Doct. in l. 1. ff. de lib. & posthui. & Paris. consil. 98. circa presentem consultationem, nume. 76. lib. 1. fol. 187. vbi nume. 77. dicit idem esse, si solemnitas huiusmodi fuisset adimpleta per æquipollens, cum illa sit ad vnguem seruanda; etiam, quod præfata constitutio non procedat vterius annullando actum, quia quando lex stat in finibus prohibitionis, tacitè videtur habere clausulam de nullitate, vt probat Bald. in l. non dubium, numero secundo, in versiculo quarto nota Paul. de Castr. numero secundo, Fulgos. numero quarto, & Ias. numero 17. C. de legi. qui numero 18. & sequen. ponit quinque limitationes.

9 Et tantò magis nõ valet, nec tenet dicta subhastatio, quia prouenit ab instrumento Camerali obligatione Vallato, cuius vigore D. A. C. concessit dictum mandatum, quo casu seruanda erat forma præfate constitutionis, vt particulariter fuit sancitum, à statuto dictæ Ciuitatis Exij capitu. 13. in rubr. de execut. instrumenti in fi. fo. 22.

10 Sed causa per me proposita communi omnium dominorum suffragio, Contrarium fuit resolutum, nam cum in sepe dicta Ciuitate Exij extet statutum sub rub. de tenent. author. iud. captus cap. 17. lib. 2. f. 23. cuius verba sunt huiusmodi (addentes, quod creditoribus liceat re in tenuitas acceptas vendere factis tribus bannimentis plus offerenti, & quod creditori liceat offerre, & cum alijs creditoribus concurrere) opus non erat seruare dictam constitutionem Marchiæ, nec dubitare de viribus dictæ subhastationis, & deliberationis factæ ad formam statuti ipsius ciuitatis, quia in loco statuentium, vt aliàs in Rota plene Recanetensi fuit discussum, & tentum vt dixi supra decisi. 2. nõ est dubium, quod statuta præualet statutum particulare, non generalis constitutio Marchiæ. Præsertim in subhastationibus, in quibus statuta, lociq; cõuetudo, vsus, ac stylus modis omnibus, vt actus valeat, obseruari debent, vt per Iodoc. in d. suo tract. de subhast. capitu. 2. nu. 3. & 5. fol. 78.

Nec dicatur, quod sicut pars acceptauit Constitutionem Marchiæ circa dationem termini ad reluedum, idem de reliquis dicendum est, ne sit in potestate vnus partis, modo vti constitutionibus generalibus, & modo statuto particulari, quia eadem res non potest diuerso iure censeri.

Nam respondetur, quod cum statutum

Exij

- Exij præfatū nihil disponat de termino ad
reliendum, de necessitate erat recurrēdū
ad cōstitutionem Generalem Marchie, de
qua in capitu. 7. lib. 5. fol. 335. quia quinde-
- 11 cim dies ad reliendum dantur per ea, quæ
habentur in eadem cōstitutione cap. 38.
lib. 6. fol. 41. l. prout factum fuit, & sic argu-
mentum, quod in sui prima figura repre-
sentabat figuram veram, in substantia re-
manet cum facie picta ad instar mulierum
laruatarum.
- 12 Non obstat, quod primo loco oppone-
batur, quia dicta oblatio Baldassini nō fuit
ad illū finem, pro quo fiebat subhastatio,
vt illa Matthæi, qui obtulit, & promisit solu-
ere dictis hæredibus de Ghisillerijs in cō-
tanti facto sibi instrumento iure creditoris
vt fol. 51. sed ad alium nempe pro soluendis
anterioribus creditoribus, quo casu ad-
mittenda non videbatur per ea, quæ tradit
Caput Aquen. decis. 269. Oblatio pretij, p.
2. fo. 89. Præsertim cū videatur habere in se
conditionem soluendi summam oblatam
quatenus dicti hæredes de Ghisillerijs essēt
- 13 anteriores, quæ cōditio in oblationibus
non est tolerabilis, cum pura esse debeat
per ea, quæ tradit Bald. in l. acceptam, nu.
14. C. de vsur. & Negul. in suo tractat. de pi-
pnor. & hypothec. 2. par. 3. memb. 5. p. prin-
cipalis, num. 10. & seq. tom. 6. p. 1. fo. 235.
- 14 Et tanto magis, quia fuit post monitio-
nem ad sententiam, quo casu, tanquam se-
rotina videbatur in admissibilis, cū illa ante
conclusum in causa, & congruo tempore
fieri debuisset.
- Prout nec obstat, quod subsequenter ad-
ducebatur de paupertate dicti Matthæi, nā
ommissio pro nunc an probet, præcipuē cū
non sit iurata, nec facta parte citata, dicitur
ex ea intentionem producentis non proba-
ri, quia ex illa rationis redditione, dum di-
citur est pauper, quia viuit de suis indu-
strijs, & laboribus, & non possidet nisi cup-
pas duas vineæ, & paululum Bestiaminis,
non cōcluditur necessario paupertas, quia
habens dicta bona, & vineas de suis indu-
- 15 strijs, & laboribus potest verisimiliter ha-
bere pecunias argum. eius, quod conside-
rat Rymin. iun. consi. 752. Postquam in hac
causa, numero 1. lib. 7. fol. 57. & non semel
apud plures etiam pro pauperrimis reputa-
- 16 tos visum fuit, & sic huiusmodi probatio,
tanquam de necessitate non concludens,
- 17 non releuat, l. non hoc, C. vnd. cognat. qua-
re nihil vetat, quin ipse, a venditore tanquā
magis idoneus eligi non potuerit, vt proba-
tur in l. Sabinus, ff. de in diem adiect. & per
Iodo. in dicto suo tractat. de subhastat. cap.

4. numerp 14. etiam si in effectu dictus Mat-
thæus non pro se, sed pro dictis de Ghisille-
rijs obtulisset, & emisset, quia id non anul-
lat dictam subhastationem, nam quando
18 executor vēdit bona in tenutam capta, vel
pignora, potest ipse creditor, & etiam alius
pro eo offerre l. 2. & ibi Bald. in fi. & Saly. c.
C. si in caus. iudicat. pign. Bald. in l. ordo, nu-
mero 1. C. de execut. re iudic. & ibi Saly. nu.
1. in versiculo quæ 10 primo, glo. in l. a diuo
Pio, §. si pignora in verbo abducantur lit-
tera E, Bart. num. 3. Paul. de Castr. num. 1. in
versiculo, vel potest dicere. Alex. nume. 11.
& Iac. nu. 8. in fi. ff. de re iudic. sed si non exe-
cutor, sed ipse creditor vendat pignus, tūc,
nec ipse, nec per interpositam personam
potest sibi emere, l. ei qui, ff. de distrac. pign.
Et sic cū res in tenutam capta fuerit ven-
dita sub hasta, potuissent d. hæredes de Ghi-
sillerijs creditores offerre per se, vel aliam
interpositam personam, licet id re vera
non constet.

19 Non obstat, quod secundo loco oppone-
batur, nam ad primum de defectu forma
cōstitutionis non seruata circa terminos
subhastationis responderetur, quod ista for-
ma non erat necessaria stante dicto statuto
Exij, quia statuta locorum, vt dictum fuit,
præualent in loco statuentium.

20 Ad aliud verò dicitur, dictum statutum
Exij c. 13. lib. 2. per quod mandatur obser-
uantia cōstitutionis, vbi adest instru-
mentum in forma Camere, haberetantum lo-
cum in productione instrum. enti facta ad
effectum obtinendi executionem, & circa
formam petendi, de qua loquitur Consti-
tutio Marchie c. 5. lib. 5. nō in præsentī spē-
cie, in qua solū de dicta subhastatione qua-
stio est, nam tunc, cum dicta cōstitutio lo-
quens de executione, & productione in-
strumentorum in forma Camere, nihil di-
cat de subhastatione, & alia cōstitutio lo-
quens de subhastationibus dicti cap. 6. lib. 5.
fo. 331. nullam faciat mentionem de instru-
mentis in forma Camere de necessitate fa-
tendum est, dictum statutum Exij cap. 13.
lib. 2. in fin. nullo modo comprehendere
casum subhastationis, de quo nō loquitur,
sed solum casum eorum, qui petunt in pa-
latio Potestatis, vel logia ipsius Palatii exe-
cutionem alicuius publici instrum. enti pu-
ri, vel purificati, & sic præfata dispositio cō-
tinens materiam subhastationis remanet
sub dispositione alterius statuti de ea lo-
quentis, quod, vt sæpe dictum fuit, in loco
statuentium præualere debet.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO LXVIII.

ANCONITANA.

ARGUMENTVM.

Appellatio quando fuit admiffa, an poffit ab eodem iudice reuocari.

SVMMARIVM.

- Iudex, quod iubet, contrario Imperio tolli potest, numero 1.
- Iudex, qui detulit appellationi etiam friuola, non potest amplius eam reuocare, num. 2.
- Lex, quod iuffit ff. de re iudicata habet locum in interlocutoria, num. 3.

DECISIO LXVIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Vando appellatio fuit admiffa, an detur repositio. Dicebatur, quod fic quia quod iuffit, ve- tuitve Prætor, contra- rio imperio tolli po- test, l. quod iuffit, ff. de re iudicat.

Sed contrarium fuit in caufa, quæ verti- tur inter Petrum Ferretum I. C. Anconi- tanum, & Iosephum Fantinum de eadem ciuitate, refolutum, quia poftquam index 2 appellationi, etiam friuolæ detulit, non po- test amplius eam reuocare, vt in terminis probat Geminian. in cap. cum appellationi- bus, §. fi vero iudex, numero sexto, de app. in 6. Petrus Antonius Anguil. conf. 47. Ge- tens negotium alienum, numero tertio, lib. tertio, & Lancillot. de attētat. appellat. pend. limit. 1. num. 80. to. 5. fol. 359. Ratio est fecundum Geminian. loco citato, quia cum abdicauerit à fe iurisdictionem, non

potest ex defectu iurisdictionis, qui est in- fanabilis, eam amplius exercere.

Nō obstat tex. in dicta l. quod iuffit, quia dicta lex non habet locum in interlocuto- ria inducēte reuocationem iurisdictionis, vt probatur in cap. significantibus de offic. delegat. & per Gemin. in dicto §. fi vero, numero feptimo.

Laus Deo, & B. Mariae femper Virgini.

DECISIO LXIX.

AUXIMANA.

ARGUMENTVM.

Fatalia declarata à Constitutione Marchie capitu. 9. lib. 6. an habeant locum in caufis spiritualibus.

SVMMARIVM.

- Caufa spiritualis, quæ dicatur, num. 1. & 5.
- Fatalia caufarum spiritualium, quomodo regulantur, numero 2.
- Annus, quot fit dierum, num. 3. & 9.
- Dies bifestilis quomodo componatur, & cui tribuatur, num. 4.
- Caufa poffeffionis, an dicatur temporalis, num. 6.
- Fatalia Constitutionis Marchie habent locum, etiam in caufis spiritualibus, num. 7.
- Relatum est in referente cum omnibus fuis qualitati- bus, num. 8.
- Tempus in dubio intelligitur continuum, & non vti- le, num. 10.
- Tempus continuum currit de momento ad momen- tum, num. 11.

DECISIO LXIX.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Vbitatū fuit, an appellatio interposita pro parte Reue- rendi Claudij Trauagliani contra Reuerendum Pe- trum Philippum de Florēt- tjs omnes de dicta ciuitate Auximi

Auximi dicatur deserta ob lapsum 126. dierum Rotalium, de quo in calculo exhibito stante Constitutione Marchie c. 9. lib. 6. fo. 376. quæ solum tres menses assignat.

- Ratio dubitandi fuit, quia præsens causa non videbatur comprehensa sub d. constitutione loquente solum de fatalibus appellationum causarum civilium, & criminalium, nõ autem spiritualium, prout est ista de qua agitur, in qua quæstio est de officio, administratione ecclesie, præbenda, & dignitate, quæ spiritualitatem concernunt clem. dispendiosam de iudic. Io. de Ana. & Abb. n. 3. in c. consulere de Simon. Marat. in suo Spec. in 13. dist. iudic. nume. 4. f. 185. & gloss. ad Constit. Marchie ca. 1. in verbo spiritualium lib. 3. num. 3. quo fit, vt appellatio præfata non remaneat deserta vigore d. constitutionis, sed quod vtenda sit dispositio iuris Canonici secundum quod d. cause spiritualis regulantur, quo cum detur annus, vt probat tex. in c. cum sit Romana de appellat. Fely. in c. venerabilis de iudic. n. 1. in vers. fallit autẽ, & Vestr. in sua praxi Rotal. c. vit. lib. 7. num. 8. fo. 220. per spacium d. temporis non potuit deseri, quia annus & si secundum Galen. in comment. ad Hypp. lib. 6. de vulgar. morbo nu. 29. de quo meminit D. Claudius Iardinus in suo responso ad defensionem humani partus, nu. 13. computando menses secundum cõmunem vsum 30. diernm, aliquando sit 360 diernm, de iure tamen communi est ex tercẽtis sexaginta quinque diebus, vt ad litteram demonstrat tex. in lita vulneratus, §. extimatio in vers. tercentis sexaginta quinque diebus) & ibi gl. & Bart. n. 5. ff. ad leg. Aquil. l. cum heres, §. Stichus, ff. de statu. libe. & sex horis, q̄ simul collectæ in quatuor annis faciunt vnum diem naturalem, qui besestilis appellatur, & attribuitur Februario, vel secundũ canones Martio, vt post gl. in l. 3. §. minore vers. (bis sexto) ff. de minor. & glo. in l. cum bisextus, ff. de verbor. significat. tradit las. in §. rursus instit. de actio. numero sexagesimo, fol. 72.

Sed pars affirmatiua, quod scilicet dicta appellatio sit deserta præualuit.

- Et ad opposita pro ratione dubitandi existimabatur posse responderi prædictã causam, vt demonstrant verba sententie, non esse spiritualem, quia in ea nõ tractatur simpliciter de officio, & administratione Ecclesie, præbenda, & dignitate, quæ spiritualitatem concernunt, sed de mera earum possessione retinenda, quæ faciunt causam temporalem, vt in terminis habetur per gl. & Abb. nume. 11. in capitu. cum dilecti de

electio. Marat. in d. suo spec. 13. iudicio. dist. nu. 5. f. 185. & magis in terminis per Abb. in cap. litteras de iuram. calum. nu. 8. Vitalin. in clement. dispendiosam de iudic. nu. 62. fol. 50. Afflict. decis. 2. Serenissimus Rex, numero quarto, & ibi Grammat. in vltim. addit. Guid. Pap. decis. 1. in manibus, num. 1. addit. ad Marant. par. 4. iudicio 11. distinct. in rubr. seculare, vel ecclesiasticum nume. 77. fol. 179. & Gayl. obseruat. 37. clericus coram iudice numero 5. lib. 1. fol. 35. & tanto magis cum agatur de possessorio retinenda, vt ibi nume. 3. Quibus licet contrariari videatur Vrsill. in addit. ad Afflict. d. decis. 2. num. 1. fol. 4. & quæ habentur per Thom. Zerul. in sua praxi Episcop. p. 1. in verbo possessorium, fol. 57. non tamen id procedit coram iudice ecclesiastico habente iurisdictionem in spiritualibus, & temporalibus, quia cessant tunc rationes, in quibus se fundat.

- 7 Et vbi causa esset spiritualis, quod appellatio est deserta tam ex forma sæpẽ dictæ constitutionis Marchie c. 9. lib. 6. quæ non solum habet locum in causis civilibus, & criminalibus, sed etiam in omnibus causis spiritualibus vigore alterius constitutionis d. Prouincie c. 3. lib. 3. f. 155. se referentis ad dictam constitutionem loquentem de fatalibus appellationum, quia cum relatum sit in referente cum omnibus suis qualitatibus, l. ase toto, ff. de hered. instit. cū simil. vulgat. quod continetur in dicta constitutione relata dicitur contineri in constitutione referente; quã de iure canonico, quia lapsus dictorum 126. dierum Rotalium nõ solum cõstituit vnum annum, sed menses sex, & dies 18.

- 9 Nec dicatur, quod huiusmodi annus debet intelligi de anno utili, qui esset de tercẽtis sexaginta sex diebus Rotalib, & sex horis, quia in dubio omne tẽpus intelligitur continuũ, & non vtile, & sic currit de momento ad momentum. Franc. in c. super eo, de appellat. num. 21. fo. 20. las. in d. §. rursus instit. de actio. nu. 62. in vers. an autẽ, & quãdo. fo. 72. Crau. conf. 271. verba statuti Sauliani. nu. 5. gl. super cõstitutione March. in c. 16. in verbo vtiliam litt. D. fol. 544. Bocc. de statuta. verb. præscript. gloss. 2. nu. 19. fol. 12. Lanfranc. in suo tract. de dilat. nu. 13. to. 3. p. 2. fol. 101.

Et sic quoquomodo res se habeat, omni iure prædicta appellatio remanet deserta.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO LXX.

AVXIMANA.

ARGUMENTVM.

Emphyteosis, de qua infra, an dicatur ad ecclesiam deuoluta.

SVMMARIVM.

Periurus, quis dicatur, & quam pœnam incurrat, numero 1.
 Pœna l. si quis maior, habet locum in omni contractu curato, & irrogatur ipso iure, num. 2.
 Periurium, quam graue scelus sit, nume. 3.
 Periurium principaliter comittitur ad Dei iniuriam: homicidium vero non est, num. 4.
 Iusiurandum quid sit, num. 5.
 Periurus occidit animam, num. 6.
 Peierans negat nomen Dei, num. 7.
 Prouocans ad iurandum aliquem sciens eum falsum dicturum grauius peccat, quam homicida, num. 8.
 Periurij peccatum ponitur in prima tabula decalogi, homicidium vero in secunda, num. 9.
 Pœna grauiora punitur homicida, quam periurus, num. 10.
 Pactum resolutiuum in Contractu, quid operetur, num. 11.
 Mora in quibus casibus purgari non valeat, num. 12. & seq.
 Contractus sine partium consensu subsistere non potest, num. 13.
 Clausula, cadant, & cecidisse intelligantur, quid operetur, num. 14.
 Successor caducitatem declarare, quando possit, numero 15.
 Verbum cadant, quid operetur, nume. 16.
 Mandati defectus an obstat agenti ad caducitatem, num. 17.
 Pater an possit agere sine speciali mandato, numero 18.
 Caducitas non incurritur nisi domino volente, numero 19.
 Pater quando est legitimus administrator bonorum filij recipiendo canonem, an ei præiudicet, numero 20.
 Pater dicitur legitimus administrator filij in illis, in quibus habet vsusfructum, non autem in alijs,

num. 21.
 Pater in bonis feudalibus non habet vsusfructum, num. 22. idem est in emphyteosi, nu. 23.
 Feudum, & emphyteosis æquiparantur, & sunt eiusdem nature, num. 24.
 Pater in bonis filij clerici non habet vsusfructum, num. 25.
 Filius in beneficalibus est extra patriam potestatem, num. 26.
 Beneficia ecclesie in filio familias iudicantur peculium quasi castrense, n. 27.
 Pater in castrensi peculio, vel quasi nullam habet administrationem, nu. 28.
 Mora de Iure Canonico an purgari possit, nu. 29. & 41.
 Mora purgatio non tollit obseruantiam Iuramenti, num. 30.
 Hæres an possit declarari recidisse ab emphyteosi propter culpam sui prædecessoris, cuius est hæres, num. 31.
 Hæres Domini, an possit declarare aduersus emphyteotam caducitatem, quam defunctus dominus non declarauit, nu. 32.
 Delictum morte extinguitur, num. 33.
 Scientia præsumitur inter consanguineos, num. 34.
 Qualitas personarum, & id quod est verisimile, est considerandum, nu. 35.
 Verisimile non est, quod frater declaret caducitatem contra fratrem, num. 36.
 Carnem suam nemo odio habet, num. 37.
 Verisimile attendi debet, num. 38.
 Falsitatis imaginem habet, quod non est verisimile, num. 39.
 Caducitatem successor, quare declarare non possit, numero 40.
 Caducitas, quando non sit in consideratione, & habeatur pro remissa, num. 42.
 Canonem recipiens, etiam pro tempore futuro, hoc est decurso post caducitatem, an dicatur eam remisisse, si protestatus fuerit recipere sine præiudicio incurse caducitatis, nume. 43.
 Apodixæ priuatae habent executionem paratam, numeratam, nume. 44.
 Negans incidit in pœnam dupli, num. 45.
 Conclusio in causam, quo ad iudicem non obstat, numero 46.
 Reo in dubio est faciendum, nume. 47.
 Minorum bona, an possint cadere in commissum, n. 48.
 Minoribus præscriptiones extraiudiciales non currunt, num. 49.
 Minor in præscriptionibus iudicialibus restituitur, numero 50.
 Minor excusatur à pœna, num. 51.
 Caducitas non dicitur incurse ante declarationem, nu. 52. & 54.
 Paria sunt non agere, & nulliter agere, nume. 53.
 Mora sola non sufficit ad caducitatem, nisi fuerit facta declaratio, num. 54.

Iuramen-
 num.
 Aequita-
 ro 56
 Mora pu-
 stinct
 Pœna
 Pœna ad-
 tur, n
 Minoru

brat
 tare
 face
 tiua
 gint
 præ
 men
 S. M
 te M
 I V
 qui
 per
 101,
 300
 cif.
 add
 gis
 om
 fil.
 ce l
 2 2.q
 * qu
 in c
 ibi
 ne
 cor
 all
 tri
 cer
 ro
 3 cu
 Pr
 Lu
 1.0

Iuramentum, quo ad pœnam non transit ad hæredes, num. 55.

Aequitas canonica omnibus est communis, numero 56.

Mora purgari potest, etiam stante iuramento indistincte, num. 57.

Pœna omnis hodie non exigitur, num. 58.

Pœna ab ecclesiasticis personis non ita de facili exigitur, num. 59.

Minorum protectio tenenda est, num. 60.

DECISIO LXX.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Aeredes Ottavianii Polidori appellati, an dicantur cecidisse ab emphyteosi de qua agitur sub prætextu, quod pro eorum parte nō adimpleuerint contenta in instrumento desuper celebrato, in quo promiserunt inter cætera plātare arbores centum cum vitibus, nec non facere arundinetum cupparum duarū aratiuarum, & domunculam scutoiū quinquaginta, nec soluerunt debitum canonem, vt prætenditur pro parte Reuerendi D. Clementis Stellæ Rectoris beneficij ad altare S. Mariæ Misericordiæ sitis in ecclesia Beatae Mariæ mercati appellantis.

- 1 Videbatur dicendum quod sic, quia ille qui promisit soluere, & non soluit dicitur periurus secundum Baldum in l. si quis maior, nu. 3. C. de transact. Federic. de sen. cōsi. 300. factum tale est, numero 2. Afflict. decis. 30. fuit dubitatum, num. 5. & ibi Vrsil. in addit. numero 5. fo. 28. incidit in pœnam legis si quis maior, C. de transact. & cadit ab omni commodo contractus. Alexan. consil. 83. nō puto lib. 1. & cons. 105. magnifice Prætor, num. 15. lib. 3. & Cassador. decis. 2. quod cadat, num. 7. de iure iuran. nu. 107.
- 2 quæ vt cōmuniter tenetur habet locum in omni contractu iurato, vt per Cassador. ibi, & voluit Dec. consil. 452. visa instructio ne casus propositi, num. 10. & dicit Corn. consil. 121. quanquam videatur, nu. 14. lib. 1. allegando Saly. in l. semel mora, ff. solu. ma. trim. & doct. in l. si insulam, ff. eodem dicentes, quod pœnæ dictæ l. si quis maior irrogatur ipso iure in odium ipsius periurij, cuius peccatum adeo grande scelus in l. in Prophetis, & Euāgelio reputatur secundū Ludouic. Mōtal. de reprob. senten. prælat. 1. dubio, num. 23. to. 14. fol. 9. cap. prædican-

dum caus. 12. quæst. 1. quod & si multi dubitauerint, an detestabilius homicidio esset, affirmatiuam sequutus fuit Barto. vt refert, & sequitur Marian. & Bart. Soci. consil. 7. nunc quæstorum, numero 9. Bart. consil. 217. ad declarationē. Angel. in aut. de nupt. §. minorem, & Afflict. decis. 404. fuit per Illustrem, nu. 23. fol. 350. Ascanio Clemens in suo tracta. de patr. potesta. effect. 4. num. 43. to. 8. p. 2. fol. 109. & Bauer. de virib. iura. in versiculo quod autem si statutum numero 121. to. 4. fol. 370. licet id non ponat pro constanti quia contrarium tenet gloss. in capitulo ille, qui hominem 22. quæst. 5. & 13. distin. capitu. 1. Seraph. de priuil. iura. priuil. 137. nu. 6. qui concordando opiniones dicit iuramentum esse maius, quo ad Deum, homicidiū vero, quo ad hominē, ratio est quia periurium principaliter committitur ad Dei infuriam, homicidium vero non, vt dicit Barto. dicto consil. 217. ex illo dicto Cicero. lib. 3. de offic. relato per Ancharan. consil. 226. legitur in canone, & Petr. de Aragon. in suo tracta. de iust. & iur. quæst. 89. de iuramento art. 10. in littera D, fol. 796. dum ait (iusiurandum est affirmatio religiosa, quod seruandum est, quasi Deo teste promiseris, nec maius vinculū ad astringendum fidem iureiurando maiores arctius esse voluerunt, id iudicant leges in 12. tabulis, indicant sacra, indicant fœdera) narrando deinde de Regulo, quem, nec caritas Patriæ, nec suorum retinuit, quin apertè reuertetur ad exquisita supplicia, ne trāsgressor esset iuramenti etiam hostibus præstiti: & habetur per Marchesam. in suo tractatu commissio. seu rescriptio. vtriusq. signatur. cap. 1. de relaxatio. iuram. num. 19.

- 6 Et etiam quia periurus occidit animam, vt dicit Io. à Capist. de quondam matrimonio q. 3. n. 9. to. 9. fol. 84. quæ est præstantior
- 7 corpore gladio acutissimo, cū peierans denegat nomen Dei, quod tenet secundum locū post idololatriam sum. Sabbi. in vers. periurium, num. 5. Seraph. de priuil. iur. priuil. 137. nu. 7. fo. 708. & seq. vnde, qui alium prouocat ad iurationem, & scit eū falsum dicturum grauius peccat, immo vincit homicidam secundum eundem Io. à Capistrano, & Bauer. de virib. iuran. in locis citatis, vnde non sine misterio peccatum periurij in prima tabula decalogi scriptum reperitur, homicidiū verò in secunda tabula, licet quo ad punitionem grauiori pœna ple-
- 8 ctatur homicida, quam periurus gloss. in capitulo prædicandum in verbo qualem in littera B, duodecima quæstio. prima, de quo,

de quo, sceleris grauitate pensata, non ab re, quis mirari possit.

- 11 Secundo, quia in dicto cōtractu emphyteotico adest pactum resolutiuum, quod operatur caducitatem non intentatam propter non obseruantiam pactorum posse intentari per successorem, vt voluit Card. in cap. fin. quæst. 14. de donat. Salyc. in l. fin. C. de donat. & ibi Rip. quæst. vlt. l. ser. in cap. 1. §. porrò colum. 5. numero 12. in vers. item quia aliter quæ sit prima caus. benefic. amit. ten. fol. 50. Bald. in cap. Imperialem, §. insuper de prohib. feud. alien. per Federic. Barbat. in cap. fi. de donat. Gabr. lib. 7. de crim. conclus. 35. numero 14. Becc. consi. 9. explorati iuris est, num. 14. vbi attestatur de comuni * Borgn. decif. 43. Rust. nume. 12. p. 1. fol. 597. Caputaquen. decif. 230. in mora, numero 3. p. 2. fol. 77. etiam non obstante aliqua prætenfa moræ purgatione, quia plura res sunt casus in quibus non purgatur, qui omnes conueniunt casui de quo queritur. Primus est, quando per inobseruantiam fit resolutio contractus l. commissio, C. de pactis. Grat. conf. 49. in causa magnifici Nobilis Scutiferi, nume. 23. & consil. 93. viso instrumento, numero 61. lib. 1. Seraph. de priuil. iuram. priuil. 48. nume. 29. Rodoan. de reb. eccles. non alien. 24. quæst. 79. numero 6. fol. 450.
- Ratio duplex esse potest, prima quia de-
13 fuit consensus partium, sine quo cōtractus subsistere non potest, contractus enim à conuentione legem accipiunt, ob quæ cessat purgatio moræ, præsertim cum lex de nouo cōtractum inducere non possit sine cōsensu vtriusque quia id non est æquum, vt in terminis dicit Grat. d. consil. 93. num. 77. lib. 1.
- 14 Secunda quia verba cadant, & cecidisse intelligantur in dicto pacto resolutiuo posita important pœnam priuationis ipso iure etiam si prolata fuerint per verba futuri temporis, & non requirunt sententiam, vt post Andr. Sicu. in capitu. si sacerdos, col. 10. de offic. ord. Felyn. in capit. Roduiphus in vers. verba latæ sententiæ col. 11. num. 24. de rescript. consuluit Crot. conf. 72. in causa vertente, num. 36. lib. 1. quo casu success-
15 for caducitatem declarare potest, vt in terminis emphyteosis cōsuluit Honded. cōsi. 55. Franciscus, num. 94. & seq. & cons. si Reuerendus, num. 25. & seq. fol. 394.
- 16 Et licet contrarium de verbo cadant teneat Roman. conf. 212. quo ad primum, num. 7. fol. 148. & ibi Mandos. in littera K, Matthesil. sing. 111. fol. 321. & in hoc adsint doctores pro, & contra, in materia tamen em-

phyteosis secundum propriam naturam est lata sententia. Tiraq. in l. si vnquam, C. de reuocan. donat. in verbo reuertatur, nu. 186. & seq. fol. 331. viden.

Secundus est quādo ius partis est factus deterius. Dec. conf. 138. diligenter pro tenui, num. 7. Roman. conf. 352. queritur primo, numero quinto, Gozzadin. consil. 57. multa fuerunt, numero 18. Grat. consil. 49. in causa magnifici, numero 22. lib. 1. vt in præfenti specie ob non plantationem arundineti, & arborum centum cum suis vitibus, quæ faciendæ erāt de anno 1588. à quo tempore lapsi sunt anni nouem, & vltra.

Tertius postquam est facta declaratio de emphyteosi ad ecclesiam reuerfa ob pacta non adimpleta. Roman. consil. 103. viso propositæ quæstionis, numero quarto, Gozzadin. dicto consil. 57. num. 18. in vers. tertio respondeo Grat. dicto conf. 40. num. 25. & Seraph. in dicto suo tracta. de priuil. iur. priuil. 48. num. 17.

Quartus quando in contractu est apposta dies, & pœna l. magnam, C. de contrah. stipulat. l. traiecitia, §. de illo, ff. de action. & obligat. Dec. consil. 12. pro tenui, nume. 2. lib. 2. vbi attestatur de communi * prout quoque facit Syluan. conf. 85. Materia purgationis moræ, numero 4. fo. 147. Rota Florent. decif. 61. nobiles de Maphæis, in prin. fol. 194. Guid. Pap. decif. 171. Reperio, num. 1. in vers. & sic fo. 275.

Quintus quando in contractu adest iuramentum, nam tūc pariter non admittitur moræ purgatio. Rolan. consil. 6. quoniam ferro, numero 46. lib. 2. fol. 69. Ludo. decif. 90. confraternitas, num. 13. & seq. in vers. immo etiam par. 2. fol. 88. Guid. Pap. decif. 123. licet de iure sint variæ opinioniones, nu. 3. fol. 193. Gabr. de transaction. conclu. 1. n. 10. fo. 156. Afflict. decif. 174. quidam Rusticus, numero quinto, fol. 128. Alexan. consi. 158. in causa, & lite num. 5. lib. 2.

- 17 Sed contrarium censuit Rota. Nam & si defectus mandati agentis ad dictam caducitatem non obstet per ea, quæ tradit Gozzadin. consi. 57. multa fuerunt, numero 14.
- 18 Præsertim, quod pater potuit etiam in re-
quirentibus speciale mandatum agere sine mandato, vt probat Roman. sing. 619. tu audisti per text. in cap. accedens de procurat. non tamen hæc indistinctè sunt intelligenda, sed ratificatione subsequuta, vt voluit gl. fin. in dicto cap. accedens in verbo responderetur littera A, de qua non constat, caducitas enim non incurritur nisi domino volente, & suam voluntatem declarante l. 2. vbi doctor. C. de iur. emphyt. Cassador. decif. 2.

apertissimi iuris est, num. 2. de locat. Gabr. consil. 67. visis actis nume. 6. lib. 2. & Capic. decis. 181. mandatum nu. 3. par. 2.

Et si diceretur Patrem potuisse id facere saltem tanquam legitimum filij administratorē, quia si quando est legitimus administrator bonorum filij recipiēdo canonem domino præiudicat, Socc. Sen. consil. 66. visa donatione facta colum. fin. nu. 20. vers. nec obstat si dicatur li. 3. Corb. de caus. priuat. ob non solut. canon. limit. 21. nu. 16. fol. 269. Honded. conf. 55. Franciscus num. 87. fol. 429. poterit à fortiori facere, quod est utile, & sic agere ad caducitatem.

21 Nam respōdetur, quod pater dicitur legitimus administrator filij in illis, in quibus habet vsumfructum, nō autem in alijs. Barto. in l. lis nulla, nu. 1. ff. de iudic. Capic. decis. 56. in causa Pinti de Lauditijs nu. 4. & decis. 73. in causa Domini Petri, nume. 10. f. 61. l. 1. C. de bonor. mater. & in aut. excipitur, & l. cum oportet, C. de bonor. quæ lib. Paris conf. 157. Nobilis olim Frānciscus, nume. 15. & 32. & 43. par. 4. Ascan. Clemens in suo tract. de Pat. Potest. effect. 12. n. 11. to. 8. p. 2. f. 115. Crot. in l. frater à fratre, ff. de cōd. indeb. nu. 48. lib. 2. f. 234. Rolan. de confect. inuit. q. 27. nu. 1. to. 8. p. 2. fol. 171.

22 Sed Pater in bonis feudalibus non habet vsumfructum Andr. in c. 1. Valuaßores, numero 7. in versic. sed si filius familias de his qui feud. dar. poss. fol. 5. Franc. Curt. in suo tracta. feud. in sec. memb. tertie partis, numero 46. to. 10. par. 2. fo. 69. Boer. decis. 199. Et videtur, quod sic, numero quinto, f. 429. & Versil. ad Afflict. d. decis. 241. quidam notarius, numero secundo, fol. 184. ergo, nec
23 in emphyteosi cum æquiparentur, & sint
24 eiusdem naturæ, vt dicit Hostien. in sua summa in titu. de feud. in princ. fo. 964. Bal. in c. quæ in eccles. extra de Constitu. & in l. voluntas, C. de fideicom. & Franc. Curt. in d. suo tracta. de feud. in 3. q. cap. 23. num. 6. fol. 41.

25 Et tanto magis quia emphyteosis est ecclesiastica, & filius est clericus, in cuius bonis pater nō habet vsumfructum Aut. presbyteros vbi Bal. numero primo, C. de episc. & cleric. idem Bald. in l. sacrosanctæ, numero 4. C. eodem titu. Innocen. Hostien. Abb. in cap. quia nos de testam. Abb. in c. præsentia, num. 56. de probation. & in cap. constitutus in si. de in integr. restit. las. in l. si. nu. 4. & 5. C. qui testa. facere poss. & in l. licet, numero sexto, C. de collat. & Boer. in suo tracta. de stat. & vit. heremit. capitulo septimo, numero quinto, to. octauo, part. prima, fol. 407. vnde si illam perciperet teneretur ad

restitutionem iuxta tradita per Abbat. in capitu. quia nos de testa. & ibi Zabarell. vt in terminis dicit Barto. in l. litis, §. fin. numero primo, ff. de negoc. gest. Boer. d. decis. 199. nume. quarto, Ascan. Clem. effect. 9. numero octauo, fol. 113. tom. octauo, part. secunda. Afflict. decis. 241. quidam notarius, num. 2. fol. 184. quia in beneficialibus filijs, vt ibi est extra patriam potestatem.

Item quia vt ibi numero tertio, in filio
27 familias beneficia ecclesiæ iudicantur peculium quasi Castrense, vt per Hostien. in summa de pecul. clericor. numero 3. Abb. in d. cap. quia nos, num. 5. de testam. Ascan. Clem. loco citato, & Guter. in suo tract. de contract. iurat. cap. 4. nu. 19. ro. 6. part. 2. fol. 48. in quō Castrensi peculio, vel quasi pater nullam habet administrationem l. 2. ff. ad Maced. Crot. in d. l. frater à fratre, nu. 48. ff. de condit. indeb. fol. 234. nec vsumfructum Borg. in suo tracta. de vsumfruct. num. 181. fol. 374.

Licet ego in sententia Dominorū meorum alio fundamēto venerim, nempe quia
29 mora de iure canonico, & eius æquitate purgari potest, vt latè per Coua. varia. resol. lib. 3. c. 17. nu. 4. in versic. addit tamen f. 282. & latè per Corb. de caus. priuat. ob. non solut. canon. limit. 41. vbi dinumeratis opinionibus, nu. 25. fol. 292. dicit id fieri posse infra duos menses, vt in specie iudicauit Dominus iudex à quo. Seraph. de priui. iuram. 30 priuil. 48. numero 8. f. 277. ratio est, quia vt ibi dum tractatur de purgatione moræ, in necessariam consequentiam tractatur de obseruantia iuramenti, præsertim quando contractus fuit celebratus in terris Ecclesiæ. Corn. dicto conf. 121. quanquam videatur, nu. 5. lib. 1.

Et tãto magis potest purgari in casu isto, in quo ante latam sententiã fuit petita moræ purgatio ab his, qui in dolo, & culpa nō fuerunt, nec in possessione bonorum tempore caducitatis erant. Berō. conf. 98. visa facti specie, nu. 23. lib. 1. fol. 413.

Etiam non obstantibus supra in contrarium adductis, quia cū successor eius, qui dedit d. bona in emphyteosim agat ad caducitatem incurram tpe prædecessoris cōtra hæredes eius, cui fuit data emphyteosis, tpe quorum res non cecidit, frustra, & nulliter agit cū deficiat potestas, nā hæres emphyteotæ nō pōt declarari incidisse pp cessationē solutionis sui prædecessoris, vt tradit Cassador. decis. 2. apertissimi iuris est de locat. nu. 2. fol. 194. de quo etiam scribit Burfar. conf. 102. tanta est copia, numero quarto, & conf. 91. Illustrissimus quondam Do-

M. Antonij de Amatis.

minus numero 18. volum. 1. qui testatur de
 * communi * Franc. Curt. de feud. par. 4. nu-
 mero 157. in vers. tertia principalis quæstio
 to. 10. par. 2. fo. 88. Rymin. consil. 16. visis du-
 bitationibus, numero 27. lib. 1. & consil. 269.
 præfens casus, nume. vndecimo, lib. secun-
 do, vbi attestatur de magis communi * &
 consil. 429. visa facti expositione, nume. 66.
 lib. tertio, Bero. consil. 98. visa facti specie,
 numero trigesimo primo, & sequen. lib. 1.
 fol. 414. & consil. 49. visis diligenter, nume-
 ro 17. lib. 3. fol. 162. Sebast. Medic. in tracta.
 mors omnia soluit 2. par. conclus. 100. nu-
 mero 279. Corb. de caus. priuat. ob non so-
 lut. cano. ampliat. 45. num. 17. fol. 242. Me-
 noch. consil. 155. Respōdendum videbatur,
 num. 17. lib. 2. Rot. Bonon. decif. 37. in cau-
 sa mota, nu. 15. f. 53. Pedem. decif. 32. in du-
 bium vertitur, nu. 6. Ludouic. conclus. 1. de
 hæred. in vers. infertur 58. f. 485. Andr. Gam-
 bar. de offic. & potestat. legat. de lat. lib. 6.
 num. 198. vol. 2.

32 Nec hæres Domini potest declarare pe-
 nam aduersus emphyteotam, quam defun-
 ctus Dominus non declarauit latè Bursat.
 dicto consil. 91. dicto numero 18. cum seq. &
 consil. 225. secundum ea, quæ numero 147.
 lib. 2. Anchar. Regiens. q. 45. in instrumen-
 to venditionis, num. 4. lib. 2. fol. 88. Rymin.
 iun. consil. 305. Itant in primis num. 39. lib. 3.
 fol. 283. Caualc. 1. par. decif. 43. Reueren-
 dus Presbyter, numero tertio, fol. 594. qui
 * testatur de magis * communi Anton. Gab.
 lib. 3. commun. opin. in titu. de iur. emphy-
 teot. conclus. 3. Cassad. decif. 3. item fuit cō-
 clusum de locat. fol. 197. ratio est quia ca-
 ducitas emphyteosis soluitur morte non
 soluentis, aut morte Domini scientis, &
 non contradicentis, & sic, nec per hæres
 Domini talis declaratio fieri potest, nec
 contra heredes emphyteotæ procedi, vt la-
 tē tradit Sebast. Med. in d. tracta. mors om-
 nia soluit 2. par. conclu. 38. numero 102. &
 Clar. in §. feudum quæst. 64. conclus. 43. nu.
 111. & glo. fin. in cap. fin. de donat. & consi-
 derauit Gab. consil. 67. visis actis, nume. 11.
 lib. 2. qui etiam dicit, quod quando hæres
 domini directo agit contra eum, qui culpā
 commisit requiritur scientia Domini defun-
 cti ex qua colligitur remissio, secus si
 dominus agat contra hæredē eius, qui cul-
 pam commisit nam tunc non requiritur
 scientia, quia decisio nō fundatur in remis-
 sione, sed in eo, quod delictum morte ex-
 tinguitur, & pœna non transit in hære-
 dem.

Nec obstant. Doctor. tentantes opposi-
 tum, quia etiam vbi contraria sententia ef-

set verior illa nō procedit, quando Domi-
 nus sciuit contrauentionē, & caducitatem,
 & illam nō declarauit sed quando eā igno-
 rauit, vt in terminis dicit Becc. consil. 9. ex-
 plorati iuris est, nūmēro decimotertio, fol.
 * 19. attestando de communi *, nam vt in-
 quit Bursat. dicto consil. 92. numero 23. lib.
 * 1. qui attestatur de communi * quando
 Dominus sciuit, vel scire potuit caducita-
 tem, vt in casu isto, ratione præsumptæ
 scientiæ ex capite consanguinitatis, quæ
 erat inter R. Dominus Germanū, & Octa-
 uium eius fratrem Patrem dictorum hære-
 dum, qui asseritur cecidisse ab emphyteosi
 de qua agitur sibi à dicto Germano conces-
 sa ob pacta non seruata, & tanto magis,
 quod rigor huiusmodi non mensuretur
 35 semper vno modo, sed consideratur qua-
 36 litas personarum, & id, quod est verisimi-
 le; & sic cum non sit verisimile etiam præ-
 supposita scientia, quod dictus Polidorus
 37 declarasset caducitatem contra fratrem,
 cum nemo carnem suam odio habeat; sed
 potius, quod eam tacendo remiserit, verifi-
 38 militudini est inhærendum, & euitetur in
 39 verisimile habens falsitatis imaginem, &
 quod à communiter accidentibus euenire
 non solet, & tanto magis successor non
 40 potest declarare, quia verisimiliter non po-
 test esse informatus, quod intentio præde-
 cessoris fuerit in tentare dictam caducita-
 tem per ea, quæ tradit Rol. consil. 66. in hac
 quæstione num. 18. & seq. lib. 4. fol. 114. Lu-
 douic. conclus. 1. de hæred. in vers. infertur
 53. fol. 485.

Non obstat, quod supra opponebatur
 de periuro primo loco, qui incidit in pœna
 dictæ leg. si quis maior, C. de transact. &
 cadit ab omni commo contractus.

41 Nā Respondetur, quod aliud est de æqui-
 tate, qua mora purgari potest, vt supra di-
 ctū, & etiam in terminis d. l. si quis maior,
 C. de transact. & dicitur infra num. 57.

Non obstat, quod secūdo loco oppone-
 batur de pacto resolutiuo posito in d. em-
 phyteosis contractu, nam aut id adducitur
 respectu plantationis arborū, & vitium nō
 factæ, ac domunculæ non constructæ infra
 triennium, aut respectu emphyteosis, seu
 canonis per biennium non soluti.

Primo casu cum non adsit aliqua resolu-
 tio contractus, nec aliqua pœna, vt ex teno-
 re eiusdem instrumenti melius apparet ad
 quod, ex facto cessat obiectio.

Secundo casu dico, quod & si resolutio
 contractus dicti pacti appareat, non tam-
 en propterea rei cōuenti ab emphyteosi
 42 cecidisse dicuntur cum agatur de caduci-
 tate

rate incurfa tempore prædecefforis dicti Stella, qui eam non declarauit, & contra hæredes ipsius Octauij, qui deliquit non foluendo dictum canonem in præfato biennio, quo casu caducitas afferta non potest esse in confideratione, quasi remiffa fuerit per ea, quæ dicta funt. Et tanto magis quia cum ex pluribus Chyrographis exhibitis appareat pro parte dicti Stella fuiſſe receptum canonem etiam pro tempore futuro, idest decurfio poſt cauſatam caducitatem, etiam itante proteſtatione, quod recipitur ſaluo iure caducitatis cenſetur caducitatem remiſiſſe ſecundum Clarum in §. emphyteofis queſt. decima, fol. 82. Corb. qui plures allegat de cauſ. priuat. ob non ſolut. canon. limit. vigefima prima, numero ſecundo, & ſeq. fol. 26. & ſeq. Surd. decif. 6. agente, numero 7. de quibus licet maior pars Dominorum non curauerit, quia fuerunt producte poſt conclufam in cauſa ego dicebam, quod non erant ſpernendæ, quia ex forma Conſtitutionis Marchiæ, capitulo quarto, lib. quinto, fol. 328. Apodixæ priuatæ habent paratam executionem, præfertim cū potuiſſent de facili recognoſci, & veriſimiliter negatæ non fuiſſent, nam ſi extraiudicialiter dictus agens nomine filij eas dictis Auditoribus, & mihi particulariter oretenus faſſus fuerit eſſe veras, ſed ſibi non obſtare, quia fuerunt factæ ſine præiudicio caducitatis, ut etiam id colligitur ex iuris allegationibus idē dixiſſet in iudicio ſuper earum recognitione ſaltem metu pœnæ, cum negans incidat in pœnam dupli, aut. qui propriam, C. de non numerape cu. & gl. ad dictam Conſtit. in verbo Apodixis, num. 2. fo. 329.

46 Et tanto magis, cum quo ad iudicē nulla obſtet cōcluſio in cauſa, & ubi obſtaret,

47 cum ex illis oriatur præſumptio ad fauorem dictorum hæredum circa eorum bonū ius, & dubietas ex parte agentis ad eorum fauorem inclinandum videbatur præcipuè cum ſint minores, quorum bona nō poſſunt cadere in commiſſum, ut in terminis emphyteofis probat Guido. de Suz. in ſuo tracta. de iur. emphyteot. numero 13. to. 6. par. 1. fol. 189. per rex. in l. 2. C. de fund. patri. lib. 10. & l. ſin. C. in quib. cauſ. in integ. reſtitu.

49 Hinc eſt, quod minoribus præſcriptiones extraiudiciales non currūt, & quod in præſcriptionibus iudicialibus reſtituuntur in integrū ſicut, & eccleſia Balb. in ſuo tract. de præſcr. p. 5. p. 4. q. 6. nu. 3. to. 17. fo. 87.

51 Et quod excuſantur à pœna, ut per Beat. in ſuo tracta. de inop. debit. cap. 8. num. 7.

etiam in his quorum punitio expectat ad publicam vtilitatem, ut ibi numero 8. to. 3. p. 2. fol. 222.

Nec dicatur agi de caducitate incurfa per auctorem dictorum minorū, qui erat maior, quia ante declarationem non poterat dici incurfa ex his, quæ ſupra dicta funt, & dicentur infra.

Prout non obſtant primus, ſecundus, & tertius caſus, in quibus moram purgari nō poſſe affirmabatur, quia cum ut ſupra dictum fuit declaratio non fuerit facta per prædeceſſorem, nec potuit fieri per ſucceſſorem contra hæredes eius, qui deliquit, præcipuè cum ſint minores ut ſæpè dixi, & ille, qui egit non potuerit agere, aliqua partorum inobſeruantia conſiderari non po-
53 teſt ad damnum dictorum hæredum, quia nulliter agere, & non agere idem eſt. Iurib. vulgatis.

Nec quartus, quia & ſi mora purgari nō poſſit, quando a deſt dies, & pœna id debet intelligi, ubi non obſtant ſupradicta, nā caducitas non incurritur, ut pariter dictū fuit, niſi domino volente, vnde non ſufficit ſola mora, niſi etiā fuerit facta declaratio domini directi. ut poſt Alex. conf. 72. viſo themate, nu. 7. lib. 2. Dec. conf. 160. in cauſa monalterij in ſi. fol. 172. & conſil. 206. queritur an diuiſio num. 8. fol. 425. Paris. conf. 108. de bono iure ipſorum, num. 33. lib. 1. qui teſta-
* tur de communi*. Bero. dicto conf. 98. nu. 32. lib. 1. Crauet. conf. 212. Diuino ſubſidio, numero primo, fol. 428. tradit Rot. in nouiſſ. decif. 28. pro reſolutione dubij, num. 1. par. 2. fol. 17.

Nec quintus, & vltimus caſus, nam reſpondetur id poſſe habere locum cōtra iurantem, non autem contra ipſius hæredes, quia iuramentum quo ad reatum, & pœnam periurij ad hæredes, ſeu filios non tranſit, ſed ſolum iurantem afficit, ut in terminis reſpondet Bero. dicto conf. 98. viſa facti ſpecie nu. 25. & ſeq. lib. 1.

56 Secūdo quod de æquitate canonica, que omnibus eſt communis. Rot. Florent. decif. 60. Nobiles de Maphæis, num. 31. f. 196.

57 etiam ſtante iuramento mora purgari poteſt. Dec. conf. 452. viſa inſtructione, nume. 5. Capit. Aqueſ. decif. 230. in mora non fuit Georgius, numero tertio, p. 2. & Rot. in nouiſſ. decif. 207. tres fuerunt, numero quinto, in verſ. præterea de iure canonico part. ſecunda, fol. 141. quibus addo Add. ad Alexan. conſil. 158. in cauſa & lite in verbo iuramentum littera B, lib. ſecundo, fo. 132. dicentem id indiftincte eſſe verum etiam in foro ciuili, & Verſill. in addit. ad Afflic.

decif. 174. quidam Rusticus, numero 2. fol. 128. qui dicit vidisse in practica obseruari moram purgari vsque ad sententiam de stylo, seu obseruantia Sacri Consilij, quia hodie omnis poena non exigitur nisi quatenus cum interesse concurrat. Ratio est quia ab ecclesiasticis personis non ita de facili exigitur poena: quia lucrum inhonestum cum iactura alterius reputatur, vt probat text. in capitu. suam ad nos in versicu. quia agitur de poen. de quo meminit Dec. consil. 138. diligenter pro tenui, num. 7. fo. 146. que si ponderarent Ecclesiarum Rectores prouisi forsan non ita essent ad has caducitates, & poenas praecipue contra pupillos, & minores, quorum protectionem me opprimantur potius sumere deberent, capitu. 1. de postuland. in fi. alijs in die iudicij aduersus eos clamabunt ad Dominum prout facient ceteri relati per Illustrissimum, & Reuerendissimum D. Rutilium Benzonium Episcopum Lauretanum, & Rechanatensem virum quidem ingenio praestantem, ac peritissimum in suo tractatu de fuga lib. 2. quaest. 2. art. 3. littera D, fol. 23.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO LXXI.

VESTIGNANI COMITATUS Camerini.

ARGUMENTVM.

Existens sub potestate Patris, vel aui, an possit facere testamentum.

SVMMARIVM.

Nepos, Pronepos, & ceteri an sint in potestate aui paterni, num. 1.

Testamentum facere non potest, qui est in alterius potestate, num. 2.

Quid si ageretur de profectiis, & aduentitiis, seu de illud substinendo in vim codicillorum, seu donationis, num. 3.

DECISIO LXXI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Est amētum Petri Venantij existentis sub potestate Io. Dominici aui paterni, an de iure subsistat, atque validum sit.

Resolutum fuit dictum testamentū esse nullum, quia cum

1 mortuo Patre, ac etiam Patre viuo, nepos, pronepos, & ceteri in potestate aui paterni sint l. nam ciuim, ff. de his qui sunt sui, vel alieni iur. §. 1. instit. de patr. potest. non potuit dictus Petrus Venantius in potestate dicti Ioannis Dominici existens, facere testamentum l. filius familias, ff. de testam. l. pen. C. qui testam. fac. post. quia sublata testandi facultas per tex. in terminis in l. qui in potestate, ff. de testam. & instit. quib. permitt. est fac. testam. in princ. etiam si parentis consensus interueniret dicta l. qui in potestate Io. dilect. de art. testan. in titu. de his, qui habent testamenti factionem, ca. 1. vbi de communi*, vel ageretur de profectiis, & aduentitiis Rymin. iun. consil. 159. quaeritur an testamentum in princ. vol. 2. seu de ipso substinendo in vim codicilloru Panh. consil. 184. nuptui locata est, nume. 2. & Hon ded. consil. 32. praesens numero 78. seu donationis, vt per eundem Hon ded. loco citato num. 121. & seq. seu de dote, nam filia non habet in dote priuilegium testandi, quod habet filius in Castrensi peculio, vel quasi Alexan. consil. 16. visis, & opportune consideratis num. 1. lib. 2. & in specie clerici omnes, etiam primae tonsurae, qui possunt facere testamentum, etiam si filij familias sint. Abb. in cap. quia nos numero 5. de testam. Veronenf. caut. 113. filius familias, numero 2. fol. 35. & Durans in suo tract. de art. testan. caut. 1. titu. 1. num. 5. fol. 7. quia vt ibi peculium etiam aduentitium clerico est quasi Castrense, aut presbyteros, C. de episc. & cleric. Abb. loco citato.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO LXXII.

CASTIGNANENSIS.

ARGVMENTVM.

Vidua quando competat remedium Aut. Præterea, C. vnde vir, & vxor.

SUMMARIVM.

- Aut. Præterea, C. vnde vir, & vxor ad hoc, vt locum habeat, quæ probanda sint, num. 1.*
Dos congrua, quæ dicatur, num. 2.
Qualitates quando sunt variabiles, non potest dari certa determinatio, num. 3.
Paupertas ex quibus probetur, num. 4.
Pauper, quis dicatur in terminis dictæ aut. Præterea, num. 5.
Remedium dictæ aut. Præterea, C. vnde vir, & vxor, an locum habeat, quando mulier cum suis operibus viuere potest, num. 6.
Remedium dictæ aut. Præterea locum habet non solum, quando mulier nullam habuit dotem, sed etiã quando illam habet, sed paruam, num. 7.
Dos parua dicitur, quæ non sufficit ad alimenta, n. 8.
Parum, & nihil equiperantur, nu. 9.
Diuitiæ probantur per famam, nu. 10.
Diues quis nuncupari possit, nu. 11.
Paupertas probatur per famam, nu. 12.
Pauper quis dicatur, nu. 13.
Aestimatio prædiorum fit ad quinque pro centenariis, num. 14.
Probatio dubia non releuat, num. 15.
Vxores ciuium non solent exercere uilia officia, n. 16.
Mulier uidualiter uiuens censetur in primo matrimonio, nu. 17.
Vidua non tenetur exercere uilia officia, num. 18.
Heres efficitur indignus hereditate defuncti, si eius opera uxor prædefuncti cogitur alteri seruire, n. 19.
Senex, quis dicatur, num. 20.
Senectus quando incipiat, num. 21.
Senex non est aptus ad seruiendum, num. 22.
Senectus est ueneranda, nu. 23.
Salarium pedisse quæ in his partibus est florenorũ decem quolibet anno, num. 24.

DECISIO LXXII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Sanctilia viduæ relictae quon. Archangeli Paganelli, an competat contra hæredes dicti Paganelli intetatum beneficium Authen. Præterea, C. vnde vir, & vxor.

Videbatur respon-

dendum negatiuè.

Primò quia inter cætera reqsita ad hoc, vt sit locus dictæ Authen. debebant probari matrimonium fuisse sine dote contractum, diuitiæ viri tempore mortis, & paupertas vxoris non habentis vnde viuat per ea, quæ tradunt in dicta auth. præterea Doctores, & præsertim Paul. de Castr. num. 1. Fabian de Pep. nu. 7. Curt. iun. nu. 3. & seq. Simon de Præt. conf. 9. D. Pacifica contra ser Paternianum, n. 2. lib. 1. qui dicit non habere locum dispositionem d. Auth. quãdo vnum ex dictis requisitis cessat Gabr. conf. 142. arbitror Antoninæ quartam, n. 1. lib. 1. & Honded. conf. 93. præterea nu. 18. Et tãto magis, quia videbatur probatum Sanctiliam habuisse in dotem duas possessiones valoris florenorum centum siue 90. & ad minus 70. vt deponit testes quatuor super 12. c. fol. 38. 42. 47. & 51. quæ censi debet dos cõgrua respectu qualitatis ipsius, cum ista mensuretur secundum quantitatem patrimonij, qualitatem, & honestatem personarum, numerum liberorum, & consuetudinem regionis, & familiæ, ac iudicis arbitrium l. cum post, §. gener. ff. de iure dot. l. 3. C. de dot. promiss. Afflict. dec. 337. in causa, nu. 9. Menoch. de arbitr. casu 149. in vniuersa fere, nu. 34. & seu. f. 163. & Becc. conf. 12. extat in oppido, nu. 6. fo. 223. qui plures allegant. Ratio est, secundum Men. loc. cit. quia cum qualitates sint variabiles, non potest dari certa determinatio, præsertim cū per tres testes dictorum hæredum super 13. cap. fol. 44. & 48. & 49. probetur dictam Sanctiliam fuisse competentem dotatã cum florenis 50. attenta eius cõditione, quibus accedit Philippus test. s. ipsius Sanctiliae super 9. interrogatorio fol. 29. qui plene probat contra producentem Rom. conf. 104. Pater Reueren. in fi. cum ceteris per me allegatis decif. 61. ego dicebam in causa, n. 41.

N 3 Item

M. Antonij de Amatis.

Item habere super vna domo florenos 38. vt constat per pub. instrumentum in actis exhibitum.

Et vltius dictum Paganellum esse pauperem, vt colligitur ex depositione Aurelij Philippi super 8. interrog. si quadragesimo sexto dicētis, qđ non habebat bona sufficiētia pro eius victu, & alijs testibus contra dictam Sanctiliam examinatis prout fol. 38. 42. 45. 47. 50. & 51. iuncta depositione Belifarij testis ipsius Sanctiliae super 14. cap. fol. 64. expresse probantibus, quod Archangelus cogebatur quolibet anno emere frumentum pro eius victu, quia ex possessionibus non recolligebat fructus sufficientes,

4 quae proculdubio paupertatem probare videntur cum in terminis dictae Authenticae. Præterea ille dicatur pauper cuius substantia non sufficit ad victum, & vestitum hæred. & coniugis superstitis, vt inquit Natt. conf. 405. manifesta est nume. 12. lib. 3. fol. 143. nam si dicta bona non sufficiebāt pro defuncto, multo minus pro pluribus hæredibus, & dicta Sanctilia.

6 Secundo quia dicta authentica. Præterea non habet locum, quando mulier cum hu iusmodi parua dote iunctis suis operibus est apta ad se sustentandum sine mendicitate, vt asseritur apta d. Sanctilia Soc. consil. 121. præmittenda est, nu. 46. lib. 4. & Com. conf. 249. viso supra scripto pūcto lib. 3. quibus addo quod nouissime censuit Rot. Bononien. in materia dict. sed Auth. Præterea quæst. 4. num. 24. cum seq. fol. 80. quæ plures adducit.

7 Sed pars affirmatiua ad fauorem d. Sanctiliae informate pro parte eiusdem Domino Mario Antonino I. C. probatissimo cōmuni omnium Dominorum suffragio secuta fuit, quia dispositio d. authent. Præterea procedit non solum, quando vxor nullā habuit dotem, sed etiam, quando habuit parua dotem, vt ibi voluerūt. Bald. Salyc. Castrenf. Roman. Aretin. Francif. de Rampon. Dec. num. 4. & seq. Curt. iun. col. pen. in fi. num. 3. Picus colum. 3. in fi. num. 3. versi. limita tamen Tiraq. in tracta. de iudic. in reb. exigu. vers. nono ex hoc inferitur, num. 19. fol. 575. Barbat. conf. 74. scripsit psalmista, colum. 4. lib. 4. Bursat. consil. 92. Dominus Io. Franciscus, nume. 22. lib. 1. Honded. conf. 93. præterit Domina Agnes, nu. 4. & * est communis opinio, pro qua semper fuit iudicatum, vt in terminis post plures, quos allegat consuluit Rymin. iun. conf. 657. Domina Catherina, n. 40. lib. 6. f. 192. & Decia. conf. 70. & prima facie, n. 12. vers. tertio & * vltimo lib. 2. immo magis communis opi-

nio, quæ in iudicando est tenenda secundū Ludouicum conclus. 1. de solut. matrim. ampliatur. in vers. prima tamen opinio, fol. 520.

8 Et parua dos dicitur, quæ non sufficit ad alimenta secundum Bald. in dicta authent. præterea, & ibi Dec. numero quinto, qui testatur de communi * Michael Grass. in suo tract. de success. in §. successio quæst. 39. numero quarto, fol. 225. Rym. & Decian. vbi supra, qui dicit, quod salua conscientia non potest aliud iudicari, ratio est quia stante parua dote habito intuitu ad uirū, qui erat diues perinde est, ac si fuisset indotata Sur. consil. 112. Ambrosius Saluatus, nume. 84. nam parum, & nihil equiperantur, ut dixi supra decis. 62. in proposita dubitatione, num. 13. & infra decis. 78. maior pars, num. 17. & probatur in l. quamuis, ff. de condit. & demonstrat. & per glo. in auth. minoris debitor, C. qui dar. tutor. pos. Natt. cōf. 346. statutum Castelletti Molinae, nu. 6. fol. 71.

Non obstat primum obiectum, in quo dicebatur non fuisse probatum de matrimonio contracto sine dote, diuitis uiri tēpore mortis, & paupertate vxoris, ut erat faciendum.

Quia ad primum de matrimonio cōtracto sine dote. Rñdetur quod cum dos fuerit parua, ut de se patet, quia fructus eiusdē uix sufficerent ad eam alendā pro uno mēse, quod d. Sanctilia potest dici indotata per ea, quæ supradicta sunt.

10 Ad secundum, quod de diuitijs uiri constat non solum per famam, qua diuitiæ plenæ probantur, gl. in l. ubi adhuc, C. de iur. doti. Bal. in aut. quod locum, n. 13. C. de collat. & Decian. conf. 47. Primo ergo nu. 6. lib. 4. f. 204. sed etiā per illos testes qui deponunt de ualore bonorum ipsius Paganelli ascendente ad summam florenorum 3654. cum quibus poterat diues nuncupari, quia fuit per duos alios testes probatum, *Che chi ha fiorini tre millia in Castignano, è ricchissimo, & per tale si tiene in detta terra.*

12 Ad tertium quod præter id, quod paupertas dictae Sanctiliae fuit per testes plene probata, ac per famam, & communem vulgi opinionem, qua etiam probari potest, Mascard. de probatio. conclus. 154. n. 19. lib. 3. fol. 71.

Re ipsa de huiusmodi paupertate apparere dicitur, cum ex dicta dote alimenta percipi non possiūt, & pauper dicatur, qui non reperitur habere centum aureos glo. in §. fin. in uerbo pauper authent. de exhib. rei. Honded. consil. 93. præterit Domina, numero trigesimo, fo. 765. seu ille, qui talis

uidetur

videtur iudices arbitrio, ex quo dicitur sublatum, quod subsequenter dicebatur de congruitate dictæ dotis.

Prout nec obstat dum dicebatur fuisse probatum dictum Paganellum non habere bona sufficientia pro eius victu, & quod cogebatur quolibet anno emere frumentum.

Nam primum non probatur nisi ab vno teste ipsorum hæredum, cui standum non est, cum sit singularis, & contrarium appareat ex alijs testibus, & tanto magis, quia cū probetur bona eiusdem ascendere ad dictam summam florenorum 3654. sufficiebant ad eius, & vxoris victum etiam secundum communem estimationem prædiorum, quæ fieri solet ad quinque pro quolibet centenariio secundum Neuzzan. conf. 74. Deo subiecta erit anima mea, num. 5. & 13. nullum potest fieri fundamentum.

Prout nec facit secundum quia non concludit de necessitate cum possit esse, quod vnus sit diues, & quod cogatur emere frumentum quolibet anno, quare talis probatio dubia non concludit, l. non hoc, C. vnde cognat.

Non obstat dum dicebatur dictam Authen. Præterea non habere locum quando mulier cunctis suis operibus potest viuere.

Nam id debet intelligi de illis operibus quæ præstare solebat vxor viuente marito, vt in specie loquitur Rot. Bonon. d. quæst. 4. num. 24. & 25. item vbi in processu fuisse probatum d. mulierem posse sic operari, & lucrari: & huiusmodi lucrum esse sufficiens vinculum cum redditibus dotis ad congrua alimenta, vt exinde viuere possit, vt in terminis apparet decisio D. Io. Vinc. Condiui. de qua inter conf. diuersorum in materia præfatæ Auth. Præterea incipiens D. Catherina num. 3. fol. 241. non autem in præsentī specie, in qua cum vxores ciuium non soleant exercere vilia officia, vt depo-

nunt plures testes dictæ Sanctiliæ, quæ vidualiter viuens censetur in primo matrimonio quousque maritata sit, l. quoties in vers. in viduitate permanēs, C. de priuileg. scolar. lib. 12. l. fin. C. de bon. mater. non tenebatur tentare hanc viam insolitam in vituperium ipsius mariti fuit de mente Soc. d. conf. 121. num. 45. & d. Rotæ Bonon. d. q. 4. num. 27. fol. 82. esset enim dedecus huic mulieri, quæ hæctenus nobiliter vixit velle nunc vilem artem inchoare, vt consuluit D. Bischia I. C. celeberrimus conf. 5. D. Catherina num. 3. fol. 222. inter conf. diuersorū in materia d. Auth. Præterea, & censuit Condiuius in d. decis. nu. 6. fol. 242. vt in termi-

nis respondet. Rolan. confil. 14. & si ambigui, numero 48. lib. 3. & Rymin. iun. confil. 557. Domina Catherina, nu. 55. & seq. lib. 6. qui in specie respondent ad dictum confil. Soc. 121. quia nō tenetur, nec debet ad viliores operas descendere, quam ad illas, quas viuente marito poterat salua dignitate, & honore familiæ mariti facere, secundum Decian. confil. 111. decessit maritus, numero 19. lib. 3. nec alteri inferuire, seu artem exercere. Menoch. conf. 433. cum præstantissimo numero decimoquarto, & decimoquinto, lib. quinto, Honded. conf. 93. 19 præten dit numero 13. immo hæres efficitur indignus hæreditate defuncti, si est in causa, vt vxor eiusdem cogatur alteri seruire secundum Barbat. d. confil. 74. colum. 5. in versiculo quinimo plus videtur lib. 4. Rolan. dicto conf. 14. num. 49. lib. 3. & Decian. dicto conf. 111. num. 20. lib. 3.

Et tanto magis, quia probatur per duos testes dictam Sanctiliam esse quinquagenariam, & sic senem per ea, quæ tradit Innocen. in capitulo quoniam frequenter, numero 3. vt lit. non contest. & Oldrad. confil. 93. Magister ordinis, num. 20. fol. 32. & etiam quia isto tempore incipit senectus secundum gl. in prohem. sexti Decretal. quo casu, nec videtur apta ad seruiendum, vt quoque tetigerunt. Rolan. num. 55. & Rymin. iun. num. 57. in locis citatis, nec teneri ad id faciendum, cum senectus, quæ semper est veneranda. l. semper in princ. ff. de iure immunitatis, & Aul. Gellius lib. 11. ca. 9. non debeat in hunc modum vituperari, hoc enim non est de priuilegijs eiusdem concessis; vnde rectè inuehitur Barbat. d. conf. 74. scripsit psalmista, colum. 4. in versiculo, nec obstat si opponatur lib. 4. relat. per Rymin. iun. vbi supra contra dicentes mulierem senem posse esse pedissequam præcipuè in his partibus, in quibus dantur floreni decem quolibet anno, qui uix sufficiunt pro tertia parte vestium, & aliorum necessariorum, quod nouum videri non debet per ea, quæ tradit Decian. conf. 83. ex proposita, num. 59. lib. 5. fol. 261.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO LXXIII. DECISIO LXXIII.

MACERATENSIS.

ARGUMENTVM.

Condemnatio expensarum simpliciter facta per iudicem ad quem an intelligatur etiam de expensis prima instantia.

SVMMARIVM.

Expensarum condemnatio facta per iudicem ad quem intelligitur etiam de expensis factis in prima instantia, nisi habuerit iustam litigandi causam, numero 1.

DECISIO LXXIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Ota censuit super proposita dubitatione condemnationem expensarum factam per Dominum iudicem, à quo in causa Octavij Cherubini appellati, & Ludouici Matthæi de dicta ciuitate

1 appellatis debere intelligi de omnibus expensis tam causæ appellationis, quam causæ principalis per ea, quæ tradunt Felyn. in capitulo significauerunt de exception. numero septimo, Dec. in capitu. sape nume. 15. de appellat. Marl. singul. 684. circa materiam expensarum. Put. decif. 246. in vna Cefaragustana lib. 2. fol. 373. & Afin. in sua pract. ciuil. §. 32. cap. 2. ampliat. 7. nume. 32. fo. 417. & Granut. Theorema. 6. Decius, numero sexto, fol. 29. nisi appareat, iustam causam habuisse, vt post Felyn. vbi supra, & Hyppol. Marfil. in l. patre, vel marito, num. 71. ff. de quæst. dicit idem Afin. loco citato, num. 1. & Granut. d. Theorem. 6. Decius, num. 13.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

FIRMI CASTRI

Altidona.

ARGUMENTVM.

Positiones, an possint haberi pro confessis contra non personaliter citatum, & impeditum.

SVMMARIVM.

Mora in non respondendo positionibus, an possit purgari, num. 1.

Contumax ad hoc, vt habeatur pro confessio circa positiones productas, quid requiratur, nume. 2.

Citatio Procuratoris ad respondendum positionibus, an sufficiat, num. 3.

Verba constitutionis, quando respiciunt personalitatem, an possit Procurator respondere positionibus, num. 4.

Procurator, quando possit respondere positionibus, num. 5.

Principales positionibus quomodo respondere teneatur, nume. 6.

Metus an excuset à contumacia, num. 7.

Impeditus, an habeatur pro confessio, si non respondet positionibus, nu. 8.

DECISIO LXXIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

N vna Firmana Castri Altidona vertente inter Marcum Antonium Mauritium, artiũ, & Medicinæ Doctorem appellantem ex vna, & Ioannem Baptistam Alexandrinum appellatum ex

altera; dicebatur positiones productas pro parte D. Domini Marci Antonij Mauritiij haberi pro confessis ipso facto ad fauorem ipsius producentis, cum post binam monitionem eis responsum non fuerit ad formam

1 mam constitutionis Marchiæ cap. 19. lib. 5. fol. 348. & D. Ioannem Baptistam post lapsum termini comparentem ad respondendum admitti non posse, etiam per viâ purgationis moræ, nam vbi lex ipso iure facit executionem nō admittitur purgatio moræ, vt post Barthol. in l. si infulam, num. 19. ff. de verbor. obligat. consuluit Neuizzan. conf. 6. visis verbis Ducalis decreti, numero 12. fol. 51.

2 Sed aliud fuit resolutū, quia ad hoc contumax habeatur pro confesso, quia non respondit positionibus, requiritur quod ipse sit monitus personaliter, non autem eius procurator, vt in præsentī specie factum fuit, nam monitio in personam procuratoris non sufficit, vt notatur in cap. 1. de confess. lib. 6. & probat Ias. in aut. hoc amplius, numero 3. C. de fideicom. Alexan. conf. 188. viso processu, numero 3. lib. 2. fol. 152. & Crauet. conf. 254. decreto principali, nu. 3. fol. 514.

3 Et tanto magis, quod præfata constitutio loquitur, quando fuit bis citatus principalis, non autem Procurator, vt colligitur ex illis verbis ibi (statuimus, quod si quis) & rectè quidem, nam cum supra iusserit in principio, partem aduersam teneri ad respondendum, & compelli debere per iudicem non obstat, quod allegaretur, vel opponeretur positiones esse impertinentes, quæ verba respiciunt personalitatē, vt quoque id melius comprehenditur ex subsequentibus verbis, in quibus expresse disponit Procuratorem non posse cogi ad respondendum, licet quatenus voluerit ad id faciendum tanquam principalis, & habens sufficiens, & speciale mandatum auctoritate dictæ constitutionis facta prima citatione admittatur, non autem potest, nā tunc, vt ibi debet citari principalis, qui tenetur respondere per verbum credit, vel non credit simpliciter sine aliquo adiumento, non poterat procurator, etiam in terminis iuris communis eis respondere per ea, quæ tradit Pedemon. decis. 113. stante decreto, nu. 5. fo. 458. & glo. ad dictam constitutionem Marchiæ capitu. 19. lib. 5. in littera C, num. 1. in versiculo fallit, vbi fo. 350.

4 Immo vbi aliqua contumacia ipsius respondere debentis cōsiderari possit, idem esset ob impedimentum, quod habuit in accedendo cum militibus contra bannitos coacte, & metu penæ, qui metus præter id, quod excusat etiam si fuisset leuis, & non cadens in constantem virum à contumacia, vt voluit Bald. in l. ea, quæ num. 8. col. 2. versiculo quæro nunquid, quolibet occa-

sio, C. quomod. & quan. iud. & consuluit Crauet. consil. 319. Proponitur in facto, numero 20. in versiculo septimo. Respondeo fol. 685. huiusmodi probabilis causa non respondendi ipsum penitus eximit ab omni damno, & sic pro confesso haberi non potuit, vt expresse, & verbis clarissimis consuiuit Bald. consil. 315. statuto cauetur in fine in versiculo, & iussus lib. 2. & Crauet. loco citato.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO LXXV.

FANENSIS.

ARGUMENTVM.

Appellatio, an detur quando iudex pronunciat executionem esse reuocandam, & annullandam.

SUMMARIVM.

Appellatio, an detur in executiuis, num. 1. & 18.

Aequalitas inter litigantes est seruanda, num. 2.

Interpretatio qualibet tendere debet ad equitatem, num. 3.

Inæqualitas, an toleretur inter reum, & actorem, num. 4.

Appellatio an detur, quando pronunciat instrumentum non esse exequendum, nu. 5.

Appellare, quod vnus possit, & alter non, est absurdum, num. 6.

Executionis reuocationem, an debeat obtinere, qui obtinuit in causa nullitatis, num. 7.

Iudex nullitatis, an possit annullata reuocare, num. 8.

Iudex appellationis reuocat attentata, num. 9.

Sententia quando est pronuntiat nulla irrita est possessio cum inde sequitur, num. 10.

Appellatio suspendit, & retardat, num. 11.

Appellatio datur quando est connexa causa nullitatis, num. 12. & 20.

Mistura nullitatis processus respicit petitorium, numero 13.

Sententiæ capitula, si plura sunt, an plures dicantur sententiæ, num. 14.

Verba quando sunt posita in vna, eademque oratione,

- ne, an constituent vnam capitulum, vel plura, numero 15.
- Verba correfpectiua, quid operentur, num. 16.
- Iudicium dicitur ordinarium non executiuum, quando est introducta questio nullitatis, num. 17.
- Appellatio in casibus prohibitis an detur, nu. 19.
- Appellare, an liceat ratione modicissimi preiudicij, d. num. 19.
- Sententia quando profertur verbis negatiuis, an militet eadem ratio, num. 21.
- Appellatio an detur, quando pronunciatu actorum non esse immittendum in possessionem, num. 22.
- Appellatio in ambiguis est admittenda, nu. 23.
- Appellatio quando non reperitur prohibita censetur permissa, num. 24.
- Verbum quodlibet cum effectu operandi debet cense-ri appositum, num. 25.
- Ius ex facto oritur, nume. 26.
- Appellatio vbi esset prohibita, an concedatur ratione noui grauaminis, num. 27.
- Gloss. 1. Clem. 1. de re iudicat. quomodo sit intelligenda, num. 28.
- Supplicatio proprie non inducit litis pendentiam, numero 29.
- Appellatione pendente, an dicatur quis obtinuisse, numero 30.
- Verbum obtinere presupponit ius, num. 31.
- Sententiam vnicam pro se habens, an dicatur obtinuisse, num. 32.
- Appellatio rescindit iudicatum, nu. 33.
- Appellatione pendente, an presumatur pro sententia, num. 34.
- Res iudicata pro veritate habetur, num. 35.
- Appellatio, an detur in causa attentatorum, numero 36.
- Attentatorum remedium quando cesset, num. 37.
- Relator causæ in Rota non habet votum, nu. 38.

DECISIO LXXV.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Sententia lata ad fauorē Aloysij Seueri I. C. de Saxo Ferrato cōtra Baptistam eius patruū de eadem terra incolam d. ciuitatis Fani, in qua dictum fuit executionem reuocandam, & annullandam, an potuerit appellari, & appellatio huiusmodi admitti, vt factum fuit.

- 1 Dicebatur quod non, quia in executiuis regulariter non datur appellatio.
- 2 Secundo, quia sicut licuit d. Baptistæ exequi suum instrumentum in vim sententiæ primi iudicis appellatione non obstāte, ita

d. Aloysio licere debet exequi sententiam reuocatoriam, & annullatiuam dictæ executionis absq; aliquo vitio attentatorum, vt seruetur requisita æqualitas inter liticantes, & vna pars nō sit plus priuilegiata, quā alia, quia præter id, quod qualibet interpretatio tendere debet ad æquitatem. Roma. in l. quod si possessor, §. actanda, numero 1. de petit. hæred. in æqualitas non toleratur inter reum, & actorem nisi adfit aliqua præsumptio pro actore. Contard. in l. vnica, c. si de moment. poss. limit. 17. in verbo sequestrum, numero 15. fo. 215. vnde dicebat Bal. nouel. in suo tracta. de dot. par. 6. priuil. 2. numero 12. fo. 18. quod sicut non datur appellatio, quando mandatur instrumentum exequi ita non debet dari quando pronunciatu instrumentum non esse exequendū, vt pluries vidit seruatum Perusij, quem sequitur Marfil. singul. 389. tu scis. Ruy. conf. 85. lib. 5. & Magon. decit. Lucan. 62. stat. statutum, num. 8. fol. 205. esset enim valde absurdum, quod vnus posset appellare, & alter non. Franc. in cap. si duobus, §. denique, numero 3. de appellatione. Contard. in d. vnica, c. si de moment. poss. limit. 17. in verbo sequestrum, num. 14. fol. 15.

- 7 Et tanto magis quia obtinens in causa nullitatis obtinere debet etiam reuocationem executionis secundum gl. in clem. 1. in verbo donec Ioan. de Imol. nume. 11. & Vital. numero 27. fol. 84. de senten. & re iudic. præsertim cum iudex nullitatis possit omnia intentata prætextu illius sententiæ reuocare ad instar iudicis appellationis, qui omnia attentata appellatione pendente ex suo officio reducit in pristinum, vt voluit Barto. in l. 1. num. 18. C. quando pronocare non est necess. & Alexan. confil. 2. confide ratis his, num. 15. lib. 3. ratio est secundum Innocentium in cap. ex insinuatione, nu. 2. de procurato. fol. 70. quia sententia pronūciata nulla irrita erit possessio, & quidquid ex ea sequutum est in nō dubium, C. de leg. quod non esset si daretur appellatio, quæ omnia suspendit, & retardat.
- 12 Sed contrarium censui, quia quando est connexa causa nullitatis prioris sententiæ, vt in præsentī specie datur appellatio. Bald. conf. 141. præmissis verbis numero 7. lib. 1. Contar. in l. vnica, c. si de mom. poss. limit. 24. num. 22. ratione complicationis fo. 240. Turret. conf. 68. ego ordinatè procedēdo, numero 2. fo. 122. ratio est quia mistura nullitatis processus respicit petitorium. Contard. loco citato, num. 14. fol. 239. & totam causam deuoluit per ea, quæ tradit Matth. Brun. conf. 73. breuiter concludo. Nec dicitur

tut appellationem non afficere saltem respectu verbi reuocandam in dicta sententia
14 positi, quia tot capitula tot sententia.

15 Quia d. verbum reuocandam, cum sit cōiunctum, cum dicto verbo annullandā, & positum in vna, eademq; oratione vni capitulum, & non plura dicuntur per ea, quæ censuit Rot. decis. 13. aliās 465. extra Rotam, numero quarto, de probat. in nou. fol. 48. & Contard. d. limit. 24. num. 16. fo. 240. cum sint correspectiua, & vnum positum propter aliud per ea, quæ scribit Aym. consil. 11. tria principaliter videnda, num. 3. & 179. in causa appellationis in fi. & consil. 245. Stephanus Bergadani, num. 2. vers. rursus, & consil. 298. terminus Didali, num. 13. vers. 5. Rot. Bonon. decis. 29. in causa. Rym. iun. consil. 23. Illustris, & Generosus Comes numero 132. & consil. 61. agit camera fiscalis, num. 23. cum seq. lib. 1. non poterit vno omissio super alio pronounciari, quia posito vno ponitur, & alterum, sublato vno tollitur, & alterum, l. etiam §. ex causa, ff. de mino. l. si. ff. de acceptil. Crauet. d. consil. 179. in fi. & consil. 245. nume. 2. in vers. sed in correspectiuis.

Non obstat dum primo loco opponebatur in executiuis non dari appellationem.

17 Quia quando est introducta quæstio nullitatis iudicium nō dicitur executiuum, sed ordinarium, cum nullitas in instrumento scripta non reperitur.

Et ubi executiuū nuncupari posset idem esset, quia dum dicitur appellationem in executiuis nō admitti intelligitur de temeraria, & calumniosa, non autem honesta & probabili, vt post Angelū in l. quisquis, C. quor. appellatio. dicit Rym. iun. consil. 358. igitur ad primum, numero 6. lib. 4. & Turrett. d. consil. 68. numero quinto, puta quando allegatur aliqua iusta causa ex qua appellatio deberet admitti, ut dicit Duen. regu. 42. appellatione limit. 10. fol. 23. uel constaret de notorio grauamine, nā tunc

19 etiam in casibus, in quibus appellare non licet admittitur appellatio etiam in terminis Aegidianæ, ut per Ludouic. decis. Perus. 20. Domina Martiana, nume. 24. fol. 25. quod quoq; uerum puto in minimis, cum ratione modicissimi præiudicij permittatur appellare l. si prolusorio, ff. de app. Ang. in l. 1. ff. de app. recip. cap. cum super de re iud. & Vasq. in suo tract. controuers. lib. 1. c. 41. num. 16. fol. 78. Sed appellatio interposita per Dominum Baptistam, à dicta sententia reuocationis, & annulationis est iusta, honesta, & probabilis, quia conatur defendere, quod executio non sit nulla, sed uali-

da à qua nullitate datur appellatio ergo.

Non obstat, quod secundo loco opponebatur, nam opinio Doctorum supra allegatorum non videtur tuta; quando enim sententia profertur verbis negatiuis non militat eadem ratio, quæ militat, quando profertur verbis affirmatiuis, vt notabiliter multoties practicasse dicit Angel. in l. quisquis quor. appella. non recip. relatis Iacob. de Sanct. Georg. in l. si. C. de ædi. Diu. Adria. tollen. nume. 56. Duen. reg. 44. appellare a senten. limit. 1. fol. 26. Tiraq. in tracta. de mort. Saifit Leuif par. 6. declaratio. 6. num. 3. fol. 157. & Menoch. adipiscen. remed. 4. num. 876. fol. 73. vnde secundum præcitatos si fuerit in remedio adipiscendæ lata sententia pro reo contra actorem, in qua fuit dictum, actorem non esse mittendum in possessionem datur appellatio, & si regulariter sit probanda ad omnem effectum.

Secundo quod ubi procederet opinio Doctorum in cōtrarium allegatorū quod
23 ex præmissis nō transit ita de plano, seu vt melius dicam sustineri non potest, quia quando iudex pronunciat instrumentum exequendum agitur de actu positiuo, ac affirmatiuo, quando dicitur instrumentum non exequendum de actu negatiuo, qui cū differant, quia affirmatiua regulariter præualet secundum gl. in l. diem proferre, §. si plures, ff. de arbitr. Bart. Bald. & Angel. in l. hæres palam, ff. de testam. Firman. in verbo affirmatiuam. & Franc. Curt. in suo tracta. de testam. conclus. 2. numero 8. to. 4. fo. 26. & conclus. 26. nume. 56. fol. 128. cum sit dignior, & præstantior, nam vt inquit Saly. in l. 1. §. rei vxoria, numero 6. versicu. & sic nota, de quo meminit Patian. in suo tracta. de probat. capitulo 16. numero sexto, lib. 1. fol. 8. ens quodlibet est nobilior, & elegibilior, quàm non ens ratione ambiguitatis appellatio erat admittenda, vt post glo. in capitu. vt debitus in rationabili causa de appellat. Bart. in l. 1. colum. 2. numero 6. ff. nil. nouar. appellat. pend. & alios tradit Tiraq. in dicto tractat. le mort. Saifit. le vis. par. 6. declarat. 6. numero decimo, fol. 158. præfer tim cum in terminis de quibus agitur in
24 specie prohibita non reperitur, quo casu censetur permissa secundum gloss. in l. qui restituere in gloss. vlt. ad fi. & ibi Bal. & Angel. ff. de rei vendic. & Tiraq. loco citat. nu. 9. & quidem necessario, cum aliàs sequeretur absurdum, nempe quod idem esset dicere executionem reuocandam, & annullandam, quod simpliciter dicere reuocandam, quod esse non potest, cum quodlibet
25 verbum cum effectu operandi debeat cense-

feri

M. Antonij de Amatis.

26 feri appositum, & ex variatione facti dicatur ius, quod ex eo oritur variari l. si ex plagis, §. in cliuo, ff. ad l. Aquil. maximè, quod
 27 dum dicitur annullandam, inducitur nouum grauamen, ob quod etiam vbi appellatio esset prohibita, licitum est appellare, vt post Ruyn. conf. 78. in quæstione in prin. lib. 5. Gabr. de appellat. conclus. 4. nu. 2. in fi. fol. 142. tradit Lancelot. de attentat. capit. 11. de attentat. pendente temp. ad appell. limit. 33. num. 35 to. 5. fol. 384.

Prout nec obstant in oppositum adducta ad corroborationem. Primo quia ex his non inferitur appellari non posse. Secundo quia allegata gloss. in d. clemen. 1. de re iudicat. quam ibi sequuntur Imo. & Vital. in locis citatis, non habet locum quâdo est appellatum, sed quando facta executione, est suo iudici supplicatū super nullitate, vt
 • probat Guiliel. de Monte Laudano in dicta Clemen. 1. de re iud. num. 2. quia & si tunc obtinens in causa nullitatis debeat habere reuocationem executionis secundum dictam glo. non tamen idem est quando fuit
 29 appellatum, quia supplicatio propriè non inducit litis pendentiam, nec rescindet iudicatum, quod erat terminus litis, sicut appellatio, vt inquit Bald. in authen. quæ supplicatio, num. 3. C. de præc. imper. offeren. & tanto magis, quod præfata glo. loquitur de eo, qui obtinuit, quod propriè non potest verificari quâdo fuit appellatum, quia
 30 ea pendente non potest dici quempiam in
 31 in causa nullitatis obtinuisse, cum obtinere præsupponat ius, vt post Archid. in cap. si gratiose de rescript. in 6. dicit Alberic. in
 32 obtinere, de quo per vnicam sententiam apparere non dicitur, quia præter id quod appellatio rescindit iudicatum etiam si per
 33 calumniam appelletur, vt per Bald. in dicta Auth. quæ supplicatio num. 3. de precibus
 34 imp. offeren. tunc non præsumitur pro sententia, quo ad effectum executionis, nam talis sententia non potest exequi l. 1. §. vlt. ff. ad Senat. Consult. Turpil. Præposit. in ca. dilecto, nu. 65. de appellat. Dec. in cap. quoniam contra nu. 33. vers. non obstat, quod appellatio de probat. Menoch. de præsumpt. præsumpt. 67. lib. 2. num. 40. fol. 61. nisi illa fecerit transitum in iudicatum, vt scribunt omnes in capit. quoniam de probat.
 35 & hoc ex præsumptione iuris, & de iure, quia res iudicata pro veritate habetur l. ingenium, ff. de stat. hom. l. res iudicata, ff. de reg. iur. Menoch. vbi supra, num. 46. & sequam tunc propriè, & verè dicitur quis obtinuisse cum id propriè iudicatum dicitur Gemin. numero vndecimo, & Ftanc. in ca-

pitulo non solum, numero nono, de appell. in 6.

Nec quicquam facit allegata Doctrina. in dicta l. prima, numero decimo octauo, C. quan. prouoc. non est neceff. & Alexan. d. consil. 2. in fi. lib. 3. nam loquuntur de attentatis appellatione pendente, de quibus non tractatur in præfenti specie, circa quæ
 36 Rota ista semper tenuit illam opinionem, quod detur appellatio, quam secuta fuit. Rot. in nou. decif. 2. aliàs 113. tres sententia super attentatis fol. 54. de re iudicat. & decif. 28. aliàs 517. eodem titu. in antiq. fo. 43. & Bellamer. decif. 37. vbi appellatur. de appellat. de quibus meminit Lancelot. de attent. capitulo vigesimo octauo, de sent. in caus. attentat. feren. numero 47. to. quinto, fo. 447. licet ipse teneat contrarium, nu. 95. fol. 448.

37 Et vbi aliquid pendente appellatione posset dici attentatum, idem est.

Primò quia remedium attentatorū cessat quando appellatio à lege, vel statuto est prohibita, vt post Gemin. in cap. non solū, numero 10. vers. tu solue, & ibi Franc. nu. 7. in vers. tertio limita de appell. in 6. dicit Manfred. in suo tractat. de attent. p. 7. num. 3. to. 5. fol. 237. sed de iure non dabatur appellatio, quia causa erat executiua vigore publiici instrumenti ergo.

Secundo quia contra conuentum actione personali, vt in præfenti specie, in qua executiue fuit actum, vt supra nō reuocantur attentata, vt post Vitalin. in clausula nil nouari in verbo. Item fallit si agatur actione personali, num. 1. fol. 57. dicit Manfred. loco citato, num. 11. fol. 237.

Causa tamen per appellationem introducta coram Rota informante pro parte dicti Domini Aloysij D. Ortuaio de Nigris I. C. acutissimi ingenij duo ex votantibus, qui tunc temporis maiorem partem faciebant, dixerunt male fuisse per me iudicatū circa admissionem dictæ appellationis, vt in eorum decisione, ad quam.

48 Et si D. Relator, qui votum in Rota non habebat vigore constitutionis Rotalis cap. 18. fol. 5. in hoc cum eis non conueniret, quia sentiebat, vt supra.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO LXXVI.

FANENSIS.

ARGUMENTVM.

Appellatio an detur ab interlocutoria, in qua iudex declarat se competentem.

SUMMARIVM.

Appellari, an possit quando iudex declarat se iudicem competentem, num. 1.

Et quid si tacite per processum ad vltiora id fecerit, num. 2.

Iurisdictionis defectus cetera omnia excedit, numero 3.

Iudex dum pronunciat se incompetentem non speratur alia pronuncia, num. 4.

Iudex dum pronunciat se competentem grauamen, an per appellationem, a diffinitiuā reparari possit, num. 5.

Appellari an possit, a pronuncia legitimationis personæ, num. 6.

Lex quæ præbet occasionem perperam interloquendi tanquam iniqua attendi non debet, num. 7.

DECISIO LXXVI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

N vna Fanensi vertente inter Franciscū Panetium appellan-tem ex vna, & Panetiam quondam Dominici Ludouici Panetij vxorem Roberti Biscigotti appellatam ex altera, in qua dubita-

tum fuit, an a pronuncia Domini iudicis, a quo, qui declarauit se iudicem competentem assignando partibus tempus ad iustificandum, & impugnandum detur appella-

1 Domini concorditer dixerunt quod sic per ea, quæ tradunt gl. finalis in authen. habita, C. ne fil. pro patr. & ibi Bald. numero 38. Ruyn. consil. 1. visis omnibus, quæ proponuntur, numero quarto, lib. 4. Roman. singu. 130. si iudex numero 1. fol. 20. Natta consil. 172. in causa & quæstione, numero 1. lib. 1. fol. 138. Bolognett. in dicta authen. habita, numero 289. Becc. dicto consil. trigessimoprimum, numero tertio, qui numero 2 sexto, fol. 52. dicit idem esse, quando iudex tacite se declarat competentem per processum ad vltiora Guid. Pap. dicta decis. 75. numero primo, in versiculo. Item quando iudex pronunciat Menoch. de adipisc. possess. remed. 4. numero 822. & seq. & Honded. consil. vigesimo septimo. Prosequendo ordinem, numero vigesimo, & quod ab huiusmodi pronuncia tanquam a diffinitiuā appellari possit nouissime dicit Aluar. Valasc. decis. 47. frequenter numero quinto, fol. 85. Ratio est, quia iurisdictionis defectus cetera omnia excedit, & dum iudex pronunciat se competentem non speratur alia pronuncia, si autem pronunciat se competentem grauamen per appellationem, a diffinitiuā non reparatur. Bart. in l. ante sententiam, numero decimotertio, ff. de appellat. recipien. & Honded. loco citato, qui numer. vigessimoprimum, dicit idem esse in pronuncia a legitimatione personarū, quia illa trahit secum executionem, nec per appellationem, a diffinitiuā reparatur. Etiam si lex diceret, quod a tali interlocutoria appellari non possit, quia vt inquit Federic. de Sen. dicto consil. sexagesimo sexto, numero primo, huiusmodi lex tanquam iniqua, cum præstet iudicibus occasionem perperam interloquendi attendi non debet, idem videtur fuisse de mente. Angel. consil. 195. Domina Gulielmina in ff. de quo meminit Dec. consil. quadragesimonono, Præstantissime Doctor, numero secundo, in versicu. tertio facit, dum dicit, quod si vigore generalitatis statuti appellatio posset dici prohibita, quod Magistratus omnes causas ad se traherent.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO LXXVII.

ANCONITANA.

ARGUMENTVM.

Minori an concedatur restitutio in integrum aduersus lapsum fatalium.

SUMMARIUM.

Minori non conceditur restitutio in integrum nisi tria concurrant, num. 1.

Causa super qua fundatur restitutio in integrum debet plene probari, num. 2.

Restitutio in integrum, quando petitur contra sententiam libellus, quid continere debeat, num. 3.

Lesio, an sit probanda quando petitur restitutio in integrum, nu. 4.

Observantia debet attendi, nu. 5.

Observantia non allegata non est in consideratione, num. 6.

Minor contra minorem non restituitur, num. 7.

Privilegiatus non utitur privilegio contra privilegiatum, nu. 8.

Possidentis conditio melior est etiam in pariter privilegiato, nu. 9.

Ecclesia contra Ecclesiam, an restituatur, nu. 10.

Minor, & ecclesia aequiperantur, nu. 11.

Minor contra minorem non restituitur, quando uterque tractat de damno vitando, num. 12.

Ratio eadem ubi militat, militare quoque debet eadem iuris dispositio, num. 13.

Restitutio in integrum non datur in possessorio summarissimo, num. 14.

Restitutio in integrum non conceditur super modico, num. 15.

Lesio modica non habetur in consideratione, nu. 16.

Modicum aequiperatur nullo, num. 17.

Actio iniuriarum non datur pro modico, num. 18.

Infamis quis non efficitur pro modica iniuria, numero 19.

Inquisitio scrupulosa non fit de minoribus, num. 20.

Parum, qui transgreditur non vituperatur, nu. 21.

Scrupulosi in quo deficiant, num. 22.

Bona ecclesie parui momenti possunt alienari sine solennitate canonica, num. 23.

Præses non editur pro modico, num. 24.

DECISIO LXXVII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Aior pars Dominorū dicebat petitam restitutionem in integrū aduersus lapsum fatalium, ac desertam appellationem pro parte Io. Baptista Bernabei cōtra Cæsarnum, & Cresios ad formā

Brenis exhibiti, quo mandatur concedi si, & quatenus de iure, non esse dandam, quia minori licet regulariter concedatur restitutio in integrum aduersus quamcumq; læsionem etiam, quod possit agere contra tutorem, vel alium ad interesse, tam ex iuris communis dispositione, l. etiam, C. si tut. vel curat. inter ven. Becc. consil. 12. cū proximis diebus, num. 77. Paseth. consil. 156. in hac causa, num. 7. & Surd. consil. 87. iure negari, nu. 6. fol. 222. & consil. 95. ex eo solum, num. 22. lib. 1. quā ex forma Constitutionis Marchia lib. 6. cap. 13. fol. 381. id tamen non procedit, nisi tria necessaria requisita de quibus per Minsin. obseruat. 16. ad hoc, numero primo, fol. 481. probata fuerint, nempe se minorem, secundo se læsum, tertio, quod læsio prouenit ex dolo aduersarij, vel sua nimia facilitate; quorum duo vltima deficere videntur, nam per solam appellationis desertionem non dicitur probatum de præmissis, nisi quoque per legitimas probationes constiterit plene de causa, super qua fundatur petita restitutio in integrum, cap. tulo primo, in verbo apparet de in integrum restitutione, & capit. ex litteris eod. titul. Minsin. obseru. 49. cum petitur cent. 1. fol. 406. nempe quod si appellatio deserta non fuisset, iustitia median te sententia ferri debuisset ad eius fauorē per ea, quæ post Barto. in l. nam, & postea, §. si minor, ff. de iur. iur. num. 6. Bald. in l. fi. C. de in integr. restit. minor. numero 7. in terminis tradit Rolan. consil. 53. quod legitime, num. 42. lib. 2. fol. 116. & consil. 10. Restitutio in integrum, num. 7. lib. 4. fol. 21. Minsin. obseru. 17. sed quid in minore, nu. 2. & seq. cent. 4. fol. 481. & nouissime Rot. Lucan. decis. 108. ex solo fatalium lapsu in prin. fol. 171. Idem plures allegando censuit Pedemon. decis. 157. quæsitum num. 9. fol. 643. quem sequitur Surd. consil. 79. non inficior num. 9. lib. 1. & Eugen. col. 70. quod in præsentī causa, nu. 29. fol. 194. vbi in spe-

cie dicit, quod quādo petitur restitutio cōtra sententiam debet in libello narrari, & concludi, quod minor ita de iure suo in processu probauit, quod pro eo sententia ferri debuit, & nihilominus iudex sententiam tulit contra; spratis probationibus ipsius minoris, immo vt ibi nume. 30. & seq. nō sufficit ita petere, sed requiritur, quod summarie doceatur de læsione antequam ita petens audiatur, & postea dum super restitutione auditur debet de ea plene doceri attestando de communi*, & allegando inter cæteros Rot. Bonon. decis. 85. dubitabatur in quadam causa, num. 1. ratio est secundum Rolan. dicto conf. 33. nu. 42. quia potuit sententia esse iusta, & sic, quod in aliquo nō fuisset læsus per desertionem appellationis.

Res tamen apud me nō transibat ita de plano, cum plurimū vrgere videretur contraria obseruantia, de qua fidem facit Ludouic. de mino. conclus. 2. fo. 519. dum dicit similes restitutiones ob allegatam tantum minoritatem alio non edocto concedi, & ita seruasse in hac Prouincia Marchiæ Anconitanæ, & alijs locis, & nō minus doctè quam subtiliter adducta pro fideicommissio ad fauorem dicti Burnabei per Eruditissimum I. C. Dominum Ioannem Baptistam Ferretum in consilio desuper dato; cuius scripta semper mira elegantia, & eruditione abundant, licet ausus non fuerim tenere contrarium quia durum videbatur recedere à communi* opinione ob dictam obseruantiam non allegatā in processu, de qua fidem facit Pedemon. d. decis. 157. numero 13. & Lud. vbi supra, & etiam quia in hac serabrosissima fideicommissorum materia multa adduci, ac replicari possent, quæ de presenti saltem non facerent ita rem clarā, & notoriam, vt fortè requiritur, & per aliquem ex Dominis consideratum fuit, præsertim cum adsint minores hinc inde, qui faciunt cessare omnem prætentam restitutionem in integrum, cautū enim iure communi reperitur, priuilegium non vti priuilegio contra priuilegiatū l. ff. ex quib. caus. maior. l. si. in aut. qui rē, C. de sacr. sanct. eccles. immo secundum Barto. in aut. quas ruinas, C. eod. nume. 3. in pariter priuilegiato melior est conditio rei conuerti, vt inquit Bald. in l. iubemus, nu. 1. C. ad Trebell. & l. si seruus, §. illo de verb. oblig. & in capit. in pari lib. 6. de reg. iur. ad quod facit dictum Pari. de Put. in suo tract. de Lud. numero 16. to. 7. fol. 152. dicentis, quod si minor mutuat minori perdituro melior est conditio perditentis, quia non

tenetur ad restitutionem.

De quo licet possit dubitari per ea, quæ tradit Mandos. in suo tracta. de priu. ad instar. q. 1. decimo quarto numero quinto, to. 10. fol. 27. quia sicut ibi ecclesia restituitur contra ecclesiam eo modo, & minor contra minorē restitui debet, cū æquiparētur. Communis* tamen doctorum sententia est, quod minor non restituatur in integrum aduersus minorem, quando vterq; prout in præsentī specie tractat de damno euitando, vt in terminis probat Alex. conf. 55. quoniam nume. 18. lib. 5. Paul. de Castr. conf. 37. vt bene numero quinto, volum. 2. Cæph. consil. 7. Reuerendissimus Episcopus, numero 12. in si. volum. 1. Lud. decis. Perus. 54. d. Paris, numero 8. & Oddo de restit. in integr. q. 18. articulo quinto, nu. 35. vbi testatur de communi*, & est tex. in l. verum, §. si. & in l. si minor 25. annis filiofam. ff. de mino. quod etiam per Dominos fuit comprobatum.

Nec dicatur, quod cum duo sint sententiæ, nempe vna in qua ad fauorem d. minorum fuit pronunciatum d. Io. Baptistæ ius diuidendi, & alia in qua fuit pronunciatum, Zachariam Cæsararum manuteneri in possessione bonorum emptorum, in retentam captorum à d. minoribus reis cōuentis, & subhasta eidem Cæsarano venditorum, quod saltem d. Io. Baptista debeat restitui, à præfata sententia lata contra ipsum ad fauorem d. Cæsarani, quia tunc cessat, quod dicebatur de priuilegio minoris, quod non operatur contra alium minorē pariter priuilegiatum, cum d. Cæsaranus sit maior, non aut minor.

Nam respondetur primo, quod cum Cæsaranus emerit bona vindicta subhasta ad instantiam d. minorum de Cretijs reorū conuentorum pro asserto eorum credito, de quo constat per publicum instrumentum, in actis exhibitum dicitur tractari de eorum præiudicio, ob quod, cum militet eadem ratio, militare quoq; debet eadem iuris dispositio iuribus vulgatis.

Secundo quia à d. pronuncia tanquàm lata in possessorio summarissimo non datur restitutio in integrū, vt post Capic. decis. 4. i. causa Illustrissimus Marchionis Laini, numero 10. & seq. fol. 16. Rot. Bonon. decis. 79. mota lite, nume. 8. Didac. lib. 1. pract. quæst. capit. 17. numero quarto, vers. sextum ad hæc fol. 440. tradit Menoch. de retinen. possess. remed. vltimo, numer. 54. fo. 150. ratio esse potest, quia agitur de modico præiudicio super quo restitutio in integrum non conceditur l. Scio, ff. de restit. in integr.

- integr. vbi Barto. numero primo, Gayl. obseru. 102. condemnatum numero quarto, 16 fol. 216. & modica lesione, quæ non habetur in consideratione Bursat. conf. 168. Prophanata fuit aliàs, nu. 31. lib. 2. quia modicum æquipèratur nullo cap. licet causam de probat. in verbo nulla, vel modica est fides adhibenda cap. cum te. de re iudic. ibi considerantes, quod nulla fuerit, vel minima Rodo. quæst. 9. numero 57. de reb. eccl. non alien. fol. 55.
- 18 Hinc est, quod pro modico non datur actio iniuriarum, sicut nec actio de dolo gl. in d. cap. cum te in verb. minima, & quod 19 pro modica iniuria quis non efficitur infamis, & quod de minoribus non est fienda 20 21 scrupulosa inquisitio, & quod qui parum transgreditur non vituperatur, vt volunt 22 aliqui scrupulosi, qui aliorum paleas, & non 23 proprios trabes videt, & quod bona ecclesie parui momenti possunt alienari sine solennitate canonica, vt quoque accidit in pluribus similibus, de quibus per Corse. in suo tract. de mini. p. r.
- 24 Et tanto magis quia pro modico non itur ad Præsidem l. placet, C. de pedan. iud.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO LXXVIII.

FIRMENSIS.

ARGUMENTVM.

Testes post didicita testificata, an possint examinari super eisdem, & directo contrarijs.

Et. quid in muliere petente restitutionem in integrum.

SVMMARIVM.

Testes post didicita testificata super eisdem, & directo contrarijs examinari possunt, num. 1. Contrarium, num. 4.

Mulier debet restitui ad effectum, quod possit examinare post didicita testificata super eisdem, & directo contrarijs, num. 2. Contrarium, num. 7.

Idem est in minore, & ecclesia, nume. 3.

Opiniones quando sunt hinc inde inter Doctores iuris civilis, recurritur ad ius canonicum, num. 5.

Ius Civile non dedignatur sequi sacros canones, numero 6.

Mulier, & Rustico an succurratur in his, quæ inducuntur ad iuris rigorem, num. 8.

DECISIO LXXVIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Ost didicita testificata, an possint examinari testes super eisdem, & directo contrarijs.

Dicebatur pro parte Diamantis Buccolinæ de dicta ciuitate Firmi in causa,

- quam habet cum Buccolino de Buccolinis de eadem ciuitate, quod sic, nõ solum quia secundum communem *opinionem legistarum, de qua meminist glo. in clem. 2. de test. in verbo appellationis causa littera H, id est permissum, cum non præsumatur testes dicere falsum coram superiore iudice, sicut coram minore, vt dicit Guid. Pap. in suo tract. de præsumpt. nume. 119. to. 4. fol. 304. & decis. 586. quæritur vtrum 2 vbi opinionem legistarum veram appellat; sed etiam quia in omnem casum tanquam mulier debet habere restitutionem in integram. Afflict. decis. 216. quotidie habemus, numero 2. qui dicit, semper fuisse practicum, quod minor, ecclesia, & mulier per viam restitutionis in integrum possint ponere idem, & contraria articulis alterius partis. Idem de minore, & ecclesia scribit Crot. in suo tract. de test. in rubr. forma in testium examinatione, quæ sit obseruanda numero 58. to. 4. fol. 218.

- Sed communi omnium Dominorum 4 suffragio contrarium fuit resolutum, nam quantum attinet ad primum caput de communi *opinionem legistarum, dicebatur veriore opinionem esse incontrarium, quæ probatur in dicta clement. 2. de test. vt probant. Barto. in l. per hanc, numero quinto, C. de tempo. appellat. qui dicit esse standum decretali, de qua in capitu. fraternitatis extra de test. Guid. Pap. decis. 14. licet inter doctores fol. 25. & decis. 347. tam de stylo fol. 499. Corn. consil. 27. in præsentem, numero primo, lib. 3. lo. de Amic. consil. 111. ad demonstrandum numero 7. Didac. Coar. lib. 1. pract. quæst. capitu. 18. nume. 6. in vers.

verf. sexto præcæteris fol. 443. & alios citat. per Rolan. confil. 45. articulus iste num. 14. lib. 2. & Mifing. obseruat. 41. Magna est inter legiftas numero tertio, fo. 405. qui hanc * appellat veriozem, & magis * cõmunem. Ratio est secundum Rolan. dicto confilio 45. numero octauo, lib. 2. quia in controuerfia opinionum, quæ est inter iuris ciuilibus interpretes, recurrendum est ad ius canonicum, nempe ad dictam Clement. 2. de test. qua id decifum reperitur, cum ius ciuile non dedignetur sequi sacros canones, cap. 1. de oper. nou. nunciat.

Quo vero ad secundum caput de prætenfa restitutione in integrum, affirmabatur, allegatam decifionem Afflicti 216. qua huiusmodi fundamentum defendebatur * esse communiter * reprobata, vt per Pedemont. decif. 87. quæfitum fuit, numero nono, in versicu. non obstat, qui miratur, * quod Afflictus loquutus fuerit cõtra communem conclusionem, nam vt post Butr. confil. 72. visis allegationibus numero secundo, dicit idem Pedemon. loco citato, 8 numero decimo. Non succurritur mulieri, vel rustico in his quæ sunt inducta ad rigorem iuris conseruandi, nisi vbi subest iusta, vel probabilis ignorantia, quæ non cadit in præfenti specie.

Et quod mulieribus, & rusticis non succurratur ex capite simplicitatis rusticanae, vel sexus fragilitatis dicunt Barto. in l. 1. §. numeratio ad fin. ff. de nou. oper. nunciat. Jacob. de Sancto Georg. in l. vbi exigitur, numero septimo, ff. de eden. & Soccin. de test. numero 124. Afflicti. super constitu. Regn. de in integr. restitu. mulier, numero tertio, lib. 2. rub. 40. fo. 84. vbi dicit, quod restitutio de iure communi non reperitur concessa mulieribus, & Odd. in tuo tracta. de restitu. in integr. quæst. 10. articu. 6. numero 32. in versicu. contra tamen fol. 104. vbi alios plures allegando attestatur de magis * communi, & quæst. 65. articulo 11. nu. 19. in vers. & breuiter f. 119. vbi de communi * fidem facit.

Idem dicit nouissimè Surd. decif. 104. impugnando numero 25. fol. 239.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO LXXIX.

SARNANI.

ARGVMENTVM.

Iudex à quo, qui successit iudici ad quem, an possit iterum iudicare in causis maioribus.

SVMMARIVM.

Iudex appellationis quando debeat causam delegare, num. 1. & 3.

Causa sub eodem iudice reuideri non potest, num. 2.

Iudex qui proponit causam in Rota, an habeat rotum, num. 4.

Ex diuersis non fit illatio, num. 6.

DECISIO LXXIX.

MAXIMO DEO AVCTORE.

In causa Philotia Bartholomæi appellantis ex vna, & Christophori Petri Antonij appellati ex altera, cum forte fuerit extractus vnus ex Dominis, qui aliàs dum erat iudex à quo iudi-

cavit, dicebatur non posse causam huiusmodi à dicto iudice terminari, sed esse alteri delegandam per ea, quæ dixi supra decif. 14. in causis numero 8. & seq.

Præsertim cum non conuincat, sub eodem iudice, qui verifimiliter non est reuogaturus propriam sententiam, parte exclamante, & timente iterum grauari, vt dixi supra dicta decif. 14. in causis, numero 14. & decif. 47. à sententia iudicis, num. 4. causam appellationis reuideri.

○ Sed

- 3 Sed Domini communiter dixerunt contrarium, quia cum tempore quo in dicta causa fuit extractus iudex, iam processus esset completus, partibus accommodatus & pluries facta citatio ad sententiam, & aliud non remaneret nisi ipsa simplex prolatio procederet, cessetque propterea omnis suspicio, quæ prætendi posset tam circa confectionem processus, quò ad votum per eundem dandum, vt primum probatur ex præmissis, secundum verò, quia causam proponens non habet votum, vt legitur in constitutione Rotali capitulo decimo octauo, folio quinto, sed tantum iudicat de voto aliorum Dominorum frustratoria videbatur petita delegatio, cum sine ea dicta pars appellans habeat intentum.
- 4

Nec dicatur quod proponens licet regulariter non habeat votum, quod illud habere potest, quando vota sunt paria ex forma eiusdem constitutionis & capituli supracitati, quia & hoc per Dominos videntes Rotam modo non habere nisi quatuor Auditores, consideratum fuit, quorum cum tres tantum habeant ius vocandi, impossibile est, quod proponens votum habeat & intret casus, de quo in dicto capitulo decimo octauo, qui solum esset considerabilis quando in Rota adest ordinarius numerus quinque Auditorum, vel in ea remanent tres, vt aliquando non semel euenit.

- Non obstant deducta in allegata decisione 14. Quia ibi agebatur de causa infra centum, in qua cum quilibet Auditor Rotæ solus potuisset iudicare, vrgebat suspicio, quod ille iudex à quo, postea effectus iudex ad quem non confirmaret suam sententiam, secus in præsentis specie, in qua cum agatur de summa supra centum cessat per præmissa omnis suspitio, & oppositio, & tanto magis, quia ex diuersis non fit bona illatio l. Papinianus exuli, ff. de mino.
- 6

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO LXXX.

LAURETANA.

ARGUMENTVM.

Agenti de quo infra, an obstat quod opponitur de adiecto, cui, & si solui possit non tamen possit agere, & quod non probauit illam quantitatem heredis iuncta suspitione falsitatis ex actis resultante, demumque succubuisse dicatur ex eo, quod agendo ex duabus apodixis ad summam petitam illam ex vna tantum probauit.

SVMMARIVM.

- Adiecto solutioni rectè soluitur, sed agere non potest sine mandato, num. 1.*
Agens, vt heres an debeat probare se talem, nu. 2. & 8.
Acta cum additionibus diuersi atramenti, & castaturis reperta, an probent, nu. 3.
Pecitor pecuniarum, quando dicatur amisisse causam, num. 4.
Falsi suspicio, an habeatur pro plena probatione, numero 5.
Notarius ad tollendum dubium, quod oriri posset ex additionibus, & castaturis, quid facere teneatur, numero 6.
Qualitas, quod quis non sit heres, an debeat allegari, & sufficiat si id in inris allegationibus factum fuerit, num. 7.
Agens ex pluribus chirographis si probat ex vno, obtinere debet, nu. 9. & seq.
Effectus vbi habetur non queritur de modo, num. 10.
Vtile per inutile non vitiatur, num. 11.
Copulatiua quando resoluitur in alternatiuam, numero 12.
Adiectus solutioni, quando præsumatur procurator, nu. 13.
Observantia est attendenda, num. 14.
Causa mercatorum tractantur de bono, & æquo, numero 15.
Procurator quando fieri possit, & quibus verbis, numero 16.
Malum non debet præsumi, num. 17.
Mandati fines nemo transgredi præsumitur, numero 18.

Verba

- Verba non sufficiunt ubi factu opus est, num. 19.*
- Productio facta post conclusum in causa, an releuet, num. 20.*
- Impugnatum, quod est an iuuare possit, num. 21.*
- Calculus inter mercatores, an presumatur transmissus, num. 22.*
- Frustra petitur, quod habetur, num. 23.*
- Oblatio uerbalis, an releuet, num. 24.*
- Oblatio faciendi omnia ad que, quis tenetur, an aliquid operetur, num. 25.*
- Illiquidum an dici possit aliquid pre-textu calculi, num. 26.*
- Liquidum qui dicatur, num. 27.*
- Executio an dicatur iniusta pre-textu liquidationis non facte, num. 28.*
- Liquidatio cuius expensis sit facienda, num. 29.*
- Exceptio calculi non impedit executionem, numero 30.*
- Executio rei non liquida, an peti possit, num. 31.*
- Falsitas actorum quando non noceat, num. 32.*
- Substantialia, & non accidentalia attendi debent, numero 33.*
- Iuramentum dum dicitur regulari secundum naturam contractus intelligitur in substantialibus, num. 34.*
- Falsificans in non substantialibus, an puniatur pena falsi, num. 35.*
- Notarius non potest preiudicare partibus, nu. 36.*

DECISIO LXXX.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Ioannes Dominicus de Magerijs Mediolanensis pro Iulio Cesare Iordano de eadem ciuitate produxit contra Ioanem Dominicum Riccardum duo chirographa eorūq; vigore petijt seu. 240.

prout in processu fo. 12. & super premissis obtinuit fauorabilem sententiam coram Domino Iudice, a quo.

Dubitatum fuit an dicta sententia debeat confirmari, vel infirmari ex pluribus, &

Primo quia obstat defectus mandati, et, quod tam in primo chirographo celebrato 23. Maij 90. in Loreto, in quo constituit se Io. Dominicus Riccardus debitorem dicti Iulij Caesaris Iordani de summa librarū bis mille quingentorum viginti sex, & solidorum decem imperialium, quam in secundo celebrato sub die 21. Ianuarij 1589. Me-

diolani, in quo idem Io. Dominicus constituit se debitorem haredū Francisci Iordani de libris quinque mille tercentum sexaginta quatuor Imperialium: adsit etiā promissio de soluēdo ei, qui presentauerit dicta chirographa, nam solutioni ad adiecto licet recte soluatur §. plane instit. de inutil. stipulat. l. eū, qui ita §. qui sibi, ff. de verbor. obligat. & ibi Bart. in princ. & l. sed si filio, §. 1. ff. de constit. pecun. Rot. Florent. decis. 106. Antonius numero primo, fol. 320. non tamen potest agere dicit gloss. in dicto §. plane instit. de inutil. stipul. in verbo Sæia littera B. & Strac. in suo tract. de adiect. par. 1. de iure, seu potestate adiecti, numero 46. to. 6. par. 1. fol. 385. nisi habuerit mādatum, vt ibi nume. quadagesimooctauo, & propterea secundum eundem est bona cautela, vt ille constituatur Procurator ad agendum cum ea potestate, qua creditori expedire videbitur.

Et ubi non obstaret, clarum est, quod virtute dicti secundi chirographi prefatus Magerius non potest agere pro dicto Iulio Cesare Iordano, cum nō probauerit dictū Iulium Cesarem haredem dicti Francisci Iordani, cui fuit facta dicta promissio, nam quando, quis agit, vt hares, debet probare se talem etiam parte non opponente Zab. consil. 72. sigillatim ad singula dub. 5. num. 11. Bald. consil. 374. quæritur vtrum captura numero tertio, lib. 4. fol. 61. Dec. cum. 61. pro tenui numero primo, fol. 69. Decian. consil. 24. quæritur ergo num. 53. lib. 1. folio 420. & consil. 37. quæritur ergo ex premissa num. 64. lib. 3. fol. 245. Angel. de Combil. consil. 8. in themate, numero 34. fol. 313. Becc. consil. 75. remedium canonis reintegranda, numero 6. fol. 35. Pedemon. decis. 108. Cesar de Albertis, numero 8. & 9. & Ludouic. decis. Lucan. 2. Reuerendus, numero 11. fol. 14.

Secundo quia dictus Magerius non exhibuit computa transmissa, vt tenebatur, nā Cesar Iordanus, cuius nomine agitur in literis dicto Magerio transmissis, de quibus f. 10. ponit hæc verba videlicet. *Magnifico honorando cugino mando l' inclusa al' magnifico Riccardo accio habbiate più occasione di farui pagare le polize, che mi deue conforme al conto mandato.* & tñ repetitur dictum Riccardum reū cōuentum inter cætera fo. 34. fecisse protestationem de computis non exhibitis, & datis. Item obtulisse se paratum facere oē id, ad quod tenetur factis cōputis, prout f. 11.

Tertio quia d. sententia fuit lata ex actis de falso suspectis ob additiones, & cassaturas in eis repertas, quibus propterea, nedū

vlla venit adhibenda fides secundum Mascardum de probat. conclu. 740. Multae sunt, num. 7. lib. 2. fol. 107. praesertim cum dictae additiones reperiantur scriptae diuerso atramento per ea, quae scribit idem Mascard. vbi supra nume. 18. Caph. consil. 287. cum dictus Io. Mareus num. 27. lib. 2. fol. 203. & Menoch. de arbitrar. cas. 187. num. 35. lib. 2. cent. 2. fol. 192. sed ille qui petijt dictas pecunias dicitur amisisse causam, vt probat Bar. in l. in fraudem, §. quoties ff. de iure fisc. Dec. in capitu. cum venerabilis, nume. 21. extra de exception. Ruyn. consil. 15. de duobus videndum est, nume. 3. lib. 5. qui dicit hanc opinionem esse indistincte veram, & *

* communem. * Boer. decis. 291. & videtur, quod sic num. 2. fo. 722. & Clar. in §. falsum in vers. item propter falsitatem, vbi testatur de communi *, quia cum huiusmodi suspiciones oriantur ex vitio visibili ipsius *

* scripturae, procedit illa communis * opinio quod suspicio falsi habetur pro plena probatione secundum Mascard. conclus. 730. falsitas communis num. 6. lib. 2. fo. 106. praesertim cum notarius ad tollendum dubium a quo processerint cancellationes, & additiones non seruauit communem practicum, quae vt inquit Alexan. in l. si vnus nu. 8. C. de testam. est, vt notarius addat haec verba, videlicet illud quod supra cancellatum, vel inductum est in tali loco feci ego manu propria.)

Sed Domini pro maiori parte dixerunt bene iudicatum per d. Dominum iudicem, a quo (licet vnus fuerit in contrario voto, quia cum pro parte d. Iordani fuerint probata incumbencia ad obtinendum circa petitam summam scut. 440. vt ex actis iuri, & rationi consentanea erat d. sententiae approbatio, & confirmatio etiam, quod circa d. secundum chirographum posset affirmari d. agentem succubuisse ex eo, quod non probauit suum principale heredem d. Francisci Iordani, vt tenebatur; praesertim cum id fuerit oppositum, quae oppositio, & si tanquam facta in allegationibus iuris inefficax videatur per ea, quae scribunt Guid. Pap. decis. 221. item d. die 14. n. 6. Crau. consil. 150. in causa beneficij, nu. 2. fo. 298. calore productionis factae coram iudice primae instantiae, vt in processu fol. 25. ad euitandam opinionem Duen. reg. 277. executio potest fieri ampliat. 5. fo. 158. & Ludouic. concl. 1. de hered. in vers. infertur nu. 42. fol. 483. & Mascard. conclus. 1245. nu. 11. iib. 3. fol. 218. a ter. dicentium quod agens, vt haeres non tenetur probare se talem quam pars non opponit, quae an vera sit, poterit considerari non solum ex dinu-

meratione doctorum hinc inde adductorum, sed ex rationibus ex eisdem allegatis, quae pro nunc omittuntur, videtur facta efficax, quia producens chirographa, si probat eius creditum ex vno, non venit repellendus sub praetextu quod non probauit ex alio, quia propter id, quod vbi habetur effectus, non queritur de modo, non detur vtile per inutile vitari, l. 1. §. sed si mihi Pamphilum vbi Bar. in prin. & doct. ff. de verbo. obligat. l. inter oes, C. fam. ercisc. & l. hac consultiissima, §. ex imperfecto, C. de testam. praecipue, quod quando, quis agit ex pluribus causis copulatiue non tenetur omnes causas probare, nam si probat de vna, obtinebit, quia illa copulatiua resoluitur in alternatiuam secundum Bar. in l. Fulcinus, §. cum hoc edictum, n. 3. ff. quib. ex caus. in poss. eat. & col. 193. coe Lignano Bal. in l. si mater tua, nu. 1. C. de rei vend. & Dec. consil. 212. Magnifici Dni, n. 4. Crauett. consil. 16. post redditum, n. 7. f. 53. & Decian. consil. 13. duo sunt pro perfecta, n. 2. lib. 2. fo. 135. Idem tenet Franc. in c. significauit n. 8. de appell. f. 47. qui id limitat nisi vna causa veniat qualificatiue ad alteram, vel quae se altrinxerit ad probandum, quod non est in presenti specie. Etiam si facta expressione plurium causarum vna esset vera, & aliae oes falsae per ea, quae tradit Aret. in §. sed quia n. 3. instit. de fideicommiss. hære. per gl. singulari in l. si quis ad exhibendum, ff. de excep. re iud. & Prepositi. in c. dilecto, nu. 15. in versiculo, & idem est in simili, qui id limitat in decreto. Sed sic est, quod summa petita probatur ex primo chirographo, ergo.

Et non obstare primum obiectum, quia adiectus solutioni per d. verba, & *à chi presentarà la presente*, praesumitur procurator per ea, quae in terminis tradit. scribit Rebuff. in tract. de litt. obligat. art. 1. glo. 9. num. 33. & seq. tom. 1. fol. 73. Strac. in suo tracta. de adiect. quaest. 8. nu. 9. & seq. to. 6. p. 1. fol. 400. vbi num. 10. dicit ita seruari in Curia Anconitana, in qua cum adsit magnus numerus mercatorum, non est ab huiusmodi obseruantia discedendum, cum res agatur inter mercatores, inter quos proceditur de bono, & aequo, ac sine iuris scrupulositate Roman. consil. 94. visis, nume. secundo, in vers. & maxime fo. 68. & consil. 193. negari numero primo, versic. & maxime fol. 132. Curt. sen. consil. 6. primo aspectu, numero primo, in versic. quod est iste fra Pillonus, fol. 4. & Mandos. ad Roman. dicto consil. 193. in verbo mercantiae littera A, & Raynal. Cors. in suo tracta. indag. iur. ciuil. capitu. 27. huiusmodi lis, nume. tertio, to. primo, fol. 285.

Et ubi non presumeretur non videtur, vel
 tenenda esset opinio Bart. in l. 3. §. causa, n.
 2. ff. de Carbon. adict. quae sequitur & com-
 munem dicit Alciat. de presumpt. regu. 1.
 praef. 33. n. 3. f. 39. & nouissimè tenet Meno.
 de praef. lib. 2. praef. 34. nu. 9. f. 31. eam intelli-
 gerem procedere non, quo ad effectum agen-
 di, sed quo ad effectum recipiendi pecunias,
 nam tunc non tenebitur debitor soluere
 portiori illius obligationis vigore cuius pe-
 tit, nisi reddat litteras obligatorias, & cau-
 tionem indemnitate praestet, vt videtur fuisse
 de mente Rebuff. in d. suo tracta. de litt.
 obligat. art. 2. glo. 1. nu. 75. f. 94. de eo dubi-
 tandum, cum illud satis probatum dicatur
 per litteras dicti Iulij Caesaris in actis exhibi-
 tas f. 20. saltem, quo ad contenta in primo
 16 chirographo nam procurator potest fieri
 per nuncium, & per epistolam l. 1. ff. de pro-
 curatoribus in princ. Item per verbum ro-
 go, mando, supplico, & similia; secun-
 dum opinionem gloss. in §. 1. in verbo man-
 datum instit. de mandat. quam sequuntur
 addit. ad Port. in rubr. eod. & ibi Ioan. Fa-
 ber. & Rebuff. de mand. nu. 748. fol. 409.

Nec, quod subsequenter opponebatur
 concernens dictum secundum chirogra-
 phum, nam & si non fuerit probatum di-
 ctum Iulium Caesarem Iordani esse haere-
 dem dicti Fracisci Iordani in chirographo
 praefato nominati, non tamen id ei nocet,
 cum creditum petatum ex primo chirogra-
 pho iustificari possit, vt supra dictum fuit.

Prout nec obstat secundum obiectum,
 nam non potest dici dictum Magerium non
 egisse iuxta calculum transmissum, eo, quod
 illud non exhibuit, nam aut fuit transmissum
 dicto Magerio, vt praetenditur ex parte di-
 cti Riccardi, & tunc alio non probato, cum
 calculauerit iuxta summam petitam, quae
 colligitur ex praefato chirographo ille de-
 17 bet censeri calculus, quia alias esset presu-
 mere malum, & quod ipse Magerius volue-
 rit transgredi fines mandati, quod non est
 dicendum, & tanto magis, quia iuxta illud
 Ciceronis de C. Graccho non sunt attenden-
 19 da verba, ubi videntur facta, ibi, quid verba
 audiam, cum facta videam.

Nec dicatur quod hoc est falsum, quia
 ultimo loco pro parte dicti Iulij Caesaris fuit
 productus dictus calculus.

20 Nam respondetur, quod huiusmodi pro-
 ductio fuit post conclusum in causa, & sic
 non releuat, & ubi releuaret, cum exhibitio
 huiusmodi fuerit impugnata ab ipso Ric-
 cardo non potest in ea se iuuare, & tanto
 magis, quod nihil ad fauorem ipsius Ric-
 cardo continetur, nec aliquid, quod obstat

petitae executioni, nam ex dicto capitulo
 idem, quod antea fuit calculatum constat,
 22 aut fuit transmissus ipsi Riccardo, vt est ve-
 rissimè, à communiter accidentibus inter
 23 mercatores, & tunc frustra conueritur de
 calculo transmissio non producto, quasi
 quod petat, quod praemanibus habet, vt fa-
 ciebar quidam Villius quarens Asellum
 quem aequitabat.

Quare non obstat saepedicta protestatio
 de computis non exhibitis ex praedictis,
 nec oblatio faciendi id ad quod tenetur fa-
 24 ctis computis, nam huiusmodi verbalis obla-
 tio non releuat cum debeat esse realis l. de-
 cem, ff. de solut. Bart. in l. acceptam, C. de
 vsur. & Alexan. conf. 130. in causa Strazaro
 Torum, nu. 11. lib. 4. qui refert Bart. in l. pra-
 tor, §. si reus paratus, num. ff. de oper. nou.
 nunciat. ducentem omnes leges, quae dicunt
 debitorem debere esse paratum soluere sunt
 intelligendae, quod debitor debet ire cum
 denarijs in manu alias non dicitur obtulisse,
 vt etiam dicit Carrott. in suo tractat. de
 oblat. in tit. de oblat. verbal. nu. 1. fo. 147.

25 Immo d. oblatio faciendi omnia ad quae,
 quis tenetur tanquam confusa, & indeter-
 minata est inutilis, & non releuat secundum
 Imo. in l. praetor ait, §. si quis paratus, ff. de
 nou. oper. nunc. Aret. conf. 142. ex facto pro-
 ponitur nu. 26. & Carrott. loc. cit. in 1. q. n. 8.
 fo. 148. nisi quando quantitas non est liquida,
 nam tunc sufficit facere dictam oblationem
 offerendo partem liquidam, & pro residuo
 fideiussorem iuxta tradita per addit. ad Bar.
 in l. creditor, quae est lex finalis, ff. de distrac.
 pign. in littera C.

26 Et tanto magis, quia praetextu asserti cal-
 culi non facti non redditur debitum inliqui-
 dum, cum de eo ex saepedicto primo chiro-
 27 grapho clare constet, nam liquidum in iu-
 re dicitur illud, de quo clare constat, vt pro-
 bat tex. in l. 1. C. si secun. nups. mulier. & Gal-
 les in suo tract. camer. obligat. de liquidat.
 nu. 1. fo. 126.

28 Nec executio iniusta, seu retardanda sub
 praetextu, quod nunquam deueniatur ad exe-
 cutionem, nisi prius liquidato omni iure exe-
 qui petentis, vt per Gall. lo. citat. nu. 6. f. 127.
 Bar. in l. 1. ff. de eden. & in l. proinde, §. nota-
 dum, ff. ad leg. Aquil. Nat. conf. 60. pro spe
 stabili nu. 2. lib. 1. f. 45. Boer. decis. 52. & vide-
 tur nu. 8. f. 51. Pedem. decis. 129. Girardus,
 nu. 6. f. 519. Ceph. conf. 204. Nobilis Domi-
 nus Antonius, n. 3. lib. 2. Rol. conf. 20. in pra-
 senti consultatione, nu. 8. Asin. in sua praxi
 iudic. in §. 3. c. 58. vigesimo principaliter,
 n. 2. f. 410. proprijs expensis ipsius qui tenet
 ipsam liquidationem facere, vt iqt Ceph. conf. 296.

- primo quaritur num. 51. lib. secundo.
- 30 Quia exceptio calculi non impedit executionem summæ expressæ, vt post Dec. in l. pecuniam, quam nume. octauo, in 4. not. ff. si cert. pet. & in l. quibus diebus, §. quidam Titio in fi. ff. de condit. & demōstrat. per gloss. communiter approbatam in l. 2. ff. de in diem adiect. Grammat. decis. 58. Magnifica Margarita numero 10. & 11. f. 269. dicit Gallef. in suo tracta. Camer. oblig. in fin. de vi instr. oblig. camer. confid. 2. tit. 3. fol. 100.
- 31 Præsertim, quod executio etiam rei non liquidæ peti potest, quando illa in executione fieri intenditur secundum Cagnol. in l. vnica, C. de sent. quæ pro eo, quod inter. & Pedem. d. decis. 129. numero 14. fol. 521. & facit Cagnol. in l. quatenus, ff. de reg. iur. num. 22. lib. 3. fol. 619.
- Et vbi præfata oblatio obstaret, prout reuera non obstat, est aduertendum, quod illa non fuit facta in præfenti iudicio, nec occasione præfatorū Chirographorum, sed in causa cuiusdam sequestri occasione alterius Chirographi antea exhibiti, vt ex actis manifestè constat, in quibus non reperitur, quod post earum productionem, & aduersus d. petitionem facta fuerit, vt erronei creditur.
- Nec quod tertio loco opponebatur de falsitate actorum, quia cum asserta falsificatio non fuerit in citatione, libelli oblatio ne, litis contestatione, iuramento de calumnia, & prolacione sententiæ, quæ vt inquit Abb. in ca. cum I. & A. numero 11. de sent. & re iudic. sunt de substantia iudicij, nec in recognitione dictorum Chirographorū, quæ apparet facta sub die 19. Septembris 1596. per dictum Riccardum in præfentia iudicis, & notarij, non videbatur considerabilis, nec impeditiua, seu obstatiua per ea, quæ in terminis tradit Alexan. consil. 14. visis; & consideratis nume. 10. & seq. lib. 6. fol. 11. & in l. si vnus defectus, num. 6. C. de testam. facit Roman. consil. 369. circa primum, num. 36. fo. 265. & Mascard. conclus. 742. falsitas in vna parte, nume. 8. & seq. lib. 2. fol. 100. & aliàs censuit Rota, vt dixi sup. decis. 29. Fuit per Dominos, num. 31. & 33.
- 33 nam substantialia debent considerari, non autē accidentia, & accessoria, & propterea dum dicitur iuramentum regulari secundum naturā contractus, intelligitur in substantialibus, non autem accidentalibus, & accessorijs. Marf. singul. 226. emphyteota priuati fol. 59. & Couar. variar. resol. lib. 3. c. 17. num. 5. in versiculo at iuramentum fol. 283. qui attestatur de communi*.

- 35 Hinc est, quod falsificans in non substantialibus, non potest puniri poena falsi ordinaria secundum Boss. in titu. de fals. numero 90. fol. 200. & communem* opinionem de qua testatur Clar. in §. falsum in vers. ite excusatur fol. 12. sed Stellionatus Vrsill. ad Afflict. decis. 404. fuit per Illustrissimū, numero 14. fol. 351.
- Vnde cessat nō solum præfata obiectio, sed quod consequenter dicebatur de amissione causæ, quia cum loquantur de notario falsificante, & delinquente, non debent extendi ad partem non delinquentem, cui notarius præiudicare minimè potest, præcipue in falsitate non substantiali, vt dictum fuit.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO LXXXI.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

Priuelegium alicui concessum, quod inuitus trahi non possit coram alio iudice, quam sibi specialiter deputato, an operetur, quando fuit conuentum cum iuramento posse conueniri ubique, & coram quocunque iudice.

SVMMARIVM.

- Priuelegium concessum, ne quis conueniri possit citra mare, an comprehendat eum, qui certo loco soluere promisit, num. 1.*
- Cameralis obligatio, an contineat pactum, quod quis possit ubique, & coram quocunque iudice conueniri, num. 2.*
- Iuramentum non tollitur absque speciali mentione, num. 3. fallit num. 4.*
- Matura deliberatio non cadit super ignotis, nume. 5.*
- Geminatio, quam vim habeat, nu. 6.*
- Clausula motu proprio idem operatur, quod clausula ex certa scientia, nu. 7.*
- Clausula motu proprio an operetur, ubi adest camerallis obligatio, nu. 8.*
- Inhibitionis moderatio debet fieri ex eisdem actis, numero 9.*
- Statutum an sit seruandum coram iudice appellationis, num. 10.*
- Priuelegia an debeant registrari, & infra quantum tempus, num. 11.*

DECISIO LXXXI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Icebam priuilegium concessum Georgio Marmoretto Constātinopolitano, à Sanctissimo D. Clemēte VIII. Pontifice Maximo, quod sine exprefsa sui, & pro tempore existentis in dicta ciuitate Anconæ Gubernatoris licentia, nominatim obtinenda, à nemine coram quibuscunque iudicibus ordinarijs, & delegatis in iudicium trahi, aut sub prætextu cuiuscunque causæ, tam ciuilibus, quam criminalis citari, aut molestari possit non impedire appellationem interpositam ad hanc Rotam, à sententia lata cōtra Capitaneum Merellum, & litis cōsortes, & sic inhibitiōnem prout petitur non esse moderandam, cum illud non comprehendat præsentem speciem, in qua partes ante concessionem dicti Priuilegij conuenerunt pro obseruatione contentorū in instrumento, de quo agitur posse conueniri vbique locorum, & coram quocunque iudice, vt in terminis probat Abb. in capitu. dilecti filij in princ. de for. competen. qui dicit priuilegium à Sede Apostolica concessum omnibus Anglicis, vt super causis pæcunarijs citra mare conueniri non possint, non comprehendere casum de eo, qui certo loco soluere promisit, præsertim cum dictum pactum sit geminatum vigore Cameralis obligationis in eodem instrumento posita; pariter eundem pactum ex propria sui natura continentem, vt per Gallef. in suo tracta. Cameral. obligat. in nouella obligat. formula in vers. & promittit fol. 165. & iuratum; quod sine specifica mentione sublaturum non dicitur gloss. fin. in cap. cum non deceat de elect. in 6. Bart. in l. si quis in princ. testamenti nu. de legat. 3. Afflict. decis. 111. fuit dubitatum, numero 13. fol. 84. & ibi Vrsil. in addit. numero 17. fol. 85. & Seraph. de Priuileg. iuram. priuileg. 22. num. 38.

Sed Domini cōmuniter tenuerunt contrarium informantē D. Antenore Caballo Senogallienfi l. C. præstātissimo, ac diligenti legum interprete ob vniuersalitatem verborum sæpediti priuilegij asserendo alle-

gata in contrarium non obstare, quando Papa aliquid, prout in casu isto facit motu proprio per ea, quæ tradunt Franc. in c. 1. n. 9. de iur. iuran. in 6. in vers. idē si dicta clausula in fi. fol. 98. Felyn. in cap. constitutus, numero 6. limit. 3. de rescript. fo. 110. Gabr. conclus. 5. num. 28. de iur. iuran. priuileg. 22. num. 25. fol. 132. & ex certa scientia, ac causæ cognitione, vt per Alexan. consil. 59. viso instrumento numero 8. lib. 1. Grat. consil. 41. queritur an præscriptio numero 21. lib. 1. fol. 62. Gozzad. consil. 16. in hac causa videtur numero quinto, fol. 37. Curt. iun. consil. 170. habita diligenti consideratione numero trigesimo secundo, fol. 110. Gabr. conclus. 11. numero duodecimo, in fi. de statu. f. 364. & Seraph. dicto priuileg. 22. nume. 40. de qua causæ cognitione ambigendum nō videtur, cum Papa in dicto priuilegio dicat se totum fecisse matura deliberatione, quæ non cadit super his, in quibus cognitio non interuenit, maximè cum sæpedita clausula ex certa scientia possit dici geminata, quæ multo magis operatur, vt id probatū videtur ex eo, quod clausula motu proprio idem operatur, quod clausula ex certa scientia Rebuff. in suo tract. de supplicat. seu error. proposit. glo. 10. num. 14. fo. 5. 24. to. 1.

Nec dicatur, quod stante obligatione Camerali in dicto instrumento posita clausula motu proprio non operatur, quia ex forma eiusdem Camere de qua per Gallef. loco citato dicitur promissum aliquā moratorium, saluum conductum, inhibitionem, significationem, priuilegium, vel gratiam quamcunque non impetrare, neque illis, aut illorū aliqua, seu aliquo etiam motu proprio Principis, seu alijs quomodolibet concessis vti.

Nam respondetur, quod in instrumento, cuius vigore fuit obtenta à dicto Marmoretto præfata sententia nulla aderat obligatio Cameralis, licet postea in alio instrumento nouiter producto illa reperiat extensa per eundem notarium, quod nec fieri poterat, parte, de cuius interesse agitur, non vocata. Nec factum releuaret, cum præsens quæstio moderationis inhibitionis decidi debeat ex eisdem actis, non autem ex nouiter deducendis, vt ad litteram iubet statutum Anconæ in rubr. 73. de appellationibus in vers. quas causas appellationis teneatur. quod in decisorijs etiam coram iudice appellationis seruari debet, si fundus, ff. de auct. Rolan. consil. 48. in præfenti numero decimosexto, lib. tertio, fo. 109. licet secus sit, vt ibi in ordinatorij

¶ *Seu, quod dictum priuilegium ex defectu registrationis non factæ ad formam Bullæ Pij Papæ Quarti, quæ in Bullario est Bulla 138. fol. 683. sit nullum, & habeatur pro non concessio.*

Quia cum loquatur de concernentibus interesse ipsius Papæ, & Cameræ de quo non apparet, nihil facit, & ubi aliquid faceret idem esset, cum non sit lapsus terminus trium mensium, à dicta bulla assignatus ad faciendum dictam registrationem, quo casu interim valet, nam præfata constitutio illud irritat, & pro non facto haberi vult elapsis tribus mensibus.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO LXXXII.

MACERATENSIS.

ARGUMENTVM.

Confessio an possit pro parte acceptari, & pro parte non.

SUMMARIVM.

- Debitor si confessus fuerit partem debiti, an possit peti pars confessata, & residuum, num. 1.*
- Confessio rei, an possit diuidi per actorem, nu. 2.*
- Confessio qualificata non potest pro parte acceptari, & pro parte repudiari num. 3. fallit, num. 8.*
- Acceptatio actus debet fieri cum sua qualitate adnexa, num. 4.*
- Confessio certæ partis debiti, an dicatur simplex, uel qualificata, num. 5.*
- Dictio taxatiua non qualificat, sed diuidit, num. 6.*
- Diuisum an dicatur de qualitate eius, à quo fuit facta diuisio, num. 7.*

DECISIO LXXXII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Agister Io. Cerdo petit cõdemnari D. Menicam Lucæ dictæ ciuitatis ad sibi dandũ certam pæcuniarum summam vigore cõfessionis ab eadem in actis factæ, sed quia confessio huiusmodi

est cum iusta qualitate videlicet quod dicta summa fuit ad computum certæ suæ mercedis occasione non nullarum subularum, & reticularum per eam infuturum.

Dubitatum fuit an possit dicta mulier condemnari ad dictam summam alio non probato pro parte dicti Cerdonis.

Ratio dubitandi duplex fuit.

- 1 Prima per textum in l. si quidem, C. de transact. in si. ubi dicitur, quod debitor confitendo partem debiti creditori suo poterit ab illo petitam pars confessata, quam residua pars debiti.
- 2 Secunda quia confessio rei potest diuidi per actorem acceptando, quod pro se facit, & repellendo, quod contra se facit secundum Bald. in l. si præfidi, numero 2. C. de donatio. ante nupt. & Petr. de Rauenn. sing. 49. confessio rei.

Sed contrarium censui, quia confessio facta certo modo, & cum certa qualitate prodest confitenti in hoc, quod non potest pro parte acceptari, & pro parte impugnari, vt notabiliter voluit Salyc. in l. 1. num. 7. in quarta oppositione versiculo, aut confessio est implicita. Angel. in l. 2. nu. colum. 1. vers. si vero positio continet vniũ, C. de donat. ant. nupt. in §. Item si quis postulante, numero quarto, versiculo si autem d. negatio colum. 3. instit. de action. Ias. in l. contra iuris, §. si filius, nume. 12. ff. de pact. Gomez. in §. si quis postulante, num. 17. instit. de action. Alexan. conf. 87. in causa Ludouici in vers. & ideo si confiteor lib. 1. fo. 94. Roman. conf. 167. Antonius accusatus, nu. 6. in versiculo quarto quia verba, & confil. 353. Quo ad primum, nu. 11. Dec. conf. 510. in casu de quo agitur in versiculo quia Laurentius Anchar. conf. 146. in prædicta questione numero 6. Ferret. conf. 74. in casu de quo

quo quaeritur numero tertio, qui attestatur
 * lib. 1. fol. 73. de magis communi* Mandos.
 in addit. ad Roman. dicto conf. 353. in vlti-
 ma additione, & nouissimè Surd. deci. 258.
 confessionem eius, nume. 4. fol. 186. etiam
 4 stante aduersatiua, vt ibi num. 8. fol. 387. Ra-
 tio est, vt dicit ibi Roman. dicto nume. 11.
 quia acceptans vnum actum debet illum
 acceptare cum qualitate sibi annexa.

5 Non obstat prima ratio dubitandi quia,
 vt respondent Bald. & Salyc. in d. l. si cum
 dos, ff. rer. amot. de quibus meminit Io. An-
 ton. Trigona singul. 3. tu habes doctrinam
 nu. 3. praefata confessio non dicitur qualifi-
 6 cata, sed simplex. Quia apponendo taxati-
 uam censentur duae orationes vna affirma-
 tiua, & alia negatiua, quo casu taxatiua non
 qualificat, sed diuidit.

7 Nec secunda, quia non propterea sequi-
 tur, quod confessio possit acceptari sine sua
 qualitate, nam quando confessio per reum
 est diuisa, & per actorem aliquid de diuisis
 acceptatum, non potest dici, quod confes-
 sio habeatur sine sua qualitate respectu
 eius, quod diuisum, & acceptatum est,
 quia diuisum non dicitur de qualitate eius,
 a quo fuit facta diuisio, & vbi dici posset,
 cum dependeat ex consensu ambarum parti-
 um nihil nocet resolutioni supra firmatae.

8 Secundo respondetur, quod quando de-
 ducuntur plura saperata potest fieri acce-
 ptatio vnus capituli ceteris reiectis, vt vo-
 luit Bald. in consil. 156. Causae duae, num. 3.
 & Ferret. dicto conf. 74. num. 2. in crimina-
 libus autem dic vt per Menoch. cas. 93. nu.
 37. fol. 133. & cas. 279. num. 6. & seq. fo. 253.
 & seq. & Rot. Lucan. in nouiss. decis. 70.
 confessus fuit, col. 2. fol. 98. quae testatur de
 * communi*.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO LXXXIII.

MONTIS FORTINI.

ARGUMENTVM.

*Appellatione deserta per processum ad ulterio-
 ra, an prorogetur iurisdictio, & possit ali-
 quando per iudicem pronunciari.*

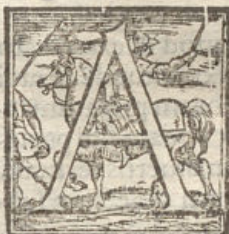
SVMMARIVM.

*Iurisdictio per processum ad ulteriora appellatione de-
 serta dicitur prorogata, nu. 1.*

*Contrarium, num. 4.
 Instantia est introducta fauore publico, nu. 2.
 Instantia an possit prorogari de consensu partium,
 num. 3. & 7.
 Appellatio quando est deserta non reuiuiscit nisi ex
 Principis gratia, num. 5.
 Quinque potest suo fauori renunciare, & sibi praeiudi-
 care, num. 6.
 Iurisdictio pacto priuatorum an dari possit, nu. 8.
 Calculatio dierum utilium antequam causa declare-
 tur deserta an sit facienda, nu. 9.
 Appellatione deserta sententia licet renocari non ua-
 leat potest tamen confirmari, num. 10.*

DECISIO LXXXIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Appellatione deserta si
 ad ulteriora processum
 fuit, an dicatur iuris-
 dictio prorogata.

In vna, quae modo
 vertitur inter Iulianum,
 & Capitaneum Nico-
 laum Aurelij appellan-
 tes ex vna, & Liberatum Pauonium appel-
 latum ex altera vnus ex Dominis erat in
 voto affirmatiuo per ea, quae tradit Alex.
 conf. 63. statibus his quae supra narrata sunt,
 numero 21. lib. 4. Quod in terminis com-
 probari posse mihi videbatur non solum
 per ea, quae scribit Afflict. super constit. regi.
 lib. 2. de appellat. rubr. 45. nume. 13. fol. 94.
 vbi dicit, quod & si Andr. super dicta con-
 stit. teneat contrarium, non tamen vidit eius
 opinionem seruata in practica per tex. in
 l. si. §. sin autem partes, C. de temp. & repa-
 rat. appellat. sed etiam, quia dum dicitur
 instantiam, quae est introducta fauore pu-
 blico, vt post glo. & doct. in l. properandum
 in princ. ff. de iudic. dicit Alexan. consil. 50.
 visis actis num. 8. lib. 2. fol. 42. non posse pro-
 rogari, nec tacite, nec expresse Vant. in suo
 tract. de nullitat. de nullit. ex defectu iuris-
 dict. num. 127. to. 4. fo. 390. id non extendi-
 tur ad instantiam abbreviatam per consti-
 tutionem, seu statutum, quia ista de con-
 sensu partium prorogari potest, vt in termi-
 nis post Salyc. in d. l. properandum in prin-
 ff. de iudic. Marant. in suo Spec. p. 5. tit. 26.
 fol. 221. qui id probat per tex. & ibi doct. in
 cap. de causis de offic. delegat. & Fely. in c.
 venerabilis, num. 10. de iudic. dicit Roland.
 consil.

conf. 21. Sententia lata, num. 11. lib. 3. fo. 59.

4 Licet veritas sit in contrarium quā omnes fere Domini sequebantur, nam elapsis fatalibus appellationis ipso facto perinde est, ac si nō fuisset appellatum, cum omnis iurisdictio redeat ad primum iudicem, et si post desertam appellationem appellans, & appellatus eam profecuti fuerint, vt in terminis terminantibus consuluit Alexan. cōf. 114. vifa scripturarum, & processuum multiplicatione num. 1. fol. 101. Neuizzan. conf. 41. Sciunt etiam nostri nu. 29. in vers. quia respondetur, & Gabr. conf. 54. receptum est num. 1. & seq. lib. 1. fol. 69. appellatio enim postquam est deserta, non resuscitatur, nisi ex gratia Principis, qui in eā mortuam, quasi terrestris Deus insufflat spiritū vitæ, vt dicit Angel. in l. 2. num. C. de temp. appellat. de quo meminit Capic. decif. 165. in causa Domini Comitiss, num. 2. & Vant. in dicto suo tracta. de nullitat. ex defect. iurisd. dicto numero 127. in vers. talis igitur prorogatio.

6 Ex quibus præter id, quod Alexan. dicto confil. 63. num. 21. lib. 4. loquitur de re iudicata, quæ concernit fauorem priuatum ipsius renunciationis, circa quam sibi præiudicare poterat, & sic in diuersis terminis existimabant esse primum obiectum sublatum.

7 Prout quoque idem dicebant de secundo obiecto, quod affirmabant habere tantum locum, quando prorogatio fuisset facta ante lapsum instantiæ, secus si post, vt in præfenti specie, nam tunc prorogatio fieri nō potest, vt in terminis declarat Rolan. dicto conf. 13. Ratio est, quia non possunt partes per eorum processum ad vltiora dare iurisditionem iudici ad quem l. priuatorum, C. de iurisd. omn. iudic. secus est quando nondum est deserta, sed durant fatalia, quia tunc bene possunt suam iurisditionem prorogare, vt per Neuizz. d. conf. 41. num. 30. & sic debet intelligi tex. in d. l. fi. §. sin autem, C. de temp. & reparat. appellat. allegat. per Affl. loco supracitato, ratio duplex esse potest, prima quia ante lapsum fatalis eius prorogatio remanet in potestate partium virtute prorogatiuæ sibi à dicta lege traditæ, post vero lapsum eiusdem in potestate ipsius legis, quæ non potest, nisi per Principem, qui est lex animata in terris alterari, nec instantia aliqua, postquam est mortua, amplius reuiuisci, vt supra dictum fuit, & sic intrat illa regula, quod potui, nolui; & quod volui, adimplere nequiu.

8 Secunda quia quod non est, prorogari non potest, cum non entium nullæ sint par

tes l. eius qui in prouincia, ff. si cert. pet. sed instantia postquam est lapsa dicitur non esse, cum iurisperiti eam mortuam arbitrentur. Ergo.

9 Sed cum discusso huiusmodi articulo Domini viderint hucutque non fuisse factam requisitam calculationem dierū vtilium informante pro parte dd. appellantiū D. Antonio Lisio l. C. excellenter docto. & valde practico, omissa fuit hæc disputatio non solum iuridice, sed etiam absq; aliqua iactura ipsius opponentis desertionē, nam si constat de eius bono iure, potest sententia ad eius fauorem lata quacunque desertione non obstante cōfirmari, vt consuluit 10 Gabr. d. conf. 54. nume. 2. lib. 1. si apparet de malo iure, equitas non suadet, quòd sub prætextu desertionis exequatur, quod est iniquum.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO LXXXIII.

MONTIS VLMI.

ARGUMENTVM.

Legatum vsusfructus uxori relictum vna cum filijs Patruo ipsius testatoris instituto, an resoluetur in alimentis iuxta Bulgari consuetudinem.

SVMMARIVM.

- Consuetudo Bulgari habuit ortum Boniæ, nume. 1. & seruetur vbique, num. 3.*
- Bulgarus fuit Vicarius Imperialis, num. 2.*
- Consuetudo Bulgari, an procedat quando sunt instituti extranei, num. 4. & 26.*
- Extranei, qui dicantur, num. 5.*
- Hæreditas est magis debita filijs, quàm extraneis, nume. 6.*
- Verborum à proprietate, an recedatur, nu. 7.*
- Legatum vsusfructus vna cum filijs factū uxori, an restringatur ad alimenta, num. 8. & 29.*
- Dictio vna quid significet, num. 9.*
- Determinatio respiciens plura determinabilia debet aequaliter determinare, num. 10.*

Dictio

Dictio
Legatu
Etun
alijs
num
Libera
m
Legatu
nan
Legatu
strin
Præsu
Mens
Verbor
ro
Legatu
Don
men
Verba
men
Verbu
ver
Verba
tra
tate
men
Verbu
Legatu
quo
ad
Vsum
Vsum
Legatu
& l
ta,
Argu
Mens
men
Consue
Etun
Verba
num
Verba
ro
Dictio
Sta
Consue
tur
con
num
Præsu
Funic
Vxor
rea
me

Dictio cum quam vim habeat, num. 11. & 34.
Legatum ususfructus omnium bonorum uxori relictum cum liberatione, à consecutione inventarij, & alijs à iure requisitis an restringatur ad alimenta, nume. 12. & 31.
Liberatio à redditione rationis in legato ususfructus mulieri relictæ, quid operetur num. 13. & 34.
Legatum factum per verba usufructuariam, Dominam, & masariam quid importet, nu. 14.
Legatum ususfructus mulieri relictum quando nõ restringatur ad alimenta, num. 15.
Præsumptio vna tollit aliam, nume. 16.
Mens attenditur magis quàm verba, num. 17.
Verborum à proprietate, quando recedatur, numero 18.
Legatum omnium bonorum factum uxori per verba Dominam, & usufructuariam restringitur ad alimenta, num. 19.
Verba Domina, & usufructuaria, quid significant, numero 20.
Verbum usufructuaria facilius alteratur, quando alia verba alterantur, nu. 21.
Verba adiecta in vltima voluntate, quando sunt contra naturam ususfructus, & importantia proprietatem nunquam videtur legatus ususfructus, numero 22.
Verbum Domini non capit usufructum, nu. 23.
Legatum ususfructus factus uxori, cum conditione, quod non possit expelli de domo, an restringatur ad alimenta, nume. 25.
Ususfructus plus habet, quam usum, num. 26.
Usum, qui habet potest habitare, num. 27.
Legatum ususfructus factum uxori instituto patruo, & legata dote filiabus, an restringatur ad alimenta, num. 28.
Argumentum ex idempnitatem rationis ualet, nu. 29.
Mens testatoris declaratur uerbis, & coniecturis, numero 30.
Consuetudo Bulgari quando uxori est relictus ususfructus vna cum filijs an operetur, num. 31.
Verba Dominam, & usufructuariam, quid importet, num. 32.
Verba vna cum filijs important diminutionem, numero 33.
Dictio cum an restringi possit secundum mentem testatoris, & subiectam materiam, num. 35.
Consuetudo Bulgari an cesset, quando uxori relinquatur ususfructus omnium bonorum eam liberando à consecutione inventarij, & alijs de iure requisitis, num. 36.
Præsumptio vna tollit aliam, nume. 37.
Funiculus duplex est fortior, num. 38.
Uxor relictæ usufructuaria, ut supra, & liberata à redditione rationis, quid ex hoc consequatur, numero 39.

DECISIO LXXIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Ncausa vertete inter Petrum Buraetum, & Dominam Penelo pē de Nobilibus coram Rota de consensu partium introducta occasione cuiusdā legati ususfructus facti eidem Penelope

per quon. Tiburtium Buraetum eius virū, qui reliquit eam usufructuariam vna cum D. Victoria, & alijs filijs nascituris instituto patruo ipsius testatoris prout &c. Clarum est antiquissimam, & vulgatam consuetudinem Bulgari, de qua meminit glo. in aut. hoc locum cap. si seru. nupl. & ibi Cyn. Odofr. Alber. Bart. Bal. Ang. & alij Bononiæ perfectam in curia Bulgari Imperialis Vicarij, qua disponitur usufructum uxori relictum vna cū filijs resoluti in alimentis vbiq; per Italiam communiter esse receptam, vt per Manticam nunc Cardinalem meritiſſimum in suo elegāti tractatu vlt. volun. lib. 9. titu. 7. num. 1. in princ. Dec. cons. 418. vlt. iterum, num. 1. & alios citatos per Simon. de Præt. de interpret. vlt. volun. lib. 4. dubita. 10. numero 46. fol. 411. sed ambigitur, an præsentem speciem dicta consuetudo amplectatur.

Ratio dubitandi fuit, quia patruus pro extraneo habetur, cum omnes excepti filij, nepotes, & alij, qui filiorum locum obtinent in successione testatoris dicantur extranei. Menoc. de præſump. præſump. 140. numero 2. lib. 4. fol. 251. quia tunc uxori relictæ usufructuariæ debetur plenus usufructus, non autem alimenta tantum, vt præſentitur pro parte dicti Buraeti. Alexand. consil. 57. ponderatis verbis, num. 2. verfic. sed circa hoc lib. 3. Corn. cons. 5. in hac consultatione, nume. 1. & 2. Gabr. de usufruct. conclus. 2. numero 54. & conclus. 3. num. 1. fol. 314. vbi plures allegat Ias. consil. 44. ad dubia mihi tradita numero 13. lib. 1. Rolan. consil. 74. quia de pluribus, nu. 7. lib. 2. Menoch. de præſumpt. lib. 4. dicta præſump. 140. nu. 3. fol. 252. Simon. de Præt. de interpreta. vltim. volun. lib. 4. dubitation. 10. num. 57. & seq. fol. 413. Natt. cons. 297. num. 1. ex testam. lib. 2. Cardinalis Mantic. de coniect. vltim.

- ultim. volunt. lib. 9. titu. 7. num. 14. fol. 250.
- * qui attestatur de communi *, & Gabr. de usufruct. conclus. 3. num. 2. fol. 314. qui eam
- * dicit magis * communem, & Iaf. d. consil. 44. in vers. nec in hoc puncto, qui dicit super hoc non inuenisse aliquem discrepare, & Io. Bott. conf. 44. Dominus Ludouicus, nu. 4. qui indistincte nu. 5. dicit, quod vxor extraneo instituto habet integrum usufructu, ratio est quia sapedieta Bulgari consuetudo, quæ habet tantum locum liberis institutis, non debet extendi ad alios causã, vt per Alex dicto consil. 57. num. 2. lib. 1. Iaf. dicto consil. 44. maximè cum non possit esse eadem ratio quando sunt instituti hæredes transuersales sicut quando sunt instituti filij proprii testatoris, quibus magis debetur hæreditas, vt quoque dicit Card. Mantic. loco citato, qui identidem affirmat illud verbum usufructuariam improprie non debere intelligi quia à proprietate verborum receditur solum quando liberi sunt instituti hæredes, non autem si ascendentes, vel transuersales scripti fuerint hæredes.
- 8 Prout non procedit dicta consuetudo Bulgari, quãdo usufructus est relictus vna cum filijs, vt euenit in persona dictæ Penelope, quæ fuit relictæ usufructuaria, vt supra, quia tunc coniectura est, quod testator voluerit relinquere verum, & proprium usufructum, & non alimenta tantum, vt post Corn. conf. 5. nu. 4. lib. 1. in hac consultatione. Dec. conf. 454. nu. 3. & 4. iuridicas esse arbitror Gabr. in tit. de usufruct. conclu. 2. nu. 44. Ruyn. conf. 39. de tribus quæritur, nu. 3. lib. 2. & Caualecan. in suo tracta. de usufruct. nu. 54. in terminis dicit Menoch. de præsumptio. præsumpt. 139. num. 21. lib. 4. fol. 248.
- 9 qui arguit ex illa dictione vna, quæ significat vnitatem, & æqualitatem, & ex determinatione respiciente plura determinabilia, quæ debet æqualiter determinare, & ex
- 11 dictione cum, quæ est copulatiua, & pariter coniunctiua, & talis, quod per eam omnes personæ copulatæ simul, & æqualiter vocantur, vt late per Vulpel. in suo tract. de præposit. aduerb. & coniunctio. significa. in verbo cum num. 1. & seq.
- 12 Nec vbi fuit legatus usufructus omnium bonorum, & vbi vxor fuit liberata à confessione inuentarij, & alijs de iure requisitis, vt fuit factum in casu de quo agitur, quia tunc vxor dicitur relictæ vera usufructuaria, & cessat allegata consuetudo Bulgari, vt per Rot. Bononien. decif. 98. nu. 1. in vers. quarto dicitur mens, & alios citatos per Menoc. de præsumpt. præsumpt. 139. num. 33. lib. 4.
- * fol. 249. qui testatur de communi * Illustrif-

- simus Card. Mantic. de coniect. ultim. volunt. titu. 7. lib. 9. numero 26. in vers. sed illud fol. 251.
- 13 Et maximè quia tantum videtur de mente testatoris, qui vltèrius mandauit d. Penolepem eius vxorem non posse molestari, nec cogi ad reddendam rationem, vbi cogi posset etiam si ageretur de debito magnæ quantitatis pecuniæ vel rerum, quia omne id ei donat ob mortem, legat, & remittit omni meliori modo, quæ vbi aliud operarentur, eamq; liberarent ab omni eo, quod posset teneri, de quo potest videri per Gozzadin. cõf. 94. facient saltem fidem de ampla, & bona testatoris voluntate, quæ verisimiliter non potest restringi ad alimenta.
- 14 Nam si secundum communem * Doctorum opinionem per dictum verbum usufructuariam, Dominam, & massariam censentur relictæ alimenta, cum præhemiencia, frustra in dicto testamento fuissent apposita alia verba sæpius pro veritate præmissorum ponderata, si ipsa quoque ad alimenta essent restringenda, & nulla esset differentia inter casum, & casum, vnde dicit Surd. conf. 218. nume. 13. & seq. notoria est allegando Corn. conf. 3. nume. 11. col. fi.
- 15 super dicto themate, vol. 2. & alios, quod si testator postquam reliquit vxorem usufructuariam per verba, quæ important alimenta subiiciat alia verba, legatum non debet restringi ad alimenta, ne sequentia verba videantur superflua, quia subdendo alia verba censetur voluisse ampliare relictum, & non minuere.
- Aliud tamen præmissis nõ obstantibus videtur in casu isto magis verum. Nam cum plura demonstrent intentionem testatoris fuisse relinquere uxori suæ una cum filiabus alimenta tantum, non plenum usufructum, ista contraria voluntas est obseruanda, etiam si esset tacita, quia una præsumptio tollit aliam, ut in terminis dicit idem Mantica de coniect. ultim. voluntat. d. titu. 7. lib. 9. numero 20. & Surd. conf. 218. lib. 2. num. 6. & 7. & verba cantarent in contrarium, nam prius attendi debet mens, quã
- 17 uerba, cum verba seruiant menti, & non mens uerbis, l. non aliter de legat. 3. & recedatur à proprietate uerborum ob uerisimilem, & præsumptam testatoris uoluntatē. Menoch. de præsumpt. præsumpt. 139. nu. 1. lib. 4. f. 297.
- 19 Prima coniectura est, quia testator reliquit dictam Penolepem eius uxorem usufructuariam omnium bonorum suorum, & Dominam, & Madonnam, quo casu legatum restringitur ad alimenta, & proprie confert

- confert consuetudo Bulgari, vt per Ias. in l. cum hi, §. si in singulos annos in fi. ff. de tract. & Menoch. de præsump. lib. 4. præsump. pt. 139. nu. 4. fol. 247. qui dicit illud nomen
- 20 Dominum significare præminentiam, & nomen usufructuariam alimenta tantum: ratio, vltra illam generalem, quæ fauore liberorū assignari solet, duplex esse potest,
- 21 prima quia verbum usufructuariam facilius alteratur, quando alia quoque verba alterantur Surd. conf. 218. nu. 8. lib. 2. notoria est consuetudo. Secunda quia quando verba adiecta in ultima voluntate sunt contra naturam ususfructus, & important proprietatem, ut uidetur in casu de quo agitur in quo uxor relinquitur domina, nūquam dicitur legatus ususfructus l. species auri ff. auri & arg. legat. Signoro. conf. 75. nu. 3. in quæst. præsentis quia dictum verbum Dominam, quod est Dominij, nō capit usufructum; ut per eundem Signoro. ubi supra nu. 4.
- 24 Secunda coniectura est quia d. Testator reliquit eius uxore usufructuariam Dominam, & Madonnam in domo ipsius Testatoris, ob quam legatum ad alimenta restrictum uidetur Paul. de Castr. conf. 416. nu. 1. lib. 2. ad primum quæsitum. Tertia coniectura est, quia idem Testator declarauit eandem Penelopem eius uxorem non posse expelli de domo ipsius Testatoris à quāuis persona seruando uitam uidualem, & honestam, quo casu dicitur uoluisse relinquere alimenta tantum, non usufructum arg. l. Proculus ff. de usufruct. Ray. conf. 35. attentis uerbis testamenti nu. 4. lib. 2. vt in terminis casus de quo agitur habetur per Menoch. de præsump. lib. 4. præsump. 140. nu. 13. fol. 152. Gabr. de usufruct. conclus. 3. nu. 35. fol. 315. Ratio est quia cum usufructus plus habeat, quam usus l. qui usufructum ff. de uerb. oblig. licet ille, qui habet usum possit habitare l. si habitatio. §. si usus l. plenum §. si Prætor ff. de usu, & habitatio. frustra fuisse relicta usufructuaria omnium bonorum, cum sub tali usufructu contineatur etiam habitatio, ut dicit idem Menoch. ubi supra nu. 14. fol. eo. Quarta coniectura est quia d. Testator reliquit uxorem Dominam, & usufructuariam instituendo patrum, & legando dotem filiabus suis, quo casu etiam dicitur uoluisse relinquere alimenta, & non plenum usufructum, ut in specie uoluit Capr. conf. 158. nu. 1. subscripti me. Signoro. conf. 175. nu. 8. In quæstione præsentis Mantich. de coniectu. ultim. uolunt. tit. 7. lib. 9. nu. 5. & Menoch. de præsump. lib. 4. præsump. 139. nu. 71. fol. 251.

& præsumpt. seq. nu. 4. fol. 252. Ratio est, vt inquit Capra ubi supra, quia sicut prætulit fratres carnales ipsi filia instituendo ipsos hæredes vniuersales, ita præsumitur uoluisse præferri uxori in ipso Dominio rerum, & usufructu, cum alias fratres perperam, & frustra instituisset, quod non est præsumendum, de quo non est mirandum, quia ipse dicit consuetudo Bulgari ex identitate rationis potest extendi. Non obstat primum obiectum, dum dicebatur deberi plenum usumfructum, quando est institutus patruus, qui pro extraneo habetur, quia Bulgari consuetudo non habet locum, quando extranei sunt instituti.

Nā respōdetur, quod Doctores allegati in contrarium loquuntur in diuersis terminis, nempe quando simpliciter fuerunt instituti extranei, & non quando testator reliquit uxore Dñam, & usufructuariam, instituit Patrum, & legauit dotē filiabus suis. Nam tunc licet patruus sit extraneus ob illud, quod prætulit talem extraneum filiabus dotatis sumitur coniectura, quod uoluerit relinquere alimenta tantum, & non plenum usumfructum ut per Capr. d. conf. 158. nu. 1. & sequaces arguentes non tantum ex identitate sed ex maioritate rationis, quod est permissum, ut per Euerard. in sua topic. iuris loco à simili numer. tertio, fol. 133.

Secundo dicitur, quod stantibus prædictis coniecturis non plenum usumfructum, sed alimenta tantum relicta fuisse asserendum est, quia cum mens testatoris declaretur ex uerbis, & coniecturis Paul. de Castr. conf. 123. num. 2. ad fin. lib. 1. uiso testimonio Michaelis, & Fulgos. consil. 13. nume. 2. vers. quid namque Dec. consil. 480. in casu qui contingit, nume. 5. quod ex eis resultat dicitur de mente testatoris, & tollit omnia obiecta. Mantich. de coniectu. ultim. uolunt. tit. 18. lib. 8. numero 8. fol. 225. quia uoluntas testatoris censetur fuisse talis, qualem uerba sua demonstrant, uerba. n. ultra quod sunt notæ earum, quæ sunt in animo passionum l. Labeo, ff. de supellect. legat. inquit Philosophus nullū est maius mentis nostre testimonium, quam qualitas respectu uerborum, in tantum, quod ubi habemus sonum uerborum, non indigemus interprete ut dicit Ias. num. 142. num. 50. lib. 2. in præsentis consultatione, maximè quod dictæ coniecturæ non sunt formate ex capite, uel propria cuiusque opinione, sed ex uerbis in testamento expressis, à quibus non est recedendum.

Non obstat secundum obiectum, dum diceba-

dicebatur, quod consuetudo Bulgari, quādo usufructus est relictus vna cum filijs, nō procedit, quia tunc coniectura est, quod voluit relinquere verū, & proprium usufructum.

Nam contrarium tenet Bald. consi. 30. lib. 5. nu. 2. Paul. de Cast. cōf. 21. num. 1. vol. 1. quod vxor q. Domini Reētoris Gabr. cōfil. 127. num. 3. & 4. lib. 1. & Mantie. de coniect. vltim. volunt. tit. 6. lib. 9. nu. 5. fo. 24. quibus addo Gozzad. consi. 80. in princ. In hac causa de pluribus Rolan. cōfi. 74. nu. 1. cum seq. lib. 2. quia de pluribus, & Rota in nouissimis decif. 762. part. 2. In vna Senensi Donationis lune 21. Nouembris 1583. Ratio est, vt inquit Gabr. d. consi. 127. nu. 3. cū

33 seq. lib. 1. quia cum per illa verba Domnam, & usufructuariam non possit consequi uxor nisi alimenta, illa verba, quæ addita sunt vna cum filijs, quæ important diminutionem, non habent interpretari, vt augeant effectum verborum præcedentium, sed vt voluerit testator eam non aliter posse alimenta percipere, nisi vna cum filijs, donec possit, maxime, quod talis interpretatio est conformis verisimili menti, & consuetudini testatoris in hæc verba disponentium.

34 Nec quicquam facit, quod dictio cum sit copulatiua, & pariter coniuuctiua, & talis, quod per eam omnes personæ copulatae simul, & equaliter vocantur, quia hoc procedit, nisi aliud suadeat testatoris mēs, vel subiecta materia, vt latè per Vulpelān. d. suo tract. de propositio. aduerb. & cōiunct. signific. in verbo cum num. 1. & seq. sed aliud demonstratur secundum mentem testatoris, vt sæpedixi: ergo.

36 Non obstat tertium obiectum, dum dicebatur, quod quando legatur vxori usufructus omnium bonorum eam liberādo à confectione inuentarij, & alijs de iure requisitis cessat sæpedicta Bulgari consuetudo, & mulier dicitur vera usufructuaria.

Nam respondetur. Primo quod id non fuit factum ad declarandum ipsam esse veram usufructuariam, sed ad hoc, vt tãquàm nutrix electa vna cū Petro Buracto patruo ipsius testatoris esset liberata à requisitis de iure, vt demonstrant illa verba testatoris, & alijs de iure requisitis, & præcipuè, quod respectu mulieris aliquando videbatur difficilis obseruantia rigoris iuris, à qua ambos tutores eodem tempore liberare placuit, quæ optimè comprobari videntur ex coniecturis supra enumeratis, nam si vna præ-

37 sumptio tollit aliam l. diuus. ff. de integ. restit. c. accedens & c. tuā, & ibi gl. de spōla.

Marf. in l. frater tuus ff. ad leg. Cor. de Sicar. nu. 50. Roman. consi. 156. nu. 4. Honorāde Domine, & las. in l. si quis in fundi vocabulo nu. 32. ff. de legat. 1. à fortiori plures supra numeratae tollent hanc vnam, quia duplex funiculus est fortior ca. 1. vbi Doctor. de tregu. & pac. Dec. consi. 341. nu. 6. viso puncto.

39 Nec quicquam faciunt verba subsequentiā supra specificata, quia ista, nec præsumptionem, nec coniecturam aliquam præiudicalem facere possunt, quia cum dicta Penelopes, & Buractus fuissent deputati Tutores, & Curatores filiorum ipsius testatoris, per liberationem relictam circa redditionem rationis non dicitur declarata vera usufructuaria, sed solum liberata ab exactissima, anxia, & stricta rationum redditio ne Couar. variar. resolut. cap. 14. lib. 2. nu. 3. fol. 171. seu à redditione rationis, administrationis bonos quæ sibi competit respectu, præminentiae gubernationis, & promiscui usus, quæ habebat viuo testatore, & qui ei post mortem etiam ipsius Testatoris conceditur, vt in terminis casus nostri respondet Mantie. de coniect. vltim. volunt. dicto tit. 7. lib. 9. nn. 26. fol. 251. quæ etiā faciunt ad solutionem præcedentis obiectio-

In hac causa non fuit per DD. votatum quia partes ad concordiam deuenerunt.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO LXXXVI.

MACERATENSIS.

ARGUMENTVM.

Rota Prator festiuis diebus, in quibus causis ius dicere valeat.

SUMMARIVM.

Causæ ob pietatem, misericordiam, vel necessitatem expedi. an valeant feriatis diebus, num. 1.

Exceptio confirmat regulam, num. 3.

Causæ an expedi. possint festiuis diebus secundum

constitu-

conf
Consue
subl
Causa
uis a
Dies fe
Feria
num
Ciemen
num
Feria
rem
Ius pub
mer
Reuere
Statutu

1

con
ta f
do
52
fol

2

cu
39
eti
dic
ter

3

cu
co
te
qu
fit
co
in
24

4

in
re
fti
tu

- constitutionem Marchie, num. 2.
- Consuetudines contra constituitiues Marchie sunt sublata, num. 4.
- Causa, quæ in curia Prætoris terminari possint festiuis diebus, num. 5.
- Dies festiui, qui dicantur, num. 6.
- Feriarum repentinarum tempore, an possit ius reddi, num. 7.
- Clementis VIII. aduentus ad ciuitatem Macerata, num. 8.
- Feria repentina equiperantur ferijs inductis in honorem Dei, num. 9.
- Ius publicum, & diuinum pari passu ambulant, numero 10.
- Reuerentia, quæ fit Papæ, Deo fit, num. 11.
- Statutum in loco statuentium præualet, num. 12.

DECISIO LXXXVI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Prætor Rotæ, an possit in diebus festiuis ius dicere saltem in causis, in quibus ob pietatem, & misericordiam, vel necessitatem ius dicere permillum est, vt per Nau. in suo Manual.

1. confessæ. de tertio præcepto decal. Sabbata sanctifices cap. 13. num. 13. fol. 163. & Louic. Lopez. in suo instructo. conscien. ca. 52. de obserua. festo. in vers. non licet iudic. fol. 168.
2. Videbatur respõdendum negative, quia cum constitutio Marchie cap. 24. lib. 6. fol. 394. id prohibeat in quibuscunque causis etiam criminalibus, vigore vniuersalitatis dictæ dictionis, de qua dixi sup. decis. 51. pater diuidens bona, nu. 31. & seq. etiam cause præfate comprehensæ dicuntur præsertim cum ponat deinde tres limitationes, quæ confirmant regulam, & dispositionem antea factam in casibus non exceptis, l. nam quod liquidè, §. fina. ff. de pecul. legat. l. quæ situm, §. denique, ff. de fund. instruct. Soec. conf. 72. visis statutis, num. 1. lib. 4. & Crot. in l. omnes populi, ff. de iust. & iur. numero 240. lib. 1.
4. Nec quicquam facit asserta consuetudo in contrarium, quia etiam vbi de ea constaret, nihil releuat, cum in confirmatione cõstitutionum Marchie facta per Paulũ Tertium sub die 10. Septembris 1544. quæ so-

let imprimi ante principium dictarũ constitutionum, consuetudines contrariæ sunt sublata.

5 Sed cum venerit casus in vna vertente inter Andream Riccium actorem ex vna occasione cuiusdam præsentis mercedis, & Iulium Trolium reum contentum ex altera. Dixi posse in curia Prætoris ius dici dictis diebus festiuis, non generaliter, sed in infra scriptis tantum casibus.

Primò in causis miserabilium personarum.

Secundò in causis pupillorum, & pupillarum.

Tertio in causis viduarum.

Quartò in causis pauperum.

Quinto in causis mercedis famulorum, & mercenariorum, & aliarũ personarum pro precio seruicium, vt sunt famulæ, oblietrices, & nutrices.

Sextò in causis vertentibus inter forenses siue lis sit inter eos siue cum ciuibus, & habitatoribus Macerata.

Septimò in causis pretij panis, & vini, vel alterius rei venditæ pro cibo, & potu, seu hospitio.

Octauò in causis alimentorum præstandorum cuicunque personæ alimentandæ.

Nonò in causis relictorum ad pias causas.

Decimò in omnibus causis ad fauorem animæ tendentibus.

Vndecimò in omnibus, & singulis causis criminalibus, quomodocunque inueniendis, cognoscendis, & terminandis.

Duodecimò in datione tutorum, & curatorum.

Decimotertiò in amotione officij.

Decimoquartò, & in omnibus alijs casibus à sacris canonibus permillis.

In alijs autem non, etiam de partium consensu sub pœna nullitatis eorum, quæ gesta sunt, quia sic ad litteram sãcitur reperitur à statuto Macerateni in rubr. 16. de ferijs & diebus feriatis lib. 2. fol. 14. in quo, qui dicantur dies festiui specificantur.

7 Idem feriarum repentinarum tempore dici posse existimarem ob res publicas feliciter gestas, vel ob aliam publicam gratulationem, quarũ meminit tex. in l. sed, & si, §. feria extra ordinem, ff. ex quib. caus. maior. quæ quidem si magna in hac Macerateniũ vrbe fuit die decima nona Aprilis 1598. propter aduentum S. D. Clementis Papæ VIII. Pontificis Maximi, cum Ferrariæ imperium rursus Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ adeptum magna Principum ac populi frequentia visitauit, maxima quidem

dem in reditu hac die 13. Decembris dicti anni omnibus, & præcipuè his, qui ad visendum S. Pontificem acclamationes pro eius salute vbique turmatim, ac certatim à primo ad vltimum emittendo visa fuit, cui cum viginti iuuenes extra urbem occurrissent fericis vestibus discoloribus induiti eos equestri dignitate insigniuit, & sequenti luce antequam discessisset cum illa primum illuxerit incredibili omnium lætitia in templo Diui Francisci ordinis minorum missam cum mira sanctitate, ac populi summa pietate celebrauit, qui sibi promiscue prostratus aderat. ferix enim repentina æquiperantur ferijs inductis. in honorem Dei, vt dicit Bald. in l. sicut pro bonis la prima, nume. 2. C. quomod. & quan.

9 iud. cum ius publicum, & diuinum pari passu ambulent. Vant. in suo tractat. de nullit. in titu. de nullitat. ex defect. iuris d. nu. 129. tom. 4. fol. 390. & præsertim quando sunt pro aduentu Papæ, nam illa reuerentia, quæ ei fit, ipsi Deo fit, vt per text. in l. nõ distinguemus, §. sacerdotio ff. de arbitr. dicit Bald. loco citato.

Non obstat allegata cõstitutio Marchiæ cap. 24. lib. 6. quia recipit limitationem, & declarationem à præfato statuto Maceratense, quod in loco statuentium, & curia Prætoris præualere debet per ea, quæ dixi supra decis. 1. Non est dubium, præsertim cum non sit dictæ constitutioni contrarium, sed limitatiuum, & declaratiuum prædictorum casuum rationabiliter.

Laus Deo; & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO LXXXVI.

MACERATENSIS.

ARGUMENTVM.

Executio in quibus bonis fieri nequeat.

SUMMARIVM.

Executio in armis, & æquis militum fieri non potest, num. 1.

Et quid quando subest æquitas, nume. 5. vel tractatur de collectis, vel exactionibus communitatis, numero 6.

Executio non potest fieri in libris scolarium, num. 2.

Executio non potest fieri in libris Doctorum, nu. 3.

Executio non potest fieri in Breuiario clerici, nume. 4.

An executio possit fieri in bonis dotalibus saltem quando debitum est commune inter virum, & uxorem, nume. 5.

Fundus dotalis non potest alienari, nec pignorari, num. 6.

Executio an possit fieri in corpore mortuo, nu. 7.

Cadaver an possit suspendi, num. 8.

Executio an possit fieri in bonis, in quibus pater habet vsufructum, nu. 9.

Executio an possit fieri in fructibus præbende, numero 10.

Exceptio firmat regulam, num. 13.

Dictio, quoquomodo, restringitur, quando subest ratio restringendi num. 14.

DECISIO LXXXVI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Larum & ferè indubitatum est, quod executio in armis, & æquis militum fieri non potest tam ex dispositio ne iuris communis, vt probat glo. in l. nepos proculo in versiculo dignitate, ff. de verbor. signific. Ias. in §. item seruiana, num. 66. fol. 101. & ibi Gomez. numero 30. in vers. sicut arma fol. 99. Rebuff. in suo tractat. de priuileg. scolar. priuileg. 113. fo. 536. & Duen. regul. 275. limit. 3. fol. 155. quam vigore priuilegiorum concessorum de mandato S. D. Clementis Papæ VIII. sub die vltima Ianuarij 1594. militibus S. Romanæ Ecclesiæ.

2 Prout nec fieri potest in libris scolarium, vt probat glo. in d. l. Nepos proculo in verbo dignitate, ff. de verbor. & rer. significat. Ias. in l. si non sortem, §. si centum, num. 10. in versic. licet regulariter, ff. de condit. indebit. & in dicto §. item Seruiana, num. 56. Rebuff. dicto priuileg. 113. & Duen. dicta regu. 275. limit. 5. fol. 156. In libris Doctorum, vt probat Mandos. in suo tract. de inhibit. 71. num. 16. & 17. fol. 100.

4 Nec in Breuiario clerici, vt dicit Ias. in d. §. item seruiana dicto num. 56. In bonis dotalibus etiam si debitum inter virum, & uxorem

rem

rem commune sit. Bal. in l. ob maritorum, C. ne vxor pro marit. & Io. Bosche. in suo tractatu de nupt. lib. 6. nu. 31. tom. 9. fol. 95. quia fundus dotalis, vt inquit ibi Bal. non potest alienari, nec pignori.

7 In corpore mortuo Cyn. in l. si is qui numero 3. C. qui test. facer. poss. fol. 364. vbi licet dicat errare iudices, qui mortuos suspēdere faciunt, cum in cadauer seuire non liceat. Menoch. de arbitrac. cas. 285. nume. 1. & seq. fol. 256. & Vasq. controuerf. Illustr. capitulo 96. numero septimo, & octauo, fol. 185. cum ceteris adductis per Farinac. de inquisit. quæst. 10. numero 77. fol. 86. p. 1. etiam si quis post sententiam capitalem moriatur Ioan. de Anan. in cap. 1. numero octauo, de tornemen. veritas tamen est quod in iudicis arbitrio residet, vt tradunt Menoch. loco citato numero septimo, cū seq. Cataldin. de Boncomp. in suo tracta. de iudic. numero 94. tom. 6. fol. 356. & latè prosequitur Farinac. d. quæst. 10. numero 78. cum sequenti, ac alijs casibus de quibus per Duen. loco citato.

9 Cui dum limit. 7. loquitur in peculio profectio filij, in quo pater habet vsum fructum addo Guido. Pap. decis. 526. executio sententię, num. 1. fol. 771. Cappel. Tholof. decis. 120. item fuit quæsitum an condemnato filio, & ibi addit. Paris. consil. 157. nobilis olim Franciscus nume. 6. cum seq. vbi attestatur de communi. Couar. variat. resol. lib. 2. cap. 8. num. 7. in vers. hinc apparet, fo. 145. & Ioan. Royas in suam epitome successiori cap. 7. num. 57. & seq. tom. 8. par. 1. fol. 369. & limit. 11. dum loquitur de fructibus præbendæ Io. Gutter. in suo tracta. de contract. iurar. cap. 17. num. 8. tom. 6. par. 2. fol. 64. & Rodoan. in suo tract. de spol. eccl. quæst. 6. num. 10. tom. 14. fol. 235.

Sed non propterea sequitur, quod executio facta contra Capitaneum Hieronymum Pellicanum in quodam eius equo ad instantiam Octauij Recchij olim depositarij dictæ ciuitatis Maceratę pro certa florenorum quantitate debeat, vt petitur reuocari, & annullari, etiam sub prætextu, quod dictus Capitaneus sit diues, & habeat alia bona, in quibus executio fieri potest, quo casu nulla subest ratio equitatis, quod plus fiat in equo, quam in alijs bonis, vt forsā subesset, quando non haberet alia bona, vt voluit Gomef. in dicto §. item Seruiana, numero trigesimo, instit. de action. per gl. in l. executores in verbo aratorum in littera K, C. quæ res pign. oblig. poss. & Duen. dicta regul. 275. numero quinto, folio 156.

12 Nam cum dicta executio facta fuerit pro collectis, & exactionibus Communitatis dictæ ciuitatis Maceratæ, qui casus est vnus de exceptuatis in dictis priuilegijs fauore solitarium executionum concernentium interesse Camera Apostolicæ, & Communitatum ciuitatum, & terrarum status Ecclesiastici, non dicitur priuilegio præfato, nec dicti iuris communi dispositioni supposita; nam exceptuata firmant regulam in contrarium.

14 Nec dicatur, quod Papa in septimo Priuilegio dictæ militiæ concessio loquatur de quocunque debito, quia ista vniuersalitas non debet trahi ad debita priuilegiata, & supra per ipsum Principem exceptuata, cum adfit ratio restringendi Bald. consil. 48. quia verba nume. 1. lib. 4. Ang. consil. 281. Martinus Ioan. de Florentia, numero secundo, colum. 1. & Crauett. consil. 136. extat duplex statutum, numero 6. & seq. fol. 471.

Laus Deo, & B. Maria semper Virgini.

DECISIO LXXXVII.

MACERATENSIS.

ARGUMENTVM.

Actio, an detur pro pecunijs uinctis ad ludum alearum.

SUMMARIVM.

Vincens ad ludum alearum, an teneatur ad restitutionem, eidemque actio detur, num. 1.

Exceptio dolo facis obstat petenti pecunias, quas vincit ad ludum alearum, num. 2.

M. Antonij de Amatis.

DECISIO LXXXVII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Detrus Nicolæ, qui petit à Valerio de Palancha dictæ ciuitatis certam summam pecuniarum, quam eisdem vicit ad ludum alearū, an possit obtinere, vel veniat repellendus.

1 Dicto agenti actionem esse denegādam censui, quia si vincens tenetur ad restitutionem, vt probatur in aut. alearum vsus, C. de religiof. & sumpt. funer. & in l. fin. ff. de alearor. & per gl. in cap. clerici officia. in verbo ad aleas littera D, in versic. alij dicunt de vit. & honestat. cleric. & in c. 1. 35. dist. in verbo alia littera C, quando scilicet sibi non obstat aliqua præscriptio quinquaginta annorum, vel inueterata, & immemorabilis cōsuetudo indifferenter ludendi ciuitatis, seu probetur, q̄ ipse qui vicit, fuit tractus per victum ad ludendum, nam tunc ad restitutionem cogi minime potest, vt nouissimè scripsit Marcellus Cala in suo tract. de modo articulandi, & probandi in prima specie probationis, quæ fit per test. nu. 1053. & seq. fol. 206. multo minus dabitur actio, cum petenti obstat exceptio dolo facis petendo, quod restitutus est, l. dolo, ff. de dol. metusue.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO LXXXVIII.

ANCONITANA.

ARGVMENTVM.

In Possessorio, an sit quo ad omnem effectum appellationi deferendum.

SVMMARIVM.

Appellatio in possessorio admittitur, quo ad deuolutionem tantum, vbi extat consuetudo, num. 1.

Appellatio in possessorio secundum magis communem opinionem non admittitur etiam, quo ad deuolutiuum, num. 2.

DECISIO LXXXVIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Evit incidenter introducta alia quæstio in causa Hieronymi Cunei, & Constantiæ Grimaldæ, an scilicet dū fuit dictum in possessorio non esse appellationi deferendum intelligatur quoque

quo ad deuolutiuum, & fuit resolutum id procedere quo ad suspensiuum tantum, non quo ad deuolutiuum, quia talis est huius Tribunalis, & curiæ consuetudo, à qua non videtur iuridice posse recedi, vt in terminis dicit Gabr. conf. 35. Terentius egit, nume. 1. lib. 2. licet secundum magis communem * & veram opinionem de iure cōmuni intelligi debeat, quo ad omnem effectum, vt latè per Contard. in intellectu, l. vnicæ, C. si de moment. possess. nu. 4. in vers. alij vero f. 40. qui vterius dicit seruari quotidie in curia Capitolina, & etiam per Dominos de Rota, quidquid dixerit Ludou. decif. Perusi. 20. dum contrariam opinionem * magis * communem, & æquam appellat.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO LXXXIX.

MACERATENSIS.

ARGVMENTVM.

Locata domo, an veniant omnia in ea existentia.

SVMMARIVM.

Locata domo, an veniant ibi posita ad vsu temporalem, nume. 1.

Venditione

- Venditione facta, qua veniant, num. 2.
- Locatio regulatur secundum emptionem, & venditionem, num. 3.
- Locata domo veniunt omnia connexa, et in ea affixa, num. 4.
- Connexa pro vno habentur, & eodem modo iudicantur, num. 5.
- Mobile, quod est; quauo assumat naturam rei immobilis, num. 6.
- Res quando dicatur ad perpetuum usum destinata, num. 7.

DECISIO LXXXIX.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Ahenū petiū per Iuliam viduam relictam q. Horatij Buccaronij videbatur omni mora post posita restituendum, à Liuia vidua relicta q. Petri Rossi conductrice dom^o de qua agit, quia locata domo non dicitur locatum ahenum, præcipuè cum illud in præfata domo positum fuerit nõ ad perpetuū usum dictæ domus, sed ad usum temporalem dictæ Iulie, & ipsius familie, vt probatur in l. fundi, §. Labeo, ff. de action. empt. & ibi per Apostillam, & Alberig. las. in l. beneficium, num. 11. ff. de constitut. princ. & Tiraq. in suo tract. de iur. primicerio.

Sed contrarium verius visum fuit, nam sicut veniunt in venditione omnia existentia intra ipsos confines rei venditæ, nisi nominatim sint excepta. l. ædes sacra, §. 1. ff. de contrahen. empt. l. fin. vbi Angel. num. ... de euct. Dec. consil. 347. prima facie in casu proposito, nume. 3. col. 2. in versiculo, quia vis tota, fol. 374. & Crau. conf. 105. Andreas Bottini nu. 1. fo. 202. ita in locatione veniūt omnia contenta in re locata, quia huiusmodi contractus regulatur secundum emptionem, & venditionem, l. 1. & 2. ff. locat. & conduct. & §. 1. institut. de locatio. & conductio. præsertim cum dictum Ahenū sit, in eadem domo affixum, quo casu ea locata, & concessa dicitur etiam concessum Ahenum, vt probat las. in d. l. beneficium, nume. 11. ff. constit. princ. Tiraq. de retract. Lignager. §. 1. gloss. 7. numero 115. in vers. ex quibus potes intelligere fol. 79. & in suo tractat. de iure primigen. quæst. 48. numero 6. fol. 636. & Rota in nouissimis decis.

822. Romana statuarum, numero primo par. 3. fol. 213. nam affixa, & connexa pro vno habentur, & eodem modo iudicantur, vt ad litteram probat tex. in capitulo translato sacerdotio de constitut. & in l. si finita, §. ex hoc ædicto in versiculo si vero unita, ff. de damn. infect. Etiam quod Ahenum sit quid mobile, domus vero immobilis, nam tunc quod est mobile, cum accedit rei immobili, eiusque naturam assumat, censetur pars domus, vt considerauit Cagno. in l. cum principalis 139. numero decimotertio, in versiculo, nec modum ff. de reg. iur. lib. 3. fol. 746.

Non obstat, quod supra opponebatur, quia cum præsupponatur dictū Ahenum esse, vt vulgariter dicitur *inchiodato*, & *mutato nella detta casa* dicitur ad perpetuum usum destinatum, vt in terminis respondet Cæphal. consil. 92. testatur iure legati, numero vigesimosexto, lib. 1. & in locatione comprehensum, per ea, quæ tradit Abb. in capitulo Raynutius, numero quarto, de testam. & Crauet. dicto consil. 105. numero octauo.

Laus Deo, & B. Maria semper Virgini.

DECISIO XC.

CINGVLI.

ARGVMENTVM.

Compromisso pendente, an possit agi coram ordinario.

SVMMARIVM.

- Compromissum non impedit iudicis additionem, nu. 1. fallit num. 4. & seq.
- Compromissum non inducit litis pendentiam, nec facit rem litigiosam, num. 2.
- Compromissum quando dicatur factum in arbitratoribus, num. 3.
- Compromissum, quod fit in arbitratores est quædam transactio, num. 5.
- Pœnitentia non datur in transactioe etiam soluta pane, num. 6.

Iuramentum habet vim homologationis, num. 7.
Clausula ratio manente pacto, quid operetur, numero 8.
Homologatio in compromisso, quid operetur, num. 9.
Actio, & exceptio oritur ex homologatione, numero 10.
Iuramentum an possit poni in compromissis, numero 11.
Ius Canonicum preualet iuri Civili in Prouincia Marchie, num. 12.
Compromisso pendente, quod possit adiri iudex quomodo intelligatur, num. 13.

DECISIO XC.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Preto compromisso, an possit agi coram ordinario.
 In vna cinguli in qua proposita fuit d. h. s. f. i. t. i. o. v. i. d. e. b. a. t. u. r. r. e. s. p. o. n. d. e. n. d. u. m. a. f. f. i. r. m. a. t. i. u. e. p. e. r. t. e. x. t. i. n. l. f. i. i. n. f. e. r. u. m. i. n. f. i. f. f. d. e. a. r. b. i. t. r. o. s. & t. r. a. d. i. t. a. p. e. r. R. o. m. a. n. c. o. n. s. i. l. 338. i. n. c. a. s. u. p. r. o. p. o. s. i. t. e. c. o. n. s. u. l. t. a. t. i. o. n. i. s. B. l. a. n. c. i. n. s. u. o. t. r. a. c. t. a. t. d. e. c. o. m. p. r. o. m. i. s. s. q. u. a. e. s. t. 7. n. u. m. e. r. 10. i. n. v. e. r. b. o. i. u. d. i. c. i. o. t. o. 3. p. a. r. 1. f. o. l. 183. & L. a. n. c. e. l. l. o. t. d. e. a. t. t. e. n. t. a. t. p. e. n. d. e. n. t. e. c. o. m. p. r. o. m. i. s. s. c. a. p. 15. n. u. m. 6. t. o. 5. f. o. l. 388. P. r. a. e. s. e. r. t. i. m. c. u. m. p. e. r. i. l. l. u. d. v. t. i. b. i. n. u. m. e. r. o. s. e. x. t. o. n. o. n. v. i. d. e. a. t. u. r. i. n. d. u. c. t. a. l. i. t. i. s. p. e. n. d. e. n. t. i. a. n. e. c. r. e. s. f. a. c. t. a. l. i. t. i. g. i. o. s. a. v. t. d. i. c. u. n. t. B. a. l. d. i. n. l. i. c. o. l. u. m. 2. n. u. m. 8. v. e. r. s. v. l. t. i. m. o. q. u. a. e. s. t. 10. C. c. o. m. m. u. n. d. i. u. i. d. u. n. & I. a. s. i. n. l. i. s. a. p. u. d. q. u. e. m. n. u. m. e. 9. v. e. r. s. i. c. u. l. o. r. e. s. p. o. n. d. e. o. q. u. o. d. l. i. t. i. g. i. o. s. i. v. i. t. i. u. C. d. e. a. d. e. n.

- Licet Dominus contraria sententia tanquam verior magis placuerit, nam tractatur de compromisso facto in arbitratore, cum illud fuerit factum de iure, & de facto, vt late tradit Baptist. de Sancto Blasio in suo tractat. de compromiss. in rubr. de differ. arbitr. & arbitrat. in praefat. nume. 11. in vers. nono quando, & in versic. 26. quando, & in vers. 19. quando respectiue to. 3. p. 1. fo. 298. & de actu iurato, nam partes compromiserunt in dictos arbitratore medio iuramento, quo casu prohibita est iudicis ordinarij aditio, vt primum probatur, quia compromissum, quod fit in arbitratore est quaedam transactio, in qua non datur poenitentia, etiam si pars vellet soluere poenam, vt in terminis voluerunt Bald. in aut. hodie §. Apostolos nu. 17. C. de appellat. Ang. in l. qui fidem col. 1. ff. de transact. in versiculo, & per hoc, qui dicit hoc esse menti tenen-

dum perpetuo. Franc. in c. ex ratione, num. 33. de appellat. fo. 13. Soc. conf. 39. capio primam, num. 47. lib. 4. & Baptist. a Sancto Blasio in dicto suo tractat. de arbitr. & arbitrat. par. 2. q. 51. num. 2. in vers. sed in arbitratore fol. 304. & Lancellot. d. c. 15. de attent. pendens compromiss. num. 187. fo. 392.

- 7 Secundum vero, quia iuramentum habet clausulam ratio manente pacto, immo maiorem vim, vt inquit Bal. in l. si quis maior, nu. 12. c. de transactio. quae operatur poenam, & pacti praestationem peti posse secundum Bart. in l. si quis maior, nume. 8. & ibi Doct. C. de transactio. iuncta l. cum proponas, cod. titu. Ias. in §. item si quis nume. 15. institut. de action. fo. 132. Fel. in c. ad nostra, num. 22. col. 5. de iur. iuran. Corn. conf. 40. viso processu, nu. 9. & conf. 246. in hac consultatione, n. 4. lib. 4. Io. de Amic. conf. 113. Doctor prestantissime, num. 13. & Seraph. de priuil. iurament. priuil. 85. nu. 3. quae siue sit tacita, siue expressa operatur, quod non possit quis ire ad alium iudicem, quia ex ea oritur actio, & exceptio Franc. in c. ex ratione, num. 32. de appellat. & Lancellot. de attent. dicto cap. 15. num. 193. fol. 392.
- 11 Nec dicatur, quod huiusmodi iuramentum non operatur, quia est contra text. in aut. decernit, C. de recept. arbitr. & ibi glo. in verbo male in littera F, qua prohibetur fieri compromissum cum iuramento.

Nam id procederet vbi seruaretur ius civile, vt dicit Seraph. in dicto priuileg. 85. num. 4. secus in hac Prouincia Marchiae, in qua, ei praefertur ius canonicum vigore Constitutionis capituli, 38. lib. 6. in versiculo quinto, loco fol. 411.

Non obstant adducta in contrarium, quia praeter id, quod ex praemissis remanent poenitentia sublata, illa locum haberent quando fuisset soluta poena, vt probat glo. in clem. quam diu de appellatio. Franc. in d. c. ex ratione, num. 30. fo. 13. Felyn. in capit. ex tenore, nu. 32. & seq. vers. fallit decimo de rescript. & Lancellot. de attentat. pendens. compromiss. dicto cap. 15. num. 7. tom. 5. fo. 388. per text. in l. si quis rem, ff. de arbitr. de qua solutione nullibi constat.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO XCI.

ANCONITANA.

ARGUMENTVM.

vide surd. de iur. § 30.

Hæres cum beneficio legis, & inuentarij, an possit soluere de bonis hæreditarijs si solutio in pecunia fuit promissa.

SUMMARIVM.

- Obligatio iurata an transeat ad heredes nu. 1.
 Actio, quæ competeat contra defunctum competit contra heredes, num. 2.
 Hæres debet habere hereditatem cum suis oneribus, num. 3.
 Creditor in pecunia an cogi possit ad accipiendum bona insoluum, num. 4.
 Statutum quando dicatur disponere in actu iurato, numero 5.
 Instrumenta omnia fiunt cum iuramento, numero 6.
 Consuetudo apparere debet, num. 7.
 Statuentes an possint tollere iuramentum, numero 8.
 Statutum confirmatum à Papa dicitur Papale, numero 9.
 Statutum quodlibet à Papa confirmatum, an tollat iuramentum, num. 10.
 Statutum generaliter loquens non comprehendit causam dotis, num. 11.
 Hæres cum beneficio legis, & inuentarij, quando hereditas est opulenta, tenentur soluere in pecunia numerata, num. 12.
 Statutum non potest acceptari sine sua qualitate, numero 13.
 Hæres cum beneficio legis, & inuentarij an possit satisfacere creditoribus de bonis hæreditarijs, numero 14.
 Debitor in pecunia quando possit dare bona, num. 15. & seq.
 Paupertas operatur, ut quis admittatur ad id, quod alijs non admitteretur, num. 16.
 Iuramentum super impossibili non est obligatorium, num. 17.
 Iuramentum est duplex, num. 18.

Inuentarium tutorum an pro sit pupillis, numero 19.

Quod non prodest, nec nocere debet, num. 20.

Iuramentum quando videatur tacite remissum, numero 21.

Iuramentum de iure communi non habet executionem paratam, num. 22.

Cameralis obligatio an sit extendenda, num. 23.

Practica, quæ sit seruanda, quando agitur vigore Cameralis obligationis, num. 24.

Instrumentum cum camerali obligatione habens in agendo, quam formam seruare debeat, numero 25.

Qualitas diuitiarum ab allegante est probanda, numero 26.

DECISIO XCI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Otis restitutio, quando est promissa in pecunia numerata heredes, an possint soluere de bonis hereditarijs.

Pro parte Hortentiæ vxoris Comitissæ Pauli Ferretti heredes quodam Mineruæ eius Matris dudum vxoris Camilli Ferretti contra Franciscum, & Palazzinam de Ferrettis heredes d. Camilli, dicebatur, quod sic, quia cum dictus Camillus promiserit medio iuramento restituere dictæ Mineruæ scuta bis mille, & centum in omnem casum doris restituendæ in pecunia, ut de hoc constat publico instrumento. Heredes eiusdem personam representantes tenentur ad eius obseruantiam, nam quando instrumentum est iuratum efficacia obligationis transit ad heredes, & successores, qui obligantur sicut defunctus erat obligatus, præterquam, quoad reatum perinrii, qui in eos non transit, ut in terminis dicit Bald. in l. fin. numero decimosexto, in fi. C. de pact. & in auten. sacramenta puberum numer. decimosextimo, C. si aduersus venditionem Paul. de Cast. in l. si grege legato 22. numero quinto, ff. de legat. 1. Abb. in capitulo cum contingat numero octauo, de iur. iuran. Ancharan. in capitulo veritatis, numero 4. eodem tit. Federic. de Sen. consilio 281. casus talis,

- numero secundo, in fi. Angel. consil. 326. ex themate nume. primo, & secundo, Soc. consil. 38. in causa Dominorum nume. 2. lib. 3. Socin. iun. consil. 67. Prima presentis consultationis numero 36. lib. 2. Afflict. decif. 381. quaedam Hyppolita num. 8. & Rymin. iun. consil. 814. quoniam nu. 26. lib. 7. Ratio est quia actio; quæ competebat contra defunctum, competit contra hæredes Feder. de Sen. dicto consil. 281. in fi. & Seraphi. de priuil. iuram. priuil. 74. nu. 141. qui licet de hoc dubitare videatur, inclinatur tamen in hanc partem, quam ego puto verissimam,
- 2 quia cum hæres ad eundem acceptauerit hæreditatem, debet illam habere cum omnibus suis oneribus, inter quæ cū ad sit obligatio defuncti, illam præcisè seruare tenetur.
- 3 Etiam stante statuto Anconæ rubr. 8. de executione pub. instrum. disponente creditorem in pecunia cogi posse ad accipiendum bona insolutum ab hærede beneficiato, quod etiam de iure communi in debitore nõ habente pecunias penitus nouum non videtur per ea, quæ tradit Thesaur. decif. 153. debitor pecuniæ, numero secundo, & sequen. folio 129. quia id non procedit quando debitum est iuratum, ut in terminis dicit Alexan. consil. trigesimo septimo, viso, & opportune numero vigesimo quarto, versiculo quinimo, cum seq. & numero vigesimo septimo, lib. secundo, Gozzad. consil. vigesimo septimo, in causa conductor numero vigesimo octauo, & consil. 32. prima facie num. 10. Gabr. consil. 127. Cornelius, numero decimo septimo, cum seq. lib. 1. Decian. consil. 13. Duo sunt, numero 59. lib. 2. fol. 142. Rymin. iun. consil. 506. & prima consideratione numero 105. fol. 91. & consil. 516. in presenti causa, num. 56. lib. quinto, fol. 125. Thesaur. dicta decif. 153. numero 14. fo. 130. cum nec statutum,
- 4 nec alia quælibet generalis dispositio censetur disponere in materia iurata, nisi de iuramento faciat expressam mentionem glo. fin. in capitulo cum non deceat 30. de elect. in 6. Paris consil. 97. ut presentis consultationis, numero nono, lib. 1. Ferrat. cautel. 55. oculata fide, numero quinto, & seq. fol. 116. & Gabr. qui plures allegat lib. 6. de statut. conclus. 11. num. 5.
- 5 Nec dicatur, quod dictum statutum Anconæ loquitur de instrumentis, & sic quod intelligatur etiam disposuisse de actu iurato, cum omnia instrumenta fiant cum iuramento, ut considerauit Gabr. dicta conclus. 11. de statut. in fi.
- 6 Quia pluribus modis responderi potest primo, quod Gabr. loco citato præsupponit constare de dicta consuetudine tempore, quo statuta fuerunt condita, quod non apparet in presenti specie.
- 7 Secundò, quod statuentes non poterant ex defectu auctoritatis tollere iuramentum, etiam stante confirmatione Apostolica, quia cum illa non sit in forma speciali, sed communi, non tollit iuramentum.
- 8 Et propterea licet omne statutum confirmatum à Papa, dicatur Papale, non tamen quodlibet statutum Papale tollit iuramentum, nisi confirmatio sit specialis, vel generalis, quando scilicet statuta fuerunt de mandato Papæ visa, & considerata, non autem quando confirmatio est simpliciter generalis, & sine cogitatione ita facta, ut non appareat, nec ipsum Papam, nec alium de eius mandato ea vidisse Gabr. consil. 127. Cornelius Gratianus anno. numero 23. & seq. lib. primo, ubi plures allegat Bero. q. 50. an statutum, numero secundo, in versiculo ergo, & seq. fol. 119. & Bocc. de statutar. vrb. præscriptio. glo. 1. numero vigesimo tertio, & seq. fol. 7. & seq.
- 9 Nec quando agitur de causa dotis, quia tunc statutum quantumcunque generaliter loquens non comprehendit causam dotis, ut dixi sup. decif. 34. in vna Recanensi, numero primo, & decif. 39. quia Ioannes nume. 16. & decif. 42. Diana Petri Leonis numero nono, prout est ista de qua tractatur.
- 10 Et tanto magis videntur dicti hæredes posse cogi ad soluendum in pecunia numerata, quia sumus in hæreditate opulenta, quo casu hæredes etiam cum beneficio legis, & inuentarij possunt de iure communi cogi ad satisfaciendum creditoribus in pecunia numerata, ut voluit Phanuc. de inuentar. hæred. part. 5. explicitis inuentarij, numero 151. to. 8. par. 2. fol. 293.
- 11 Sed pluries præsens qualitio examinata, Domini communiter tenuerunt contrarium, quia præter id quod dictus Comes Paulus agendo executiue ad formam dicti statuti Anconæ rubr. 8. non potest illud repudiare, nec acceptare sine illa qualitate, quod possint sibi bona insolutum dari per ea, quæ in fortioribus terminis, nempe in eo, qui non ligatur statutis, consuluit Pafeth. consil. 150. quoniam in hoc casu, numero nono, & seq. Quia cum sit indiuisibile, & qualificatum sine sua qualitate acceptari non potest. Roman. consil. 353. quo ad primum, n. 11. cū similibus vulgaris, satis clarum
- 12

clarum est etiam in terminis iuris commu-
 nis, quod hæres, qui fecit inuentarium, po-
 test de bonis hæreditarijs satisfacere credi-
 toribus, ac legatarijs, etiam quod alios in-
 uito creditore aliud pro alio solui non pos-
 sit iuxta textum in l. 2. §. 1. ff. si cert. petat. vt
 per Phanuc. in dicto suo tracta. de inuent.
 hæredit. 5. par. numero 149. tom. 8. fol. 293.
 15 Prout quoque potest ille debitor, qui
 adhibita omni diligentia non potuit pecu-
 nias reperire, nam tunc etiam quod iura-
 uerit, potest compellere creditorem ad ac-
 cipiendum bona insolutum iuxta formam
 authen. hoc nisi C. de solut. vt per Rot. Bo-
 non. decis. vigesima octaua debitor in pecu-
 nia, & latius per Ludovic. decis. Perus. 64.
 Franciscus Ioachim per tot. part. secunda,
 16 fol. decimosextimo. Ratio est quia pauper-
 tas, & impotentia hæbet hoc priuilegium.
 Videlicet quod admittatur ad id quod aliàs
 facere non posset, vt per Honded. consil.
 decimo octauo, visis Scripturis transmissis,
 numero trigesimo nono. Idem dicit Sera-
 ph. de priuilegiis iuram. priuileg. 74. de eo, qui fe-
 cit, quidquid potuit numero vigesimo se-
 cundo & de paupere numero 74. & de eo,
 qui propter difficultatem non potest im-
 plere iuramentum numero vigesimo ter-
 17 tio. Nam ad impossibile etiam cum iura-
 mento nemo obligatur Honded. loco cita-
 to, numero 37.
 Nec dicatur, quod statutum prædictum
 loquitur de hærede cum beneficio inuen-
 tarii facti secundum formam statuti, de quo,
 & si appareat non tamen in eo fuit seruata
 forma requisita à statuto Anconæ rubr. 20.
 nam non propterea affirmari potest obsta-
 re defectum formæ statutariæ, quia cum
 18 duplex sit inuentarium, vnum quod fieri
 debet à tutore de quo loquitur tex. in l. tu-
 tor, qui repertorium, ff. de administrat. tut.
 & dictum statutum Anconæ rubr. 20. aliud
 hæredis, de quo in l. fin. C. de iur. deliberan.
 & in statuto Anconæ rub. 23. sufficit, quod
 fuerit seruata illa forma statuti, quæ loqui-
 tur de inuentario hæredis, de cuius obser-
 uantia bene constat in processu, nõ forma
 19 statuti loquentis de inuentario tutorum,
 quia sicut huiusmodi inuentariũ non pro-
 dest pupillis Veronen. caut. 126. duplex
 est numero secundo: Ita nec eis debet ob-
 esse.
 20 Et ad primum obiectum de iuramento
 dicebant illum non tollere priuilegium in-
 troducendum ad fauorem hæredum, qui ad-
 uerunt cum beneficio legis, & inuentarij,
 21 & ubi illud tolleretur, quod dictum iuramen-
 tum videtur tacitè remissum, cū dicta exe-

cutio dicatur petita, & obtenta in vim di-
 cti statuti, quod sine sua qualitate accepta-
 ri non potuit, vt dictum fuit præcipue cum
 alio modo haberi non potuerit, nam si di-
 ctus Comes Paulus eam habere voluisset
 vigore iuramenti, id non potuisset, cum iu-
 ramentum de iure communi nou habeat
 executionem paratam, vt probat glo. ad
 constitutionem Marchiæ capitulo tertio,
 lib. 5. in verbo instrumentum littera D, nu-
 mero 2. fo. 524. & latè habetur per Thesau.
 decis. 26. instrumeta regulariter num. 7. in
 versiculo contrariam partem fol. 26. quid-
 quid dicat Veron. caut. 20. si ex forma, nu.
 1. fol. 8.

Prout nec potuit vigore Cameralis obli-
 23 gationis, quia agendo non fecit in primis,
 & ante omnia extendere cameralem obli-
 gationem, vt necessarium erat iuxta tradi-
 ta per Galles. de form. Cameral. obligat. in
 summa de process. ipso nume. 2. & seq. fol.
 24. 121. nec vsus fuit practica, de qua per eun-
 dem Galles. in eod. tract. de form. Camer.
 obligat. Reliqu. de process. summa, fo. 134.
 numero 1. & seq. nec forma tradita à con-
 25 stitutione Marchiæ in capitu. 5. lib. 5. f. 330.
 quæ cæteris præferenda erat cum sit lex præ-
 ualens in his, in quibus locorũ statuta non
 disponunt.

Ad secundum de causa dotis, quæ non
 comprehenditur à statuto etiam genera-
 liter loquente, & tertium, in quo oppone-
 batur de hæreditate opulenta, quo casu hæ-
 redes etiam cum inuentario tenentur satis-
 facere creditoribus in pecunia.

Respondent, primum tolli ab eodem
 statuto Anconæ dictæ rubricæ 9. de execut.
 pub. instrum. quod expresse loquitur de
 instrumento promissionis, & restitutionis
 dotis, vt ibi in versiculo (siue sit instrumen-
 tum &c.) Et secundum ex defectu proba-
 26 tionis; quia qualitas diuitiarum ab allegan-
 te probanda est, vt in terminis dicit Pau. de
 Castr. in l. si vero, §. 1. ff. qui satisd. cogant.
 cum simil. vulgatis.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO XCII.

MACERATENSIS.

ARGUMENTVM.

Seruitus super re emphyteotica, an possit imponi consensu Domini directi.

SUMMARIVM.

- Emphyteota non potest alienare, nec seruitutem imponere, num. 1. Contrarium nu. 5.*
- Seruitus continetur sub verbo alienationis, nu. 2.*
- Emphyteota non habet proprietatem, num. 3.*
- Emphyteota dicitur quasi dominus, num. 4.*
- Resoluto iure dantis, resolvitur ius accipientis, nu. 6.*
- Seruitus quando imponitur ab emphyteota an prejudicetur Domino directo, num. 7.*

DECISIO XCII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Agister Ottavius Sparaciarus tonsor cum imposuerit seruitutē aquæductus in domo, quam habet ad emphyteosim à Venerabili monasterio Sancti Francisci ciuitatis Maceratæ ad fa-

uorem Reuerendi Canonici Antonij Mariæ Riccij, & pro parte dicti monasterij petatum fuerit, declarari dictam seruitutem nulliter impositam, cum demolitione ipsius aquæducti.

Dubitatum fuit, an huiusmodi petitio de iure subsistat.

Ratio dubitandi duplex fuit.

- 1 Prima quia emphyteota sicut non potest alienare l. fin. C. de iur. emphyt. ita non
- 2 potest seruitutem imponere, cum seruitus contineatur sub verbo alienationis l. fin. C.

de reb. alien. non alienan. vbi Bald. in prin. & Salyc. numc. 1.

- 3 Secunda quia cum emphyteota non habeat proprietatem, non potest sine consensu proprietarij seruitutē imponere, vt probatur in l. vnus ex Dominis, ff. de seruitut. & in l. in concedendo ff. de aqua pluuiarum arcen. vbi Bart. in princ.

- 4 His tamen non obstantibus contrarium verius visum fuit, nam cum emphyteota dicatur quasi Dominus, vt in terminis dicit glo. in l. 3. ff. de seruitut. & ibi Paul. de

- 5 Castr. numero 1. & 4. potuit dictam seruitutem imponere, vt latè consuluit Rolan. consil. 60. in quæstione nume. 8. & sequen. lib. 2. quo ad sui præiudicium. Ias. in l. 3. numero 118. C. de iur. emphyt. fol. 192. Boer. decif. 181. & videtur dicendum numero 2. & seq. fol. 391. Cappel. Tholof. decif. 461. item fuit quæsitum vtrum emphyteota in fi. fol. 175. quæ durabit tantum durante emphyteosi, & non plus, vt voluit Surd. Paul. de Castr. & Saly. in l. 3. C. de seruitut. & aqu. Afflic. decif. 280. Vincentius Malfitanus, numero secundo, fol. 319 Natt. consil. 516. in causa Callioni, num. 12. fol. 53. lib. 3. Rol. dicto consil. 60. num. 12. Clar. in §. emphyteosis quæst. 21. fol. 88. Rodoan. in suo tractat. de rebus eccles. non alienan. quæst. 79. cap. 9. emphyteota quoque num. 39. fol. 442. &

- 6 *communiter* Doctores, vt per Rolan. dicto consil. 60. num. 12. lib. 2. & Corb. in suo tract. de iur. emphyt. de caus. priuat. ob alienationem ampliatur. 49. numero 20. f. 137. & limit. 29. fol. 167. idem tenet Vrsill. in addit. ad Afflic. dicta decif. 380. numero primo, fol. 319. numero 2. Ratio est, quia resolutio iure dantis, necesse est, quod resoluetur ius accipientis secundum Boer. dicta decif. 181. num. 3. in vers. quia resolutio Tiraq. de retract. conuent. §. 3. glo. 1. fo. 641. Rol. dicto consil. 60. num. 11. & Vrsill. loc. citato.

- 7 Non obstant supra adducta pro ratione dubitandi, quibus primo vsus fuit Bald. in l. 3. numero 3. C. de seruit. & aqu. deinde Veron. in suo tractat. de seruitut. urban. prædio. capitulo 14. in rubric. qui possint constituere seruitutes reales, nume. secundo, fol. 12. & Ias. in dicta l. 3. numero 117. C. de iur. emphyteot. nam etiam illis non obstantibus tenent posse emphyteotam imponere dictam seruitutem super re emphyteotica Domino irrequisito, cum illa non sit perpetua, sed tantum duratura quousq; durabit ius ipsius ponentis, ratio esse potest, quia per illam non præiudicatur Domino directo, vt videtur de mente omnium supracitatorum, & præcipuè Rolan. dicto consil.

consil. 60. numero 15. & Corbol. dicta ampliat. 49. in fi. fol. 137. secus si de eius præiudicio tractaretur vt ibi. Nihil fuit pronunciatum, quia monasterium acquieuit prædictis.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO XCIII.

MACERATENSIS.

ARGUMENTVM.

Cedens bonis, an possit agere.

SUMMARIVM.

Cedens bonis, nec agere, nec conueniri potest, num. 1.

Contrarium num. 2.

Cedens bonis, an remaneat Dominus, num. 3.

Cedens bonis non dicitur habere bona pro derelicto, num. 4.

Bona, quæ sunt pro derelicto, à quolibet occupari possunt, num. 5.

Cedens bonis, an possit pœnitere, nu. 6.

Lex si vnus §. ex litigatoribus, ff. de recept. arbitr. quomodo intelligi debeat, num. 7.

Iura iuribus concordanda sunt, num. 8.

Cedens actiones an possit agere, num. 9.

DECISIO XCIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Alencus Martinellus de Serra Comitum custos Sacri montis Pietatis dictæ ciuitatis Maceratensis, aduersus quem fuit facta executio pro certa pecuniarum quantitate ad instantiam

N. qui iam bonis cesserat, dicebat dictam executionem esse annullandam, tanquam cōcessam, & relaxatam contra expressum casum legis, nam ille, qui cessit bonis, non potest agere, nec conueniri, vt probat tex. in terminis in l. item si vnus, §. ex litigatoribus, ff. de recept. arbitr.

2 Sed cōtrarium verius visum fuit in præfenti specie, nam præfatus N. licet bonis cesserit, remanet tamen Dominus antequam eius bona fuerint vendita, vt probatur in l. si quis bonis la prima, ff. de cession. bonor. & per Capell. Tholos. decis. 134. item au cedens bonis, & Brun. de cession. bonor. quæst. decimanona, princ. numero sexto, tom. tertio, folio 198. & quæst. princ. 15. numero secundo, folio 197. idem fuisse videtur de mente Barto. in d. l. si quis bonis, numero primo, dum vult, quod cedens bonis non dicatur habere bona pro derelicto, sed solum dedisse creditoribus potestatem alienandi, nam si esset pro derelicto quilibet occupare posset, cum potestate pœnitendi ante actus consummationem, vt voluit Brun. loco citato.

7 Non obstat text. in dicta l. si vnus, §. ex litigatoribus, ff. de recept. arbitr. Quia debet intelligi post actus consummationem, nempe postquam bona fuerunt vendita, vel tradita creditoribus, non de illo tempore intermedio, quo ipse cedens remanet Dominus, & pœnitere potest ex his, quæ supra dicta sunt, vt iura iuribus concordentur, & omnia sano modo intelligantur.

9 Hinc non semel videtur, quod cedens actiones potest, antequam lis fuerit contestata à cessionario, seu aliquid ex debito acceptum, vel debitori facta denunciatio, agere, vt probatur in l. tertia, C. de nouat. & dicit Specu. in titu. de cess. act. in §. consequenter numero decimo, lib. secundo, part. prima, fol. 229. & in titu. de procurat. in §. sequitur, numero vndecimo, lib. primo, part. 3. fol. 169.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO XCIV.

MACERATENSIS.

ARGUMENTVM.

Sententia nulla, an possit ex nouis actis retrahari.

SVMMARIVM.

- Qui patitur fieri probationes super meritis, an dicatur consentire, si non appellauerit, num. 1.*
- Sententia nulla non potest confirmari, quando defectus est in processu, & substantialia eiusdem numero 2.*
- Sententia nulla quando principaliter fuit dictum de nullitate non potest ex nouis actis confirmari, numero 3.*
- Exceptio non adimplemto impedit confirmationem sententia, & tollit actionem, nume. 4.*
- Oblatio de adimplendo, parte recusante sufficit, numero 5.*
- Cautela ad hoc, vt oblatio facta remaneat nulla, qua sit num. 6.*

DECISIO XCIV.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Lnsistendum non videtur super nullitate sententia D. Iudicis, a quo cum illam satis euidem, & claram esse Domini concorditer existimauerint, non solum ex defectu probationis quia non fuit

producta apocha matrimonialis, cuius vigore fuit actum per D. Auroram Moziam contra Mercurium Mancinellum, sed citationis, & mandati.

Sed solum an huiusmodi sententia nulla potuerit ex nouis actis confirmari.

Circa, quae ceteris omiſſis parte affirmatiuae inherendum videbatur. Nam cum D. Mercurius passus fuerit per D. Auroram fieri probationes super meritis, & non appellauerit, vt tenebatur, dicitur consensisse, etiam, quod simpliciter contradixerit, vt in termini post Aretin. in l. naturaliter, §. nihil commune, colum. 7. num. ff. de acquir. possess. Felyn. in capitu. inter monasterium, num. 23. in vers. forte tamen est necessarium de senten. & re iudic. consuluit Crauet. conf. 302. in hac causa, nume. 6. & voluit Menoc. in tracta. recuper. possess. remed. 1. nume. 167. & seq. & sic iudex vbi alias non posset confirmare sententiam huiusmodi, id poterit in praesenti specie saltem ex quodam tacito partis consensu.

Licet contrarium fuerit per Dominos resolutum, quia cum hic non agatur simpliciter de defectu existente in sententia, sed processu, & substantialia eiusdem iudex appellationis non potest illam confirmare, nec reformare, sed illam nullam declarare debet, vt post Crauet. consil. 140. in causa (polij) num. 8. & conf. 270. in causa Communitatis numero septimo, in versic. sed praemissis non obstantibus scripsit Granut. theorem. 17. & Alexandri consilio, numero 9. Ratio est secundum Alex. d. conf. 53. numero 14. Vant. in suo tracta. de nullit. ex defectu process. numero 7. & nouissime per Honded. consil. 19. nume. 32. ue nullitas, quae in prima aderat, influat in secundam.

Et tanto magis quia dictus Mercurius principaliter dixit de nullitate, quo casu sententia nulla etiam ex nouis actis non potest, nec confirmari, nec reformari, sed debet omnino nulla declarari antequam de facto principali cognoscatur, vt voluit Vat. in titu. quomodo, & infra quod tempus, numero 15. & Granut. d. theorem. 17. numero 20. Ratio est vt ibi ne faciat numerum, & ita consuluit Turr. conf. 42. num. 3. & conf. 44. numero 48. cum simil.

Non obstat quod pro ratione dubitandi opponeretur, quia cum dicta apocha matrimonialis producta in Rota sit vltro, citroque obligatoria, non potuit ante adimplementum, quod fieri debebat pro parte dictae Aurorae, dicta sententia confirmari. Iulianus, §. offerri, C. de actio. empt. ex defectu actionis, vt probant Com. conf. 179. visis scripturis, num. 3. lib. 1. Roland. conf. 53. viso, ac diligenter num. 27. lib. 1. Surd. conf. 102. nume. 1. lib. 1. cum ceteris supra citatis decif. 50. cum Reuerendus num. 13.

Et si diceretur dictam Dominam Auroram

ram excusari per oblationem per eam factam de adimplendo contenta in apocha pro parte sua, quæ parte recusante sufficit secundum Barto. in l. uxorem, §. agri plagam, ff. de legat. 3. & in l. 1. numero 4. C. ne laicus & vna eademque causa Negusau. in suo tracta. de pignor. par. 3. memb. 5. part. princ. numero 7. Capic. decis. 19. in causa Francisci Viualdi, numero secundo, Boer. decis. 124. & videtur num. 29. & Ioseph. Ludouic. decis. Perus. 106. quidam Ioânes Maria, num. 6. qui attestatur de magis communi. Et propterea secundum Boer. dicta decis. 124. numero 30. cautela est, quod facta oblatione per debitorem offerat se paratû creditor recipere, quia eo non solvente nulla est oblatio. Respondetur, quod non constat, neque constare potuit de aliqua recusatione dicti Mercurij, cum non fuerit presens, nec citatus tempore quo asseritur facta dicta oblatio.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO XCV.

ANCONITANA.

ARGUMENTVM.

Conclusio in causa, an impediatur productionem instrumentorum, & scripturarum.

SUMMARIVM.

Instrumenta, & scriptura post conclusum in causa produci non possunt etiam si sint de nouo reperta, nu. 1. fallit nu. 9. & 12.

Qui declarat nihil de nouo inducit, num. 2.

Iudex an possit de stylo se in camera informare parte non citata, num. 3. & 6.

Notorium an inducant decem, num. 4.

Archiuista creditur, num. 5.

Consuetudo vniuersalis etiam in decisorijs probatione non indiget sed satis est quod allegetur, num. 7.

Consuetudo per plura instrumenta probatur, num. 8.

Causa appellationis in tertia instantia debet expediri ex eisdem actis, num. 10.

Iudex parte non instante quando possit supplere ex

aquitate & deuenire ad sententiam, num. 11.

Scriptura publica quæ dicatur, num. 13.

Fides à publico officiali subscripta, & publico sigillo munita an probet, num. 14.

Littera officialium sigillata & subscripta à testibus, vel saltem à notario an probent, num. 15.

Inuentarium quando non requirat subscriptionem alterius notarij, num. 16.

Statutum Anconæ de inuentarijs requirit minorem solemnitatem in eorum confectioe quam ius commune, num. 17.

Statutum presatum Anconæ de inuentarijs, an dicatur derogatum iuris communis, num. 18.

DECISIO XCV.

MAXIMO DEO AVCTORE.

IN causa quæ vertitur inter Excellētissimū I. C. D. Antenorem, Caballū Senogallien. ex vna, & hæredes q. Hieronymi Bernabei ex altera.

Quia regulariter instrumenta, atque scriptura post conclusum in causa produci nō possunt capit. cum dilectus extra de fid. instrum. & capitulo cum causam de testi. cū simil. vulgat.

Etiamsi de nouo reperta dicerētur, quia vt inquit Alexan. in l. admonendi num. 2 ff. de iur. iurand. quando agitur de causa, à qua potest appellari, vt in presenti specie dicta iura non debent post conclusum in causa admitti per text. in d. cap. cū dilectus, sed erit expectan. quod feratur sentētia, & quod fuerit ab ea appellatum, cum possint in causa appellationis produci.

Duo ex Dominis dixerunt male iudicatum per D. iudicem, à quo circa admissionem fidei productæ ad probandum de prætenso stylo interpretatino, ac declaratioo statuti Anconæ rubr. 23. collat. 2. de ciuilibus circa confectioem inuentarij hæredis, maxime quod existimabant illam esse scripturam priuatam.

Licet ego inhærendo opinioni d. d. iudicis à quo contrarium magis verum, rectius sentientis semper saluo iudicio existimaue rim, quia appellatio interposita, à pronuntia admissionis dictæ fidei concernentis probationem styli interpretatiui, ac declaratiui videtur super nō grauamine, & con-

sequenter

sequenter reijcienda, cum nihil de nouo inducat qui declarat, vt dixi supra decis. 60. ego dicebam, num. 66.

- 3 Et tanto magis quia sicut Domini de huiusmodi stylo poterant se in Camera informare sine partis citatione, etiam ex officio, vt ait Curt. sen. consil. 78. Domina Francischina sub num. 2. ad fin. Alex. consil. 36. viso themate num. 9. lib. 2. Apostil. ad Barto. in l. de quibus in 2. lectura, nu. 10. ff. de leg. Rocch. de Curt. in cap. fin. quest. 8. nu. 647. in fin. de consuetud. A fin. in pract. iud. §. 22. cap. 16. limit. 3. num. 2. & 7. Ioseph Ludou. decis. Lucen. 36. Reuerendus Dominus, numero 16. ita huiusmodi informationē habere per dictam fidem, præsertim cum illa nō solum à duodecim notarijs, & vno I. C. approbata sit attestantibus tam in inuentario hæredis, quàm tutoris requiri subscriptionem duorum notariorum ex interpretatione, ac declaratione data dicto statuto per stylum, & obseruantiam, à qua minime recedendum est, l. minimè, & l. si de interpretatione, ff. de leg. Bero. consil. 91. stante consuetudine, num. 10. lib. 3. etiam si nō esset præscripta per ea, quæ post Anton. de Butr. Nicola. Aret. & Alexan. tradit Dec. consil. 11. & pro tenui facultate, nume. 10. & aliquo pacto demonstrari posset alium intellectum de iure veriorem esse, & dispositionem remanere cum mala interpretatione, vt in terminis censuit Rota in nouissimis decis. 574. difficultas proposita, num. 2. 3. & 5. p. 1. seu ageretur de lege taxatiue, vel exclusiue loquente per ea, quæ tradit Bero. consil. 93. visis dubitationibus, num. 8. lib. 3. sed etiam à publico Magistratu Dominorum Antianorum dictæ Ciuitatis Anconæ de prædictis omnibus plenam, & fidē in dubiam faciente, & à septem alijs notarijs in eadem fide, & sic viginti in totum cū Archiuista instrumentorum notariorum defunctorum, pariter subscriptis, quorum attestations circa materiam dicti statuti erant plurimum pōderandæ. Quia etiam si essent decem tantum, facerent rem notoriam Bald. in Authen. quod locum in fine vers. de cimo quaritur C. de collatio. Mascard. de probatio. conclus. 1101. incip. notorium æquiuoce num. 17. præsertim cum dicto Archiuista quia statur deputato ad præsidendum Archiuio, cui plenè creditur cap. ad audientiam de præscrip. Clem. vnic. in fin. de iur. iuran. Card. Zabar. consil. 72. sigillatim, numero 7. vers. idem puto si nulla
- 6 citatio interuenerit. Et in notarijs potest iudex de stylo, vel de consuetudine quamuis super decisorijs extraiudicialiter se in-

formare parte non citata. Alexan. consil. 14. viso processu causæ, num. 1. lib. 5. Dec. consil. 402. in causâ Illustrissimi, num. 10. & consil. 447. in donatione, nu. 10. 11. & 12. vbi quod consuetudo vniuersalis, etiam in decisorijs probatione non indiget, sed satis est, quod allegetur & iudex supplet idē consil. 284. viso puncto, nume. 10. Crauet. consil. 104. in causâ Magistri Andreæ, numero 9. Rocch. de Curt. in cap. fin. num. 645. in 8. q. de consuetud. Gabr. conclus. 1. nu. 340. de citatio. Mascard. de probatio. conclus. 1338. nume. 6. & 7. lib. 3. Accedente præcipue exhibitione, ac ostensione duodecim instrumentorum inuētariorum, à duobus notarijs cum eorum signis Anconæ publicatorum coram Dominis facta, quia per plura instrumenta probatur consuetudo Barto. in l. de quibus in repet. nume. 21. ad fin. vers. credo etiam ff. de legi. & In terminis subscriptionum tradunt Bald. in l. 1. nume. 5. C. ad Velleian. Dec. consil. 11. & pro tenui vbi omnino videndum est Crauet. consil. 134. scripsi aliàs num. 6. nec quicquàm efficit allegata cōclusio in causâ, quia præter id quod quo ad iudicem nunquam intelligitur in causâ conclusum, quando subest aliqua iusta causâ, etiam post conclusum in causâ possunt iura publica produci Marant. in suo spec. de instrum. productio. nume. 48. fol. 366. & Mascard. de probatio. conclus. 6. num. 141. fol. 17. lib. 1.

Quod autem subsit iusta causâ, & dicta fides possit nuncupari scripturâ publica manifestè apparet. Nam primum probatur, quia reiecta dicta fide non posset amplius produci in causâ appellationis subsequenti, cum illa sit tertia instantia in qua & forma Constit. Marchiæ cap. 16. lib. 6. fo. 389. causâ debet expediri ex eisdem actis. Ideo debet iudex supplere ex æquitate, ne pereat ius partis, sicut quando videt instantiam perire, potest ex officio parte non instante denenire ad sententiam diffinitiuâ Barto. in l. Seius, & Augerius, ff. ad l. Falcid. Alexan. in l. 4. §. hoc autem iudicium, num. 27. ff. de damn. infec. immo ad adiuuandam priorem probationem statuti admitti debent probationes etiam post cōclusum in causâ ad declarandum Abb. in cap. clamor, num. 2. de testib. Dec. in c. 1. numer. 152. de probatio. Afflict. decis. 216. quotidie habemus, num. 5. ex quo omnibus ceteris, quæ possint adduci, tollitur allegata doctrina.

Secundum vero quia in dicta scripturâ adest publicum sigillum Magistratus dictæ ciuitatis Anconæ, quod facit illam publicam, & authenticam, vt probat in terminis

gloss.

glo. in capit. 1. in verbo authenticum, & ibi Abb. & Doctor. de fid. instrum. gloss. ad Constit. Marchie, cap. 11. in verbo sigillo lib. 2. fol. 66. quæ dicit huiusmodi sigillum habere autoritatem certam, & iustam sicut instrumentarum, & alia gl. ad aliam constit. Marchie cap. 30. lib. 5. in verbo instrumentum, num. 5. fo. 325. & Menoc. de pre-
 14 *Eo magis quia dicta fides est à Cancellario Magnificæ Communitatis Anconæ publico officiali subscripta, & sigillo postea dictæ Communitatis confirmata vnde plenissimam facit probationem per text. in l. in fraudem, §. quo his cum glo. ibi. in versi. commentariensis, ff. de iur. fisci. glo. in Authen. ad hæc in verbo publicum testimonium, C. de fid. instrum. & ibi Docto. idem
 15 de litteris officialium sigillatis, & subscriptis, à testibus, vel saltem à notario dicit Guid. Pap. decis. 481. litteris nu. 1. fol. 714. & Pedemon. decis. 71. in processu nume. 10. fol. 266.*

Et si diceretur, quod frustratoria fuit productio dictæ fidei quia non tractatur de probatione alicuius styli interpretatiui, sed detogatiui iuris communis, quia quando hæres scripsit, vel subscripsit inuentarium non requiritur subscriptio alterius notarij, vt latè per Sebastian. Montic. in suo tracta. de inuentar. hæred. cap. 7. num. 56. & 59. to. 8. par. 3. fol. 214. & Phan. in alio suo tracta. de inuentar. hæred. par. 3. num. 66. cod. to. 8. p. 2. fol. 281.

Respondetur quod de dicto præsupposito nullibi saltem, quod releuet constat in processu, ob quod videbatur multum periculosa causa ex parte dictorum hæredum; nam nedum deficit præsuppositum dicti inuentarij scripti ab herede, quod penitus destruit, & irritat dictum inuentarium, vt post Dec. consil. 633. consilui superioribus num. 13. & 14. Natta consil. 24. viso, & bene discussio num. 12. Rolan. à Vall. consil. 73. viso inuentario, num. 39. lib. 2. sed solemnitas statuti, nedum circa subscriptionem alterius notarij circa, quæ videbatur restricta dicta difficultas, sed circa alia, quæ qui vidit processum, & sapediendum statutum optime cognoscet.

17 Præterea cum statutum Anconæ de inuentarijs minorē solemnitatem in eorum confectioe requirat, quàm ius commune, tam in citando creditores, quàm in subscriptione partis, à iure communi requisita, l. fin. vbi las. num. 3. 4. 5. & 6. C. de uer. deliber. vbi Doctor communiter, utiq; dictum

statutum volens sufficere citationes per pro-
 18 clama, & subscriptionem alterius notarij loco partis dicitur non derogatorium, sed subrogatorium loco solemnitatum iuris communis secundum Bald. in d. l. prima, nume. 5. vers. sed quæro, Cad Velleian. & eius dispositio subrogata loco iuris communis sapit omnino eandem naturam in omnibus, & per omnia Alex. consil. 42. in causa, & lite, num. 1. lib. 3. Tiraq. de retrac. par. 1. §. 1. glo. 10. nume. 82. & seqq. Borgni. decis. 19. supra diuisione, nume. 20. par. 1. & est ius commune in loco Doctor. in l. omnes populi, ff. de iustit. & iur. Curt. iun. consil. 128. præsupponitur in facto, num. 10. Contard. ad Aegid. constit. 9. quæst. 3. nume. 8. potuit igitur consuetudo interpretari statutum productum quod iam derogauit seu subrogauit, vt supra, non consuetudo, quæ solum interpretatur per prædicta.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO XCVI.

MACERATENSIS.

ARGUMENTVM.

Arboris appellatione, an veniant vites.

SVMMARIVM.

Communis vsus loquendi præualet omni constitutioni, num. 1.

Verba prolata ab imperitis quomodo interpretentur, num. 2.

Probatio communis vsus loquendi est difficilis probationis, num. 3.

Arboris appellatione de iure veniunt vites, numero 4.

DECISIO XCVI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

N contractu inito inter Ioannem de Cardinale, & Hieronymū Fracone, in quo iter dictas partes fuit conuentum, quod ille, qui haberet minorem quantitatem arborum in eius posses-

sione teneretur alteri soluere certam pecuniarum quantitatem.

Dubitatum fuit, an in computatione dictarum arbor facienda possint numerari vites in dictis possessionibus existentes.

- 1 Ratio dubitandi fuit, quia debet attendi communis vsus loquendi, quod praualet enim constitutioni l. liberorum, §. quod tamen Cassius, ff. de legat. 1. l. labeo, ff. de supel. legat. & Bart. in l. talis scriptura, num. 3. ff. de legat. 1. secundum quem arborum appellatione non veniunt vites. Et tanto magis, quod agitur de verbis prolatis ab imperitis, quorum vsus grassa miuerua accipi solet. Roman. conf. 4. sententiam nume. 1. fol. 4. maximè in vocabulis prolatis in vulgari prout in præsentī specie Decian. confi. 55. primo ergo, numero 23. lib. 1. & contractibus initis inter imperitos, & vulgares, vt probat Stephan. de Federic. in suo tracta. de interpretatio. iur. par. 3. num. 65. tom. 1. fol. 221.
- 2 Sed huiusmodi obiectione non obstante contrarium fuit resolutum, nam cū non fuerit aliquid de asserto communi vsu loquendi probatum, qui vt post Io. de Anan. in cap. 1. col. 7. de sagitta, & alios dicit Mascard. de probatio. conclus. nume. 1. lib. 1. fol. 245. est difficilis probationis, non erat de eo curandum, sed recurrendum ad iuris dispositionem secundum, quam vites appellatione arboris continentur l. 2. & 3. ff. arbor furtim Cæsar Veronenf. in suo tracta. de arbor. cap. 81. to. 6. p. 2. fol. 209.

Laus Deo, & B. Mariae semper Virgini.

DECISIO XCVII.

MONDIS FORTINI.

ARGUMENTVM.

Restitutio in integrum appellatione deserta cum maiore quando succedunt minores, an competat.

SUMMARIVM.

Appellatio dicitur deserta si non fuerint reproducta littera infra 20. dies, num. 1.

Restitutionem in integrum qui petit aduersus lapsum fatalium, an dicatur fateri appellationem esse desertam, num. 2.

Restitutio in integrum non competit minoribus aduersus id quod cum maiore cui succedunt gestum est, num. 3.

Actio ex contractu oritur in iudicijs, num. 4.

Restitutio in integrum peti non potest aduersus id quod minorum nomine non est gestum, num. 5.

Mandatum speciale requiritur ad petendam restitutionem in integrum, num. 6.

Procurator cum quo causa est deserta, an possit petere restitutionem in integrum aduersus lapsum fatalium, num. 7.

DECISIO XCVII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Terum proposita causa, quæ vertitur inter Liberatum Pauoniū, & litis consortes prætendentes ex actis apparere de desertione appellationis interpositæ pro parte Iuliam de Iulianis, & Capita-

- 1 ne i Nicolai eo, quod litteræ citatoriæ non fuerint reproductæ infra 20. dies ad formā Constitu. cap. 9. lib. 6. & retenta illa opinione,

ne, quod post lapsa fatalia partes procedendo ad ulteriora non possint ea prorogare, vt resolutum fuit supra decis. 84. Appellatione deserta quia pro parte dictorum appellatorum petebatur restitutio in integrum aduersus dicta fatalia decursa ex capite minoris ætatis, per quam videbatur acceptata dicta deserta l. 3. ff. rem rat. haberi vbi glo. & Doct.

Dubitatum fuit, an illa posset concedi. Et resolutum, quod non, quia cum causa præfata esset cepta cum maioribus, & eorum tempore deserta fuerit successio minorum non præbet iustam causam restitutionis, vt probat text. in l. Aemilius, ff. de minor. vbi Bart. num. 5. & Doctor. omnes & præcipue Odd. in suo tracta. de restitu. in integr. q. 2. art. 1. num. 8. ratio est quia cum fuerint maiores in iudicio, in quo dicta causa fuit deserta, orta dicitur actio ex contractu, que nascitur in iudicijs, in quibus contrahi dicitur l. 3. §. idem scribit vbi Bart. num. 3. ff. de pecul. glo. in l. 2. §. fin. in vlt. glo. littera N, vbi Bart. num. 9. ff. de Prætor. stipulatio. & Anguissol. consil. 51. num. 40. lib. 2. aduersus quem minorem restitui non conuenit secundum iura præcitata, præcipue cum minorum nomine nihil actum sit, l. nulla vbi notant omnes, & præsertim Bald. in l. defunctus, ff. eod.

Et vbi restitutio in integrum concedenda foret, id nequaquam in præfata specie locum habere potest, cum non constet adesse minorem, nec petentem esse procuratorem minoris ad dictam restitutionem petendam, hoc est habere speciale mandatū, vt requirebatur secundum communem opinionem fundatam in l. illud, §. fi. de minor. de qua testatur Mynsinger. obseruat. 26. ad petendam, num. 1. centu. 2. fol. 427. Cassad. decis. 1. num. 3. de procurato. fo. 35. & Odd. in suo tracta. de restitu. in integr. par. 1. q. 3. artic. 12. num. 48.

Præcipue cum causa sit deserta cum ipso met procuratore, qui dictam restitutionem petit minorum nomine per ea, quæ tradit Caualecan. in suo tracta. de tutor. numero 175. fol. 110.

Et tanto magis cum agatur de eius interesse, stante Constitutione Marchiæ, cap. 11. in fin. lib. 6. fol. 378.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO XCVIII.

FIRMENSIS.

ARGUMENTVM.

Sententia de exequendo instrumentum Camerali obligatione uallatum, an debeat retractari sub prætextu simulationis, vel nullitatis, idque generaliter, & indistinctè verum sit.

SUMMARIVM.

Instrumentum publicum dicitur probatio probata clara, & manifesta, num. 1.

Exceptiones, quæ admitti possint aduersus instrumentum camerali obligatione uallatum, num. 2.

Testis vnicus contra producentem plene probat, numero 3.

Simulatio non attenditur deficiente causa simulandi, num. 4.

Simulationis species alleganda an sit, & quomodo hoc intelligitur, num. 5. & seq.

Diuinare, quis non cogitur, num. 6.

Simulatio, an possit opponi aduersus geminatam, receptæ dotis confessionem, num. 7.

Simulatio, & exceptio non numeratæ dotis, an possit allegari quando præcessit instrumentum promissionis, num. 8.

Geminatio an ualidet primam confessionem nullam, num. 9.

Geminatio excludit simulationem, num. 10.

Simulatio, an possit allegari quando fuit iuratum omnia & singula in instrumento contenta esse uera, num. 11.

Confessio receptæ dotis iurata, an excludat simulationem, & exceptionem non numeratæ pecuniæ, & præiudicet cuilibet successoribus, & quid stante camerali obligatione, num. 12.

Causæ cognitio ex breuitate temporis non præsumitur, num. 13.

Quod est nimis festinatum, non potest esse ponderatum, num. 14.

Citatio an sit nulla ex defectu appositionis loci, & horæ, num. 15. & 19.

Decretum potest interponi etiam parte non citata, num. 16.

Statu-

- Statutum quod non exigit, nec alij exigere debent, numero 17.*
Citatio eorum, quorū non interest dicitur leuis solemnitas numero 18.
Citatus simpliciter intelligitur citatus propria hora qua Iudex sedere solet, nu. 20.
Libellus generalis admittitur cōtra non excipientem, numero 21.
Decretum Iudicis, an requiratur in contractibus minorum, nume. 22.
Statutum in loco statuentium praualet generali constitutioni Marchiæ, num. 23.
Statuta quando dicantur iura communia, num. 24.
Minor iurans cum assertione causæ, vel sine an licite contrahere possit, nu. 25.
Minor habens curatorem potest contrahere sine iudicis decreto, d. num. 25.
Dictio nisi quid operetur, quando precedit negatiua, num. 26.
Duplex funiculus est fortior, num. 27.
Minor contrahens cum præsentia curatoris, an dicatur ledi, num. 28.
Decretum quando præsumatur factum causa cognita, num. 29.
Consanguineorum præsentia quid operetur, num. 30.
Minoris iuratae assertioni, an standum sit, nu. 31.
Paria sunt aliquid factū, vel verbis apparere d. numero 31.
Scriptura seperata cognitionis causæ quando interponuntur decreta an fiat, num. 31.
Consuetudo plurium notariorum, an possit derogare iuri communi, num. 32.
Consuetum est seruandum, num. 33.
Appellatio non admittitur in causa dotis, nume. 34.
Solemmitates in specie in decreto quando enunciari debeant, num. 35.
Consuetudo quam probationem requirat, num. 36.
Clausula solita apponi, an habeatur propositis, numero 37.
Consuetum præsumitur factum, num. 38.
Clausula omni meliori modo quid operetur, num. 39.
Decretum an possit dici nullum sub prætextu, quod illud fuerit positum in principio, vel medio contractus, num. 40.
Notorium consistit in notitiam decem hominum, & non indiget probatione, nume. 41.

DECISIO XCVIII.

MAXIMO DEO AUCTORE.

Estè per Reuer. D. Antoniū Bornium Vicarium Generalem Illustrissimi, & Reuerendissimi D. Archiepiscopi Firmani I.C. probatissimum fuisse iudicatū censui, dum pronunciauit instrumentum pro

ductum pro parte D. Iudittæ Palmeriæ fore, & esse exequendum contra DD. de Falconibus, licet maiori parti excellentissimorum Dominorum meorum ex pluribus, quæ opponebantur contrarium, visum fuerit.

Motus quia petita executio cum esset
 1 fundata in instrumento publico, quod dicitur probatio probata, per quam redditur res clara, & manifesta, non videbatur posse impediri, etiam stantibus oppositis, quæ cum non sint de tribus videlicet falsitatis, quietationis, & solutionis non poterat aduersus illud virtute cameræ obligationis in eo positæ allegari, vt in terminis dicit Gallet. ad formul. camer. obligat. quæst. 1. numero 1. & seq. nec consequenter dici, quod d. D. Iudex à quo male iudicauerit. Et vbi potuisset eo prætextu, quod d. D. Iudex, à quo pronuntiauit etiam d. d. de Falconibus teneri, & obligatos esse ad restituendum florenos quartum, & quadringentos de quibus in dicto instrumento illis, vt infra breuibus, ac conclusiue procedendo facile responderi posse existimabam.

Nam primum obiectum de simulatione, quæ deducitur ex pluribus coniecturis, quarum prima est, quia tempore primæ quietationis nondum cesserat dies solutionis dotis promissæ, secunda quia pecuniæ quas D. Carolus vir olim d. Iudittæ habuisse confessus fuit post factam numerationem coram testibus, & notario remanserunt penes D. Palmorium, qui eam d. Carolo numerauit, vt probat quartus testis d. Iudittæ, qui contra eam plenè probat.

3 Tollitur ex infra scriptis, & primò quia
 4 simulatio non attenditur, quando non constat de causa simulationis, nam deficiente causa simulandi deficit simulatio, vt probant Bart. consil. 65. factum tale est, num. 4. & 5. & Veronen. in suo tracta. de simulat. contract. præsumpt. 24. nume. 77. tom. 7. fol. 10.

Sed in præsentis specie non constat de aliqua causa simulandi saltem, quod releuet, quia illa quæ asserabatur probata di displicere alli fratri non subsistit, cum d. Carolus disponendo ad sui libitum circa d. quietationem fratribus aliquid non tolleret, nec eis aliquod damnum faceret, non enim reperitur dictis fratribus obligatus non disponere de re sua, nec alteri quietationem facere, præcipue cum illam etiam fratribus inuitis facere teneretur.

Immo ex hoc, contractum non fuisse simulatum manifestè colligitur, cū liqueat de intentione quietantis, & subsit causa, per

per quam quietatio fieri debuit.

5 Et tanto magis, quia rei conuenti de simulatione contractus opponentis nullam allegat simulationis speciem, vt tenebantur, quo casu subcumbere dicuntur, vt post Aret. inst. de except. in rubr. num. 28. Alex. conf. 111. viso superiori themate, nu. 1. lib. 3. & conf. 28. in causa, & lite nu. 12. lib. 5. & Boer. confil. 11. nu. 8. dicit Anch. q. 47. Vilius quidam, n. 3. lib. 1. fo. 30. & addit. ad Barba. q. 1. plures allegat d. confil. 65. in littera A, ratio esse potest, vt inquit ibi Barto. nu. 4. quia intentio eius, qui speciem simulationis non allegat est nulla, & sic super ea nihil fundari, ac fabricari potest.

Nec dicatur, quod id non nocet, quia pro parte d. iudicte non fuit replicatum, nec petitum declarari dictam speciem simulationis, vt faciendum de iure videbatur secundum Bal. & Sal. in l. ab Anastasio, col. vlt. C. mandat. & Veronen. in suo tract. de simulat. contract. presumpt. 26. nu. 29. cum similit. quia cum in processu nihil in specie de simulatione dictum appareat per dd. de Falconibus, sed solum oppositum, quod instrumentum executionem non meretur ex causis suis loco, & tempore producendis prout fo. 7. non erat de necessitate petenda dicta declaratio, quis enim diuinare non cogitur, etiam quod in allegationibus iuris de ea fuerit quandoque discussum cum in huiusmodi discussione interuenerit quoque omnis necessaria replicatio, & ubi de d. oppositione simulationis appareret idem esset cum pro parte dictae iudicte, d. fol. 7. fuerit dictum exceptiones datas esse friuolas, inanes, animo protelandi iudicium, ac calumniosas, per ea que tradit idem Veron. loc. cit. precipue cum vt ibi aduersus eas nihil fuerit replicatum.

7 Secundò quia agitur de confessione receptae dotis geminata, vt patet ex primo, & secundò contractu, aduersus quam non potest opponi de simulatione, vt in terminis dicunt Bart. in l. in contractibus in nou. addit. nume. 9. in vers. tertius casus, C. de non num. pec. & Corset. in suo tract. de verb. geminat. num. 18. to. 18. fol. 268.

8 Et tanto magis quia ante dd. binas confessiones, de quibus in dictis contractibus precedebat instrumentum promissionis dotis, ex quo solo dicitur exclusa omnis simulatio, ac exceptio non numeratae dotis, vt in terminis probat tex. in d. l. in contractibus, §. sed quantum, C. de non num. pec. vbi Bart. d. num. 9. & doct. & Io. Andr. in addit. ad spec. iu. rubr. de donat. inter vir. & vxor. in fi. quibus addo Bal. Nouell. in suo tract. de

dot. p. 10. num. 18. in vers. septimo fallit, fol. 133. cum similit. vulg.

9 Nec dicatur, quod confessio dotis receptae, de qua in primo instrumento est nulla, & etiam simulata ob d. retentionem pecuniarum, quia per geminationem sublecutam prima confessio inualide dicitur valida, vt p. tex. in l. talis scriptura, & ibi doct. & Ang. ff. de legat. 1. & l. legata inutiliter, & ibi Bar. eod. tit. & Bal. in tract. schismat. col. 18. dicit Corset. in d. suo tract. de verb. geminat. nu. 20. & consequenter exclusa omnis simulatio in vim d. geminationis, & verisimilitudinis, nam ad quid voluit d. Carolus, qui onera matrimonij sustinebat reiterare d. confessionem, si reuera, pecunias non habuisset, quae etià iure clarius probari posse videntur per ea, quae tradit nouissime Borel. conf. 56. cum nupsit, nu. 43. & seq. dum in specie dicit confessionem geminatam tollere exceptionem non numeratae pecuniae.

11 Tertio quia in ultimo instrumento confessionis dotis, cuius executio, vt supra concessa fuit narratur, omnia, & singula in eo contenta esse vera, quo casu, nec ipsa, nec eius haeres potest allegare simulationem, vt in terminis post Ruy. conf. 32. lib. 4. & conf. 132. eodem lib. & Alex. in l. nemo potest, ff. de legat. 1. & in l. Scius, & Augerius, ff. ad J. Falc. tradit Anch. d. q. 47. num. 2. lib. 1.

12 Quarto quia d. confessio dotis fuit iurata, quae non solum excludit omnem simulationem, cum operetur non posse opponi exceptionem non numeratae virtute iuramenti habentis vim iudicialis confessionis Borel. in prefato conf. 56. cum nupsit D. nu. 13. & seq. precipue stante d. camerali obligatione de qua in terminis loquitur Put. decil. 245. in causa Romana, num. 3. fo. 673. sed praedicit cuilibet successor, & etiam fisco. Rym. iun. conf. 83. Publicatis bonis, nu. 6. lib. 2. fo. 86. Prout quoque praedicit quando concurrunt alia iudicia, seu coniecturae, ex quibus veritas confessionis coadiuuatur, puta quando maritus vxorem retinuit, & alimenta illi praestitit tamquam dotatae. Rym. iun. loc. citat. nu. 15. vt in presenti specie.

13 Secundum vero obiectum, quod fiebat de d. in rumento asserendo illud esse nullum, quia in eo non fuit seruata forma statuti Firmi, & constitutionis, nec adhibita causa cognitio, vt requirebatur, facile eliditur, nam eodem tempore, quo d. Carolo fuit datus tutor, & petita licentia quietandi eodem tempore fuit super hoc interpositum decretum, ex qua temporis breuitate videtur non fuisse adhibitam causam cognitionem, & consequenter decretum esse nullum, Alexan. confil.

Q

conf. 123. scripsit ecclesiasticus, num. 26. lib. 4. Dec. consi. 402. quamuis in casu num. 12. Marf. in sua pract. crim. in §. nunc videndū, num. 31. & 32. fol. 44. Rolan. conf. 33. visis alienationibus num. 10. & seq. lib. 1. Borgn. de tutor. & curat. num. 128. fol. 77. Decian. conf. 38. quæst. 69. lib. 3. fol. 257. Gabr. conclus. 6. de sent. num. 5. Ferrat. caut. 60. decreto iudicis, num. 1. & 2. fol. 120. Mascard. de probat. conclus. 1296. num. 36. lib. 3. fo. 183. Rot. Bon. decif. 36. causa suspecti, nume. 2.

14 quasi quod non possit esse ponderatum, quod est nimis festinatum, vt ibi, & quod sit omissum, quod est de iure diuino Rot. Bon. decif. 2. dubitatum fuit, num. 7. fol. 3. Decian. conf. 14. ex præmissis ergo num. 87. lib. 3. fol. 112. & conf. 37. quæritur ergo nu. 34. eod. lib.

Pariter tollitur quia, quod opponitur de solemnitate statutaria, & constitutionis nõ seruata euanescit ex lectura eiusdem instrumenti.

Nec dicatur, quod non interuenerunt fratres d. Caroli, qui erant proximiores, quia vbi fuisset necessaria citatio id eorum culpa euenit, cum citati noluerint cõparere.

15 Etsi replicando opponeretur quod citatio fuit nulla ex defectu oppositionis loci, & horæ diei per ea, quæ tradunt Alex. conf. 137. in causa, & lite numero 11. lib. 2. Bocc. super constitu. vt minor lib. quinto, glo. 3. numero 119. & Eugen. consil. 85. sub isto, num. 28. & seq. fol. 232.

16 Respõdetur primo, quod decretum potest interponi etiam parte nõ citata, vt probat tex. in l. si eum, §. penul. ff. de fidei. liber. & Petr. de Suzz. in l. ea quæ, C. quomod. & quan. iud. etiam si decretum deberet interponi ex forma statuti Bal. in l. 1. num. 50. C. qui admitt. ratio secundum eundem ibi duplex est, prima quia quod statutum non exigit, nec alij exigere debent, secunda quia

18 citatio eorum quorum non interest dicitur leuis solẽnitas, & propterea eius omisio non vitiat. Et vbi requireretur citatio, quod dd. de Falconibus cum fuerint citati coram Capitaneo Ciuitatis Firmi ad præstandum consensum d. quietationi faciendæ, & dicendum causam quare id fieri non debeat pro die 13. Ianuarij 1595. qui Capita

19 neus habet certum locum, & tribunal, cessat præfata oppositio loci, vt in terminis decidunt Bart. Angel. & doct. in l. si vt proponis la 2. C. quom. & quan. iud.

Prout quoque cessat alia de ommissione horæ per ea, quæ tradunt Innoc. in cap. cum nobis, nu. 5. de electio. & elect. pot. fo. 22. vbi addit. in littera A, dicit quod citatus

simpliciter intelligitur citatus propria hora, qua iudex solet sedere. Abb. in c. confultuit num. 5. & 10. de offic. & pot. iud. deleg. Felyn. in c. cum super nume. 3. de test. cog. & Alexan. in l. liber homo, §. decem hodie, num. 6. ff. de verbor. obligatio. qui id notatu dignum reputat.

Secundò dicitur, quod vbi d. citatio aliquo pacto impugnari posset idem esset, cū dd. fratres de Falconibus aduersus eam nihil opposuerint, vt in simili dicitur de libello generali, & obscuro, qui admittitur contra non excipientem secund. Fely. c. Pastoralis nume. 54. de except. Corn. cõf. 55. visis, & diligenter num. 27. lib. 3. Ruyn. conf. 119. videtur fortassis, num. 15. lib. 5. Paris. consi. 67. Capitulum de quo num. 2. lib. 4. & prac. capit. in titu. de iur. product. numero 14. lib. 2. fol. 67.

Aliud vero ex infra dicen. nam cum agatur de cõtractu facto, à d. Carolo, qui vt legitur in dicto instrumento erat minor 25. sed maior 20. non requirebatur iudicis decretum, nam ei permissum erat facere d. instrumentum quietationis medio eius iuramento, cum consensu duorum proemiorum, & curatoris absque aliquo iudicis decreto, quod tantum requiritur in contractibus impuberū, & pupillorum vna cū consensu tutoris, vt ad litteram decidit statutum Firmi rubr. 31. lib. 3. quod attendi debet magis, quàm constitutio, vt alias in Rot. 25. ta fuit resolutum, nam statuta in loco statuentium iura communia dicuntur, vt voluit Peregr. in suo tract. de iur. fisci lib. 5. tit. 1. nu. 136. fol. 416. & nouis. tradit. addit. ad Diaz in sua pract. can. cap. 147. in littera C, f. 556. dum affirmat ius Regni dici ius commune quod adeo verum est quod sententia lata contra formam statuti redacti in volumine statutorum est nulla, vt post Bal. & Alex. censuit Rot. per Verald. decif. 136. alias 23. sententia par. 3.

Nec dicatur præfatum statutum Firmi venire additatie ad ius commune, & constitutionem Marchiæ.

25 Quia quo ad ius commune non reperitur iure cautum, quod minor quando iurauit tam cum assertione causæ quam sine non possit valide contrahere vt pulchre scripsit Put. d. decif. 245. in causa Romana lib. 3. fol. 675. nec quod habens curatorem sic eiusdem cõditionis, & in specie debeat adhibere iudicis decretum in suis cõtractibus, sed bene oppositum vt probat gloss. in verbo absimilis & Docto. in l. 3. C. de jn ingr. restit.

Et vbi reperiretur, dico, quod non venit addita-

additativè, neque ad illud, neque ad Marchia constitutionem, quia cum statutum procedat ponèdo orationem negatiuam, & subdendo dictionem, nisi videtur dictum, instrumenta ita facta valeant per doctri. Bar. in l. actione, num. j. C. de transact. vbi Dec. num. 5. Grat. conf. 126. in presenti causa, num. 19. libro 2. Ped. dec. 131. Decreto Astensi, num. 2. cum simili, quæ videtur transire sine dubio, vt in terminis statuti Recanet. censuit Rot. in nouiss. decif. 384. fuit resolutum, num. 3. par. 1. fo. 129. quam secuta fuit etiam Rota ista in vna pariter Recanetensi vertente inter Antonium Angeluccium de Belforte, & Bartholomeum Ceuolum Recanetensem, sub die 24. Augusti 1594. vt dixi sup. Decif. 2. Non est dubium.

Et sic frustra disputatur, an fuerit adhibita per iudicem causa cognitio, cum illa non esset necessaria, & propterea cum iudex ex abundanti d. contractum approbauerit interponendo suam auctoritatē, constitutioniq; propterea, etiam satisfactum dicatur, tanto magis valere debet, cum duplex funiculus sit fortior, c. 1. vbi Doct. de treg. & pac. conf. 373. viso consilio, nu. 8. Præcipue, quod minor vbi interuenit curator, in aliquo non læditur, eo quod de male gestis habet regressum contra curatorem vbi fuisset necessaria causa cognitio, prout non est vigore d. statuti, idem dicendum foret: Nam cum non tractetur de decreto interposito, a iudice rurali, idiota, & ignaro, pro cuius decreto præsumitur, omnia præsumuntur solemniter, & cum causa cognitione facta, quia sicut verisimile est, quod idiota, & ignarus omittat solemnitates, quas nescit, ita verisimile est quod iudex eruditus, vt sunt illi, qui proponuntur ad huiusmodi decreta interponenda in Ciuitate Firmi, fecerint omnia solemnia, & quæ facienda erant. Et propterea dict. decretum debet præsumi causa cognita, & solemniter factum per ea, quæ tradunt Duen. reg. 189. Decretum iudicis limit. 3. fol. 97. Rol. conf. 90. Primo quidem aspectu, nume. 47. libro 1. fol. 448. & Simone. in suo tract. de decret. lib. 3. inspect. 3. num. 39. & seq. tomo 6. par. 2. fol. 38.

Præsertim vbi non agitur de inferiori magistratu, vt præter citat. Doct. tradunt Marsil. sing. 438. lex multum confidit, in fine, fol. 120. Neuiz. consil. 85. Statue seruo tuo, nume. 7. folio 704. & Cott. in suis memor. in ver. decretum minoris iudicis, alias nulla esset differentia inter iudicem maiorem, & minorem, eruditum, ac ignatum,

quod non est dicendum, cum verisimile non habeat.

Et sic præsumatur pro decreto, vt consiluit Dec. conf. 536. in causa quæ agitur, num. 4. & seq. & late deducit Mascard. de prob. concl. 276. num. 3. lib. 1. fo. 217. quod scilicet fuerit interpositum ex iustis causis Paseth. conf. 220. pro resol. nume. 8. etiam si index esset vnus ribaldus, Ferrar. d. caut. vlt. num. 12. in ver. præsumitur, non potest dici præfatum instrumentum esse nullum ex defectu cognitionis causæ, cum pro se habeat iuris præsumptionem, & in eo interuenerint consanguinei, qui verisimiliter non permisissent fieri aliquid ad damnum minoris, nec ipsum falsum fuisse recepisse dotem, si nobissent vna cum Iudice rem vere ita se habuisse.

Et tanto minus potest dictum decretum impugnari ex defectu cognitionis causæ, quia de illa ni fallor constare videtur, nam si assertioni d. minoris iurata, de qua in d. instrumento, vt inquit Pute. d. decif. 245. num. 1. & 2. lib. 3. standum est, comemens erat quid quietantia fieret, & sic huiusmodi decretum quatenus fuisset necessarium, non potest dici sine causa cognitione, cum illud factum fuerit in vim d. assertionis, sed quod proinde sit, ac si specialiter dictum fuisset causa cognita cum facto & verbis aliquid apparere paria sint præter id quod in d. Ciuitate Firmi, quando decreta interponuntur, non solet fieri aliqua separata scriptura cognitionis causæ, vt p. duodecim instrumenta exhibita celebrata a diuersis notarijs probatum extitit, per quam iuri communi derogari potuit, vt in terminis de cōsuetudine, quamplurium notariorum Ciuitatis Regij consiluit Rym. iun. conf. 164. Dubitatum, nu. 56. lib. 2. a quo consuetu non videbatur recedendum, nisi quis vellet, vt dicebat Bal. de nouo reuagare mundum, turbando subsequutum matrimonium, & damnificando d. mulierem in sua dote, quæ ex iuris dispositione, adeo est fauorabilis, quod facit cessare etiam remedium appellationis, vt dixi sup. Decif. 43. super proposita dubitatione, num. 1.

Nec dicatur, quod in requirentibus magnam, & diligentem causa cognitionem prædicta locum non habent, nisi in specie solemnitates enunciata fuerint, quia opinio eorum, qui tenuerunt sufficere, si id in genere factum fuerit, quos secutus fuit Mascard. d. concl. 276. nu. 4. libro 1. est contra magis communem, & receptam doct. sententiam, vt dicit Menoc. in suo tract. de præsump. præsump. 75. nu. 22. lib. 2. fol. 72.

Et dictū consuetudinem non obstare,
36 quia non fuit probatum dictis instrumen-
tis adhibitam fuisse fidem, venisseq; in no-
titiam maioris partis populi, maxime cum
dd. instrumenta non sint de antiquo.

Nam ad primum de solemnitatib. enū-
ciandis in specie non autem in genere.

Respondetur id non esse necessarium in
casu de quo agitur ex his, quæ supra dicta
sunt, & vbi necessaria fuisset præfata enun-
ciatio, idem esset cum in interpretatione
alterius decreti, de quo in eodem instru-
mento, vt in processu, fol. 2. consueuerit a-
liquādo idem iudex dicere facta super præ-
missis diligenti inquisitione, causa cog-
37 ta, quo casu huiusmodi clausula debet ha-
beri pro positis, nam præter id quod con-
38 suctum præsumitur factum Bal. in l. neq; ,
la 1. num. 1. C. de nupt. Soc. iun. conf. 61. in-
spectis, nu. 34. lib. 2. & solitum apponi habe-
tur proposito, Tiraq. in suo tracta. de iur.
constit. lim. 31. nu. 9. fol. 259. ac maxime cir-
ca id, quod quis est solitus obseruare, ut
in terminis probat Simon. de Put. conf. 151.
omnis actio, num. 78. & Ludou. concl. vni-
39 ca, ver. inferitur 127. fo. 527. ex clausula om-
ni meliori modo subsequenti in vltimo de-
creto posita facile comprobari posse vide-
tur, cum illa sustineat actum eo modo, qd
valere potest, etiam per suppletionem, De-
cian. conf. 37. consolor, an nu. 21. lib. 5. fol.
137. quasi dictum fuerit habita super præ-
missis diligenti inquisitione, causa cog-
nita, nam d. clausula habet vim specialis ex-
pressionis, vt tradit Bald. in l. quoties, nu. 3.
C. de hæred. instit. Alex. conf. 112. post red-
ditum, nu. 3. & seq. lib. 3. Paul. de Cast. con-
sil. 323. super primo puncto, nume. 3. lib. 1.
& Fel. in c. cum super, nu. 11. vers. secundus
effectus, de off. & potest. iud. delegat.

Immo quod plus est, dico attestationem
præfatam cognitionis cause, de qua in prin-
cipio d. instrumenti sustinere illud, cum
nihil referat, an illa adhibita fuerit in prin-
cipio, seu in medio, vel in fine per ea, quæ
tradit Put. decis. 364. in vna Perusina hære-
ditatis, lib. 1. fol. 204.

Ad secundum de consuetudine respōd.
quod cum præsumatur in præfata specie,
vt dictum fuit pro decreto dicta requisita
non erant necessario probanda, licet osten-
sa fuerint dd. instrumenta ad docendum,
quod non agebatur de re noua, vt magis
animus iudicantium quiesceret.

Et tanto magis, quod per illa videbatur
inductum notorium consistens in notitiā
decē hoīum fm Bal. in auth. quod locum,
nu. 13. C. de collat. quod nō indiget probat.
Laus Deo & B. Maria semper Virgini.

DECISIO C.

MACERATENSIS.

ARGUMENTVM.

Aufugiens, an debeat citari.

SUMMARIVM.

Citatio requiritur in quolibet actu, nu. 1.

Fuga quid operetur, nu. 2.

Citari non debet, qui dicit se nunquā venturum, nu. 3.

DECISIO C.

MAXIMO DEO AVCTORE.

1 **E**si regulariter cita-
tio in quolibet actu
requiratur, l. qui de
vnoquoque, ff. de re
iud. c. cum olim, de
test. clem. pastoralis
de re iud. cum simi-
2 l. vulgatis. Id tamē lo-
3 cum non habet in aufugiente, quia cū per
fugam declaret se amplius non compari-
turum, non est vltius citandus, vt probat-
tur in c. cum, qui de dol. & contum. in 6. &
simile videtur in eo, qui dixit se nunquam
venturum, qui propterea citari nō debet,
vt dicit Bar. in l. ex consensu, §. fin. ff. de ap-
pell. Gloss. & Franc. in d. c. cum qui, nu. 5.
& ita fuit tentum in vna vertente inter lo-
sephum Angeli de Penna, S. Ioannis Inco-
lā Maceraten. & fiscū die 17. Nouēb. 1598.
Laus Deo, & Beatę Maria semper Virgini.

DECISIO CI.

MACERATENSIS.

ARGUMENTVM.

*Honesti viri apud quos appellatur, quam ha-
beant auctoritatem.*

*Ascribens sibi magistratum, & iurisdictionē,
quomodo puniatur.*

SUMMARIVM.

Appellari potest coram honestis viris, nu. 1.

Appellari quando soleat coram honestis viris, nu. 2.

Honesti viri, qui dicantur, nu. 3.

*Honesti viri possunt facere decreta spectantia ad iudi-
candum, nu. 4.*

Honesti viri possunt dare Apostol. testimoniales, nu. 5.

Honesti viri habentur uti testes, nu. 6.

Apostoli non sunt de necessitate petendi, quando appellatur in absentia iudicis, licet ad cautelam peti possint, nume. 7.

Pœna eius, qui sibi magistratum, & iurisdictionem adscribit, quæ sit, nume. 8.

Pœna corporalis pro alio solui non potest, nume. 9.

Fideiussor non recipitur quando tractatur de pœna corporali, nu. 10.

DECISIO C.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Secuta carceratione Reuerendorum Canonorum E. & A. sub prætextu, quod interposita appellatione coram eis tanquã honestis viris à quadam sententia per Illustrissimum, & Reuerendissimum Galeatium Moronum Episcopum Maceratensem meritissimum eam admiserunt si & in quantum, & litteras citatorias, & inhibitoriales in forma concesserunt.

Dubitatum fuit an eis de iure id licuerit, vel saltem sint sub fideiussoribus relaxandi.

- 1 Fuit conclusum, quod licet possit appellari coram honestis viris c. si. de appell. Lap. allega. 38. an valeat appellatio nu. 1. & 2. fol. 36. Franc. in c. si iustus metus de appell. nu. 31. Papiens. in sua prac. in form. appellation. à sententia diffinit. in vers. coram vobis, nu. 11. mihi fol. 406. & Menoch. de arbitr. cas. 69. non semel nu. 9. fol. 112. quod fieri solet quando copia iudicis à quo haberi non potest, vel infra tēpus non potest adiri iudex, ad quem secundum Crauet. conf. 140. diuino subsidio num. 3. in vers. denique quãdo, qui dicuntur illi, de quibus per Veronens. caut. 78. quia in electione fol. 26. & seq. non
- 2 tamen possunt facere decreta, quæ spectat ad iudices, prout sunt admittere si in quantum, vel non admittere literasq; citatorias, & inhibitorias committere, prout fecerūt dicti honesti viri modo vigore literarum Sacræ Consultæ sub die 19. Iunij præsentis anni 1596. carcerati, sed solum dare Apostolos testimoniales, vt dicit Specul. in titu. de appellat. iudicial. nume. 14. in versic. posunt autem part. 3. Soccin. confi. 45. visa appellatione num. 2. versicu. præterea isti boni viri lib. 1. facit Lap. allegat. 121. quantum

ad nunciationem nu. 7. fo. 142. quia honesti viri habentur quodammodo, vt testes secū dum Soc. loco cit. Si petiti fuerint, nam de necessitate quando appellatur in absentia iudicis, non sunt petendi Apostoli, licet ad cautelam peti possint, vt in terminis tradit Specul. de appellat. §. sequitur videre, n. 11. part. 4. fol. 139. Franc. in d. c. si iustus metus, nu. 35. de appellat. Cassador. decis. 8. appella uerat de appellation. num. 8. fol. 125.

- 8 Et sic non posse relaxari sub fideiussoribus, quia vt prætenditur pro parte fisci agitur de crimine læsæ maiestatis de eo, qui sibi magistratum, & iurisdictionem adscribit, vt nouissimè tradit Decian. in suis tract. crim. to. 2. cap. 9. quibus modis hoc crimen committatur num. 5. fol. 117. quod facit celsare dationem fideiussoris, cum pœna corporalis pro alio solui non possit, nec pro ea dari fideiussor secundum gloss. singularem in c. cum homo 23. q. 5. Bald. in l. neque, C. ne filius pro patre, & in l. si quis in conscribendo, C. de pactis, num. 5. & in l. Pogramma, C. commina. epist. Roman. consil. 15. Plura sunt, nom. 2. Marsil. in sua pract. in §. examinanda, num. 13. fol. 48. & Petr. de Ra uen. in suo trac. de feud. in lib. de pac. const. titu. vnic. to. 10. par. 2. fol. 42. & Farinac. in sua prax. criminal. in tit. de carcer. & carcerat. quæst. 33. Regula prim. numero primo, §. 1. & seq.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO CI.

FRONTALIS SANGTI
Seuerini.

ARGVMENTVM.

Receptatores, quam incurrant penam.

SUMMARIVM.

Receptatores quando puniantur tanquam rei læsæ maiestatis, num. 1.

Q 3 Consti-

M. Antonij de Amatis.

Constitutio Sixti V. puniens receptatores, de quibus intelligatur, num. 2.

Verbum ij est relatiuum præcedentium, nume. 3.

Verbum illis non solum est relatiuum, sed etiam personale, & ad oculum demonstraturum, nu. 4.

Verbum prædictos est relatiuum præcedentium, cum omnibus suis qualitatibus, num. 5.

Receptatores de iure communi secundum magis receptam doctorum sententiam puniuntur arbitrio iudicis, num. 6.

Pœna non reuelantium delinquentes qua sit, num. 7.

DECISIO CI.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Receptans scienter exēptum de carceribus, cum aliquo de his, q̄ fuit particeps eiusdem sceleris, qua pœna plectēdus veniat. In causa, quę vertitur inter filium R. C. Apostolicę actōrē ex

vna, & Reuerendum Antonium Franciscū Baglianum de Cingulo Vicarium perpetuum Sancti Dominici à Frontale.

1 Dicebam, quod aut queritur an dictus Baglianus possit puniri tanquam Receptor, & tunc, id posse cōsiderari duobus modis vno modo respectu pœnæ contentæ in constitutione Sixti V. quæ in Bullario est Bulla 6. puniente receptatores tanquā reos læsæ maiestatis, vt ibi legitur in versic. (qui perduelliones) & dicit Farinac. in titu. de carcer. & carcerat. q. 30. nu. 96. alio modo respectu iuris communis.

Primo casu videtur quod nō, quia dum dicta Bulla punit receptatores tanquā reos læsæ maiestatis non comprehendit hanc

2 speciem, in qua nō constat, quod d. inquit esset de nominatis, & specificatis in ea, nempe perduelliones, homicidæ, exules, & banniti ad quos tantum se refert capitulū d. Bullæ puniens receptatores, vt demonstrant plura verba ibi posita nempe verbū

3 illud ij, quod est relatiuum præcedentium Aret. in l. si plures, col. 2. n. 4. vers. nota quarto, ff. de vulgar. & pupillar. & verbum illud illis, quod non solum est relatiuum,

4 sed etiam personale, & ad oculū demonstratiuum adeo quod præter nominatos dicitur exclusiuum aliarum personarum Paris conf. 30. dubitatur nume. 55. & seq. lib. 2. Decian. conf. 1. & quidem nu. 216. lib. 2. facit las. in l. filius familias, §. diui, ff. de legat. 1. num. 151. & ibi Rip. num. 111.

5 Et verbum prædictos, quod pariter est relatiuum præcedentium cum omnibus suis qualitatibus. Barto. in l. i. §. hoc ædicto, nume. 2. ff. de postulan. Rip. vbi supra Paris. conf. 158. si ius commune nu. 18. lib. 4. Dec. conf. 465. seruatis verbis, num. 8. & 9. Curt. iun. conf. 58. circa præmissam consultationem col. 1. num. 2. Crauer. conf. 98. nobilis, & potens num. 8. Caphal. conf. 44. Magnus Dominus, nu. 13. lib. 1. Rymin. iun. conf. 37. Illustris num. 8. lib. 1. non autem capitulorum subsequentiū, in quibus puniuntur fractores carcerum, eximentes catceratos, & impediētes iudices executores in eorū officij libera administratione, vt quandoque prætendebatur ex parte eximentū de carceribus dictum exemptum ad euadendum dictam Bullam, & de necessitate dicendum foret ad cōprehendendum casum istum, nam in dictis capitulis dictę tres dictiones non leguntur.

6 Secundo vero casu, quod sic, quia de iure communi secundum veriolem, & magis communem* receptatores delinquentium puniuntur arbitrio iudicis, vt latē tradit Menoch. in suo tract. de arbitrat. q. lib. 2. casu 348. quoniam vno, num. 2. & seq. ponderando text. in l. 1. C. de his, qui latron. & pluribus comprobat Marf. conf. 30. licet in conf. nume. 7. & seq. & conf. 47. exaudi Domine, num. 7. & 8. vbi testatur de communi*, non autem eadem pœna, qua tenebatur delinquens receptatus.

7 Aut queritur an teneatur dictus Baglianus ad aliquam pœnam contentam in dicta bulla, & isto casu est distinguendū, nam aut tractatur de pœna receptorū, & tunc, à suprædictis non est recedendum, aut de pœna non reuelantium, & tunc dictus Baglianus venit pariter arbitrio iudicis puniendus ex eo, quod non reuelauit præfatos infra tres dies ad formam dictę Bullæ in versiculo (Particularibus) in qua non reuelantes huiusmodi puniuntur arbitrio iudicis pro modo culpæ, etiam vique ad mortem inclusiuè. Licet super hoc non fuerit aliquid pronunciatum, quia superuenerunt litteræ Sacræ Consultæ mandantes eundē pro nunc relaxari cum cautione de repræsentando toties quoties.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO CII.

MACERATENSIS.

ARGUMENTVM.

pœna, an possit mitigari ex probatione bonæ famæ.

SUMMARIVM.

Fama bona ad hoc, vt induat mitigationem pœnæ quid sit probandum, num. 1.

Pœna ordinaria an possit à iudice minui, nu. 2.

Scandalum est statim pro vno delicto virum punire, num. 3.

Dispensatur sepe cum probis viris, num. 4.

Testes in causa scientiæ super fama dicentes de se ipsis, & omnibus eos cognoscentibus, an probent, numero 5.

Acta faciunt notorium, num. 6.

Testes deponentes de omnibus cognoscentibus non carent suspitione, num. 7.

Testes deponentes secundum eorum iudicium an probent, num. 8.

Testis officium est dicere veritatem, num. 9.

DECISIO CII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

N vna Maceratēsi ver-
tente inter Fiscum a-
ctorem ex vna, & Re-
uerendum Canoni-
cum B. & C. eius fra-
tres inquisitos ex alte-
ra. Dubitatum fuit,
an Constitutio Sixti

Quinti loquens de e-
ximentibus carceratos de carceribus, quæ
in Bullario est Bulla 6. possit ex probatione
bonæ famæ mitigari.

Et resolutum, quod non, quia vbi alieni
mitigationi locus est id debet intelligi,
quando cum fama fuisset probatum prædi-
ctos non commisisse toto tempore eorum
vitæ aliud delictū, vt per Alex. conf. 121. viso

processu, nu. 8. lib. 7. Tiraq. de pen. tempor.
caus. § 1. per tot. Bertazz. conf. 11. nu. 24. lib.
1. Farinac. in tit. de indit. & tortur. q. 47. nu.
185. & Natf. conf. 458. in cauta inquisitio-
nis, nu. 13. lib. 2. dum dicit iudicem posse pe-
nam ordinariam minuere, immo etiam
indulgere, quando persona, quæ deliquit
nisi semel, noxium enim est virum statim
pro vno delicto punire, immo scandalum,
cum soleat sepe cum probis viris dispensa-
ri, vt probatur in c. Lugdonensis q. 9. 2. in il-
lis verbis. (& si tamen eorum probabilem
vitam id indulgentiæ prospexeris promere
ri) cum pluribus citatis per Tiraq. vbi supra
num. 150. fol. 453.

Secus vbi id non fuit probatum, vt in ca-
su isto, nam tunc nullum fundamentum
potest fieri in prætesa bona fama, maxime,
quod testes, nec dicuntur reddere sufficien-
tem causam scientiæ dum dicunt, prædi-
ctos inquisitos reputari bonæ famæ ab ip-
sis, & omnibus eos cognoscentibus, quia
cognoscentes huiusmodi possunt esse mi-
nor pars hominum, qui de iure sunt neces-
sarii ad talem probationē, vt in specie con-
sultuit Bald. consil. 406. in causa, numero 3.
lib. 1. & consil. 447. ad euidentiā, num. 15.
volum. 5. Dec. consil. 210. viso puncto, nu.
9. in vers. & licet. Aym. conf. 41. venerabilis
Dominus, num. 5. & voluit Mascar. de probat.
conclus. 749. numero 10. lib. 2. Farinac.
q. 47. in tit. de indit. & tort. num. 318. & no-
uissimè Rota Lucan. decis. 106. statutum,
col. 9. fol. 166.

Nec deponere verisimile, quia dum sub-
sequenter affirmant, quod toto tempore
eorum vitæ prædicti inquisiti fuerunt viri
probi, sicut ad præses sunt, neq; scire, quod
cōmiserint aliquod delictū, nec quod con-
fenserint cōmittere volentibus, aliud con-
cludere nō videntur, nisi quod sicut ad præ-
fens sunt notoriè delinquentes in præfato
delicto, de quo ex eorum cōfessionibus, &
actis plenè constat, quæ faciunt notorium
secundum Franc. in cap. dilecto, num. 140.
de appellat. Grammat. decis. 36. Solon. nu.
57. & Aym. conf. 249. in causa nobilis Mag-
dalenæ, num. 7. par. 2. ita fuerint in præteri-
tum, vel quod pœnitus ignoret, quid dicat,
& an toto tempore eorum vitæ commise-
rint aliquod delictum, prout verius ex eis
concludi videtur.

Et tanto magis, quod suspitione nō ca-
rent, dum in cā scientiæ dicunt, vt supra re-
putari bonæ famæ ab ipsis, & oībus eos co-
gnoscentibus, quasi quod ipsi omnes co-
gnouerint, & cum omnibus locuti fue-
rint, vt considerauit Crauett. consilio 244.

M. Antonij de Amatis.

in causa nobilis Magdalenæ, nu. 8. fol. 503. demumque fungantur potius officio iudicis, quam testium deponendo prædictam Bullam non intrare in casu de quo agitur, cuius contrarium infra decif. 100. fuit demonstratum.

Quæ suspicio sufficit ad auferendum eis fidem, nam per huiusmodi iudicium ostendunt affectionem, quam habent ad causam, & sic repelluntur, vt per Crauet. loco citato præsertim cum non conueniat testibus assumere officium iudicandi spectans ad solum iudicem Crauet. conf. 6. plura videnda sunt, nu. 123. officium enim testis proprie est dicere veritatem de his quæ percipit sensu corporis, vt dicit Innoc. in cap. cum causam, num. 2. de test. quam sequitur Bart. in l. qui testamento, §. veteres, nu. 2. ff. de test.

Laus Deo, & B. Mariæ semper Virgini.

DECISIO CIII.

MACERATENSIS.

ARGUMENTVM.

Aufugiente de carceribus capto Pœna, an mitigetur.

SVMMARIVM.

Pœna an sit mitiganda, vel in totum remittenda, quando opera ipsius petentis mitigationem, vel remissionem pœnae aufugiens fuit captus, num. 1.

Causa qualibet non sufficit ad mitigationem pœnae, num. 2.

Felix exitus non excusat delinquentem, num. 3.

Voluntas inspicitur in maleficijs, non euentus, nu. 4.

Penitentia non operetur, pœnae mitigationem, vel remissionem, num. 5.

Captus non est liber, nec in suo arbitrio, num. 6.

Penitentia intempestiua non operatur, num. 7.

Pœnae contra eximentes carceratos, de qua in constitutione Sixti Quinti, an possit mitigari, numero 8.

Iudex non debet esse clementior lege, num. 9.

Peccandi occasio datur per indulgentiam criminum, num. 10.

Iudex qui est clementior lege facit litem suam, sicut ille, qui male gerit officium suum, nu. 11.

Clementia, & misericordia proprie spectat ad Principem, nu. 12.

Moyse ad quid lenitatem cum seueritate miscuit, numero 13.

Subditi, nec multa asperitate, nec nimia securitate gubernandi sunt, num. 14.

Virga quando opus est quid agendum, num. 15.

Iustitia sine misericordia vertit principem in tyrannum, num. 16.

Lex si per alium §. docere, ff. ne quis cum quando procedat, num. 17.

Delictum consummatum expectat penam, nu. 18.

Contumaciam purgare volens, quando comparere debeat, num. 19.

DECISIO CIII.

MAXIMO DEO AUCTORE.

Oena eximentis carceratum de carceribus, an veniat mitiganda, vel in totum remittenda quando talis exemptus fuit redactus ad carceres, vt pretenditur pro parte Pasqualis

Solarij Parmensis.

1 Videbatur dicendum non solum pœnam esse mitigandam, cum opera eiusdem Solarij dictus exemptus possit dici repositus in manibus curiæ. Fuit enim captus in itinere per ipsum reuelato statim, quod penituit facinoris per ipsum perpetrati per ea, quæ tradit Tiraq. in suo tracta. de pœn. temperand. caus. 60. nu. 1. fol. 46. sed penitus remittendum per text. in terminis in l. si per alium, §. docere, ff. ne quis cum in illis verbis (cæterum si nihilominus productus est cessat pœna, quoniam verba cum effectu sunt accipienda.)

2 Sed contrarium fuit resolutum, & ad primum obiectum responsum, quod non qualibet causa sufficit ad mitigationem pœnae Paris de Put. in suo tract. indicat. in verbo composito num. 4. fol. 163. & Gramm. 3 vot. 35. nu. 6. Item quod felix exitus non excusat delinquentem, quia in maleficijs voluntas inspicitur non euentus l. 1. §. diuus, ff. ad leg. Corn. de sicar. Tiraq. in tracta. de pœn. temper. caus. 32.

4 Secundo, quod non agitur de casu in quo oia per poenitentem in pristinum reducta fuerint, vt in obiecto præsupponitur, cū totum euenerit nimia, ac insuperabili diligentia Rectoris huius Proninchiæ Marchiæ, qui tunc tps erat Illustriss. & Reuerendiss.

Dominus

Dominus Carolus de Comitibus Episcopus Anconitanus Dominus meus Colendissimus vir quidem integerrimus, & nunquam satis laudatus, omniumq; virtutum genere ornatissimus.

- 5 Tertiò, quod idem esset, nisi cum tali reductione in pristinum statum secuta fuerit poenitentia, vt præsupponit Tiraq. loco citato, hoc est antequam delictum fuerit consummatum Ioan. Andreas in addit. ad speculat. de constit. §. 1. in vers. sed incidit Bald. in l. si fugitiui serui, num. 2. C. de seru. fugit.
- 6 & ante capturam, non autem postquam fuerit captus, quia tunc non est amplius liber, & in suo arbitrio, vt in terminis probat Bald. in dicta l. si fugitiui serui, num. 5. C. de seru. fugit. in vers. item si deprehensus Florian. in l. arboribus, §. idem tractat num. 6. ff. de vsu fruct. per tex. in l. in laqueum, ff. de acqu. rer. do. lo. And. in dicta addit. ad Spec. in titu. de const. §. 1. vers. sed incidit littera à viden. & firman. in suo tract. de gabell. num. 18. to. 12. fo. 76. ne medio huiusmodi in tempestiue poenitentia vno eodemq; tempore deludatur iudex, & lex, vt inquit Bald. in d. l. si fugitiui, nu. 5. in vers. aliàs.
- 8 Quartò, quod non potest de aliqua mitigatione tractari, quia agitur de casu in quo constitutio Sixti V. cõtra eximentes carceratos, quæ in Bullario est Bulla 6. punit eadem poena etiam affectum, vt demonstrat illa verba (violare tentauerint) quo fit, vt
- 9 iudex non possit, nec debeat esse clementior lege auth. de iudic. §. oportet, nec flecti contra legem l. respiciendum, ff. de poen. ni. nam per indulgentiam criminum datur occasio iterata flagitia committendi l. si ap paritor in fi. C. de cohortal. lib. 12. Gramma. vot. 35. in causa Elizæ Sagutarij, num. 5. nisi
- 11 forsan velit facere litem suam Bald. in d. l. si fugitiui serui, num. 5. C. de seru. fugit. in vers. quia tunc, prout facit quilibet iudex male gerens officium suum in damnum alterius. Ferrat. caut. 14. Iura sunt vulgaria, nu. 8. fo. 86. vbi allegat Bald. in l. qui crimen circa fi. C. qui accusa. non poss.
- 12 Et tanto magis quia vt clementia, misericordia, seu venia in casu isto proprie spectat ad Principem cum aliter iudicandi expresse facultatē tollat à quo humiliter petenda est, qui considerato casu cum circumstantijs de quibus in processu, ac longa carceratione poterit si videbitur non sine laudibus
- 13 de misericorditer agere exemplo Moysis qui lenitatem cum seueritate miscuit, vt nec disciplinae deesset misericordia, nec misericordiae disciplina cap. disciplina 45. dist. lo. Redin. in suo tracta. de maiest. Princ. in

- rubr. ad clementiam pronum to. 16. f. 174. nu. 27. vbi nu. 25. dicit hoc temperamentum
- 14 fieri, vt neq; multa asperitate exulceretur subditi, neque nimia benignitate soluatur commendando plurimum clementiam, nu. 1. & seq. quam quoque prudentissime considerauit sacrum Ecumenicum Concilium Tridentinum, dum sessio. 13. de reformat. cap. 1. loquens de Episcopo fol. 91. dicit vbi
- 15 ob delicti grauitatem virga opus est, tunc cum mansuetudine rigor, cum misericordia iudicium, cum lenitate seueritas adhibenda est, vt sine asperitate disciplina populis salutaris, ac necessaria conseruetur, & qui correpti fuerint emendentur.
- 16 Immo debet cum in Principe iustitia sine misericordia sit summa iniuria. Boss. in titu. de priuileg. princ. num. 33. fol. 339. & non semper in eos, qui peccant, vindicta sit exercenda, nam si omnia in hoc saeculo vendicanda essent, locum diuina iudicia non haberent. In Direct. iud. eccles. fori, cap. 5. in fin. fol. 13.
- 17 Ad secundum obiectum de prætenfa omnimodo liberatione vigore allegatae leg. si per alium, §. docere, ff. ne quis eum fuit responsum procedere in causis ciuilibus, non criminalibus totus enim ille titulus loquitur, quando agitur contra eximentem ciuiler, vt in terminis dicit Ias. in l. hoc edicto, nu. 2. ff. ne quis eum secus si criminaliter, cum isto iure eximentes diuersimodè puniantur, secundum eundem Ias. in dicta l. hoc edicto, §. Prætor, num. 12. & latè dixi. decis. 100.

Secundo quod tex. in dicto §. docere habet locum in exempto, qui postea fuit productus, quod debet intelligi de spontanea non autem coacta productione per ea, quæ dicit Io. Andr. in addit. ad Spec. de const. §. 1. in sapredicto versic. sed incidit, non autem in eo, qui postquam fuit exemptus ex curia officio fuit captus, vt demonstrat littera text. & sic ex diuersis non potest fieri bona illatio, nã captus ex curia officio, vbi posset dici productus, non dicitur productus à parte, sed à curia captus, & detentus, nec dictus Pasqualis sentire aliquod commo-

18 dum, nam delictum consummatum nihil aliud expectat, nisi poenam.

Tertiò quod tex. in dicto §. docere procedit vbi exemptus fuisset in cõtinenti productus hoc est eadem die secundum Odofred. in eodem §. docere, nam volens purgare contumaciam suam venire debet iudice adhuc sedente pro tribunali, vel saltem ante litem cõtestatam, vt in terminis respondet Alber. in l. is qui debitor,

ff. ne quis eum, num. 8. in vers. ad §. docere, secus si ex intervallo fuerit productus. Sed in casu presenti, neutrum predictorum verificatur quia dictus exemptus aufugit die 18. Decembris 1595. hora octava noctis, & rei confessi fuerit delictum, nempe dictus Pasqualis, & Canonicus B, sub die 21. Decembris dicti anni Camillus carcerum custos die 24. eiusdem, & captura dicti exempti, cum alio focio, facta fuit die 29. Decembris dicti anni.

Laus Deo, & B. Maria semper Virgini.

DECISIO CIII.

MACERATENSIS.

ARGUMENTVM.

Pœna eximentium carceratos de carceribus quæ sit.

SUMMARIVM.

- Ciuitas Macerata appellatur insignis à Summo Pontifice, nume. 1.*
- Eximens aliquem de carceribus ad hoc, vt incurrat crimen læsæ maiestatis, quæ requirantur, nu. 2.*
- Pœna l. cuiusque, ff. ad legem Iuliam maiesta. an generatiter locum habeat contra omnes eximentes, num. 3.*
- Bulla Sixti contra eximentes quomodo sit intelligenda, num. 4. & seq.*
- Proœmium mentem ordinatoris ostendit, num. 5. fallit num. 45.*
- Iudices considerare debent verba proœmij, num. 6.*
- Verba proœmij iuuant ad deecisionem dubiæ questionis, num. 7.*
- Bandimenta non extenduntur, num. 8.*
- Extensio non fit ad casus similes, nume. 9.*
- Rubrica declarat nigrum, num. 10.*
- Pœna eximentium carceratos de carceribus est arbitraria, num. 11.*
- Pœna eximentium carceratos fracto carcere est capitalis, num. 12.*
- Pœna commentariensis, qui pecunia corruptus exemit aliquem de carceribus est capitalis, num. 13.*
- Pœna l. 1. ff. de effracto. intelligitur non de pœna natu-*

- rali, sed mitiori, num. 14.*
- Lex quando facit mentionem de pœna capitis, an intelligatur de pœna mortis naturalis, vel mitiori, num. 15.*
- Factum, & personarum qualitas est consideranda, num. 16.*
- Pœna l. 1. ff. de custo. & exhibit. reor. est arbitraria, num. 17.*
- Pœna commentariensis, an sit capitalis quando carceratus, qui aufugit, erat reus mortis, num. 10.*
- Commentarienses puniuntur pro modo culpæ, numero 19.*
- Lex torquens de pœna capitis debet intelligi de mitiori, num. 20.*
- Pœna nocturni effraetoris carcerum, quæ sit, numero 21.*
- Pœna perpetua trirremium hodie est loco pœnæ damnationis in metallum, num. 22.*
- Pœnæ per quas imponitur perpetua seruitus, non sunt hodie in vsu, nume. 23.*
- Pœna trirremium imponitur etiam de iure canonico, num. 24.*
- Pœna diurni effraetoris carcerum, quæ sit, num. 25.*
- Pœna quando ignoratur crimen eius qui est exemptus de carceribus, an sit temperanda, nu. 26.*
- Eximere de facto est turbare iurisdictionem iudicis, num. 27.*
- Sententia certa ferri non potest super re dubia, numero 28.*
- Veritati est inherendum, num. 29.*
- Fugiens per ostium sibi apertum, an teneatur pœna effraetli carceris, num. 30.*
- Pœna de iure canonico effraetoribus carcerum an sit imposita, num. 31.*
- Iudex ecclesiasticus, an possit punire ad instar regularium ciuiliu, nu. 32.*
- Paria sunt quem delinquere, vel delicto causam dare, num. 33.*
- Pœna plurium, qui accesserunt animo occidendi, si vnus percusserit, quæ sit, nume. 34.*
- Coadiutor eadem seueritate constringitur, num. 35.*
- Pœna dantium auxilium, solatiu, consilium, opem, suppetias, aut mandatum ad crimen, quæ sit, numero 36.*
- Auxiliator quando mitius puniatur, quam principalis, num. 37.*
- Pœna occultantis lationem post delictum, quæ sit, numero 38.*
- Pœna eximentium carceratos de carceribus hodie in statu ecclesiastico, quæ sit num. 39.*
- Verba generalia generaliter sunt intelligenda, numero 40.*
- Potentia verborum generalium, & vniuersalium, nume. 41.*
- Carcer dicitur locus sanctus, num. 42.*
- Pœna violantis carcerem est capitalis, num. 43.*
- Lex vbi non distinguit, nec alij distinguere debent, num. 44.*

Dictio vel, seu, & siue sunt ampliatiue, num. 46.
 Interpretatio in claris non est necessaria, num. 47.
 Restrictio contra verba, & intentionem fieri non potest, num. 48.
 Dictio tatum est exclusiua omnium aliorum casuum, num. 49.
 Constitutio Sixti Quinti, an restringatur tantum ad eximentes exules, & hannitos in rubrica eiusdem nominatos, nume. 50.
 Pœna dictæ constitutionis in cuius odium posita fuerit, num. 51.
 Verba generalia comprehendunt omnia in qualibet materia, etiam pœnali. Item casum improprium, & vtcunque insolitum, & incogitatum, & ampliat dispositionem ad ea, quæ de sui natura non venirent, num. 52.
 Verba non dicantur posita sine effectu operandi, numero 53.
 Verborum propria significatio attenditur, etiam in penalibus, nu. 54.
 Verba generalia non possunt restringi absque diuinatione, num. 55.
 Geminatio, quid operetur, num. 56.
 Dictio quoquo modo est vniuersalis, nume. 57.
 Signa duo vniuersalia latioreni disponētis voluntatem ostendunt, num. 58.
 Dictio quoquo modo, quomodo interpretetur, numero 59.
 Dictio quoquomodo habet vim geminationis, nu. 60.
 Dictio quoquomodo tanquam ampliatiua comprehendit omnes casus, etiam requirentes specialem expressionem, nume. 61.
 Dictio quoquomodo intelligitur de dissimilibus, aut maioribus expressis, & comprehendit per ea, quæ aliàs ex natura sermonis non venirent absque vlla restrictione, num. 62.
 Pœna eximentium de manibus satellitum captum ad instantiam creditoris, quæ sit, nume. 63.
 Quod non licet in casu minori, non licet in maiori, numero 64.
 Argumentatio ex rubrica quando procedat, num. 65, & 68.
 Verba obscura declarantur ex rubrica, nu. 66.
 Rubricæ an standum sit, nu. 67.
 Constitutio Sixti Quinti loquitur de omnibus violentantibus, num. 69.

DECISIO CIIII.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Vbitatum fuit, an Camillus Chiaritius de Monte Sancti Petri olim Commentariensis carcerum dictæ ciuitatis, quam insignem appellat Summus Pontifex in constitutione erectionis huius Tribunalis Ro-

te, capitulo tertio, quæ inter constitutiones Sixti Papæ Quinti in Bullario est Bulla 40. fol. 216. Et socij cum eo conspirantes inquit siti circa fugam Prothonotarij A. de dictis carceribus inciderit in crimen læsæ maiestatis, vt prætenditur ex parte fisci, qui facit plura præsupposita.

Primò quod ea secuta fuerit, cum fractura vnus ostij carcerum.

Secundò quod Pasqualis Solarius de Parma pro eius fractura inuenerit forcipes, & ad eam occultandam, & palliandam fabricauerit quandam Scalam Scaphis funicularum, & gradibus ligneis, eâ postea ponēdo in loco ex quo optabatur in hominum opinionem venire d. Prothonotarium aufigisse, ne vilo vnquâ tempore appareret per ostium sibi apertum consulto aufigisse.

Tertiò quod R. Canonicus B. pro facilio ri, ac tutiori eius fuga miserit, C. eius fratrem cum d. A. qui pariter conscius, & particeps tanti scelers ipsum associauit.

Quartò quod d. Commentariensis, & Pasqualis pecunia, & promissionibus corrupti dictæ fugæ cum prædictis cautelis, inuentionibus, ac complicitibus operam nauauerint, prout in processu fol. 270. & 299. respectiue.

Et dicebatur, quod non tam inspecto iure communi, quam considerato tenore constitutionis Sixti Papæ Quinti, quæ in Bullario est Bulla sexta, fol. 18.

Nam si attenditur ius commune, vt quis incurrat huiusmodi crimē, requiritur, quod exemptus de carceribus sit non solū confessus, & conuictus, vt probatur in l. cuiusque in fi. in versic. Item, qui cōfessum ff. ad leg. Iul. maiest. cum pluribus citatis per Decian. in sua pract. crim. c. 11. de exim. carcera. num. 1. lib. 2. fol. 120. & Petr. Plazz. in sua epito. lib. 1. cap. 78. numero octauo, sed quod fuerit confessus, vel conuictus, seu cōdemnatus pro crimine capitali. Burfat. conf. 216. facti tpecies, num. 5. volum. 2. Clar. in §. fin. q. 68. in vers. eximens, qui testatur de communi* cum pluribus alijs citatis per eundem Burfat. vbi supra Bertazzo. conf. crim. 35. subtilia, sed nu. 25. & ibi additio in littera D, Immo vt dicit gloss. in l. cuiusque in verb. reum, ff. ad leg. Iul. maiest. requiritur non solum, quod crimen, pro quo exemptus detinebatur, sit capitale; sed etiam, quod sit læsæ maiestatis, quam sequitur Lucas de Penna in l. quoties, numero 1. vers. verum credo, C. de exact. tributo. lib. 10. & Gomez. variat. resol. to. 3. cap. 2. num. 7. vers. quod primo notabiliter intellige, qui

* qui pariter testatur de communi *, dicit tamen sibi videri verius quod text. in d. l. cuiusq; habeat locum etiam in eximente carceratum confessum, vel condemnatum, vel conuictum pro quolibet delicto, quia iura communia generaliter loquuntur, licet opinio predictae glossae, & communis sit tenenda Farinac. in titu. de carcerib. & carcera. quest. 30. numero 103. si attenditur forma predictae Bullae idem est, nam verba eius sibi (vel carcerem, vel aliam quamcunque custodiam effregerint, inuaserint, aut quoquo modo violare tentauerint, siue ad hoc homines, vel arma, aliaue ministrauerint, siue alias consilium, vel fauorem palam, vel in occulto per se, vel alium seu alios quoquo modo, etiam extra territoria, iurisdictiones, & domos proprias praestiterint, seu praestare permiserint.) debent intelligi si id fuerit factum pro eximendis per duellionibus, homicidis, latronibus, & alijs nefarijs hominibus, de quibus fit specifica mentio in dicta Bulla, vt in versic. qui perduelliones, & non de alijs; quia intentio Papae fuit prouidere contra exules, bannitos, & alios supranominatos, vt clarè demonstrat proximum d. Bullae ibi: (Hoc nostri Pontificatus initio inter multa reipublicae damna, & incòmoda, quae menti nostrae obuersabantur nobis longè fuit grauissimum, quod Populos Sanctae Romanae Ecclesiae dictioni temporali subiectos non modo ad reum, substantiarumq; suarum perturbationem, & iacturam, sed etiam vitae periculum redactos inuenerimus exulibus, bannitis, ceterisque id genus facinorosis hominibus ita vndique ingruentibus, & grassantibus, vt vis quiscquam ab hac hominum peste tutus alicubi consistere posse videatur, quare ad haec sananda mala ex officij nostri debito, & praecipuè erga nostros, ac eiusdem Romanae ecclesiae subditos charitate assiduè ext. mulemur nihil non agere, & tentare decreuimus, quo populos optata quies, salus, securitas, & tranquillitas per nos restituatur, quod ita demum Deo auxiliante speramus nos esse consecuturos, si cautè prouideatur, ne vllum domi, forisque intra extraneas fines nostros criminosis hominibus huiusmodi pateat diffugium, aut receptaculum, sed omnino legum, & magistratum feueritatem, iustitiaeque gladium subire, & debitas poenas luere cogantur.)

3 Quod Proximum cum mentem ordinantis ostendat, non solum in constitutionibus, sed etiam statutis teste Barto. in l. 1. ff. macedon. & colligatur ex eo causa finalis conditoris l. pen. ff. de iur. & fact. igno. ibi.

initium constitutionis declarat l. ff. de haer. red. instit. cum similibus adduct. per Odd. conf. 53. Dominus Franciscus, num. 26. qui in terminis dictae Bullae Sixti Quinti in hac ciuitate Maceratae consuluit dictam Bullam solum habere locum in speciali casu bannitorum, & fauoris eius praestiti, & non in aliquo alio delicto, iudices eius verba valde considerare, & ponderare debent, non solum quia iuuauit ad decisionem dubiae quaestionis glo. super constit. March. capit. 1. lib. 3. in littera F, num. 4. & Rebuff. in tracta. de sententijs prouision. artic. 1. gl. 1. tom. 1. sed quia vbi aliquando falsa existerent tota vitaretur concessio Ancharan. consil. 398. Praemitto pro clariori, nume. 4. & Eugen. consil. 1. Sixtus Quartus, num. 70. & seq.

Hinc Bursat. consil. 402. an d. Clemens, numero quarto, lib. 4. in terminis cuiusdam proclamatis anno 1580. in quibus erat imposita poena laesae maiestatis consuluit, quod dicta bandimenta cum fuerint publicata occasione bannitorum, & latrunculorum, qui annis praeteritis in perniciem totius Lombardiae, territorij, & finium Mantuae tot crimina enormia, furta, latrocinia, homicidia committebant, qui vulgo canonici appellabantur non extenduntur ad delictum homicidij simplicis in ciuitate per quemlibet priuatum commissi, quia extensio non fit ad casus similes, vt ibi num. 5.

Quae comprobari videntur ex rubr. dictae Bullae, quae cum sit contra homicidas, latrones, bannitos, eorumque complices, fautores, & receptatores, nigrum dictae Bullae de illis tantum intellexisse dicendum est, quia rubrica est apta declarare nigrum, vt probant plures citati per Pedemon. decis. 20. numero quarto, & ex ea potest licite argui. laf. in l. 1. ff. si cert. pet. num. 3.

Et quod dicta Bulla de praedictis intelligi debeat colligitur ex his, quae terminis eiusdem Bullae consuluit Turrett. conf. 95. quod Bulla, num. 13.

11 Et sic poena eximentium carceratos de carceribus in casu, de quo agitur erit arbitraria non autem vltimi, & amarissimi supplicij, etiam quod fracto carcere poena sit capitalis, vt dicit text. in l. 1. ff. de effracto. & verbis expressis tradit Boss. in titu. de effracto. carcer. nume. 1. fol. 225.

13 Prout quoque est capitalis, quando culpa commentariensis corrupti pecunia id euenit, prout in praesenti casu l. ff. de custod. & exhibit. reor. Iodoc. in sua practica crim. cap. 17. numero octauo, fol. 14. Bonif. de Vital. in suo tracta. malefic. in rubr. de 14 carcer. priuat. nume. 7. nam poena d. l. 1. ff.

15 de effractor. intelligitur non de poena naturali, sed mitiori, quia quādo lex facit mētionem de poena capitis non intelligitur de poena mortis naturalis, sed de alia mitiori Duen. reg. 393. faciens fractis in 9. limit. Vrsil. in add. ad Afflict. decis. 404. nu. 16. vbi dicit, quod in dubio appellatione poenae capitis nō intelligitur de poena mortis, & quod ita aliās de facto obtinuit Bursat. conf. 346. Cæsar Ferrarius nu. 32. vol. 4. Minfi. obseruatio. 45. poena capitalis num. 2. fo. 432 qui pro poenae capitali intelligēdo de mitiori exprimit exilium, seu deportationem & Caslane, super consu. Burgund. rubr. 1. §. 5. in text. ibi. Si il n' à grace numero 116. fol. 214. & latē Farinac. in tit. de carcer. & carcerat. quæst. 30. numero 4. & 22. vbi dicit ab hac opinione in iudicando, & consulendo non esse recedendum, & nunquam vidisse huiusmodi effractores, etiam, quod post fugam ad manus Curiae peruenerint morti traditōs, sed bene eos, vel in delicto principali, acriori torturæ submissos iuxta practicam Mediolani, vel puniri extra ordinem mitiori poena, quam mortis iuxta facti, & personarum qualitatem, & sic dictam poenam legis primæ, ff. de effract. vt plurimū in arbitriam commutari.

17 Prout pariter etiam est arbitraria poena d. legis primæ, ff. de custod. & exhibit. reor.
18 quando scilicet exemptus non fuisset reus mortis. Nam tunc commentariensis punitur eadem poena vltimi supplicij, qua erat puniendus carceratus, qui aufugit, vt dicit gl. in l. fin. in verb. capite littera O, & alia gl. in l. milites, ff. de custo. & exhibit. reor. in verbo supplicio in littera Q, dum dicit melius est dicere supplicio, quo erat afficiendus accusatus. Boff. in titu. de carce. nume. 10. fol. 14. vbi testatur de communi, prout quoque facit Clar. q. 68. in verbo custos carcerum fol. 182. Farinac. in titu. de carcer. & carcerat. quæst. 31. num. 6. & 8.

Et quod non possit intelligi de morte naturali clarè demonstrat alternatiua posita in d. l. fin. in qua dicitur (fraudulenter autem si fuerit versatus in dimittenda custodia, vel capite puniatur, vel in extremum militiae gradum datur ratio duplex esse potest.

19 Prima quia delicta commentariensium sunt punienda pro modo culpæ, vt colligitur ex dicta l. milites, & in dicta l. fin. ff. de custo. & exhibit. reor.

20 Secunda quia quando lex loquitur de poena capitis debet intelligi de mitiori, vt supra fuit probatum; etiam si proprie, & strictè intelligatur de morte naturali secū-

* dum glo. communiter approbatam in l. transigere in verbo capitali, C. de transact. de qua meminit Clar. quæst. 67. vnde dicit Mille. in sua pract. criminali nobilis Gerardus, nume. 7. fol. 54. quod in eos varie animaduertitur, nam nocturni effractores carcerum, qui atrociores sunt fustibus casti in metallum damnantur, cuius loco hodie de consuetudine solent rei condemnari ad triremes perpetuo, vel ad tēpus Capic. decis. 153. notarius Petrus, num. 3. quia poenæ per quas imponitur perpetua seruitus nō sunt hodie in vsu, vt dicit Bald. in l. incredibile, nu. 3. de poen. & Clar. q. 67. vers. item damnatio in metallum, quæ poena triremium, etiam de iure canonico imponitur, vt dicit ibi Clar. etiam in clericos, & sacerdotes, vt per Granut. theorem. 3. principalis cum numero decimo, & Farinac. vbi supra, numero 14.

25 Diurni verò effractores post fustium castigationem in opus perpetuum, vel temporarium dandi sunt, vel puniuntur etiam eadem poena, qua puniretur si delictum is, qui fuit exemptus de carceribus patrasset, vt per Milea. vbi supra, & num. 10.

Sed in hoc vltimo non videtur insistendum, quia licet sit notoria fuga d. Prothonotarij à carceribus Mantuæ de qua etiam de auditu ab ipso deponunt presbyter Antonius Baglianus fol. 96. & d. c. fol. 23. ignoratur tamen causa, seu crimē pro quo erat detentus Mantuæ d. A. vltimo loco positus in dictis carceribus Macerata de mandato sacre Consultæ, quod solum etiam vbi Bulla intraret videtur sufficiens ad inducendū saltem Principem ad temperandum eius rigorem secundum qualitatem facti, vel iuris communis dispositionem.

Et tantò magis erit arbitraria, quia non videtur equum, quod imponatur poena mortis vbi ignoratur poena, & delictum exempti, à carceribus, sed quod mulctetur pecunialiter secundum potestatem iurisdictionis iudicis, quia eximere de facto est turbare iurisdictionem, vt inquit Ias. in l. hoc ad dicto, §. Prætor nu. 12. ff. ne quis eum, & alij citati per Farinac. q. 30. de carcer. & carcerat. num. 112. Eugen. conf. 31. quamuis, nu. 29. fol. 93. vbi nume. 18. & seq. ponit plures modos, quibus turbatur iurisdicatio, maxime quod super ignoratis non quiescit animus iudicis, nec in re dubia potest certa ferri sententia, etiam stante asserta fractione claustrum carcerum, cum fuerit ficta, & simu-
29 lata, nam semper veritati est inharendum l. iudices, C. de iudic. cap. exhibita extra eodem titu. & quod hoc sit verum patet, quia d. A.

d. A. aufugit per ostium sibi apertum à dicta Comentarienti, non autem mediante dicta fractura, vt supra dissimulata ad colorandam nequitiam ipsius custodis carcerum, & coadiutorū, quo fit, vt sicut ipse
 30 fugiens non tenetur poena extracti carceris Bald. in l. succurritur in sec. lectu. ff. ex quibus caus. maio. & alij citati per Duen. regula 393. faciens fractis limit. 1. fo. 248. sed alia mitiori iudicis arbitrio, vt per Boer. decis. 215. & antequàm veniam, nu. 15. & Marf. in S. attingam, num. 37. fol. 229. de quibus vbi supra meminit idem Duen. ita & pariformiter coadiutores qui fecerunt illum fugere non tenentur.
 31 Quæ habent locum etiam, quo ad canonicum B. & sic, quo ad clericos, & sacerdotes, nam licet effractoribus carcerum de iure canonico nō reperiatur statuta certa poena per generalitatem regularū, de quibus in cap. at si clerici, & in capitu. cum non ab
 32 homine de iudicijs, & in c. tuæ de poen. poterit iudex Ecclesiasticus ad instar regularium ciuiliū qualitatibus delictorum, & personarum pensatis punire, & poenam depositionis infligere per notat. in c. ex litteris de excess. prælato. vt dicit Farinac. d. q. 30. de carcer. & carcerat. num. 119.
 Et sic cum dictus Camilius Chiaritius olim Comentarientis veniat puniendus arbitrio iudicis citra mortem, idem erit dicendum, quo ad coadiutores, & conspirantes cum eo, nempe contra dictum canonicum B. & C. eius fratrem, & Pasqualem Solarium, quia omnes videntur in eadem culpa, & paria sunt, quem delinquere, vel delicto causam dare, vt in specie argumentatur Bertazzo. d. conf. crimin. 35. subtilia sed num. 17. lib. 1. Farinac. d. q. 30. num. 93. Gandin. in titu. de furib. & latronib. num. 15. fo. 353. facit additio ad Alex. conf. 15. viso processu lib. 1. in verb. si plures littera C, videntum firmat. quod si plures accesserint animo
 34 occidendi, siue equè principaliter, siue ad auxiliandum vni ex eis ad homicidium deliberatum, & hoc constat tunc omnes, nedū ciuilitè, sed etiam criminaliter leg. Cornelia tenetur non distinguendo, an omnes, vel vnus percusserit Mill. in sua præct. crim. nobilis Gerardus, nu. 3. mihi f. 64. vbi
 35 dicit, quod coadiutor eadem seueritate constringitur, & Iodoc. in sua præct. crimin. c. 133. nu. 2. fol. 142. qui in specie dicit, quod qui auxilium, solatium, consilium, opem suppetias, aut mandatum vllum contulit ad crimen aliquod peragendum punitur, vt principalis perpetrator, quando dictorū coadiutorum auxilio delictum fuit con-

summatum, & sine eo non fuisset perpetratum, vt in casu de quo agitur, nam si tale fuisset auxilium, quod causam maleficio non dedisset, aut sine quo alioquin maleficio fuisset per maleficio perpetratum, tunc hic auxiliator mitius esset puniendus, quam principalis l. 1. & 2. C. de his qui latro vbi occultas latronem post delictum nulla præcedente conuentione mitius punitur, vt per Iodoc. vbi supra.

Vtèrius tamen considerato negotio diligenterq; ponderatis verbis d. Bullæ, quid quid de iure communi magis verum sit, videtur, quod tam dictus Comentarientis, quàm ceteri supranominati inquisiti inciderint in poenā dictæ Bullæ, quæ est mortis, & confiscationis bonorum. Quia in specie d. Bulla imponit verbis clarissimis, & generalibus, poenam non solum contra omnes, etiam clericos, qui carcerem, aut aliam quamcunque custodiam effregerint, inuaserint, aut quoquomodo violare teutaerint, seu ad hoc homines, vel arma, alia uè ministrauerint, sed etiam contra dantes auxilium, consilium, vel fauorem palam, vel in occulto per se, vel alium, seu alios quoquomodo præstitierint seu præstare permiserint.

40 Quo fit, vt adeo dicantur comprehensi omnes casus, & modi, quod non potest fieri aliqua restrictio, nec respectu modi, nec respectu personarum, nec respectu violentiæ quomodocunque illata ob naturā verborum generalium, & vniuersalium in dicta Bulla existentium, quorum potentia quanta sit tradunt Crauet. conf. 249. verba transactionis, & 290. Egregij nu. 4. Roland. conf. 5. pulchra profecto nu. 38. & seq. vol. 1. & conf. 54. doleo profecto, num. 39. lib. 3. Natt. conf. 43. iam dudum, num. 15. & seq. lib. 2. Caph. conf. 446. in testamento nu. 18. lib. 3. Alex. conf. 42. super præmissis, num. 8. lib. 1. & n. 13. & conf. 18. in casu de quo queritur nu. 5. lib. 5. qui loquitur in terminis dictionis quoquomodo, quia cum cōstet de voluntate Papæ, qui indistinctè voluit punire audaciam, & temeritatem horū fractorum, inuasorum, & quoquomodo violentium carceres nullo habito respectu, nec ad modum delinquendi, nec ad personas, quæ euaserint iure quidem optimo, cum carcer dicatur locus sanctus, quem qui violat capite punitur, vt inquit Natt. conf. 499. inquiritur per D. Prætozem, nu. 17. & seq. lib. 3. omnis restrictio quæ fieret, esset cum legis offensione, quæ vbi non distinguit, nec alij distinguere debent secundum glo. in l. prospexit in verbo lex, ff. qui. & à quib.

Et sic

Et sic verificato, prout factum fuit qualiter dictus Commentariensis habito prius colloquio, & tractatu cū prædictis exemit dictum Prothonotarium. A. de carceribus, vt latè cum dictis magis particularibus, & grauioribus circumstantijs probatur in processu statim eximens, cum omnibus complicibus, & fautoribus dicitur incurfus in poenam dictæ Bullæ.

Non obstat dum dicebatur primo loco, quod nemo prædictorum debet puniri tanquam reus læsæ maiestatis, nec de iure communi, nec ex forma d. Bullæ bon. memoriæ Sixti Quinti, nam licet verum sit, quod de iure communi non inciderit in dictum crimen, sed tantum in poenam arbitrariam secundum magis *veram opinionem de qua supra, secus tamen est in terminis d. Bullæ; non enim valet dicere colligitur ex præmio, quod Papa fecit dictam bullam contra exules, bannitos, cæterosque id genus facinorosos homines ergo non comprehendit, nisi illos tantum vigore illorū subsequentium verborum in quibus dicitur; (quod ita demum Deo auxiliante speramus nos esse consecuturos, si cautè prouideatur, ne vllum domi, forisq; intra, extrauè fines nostros criminosis hominibus huiusmodi pateat diffugium, aut receptaculum) quia pluribus modis respondetur.

Primo, quod id non procedit in casu, de quo agitur, vbi expressè Papa in eadem Bulla loquitur etiam de alijs, quam supra nominatis in præfatione, nempe de frangentibus, & inuadentibus carcerè, seu aliquam custodiam, aut quoquomodo violare tentantibus, seu ad hoc arma, aliauè ministrantibus, siue aliàs auxilium, consilium, vel fauorem palam, vel in occulto per se, vel aliū, seu alios quoquomodo extra territoria iurisdictionis, & domus proprias præstantibus, seu præstare promittentibus. Item de impedimentibus, seu verberantibus, vel insequentibus, aut concutionibus, seu minis, vel aliàs perterrefacientibus quoscunq; iudices, ministros, aut executores iustitiæ in perquisitione, captura, vel adductione, ac omnino in eorū officij libera executione, siue in vrbe, siue extra vbique locorum, aut ad arma conclamantibus, aliosuè concitantibus, seu talia fieri mandantibus, facientibus, adhærentibus, seu facientibus, seu alicuius magniatis nomē auxiliij causa aduersus curiam, executores, ministros prædictos iniocantibus, seu franchitias appellatibus.

Quare cum simus in claris, & vbi omnes prænominati casus veniunt ampliatiuè ob naturam illius dictionis, vel cū qua inci-

pit dictum capitulum fractorum carcerū, & eximentium carceratos, & dictionis seu, & siue de quibus in eodem capitulo, quæ sunt pariter ampliatiuè, vt de dictione, vel scribit Alberig. in verb. vel. & Vulpel. in suo tracta. de præposit. ad verbum in eadem dictione vel. fol. 126. & de dictione, seu, & siue scribit Barto. in l. si quis ita, ff. de aur. & arg. legat. num. 1. Bald. & reliqui in l. pen. C. de verb. signif. & ibi addit. in verb. octauo oppono in littera C, late Soc. in l. is qui ducenta, §. vtrum, ff. de reb. dub. Menoc. conf. 1582. de multis, nume. 2. lib. 5. qui loquitur de dictione, siue, non oportet recurrere ad præfationem, quia in claris non est opus coniecturis, nec aliqua interpretatione. Crauet. conf. 294. verba transactionis, nume. 6. versic. & omnis interpretatio.

Immo vbi deberet recurri ad præmiū magis dare poterit responderi, quod scilicet comprehendat, etiam casus, & personas infra, & post præfationem nominatas, quia verbis manifestissimis dicitur in principio dictæ Bullæ, quando fit confirmatio Bullarum aliorum Summorum Pontificum, quod intendit comprehendere etiam alios, quam exules, bannitos, cæterosque id genus facinorosos homines, vt legitur in illis verbis Bullæ ibi (in detestabile prædictorum, & aliorum infra scriptorum hominum genus pro temporum, & criminum ratione æditas) cui responsioni nescio, quod possit aliquid replicari, saltem quod subsistat, nec quod possit aliqua fieri restrictio, quæ non sit de directo contra intentionem, & verba expressa bullæ, cuius determinationem, cum habeatur, non est vltius inuestigandum, quia tunc inanis est omnis disputatio, cessant interpretationes, reijciunturque penitus aduocatorū cauillationes, vt inquit Rymin. iun. consil. 495. visis eleganter, num. 30. & seq. lib. 5.

Non obstat. d. consil. Odd. 53. Dominus Franciscus num. 26. quia vltra, quod loquitur in diuerso casu cum in eo tractetur de certis fideicommissarijs, nempe an vigore dictæ Bullæ Sixti Quinti dicantur exclusi à certis fructibus viuente quodam condemnato in poenam capitis, & confiscationis bonorum in contumaciam vigore bannimentorum sub prætextu, quod noctis tempore in hac ciuitate Maceratenfi post quandam violentiam in domo cuiusdam ciuis, muros dictæ ciuitatis descendendo transgressus fuit, & in summario dictæ bullæ, quod facit in eodem consilio omittit expressè caput dictorum frangentium carceres, & eximentium, vt supra carceratos,

tos, Bulla, vt sepe dictum fuit non potest recipere talem interpretationem.

Prout non obstat allegatum consil. Bursat. 402. an dominus Clemens, lib. 4. num. 4. pariter in casu suo arguentis ex proæmio, maximè, quod ibi, vt ipse dicit Bannimenta, de quibus loquitur, fuerunt facta tantum occasione bannitorum, & latruncolorum ob quod nō poterat fieri extensio, quia dictio tantum est exclusiua omnium aliorū casuum, l. serui nomine, ff. de vñcap. l. his solis, C. de reuocan. donatio. & omnes aliās personas præter expressas excludit, vt in terminis probat Bart. in l. i. ff. si quis vis dicent. non obtemp. nu. 1. & cæteri relat. per Vulp. in suo tract. de præposit. aduerb. & coniuñ. signif. in dictione tantum fol. 124. in princ.

Secundo respondetur, quod si intelligeretur Bulla tantum de euadentibus exules, & bannitos, & alios de quibus in obiecto nominatos ante dictū capitulum effractorum carcerum, & eximentium carceratos fieret restrictio non ex mente, sed contra mentem, vt sepe fuit dictum, nam dicta pœna fuit posita in odium contrafacientium, non autem qualitatum personarum, quæ contrafecerint, de quibus nihil Bulla dicit.

Tertiò, quia si fieret restrictio de qua supra illa verba Bullæ contra dictos effractores, & eximētes carceratos generaliter prolata nihil operarentur, quod dici nō debet, cum verba generalia comprehendat omnia in qualibet materia etiam penali, vt per Crauet. conf. 308. in franchitia nume. 3. & conf. 294. Verba transactionis videntur in tantum quod comprehendunt non solū omnes personas, sed etiam casum impropriū, & vtcunque insolitum, & prorsus incogitatum, vt per eundem Crauet. d. conf. 294. numero 2. & conf. 290. nu. 4. & sic cum secundum naturam eorum possit comprehendere casus iste, quia comprehendunt quemcunque actum, & ampliant dispositionem ad ea, quæ de sui natura non venient, vt dicit Boccac. super constit. March. in c. vt minorum 25. lib. 5. glo. 7. nume. 56. fol. 166. dicta verba generalia, vt aliquid operetur, debent intelligi generaliter, quatenus eorum proprietas patitur, vt ibi per Craue. d. conf. 294. nume. 3. in verbo quanto fortius verba vniuersalia, cum nō possint dici apposita sine sine effectu operandi Alexan. d. consil. 118. num. 6. lib. 5. & etiam in penalibus non recedatur à propria verborum significatione l. cum lege de testam. vbi Aret. & alij in cap. ex parte il 3. de decimis Bertazz. consil. crim. 35. subtilia sed nu. 7. lib. 1. & iur. conf.

95. quod bulla numero vigesimo.

Et tanto magis debet generaliter intelligi, quia non possunt restringi magis ad vnum, quàm ad alium casum absque diuinatione Caphal. conf. 689. numero 17. lib. 5. stante potissimum geminatione dictæ dictionis quoquomodo, quæ non solum demonstrat enixiorem intentionem Papæ disponentis, cū sit vniuersalis Rolan. d. consil. 5. nume. 47. lib. 1. & duo signia vniuersalia latiore voluntate disponentis ostendant Alex. dictū conf. 118. nume. 5. lib. 5. sed perinde est, ac si bis fuisset dictum nullo modo, quia sic interpretatur illa dictio quoquomodo cap. quorundam oculos de electio. in 6. & c. Deus omnipotens 2. q. 1. vt dicit Alberic. in verbo quoquomodo, imò quater. cum d. dictio de per se habeat vim geminationis, vt inquit Alciat. conf. 42. testamenti hæc lib. 9. num. 3. fol. 260. Alexan. consil. 30. Ponderatis narratis, num. 16. lib. 5. Iaf. conf. 43. videtur prima consideratione lib. 3. num. 8. & seq. Et propterea tanquā ampliatiua comprehendit omnes casus, qui succedere possunt. Aretin. in l. ventre, ff. de acquir. hæred. num. 8. Caph. conf. 688. Petimus nos, num. 7. lib. 5. Vulpel. in suo tracta. de proposition. aduerbio. & coniect. signific. in dictione quoquomodo nu. 2. fol. 98. Decian. consil. 57. & certè prima facie, nu. 26. lib. primo, qui non solum eam appellat valde prægnantem, sed dicit denotare vniuersaliter omnem modum, qui excogitari potest, etiam improprium facit Mandos. in suo tracta. de priuileg. ad instar gloss. 14. quomodolibet nu. 1. tom. 18. fol. 134. Item omnes alios casus requirentes specialem expressionem, cap. qui ad agendum de procurat. in 6. Clement. nō potest, vbi Vitalin. & alij eodem tit. Rota in nouiss. decis. 106. Domini stant in decis. num. 1. part. 1.

Proinde dicta dictio quoquomodo potest intelligi de dissimilibus, aut maioribus expressis cum plurimum augeat. Alexand. dicto conf. 30. col. pen. in 6. dub. nume. 16. lib. 5. & est acta non solum comprehendere ea, quæ aliàs ex natura sermonis non comprehenderentur Rolan. d. consil. 5. Pulchra profectò num. 48. lib. 1. Gabr. conf. 20. Pro vera resolutione, nu. 18. lib. 3. Rot. Animon. decis. 110. nobilis Thomas, num. 1. fol. 123. sed etiam, quod nō restringatur dispositio ad habilitatem, vt ibi in versic. Immo quando istæ dictiones, maxime cum fuerit, vt supra pluries repetita per ea, quæ tradit Craue. d. conf. 294. nu. 3. in vers. & multum in terminis, cum aliàs nihil operaretur.

Quæ adeo vera sunt, quod nec etiam posset

set fieri restrictio ex defectu rationis, Bart. in l. prospexit, in prin. ff. qui & a quib.

Quarto, quia si fieret sãpẽ dicta restrictio, de qua supra sequeretur, quod subsequens capitulum de impediẽtib. Iudices, ministros, aut executotes iustitiã in perquisitione, captura, vel abductione, ac omnino in eorum officij libera executione deberet pariter restringi.

63 Sed consequens est falsum, quia si quis exemerit de manibus satellitum captum ad instantiam creditoris, punitur vigore dictã Bullã poena mortis, & lætã maiestatis, vt in terminis dicit Farinac. in titu. de carcer. & carcer. q. 36. nume. 6. quia vt ipse dicit verba sunt multũ generalia, & comprobant eadem q. nu. 5. vbi in specie dicit d. Bullam comprehendere eripiẽtes captos pro quocunq. crimine, ergo falsum quoque erit antecedens, quod scilicet debeat, & possit fieri restrictio, de qua supra in casu præcedenti, qui videtur maioris confiderationis, & præiudicij, cum carcer, vt aliã fuit dictũ sit locus sanctus, quia quod non licet in casu minori, non licet in maiori.

64 Prout non obstat declaratio, & argumentatio, quam sumebatur ex rubrica dictã Bullã.

66 Primo, quia verba nigri obscura declarantur ex rubrica, vt dicit Alber. Brun. de statu. art. 8. num. 95. non autem verba clara, vt in terminis dicit Ias. in l. ff. si cert. petat. num. 6. in versi. tertio moueor, sed præsens casus est clarus, ergo.

67 Secundo quod standum est nigro magis quam rubro, tanquam magis deliberato, & posteriori, l. pacta nouissima, C. de pactis, c. 1. de const. in 60. Paul. de Castr. in l. 1. ff. si cert. pet.

68 Tertio, quod vbi nigrum euidenter apparet contrarium rubricã, non licet arguere ex rub. Brun. vbi sup. num. 101. & vbi liceret, id esset intelligendum, quando rubrica esset generalior nigro, & haberet verba perfecta Petr. Gerad. singula 7. quando rub. num. j. fol. 395. quod non verificatur in præfenti specie, in qua plus continet nigrum, quam rubrum.

Nec quicquam facit, qd̃ consuluit Turret d. conf. 95. num. 13. quia præter ea, quã supra fuerunt considerata, loquitur in diuerso casu, nempe de eo, qui aufugit de manibus Satellitum, qui licet, vt ipse dixit non comprehendatur sub d. bulla, non tamen sequitur, quod d. bul. loquatur tantũ de declaratis in Rubrica, quia argumentũ à Rubrica recipit dictas limitationes.

Prout facit dum vlt. loco dicebatur nõ

esse æquum, quod imponatur poena mortis vbi ignoratur poena exempti, & vbi talis exemptus exiit aperto sibi ostio per custodem, quia verba bullã tollunt omnes has dubitationes, præcipuẽ cum loquantur etiam de omnibus quoquomodo violare tentantibus, vt sãpe fuit dictum.

Sed mitius fuit actum, quia vigore litterarum Sacrã Consult. sub die 1. Mensis Iunij Anni 1596. d. Canonicus B. & C. eius frater fuerunt traditi societati sancti Iacobi Scoſcia cauallo de Vrbe, Camillus vero Commentariensis, & Pasqualis Solarius, de quibus supra pariter vigore aliarum litterarum eiusd. S. C. sub die 7. Septembris eiusdem Anni 1596. fuerunt missi ad triemmes, videlicet Camillus per annos decem, & Pasqualis per annos septem.

Et quoniam superest vna alia decisio apponenda, & ad finem libri peruentum est, sit ea p̃testatio hic in principio, in medio, & in fine expressa, de qua per Rodoan. in suo trac. de reb. eccl. nõ alienan. q. 79. c. 14. in fine, quã in omnibus, & per omnis in hoc opere repetita, de verb. ad verbum habetur.

Laus Deo, & Beata Marię semper virgini.

DECISIO CV. MONTIS GRANARII.

ARGUMENTVM.

Regula, quod Actor sequatur forum rei, an procedat in causis miserabilium personarum.

SUMMARIVM.

Actor sequitur forum rei, nu. 1. fallit nu. 2. & 8.

Furiosus dicitur eger, nu. 3.

Furiosus an dicatur miserabilis persona nume. 4. & seq.

Miserabiles persone, quę dicantur nu. 5.

Furiosus equiparatur viduę, & pupillo, nume. 106.

Prinilegia cõcessa pupillis dantur prodigis, & furiosis, nu. 7.

DECISIO CV.

MAXIMO DEO AVCTORE.

Nvna Montis Granarij Domini concorditer dixerunt inhibitoriam moderandā, licet prima facie uideretur contrarium, cum regulariter A-

- 1 **A**ctor sequatur forum Rei. cap. si clericus laicum de for. competē. nam id non habet locum, quando agitur de causa furiosi, vt in presenti specie, quia cum iste dicatur ager l. i. ibi [& tamdiu erunt ambo in curatione, quādiu, vel furiosus sanitate, vel ille sanos mores receperit] & in l. consilio ibi [tueri debet nō solum patrimoniu, sed & corpus, & salus] ff. de curat. furio. & infirmus nō solum corpore, sed animo, unde furiosi male sani, & infani appellantur Beatiu. in suo tracta. de inop. debito. c. 9. to. 3. part. 2. fo. 223. nu. 1. tamquam unus de numero miserabilium personarum, que nō solum dicuntur ille que proprias causas administrare non possunt c. 1. in fi. de postuland. Infantes expositi & languidi cuiusque etatis Io. de Anan. in c. 1. nu. 24. de Infant. exposit. & languid. Vidua, & Pupilli, quibus equiparatur furiosus, l. fulcinus, §. ita autem, ff. quib. ex cau. in poss. catur, & per Bart. in l. 1. §. si ut quæ situm, nu. 7. ff. ad Senat. consult. trebell. vbi Barb. in addit. in littera A, qui dicit, quod omnia priuilegia data pupillis dantur prodigis, & furiosis, & Hierony. Verius in l. ex facto, num. 4. ff. de vulg. & pupill. lib. 3. fol. 545. a tit. senes decrepiti, mercatores quādiu sunt in mercimonijs, sicut peregrini

Io. de Anan. in c. nulla Iudeo 19. nume. 5. de Iude: De nouo conuersi, quando scilicet pauperes sunt secundum eundem Io. de Anan. in c. iudei siue 5. num. 8. eod. titu. de iude item diuturno morbo exhausti, & enervatis, & generaliter omnes, qui naturali commiseratione ob fortunę iniuriam digni sunt secundū Azon. in su. n. c. quod imper. in pupill. vid. vel miserab. per ton. Afflict. decis. 257. dicit constitutio regni. num. 1. Rolan. conf. 76. pluribus ex causis num. 44. lib. 1. Gayl. obser. 1. & 5. regulariter lib. 1. nume. 40. fol. 3. & Rebuff. in suo tra. de senten. prouisional. art. 3. Gloss. ult. fo. 294. lib. qui pariter plures casus enumerat, sed omnes, qui Iudicibus miserabiles videntur, vt secundum opin. Petri voluit Cyn. in l. vnica num. 3. C. quando imper. inter pupill. & vid. fo. 147. potuit suam causam agere coram iudice ecclesiastico iuxta tradita per tex. in c. super quibusdam in fi. de verbor. significat: Glof. in c. omnis etas 12. q. 2. in verbo pupill. Io. de Anan. in d. c. Iudei siue num. 8. de Iuda. Aret. conf. 102. spectabilis nu. 1. & seq. Rebuff. loco citato num. 30. fo. 298. Abb. in. significantibus num. 6. & seq. de offic. delegat. Marant. in suo spec. part. 4. vt iudicium mercatorum num. 194. fol. 161. præsertim in casu isto in quo d. Miserabilis persona est clericus, ut considerauit Abb. in d. c. significantibus num. 6. in versiculo quo ad primum, & sic, cum propterea dicta causa. esset effecta de iurisdictione Ecclesiastica, recte per Reuerend. D. Antonium Borniam Vicarium Generalem Illustriss. & Reuerend. Archiepiscopi Firmani l. C. eximium fuit ad vltiora procedi mandatum, & per Dominos vt supra moderata inhibito.

Laus Deo, & Beatae Marię semper Virgini.

F I N I S

VENETIIS, MDCI.

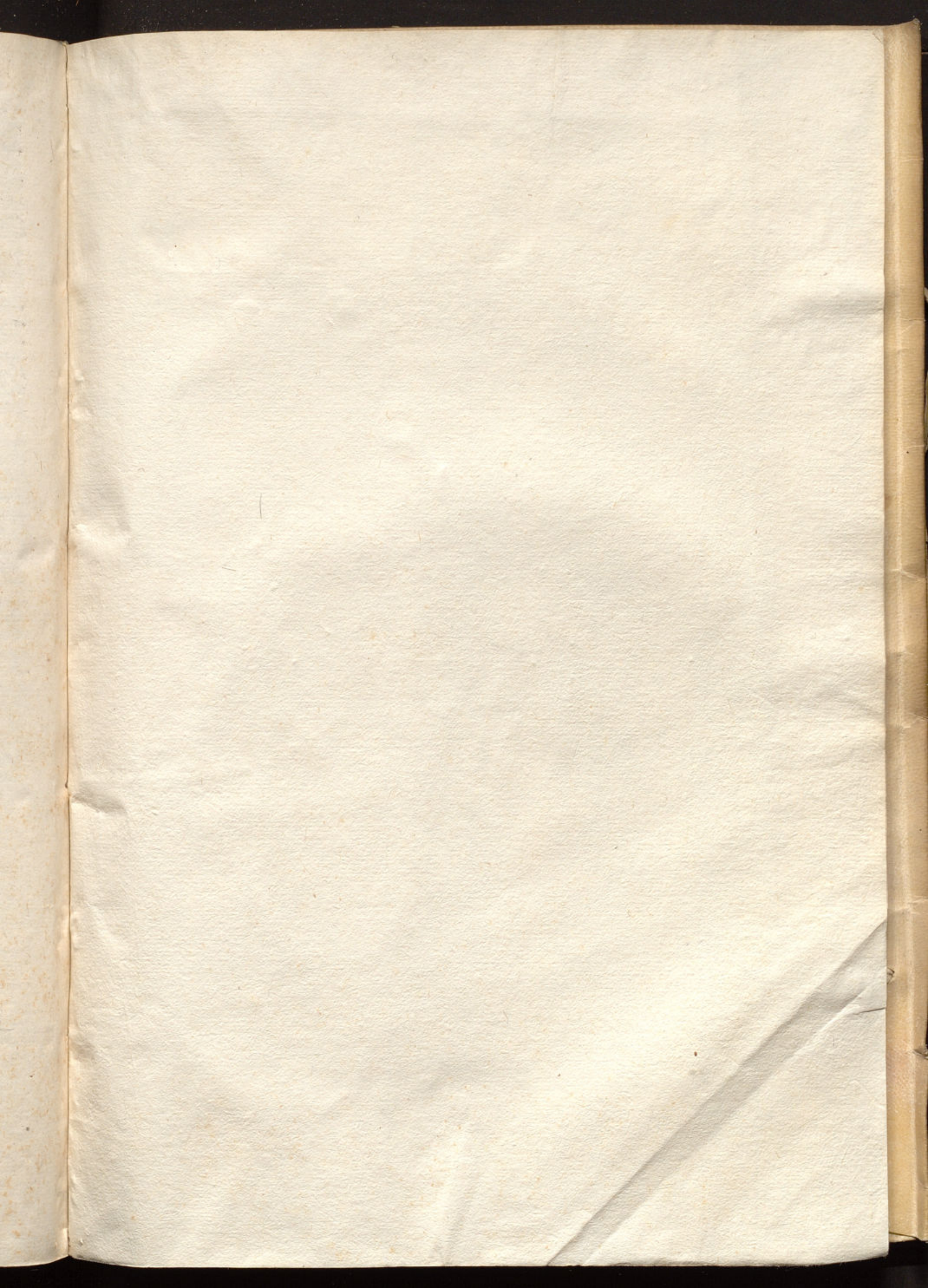

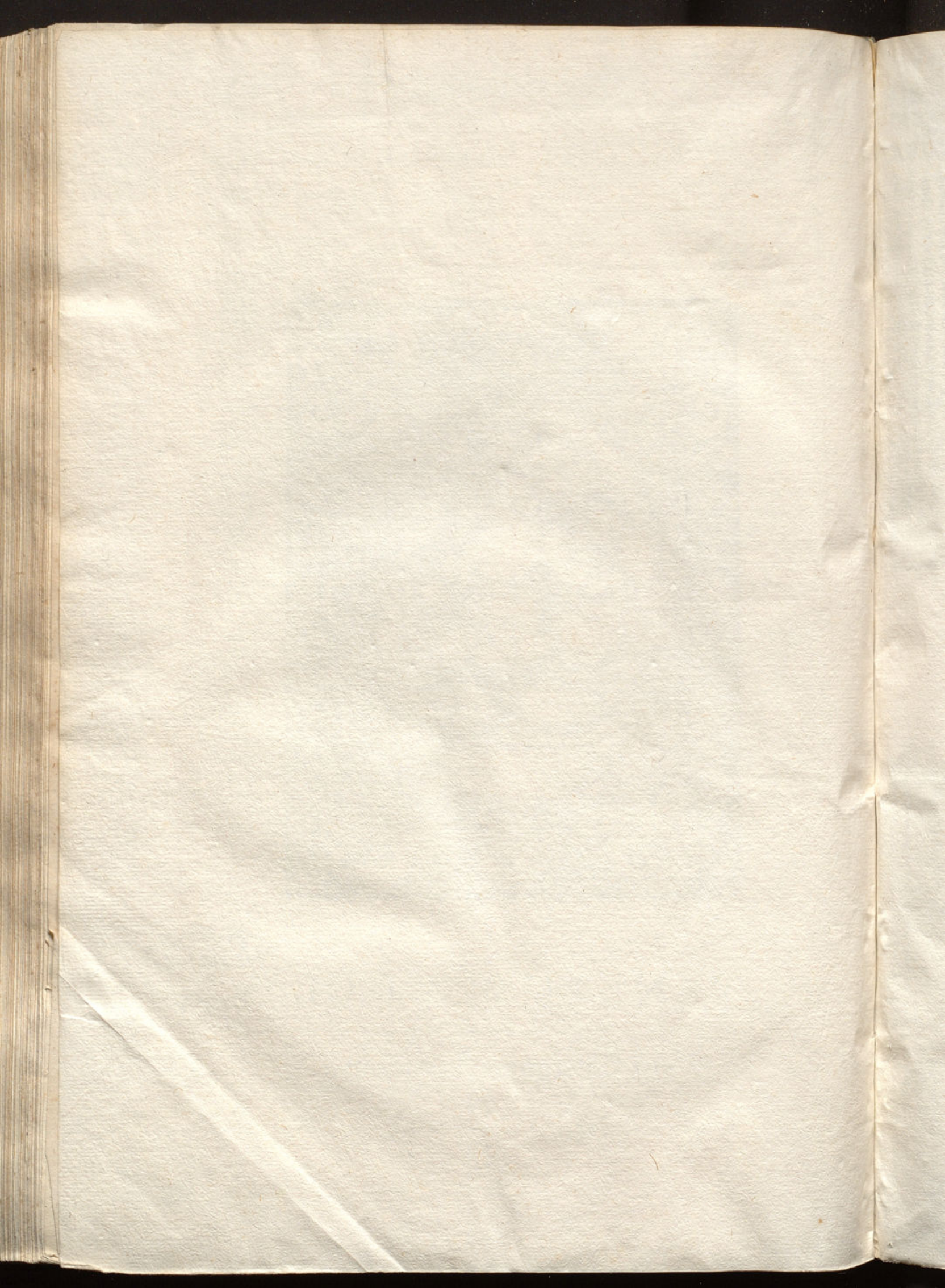
Apud Georgium Variscum.

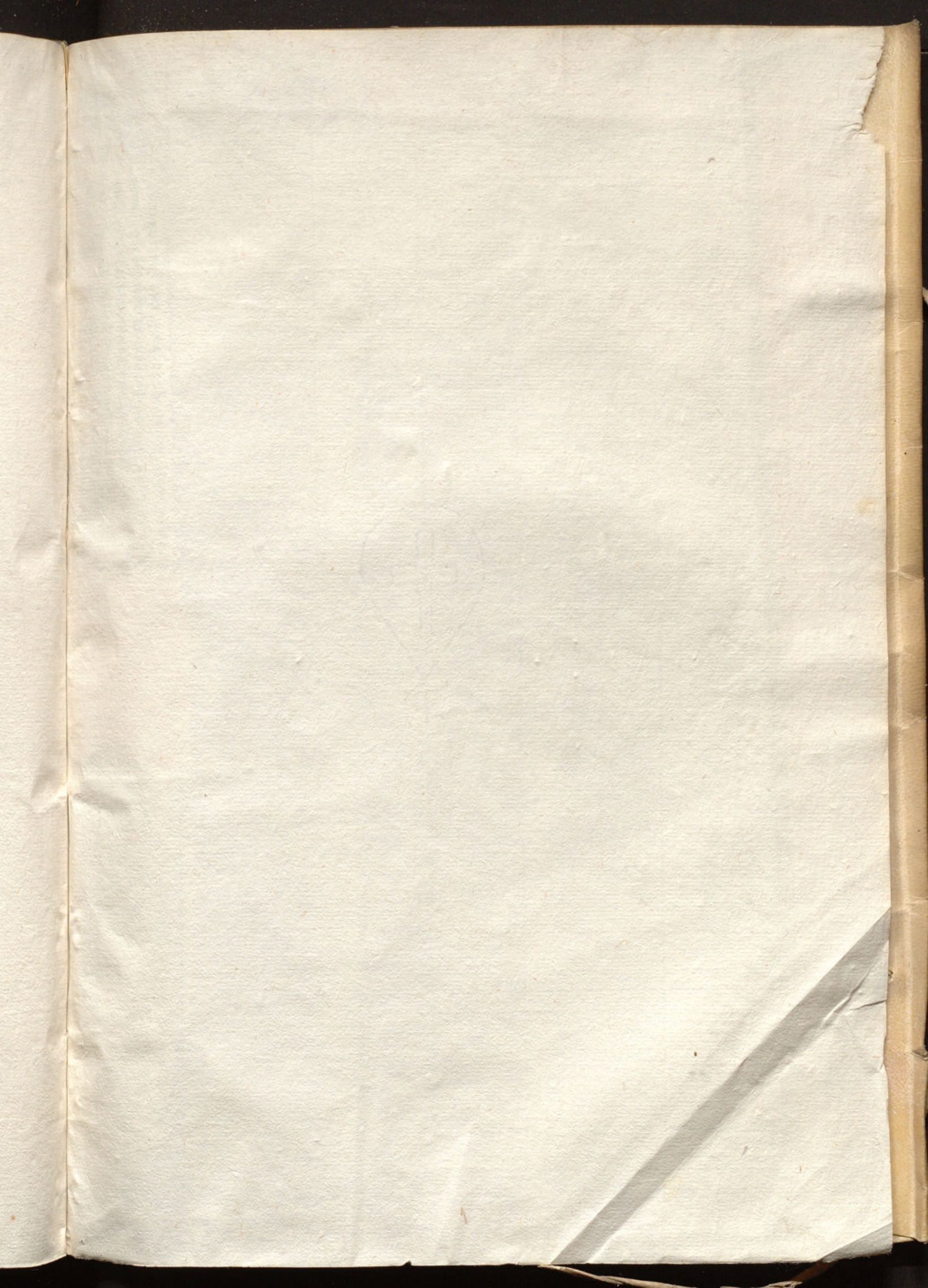

V. F. F. T. S. M. D. C. I.

And Georgium V. S. S. C. I.

parecia que le mostrava inuencion: que Athanasio, y Cyrilo.
asi, viendo que le llamaua Señor, como dixo Athanasio, y Cyrilo.
Pero aun con todo ello, no se cerro la puerta a todos los errores, q
por todas partes procuran entrada, y quando no la hallan, o quitan
de la Escritura sagrada para hazer portillo, o añaden, para clefalar
la verdad y fuerza de la muralla. Y asi queda el error Ariano, que

ny mo, que fue el Labor, no dexando del todo la opinion de san
Augustin, san Gregorio y otros autores que tienen este por dife-
rente sermon de aquel, sino declarandola algo mas, digamos (para la
concordarlos dos Euangelistas, que san Mateo dice, que subio al
monje Christo y se sentó, y dijo, que subio al
monje Christo y se sentó, y dijo, que subio al

atregado el Padre, porque en las gracias que antes le auia
parecia que se mostraua inferior; que tambien Ario lo dixo
así; viendo que le llamaua Señor, como dixo Athanasio, y Cyrilo.
Pero aun con todo esto, no se cerro la puerta a todos los errores, q̄
por todas partes procuran entrada, y quando no la hallan, o quitan
de la Escritura sagrada para hazer por ellos, añaden, para cegar
los ojos y fugar de la muralla. Y así queda el error Arianico que

¶ larga pues pone ocho; aqui par
do se podra dezir algo de lo que el Euangeli
alli. Deste sermon del monte, que tuuo por pronable san G
nymo, que fue el Tabor, no dexando del todo la opinion de san G
Augustin, san Gregorio y otros autores que tienen este por diffe
rente sermon de aquel, sino declarandola algo mas, digamos (para
concordarlos dos Euangeliſtas, que san Matheo dize, que subio al
monte Christo y se senta, y san Lucas, q̄ baxando del

